

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

L. GOTFREDSEN
GJENTOFTE
KOMMUNESTYRE
1842 · 1942

UDGIVET AF
HISTORISK-TOPOGRAFISK SELSKAB
FOR
GJENTOFTE KOMMUNE

GJENTOFTE KOMMUNESTYRE
1842 — 1942.

L. GOTFREDSEN

GJENTOFTE KOMMUNESTYRE

1842 - 1942

Udgivet af Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune

Aug. Olsens Boghandel - Hellerup

1942

Omslag og Vignetter af **Viggo Bang.**

—
Clichéer: **Helmburger & Wendt, København.**

Trykt i **Aug. Olsens Bogtrykkeri, Hellerup.**

FORORD.

Aaret 1942 betegner for samtlige Landkommuner i Danmark en betydningsfuld Milepæl, idet der med dette Aars Oprindelse er forløbet hundrede Aar, siden en kongelig Forordning indførte folkevalgt Kommunestyre. Selv om dette Tidspunkt ikke for Gjentofte Kommune markerer nogen egentlig kommunalhistorisk Skillelinie, vil det være naturligt at vende Blikket tilbage i en Betragtning af Kommunens og dens Styres Udvikling i det nævnte Tidsrum.

„Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte Kommune“ overdrog for 5 Aar siden nærværende Bogs Forfatter at indsamle og bearbejde Materialet til en saadan Oversigt. Stoffet er i det væsentlige hentet fra Kommunens Arkiver paa Raadhuset; endvidere har saavel ældre som nyere lokale Blade rummet værdifulde Oplysninger. For den Velvilje, med hvilken Magistraten og Kommunens Administrationschefer har aabnet Adgangen til Arkiverne, samt for Stadsingeniør Westergaards og flere andre Embedsmænds beredvillige Støtte og Vejledning i mangt et Spørgsmaal, der for en Ikke-Fagmand maatte være vanskeligt tilgængeligt, bringes herved en hjertelig Tak.

Ved Indsamlingen af Billedmaterialet har „Villabyernes Blad“ og „Kommunaltidende“ gæstfrit givet Plads for Henvendelser til Offentligheden; for denne Imødekommenhed samt for den Interesse, Borgere gennem Udlaan af gamle Billeder har lagt for Dagen, udtales ligeledes en hjertelig Tak.

Endelig — og ikke mindst — retter Selskabet og Forfatteren herigennem en Tak til Gjentofte Kommunalbestyrelse, Tuborg-Fondet, N.E.S.A. og Strandvejs-Gasværket for rundelige Bidrag, uden hvilke Bogen ikke vilde have set Lyset i den foreliggende Skikkelse.

Gjentofte, Januar 1942.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

Forord af Borgmester Aage E. Jørgensen	Side 3
Sogneforstanderskab, Sogneraad og Kommunalbestyrelse	- 7
Sogneforstanderskabernes Tid	- 9
Under Landkommunalloven af 1867	- 37
Sogneraadets sidste Tiaar	- 61
Kommunalbestyrelse	- 91
Efter 1934	- 119
Kommunestyrets Medlemmer 1842--1942	- 137
Administrationen	- 151
Den kulturelle Forvaltning	- 153
Skolerne indtil Aarhundredskiftet	- 153
Fra Landsbyskole til Købstadskole	- 173
Købstadordnet Skolevæsen	- 181
Kommunens Biblioteksvæsen	- 197
Musæet paa Øregaard	- 205
Offentlig Forsorg	- 207
Fattigplejen indtil Stolpegaardens Oprettelse	- 207
Stolpegaarden	- 211
Forsørgelsen uden for Stolpegaarden	- 222
Offentlig Forsorg efter 1933	- 228
Den tekniske Forvaltning	- 237
Kommunens Bebyggelse	- 237
Kommunens Vejnet	- 247
Kommunens Kloakering	- 279
Renovationen	- 290
Kommunens Vandforsyning	- 297
Gasværk	- 309
Sporveje	- 315
Elektricitetsforsyning	- 330
De offentlige Anlæg og Gjentofte Sø	- 336
Havne	- 347
Brandvæsen	- 355
Økonomi og Skattevæsen, Kirker og Kirkegaarde	- 367
Kommunens Økonomi indtil Aarhundredskiftet	- 367
Under den stærke Udvikling	- 379
Kirker og Kirkesogne	- 392
Kommunens Kirkegaarde	- 404
Kommunekontoret	- 410
Biografier	- 413
Kildefortegnelse	- 457
Fortegnelse over Billeder og Kort	- 459
Register	- 465

Her foreligger for første Gang en samlet Fremstilling af en Periode af Gjentofte Kommunes Historie; ganske vist har Dr. Eiler Nystrøm i sine fortrinlige Bøger „Gentofte Sogn i Fortid og Nutid“ og „Fra Nordsjællands Øresundskyst“ delvis omtalt Kommunens Udvikling i kommunal Henseende, men den største Interesse i disse Værker knytter sig dog til Omtalen af de gamle Ejendomsbesiddelser i Kommunen og de historiske Oplysninger, han giver om disse.

Man maa derfor være Historisk-topografisk Selskab for Gjentofte og Skolebestyrer Gotfredsen taknemlig, fordi de har paataget sig at give en systematisk Fremstilling af Kommunens Historie siden Sogneforstanderskabernes Oprettelse og paa en klar og overskuelig Maade oplyst, hvorledes det nuværende kommunale Styre har udviklet sig.

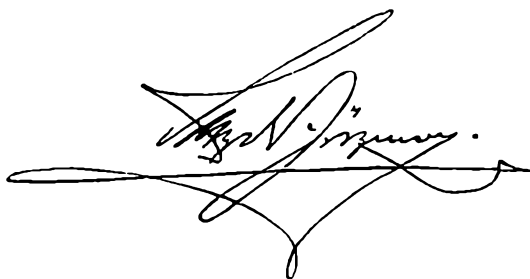
Det var ikke noget let Arbejde, de første Sogneforstanderskaber paatog sig, ukendte som de var med kommunal Administration og uden kontormæssig Bistand. Des mere maa man beundre den Samvittighedsfuldhed og Økonomi, hvormed de udførte deres Hverv. Gjentofte var da en ren Landkommune, og Befolkningen bestod mest af Bønder, Fiskere og Haandværkere, og Kommunens Ledere var valgt blandt disse. Det var i Begyndelsen ikke store Opgaver, der paahvilede dem, men efterhaanden som Kommunen blev større, voksede Opgaverne, og det af dem lagte Grundlag muliggjorde det for senere Slægtled at skabe den store, smukke Kommune, som Gjentofte efterhaanden er blevet til. Navnlig skal Nutiden være taknemlig for, at vore Forfædre paa et Tidspunkt, hvor man ikke vidste, i hvilken

Retning Udviklingen vilde gaa, mest muligt søgte at bevare Kommunens landskabelige Karakter, saa at senere Slægtled kunde forme den som den udprægede Villakommune, den nu er, og som den altid bør være.

For Nutidens Kommunalraad saavel Kommunalbestyrelsesmedlemmer som kommunale Tjenestemænd - er Tilstedeværelsen af en Haandbog af stor Værdi; mange af de Problemer, hvormed vore Forfædre beskæftigede sig, vil ogsaa melde sig i Fremtiden, og nu, da Begivenhederne er kommet lidt paa Afstand, vil man lettere kunne bedømme, om der er handlet rigtigt eller galt, og man kan lære meget af Fortidens Fortrin og Fejl. Men enhver, der interesserer sig for vor Kommune, vil have Glæde af at læse Bogen. Med sin Rigdom af Oplysninger vil den være en Kilde, hvortil man kan søge, hvis man ønsker at gøre sig nærmere bekendt med Kommunens Administration og det Arbejde, der ogsaa i Nutiden gøres for Kommunen og dens Borgere.

For en Kommune er 100 Aar ikke nogen lang Tid; men Gjentofte har dog i dette Tidsrum gennemgaaet en Udvikling som ingen anden dansk Kommune. Den har faaet sit Særpræg og hævder sig smukt som Landets femte største By. Maatte Gjentofte da som hidtil faa Lov at bestaa som en fri og selvstændig Kommune, og maatte der steds findes dygtige og uegennyttige Borgere, som har Evne og Vilje til at fortsætte det Arbejde, som blev paabegyndt for 100 Aar siden, og som har ført Gjentofte saa højt op og saa langt frem.

Gjentofte, den 11. Januar 1942.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Axel Jørgensen', with a large, sweeping flourish underneath.

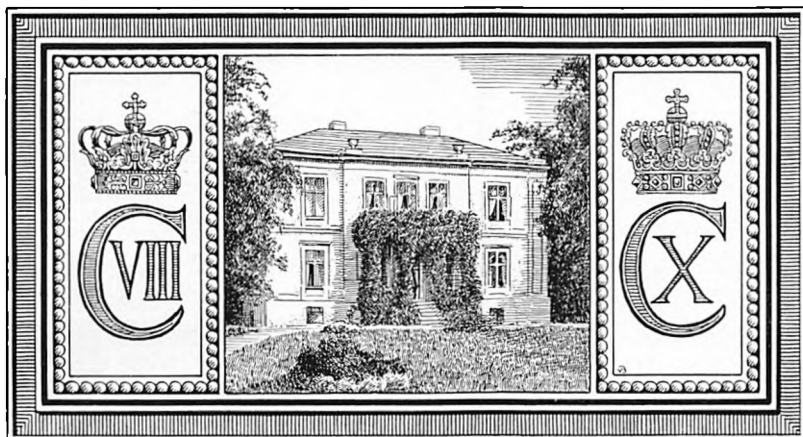

CHRISTIAN DEN OTTENDE.

SOGNEFORSTANDERSKAB,
SOGNERAAD
OG KOMMUNALBESTYRELSE.

.....

Sogneforstanderskabernes Tid 1842–67.

Vil man finde de første Spirer til det kommunale Selvstyre i Danmark, maa man søge betydelig længere tilbage end til den Dag i 1841, da en kongelig Forordning gav Liv til Amdsraad og Sogneforstanderskaber. Efter den store Omkalfatring, som Enevælden havde givet Landets indre Administration, kan man følge en Udvikling, der med smaa, langsomme og usikre Fjed skrider frem mod et Sognestyre, sat i System.

Selv om Bønderne paa deres paa Aarhundreders Hævd hvilende Byting af og til traf Afgørelser, der rakte videre end netop til Pløjning, Sæd og Høst, er det først Chr. 5.'s Danske Lov af 1683, der hjemler Almuen Ret til at træffe Bestemmelse „om Hegn og Gærde og Grøft og Led samt om anden Byens Nytte og Tarv“.

Fattigvæsen og Skolevæsen blev de Midtpunkter, hvorom en kommunal Administration til en Begyndelse samlede sig.

Om social Forsorg paa Landet i Tiden nærmest efter Enevælden kan der næppe tales. Den, der ikke selv kunde skaffe sig sit Underhold, det være sig ved ærligt Arbejde, ved Betleri eller

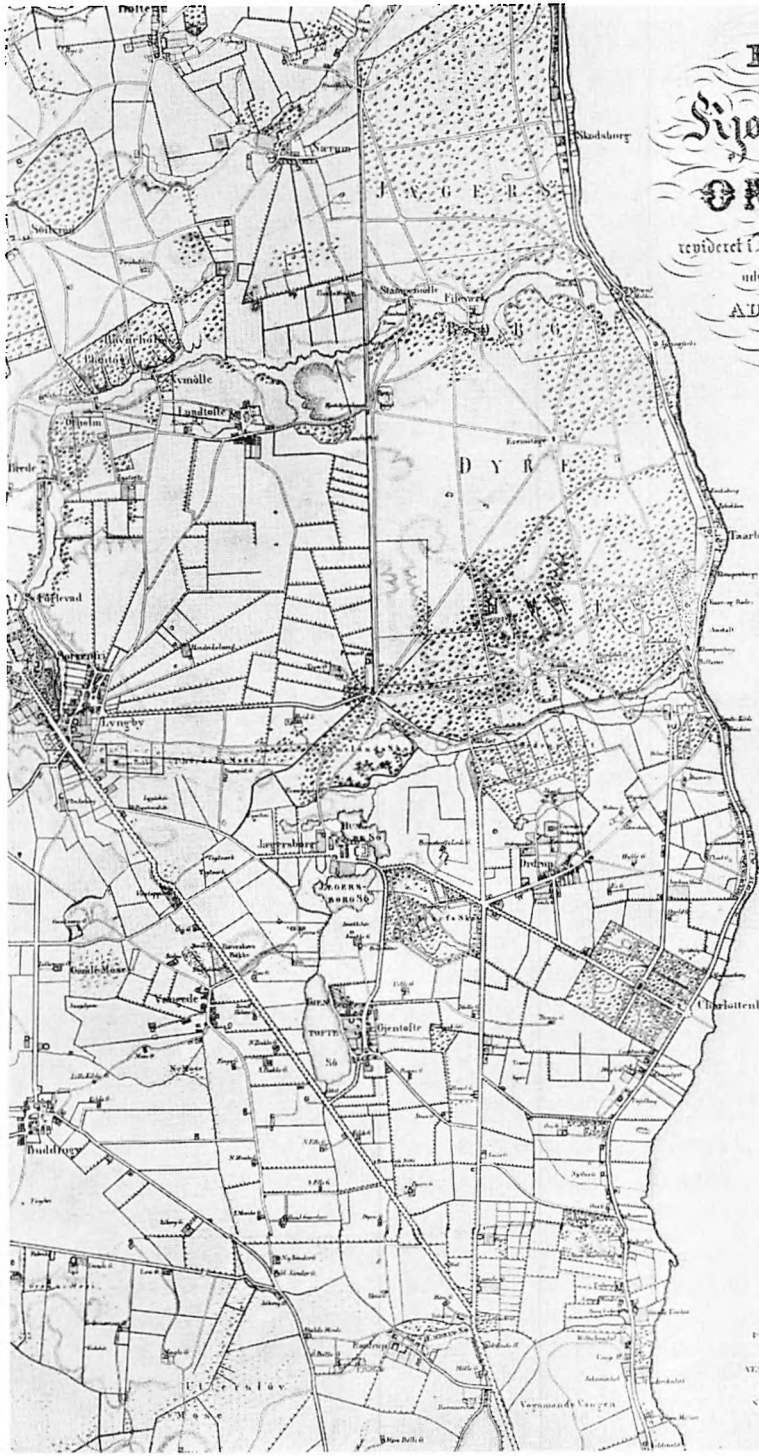
ved ret og slet at stjæle, var henvist til at dø af Sult. Pietismen lader sin humane Indstilling komme til Orde i en Forordning af 1731 om Fattigvæsen, idet denne Forordning forpligter hvert Sogn til at sørge for sine fattige, „at de ej af Nød og Elendighed skulle omkomme“. Dette Krav var imidlertid stærkere, end det rent umiddelbart kan synes. Ulykkelige Omstændigheder havde gjort Landbefolkningens Kaar mere end trange. Priserne var dalende, Kornafgrøderne smaa; Gennemsnitsudbyttet laa omkring $4\frac{1}{2}$ Fold, i gyldne Aar højst 5—6, og hertil kom, at Kvægpesten i 1700-Tallet satte saa voldsomt ind, at manges Bonde bogstaveligt bragtes til Tiggerstaven. Præsten J. D. V. Westenholz beretter 1771 i et Prisskrift om Folkemængden i Bondestanden, at der daglig til hvert Hjems Døre kom mindst 5 Tiggere, somme Tider 16—18, og han anslaar skønsmæssigt Antallet af vandrende Tiggere til at udgøre omkring 5 pCt. af Landets Befolkning.

Et usystematiseret Forsøg til en social Forsorg bliver over for slige Tilstande saa godt som uden Formaaen. Først i 1803 træder en egentlig Fattigordning ud i Livet. „Reglement om Fattigvæsenets Indretning og Bestyrelse paa Landet“ foreskriver en Inddeling i Fattigdistrikter, der følger den gamle Pastoratsinddeling, og det bliver saaledes denne, der kommer til at ligge til Grund for Landets nuværende Inddeling i Kommuner. Den Sognekommision, der styrede Distriktets Fattigvæsen, bestod af Sognepræsten, Herredsfogeden, en af de største Lødsjere og 3 eller 4 Sognemænd.

Ved Skoleloven af 1814 gled Folkeskolevæsenet ind i fastere Former, styret af Skolekommissioner, hvis Myndighed gjaldt for det enkelte Sogn. Ogsaa her førte Præsten Forsædet, medens de øvrige Medlemmer var Skolepatronerne, de Ejere, der besad mindst 32 Tdr. Hartkorn, samt 1 eller 2 „Skoleforstandere“, valgt blandt Sognets Mænd.

Paa Grundlag af disse to Institutioner finder det samlede Kommunalvæsen sin organiserede Skikkelse gennem den Forordning af 13. Aug. 1841, der foruden Amtsraad indfører Sogneforstanderskaber. I denne Forordning lader Kongen og Regeringen udtrykke, „at en fri og velordnet Kommunalordning ikke alene giver Borgerne en forøget Betyggelse for en paalidelig og hensigtsmæssig Bestyrelse af de Anliggender, der vedkommer

KORT
 over
Sjogenhavns
OMGIV.
 revideret i Morken af Capt. v. Dolt,
 udgivet og Gravert af
ADOLPH BULL
 1845 & 1844
 Folio 4 1/2 Bl.

det Samfund, hvortil de nærmest hører, men at den maa have en gavnlig Indflydelse paa at nære Iver og rigtig Sands for det almene Vel."

A. S. Ørsted havde allerede i 1834 udarbejdet en Betænkning om en ny Landkommunalordning. Det var hans oprindelige Tanke, at den folkevalgte Repræsentation, der skulde styre Sognene, skulde benævnes „Sogneraad", og dette Ønske delte Stænderforsamlingerne i Roskilde og Viborg, men Forslaget ændredes senere, saaledes at Benævnelsen blev „Sogneforstanderskab", da man var ængstelig for, at den først foreslaaede Betegnelse skulde være egnet til at skabe „Prætension".

Sogneforstanderskabernes Sammensætning røber tydeligt Slægtskabet med de gamle Fattigbestyrelser og Fattigkommissioner, som de nu skulde erstatte. Baae Præsten, Herredsfogden og den største Hartkornsejer er fødte Medlemmer; endvidere valgtes blandt Sognets Mænd 4—9 Sogneforstandere. Valget saa vel som Valgbarhed til Sogneforstanderskaberne havde alle Ejere eller Fæstere af 1 Td. Hartkorn Ager og Eng, Ejere eller Arvefæstere af Bygninger, der var ansat til en Assurance af mindst 1000 Rdl., og endelig Føtpagtere eller Lejere af mindst 6 Tdr. Hartkorn. Aldersbetingelsen var i alle Tilfældene 25 Aar. Forslaget indeholdt oprindelig en Bestemmelse om, at Herredsfogeden skulde være født Formand i Sogneforstanderskaberne, men paa Stænderforsamlingernes Henstilling blev dette forandret, saaledes at Forsamlingerne selv kunde vælge deres Formænd.

Stænderne havde endvidere ønsket, at Sogneforstanderskabernes Beføjelse skulde omfatte alt, hvad der angik Sognenes egne økonomiske Anliggender. Dette satte Regeringen sig imod og vilde kun gaa ind for det noget taagede „al den Medvirkning, som Forholdenes Natur tilsteder". Her ind under kom Sognets Vejvæsen. I Fattig- og Skolesager skulde Præsten lede Forhandlingerne og føre en særskilt Protokol.

Til Sammenligning tjener, at kommunalt Selvstyre var indført i Norge ved Formandsskabslovene for Købstæder og Landdistrikter 1837. Samme Aar fik de danske Købstæders Raad en mere folkelig Sammensætning og en forøget Indflydelse, medens svensk Kommunalvæsens Organisation først baseres paa en Ordning af 1862.

Om det første Valg til Gjentofte Sogneforstanderskab er Kilderne tavse. Større Valgdeltagelse, endsigte Valg„kamp“, har der ikke været Tale om; med det Kendskab, man har til de nærmest følgende Valg, hvor Forstanderskabet selv udpegede Efterfølgerne, ligger det nær at antage, at nogle af de mere betydende Hartkornsejere i al Fredelighed har snakket om Sagerne og er enedes om, hvem de vilde have ind i Forsamlingen. Saaledes blev Sognefoged Niels Nielsen, Højsgaard, der var en Mand paa omtrent 75 Aar, indvalgt med Ledsagelse af Sønnen Ole Nielsen, Havsgaard, og Svigersønnen, Sognefoged Søren Jacobsen, Teglgaarden. Uden for Højsgaardsslægten var Valget faldet paa Hans Andersen, Bregnegaard, og Søren Larsen fra Nordre Hulegaard, og endvidere havde Kroejeren i Ordrup, Lars Bruun, samt Restauratør Johan Bagge paa Bellevue, der begge var af Sognets „egne“, faaet Sæde i Forstanderskabet.

Det var naturligt, at de saakaldte „Proprietærer“, Tilflyttere, der var blevet Hartkornsejere i Gjentofte Sogn, ogsaa ønskede deres Interesser repræsenteret. Fra deres Side udpegedes Sekretær Georg Frederik Lindorff, der ejede Høeghsminde og Taffelbay, og Ejeren af Lundegaard, Vilhelm Rotwitt.

Som fødte Medlemmer mødte Birkedommeren, Assessor Normann, Sognepræsten i Gjentofte, Jørgen Høegh, samt Sognets største Hartkornsejer, Krigsassessor P. H. F. Kalko til Bernstorff.

Vi træffer Sogneforstanderskabet samlet til sit første Møde paa Taffelbay¹⁾, hvis Stuer Formanden, Sekretær Lindorff, i Mangel af særligt Mødelokale gæstfrit havde stillet til Raadighed. Forhandlingsprotokollen indledes med følgende Passus:

„Ifølge den allerhøist emanerede Anordning ang. Landcommunalvæsenet af 13' Aug. 1841 havde Forstanderskabet for Gjentofte sin første Samling paa Tafelbay Fredagen den 11. Febr. 1842. Samtlige Medlemmer vare tilstæde, ligesom ogsaa Herr Assessor og Birkedommer Normann, Herr Pastor Høegh og Herr Assessor Kalko gave Møde“.

Dette som alle senere Møder begyndte med Fattig- og Skolesager. Under Behandlingen af disse førte Sognepræsten Forsædet, og først, naar det var afgjort, hvor megen Hjælp man vilde tilstaa de enkelte fattige i den kommende Tid, og hvilke

¹⁾ Vignet Side 9.

Mulkt, der skulde ikendes for ulovlige Skoleforsømmelser, gik man under Formandens Ledelse over til den egentlige Dagsorden.

Den første Sag, man behandlede i Mødet den 11. Febr. 1842, angik Opførelsen af et Sprøjtehus i Gjentofte til den et Par Aar i Forvejen anskaffede „Kabinetsprøjte“. Sprøjten havde i nogen

Gjentofte Sprøjtehus.

Tid været anbragt i Kirkens „Benhus“; derefter blev den hensat i Kroens Lade, men da Kromanden efterhaanden fandt, at Sprøjten stod ham i Vejen, lod han den sætte ud i Gaarden, hvor Sol og Vind gav den en temmelig ublid Medfart. Selv om Sprøjtehusets Opførelse saaledes var en haardt tiltrængt Foranstaltning, forhastede man sig ikke. Den første Licitation bragte fra Sogneforstander Rotwitt et Bud paa 200 Rdl., men dette fandt man alt for dyrt, hvad det muligvis ogsaa var, idet Muremester Krumphardt for et Beløb af 130 Rdl. udførte Arbejdet i Efter-sommeren 1843. Det var da paa allerhøjeste Tid, man havde faaet Brandvæsenet i Orden. En lang Række Brande lyste nemlig over Gjentofte i Vinteren 1843—44. Allerede den 19. Oktober var Smakkegaarden nedbrændt, den 28. Novbr. gik Præste-

Hjærløst Sogn af 1842, d. 11 Febr 1842.

Lindorff Hoegh Normann P. Hil. F. Kalko J. Bagge Bruun V. Rotwitt
Ole Nielsen Soren Larsen Niels Nielsen Hans Andersen Soren Jacobsen

Sogneforstandernes Underskrifter under Forhandlingsprotokollens Referat af
Mødet den 11. Febr. 1842.

Lindorff	J. Hoegh	Normann	P. Hil. F. Kalko	J. Bagge	Bruun	V. Rotwitt
Ole Nielsen	Soren Larsen	Niels Nielsen	Hans Andersen	Soren Jacobsen.		

gaarden op i Luer, 5 Dage senere den Stenderupske Ejendom. Den 16. Decbr. brændte en Gaard i Vangede, den 15. Januar kom Turen til Kroen og Hjulmandens Hus, og endelig galede i Februar den røde Hane over Maltegaarden, — en uhyggelig Række Begivenheder, alle sammen Pyromanbrande, der naturligvis i stærk Grad opskræmte Sindene.

Vinteren 1843-44 var tillige usædvanlig haard, og megen Nød blandt Smaafolk blev Følgen. Værst var det fat i Skovshoved, fordi Storm og Is havde berøvet Fiskerne deres Garn. Som en Hjælp til Anskaffelse af nye Redskaber sendte Kongen 100 Rdl. til Deling mellem de skadelidte, og paa Forslag af Bagge paa Bellevue vedtog Sogneforstanderskabet at iværksætte en Slags Nødhjælpsarbejde, idet de mest trængende blev sat i Gang med at knytte Garn for en bestemt Arbejdsløn pr. Stk., og de færdige Garn kunde derefter erhverves billigt af de Fiskere, der ønskede det; Underskudet paalignedes Fattigkassen. Fiskernes Oldermænd indsendte yderligere et Andragende om, at hver Familie maatte faa udleveret en Tønde Kartoffler, men dette turde Sogneforstanderne ikke gaa ind paa, som det refereres „under Hensyn til de Forventninger, andre trængende i Sognet da maatte nære”. Der skulde ikke gives Anledning til uønsket Optimisme.

Kongens Interesse for Skovshovedfiskernes Ve og Vel maa ses paa Baggrund af den Omstændighed, at han havde afløst Kalko som Sognets største Hartkornsejer og egentlig altsaa ogsaa som selvskrevet Medlem af Sogneforstanderskabet. Kalko var kun mødt til det allerførste Møde, og hans Kolleger i Forstanderskabet lagde ikke Skjul paa, at de havde fundet det rimeligt, om han som Skolepatron havde taget Del i Forhandlingerne, men Kalko laa allerede i 1842 i Forhandling med Kongen om dennes Køb af Bernstorff. Endnu før Nytaar 1843 var Kontrakten underskrevet, men der gik over to Aar, før Kongen tog sin nye Ejendom i Besiddelse som Residens. Det var da naturligt, da det i Marts 1845 rygtedes, at Kongen vilde tage Sommerophold paa Bernstorff, at der fra forskellige Sider fremsattes Forslag til en højtidelig Velkomst til Kongeparret. Nogle af Gaardmændene ytrede over for Lærer Erslev i Jægersborg, at de vilde finde det „smukt og passende”, om man modtog Majestæterne med en Velkomstsang. Erslev henvendte sig straks paa egen

Haand til Præsten C. J. Boje i Helsingør og fik ham til at levere Sangen, der skulde tolke Bøndernes Følelser over for Kongen. Dette Skridt tydedes sikkert med Urette — af adskillige som et Forsøg fra Erslevs Side paa at trænge sig i Forgrunden. En vis Misstemning blev Følgen, og da Erslev kom til Idéens Fædre og meddelte, at nu skulde de til at indløve Sangen, mødte han kun Vrangvilje og den Undskyldning, at Saatidens Travlhed hindrede dem i at være med.

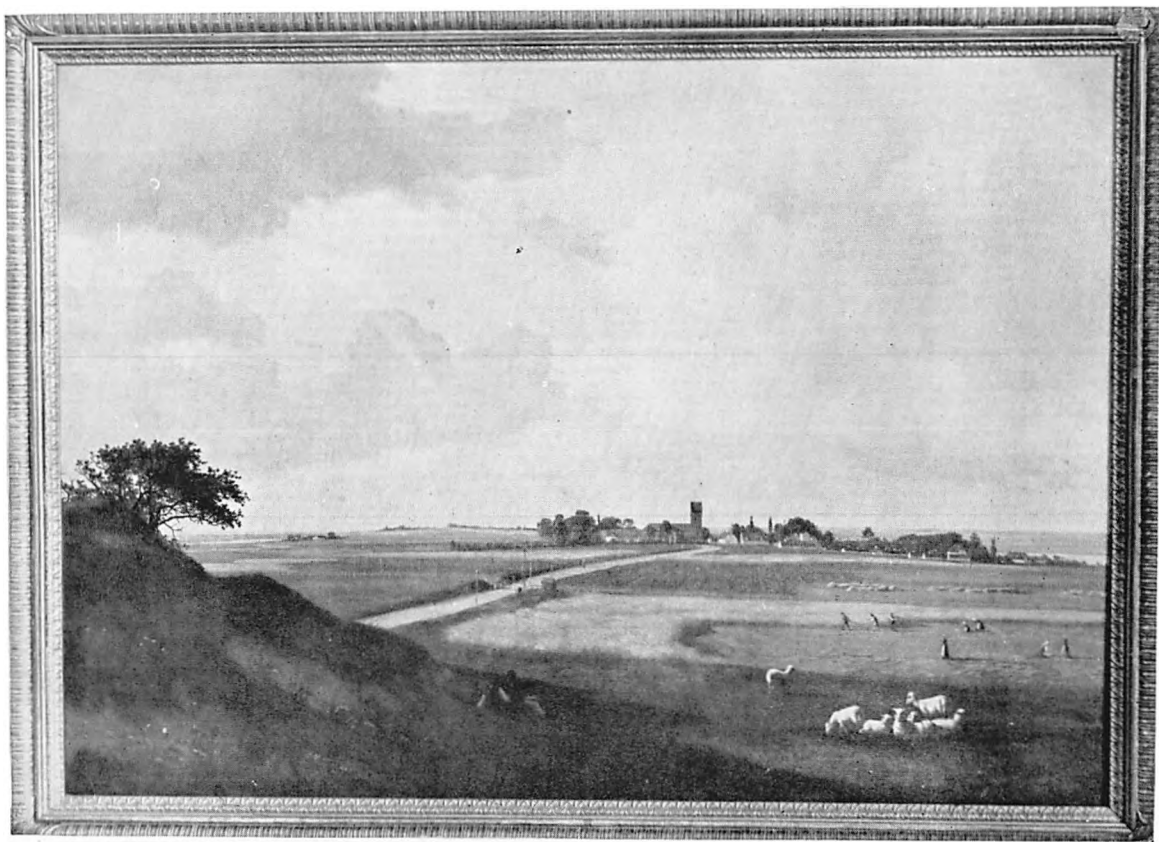
Sogneforstanderne, der havde søgt Audiens, var tilsagt til at møde en Dag efter Taflet. Da de var samlede i Ordrup Kro for derfra at begive sig til Slottet, modtog de fra Erslev en Skrivelse, hvori han klarlagde sin Stilling og bad dem overrække Majestæterne et Eksempplar af Boyes Sang. Dette Ønske fik han dog ikke opfyldt. Audiensen fandt Sted, og Kongen underholdt sig, som det hedder i Referatet, „naadigt med hver enkelt“.

Selv om Kongen, trods sin Stilling som Sognets største Hartkornsejer, naturligvis ikke personligt tog Del i Sogneforstanderskabets Forhandlinger, var han dog ingenlunde uden Viden om, hvad der foregik i Møderne. Da der saaledes i Foraaret 1847 indtraadte en Dyrtid, som havde foranlediget Kjøbenhavns Kommune til at indføre en Slags Brødkort, kaldte Kongen Sekretær Lindorff til Bernstorff for at lade ham aflægge Redegørelse for, hvilke Foranstaltninger man her i Sognet havde truffet for at lindre Tilstanden, der efterhaanden var saaledes, at mange Mennesker øjnede Nøden. Lindorff kunde i al Beskedenhed svare, at han havde indkaldt til et ekstraordinært Møde om Sagen, hvortil Kongen ytrede, at han ønskede at modtage Referat af Forhandlingerne. Man besluttede nu i Mødet foreløbig at søge Vanskelighederne klaret ved Hjælp af frivillige Bidrag; Sogneforstanderne skulde ombære Lister i Sognet, og derefter vilde Forstanderskabet samles paa Bellevue 5 Dage senere, for at man kunde se, hvad Indsamlingen havde bragt, og nærmere bestemme, hvorledes Hjælpen skulde organiseres. Lindorff og Pastor Høegh kørte derpaa til Bernstorff og aflagde Beretning for Kongen, der sanktionerede Afgørelsen og lovede selv at yde en større Sum. Det viste sig, da Sogneforstanderne mødtes paa Bellevue, at Indsamlingen havde givet 800 Rdl. foruden Kongens Gave, der var 300 Rdl. Man enedes om, at Hjælpen skulde ydes i Form af Brød, saaledes at Familier med 4 eller flere Born skulde tilstaa 2 à 3

Brød ugentlig; dog maatte der tages skyldigt Hensyn til Familiens Indkomster. De trængende skulde tilsiges til at møde ved Gjentofte Kro den 11. Juni Kl. 8 Morgen, da den første Udlevering vilde finde Sted. Derefter indførtes ogsaa her i Sognet Brødkort til Brug ved de senere Udleveringer. I alt udleveredes der Brød 8 Gange i Løbet af Sommeren, indtil den nye Høst i Forbindelse med Tilførsel udefra havde trykket Brøddpriserne. Der var ikke ruttet med Midlerne; af de tilvejebragte 1100 Rdl. henstod 500 urørt i Sparekassen, men det var naturligvis rart at være forberedt til at imødegaa nye Vanskeligheder, og disse lod ikke vente længe paa sig.

Straks efter Krigen Udbrud i 1848 maatte de danske Myndigheder træffe Foranstaltninger til at hjælpe de Familier, hvis Forsørgere var kaldt under Vaaben. I Gjentofte var man altsaa saa lykkelig at være i Besiddelse af de omtalte 500 Rdl., men da de næppe kunde ventes at ville strække til, maatte Sogneforstanderskabet søge anden Udvej til at tilvejebringe de nødvendige Midler. Det vedtoges da at paaligne Sognets Beboere en Formueskat, og Sogneforstanderne maatte paatage sig den Ulejlighed at gøre sig indgaaende bekendt med de enkelte Borgeres Formucomstændigheder. Ligningen, der fandt Sted i Begyndelsen af 1849, giver et interessant Billede af Sognets økonomiske Tilstand. Gaardmændene ansattes almindeligvis til en Ydelse af 8 Rdl., men der var dog enkelte, deriblandt et Par af Sogneforstanderne, der slap med 6, hvorimod Proprietær Claesen paa Heslegaard lignedes til 10, Henning Boisen paa Smakkegaarden til 12 og Guldborg paa Vintappergaarden til 25 Rdl. Etatsraad Suhr paa „Sølyst“, der vel maatte betragtes som en meget velstaaende Mand, skulde betale 36 Rdl. For hele Sognet androg denne Formueskat ca. 840 Rdl.

Der var ogsaa nok at bruge Pengene til. „Soldaterkonerne“ og deres Børn skulde have Føde, der skulde betales Husleje, og selv om en Del af det indkaldte Mandskab under Vaabenstilstanden i Vinteren 1848—49 var hjemme med en længere Orlov, kunde det ikke bøde stort paa det smalle Udkomme, eftersom den Smule Arbejde, de kunde faa paa den Aarstid, næppe kunde give mere end Føden til dem selv. Det maa derfor forekomme noget ubilligt, naar Forstanderskabets Flertal vedtog, at disse Familier skulde have mindre Huslejhjælp end de, hvis Forsør-

Udsigt fra Brodhøj imod Gjentofte By ca. 1865.

Efter Maleri af Heinrich Buntzen.

gere til Stadighed var i Felten. Man kikker uvilkaarligt efter, hvorledes Stemmerne er faldet ved denne Lejlighed; det viser sig, at det er Gaardmændene, der skærer Understøttelserne ned, medens Lindorff, Restauratør Bagge og den rige Jens Guldborg paa Vintappergaarden vil lade Udbetalingen ske i fuld Udstrækning.

Det var ikke nogen ringe Ulejlighed, Formand Lindorff havde paataget sig med Udbetalingen af Understøttelse til „Soldaterkonerne“. Han blev da ogsaa snart træt, og hen midt paa Sommeren 1849 frasagde han sig dette Arbejde. Man valgte da i hans Sted Pastor Høegh, der paa det Tidspunkt havde forladt Mødet og altsaa ikke kunde gøre Indsigelse. Pastorens Vægning faldt i det følgende Møde ikke mindre energisk, hvorpaa Lindorff resignerede og gik ind paa at fortsætte, og han blev trofast paa sin Post, til Hjælpen inddroges ved Krigen Ophør.

Krigen bragte Sogneforstanderne adskilligt flere Problemer. Hærens Forsyning med Heste var utilstrækkelig; Krigsministeriet lod da gennem Forstanderskabet opfordre til frivillig Aflevering af Rideheste, som Staten vilde betale med 120 Rdl. Stykket, og skulde Hestene koste mere, maatte Sognet udrede Beløbet gennem en Ekstraskat. Da det senere forlød, at Soldaterne manglede Regnkapper, maatte Sogneforstanderne paa ny ud med Lister til frivillige Bidrag, og i Gjentofte Sogn indsamledes her til 77 Rdl., „men“, blev der i den Anledning bemærket i et Sogneforstanderskabsmøde, „nu maa vi ikke herover glemme vore Fiskere i Skovshoved!“

En ekstraordinær Skat i Slutningen af det 3. Krigsaaar var fortrinsvis paalignet de næringsdrivende. Det bragte en Del Klager, først og fremmest fra Kromændene. Enhver maatte da kunne se, paastod de, at deres Omsætning var gaaet betydeligt ned i Krigsaarene; særlig var det skralt for Kromand Schlüter i Jægersborg, som meget savnede sine militære Stamgæster, — samtlige Kromænds Klager blev taget til Følge.

Det er let forstaeligt, at Sogneforstanderne foruden at dele den almindelige Glæde over Krigen Ophør har draget et Lettelssens Suk over at slippe alt det Ekstraarbejde, de som Følge af Krigen var blevet bebyrdet med. Pastor Høegh, der havde været Sognepræst i Gjentofte siden 1806, og som nu var en Mand paa 70 Aar og dertil svagelig, var imidlertid kørt træt, og han søgte

i 1850 med Sogneforstanderskabets Minde Amdsraadets Tilladelse til som Sogneforstander at lade sig afløse af Pastor Worsøe, der i et Par Aar havde været hans Kapellan. Lindorff, der havde mistet en Søn i Slaget ved Isted, havde søgt at blive Formandshvervet kvit, men han havde paa ny givet efter for sine Kollegers

G. F. Lindorff.

Tryk og var gaaet ind paa at fortsætte. Med Udgangen af 1851 fik han endelig Lov til at træde tilbage som Formand, og Pastor Worsøe, der paa det Tidspunkt ikke var mere end 33 Aar, valgtes til hans Efterfølger. Det blev ikke nogen lang Formandsperiode; allerede den 29. Juni samme Aar ledede han for sidste Gang Forhandlingerne, og i det følgende Møde overtog Provst Boisen, der var blevet Sognepræst i Gjentoftte efter Høeghs Død, Pladsen i Sogneforstanderskabet og tillige Formandshvervet, og da en ny Lov i 1855 indskrænkede Sognepræstens Stemmeret til alene at gælde Fattig- og Skolesager, lod Provst Boisen sig vælge til Sogneforstander paa Linie med de øvrige Medlemmer, og Formandsskabet beholdt han til Udgangen af 1863. Det

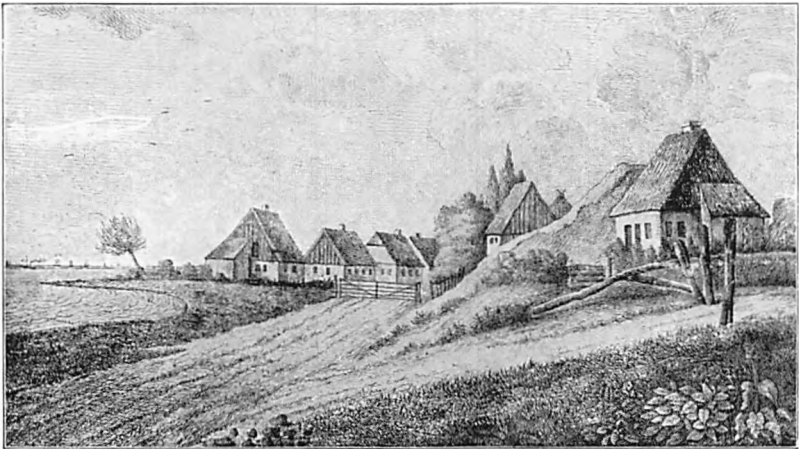
maa utvivlsomt betegnes som en Lykke for Sognet, at dets Styre i de følgende Aar var lagt i Hænderne paa denne energiske, uforfærdede Mand.

Koleraen havde allerede flere Gange i de nærmest foregaaende Aar vist sit truende Aasyn i Horisonten. Endnu inden Krigen var afsluttet, havde man set sig nødsaget til for alle Tilfældes Skyld at anskaffe nogle Senge, som hurtigt kunde gøres klar til at modtage Kolerapatienter, og i 1851 havde Distriktslægen fundet sig foranlediget til at paalægge Sogneforstanderskabet at træffe visse Foranstaltninger til Gennemførelse af en taalelig Hygiejne. Det maatte saaledes erkendes, at Nødtørftshusene ved Gjentofte Skole i lang Tid havde henligget i en ganske skandaløs Tilstand, og at Rendestenene ud for Bageren i Gjentofte og Slagteren i Ordrup trængte meget til Oprensning. Man vedtog endvidere at søge Amtet om Tilladelse til at opfylde Ordrup Gadekær, der bar det tilløkkende Navn „Bropølen“, og Tilladelsen blev ogsaa givet, men af dette Spørgsmaal udviklede sig en Sag, der blev til stort Bryderi for Sogneforstanderskabet, og som senere skal omtales.

Endnu havde Koleraen dog altsaa kun truet, men i Sommeren 1853 tog Epidemien i Kjøbenhavn et saadant Omfang, at der kun maatte synes ringe Mulighed for at holde den borte fra Byens Omegn, selv om man længst muligt klyngede sig til det svage Haab, at de friske Omgivelser ved Skov og Strand ikke vilde give Epidemien Vækstbetingelser. Den 24. Juli blev en ung Pige, der tjente hos en Fisker i Skovshoved, pludselig syg og døde Dagen efter, og nu fulgte Dødsfald paa Dødsfald. En Familie fra et af de stærkest hjemsøgte Kvarterer i Kjøbenhavn havde for at undgaa Smitten forladt Byen og taget Sommerophold hos den paagældende Fisker, og dermed fik Koleraen Indpas i Gjentofte Sogn. Sogneforstanderskabet maatte hurtigst muligt etablere et interemistisk Kolerahospital i et Hus i den østlige Ende af Ordrup, som Ejeren, Maler Lind, afhændede for 1500 Rdl.; endvidere blev der oprettet Lazaretter i Gjentofte og Vangede. Et Forslag om at anvende Skolerne i dette Øjemed blev kraftigt imødegaact af Lindorff, der var Skolepatron. Beholdningen af „Kolerasenge“ maatte udvides betydeligt, Tæpper blev lejet fra Hærens Depot, og endelig udrustedes alle Sogneforstanderne med Myndighed som Sundhedspoliti med den særlige Opgave

at holde Øje med Kroer og Levnedsmiddeludsalg. Distriktslægen, der var kommet til Stede i et af Møderne, pegede paa to Forhold, som efter hans Mening var de virksomste Aarsager til Smittens voldsomme Griben om sig: Brændevinsdrikkeriet i Kroerne og den fabelagtige Mangel paa Hygiejne, der herskede i Skovshoved. At Fiskerne holdt Svin, der Døgnet igennem gik og rodede, som de vilde, var en Sag for sig; meget værre var den Omstændighed, at der hos de fleste Familier manglede Nødtørfts-

Skovshoved ca. 1830.

Efter Radering. (Fra E. Nystrom: Fra Nordsjællands Øresundskyst).

huse, og det maatte derfor blive Forstanderskabets Opgave at skaffe Skovserne baade Latriner og Svinestier. Helt lykkedes det ikke at komme til Bunds i Roderiet, men noget hjalp det dog.

Hen imod Midten af September var Epidemien til Dels ophørt, men den havde da bortrevet 105 Kvinder og Mænd i Gjentofte Sogn, hvor Dødsfaldenes Antal i normale Aar svingede mellem 65 og 80. Det havde været næsten umuligt at skaffe tilstrækkelig Begravelsesplads, idet en paatænkt Udvidelse af Gjentofte Kirkegaards meget snævre Areal Aaret i Forvejen var strandet paa en Meningsforskel mellem Provsten, der ønskede Udvidelsen ført mod Nord, ind paa Vældegaardens Jord, og det øvrige Forstanderskab, der vilde have Kirkegaarden udvidet ind over Præstegaardens Marker mod Øst. Hver Part stod stædigt

paa sit, og Udvidelsen blev først gennemført i 1854 med det Resultat, at Provsten maatte give Køb.

Hvad Koleraen havde kostet Sognet i Penge, lod sig ikke saa lige udregne. Til Lindringen af den rent øjeblikkelige Nød havde mange Mennesker givet rundelige Bidrag, men Hjælpen til de haardest trængte kunde ikke inddrages straks efter Epidem-

Provst B. F. O. Boisen.

Efter Maleri 1855 af C. A. Kølle. (Gjentofte Asyl).

miens Ophør; hele Tiden gennem Vinteren 1853 54 maatte der udredes Understøttelser, stadig i Form af Brød, og Forsørgelsen af de Born, der havde mistet begge Forældre ved Epidemien, maatte Sognet ogsaa tage paa sig. Det var muligvis under Indtrykket af en lidt foruroligende Udgiftsside, at Forstanderskabet vedtog at afspise de Læger, der under Epidemien havde arbejdet haardt i Farezonen, med 2 Rdl. pr. Dag. Da imidlertid Lyngby og Søllerød fastsatte Lægernes Diæter til 3 Rdl., kunde Gjentofte ikke være bekendt at holde sig tilbage, men udbetalte yderligere 50 Rdl. til hver Læge.

Lykkeligvis holdt den uhyggelige Sygdom sig borte i de nær-

mest følgende Aar, og Sogneforstanderskabet besluttede at afhænde Lazarettet i Ordrup. Man begyndte med at forlange 1 200 Rdl. for Huset, men maatte slaa mere og mere af, indtil det i 1856 gennem en kjøbenhavnsk Ejendomsmægler blev solgt for 800 Rdl. De lejede Militærtæpper skænkede Staten til Uddeling blandt de fattige.

Det har aabenbart været gængs Fremgangsmaade at tilvejebringe en Del af den sociale Hjælp gennem frivillige Bidrag. Da en ny Dyrtid tonede frem i 1855, maatte Sogneforstanderne atter ud med Listen. Der var imidlertid Mennesker, der ikke var tilfreds med Fordelingen af Midlerne, og man kunde da i det satiriske Organ „Folkets Nisse“ den 9. Febr. 1856 læse følgende skarpe Indlæg:

„I Anledning af den herskende Dyrtid har ogsaa den menneskekjærlige Goddædighed viist sin velgjørende Virksomhed i Gjentofte Sogn, hvor en Del velhavende Beboere ved frivillige Bidrag have sammenskuet en Sum af flere 100 Rigsdaler, at anvende efter Bestemmelsen til Familier med Børn, saaledes at hvert uconfirmeret Barn fik 4 Pd. Brød om Ugen. Da samme ikke er nogen Fattigforsørgelse, men kun en Interims-Hjælp, tillader man sig herved at spørge Hr. Provst Boisen, der har sat sig imod Understøttelse til flere Familier, som ikke have havt Ophold i Sognet i 5 Aar, i hvilken Anledning man har nægtet dem Hjælp, endskjøndt de vare indstillede dertil af de valgte Sogneherrer. Skulde der være nogen Lov, som forbyder at hjælpe dem, der ikke har boet 5 Aar i Sognet, hvilket man er uvidende om, bedes Hans Højærværdighed at bekyndtgjøre samme, eller ogsaa vogte sig for ved Personsanseelse at forurette den Trængende. Ligeledes var det ønskeligt, om vedkommende Sogneherrer fremtidig vidste at iagttage deres Pligter som Sognets kaarne Mænd og ikke lade sig lede hverken af store eller smaa Personligheder paa den Trængendes Bekostning“.

Selv om Sogneforstanderne nok har haft en Fornemmelse af, at den myndige Prælat gerne vilde køre med dem, var dette alligevel for meget, og man vedtog at indrykke i „Folkets Nisse“ et

ikke mindre skarpt Svar, som Provsten havde redigeret, og hvori man pointerede,
at Understøttelsen uddeltes af frivillige Gaver og altsaa ikke efter nogen Lov, men efter Forstanderskabets egne Bestemmelser,
at man først og fremmest havde hjulpet dem, der trængte haardest, men at alle dog havde faaet Støtte, og endelig
at Provsten ikke indtog nogen Særstilling i Forsamlingen, men var valgt af Befolkningen ligesom de øvrige Forstandere.
„Sogneherrerne“ havde hermed indkasseret den obligate Utak og givet Svar paa Tiltale.

Vi vil herefter vende tilbage til en mere munter Affære, Sagen angaaende Ordrup Gadekær, der laa omtrent, hvor Skovkrogen nu udmunder i Ordrupvej. Fyldningen var altsaa vedtaget, og Beslutningen havde Amtsraadets Sanktion, men hvem paahvilede Arbejdet? Var det noget, der kunde vedkomme hele Sognet, eller angik Sagen kun Ordrup By? Herom „udspandt sig nogen Discours“, idet Repræsentanter for Sognets vestlige Dele godt kunde tænke sig, at Ordrup Gadekær var Gjentofte og Vangede uvedkommende. Efter Afstemningen, der med 7 Stemmer mod 3 paalagde hele Sognet Byrden, skulde man tænke, at det næste Spørgsmaal, om hele Sognet eller Ordrup alene skulde bekoste Gadebrønd og Pumpe til Erstatning for Gadekæret, paa Forhaand maatte være afgjort, men dette var slet ikke Tilfældet, „Discoursen“ fortsattes, og Stemmerne kom denne Gang til at staa lige, 5 mod 5. Det blev da Formandens Stemme, der gjorde Udslaget, og han havde voteret for, at Omkostningerne skulde fordeles paa hele Sognet.

Ihvorvel denne lille Episode i sig selv kan synes ubetydelig, betegner den i Virkeligheden intet mindre end den kommunale Fællesfølelses Sejrr over de gamle Landsbylavs separate Interesser, men der kan ikke ses bort fra, at Sejren var vundet med de Stemmer, som Præst, Haandværker og de saakaldte Proprietærer afgav mod de „indfødte“ Bønders. For øvrigt kunde hele Forestillingen have været sparet, eftersom det senere bestemtes, at Fyldningen underhaanden kunde overdrages til den, der var villig til at udføre Arbejdet, lade sætte Brønd af Mursten, anbringe Pumpe og sørge for Afledning af Gadevandet mod at blive Ejer

af det opfyldte Areal. Kontrakten blev derefter sluttet med Tønnes Lassen, der var Forpagter af Ordrup Kro, og efter ca. et Aars Arbejde fik han ved Udgangen af 1853 Skøde paa Grunden.

Man skulde tro, at Sagen hermed var i den skønneske Orden, men nu begyndte først Trængslerne. Der var nemlig den kedelige Ting ved Brønden, at dens Vandstand var meget ringe, og til

Udsigt fra Ordruphøj mod Holmegaard ca. 1850.

Efter Maleri af Villh. Kuhn. (Privateje).

Brug ved paakommende Ildebrand var den rent ud værdiløs. Bunden var Flydesand, „Flyvesand“, som Referaterne haardnakket benævner det, og to Aar efter Anlægget forlød det, at Brønden nu var helt stoppet. Det var naturligvis slemt, men dog ikke værre, end at der kunde hengaa endnu to Aar, før det blev vedtaget, at den skulde graves dybere. Beslutningen blev ganske vist ikke ført ud i Livet, og derpaa beroede Sagen, indtil Politimesteren efter yderligere to Aars Forløb, i Foraaret 1859, kom under Vejr med, at der savnedes en Branddam i Ordrup; at man samtidig ogsaa manglede en Sprøjte, kunde næppe betragtes som mindre væsentligt. Sogneforstanderskabet gav det lige saa ærlige som kloge Svar, at man ikke saa sig i Stand til at skaffe Jord til Anlæg af et Gadekær i Ordrup, at man i Øjeblikket ikke kunde

grave ny Brønd, da Jorden var overordentlig tør, og endelig, at man ikke ansaa det for fornødent at anskaffe Sprøjte, for man havde Vand.

En Maanedes Tid senere blev der dog nedsat et Udvalg, der skulde undersøge, hvad man kunde gøre for at skaffe Vand; en Brøndgraver, der var tilkaldt, forsikrede, at det var praktisk umuligt at grave sig gennem det 5—7 Alen tykke Flydesandslag, der laa under saa godt som hele Ordrup By. Men nu skulde det alligevel være. I Juli traf Forstanderskabet den Afgørelse, at Brønden skulde graves gennem Sandlaget, og en Civilingeniør tilbød at overtage Entreprisen for 700 Rdl. Desværre for Sagen forlød det nu rygtevis, at Gaardejer Søren Jensen vilde være tilbøjelig til at afstaa en af sine Tørvegrave i Mosen ved Ordrupdal; det burde selvfølgelig undersøges nærmere, men nu, da Vinteren stod for Døren, fandt man det rimeligt at oppebie Foråret, før man bestemte sig.

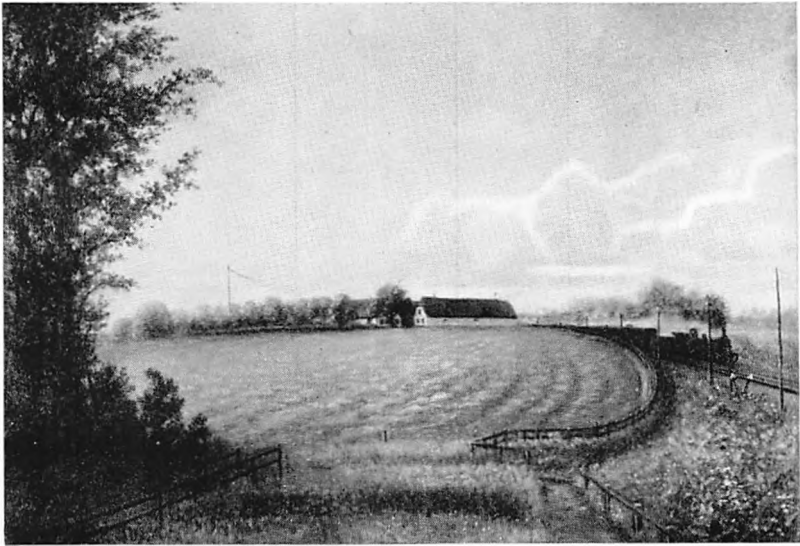
Da naaede et Forlydende om denne fænomenale „Syltnings-affære“ op i Ministeriet, der ikke tøvede længe med at give Sogneforstanderskabet et Varselskud. Det hjalp. Brøndgraver Jørgen Eliassen fra Valby fik Kontrakt paa at grave en Brønd, der skulde kunne give 100 Tdr. Vand daglig, og han skred straks til Værket. At Beboerne nu klagede til Amtsraadet over Brøndens Anbringelse, kunde ikke anfægte. Forstanderskabet svarede sammenbidt, at Sagen skulde nyde Fremme, og tilføjede derpaa:

„... medmindre Ministeriet frafalder Kravet om Overholdelse af den paalagte Forpligtelse“.

Det behøver næppe at antydes, at man i Ministeriet ganske oversaa den sidste Bemærkning. Arbejdet blev derpaa fortsat. Men en skønne Dag kom Jørgen Eliassen og meddelte, at han umuligt kunde komme igennem Flydesandet. Han tilbød en Afkortning af 100 Rdl. i Entreprisesummen, om man vilde erklære sig nøjet med det, han havde udført. Derved blev det; de 100 Tdr. Vand saa man ikke noget til, og Sagen var i den mest ubarmhjertige Bogstavelighed løbet ud i Sandet.

Ud over de smaa venskabelige Skærmydsler, som Nabokommuner kan have med hinanden, naar det gælder Determinationen af Fattiglemmers Forsørgelseskommune, havde Gjentofte næppe Stridigheder med Omegnens Sogne, Søllerød, Lyngby, Gladsaxe

og Kjøbenhavn. Den eneste Undtagelse danner Brønshøj. En gammel Kompetencestrid mellem Sognefogederne i Gjentofte og Brønshøj var aldrig blevet bilagt, og saa gik Brønshøj Sogneforstanderskab i 1858 hen og fandt ud af, at Lundehuskroens kommunale Afgifter tilflød Gjentofte Kommune, medens Kroen laa et Hundrede Alen eller saa inde i Brønshøj Sogn. Kroman-

Kystbanen ved Bregnegaard. Efter Maleri.

den lod sine Børn søge Gjentofte Skole og betragtede sig i det hele taget som hørende til Gjentofte, der laa langt nærmere end Brønshøj, men da han nu to Aar i Træk fandt sig sat i Skat til begge Sogne, blev det ham for broget, hvorefter Gjentofte tilbagebetalte begge Aars Skat, og Amdsraadet resolverede, at Kroens Afgifter fremtidig skulde erlægges til Brønshøj. Hermed skulde vel Sagen have været ude af Verden, men Brønshøj besværede sig endnu en Gang over visse Detaljer i Afgørelsen, en Besværing, som Gjentofte straks videresendte til Amtet og derpaa beholdt det sidste Ord gennem en Skrivelse til Brønshøj Sogneforstanderskab, hvori man udtalte den største Forbavselse over den Tone, som dette havde anvendt i sin Korrespondance om Sagen.

I 1862 blev Klampenborgbanen og kort efter Nordbanen til Lyngby ført ud igennem Sognet. Det medførte for Sogneforstanderne nogle Aastedsforretninger, som de forgæves søgte at faa honoreret, og det paaførte Sognet et Par Erstatningskrav fra Bomforpagterne, som følte deres Næring reduceret af det nye Transportmiddel. Restauratøren paa „Constantia“, der forpagtede Charlottenlundbommen, maatte nøjes med 75 Rdl., da man

Vilh. Nielsen

ikke skønnede, at Kaperkørsel og privat Kørsel var væsentligt mindsket som Følge af Toggangen, og der kun var godt et halvt Aar, til hans Forpagtningskontrakt udløb. Større blev Kravet fra hans Kollega i Vangede, hvis Kontrakt havde endnu 2 Aars Løbetid, og hans Erstatning blev fastsat til ikke mindre end 800 Rdl.

Med Udgangen af 1863 nedlagde som omtalt Provst Boisen sit Hverv som Formand og efterfulgtes af den senere Justitsraad Vilhelm Nielsen paa Vilhelmsaab. Det var ikke noget behageligt Tidspunkt for Vilh. Nielsens Overtagelse af Hvervet, eftersom Landet stod ved Begyndelsen af en ny Krig, der for Sogneforstanderskabet vilde medføre en stor Arbejdsforøgelse. En ekstraordinær Krigsskat indgik imidlertid saa prompte, at Kom-

munekassen, da Krigen var forbi, bugnede af et Overskud paa 1.200 Rdl. Disse Penge burde naturligvis anvendes til noget smukt og tiltrængt, og Sogneforstanderne foreslog da for de 700 Rdl. at lade indrette et Varmeanlæg i Gjentofte Kirke, der paa Vinterdage kunde møde Menigheden med en ganske uhyggelig Kølighed. Dog vilde man ikke skride til denne Handling, før man havde overtydet sig om, at den omfattedes med Beboernes Velvilje, og en Sogneaftemning blev desaaarsag iværksat. Resultatet blev det ret nedslaaende, at kun 39 Vælgere mødte for at afgive Stemme, og da Stemmerne fordelte sig med 21 for Forstanderskabets Forslag og 18 imod, besluttedes det, da Menigheden viste sig lige saa kølig som Kirken, at lade de 700 Rdl. indgaa i Kommunens almindelige Regnskab.

De resterende 500 Rdl. blev til Gengæld af Skovshovedfiskerne modtaget med største Glæde som Tilskud til den Havn, de længe havde ønsket. Der havde tidligere været et privat Havneprojekt under Ventilation; saaledes havde en Tømrer Hansen i 1848 andraget om Tilladelse til at anlægge en Baadhavn ud for sin Ejendom ved Hvidøre samt om Kommunegaranti for et Laan i Havnen. Herpaa svarede Sogneforstanderskabet, at man betragtede Forslaget som aldeles uhensigtsmæssigt, og at man derfor ikke kunde tilraade, at det offentlige ved at tilstaa ham Laanet blev udsat for aabenbart Tab. En saa eklatant Afvisning skulde synes at kunne berøve selv den dristigste Ansøger Modet til at foretage flere Forsøg, men ikke desto mindre fornyede samme Hansen 3 Aar senere sin Ansøgning — og fik samme Svar. Da Havnespørgsmaalet i 1864 paa ny dukkede op, laa Sagen anderledes. Det drejede sig denne Gang om en Havn ved Skovshoved Fiskerby, og paa denne Tanke saa Sogneforstanderskabet med Velvilje, saaledes at dens Virkeliggørelse ikke kom til at ligge længere ude i Fremtiden end 1869.

Med Aaret 1867 udrandt Sogneforstanderskabernes Epoke. En ny Landkommunallov, der skabte noget større Selvstændighed for Kommunernes Styre, var stadfæstet i Sommeren 1867, og ved Nytaar 1868 skiftede Forstanderskaberne Navn til Sogneraad. Først lidt efter lidt akcepterede den brede Befolkning den nye Benævnelse; endnu saa sent som i 80-erne kunde man høre ældre Folk tale om „Forstanderskabet”.

Der havde i dette Tidsrum været afholdt et Sogneforstanderskabsmøde en Gang om Maanedn. Sædvanligvis begyndte Møderne om Formiddagen Kl. 9, undtagen om Sommeren, da man henlagde dem til Kl. 3 om Eftermiddagen. Hvert Aar i Marts-mødet aflagde Formanden Kommunens Regnskab for det foregaaende Kalenderaar. Det var ikke store Summer, det drejede sig om. Paa det egentlige Kommuneregnskab figurerede kun Udgifter til Vejevæsen og Brandmateriel; Administrationsomkostningerne var forsvindende. Regnskabet for 1844 udviste følgende:

Indtægter . . .	305 Rdl. 5 M. 3 Sk.
Udgifter . . .	365 - 1 - 6 -
Underskud . . .	59 Rdl. 2 M. 3 Sk.,

som overførtes direkte til næste Aars Regnskab.

Fattigregnskab og Skoleregnskab aflagdes hvert for sig af Sognepræsten. Fattigudgifterne androg i 1841 2269 Rdl.; i 1846 var Udgifterne 3176 Rdl. 1 M. mod Indtægternes 3016 Rdl. Skoleregnskabet tegnede sig som Regel gunstigere:

1842. Indtægter . . .	392 Rdl. 4 M. 12 Sk.
Udgifter . . .	315 - 5 - 14 -
Overskud . . .	76 Rdl. 4 M. 14 Sk.
1844. Indtægter . . .	649 Rdl. 1 M. 0 Sk.
Udgifter . . .	447 - 2 - 12 -
Overskud . . .	201 Rdl. 4 M. 4 Sk.

Men meget Skolebyggeri skulde der ikke til, før denne lille Beholdning kunde fordampe.

Budgetlægning i egentlig Forstand gav Sogneforstanderskabet sig ikke af med. Et løseligt Skøn over det kommende Aars økonomiske Krav i Sammenligning med det foregaaende Aars Udgifter var tilstrækkeligt Grundlag for en Skatteligning. Da saaledes Fattigregnskabet for 1842 viste en stærk Nedgang i Forhold til Regnskabet for 1841, satte man straks Fattigligningen for 1843 ned til en Fjerdedel af det foregaaende Aars Ligning til Trods for, at Lindorff og Lars Bruun gjorde sig hæderlige Anstrengelser for Fastholdelsen af en højere Ligning under den Betragtning, at man burde henlægge „for at have en opsamlet, om end kun ringe Beholdning”.

Kommunekassens Beholdning kunde virkelig til Tider være

generende ringe. Da 8 Forstandere i Novbr. 1843 tog Syn paa Vangede Gade, som var blevet grundforbedret, kunde Kassen lige magte de 50 Rdl., som Vejbetjent Friis skulde have for Entreprisen, men „da der endvidere forestod en Udbetaling til leiede Folk, og Beholdningen var utilstrækkelig, endes man om til disse Udgifters Bestridelse at tilskyde hver 5 Rdl., tilsammen 40 Rdl., som skulde tilbagebetales, naar de udestaaende Penge, som vedkommende Huusmænd endnu stode til Restance med, vare indkomne, tilligemed Kommunalafgiften for indeværende Aar, der som det snarest ske kan, skal opkræves". Det var ikke for Smaafolk at sidde i Sogneforstanderskabet.

Valgene til Sognestyret var i denne første Tid præget af en ringe Interesse fra Beboernes Side. Ved et Suppleringsvalg i 1846 mødte kun 22 Vælgere, og det højeste Stemmetal, 16 Stemmer, opnaede Søren Johan Lemche, Nordre Svejgaard. Naar man regner, at de 8 fungerende Medlemmer samt Sognepresten og sandsynligvis Værten i Gjentofte Kro, hvor Valget foregik, har været blandt de 22, har altsaa kun et Dusin af Sognets øvrige Vælgere kunnet ulejlige sig til Gjentofte for at deltage i Valget.

Om et ordinært Valg i 1850 lyder den officielle Rapport saaledes:

„Paa den berammede Valgdag d. 28. Nov. Kl. 9 Form. mødte af Sognets Beboere 34, der efter at have afgivet deres Stemmer til Protocollen valgte efternævnte til at være Sogneforstandere fra 1851 Aars Begyndelse at regne:

Slagtermester Møller . . .	33 St.
Gmd. Søren Jensen	31 .
„ Søren Larsen	31 .
„ Peter Larsen	20 .

Ved et endnu senere Valg synes Bundrekorden i Henseende til Valgdeltagelse at være naaet. Valget lededes af Formanden, Provst Boisen, og da der ud over Sogneforstanderskabets Medlemmer ingen Vælgere var mødt, var det hele hurtigt overstaet. Da traadte Restauratør Nielsen, „Constantia", ind, og paa Provstens Forespørgsel: „Hvad vil De, min gode Mand?" svarede denne, at han var kommet for at afgive Stemme. „Valget er sluttet", siger Provsten. „Hvem vilde De ellers stemme paa?" — Ja, Nielsen vilde da stemme paa de Mænd, Forstanderskabet havde

foreslaact. — „Saa tilføj kun denne Stemme“, lød Provstens Svar:

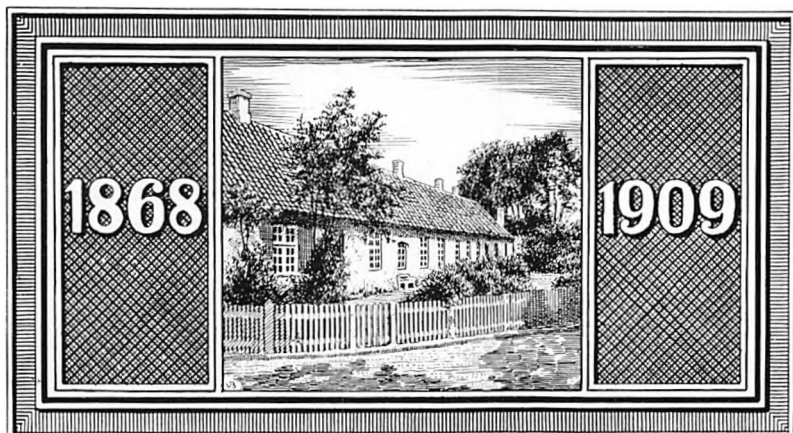
Sogneforstanderne supplerede saaledes i Virkeligheden sig selv. Der var altid iblandt dem en eller flere, der havde Brødre, Svogre eller Sønner, der var villige til at afløse dem, der var blevet trætte af Arbejdet. Saaledes kunde Niels Nielsen, Højsgaard, da han fratraadte med Udgangen af 1845, aflevere sin Plads til Svogeren, Ole Andersen, Ørnegaard, og da Ole Nielsen, Havsgaard, 3 Aar senere trak sig tilbage, kunde han se Broderen, Peter Nielsen, Højsgaard, rykke ind; Søren Jacobsen, Teglgården, der havde hvilet sig i Perioden 1845—47, genindtraadte fra Nytaar 1848 ledsaget af sin Broder, Jens Peter Jacobsen, Skjoldgaard, og Søren Lemche, der som nævnt indvalgtes ved Suppleringsvalg i 1846, havde i Forvejen sin Kones Broder, Rasmus Petersen, Maltegården, siddende i Forsamlingen. Mandaterne kom paa denne Maade nærmest til at gaa paa Omgang mellem Hartkornsejerne, hvis Række kun en sjælden Gang blev brudt af en Haandværker eller en af Kromændene.

Aarsagen til Haandværksmestrenes ringe Repræsentation kan blandt andet have ligget i deres Faatallighed, idet Sogneforstanderskabet, indtil Næringsloven af 1857 skabte friere Tilstande for Erhvervene, nidkært vaagede over, at de enkelte Fag inden for Haandværket ikke overbefolkedes. De Mennesker, der søgte Birkets Tilladelse til at nedsætte sig som næringsdrivende, skulde have Forstanderskabets Anbefaling; udeblev denne, skete det kun yderst sjældent, at Næringsbevis blev givet. Kom der nu for mange Ansøgninger inden for et bestemt Haandværk, kunde det virke ligefrem irriterende paa Forstanderne, hvorom vidner det Svar, en Skomager fik: „Nej! Der er nok af dem!“ En Sadelmager, der vilde nedsætte sig i Ordrup, var lige paa Nippet til at faa sin Anbefaling, da en af Forstanderne kom i Tanker om, at han havde set Manden som Gyngepassager paa Dyrchavsbakken den foregaaende Sommer. Anbefalingen blev øjeblikkelig nægtet med den Motivering, at Sognet ikke skulde risikere at møde sine Haandværkere som Gøglere paa „Bakken“. Noget ganske andet var, om en Haandværkssvend havde giftet sig ind i en af Sognets stabile Familier eller muligt spekulerede i sin afdøde Mesters Enke, — da laa Vejen ham aaben uden længere Snak.

Ligesom Taffelbay og Bellevue har Kroerne i Ordrup og

Skovshoved lejlighedsvis givet Husly for et enkelt Sogneforstanderskabsmøde. Det faste Mødested var dog Gjentofte Kro, indtil Provst Boisen fra Nytaar 1855 forlagde Møderne til Præstegaarden, maaske næppe til sine Kollegers udelte Tilfredshed og i hvert Fald beklaget af Kromand Nielsen, der var valgt ind i Forsamlingen Aaret i Forvejen. Selv om Provsten har dækket denne Bestemmelse under det rent etiske „Bort fra Kroen”, har det uden Tvivl staaet den mægtige Formand klart, at en eventuel Opposition af sig selv vilde falde mere spagfærdigt ud under hans eget Tag end i Kroens Stuer. Efter Provst Boisens Fra-træden i 1863 blev det atter Kromand Nielsen beskaaret at være Vært for sine Kolleger.

Under Landkommunalloven af 1867.

I Landkommunalloven af 1867 fortsattes den Linie, der var lagt allerede i Loven af 1855, hvorefter den højstbeskattede Femtedel af Vælgerne valgte den større Del af Sogneraadets Medlemmer og „den almindelige Vælgerklasse“ de øvrige. Hver Vælgerklasse valgte for 6 Aar ad Gangen, og Valgene foregik alternativt, saaledes at hvert 3. Aar bragte et Sogneraadvalg. Denne Ordning bestod, indtil en ny Lov i 1908 skabte gennemgribende Ændringer.

Paa det administrative Omraade medførte Loven af 1867 den Forandring, at Fattigvæsen og Skolevæsen blev lagt sammen med de øvrige kommunale Anliggender, saaledes at Sognepræsten herefter ikke skulde deltage i Bestyrelsen af Fattigvæsenet eller være Skolevæsenets Forretningsfører. Endvidere skulde Kommunalbidrag, Fattigskat og Skoleafgift paalignes under eet, dels som en Hartkornsskat og dels som Skat paa Formue og Lejlighed.

Da det nyvalgte Sogneraad traadte sammen efter Nytaar 1868, var der blandt Medlemmerne et enkelt Navn, der uvilkaarligt maatte tiltrække sig særlig Opmærksomhed, Rigs greve

C. W. E. Sponneck. Greven, der havde købt Heslegaard i 1866, havde trods sine kun godt 50 Aar rig parlamentarisk Erfaring, erhvervet dels som kongevalgt Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, dels som Folketingsmand for Ribekredsen 1849—53 og for Aalborgkredsen fra 1866. Han havde beklædt Finansministerposten i 3 Ministerier og var derefter fulgt med Kong Georg til Grækenland som politisk Raadgiver i dennes 3 første Regeringsaar. Han maatte saaledes være næsten selvskreven til at overtage Formandspladsen.

Administrationen, der set med en forhenværende Ministers Øjne maatte forekomme yderst beskeden, var dog saa smaat i Færd med at vokse; saaledes var for Aaret 1868 budgetteret følgende Beløb:

Til Skatteopkrævning hos Yderne	120 Rdl.
„ Bestridelse af Skolemulkters Opkrævning	30 „
„ Medhjælp ved Skriveri hos Formanden	100 „
„ Brevbæring, Porto og Budløn	60 „

Aaret efter var de to sidste Poster tilsammen steget til 250 Rdl.

Grev Sponneck var samtidig med sin Indtræden i Sogneraadet blevet Amsraadsmedlem. Denne Funktion viede han Arbejde og Interesse saa stærkt, at han i 1873 udtraadte af Sogneraadet, hvis Formandsplads derpaa overtoges af H. P. Lund, Bernstorff Hovmarksgaard.

Med Kromanden i Gjentofte havde Sogneraadet fornyet Aftalen om Mødelokale. Forhandlingsprotokollen meddeler herom den 7. Jan. 1868:

„Som Mødested for Sogneraadet vedtoges det hidtil benyttede Locale i Gjentofte Kroe mod en aarlig Leie, indbefattet Drikkepenge, Varme og Lys, af 25 rdl.”

Selv om Sogneraadet har befundet sig endogsaa meget vel i de Nielsenske Pauluner, havde Trangen til et Lokale, hvor man til enhver Tid kunde have Sagerne ved Haanden, begyndt at gøre sig gældende. Ogsaa nogen Arkivplads var ønskelig, og da i 1872 Lærerembedet ved Jægersborg Skole¹⁾ blev ledigt, var der her en Lejlighed til af en Del af Lærerboligen at indrette et passende Administrationslokale for Kommunen. Det maatte gan-

¹⁾ Vignet Side 37.

ske vist indrømmes, at Beliggenheden ikke var særlig central, men naar man samtidig tog i Betragtning, at Sagen kunde ordnes uden nævneværdi Udgift, kunde man ikke se, at der var meget at betænke sig paa. Det blev derpaa i November 1872 vedtaget „paa billigste Maade“ at lade Lokalet indrette. Det skete hurtigt; allerede den 27. Dec. holdt Sogneraadet sit første

C. W. E. Sponeck.

Møde i den Stue, der skulde blive Rammen om dets Forhandlinger i de følgende 30 Aar, et Tidsrum, der navnlig i sin sidste Halvdel blev rig paa Brydning mellem gammelt og nyt, mellem „Hartkorn“ og Villakvarterer. To Gange i Aaret 1874 bemærker „Kjøbenhavns Amts Avis“ den voksende Interesse for Sogneraadets Virksomhed i Gjentofte Kommune. Ved Mødet den 27. Febr. noterer Bladet et helt Dusin Tilhørere, og senere paa Aaret hedder det, at der i Gjentofte er „lige saa meget Liv i politisk og kommunal Retning, som i de omliggende Sogne tilsammen“. Aaret efter forlød det, at der skulde oprettes et lokalt Blad for Ordrup. Det blev dog ikke til noget; Amtsavisen

afslørede bagefter med megen Indignation, at det kun havde drejet sig om et Forsøg paa at skaffe det nystiftede Venstreorgan „Morgenbladet“ Indpas paa Egnen.

Det var Naturen, der havde skabt et af de Problemer, Sogneraadet først kom til at beskæftige sig med i det nye Mødelokale. Den Stormflod, der den 13. Novbr. 1872 hærgede store Dele af Landet, havde ogsaa langs Øresundskysten sat sine Spor. Der blev over hele Sognet samlet Penge ind til Skovshovedfiskerne, hvis Huse og Grunde havde lidt Skade ved Oversvømmelsen, og da denne private Hjælp ikke strakte til, vedtog Sogneraadet af Kommunekassen at yde 300 Rdl. til de „Vandlidte“.

Den følgende Sommer truede Koleraen igen. Man forberedte sig til en Begyndelse meget beskedent med at anskaffe fire Senge. Da Epidemien rykkede nærmere, lejedes en Pavillon i Dyrchaven til Lazaret, man averterede efter „Sygeoppassere“ og Portører og indberettede Mangler ved Rendestenenes Renholdelse til Birket. Latrinkulerne skulde være 200 Alen fjernet fra Byerne. Bestemmelsen om, at Svinestiers Afstand fra Beboelseshusene skulde være mindst 20 Alen, kunde derimod ikke effekteeres, „da Smaafolk da vilde være afskaarne fra at holde Svin“. Lykkeligvis drev Faren denne Gang over.

Naar det gjaldt Moralen inden for Kommunens Grænser, var Sogneraadet paa sin Post. En Ting som offentlig Dans havde man længe haft et godt Øje til; allerede i Sogneforstandernes Tid var der rettet Anmodning til Politimesteren om Indskrænkning af Dansen paa Krøerne, og en lignende Henvendelse blev foretaget i Halvfjerdserne. Med denne Tendens maatte en Ansøgning, hvori Værten i Grøndahlshuset i 1872 søgte om Tilladelse til at holde Dans 2 Gange om Ugen, kun kunne bringe et Afslag, og da Birket to Aar efter ønskede en Udtalelse om det samme Spørgsmaal, vilde 5 af Medlemmerne overhovedet ikke vide af Dans eller „Knejpekommers“, medens de 4 dog kunde gaa med til at tillade Dans om Søndagen. Da der i Foraaet 1877 var Tale om helt at søge Dansen ved Grøndahlshuset forbudt, udrød et af Medlemmerne, Smedemester Sigersted: „Det er at slaa Manden ihjel!“ — hvortil Kromand Nielsen i Gjentofte tørt bemærkede: „Naah, han lever nok endda.“ En

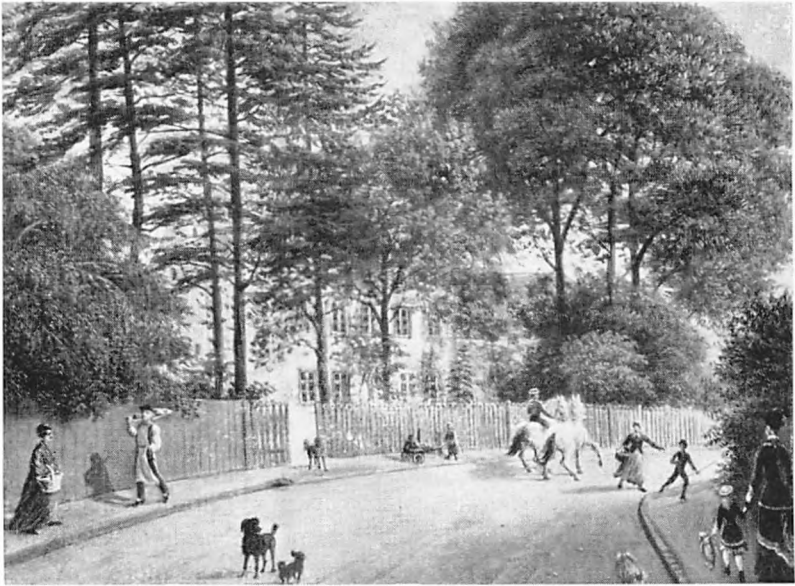
Annonce i Amtsavisen den 5. Maj røber Sagens Udfald: „Imorgen Eftermiddag bliver der Dans ved Grøndahlshuset i Charlottenlund Skov.“ Det blev derefter en Regel, at Dansen ved Grøndahlshuset var tilladt i „Kildetiden“, men da en foretagssom Mand i 1886 søgte Bevilling til at holde „Koncert- og Dansesalon“ i Charlottenlund, ledsagede Sogneraadet hans Ansøgning med en meget kraftig Henstilling til Politimesteren om at sige nej.

En tilsvarende Holdning, som man i Firserne indtog over for Sangerindeteltene i Charlottenlund Skov, havde stærk Rod i den offentlige Mening. En Forespørgsel fra Pastor Jantzen havde i 1885 bragt det Svar fra Sogneraadet, at Bevillingen for de tre Telte ikke vilde blive fornyet, naar den udløb i 1888. Paa et Borgermøde, som „Gjentofte Sogns Grundejer- og Vælgerforening“ i 1886 arrangerede paa Jernbanepavillonen om Sagen, var der Enstemmighed for en Aktion mod Teltene, og følgende denne Meningsstilkendegivelse vedtog Sogneraadet kort efter helt at søge Teltene nedlagt. Man var altsaa ikke ganske enig med Politimesteren i Nordre Birk, som i 1882 sammen med sin Kollega paa Frederiksberg over for Justitsminister Nellemann havde udtalt om disse Forlystelsessteder, at de gjorde en vis Nytte ved at være „et Afløbssted for raa Tilbøjeligheder og Drifter, der ellers vilde skaffe sig Rum paa anden Maade og genere Samfundet mere og maaske ogsaa udbrede mere Fordærvelse, end disse Etablissementer gør“. Sommeren 1888 blev Sangerindeteltenes sidste Sæson. De omstridte Damer forsvandt dog ikke dermed fra Charlottenlund Skov, idet Bevillingerne i de følgende Aar blev givet til de to stationære Etablissementer „Over Stalden“ og „Gyldenlund“.

Da Jernbanerne til Klampenborg og Lyngby i 1860-erne havde skabt en bekvem Forbindelse mellem Hovedstaden og dens nærmeste Opland mod Nord, var Grundlaget dermed dannet for den mægtige Udvikling, Gjentofte Kommune siden da har gennemgaaet. Mange københavnske Familier, der hidtil havde haft deres Sommervillaer i Ordrup eller Skovshoved, slog sig nu ned herude for bestandig, og samtidig opstod omkring Charlottenlund Station og langs Jægersborg Allé et helt nyt Villakvarter. Folkemængden i Kommunen voksede fra 4158

i 1870 til 5106 i 1880, en Forøgelse paa mellem 22 og 23 %, en Tilvækst, der var omtrent dobbelt saa stor som i det foregaaende Tiaar.

Medens man hidtil ikke har kunnet tale om egentlige Interessforskelle mellem Kommunens forskellige Dele, kommer Mangelen paa Interessefællesskab tydeligt til Orde i den Re-

Ordrup Gade med Villa Adelaïde.

Efter Maleri af N. G. Rademacher 1882.

plik, som Anekdoten lægger et Sogneraadsmellem, en Skovshovedfisker i Munden, da Diskussionen engang drejede sig om Vangede: „Hva' Fa'en rager Vangede vos? Lad dom passe dom!" Den voksende Villabebyggelse, der især fulgte Klampenborgbanens Opland, skaber derimod nu et Grundlag for Gnidninger mellem Villaejere og Hartkorsbesiddere, en Interessedeling, der i de sidste 20 Aar af Aarhundredet bryder en stedse dybere og bredere Kloft mellem Kommunens østlige og vestlige Del.

Optakten til denne tyveaarige Tovtrækning er det Forslag til et Bygningsreglement, som i 1878 ligger paa Sogneraadets Bord, efter at Rigsdagen to Aar i Forvejen har vedtaget en Lov, der

giver Landkommuner Adgang til at supplere Brandpolitiloven med Byggevedtægter. Medens Reglementets Bestemmelser for en moderne Betragtning synes ganske indlysende, rummede de for Tidens Husejere adskillig Anledning til øjeblikkelig Udgift. Paa alle nye Huse, der byggedes tæt til Vejlinien, forlangtes Tagrender opsat, og ældre Bygninger, der havde en tilsvarende Beliggenhed, skulde forsynes med Tagrender inden 3 Aars Forløb. Ved enhver Bygning, der benyttedes til Beboelse, skulde findes Latriner, 3 Alen fjernet fra Post eller Brønd og med mindst eet Sæde for hver 4 Familier. Ingen Kælder maatte fremtidig anvendes til Beboelse, og ingen Beboelseslejligheder maatte findes over Staldrum. Møddingsteder skulde være fjernet mindst 3 Alen fra Post og Brønd.

Det er imidlertid Reglementets sidste Paragraf, der rummer det egentlige Sprængstof: „Dette Reglements Bestemmelser finde ikke Anvendelse paa saadanne Bygninger, som ere opførte eller maatte blive opførte alene til Avlsbrug med dertil hørende Beboelseslejligheder.“ Det vil altsaa sige, at samtlige Bøndergaarde var fritagne for de Krav, der skulde stilles til Sognets øvrige Grundejere. Følgen blev en hidsig Agitation mod Forslaget, og der indvarsledes i Begyndelsen af 1879 til et Protestmøde paa Ordrup Kro. Her tog P. Lemche, Nordre Onsgaard, der paa dette Tidspunkt var udtraadt af Sogneraadet, Ordet og beklagede Reglementets Fremkomst, da han fandt det unødvendigt, og han opfordrede til at indgaa til Ministeriet med en Adresse imod det. Sogneraadsmedlem Smedemester Sigersted optraadte som Formidler og fraraadede, at man helt vilde forkaste Forslaget i Stedet for at søge udvirket visse Lempelser deri. Det blev dog Lemches Synspunkter, der sejrede, og i det følgende Sogneraadsmøde forelaa en Skrivelse, hvori 400 Husejere ønskede Forslaget holdt tilbage. Atter forsøgte Sigersted at mægle, idet han foreslog indtil videre at henlægge Sagen „paa Grund af de daarligere Tider“. A. C. Rasmussen, Maltegaard, krævede derimod Reglementet færdigbehandlet og vedtaget, hvilket derpaa fandt Sted.

Dagen efter indeholdt Amtsavisen et af „En Haandværker“ rettet Angreb paa Sogneraadet, fordi dette havde afgjort Sagen i et Møde, hvis Afholdelse ikke havde været bekendtgjort. Han spørger: „Var man bange?“ og tilføjer derpaa: „Vi skal nok

sige de rette Tak for sidst!" Flere Angreb fulgte, og Sogneraadet blev om ikke „bange" saa i hvert Fald betænkeligt og besluttede at underkaste Spørgsmaalet en fornyet Drøftelse. Paa dette Tidspunkt stundede netop et Sogneraadvalg til, og man overlod saaledes til det nyvalgte Raad at træffe den endelige Bestemmelse.

Hverken den almindelige Vælgerklasses Valg i November 1873 eller de højstbeskattedes i 1876 havde givet Anledning til stærke Brydninger. De to Vælgerklasser stod ikke skarpt over for hinanden; der er mange Eksempler paa, at „mindre Vælgere" opfordrede til at stemme paa en eller flere, som tilhørte de højstbeskattedes Vælgerklasse. Saaledes havde der været agiteret stærkt for Villhelm Nielsen, medens det Navn, der hyppigst nævntes, var Fisker Ole Bech i Skovshoved. Hele Agitationen, der dels formede sig som „Indsenderartikler", dels som Annoncer, havde dog nærmest Tilfældighedens Præg. Villh. Nielsen blev da heller ikke valgt og genindtraadte først, da Anders Nielsen paa Hyldegaarden, der var kommet paa Kant med sine Kolleger i Raadet, havde faaet Lov til at nedlægge sit Mandat.

Ved den almindelige Vælgerklasses Valg i 1879 var det anderledes, et virkeligt Stridsspørgsmaal var kommet i Forgrunden. Ved denne Lejlighed traadte „Gjentoftes Sogns kommunale Vælgerforening" offentligt frem gennem en stor Agitationsannonce med Kandidatforslag. En anden Annonce var underskrevet „Mange Arbejdere"; det er første Gang, Arbejderne lader høre fra sig ved et kommunalt Valg. Resultatet blev, at der valgtes 4 Modstandere af Bygningsreglementet: Malermester Georg Nielsen, Gjentoftes, Tømrermester Niels Jacobsen, Ordrup, Købmand Eduard Pfeiffer, Skovshoved, og Tømrermester P. Madsen, Gammelmoschus. Smedemester Sigersted, der havde søgt at mægle mellem de stridende Parter, opnaaede saaledes ikke Genvalg. Det var blevet sagt om ham under Valgkampen, at han alt for meget drøftede Sogneraadets Sager uden for Moderne. Bedømmelsen er næppe ganske retfærdig. Sigersted havde været et energisk Medlem af Raadet, han var en Mand, der havde sine Meningers Mod, men hans Djærvhed er blevet misforstaaet.

De 4 nyvalgte Medlemmer kunde dog ikke standse Bygningsreglementets Gennemførelse. De andre 5, der alle var Gaardmænd og saaledes fri for at efterkomme Reglementet, vedtog i

April 1880 Forslaget mod de nyvalgtes Stemmer. At man saa senere hen kunde vise en udstrakt Liberalitet, naar det gjaldt en Dispensation fra Reglementet, var en anden Sag. Da en Gartner i 1885 søgte Tilladelse til at indrette Bolig over en Hestestald, tog Sogneraadet ikke i Betænkning at anbefale hans Andragende.

Niels Andersen.

De højstbeskattedes Valg i 1882 bragte ikke større Forandringer. Sognefoged Lars Sørensen, Nordre Hulegaard, maatte vige for Claus Jensen, Tjørnegaard, en Mand med rige kommunalpolitiske Erfaringer. I en Alder af kun 25 Aar var han blevet Formand for Marslev-Birkende Sogneraad paa Fyn og senere, da han havde skiftet Bopæl, ogsaa for Vissenbjerg Sogneraad. Han var især vel bevandret i Skattespørgsmaal og havde i 1879 været Højres Kandidat mod Kl. Berntsen i Bogensekredsen. Desværre fik Gjentofte kun i to Aar Lov til at se ham som Medlem af Sogneraadet. Han købte i 1884 en Gaard i Gladsaxe Sogn og udtraadte af Raadet med Aarets Udgang. Ved Suppleringsvalget overtog P. Petersen, Damgaard, hans Plads.

De højstbeskattede indvalgte fra Nytaar 1889 Etatsraad Niels Andersen, Søholm. Niels Andersen, der i 1886 som Højres Kandidat var indvalgt i Folketinget for Vestervigkredsen, blev Vilh. Nielsens Efterfølger som Sogneraadets Formand og beholdt denne Plads gennem 4 Valgperioder til Udgangen af Aaret 1900. I dette Tidsrum var Niels Andersen Hartkornsejernes Samlingsmærke.

Et nyt Stridspunkt var i Slutningen af Firserne opstaaet ved Indførelsen af en Hundesk. at. Forslaget var stillet i 1887, og P. Madsen nævnes som dets Ophavsmand. Mærkeligt nok var der i Sogneraadet nogenlunde Enighed om dets Gennemførelse; kun een, Kammerraad J. P. Nielsen, Kildegaard, stemte imod. Men da Hundesk. atten kun skulde gælde den Del af Kommunen, der laa mellem Bernstorffsvej og Sundet, følte Villaejerne i de østlige Kvarterer sig paa ny forfordelte og opponerede i Aviser og paa Protestmøder mod Sogneraadets Beslutning. Ministeriet godkendte imidlertid Ordningen, og Hundeejerne Øst for Bernstorffsvej maatte finde sig i deres Skæbne, men Kløften mellem Øst og Vest var blevet alvorligt uddybet, hvilket i stærk Grad satte sit Præg paa Valget i November 1891, denne Gang for den almindelige Vælgerklasse.

Villakvarterernes Beboere søgte i disse Aar at give deres Opposition mod „Hartkornspartiet“ større Vægt ved Sammenlutning i Foreninger. „Gjentofte Sogns Grundejer- og Vælgerforening“ havde med sine forholdsvis vide Rammer været en Forløber. Med en snævrere, i Navnene bestemt angivet Interessesfære, opstod i 1888 „Hellerup borgerlige Forening“, væsentligst baaret frem af Købmænd og Haandværkere, og i 1891 „Kommunalforeningen for den østlige Del af Sognet“, der hovedsagelig skulde varetage Interesserne for Ordrup og Charlottenlund. Sjælen i denne var cand. jur. Kammerjunker C. Skeel; den var dannet netop med det forestaaende Valg for Øje, og Amtsavisen anmeldte dens Dannels. e i følgende Vendinger: „Foreningen skal være upolitisk, og af denne Grund blev der opstillet en Liste af Sogneraadskandidater, der skinner i de mest forskellige Farver.“

Ogsaa Højres Arbejder- og Vælgerforening opstillede en Liste, men ingen af Foreningerne fik deres Kandidater valgt, hvorimod en moderat Fraktion, støttet af Socialdemokraterne, gen-

nemførte Valget af 3 Højremænd og en Venstremænd. Adskillige af Højres Vælgere havde svigtet ved dette Valg, og „Ugebladet for Danmarks Højreforeninger” sluttede en revsende Artikel

Bestyrelsen for „Kommunalforeningen for den østlige Del”.

Øverste Række fra venstre: Joh. Hansen, C. Mathisen, I. P. Schjøtt, N. Schiott.

Mellemste Række: Fr. Schiøth, Chr. Skeel, Vald. Friis, Th. Truelsen,
Rudolph Nic'sen.

Forreste Række: Henr. Jensen, Lauritz Saunte.

med disse Ord: „Det bør fremstilles for det hele Land som et afskrækkende Eksempel.”

Striden om Hundeskatten fortsattes derpaa i det følgende Aar. Da Sogneraadet ikke vilde gaa ind paa, at Afgiften ogsaa skulde opkræves i Gjentofte og Jægersborg, indgik Kommunalforeningen direkte til Justitsministeren med Andragende om

en Forlæggelse af Skattegrænsen i vestlig Retning. Det førte dog ikke til noget, og Polemikken førtes videre med større eller mindre Saglighed. En Indsender fra den vestlige Del betakede sig for, at Bestyrelsen for Kommunalforeningen skulde „begynde at spille første Violin ogsaa paa vore Enemærker.

Udsigt fra Gjentofte Kirketaarn mod Vest i Tiden omkring Aarhundredskiftet. Fotografi.

Kast ikke med Sten over Skellet, for rammer de, er vor knusende Ro i kommunal Henseende borte!" Skeel udtalte paa sin Side, at Kommunalforeningens Maal var en ligelig Skattefordeling, saaledes at Villakvarterernes Befolkning ikke blev „Sognets Malkeko”.

I Lobet af Sommeren 1893 tilspidsedes Konflikten saa stærkt, at der i den vestlige Del opstod separativistiske Tendenser. Gjentofte Sogn var fra Nytaar 1891 i kirkelig Henseende blevet delt i to, Gjentofte og Ordrup, og Kommunens Navn var blevet Gjentofte-Ordrup Kommune. Kunde man nu opnaa en Kommunedeling efter samme Linie, vilde man for bestandig være „de østlige” kvit. Men disse var aldeles ikke stemt for Delingen, og

i Hellerup, der hørte til Gjentofte Sogn, sattes megen Energi ind paa at hindre en Adskillelse. Sogneraadets Flertal skønnede da heller ikke, at fyldestgørende Grunde for en Deling af Kommunen var til Stede, og fraraadede over for Amtsraadet, at Andragendet herom blev taget til Følge. Mod denne Udtalelse

Gjentofte med Kirken. Efter Radering af Chr. Wiehe 1900.
(Hegelske Samling, Øregaard).

stemte 3 Medlemmer: Lars Larsen, Bakkegaard, P. Madsen, Gammelmosehus, og H. Mortensen, Gjentofte.

Alle Forudsætninger var nu til Stede for en heftig Kamp mellem „Kommunalerne“ og „Hartkornspartiet“ ved de højst-beskattedes Valg i 1894. Allerede tidligt paa Aaret startede Kommunalforeningen for den østlige Del støttet af „Hellerup borgerlige Forening“ en Agitation for deres Liste: Kammerjunker Skeel, Orsf. V. Friis, Bygmester Alfr. Evers, Grosserer Th. Krüger og Tømrermester Saunte. Paa „Hartkornslisten“ var Navnene Evers og Krüger ligeledes placeret, men her ved Siden af Niels Andersen, Prokurator Buemann og Forpagter Brasen paa Damgaarden.

Et Oppositionsblad, „Ordrup Avis“, blandt hvis førende Kræf-

ter man nævnte den radikale Venstremand, Lærer Frantz Rasmussen i Skovshoved, bragte mange Udfald mod Niels Andersen. Kampen paa Vælgermøder og i Presse var lige hidsig; fra en navngiven Mand i Gjentofte rettedes et stærkt Angreb paa Skeel, som beskyldtes for at lade sig drive af personlig Ærgerrighed med Formandspladsen som Maal. Vittighedsbladet „Puk” lancerede følgende Slagsang:

„Frem, Bondemand, frem, gaa nu paa,
Lad Andersen Stemmerne faa!
Hæng i, Kjøbenhavn, hæng i,
Til Skeel skal din Stemme du gi!”

Det blev Andersen, der fik Stemmerne. De to Fælleskandidater Evers og Krüger fik henholdsvis 189 og 186 Stemmer, derefter kom Niels Andersen med 139, Buemann med 117 og endelig Brasen med 103. Uden at opnaa Valg havde Friis faaet 101 Stemmer og Skeel 99. „Kjøbenhavns Amts Avis” opgjorde Dagen efter Resultatet i følgende ædruelige Betragtning: „Oppositionen er naaet lige til Døren, men heller ikke længere.”

Billedet forandrer sig ikke stort ved Suppleringsvalget efter P. Madsens Død i 1895. Ole Jensen, Stolberggaarden, opnaede 128 Stemmer mod Oppositionskandidaten Frantz Rasmussens 112.

Et lille Efterspil fra disse to Valg fandt Sted i Sogneraadsmødet den 6. Aug. 1895. Formanden oplæste og kommenterede en Beretning fra Kommunalforeningen for den østlige Del. Krüger drog hans Ret hertil i Tvivl og søgte Oplæsningen standset, men Niels Andersen fortsatte, idet han udtalte, at han mente at have et billigt Krav paa at imødegaa den Kritik, Foreningen havde rettet mod ham og det afgaaede Sogneraad.

Det sidste af denne Serie Valg, der kom til at rumme nogen Spænding, var den almindelige Vælgerklasses Valg i 1897. Kammerjunker Skeel havde denne Gang holdt sin egen Person udenfor og faaet Frantz Rasmussen overst på Listen, for øvrigt i Samarbejde med den socialdemokratiske Vælgerforening, hvis Formand karakteriserede Valget som en Kamp mod en gammel Klike af et halvt Hundrede Hartkørnsejere. Frantz Rasmussen opnaede ved Valget 666 Stemmer, det højeste Stemmetal, der hidtil var faldet paa en Kandidat ved et Sogneraadvalg i Gjentofte.

Hartkørnet var nu i Mindretal i Sogneraadet og dets Saga

paa Vej mod sin Afslutning. Ved det følgende Valg i 1900 sporedes en vis Lige gyldighed indtil de sidste Dage før Afstemningen, da en lille Fraktion af Hellerupere startede en hidsig Agitation paa Programmet: Hellerup som en selvstændig Kommune. „Hellerup Grundejer- og Borgerforening" tog officielt Afstand fra disse Bestræbelser, som da heller ikke bragte noget Resultat. Som eneste Repræsentant for Hartkornsejerne valgtes Chr. Larsen, Nordre Ellegaard.

Initiativet udgik ved Valget i 1904 fra den konservative Forening. Der var sikret Samarbejde med „Gjentofte Grundejer- og Borgerforening", med „Hellerup kommunale Vælgerforening" samt med Handelsforeningerne i Hellerup og Ordrup, og endvidere deltog de socialdemokratiske Organisationer i Forhandlingerne. „Hellerup Grundejer- og Borgerforening" holdt sig derimod noget tilbage. De to Hellerupforeninger kunde nemlig ikke enes om Personspørgsmaalet, idet Grundejerforeningen ønskede Direktør Vøths valgt, medens Vælgerforeningen vilde gennemføre sin Formand Kaptajn Brandts Kandidatur. Imidlertid kom hverken Vøths eller Brandt i Betragtning; derimod opnaaede ved dette Valg Stenhuggermester H. F. Frederiksen som den første Socialdemokrat Sæde i Gjentofte Sogneraad.

Til Trods for, at Folketallet i Kommunen i sidste Halvdel af Halvfemserne overskred de ti Tusinde, var Sogneraadets Medlemstal uforandret 9, som det havde været ved Oprettelsen af Sogneforstanderskabet i 1842, da Sognet næppe rummede 3000 Mennesker. Krüger stillede derfor i det første Møde i 1898 Forslag om, at Sogneraadet udvidedes fra 9 til 11 Medlemmer. Forslaget, der var støttet af en Henvendelse fra Haandværkerforeningen samt Grundejer- og Kommunalforeningerne, vedtoges nogle Maaneder senere efter 2 Behandlinger, dog kun med et knebent Flertal, idet Niels Andersen, Brasen, Buemann og Evers stemte imod. Amtsraadet meddelte imidlertid i September, at det ikke havde fundet tilstrækkelig Føje til den vedtagne Udvidelse, og Sagen hvilde derpaa i nogle Aar, indtil Sogneraadet i 1906 opnaaede Amtsrådets Godkendelse af en Beslutning om at udvide Medlemstallet fra 9 til 15 fra 1. Januar 1907.

Sogneraadetsvalg i November 1906 skulde altsaa foruden den almindelige Vælgerklasser 7 Mandater omfatte et supple-

rende Antal, valgt af de højstbeskattede. Vælgerforeninger og Grundejer- og Kommunalforeninger søgte nu Samarbejde som ved Valget i 1904, og dette lykkedes ogsaa for saa vidt angik den almindelige Vælgerklasse; ved de højstbeskattedes Valg 8 Dage senere maatte den af Foreningerne lancerede Kandidat, Dr. Boeck, se sig slaet af Ingeniør V. L. Jespersen, der forøv-

Ordrupvej set mod Øst ved Ordruphøjvej og Lindegaardvej omkring 1900.
Fotografi. (Øregaard Museum).

rigt viste sig som en virksom kommunal Arbejdskraft, og som derpaa opstilledes „paa sikker Plads” i en Aarrække.

En ny Lov om Valg til Sogneraad ophævede i 1908 den højstbeskattede Vælgerklasse, og da tillige Kvinder nu opnaaede saavel Valgbarhed som Valgret, skabtes saaledes en helt ny Vælgerhær. Samtidig henlagdes Sogneraadsskiftet til Finansaarsskiftet med Valg i den nærmest foregaaende Marts Maaned, og det Sogneraad, der var tiltraadt ved Nytaar 1907, afgik derpaa med Udgangen af Marts 1909 efter 21 Aars Funktionstid. I denne Valgperiode beklædtes Pladsen som Sogneraadets Formand af Orsf. Morten Thorsen.

Kommunens Folketal var i de 30 Aar fra 1870 til Aarhundredets Udløb blevet mere end tredoblet og udgjorde den 1. Febr. 1901 14 470. Alene denne Omstændighed maatte forøge

Administrationen mærkbart; hertil kom endvidere, at enkelte større Opgaver, der i dette Tidsrum var blevet løst -- Købet af Stolpegaarden, Kommunens Overtagelse af Kirkerne i Gjentofte og Ordrup, Anlæg af Vandværket -- kastede en Del administrativt Arbejde af sig. Alligevel klarede man sig næsten helt op til Aarhundredskiftet uden at antage fast Personale paa Kommunens Kontor.

Hidtil var Arbejdet udført dels ved tilfældig Hjælp, lejet i

N. H. Skjoldager.

Harald Jantzen.

særlige Anledninger, dels af Sogneraadets Sekretær. I denne Stilling fungerede gennem mange Aar Lærer P. V. Gjørting, Skovshoved, senere efterfulgt af sin Kollega i Jægersborg, N. H. Skjoldager, der tillige overtog Hvervet som Kommunens Kasserer. Som den første faste Assistent ansattes i 1895 L. Larsen, der 9 Aar senere blev Kommunens Skatteinspektør. Efter Lærer Skjoldagers Fratræden ved Nytaar 1899 oprettedes en fast Sekretær- og Kassererstilling, hvis første Indehaver var cand. jur. Harald Jantzen; endvidere knyttedes til Kommunens Administration cand. polyt. V. A. Westergaard som Kommuningeniør, gennem hele Tidsrummet siden Aarhundredskiftet Leder af den tekniske Forvaltning og fra 1938 Stadsingeniør.

Selv med dette faatallige Personale kunde Lokaliteterne i den gamle Jægersborg Skole virke for trange. Naar saaledes Kommuningeniøren en Eftermiddag paa sit Arbejdsbord havde efterladt et omtrent færdigtegnet Kort over Kommunens Veje, kunde det nok virke forstemmende, naar han Dagen efter fandt

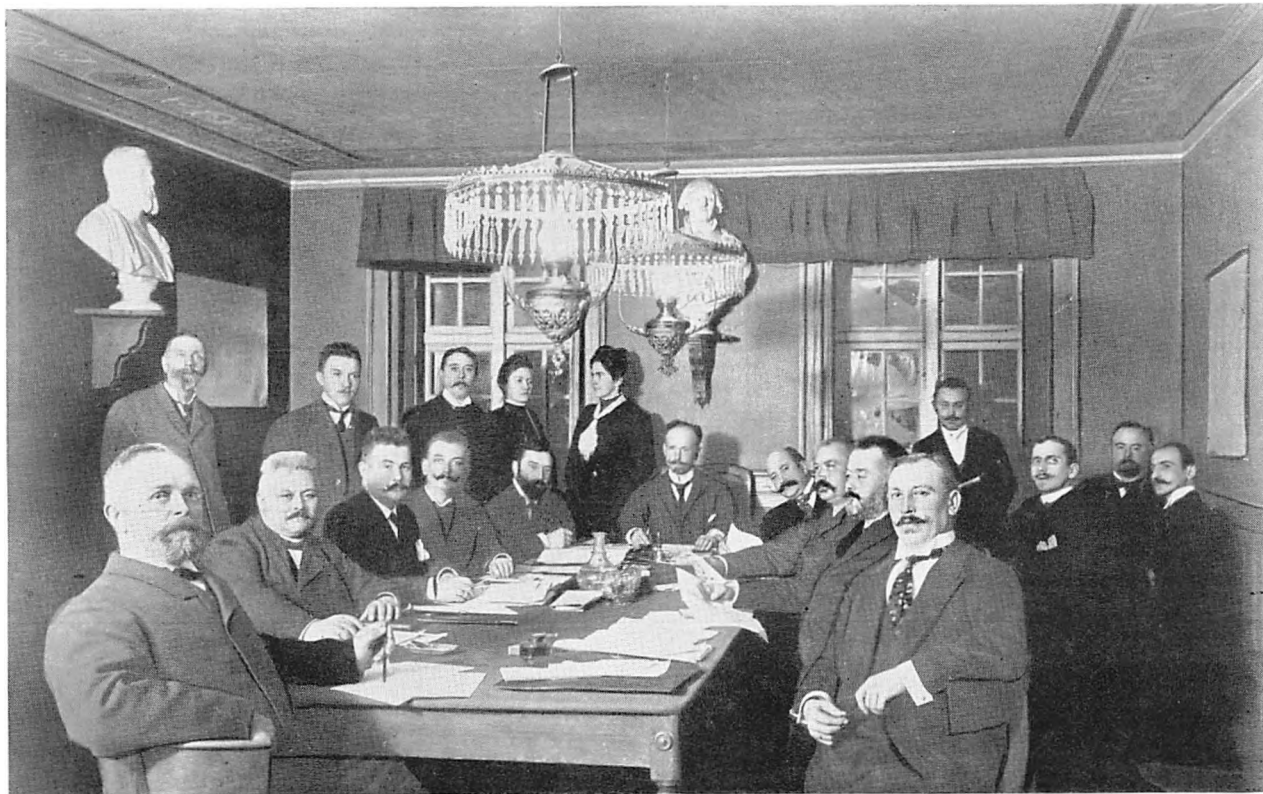
et Glas Øl væltet hen over det; Tegnebordet havde i Aftenens Løb fungeret som Anretterbord under et Udvalgs møde. Disse Møder fandt for øvrigt ofte Sted i Udvalgsmedlemmernes Hjem; det virkede altid hyggeligere, og ingen Beliggenhed kunde være mindre central end Jægersborgs.

Da „Kjøbenhavns Amts Avis“ i Januar 1899 lod forlyde, at man i Gjentofte omgikkes med Planer om Opførelsen af et Raadhus, kunde da Tanken synes ganske naturlig. Niels Andersen var imidlertid ikke stemt for Raadhusidéen, og det blev heller ikke i hans Funktionstid, man kom nærmere ind paa Overvejelserne. Men kort efter Krügers Tiltræden som Formand i 1901 besluttede Sogneraadet til Spørgsmaalets nærmere Udformning at nedsætte et Udvalg, bestaaende af Orsf. Andreas Albech, Murermester Nicolai Petersen, Købmand P. Juul Steen og Professor C. Ph. Teller.

Mand og Mand imellem blev det fortalt, at en Grund paa L. E. Bruuns Jorder i Nærheden af Charlottenlund Station skulde være udset til Raadhusgrund, og dette Forlydende satte straks Sindene i Bevægelse, ikke mindst i Hellerup. De 3 Foreninger, „Hellerup Vælgerforening“, Grundejer- og Borgerforeningen samt Handelsforeningen, rettede i November 1901 den Hensstilling til Sogneraadet, at man foreløbig henlagde Raadhussagen, og at et eventuelt Raadhus i hvert Fald ikke blev rejst paa L. E. Bruuns Jorder. Henvendelsen indbragte for de tre Foreninger kun et skarpt Svar, idet Sogneraadet tilbageviste „Foreningernes Indblanden i en Sag, der endnu ikke var til Behandling, og hvori der endnu intet forelaa“.

Det var for saa vidt rigtigt nok, at Sagen ikke havde været til Behandling, men paa den anden Side var det ikke uden Grund, at Rygtet havde skabt Nervøsitet i Hellerup, hvis Borgere meget nødtigt saa et Raadhus henlagt til nogen anden Del af Kommunen. Der forelaa virkelig fra Grosserer L. E. Bruun Tilbud om at skænke Kommunen en Grund til en Administrationsbygning, og det kom ydermere under Sagens Behandling for en Dag, at Grosserer Bruuns Tilbud var afgivet efter Hensstilling af flere af Sogneraadets Medlemmer. I Sogneraadets Møde den 14. Jan. 1902 vedtoges det derpaa at modtage Grosserer L. E. Bruuns Tilbud om et Areal, beliggende i Nærheden af den nuværende Carl Baggers Alle's Udmunding i L. E.

Det sidste Sogneraadsmøde i Jægersborg.

Siddende omkring Bordet fra venstre til højre: Chr. Larsen, Bauer-Petersen, C. Ph. Teller, Fritz Iversen, Sogneraadsskretær H. Jantzen, Th. Krüger, Andr. Albech, Nicolai Petersen, Frantz Rasmussen, Juul Steen.

Staaende fra venstre: Vejassistent Bendz, Kommuneingeniør Westergaard, Skatteinspektør Larsen, 2 Assisterter Til højre Referenter.

Bruunsvej og af en temmelig uregelmæssig Overflade. Tilbudets Modtagelse blev dog gjort betinget af, at Grosserereren skaffede en Vejforbindelse over Høeghsminde's Jorder, saaledes at Godthaabsvej (nuvæ. Raadhusvej) forlængedes til Charlottenlundvej. Dette vilde L. E. Bruun ikke gaa ind paa, og han gjorde yderligere sit Tilbud afhængigt af, at Sogneraadet forpligtede sig til ikke at medvirke til denne Vejforbindelses Etablering.

Samtidig fremkom fra forskellige Sider andre Tilbud paa Raadhusgrund. Grosserer D. Ohlsen, Øregaard, tilbød et Areal af Øregaards Jorder ved Gersonsvej, Grosserer Andr. Henningsen, Heslehøj, en Grund ved Bernstorffsvej; endvidere forelaa et Tilbud fra Proprietær W. Rasmussen, Bregnegaard, men dette blev dog efter kort Tids Forløb trukket tilbage. Endelig ejede Kommunen ved det nyanlagte Vandværk paa Mantziusvej et Areal, hvis eventuelle Anvendelse som Raadhusgrund man nu mente nærmere at burde overveje.

I det følgende Møde, den 11. Febr., var Overvejelserne saa vidt fremskredne, at Valget stod mellem Grosserer Ohlsens Grund og det af L. E. Bruun paa de nævnte Betingelser tilbudte Areal. Stemningen i Sogneraadet var delt. Krüger og Teller ønskede Raadhuset lagt i Hellerup, medens 6 Medlemmer vilde modtage L. E. Bruuns Tilbud. Til disse 6 sluttede sig endelig Raadhusudvalgets Formand, Andr. Albech, med den Motivering, at han mente dermed at fremskynde Hovedsagen, Raadhusets Opførelse, det mest mulige. Efter denne Afstemning skulde Arbejdet snarest kunne paabegyndes, da Tegningerne laa færdige fra Arkitekten, Bygningsinspektør Thejlls Haand.

Imod denne Sogneraadsbeslutning rejste sig øjeblikkelig en voldsom Opposition, i Gjentofte og Vangede anført af kgl. Livlæge, Professor Th. Petersen. Heller ikke Foreningerne i Hellerup opgav Modstanden. De indgik med deres Protester til Amtsraadet med det Resultat, at dette nægtede sit Samtykke til Kommunens Erhvervelse af det omstridte Areal paa de i Gavebrevet nævnte Vilkaar.

Man var altsaa nu lige vidt. Til en Begyndelse syntes Sogneraadet nærmest tilbøjeligt til at stille Byggesagen i Berø og nøjes med at leje en større Villa til Administrationsbygning. De i denne Forbindelse foreliggende Muligheder maatte dog

forkastes, og Raadhusudvalget vendte sig atter mod de forskellige Tilbud, der i Mellemtiden var blevet forøget med yderligere to: Orsf. Valdemar Friis' Grund i Jægersborg Allé og et Areal af Hovmarksgaarden ved Vilvordevej. Efter Udvalgets Indstilling vedtog Sogneraadet den 24. Juni 1902 af L. E. Bruun at købe ikke det tilbudte Areal, men en Grund, der dannede Hjørnet af L. E. Bruunsvej og Godthaabsvej, ca. 8000 Kvadratalen, for en Pris af omtrent 16000 Kr. Teller fastholdt til det sidste det Standpunkt, at Raadhuset burde ligge i Hellerup, og stemte derfor ikke. Seks Uger efter Købet forelaa Amtsraadets Godkendelse, og derpaa meddelte L. E. Bruun, at han vederlagsfrit og uden andre Betingelser end almindelige Villaserivitutter vilde forøge det købte Areal med en 10 Alen bred Jordstrimmel mod Nord og Vest, hvilket Tilbud Sogneraadet med Tak modtog. Raadhuset fandt saaledes sin Plads meget nær ved Kommunens geografiske Midte.

Endelig kunde da Byggearbejdet tage sin Begyndelse, og den 1. Oktober 1902 blev Grundstenen nedlagt. Til Anvendelse ved denne Højtidelighed modtog Krüger som Gave fra sine Kolleger i Sogneraadet en Sølvmurske, der efter hans Død af Arvingerne blev overgivet i Kommunens Eje. Den 11. August 1903 tog Sogneraadet Afsked med den gamle Stue paa Jægersborg.

Indvielsen af Kommunens første Raadhus¹⁾ fandt Sted den 27. August 1903. Det samlede Amtsraad og Birkedommer Valeur var indbudt, ligesom tidligere Medlemmer af Sogneraadet var Gæster ved Højtideligheden. „Politiken“ skildrede Dagen efter Raadhusets Ydre i følgende Vendinger:

„Det er et smukt og morsomt Raadhus, der har rejst sig ude i Charlottenlund mellem de smaa Villahaver. Blandt de køligt hvide Landliggerhuse under de blaa Skifertage er det skudt op af Jorden en Fortidskæmpe lig, en middelalderlig Borg, hvis vejrbidte Ydre ikke spørger, om det er Sommer eller Vinter.“

Festligheden var smukt og værdigt lagt til Rette. Med Ledsagelse af Livgardens Musikkorps udførte de lokale Sangforeninger en Kantate, skrevet til Lejligheden af Zakarias Nielsen og sat i Musik af Skolebestyrer Ole Jacobsen. Solopartiets Strofer blev sunget af Kammersanger Niels Juel Simonsen:

¹⁾ Vignet Side 61.

Det gamle Raadhus. Fotografi.

Her i det landlige Vænge du stande,
 stolte Folkeborg, som et Tidernes Tegn,
 ringe vel nok mod din mægtige Grande,
 Vidne dog om Kraft i den Bernstorffske Egn.
 Varsel vi tager af Klokkerne smaa,
 Sindbilled-Tegnene over din Tinde,
 at du til Lyd for dit Virke vil slaa,
 værdigt vort straalende Minde.

Fra dine Borde skal Ledninger spredes
 til de tusind Arner i Købing og Vang,
 her de Idéer og Viljer kan smedes,
 som vor lille Stat giver Foregangs-Rang.
 Maatte som Bernstorffers Vang i August
 Frugt du os skænke i Aarenes Skifte!
 Maatte saa frisk som Kornmarkens Pust
 Luften i Raadsalen vifte!

Sogneraadformanden, Grosserer Krüger mindede i sin Tale om Sognets Tilstand under Enevælden, da den ufri Bonde gik bag Herremandens Plov og trællede for sit Brød, indtil Bernstorff fattede den dristige Tanke at gøre Bønderne til frie Mænd. Han berørte derefter kort de forskellige Pligter, en Sogneadministration har over for Beboerne, og dvælede navnlig ved Forsorgen for de fattige og udslidte som en af de Opgaver, der var ham kærrest.

Etatsraad Niels Andersen ønskede Sogneraadet til Lykke med „dette pompøse Hus” og omtalte de vældige Fremskridt, Kommunen havde gjort i de nærmest foregaaende femten Aar. Han turde dog ikke undlade at udtrykke en vis Frygt for, at de nye Skattelove i særlig høj Grad vilde paaføre denne Kommunes Beboere forøgede Byrder.

Efter Festen paa Raadhuset fulgte en Middag paa „Constantia”. Tør man tro Dagspressens Skildringer, røbedes i Menuen ingen Ængstelse for en kommende økonomisk Nedgang. Talerens Tal var legio, og Festens Kulmination blev Dyr læge Lorentzens vittige Causerie over Minderne fra Jægersborg med hans Sang om „Den gamle Stue”:

Jeg den gamle Stue nu vil prise,
derfor her jeg Lejligheden greb;
den gav Stof til mangan munter Vise,
der var altid Emner, naar det kneb.
Det var hyppigst der, at jeg fik mine fra,
og jeg stjal, hver Gang jeg saa mit Snit,
naar de laved' no'et, man kunde grine a',
og det gjorde de, ved Gud, saa tit.

Dyr lægen slutter med en Henvendelse til Følelserne:

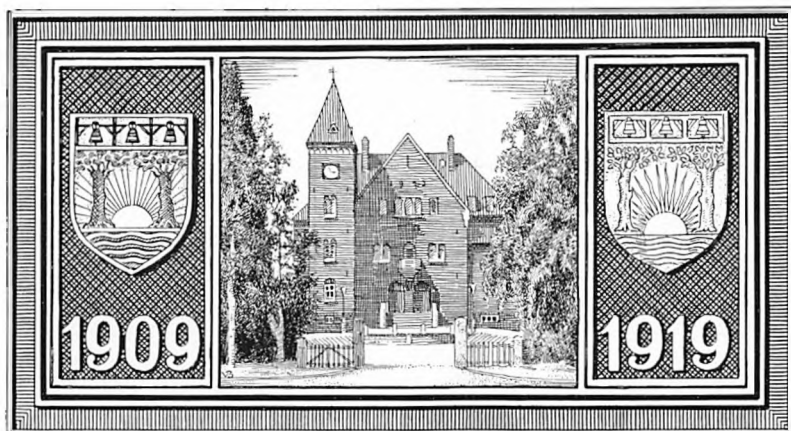
Fra i Dag har Sogneraad og Jantzen
sagt det gamle Rum et ømt Farvel,
tømt et Afskedsglas med Rasmus Hansen,
og sagt Tak for Mad paa hans Hotel.
Lad kun Flaget vifte over Tinderne
omkring Taarnet med det gyldne Uhr;
tøm med mig et lille Glas for Minderne
bag den gamle Skoles lave Mur.

Sogneraadet holdt sit første Møde i det nye Raadhus den 15. September 1903. I kun godt et Aar kom Raadhusudvalgets initiativrige Formand, Andreas Albech, til at deltage i Arbejdet under det nye Tag. Ved Udgangen af 1904 fraflyttede han Kommunen, og hans Plads i Sogneraadet overtoges af hans Kollega, Orsf. Lauritz Zeuthen, Heslegaard.

Det blev Zeuthen, der sammen med Teller kom til at gennemføre den første større Sag efter Indflytningen i Raadhuset. Til Gjentofte Kommune hørte den ca. 250 000 Kvadratalen store Enklave Tuborg Vang, der var beliggende i Kjøbenhavns Kommune lige Syd for Hellerup. Om dette Areal var der siden 1900 med Kjøbenhavns Magistrat ført Forhandlinger, der gentagne Gange standsedes og paa ny genoptoges for endelig i Efteraaret 1904 at træde ind i en sidste og afgørende Fase. Udvalgets Arbejde sluttede i et Overenskomstforslag, hvorefter Enklaven skulde indlemmes i Hovedstaden, medens Gjentofte Kommune som Vederlag vilde overtage et Areal langs Strandvejen mellem Bommen og Gl. Slukefter. Efter at de to Kommuners Raad havde vedtaget Forslaget, og de fornødne Godkendelser fra højere Myndigheder var en Kendsgerning, kom Mageskiftet til Udførelse den 1. April 1907.

De enkelte Røster, der i 1903 havde hævdet, at Raadhuset var „alt for stort“, bragtes meget snart til at forstumme. Det viste sig, at Pladsen i det slet ikke var saa rigelig endda, og allerede i Oktober 1906 købte Sogneraadet med en Udvidelse af Raadhuset for Øje yderligere 14 000 Kvadratalen Jord af L. E. Bruun. De Planer, der en Tid næredes om at udvide Raadhuset til et firelænget Kompleks med overdækket Gaard, kom imidlertid aldrig længere end til Overvejelsernes Stadium, og det første Raadhus fungerede uden Forandringer i det Ydre som Centrum for Kommunens Administration, til det ved Udgangen af 1936 fandt sin Afløser.

Sogneraadets sidste Tiaar.

Efter Sekretær Jantzens Død i 1903 ansatte Sogneraadet Kontorchef Th. Christensen som Leder af „Kommunekontoret“, hvortil foruden Sogneraadets Sekretariat ogsaa Skolevæsenets Administration var henlagt, saaledes at Kontorchefen faktisk uoede en Skoledirektors Funktioner. Th. Christensen var en meget dygtig Kontormand, der hurtigt skabte Orden og Overskuelighed inden for sit Virkeomraade. Kommunens Administration var tredelt, idet Kommunekontoret, Skattekontoret og Ingeniorkontoret var sideordnede og deres Chefer ligestillede. Men som Sagernes Antal automatisk øgedes med den voksende Befolkning, fandt den Tanke Udtryk, at det vilde være i Kommunens Interesse at have en øverste Leder af Forvaltningen, en Embedsmand, der dels kunde danne et Bindeled mellem Kontorerne, dels aflaste Sogneraadsformanden for en Del af hans Arbejde, der efterhaanden var blevet saa omfattende, at det maatte være næsten uoverkommeligt, hvis han tillige havde et privat Erhverv at varetage. I Forbindelse hermed skulde da foretages en Omlægning af Arbejdet i Kontorerne; saaledes tiltrængtes stærkt en Fornyelse af Forsørgelsesvæsenets Administration. Denne Del af Forvaltningen havde hidtil været unddraget Sogneraadsformanden, idet Arbejdet i det store og hele udførtes af Forsørgelsesudvalget

uden at Sagerne kom til at foreligge i Raadet, og selv om dette kunde kaldes fuldt forsvarligt, vilde det have sin Betydning at faa Forholdet omordnet.

Sogneraadsformanden, Oberstløjtnant Parkov, fremsatte da i Mødet den 21. Decbr. 1909 Forslag om Ansættelse af en Kommunaldirektør, saaledes at der dannedes et Forvaltningsraad af denne og de tre Chefer; til dette Raad skulde henvises en hel Del Sager, som kunde afgøres administrativt, og som med den forhaandenværende Ordning bebyrdede Udvalgene med et betydeligt Arbejde.

Kontorchef Th. Christensen.

Skatteinspektør L. Larsen.

Selv om intet Navn i denne Forbindelse officielt kunde nævnes, var det ingen Hemmelighed, at man betragtede Amsraadsmedlem og tidligere Medlem af Sogneraadet, Sagfører S. M. Thorsen, som særdeles kvalificeret til Stillingen.

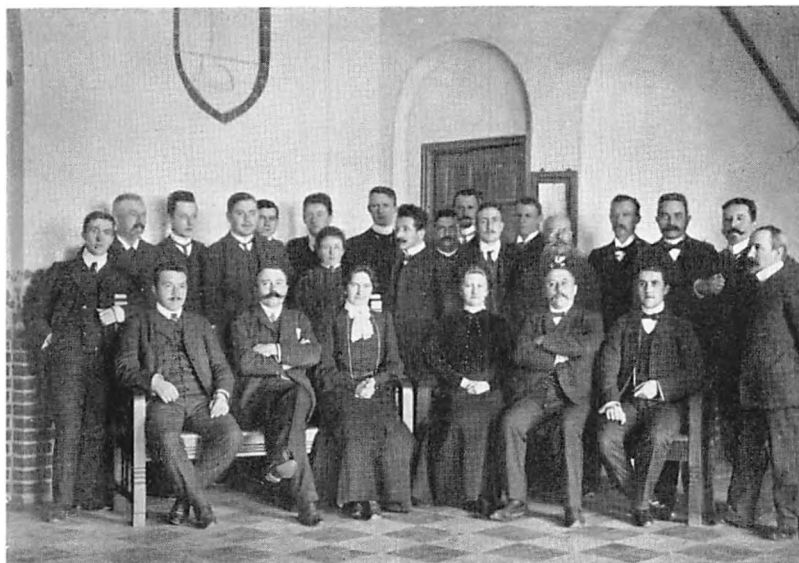
Forslaget blev stærkt imødegaaet af Agerholm, baade af økonomiske Grunde og fordi han frygtede, at en saadan øverste Embedsmand i noget højere Grad, end det vilde være heldigt, vilde blive den regerende inden for Sogneraadet, saaledes at dets Medlemmer kunde faa Vanskeligheder ved at gøre deres Anskuelser gældende over for Administrationen og derved komme til at føle deres Arbejde mindre tilfredsstillende. Paa Foranledning af Agerholm overgik Forslaget derpaa til 2. Behandling.

I Tiden mellem de to Behandlinger fremkom i et kjøbenhavnsk Dagblad en Artikel, der lod forlyde, at Forslagets Tilblivelse skyldtes daarligt Samarbejde mellem Kontorcheferne,

en Insinuation, som Sogneraadsformanden energisk tilbageviste. Afstemningen ved 2. Behandling bragte det sikkert meget uventede -- Resultat, at Agerholm, Farre og Nielsen-Havsgaard samt de 5 Socialdemokrater med deres 8 Stemmer mod de øvrige 7 forkastede Forslaget, der ikke senere har været optaget.

Saa længe Gjentofte Kommune var af rent landlig Karakter,

Personalet paa Raadhuset ca. 1907. Siddende fra venstre: Kommuneingeniør V. A. Westergaard, Kontorchef Th. Christensen, Assistent Frk. Augusta Nielsen, Assistent Frk. Alma Petersen, Skatteinspektør L. Larsen, Fuldm. V. Erling.

havde Forholdet til Amtet været uden nævneværdig Mislyd. Der havde vel gentagne Gange fra Borgerne i Kommunen været klaget over mangelfuldt Polititilsyn, og denne Tilstand blev saa langt fra forbedret, som Politistyrkens Tal, der fastsattes af Amtsraadet, ikke paa langt nær fik Lov til at svare til Tidernes Krav. Det er Tiden umiddelbart efter Aarhundredskiftet, der paa Baggrund af Villabebyggelsens stærke Udvikling og Fremvæksten af et bymæssigt Kvarter omkring Strandvejen i Hellerup skaber en Spænding i Forholdet mellem Gjentofte Kommune og Amtsraadskredsen.

Den Tilstand, hvori Amtets Veje gennem Kommunen, og da særlig Strandvejen, befandt sig, var jævnlig Genstand for Kritik. Saaledes beskriver den lokale Presse i Sommeren 1907 Strandvejens Renholdelse som skandaløst daarlig; de sammenfejede Bunker af Gadesnavs fik Lov til at ligge fra Uge til Uge, saa at Snavset, efterhaanden som det torredes af Sol og Blæst, paa ny

Strandvejen ved Marievej i Halvfemserne. I Baggrunden Bomhuset.

hvirvledes rundt. Om Vinteren var det galt med Fjernelsen af Sneen. Trods en Henstilling fra Sogneraadet vægrede Amtet sig i 1909 ved at lade Sneen bortkøre, og Kommunen maatte derpaa, navnlig af Hensyn til de næringsdrivende, selv tage Affære og fjerne Bunkerne.

Sundhedskommissionen fandt sig i Efteraaret 1911 foranlediget til at søge Spørgsmaalet om Strandvejens Renholdelse taget op til Behandling af Amtsraadets Vejudvalg i Forbindelse med en Delegation fra Gjentofte Sogneraad. Det lykkedes at bringe Forhandlingerne i Stand. Fra Amtsraadets Side deltog Proprietær E. Piper og Sagfører S. M. Thorsen, medens Sogneraadet havde udpeget Agerholm, Ellgaard og Grumstrup. Man

opnaaede det positive Resultat, at Amtet gik ind paa at yde Gjen-
tofte Kommune et aarligt Vederlag af 5 500 Kr. for Renholdelse
og Vanding af Strandvejen, et Beløb, som Amtet fik refunderet
gennem Bomafgifterne, der i sin Tid var paalagt netop til Dæk-
ning af Vedligeholdelsesudgifter og senere forhøjet af Hensyn til
Vandingen.

Strandvejen ved Marievej 1941.

Det var imidlertid en udbredt Opfattelse, at de Fordele, Gjen-
tofte Kommune kunde nyde som Medlem af Amtsraads kredsen,
ikke stod i noget rimeligt Forhold til de Beløb, det kostede.
Under Budgetbehandlingen i Sogneraadet i Efteraaret 1912
udtalte Grumstrup, at en Betragtning af de efterhaanden betyde-
lige Summer, Kommunen maatte udrede for at faa Lov til at
sidde under Amtets beskyttende Vinger, meget let kunde bringe
den Tanke til at opstaa, om Tiden ikke snart var inde til at søge
Fritagelse for at staa under Amtets Formynderskab. Denne Ud-
talelse fandt Tilslutning fra Agerholm og N. J. Nielsen.

I det følgende Møde — det første i Aaret 1913 — foreslog
Grumstrup at lade undersøge, hvilke Udgifter der vilde være

forbundet med Kommunens Udskillelse af Amtsråds kredsen. Han var af den Mening, at skulde Kommunen kunne udnytte sine rige Udviklingsmuligheder, maatte den bort fra Amtet, der regedes af Mænd fra Vestsognene, som ingen Interesse havde for Gjentofte Kommunes Trivsel. Dette frengik blandt andet af Hospitalsforholdene, der var højst utilfredsstillende. De to Hospita-ler, paa Frederiksberg og i Lyngby, laa for langt borte fra Kom-munen; et Besøg paa et af dem betød for en Familiefader Tabet af en halv Dags Arbejdsfortjeneste. Betragtede man Hovedfærd-selsaarerne gennem Kommunen, talte ogsaa de deres klare Sprøg. Medens saaledes Lyngbyvej befandt sig i samme Tilstand som 50 Aar i Forvejen, fremtraadte Bernstorffsvej, der tilhørte Kom-munen, i en udvidet, forbedret Skikkelse, forsynet med Ridesti og Cyklesti. Frederiksborgvejen, der ogsaa horte under Amtet, henlaa i samme forsømte Tilstand som Lyngbyvej, og disse Veje, der aldrig vandedes, var derfor om Sommeren næsten ufarbare paa Grund af deres ulidelige Støvmængder. Strandvejen var hel-ler ikke tiltalende med et Fortov paa ca. 6 Fods Bredde paa den østlige og fra 10 til 20 Fods Bredde paa den vestlige Side; her kunde paa lange Strækninger have været anlagt Cyklestier, hvor-til der i høj Grad trængtes.

Kommunens Bidrag til Amtsfonden var steget fra 29 848 Kr. i 1905—06 til 68 159 Kr. i 1912—13, og dens Tilskud til Politiet var i samme Tidsrum vokset fra 5 200 Kr. til 9 520 Kr. Og trods disse store Bidrag til Amtskommunen mægtede Gjentofte ikke at sætte en eneste Mand ind i Amtsrådet, med mindre det skyldtes en ren Tilfældighed.

Til disse Udtalelser føjede Agerholm en Kritik af Hygiejnen paa Amtets Sygehuse og indskærpede sine Kolleger i Raadet at føre denne Sag frem med tilstrækkelig Styrke. Derefter vedtoges Grumstrups ovennævnte Forslag enstemmigt.

I et følgende Møde fandt Nielsen-Havsgaard dog Anledning til at bemærke, at han ikke betragtede det som demokratisk at løbe fra de smaa Kommuner, naar man selv var blevet stor, thi disse Kommuner med den langsommere Udvikling havde i sin Tid, da Gjentofte Kommune selv var lille, bidraget meget til den-nes Økonomi.

Det blev disse tre Hovedpunkter, Strandvejsproblemerne, Ho-spitalssagen og det stadigt voksende Tilskud til Amtsrepartitions-

fonden, om hvilke Debatten om Kommunens eventuelle Udskillelse af Amtet samlede sig.

Kort Tid efter, at de ovenfor anførte Udtalelser var fremsat i Sogneraadet, indkom fra Grundejer- og Kommunalforeningerne, Handelsforeningerne, Vælgerforeningerne samt Sygekasserne et Andragende om Oprettelse af et kommunalt Sygehus. Motiveringen rummede dog ingen Kritik af Amtets Sygehuse, men omtalte kun disses fjerne Beliggenhed. Parkov lovede at lade Spørgsmaalet tage op til nærmere Belysning, og han udtalte tillige, at han betragtede det som givet, at hele Sogneraadet vilde gaa med til at løse denne Opgave, naturligvis med det Forbehold, at det maatte være inden for en rimelig økonomisk Begrænsning.

Netop med Henblik paa en eventuel Adskillelse fra Amtet vilde det være af stor Interesse at være orienteret angaaende det økonomiske Grundlag for Anskaffelse og Drift af et kommunalt Sygehus, idet Hospitalsforpligtelsen i givet Tilfælde automatisk vilde overgaa fra Amtet til Kommunen. Der optoges nu Forhandlinger med Amtet om dette Spørgsmaal, og et Udvalg, hvis Formand var Chr. Herm. Petersen, begyndte til Bedømmelse af Forholdene en Indsamling af Materiale fra Landets forskellige Egne.

Da dette Forarbejde var afsluttet, saaledes at Sagen kunde komme til Behandling i et Sogneraadsmøde, var man naaet frem til August 1915. Nielsen-Havsgaard, der stadig var Modstander af en Adskillelse fra Amtet, fandt det urigtigt, at man ved Opførelsen af et kommunalt Sygehus skulde aflaste Amtet for en Forpligtelse, saa meget mere, som et Sygehus efter hans Opfattelse maatte blive haabløst dyrt baade i Anskaffelse og i Drift. Grumstrup nærrede paa sin Side ikke Betænkelighed ved at give sig i Lag med Opgaven, som efter hans Mening ikke var uoverkommelig, og endelig gik Blichfeld stærkt ind for Tanken i den Overbevisning, at Borgerne i Kommunen havde Krav paa at faa opfyldt et ofte fremsat Ønske om et godt og tidssvarende Hospital i Gjentofte Kommune.

Det blev derpaa bestemt, at Udvalget skulde arbejde videre. Dette forelagde da Overlægerne ved Amtets Sygehuse en Række Spørgsmaal, som Overlæge, Dr. med. A. Helsted gennem et længere Foredrag besvarede i et Sogneraadsmøde i Oktober 1915. Man havde ønsket oplyst, hvilken Indflydelse den lange Trans-

port af Patienterne kunde have paa Sygdommens Forløb; Overlægen svarede herpaa, at nogen væsentlig Betydning ud over det rent ubehagelige havde den lange Vej kun i ganske faa Tilfælde. At der var Pladsmangel paa Amtets Sygehuse, var uomtvisteligt, men Overlægen ønskede at afkræfte enkelte Paastande om „Af-

S. M. Grunstrup.

visning” af Patienter, idet det kun havde drejet sig om, at Patienter i visse Tilfælde havde maattet vente. Det maatte ligeledes indrømmes, at der ved Sygehuset paa Frederiksberg klæbde adskillige Mangler; saaledes var Forholdene paa Sindssygeafdelingen ganske uantagelige, og Stojen fra Sporvognstrafikken generede føleligt. Endelig udtalte Overlægen, at man paa Sygehuset, netop af Hensyn til de besøgendes lange Rejse, stillede sig meget liberalt i Spørgsmaalet om Besøgstidens Overholdelse.

Overlæge Helsted pegede endvidere paa, at Gjentofte ikke var den eneste Kommune, der ønskede Sygehusforholdene om-

ordnet; der var flere andre Kommuner, der havde nedsat Udvalg i denne Forbindelse, men han fandt Sagen grebet noget upraktisk an, idet det efter hans Mening var bedre, om alle disse Udvalg søgte Samarbejde og endes om Opførelsen af et Sygehus, der var tilstrækkelig stort til at rumme alle Afdelinger, og som havde en passende Beliggenhed, f. Eks. i Hellerup.

Dr. Helsteds Arbejde for en Realisation af denne Tanke skabte i Gjentofte Kommune et Omslag i Stemningen til Gunst for et stort anlagt Amtssygehus, men da Overlægen forelagde sit Forslag for Amdsraadet, vilde de vestlige Sognes Repræsentanter ikke gaa med til en Opgivelse af Sygehuset paa Frederiksberg, og da de var i Majoritet, kunde det se ud, som om der for bestandig var slaaet Bom for en Gennemførelse af Forslaget.

Om disse Forhandlinger aflagde Amdsraadsmedlem, Dr. Kaper i April 1917 en Beretning i et Sogneraadmøde, hvor han efter Indbydelse var til Stede sammen med to Kolleger i Amdsraadet, Tømremester Grumstrup og Redaktionssekretær Josephsen. Dr. Kaper fremdrog en lang Række Ulemper ved den bestaaende Ordning og beklagede Amdsraadsflertallets Mangel paa Fremsyn, hvilket altsaa havde ført til, at Amdsraadet endelig var blevet klar over, at det ikke vilde gøre det eneste, der var fornuftigt. Da det saaledes saa ud til, at man vilde bibeholde Sygehuset paa Frederiksberg som Centralsygehus og altsaa lægge en Filial i Gjentofte Kommune, thi en Udvidelse kom man ikke uden om, vilde Dr. Kaper give Sogneraadet det gode Raad, at det for at vise sin Beredvillighed til Sagens snarlige og bedste Losning tilbød at bringe et betydeligt Offer, ikke blot et Tilbud om en centralt beliggende Sygehusgrund, men tillige om et Beløb til Udbetaling i bestemte Rater, „og“, sluttede Doktoren, „det skal naturligvis være et ordentligt Bidrag, thi naar Gjentofte Kommune vil yde noget, skal det ikke være en Klatskilling.“

Grumstrup og Josephsen gav i alt væsentligt Dr. Kaper Tilslutning, den sidste dog med den Tilføjelse, at Gjentofte Sogneraad for en stor Del kunde takke sig selv for Sagens kummerlige Udgang, idet Raadet efter hans Mening ikke havde arbejdet tilstrækkelig energisk for at hidbringe en tilfredsstillende Losning.

Der kan i hvert Fald efter dette Møde ikke lægges Gjentofte Sogneraad nogen Tøven til Last; ganske kort Tid efter forelaa Vedtagelsen af et Tilsagn til Amtet om Byggegrund til et Sy-

gehus. Den Tanke var en Overgang fremme, at et Areal af Øregaards Jorder skulde benyttes som Sygehusgrund, men denne blev dog hurtigt forladt, og man vedtog derefter at tilbyde Amtet Grunden paa Hjørnet af Niels Andersensvej og Kildegaardsvej. Dette Tilbud blev modtaget under den Forudsætning, at Gjentofte Kommune foranledigede Sporvejsforbindelse etableret

Amtssygehuset i Gjentofte.

fra Hellerup og Gjentofte Stationer til Sygehuset. Naar Opførelsen af det nye Amtssygehus ikke desto mindre herefter kom til at trække i Langdrag, kunde Aarsagen ikke denne Gang søges i manglende Energi hos Gjentofte Sogneraad.

En af Aarsagerne til Sygehussagens langsommelige Forløb var den Omstændighed, at denne Sag under Forhandlingerne knyttedes fastere og fastere sammen med et andet Problem, Spørgsmaalet om Kommunens Overtagelse af Strandvejen.

Da Amsraadet kort Tid efter den omtalte Overenskomst om Strandvejens Renholdelse vedtog at chaussébrolægge Strækningen fra A. N. Hansens Allé til Maglemosevej foruden et Stykke af Vejen gennem Skovshoved, rettedes fra Sogneraadets Side en

Anmodning om at opsætte dette Arbejde indtil videre, dels fordi man fandt Chaussébrølægning uegnet til denne Vej, og dels fordi man ikke mente i Længden at kunne føle sig tilfreds med Strandvejens uheldige Profil med Sporvejen helt ude i den østlige Side og med dens Mangel paa Cyklestier. Man anmodede endvidere Amtet om at nedsætte et Udvalg, der kunde forhandle med Kommunen om dennes eventuelle Overtagelse af Strandvejen. Et af de mange Forhold, der i denne Forbindelse maatte tages i Betragtning, var Bomspørgsmaalet. Bommen ved „Sluk- efter“ var opstillet i 1825, da en Mand fik Tilladelse til her at indkræve Bompengene af forbipasserende Køretøjer mod at holde Vejen i Stand til Charlottenlund. At Amtet senere selv overtog Vedligeholdelsen og bortforpagtede Bommen til skiftende Entreprenører, der herved holdt sig en fin Fortjeneste, formindskede ikke den Gæne, Bommen betød for Trafikken. Det maatte da være en Selvfølge, at Kommunen, om den overtog Strandvejen, ikke vilde opretholde nogen Bom. Landstingsmand Piper, der ledede de første Forhandlinger, overdrog derpaa Gjentofte Kommune at søge Bomspørgsmaalet løst. Det var ikke nogen let Opgave, da det foruden Hellerup Bom ogsaa drejede sig om Vangede Bom, Lundehusbommen og Amagerbommen, idet Afløsningen for alle Amtets Bomme skulde gennemføres samtidig. Takket være et energisk Arbejde af Nielsen-Havsgaard lykkedes det i Løbet af forholdsvis kort Tid at opnaa en Overenskomst med Kjøbenhavn og Frederiksberg om en Afløsning af Bompengene og endvidere at faa Overenskomsten akcepteret af Amtet og lovfæstet af Rigsdagen, saaledes at Bommene i Kjøbenhavns Amt kunde nedlægges fra 1. April 1915.

Amtsraadet henstillede endvidere til Gjentofte Sogneraad, at man lod Kommuncingeniør Westergaard udarbejde et Projekt ud fra de Ønsker og Planer, som Sogneraadet mente, man burde realisere ved Strandvejens Omprofilering. Ved Krigsudbrudet i 1914 blev Forhandlingerne imidlertid stillet i Bero, og de hvilede derpaa et Aars Tid eller to, inden man genoptog dem. Man havde ventet, da Forhandlingerne blev udskudt, at Amtet da ogsaa vilde have udsat Brølægningen af Strandvejen, men dette blev ikke Tilfældet. Imidlertid havde Kommuncingeniøren udarbejdet et Forslag, som gik ud paa, at Strandvejen skulde omprofileres i hele sin Bredde med Cyklesti langs det østlige Fortov

og med Sporvejen ført igennem til Charlottenlund Skov som Dobbeltspor i Vejens Midte. Amtsvejinspektøren kritiserede dette Projekt og ønskede det ændret saaledes, at Cyklestien i den sydlige Del af Hellerup skulde bortfalde. Men Hellerupperne vilde ikke opgive Kravet om en Cyklesti, og Amtsvejinspektøren foreslog da den indadgaaende Sporvognstrafik ført om ad Johannevej paa Strækningen fra Margrethevej til Callisensvej, et Forslag, der affødte en Del Avispolemik, og som modtoges med alt andet end begejstrede Følelser blandt Beboerne paa de paa-gældende Veje.

Der forhandlede saa i nogen Tid frem og tilbage. Det havde fra Begyndelsen været et klart udtalt Ønske fra Sogneraadets Side, at de to store Sager, Sygehussagen og Strandvejssagen, blev løst paa samme Tid, og i det før omtalte Sogneraadsmøde, hvor de 3 Amtsraadsmedlemmer var til Stede, hævdede Grumstrup stærkt, at dette Krav ikke burde fraviges. Det kunde i Foraaret 1917 se ud til, at det skulde lykkes at løse begge Problemer. Et Fællesmøde mellem Vejudvalgene fra de to Raad resulterede i en Indstilling, gaaende ud paa, at Gjentofte Kommune fra 1. April 1918 skulde overtage saavel Vedligeholdelse som Renholdelse af den Del af Strandvejen, der ligger indenfor Kommunens Grænser, til hvilket Amtet skulde yde et aarligt Vederlag af 17 000 Kr., et Beløb, der svarede til Amtsfondens gennemsnitlige aarlige Udgift til dette Arbejde. Den projekterede Omprofilering skulde foretages af Gjentofte Kommunes Vejvæsen, og hertil skulde Amtet bidrage Halvdelen af Omkostningerne, dog ikke over $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Forslaget vedtoges enstemmigt i Sogneraadet, men faldt i Amtsraadet. Efter nye Forhandlinger lykkedes det endelig i 1917 at finde en Form, som baade Amt og Kommune kunde gaa ind for. Denne endelige Ordning gik ud paa, at Strandvejen skulde forblive under Amtskommunen, at Omprofileringen skulde foretages efter Kommuncingeniør Westergaards Plan med en Trediedel af Omkostningerne udredet af Kommunen, samt at Kommunen fra 1. April 1918 overtog Fjernelsen af Vejaffaldet.

Medens saaledes disse to store Sager havde fundet en Løsning, var Udskillellestanken, der oprindeligt havde været en væsentlig Del af Aarsagen til, at de bragtes paa Bane, næsten helt gledet ud af Diskussionen. Grumstrup havde, da han rejste Sa-

gen i 1913, peget paa, at Gjentofte Kommune til Trods for, at den bar ca. en Trediedel af de udskevne Amtsskatter, maatte nøjes med en uforholdsmæssig ringe Repræsentation i Amtsraadet, idet det efter de gældende Valgregler, der i høj Grad favoriserede det større Hartkorn, kun ved velvillig Bistand fra Søllerød og enkelte andre Kommuner var muligt for Gjentofte at faa een Mand indvalgt.

En Sag af saa stor Rækkevidde maatte ganske naturligt blive Genstand for megen Drøftelse blandt Kommunens Borgere. For at skaffe nogen Klarhed i Spørgsmaalet indbød Hellerup Grundejer- og Kommunalforening til et Møde paa „Constantia“, hvor Amtsraadets Sekretær, cand. jur. Chr. Andersen, holdt det indledende Foredrag. Amtsraadssekretæren gav Udtryk for den Anskuelse, at Gjentofte ingen Grund havde til at føle sig brøstholden, og han advarede kraftigt mod at søge Udskillelse. Det københavnske Indlemmelsesspøgelse, der altid har øvet en vis Virkning paa Gemytterne, blev paa ny taget frem og forestillet som særlig faretruende, naar Kommunen ikke længere hvilede i Amtets beskyttende Favn, og naar Ejendomsskylden i Løbet af faa Aar vilde afløse Hartkornsskatten som Basis for Amtsraadsvalget, vilde Gjentofte sikkert se sig stærkere repræsenteret, ja maaske faa den afgørende Indflydelse. „Hvorfor“, sluttede Amtsraadssekretæren, „skal man saa spille sit Krudt paa et ganske uopnaaeligt Formaal?“

Grumstrup var, da dette Møde fandt Sted, paa et Rekreationsophold, og hans Kollega i Sogneraadet, Sekretær Agerholm, havde overtaget det Hverv at replicere til Indlederen. Han var paa de fleste Punkter uenig med denne, og han fornyede den haarde Kritik af den Maade, hvorpaa Amtet varetog Gjentofte Kommunes Interesser.

Efter at Parkov og Kaper havde givet Udtryk for mere moderate Synspunkter, og S. M. Thorsen direkte havde advaret mod en Udskillelse, var Stemningen for denne efterhaanden dalet.

I Foraaret 1916 lykkedes det at vælge de tre Gjentofteborgere Grumstrup, Josephsen og Kaper ind i Amtsraadet. Da Kommunen saaledes havde opnaaet den ønskede forøgede Repræsentation, maatte Udskillelsspørgsmaalet i denne Omgang betragtes som bortfaldet.

Gjentofte Sogneraad blev ved Udbrudet af den første Verdenskrig i 1914 stillet over for en lang Række Problemer, der dels krævede hurtig Handling og forøget Arbejde, dels stillede betydelige Krav til Kommunens Økonomi. Oberst Parkov, der helt maatte hellige sig sine militære Pligter, overlod med Raadets Sanktion Ledelsen til Næstformanden, Tømrermester Grumstrup. Denne søgte straks for det staaende Udvalg Bemyndigelse til at træffe Afgørelse i alle paakommende Tilfælde, en Ordning, som samtlige Medlemmer med Undtagelse af H. C. Petersen gik ind for.

Ved Sikringsstyrkens Formering var store Dele af Gjentofte Kommune blevet belagt med militær Indkvartering. Et Kompagni af 22. Bataillon blev indkvarteret paa Skovshoved Skole; Bordene flyttedes op paa Loftet, og Kompagniet anmodede Kommunen om hurtigst muligt at skaffe 1800 kg Halm til Mandskabets Sengeleje. Efter flere forgæves Henvendelser andre Steder lykkedes det Kontorchef Christensen at formaa Nielsen-Havsgaard til at præstere Leveringen i Løbet af et Par Dage.

Der kom Klage til Renovationsvæsenet over Udførselens Utilstrækkelighed paa Grund af den pludselige Befolkningsforøgelse, og der maatte etableres en hyppigere Udførsel fra de belagte Kvarterer.

En Del af Skatteyderne nægtede under Henvisning til de ekstraordinære Tilstande at betale deres Skatter, og mærkeligt nok havde man specielt udset Vandafgiften som Syndebuk; men en Sogneraadsbeslutning om ufortøvet Lukning for Vandet i de Ejendomme, hvis Vandafgift ikke blev erlagt til Forfaldstid, havde den ønskede Virkning.

Brændselsproblemet blev aktuelt, da „Det danske Kulkompagni“ faa Dage efter Krigens Udbrud annullerede sin Kontrakt med Kommunen. Der maatte derfor straks spares paa Kullene; Havevanding med Slange blev forbudt, Vejvanding ophørte helt, og Beboerne opfordredes til at udvise den største Økonomi i deres Vandforbrug.

Fra Gasværket indløb en Anmodning om Indskrænkninger i Gasforbruget, og man slukkede derpaa hveranden Lygte paa de af Kommunen belyste private Veje, hvorved Forbruget af Gas til Vejbelysning nedsattes omtrent til Halvdelen.

Det blev dog Indkvarteringspørgsmaalet, der til en Begyndelse

kom til at volde de største Vanskeligheder og Ulemper. Efter Generalstabens Bestemmelse var Hellerup og hele Kvarteret Syd for Charlottenlund Skov ikke belagt med Militær, idet disse Lokalteter skulde holdes i Beredskab for det Tilfælde, at Styrkerne skulde trækkes nærmere til Hovedstaden. At Beboerne i Kommunens nordlige og vestlige Dele betragtede Hellerup med misundelige Blikke, kunde ikke skjules. Haardst følte maaske Skovshoved sig truet. Skulde nemlig denne Indkvartering vedvare endnu en Sommer, vilde det for Fiskerbyens Befolkning betyde et væsentligt Indtægtstab, eftersom de Værelser og Lejligheder, man ellers plejede at udleje til Sommergæster, da skulde staa til Raadighed for Soldaterne. Mange Steder i Kommunen opsagde Husassistenterne deres Pladser, naar de pludselig saa Husstanden forøget med en 3—4 voksne Mandfolk. En Henvendelse til Politimesteren fra Ordrup Grundejer- og Kommunalforening førte ikke til nogen Lettelse, og hen paa Foraaret 1915 anmodede da Grundejerforeningerne i Ordrup og Gjentofte Sogneraadet om at tage sig af Indkvarteringsagens Løsning.

Sogneraadet tog straks det Standpunkt, at skulde Kommunen paatage sig Omsorgen for Indkvarterings Ordning, maatte denne iværksættes saaledes, at ikke enkelte Lokalteter, men alle Kommunens Beboere blev fritaget. Man tænkte sig Indkvarteringen samlet paa nogle faa større Gaarde og Bygninger og foreslog Frontkommandoen følgende Steder: Skovshoved Hotel og gamle Skole, Teglgård, Hovmarksgaard, Stengård og Kildegaard samt Gjentofte Afholdshjem. Det viste sig imidlertid hurtigt, at man havde bedømt Forholdene noget for optimistisk. Naar det saaledes fra Kommunens Side var foreslaaet at anbringe 600—1000 Mand paa Hovmarksgaarden, indvendte Frontkommandoen herimod, at det ikke kunde anses for forsvarligt at indkvartere Mandskab i de to store Lader for en hel Sommerperiode, før Ladernes Side- og Endevægge var fornyede og al Fare for Indebrænding fjernet ved Anbringelse af et tilstrækkeligt Antal Udgange; endvidere maatte man kræve Gaarden forsynet med de nødvendige Vand- og Kloakledninger, og selv med alle disse Foranstaltninger vilde Kommandoen ikke regne med en Indkvarteringsstyrke paa mere end ca. 200 Mand paa Hovmarksgaard.

Selv om den militære Nedsikring af de af Sogneraadet fore-

slaaede Styrker var mindre drastisk for de øvrige Steders Vedkommende, var det klart, at man maatte søge andre Udveje til Løsning af Opgaven. Der blev da fremsat en Plan om Etablering af en Række Baraklejre, der for Sommeren kunde optage Sikringsstyrkens Mandskab. Sogneraadet fik Amsraadets Tilladelse til at anvende 130 000 Kr. til Udførelsen, og saa snart Overkommandoen og Ministeriet havde godkendt Projektet, blev Arbejdet sat i Gang. Der byggedes 2 større Lejre, Ermelundslejren paa Sletten i Ermelunden og Skovshovedlejren ved Korsgaardsvvej. Endvidere blev den gamle Skole og Hotellet i Skovshoved samt Stengaardens Lade inddraget i Planen, og endelig udlagdes en Del Artilleri i Teltlejre paa forskellige Steder.

Der var fra Kommunens Side handlet med en beundringsværdig Hurtighed. Kommuneingeniøren havde ikke haft mere end 21 Dage til Udarbejdelse af hele Projektet, og selve Indretningen af Lejrene gennemførtes med en saadan Præcision, at Beboerne 25 Dage efter Amsraadets Godkendelse af Planen kunde se de militære Gæster drage bort. Fra 1. Juni 1915 var dermed al privat Indkvartering ophørt.

Det var imidlertid for tidligt at glæde sig. Truslen om en Indkvartering i Vinterhalvaaret var ikke afværget, og det Sogneraadsudvalg, der hidtil havde arbejdet med Sagen, maatte paa ny i Virksomhed. Gennem et yderst energisk Arbejde af Grumstrup, Kommuneingeniør Westergaard og Oberstløjtnant Madsen af Ingeniørregimentet lykkedes det at faa de bestaaende Lejre indrettet til Vinterbrug, medens de i Teltlejre udlagte Styrker anbragtes dels paa Ordrup Hotel, dels paa Andreas-Kollegiet; dog havde Overkommandoen taget det Forbehold, at man i Tilfælde af en særlig streng Vinter maatte vende tilbage til den private Indkvartering. Ordningen havde kostet yderligere 150 000 Kr., men for det første var Beboerne derved blevet befriet for Indkvarterings Ulemper, og for det andet blev Byrden gennem Skatten fordelt paa samtlige Borgere i Kommunen. Trods en temmelig streng og langvarig Kuldeperiode i Begyndelsen af 1917 lykkedes det at gennemføre den trufne Ordning, indtil Sikringsstyrken hjemsendtes ved Krigens Slutning.

Efter Lejrenes Rømning anvendtes en Del af Barakkerne som Husvildeboliger, Skolebarakker og ved Kørselsafdelingen, medens Resten bortsolgtes ved Auktion.

Da Tømrermester Grumstrup ved Valget i 1916 indtraadte i Amsraadet, ønskede han sig løst fra sit Sogneraadsmandat, idet han ikke mente at kunne forene dette med Hvervet som Amsraadsmedlem. Det var med stor Beklagelse, hans Kolleger i Sogneraadet gav deres Minde til, at han forlod deres Rækker. I en vanskelig Tid havde Grumstrup overtaget Ledelsen af Raadets Forhandlinger, og han havde ved Siden af de af Situationen stærkt forøgede løbende Forretninger udført en stor og fortjenstfuld Handling, maaske den betydningsfuldeste, der af Enkeltmand er øvet i Gjentofte Kommunestyres Historie, Erhvervelsen af Aktiemajoriteten i „Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab“.

Dette Selskab var en Videreførelse af det gamle Aktieselskab „Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej“, der var dannet i 1902 som et Datterselskab af A/S „De Kjøbenhavnske Sporveje“. De to Selskaber var drevet under eet med samme Bestyrelse og Administration og fælles Materiel og Personale. Da Kjøbenhavns Kommune den 1. August 1911 overtog A/S „De Kjøbenhavnske Sporveje“, udskiltes Tuborg-Klampenborg Selskabet som et selvstændigt Foretagende med Ingeniør S. A. Faber som Leder, og Navnet ændredes til „Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab“.

Kjøbenhavns Borgerrepræsentation vedtog i 1913 at søge at erhverve den Aktiemajoritet i A S „De Kjøbenhavnske Sporveje i Likvidation“, som ejedes af det tyske Selskab „Allgemeine elektrische Unternehmung“. Der kunde i Gjentofte næres Frygt for, at et saadant Køb, om det blev til Virkelighed, vilde bringe Kommunen i Afhængighedsforhold til Kjøbenhavn, og da Sagen i 1915 paa Grund af Krigssituationen blev aktuel, foreslog Grumstrup i et lukket Sogneraadsmøde den 2. November, at Gjentofte Kommune skulde søge at erhverve de paagældende Aktieposter. Sogneraadet fortsatte Drøftelserne den 9. og vedtog sluttelig den 13. November Grumstrups Forslag.

Grumstrup havde i Forvejen formaaet den fungerende Amtmand, Kontorchef Ove Kofoed, til paa sidstnævnte Dato at indkalde Amsraadet til et Møde uden Dagsorden. Han tog derpaa direkte fra Sogneraadets Møde ud til Amsraadsmødet for at opnaa Godkendelse af Sogneraadets Beslutning. Amsraadsmedlem-

merne Piper, Pødenphant og Tønnesen var ikke stemt for at yde denne Approbation, men til sidst gav Piper efter med den Bemærkning: „Har Gjentofte Kommune Lyst til at sætte en 5—6 Millioner til, saa lad dem i Himmels Navn gøre det. Det er jo dem selv, der er ude om det.” Godkendelsen blev givet.

Med en Udskrift af Protokollen ilede Grumstrup derpaa til Paladshotellet, hvor Ingeniør Faber, som repræsenterede de udenlandske Aktionærers Interesser, paa dette Tidspunkt laa syg. Slutsedlen blev undertegnet i Sygeværelset. Da Grumstrup gik ud, mødte han i Forværelset Borgmester Marstrand og Veksele-
rer Lamm, der kom for paa Staden Kjøbenhavns Vegne at fore-
tage det Køb, Grumstrup lige havde afsluttet. (Meddelt af Grum-
strup).

Da Grumstrup i det følgende Sogneraadsmøde kort og lako-
nisk aflagde Beretning om Sagen, tog Parkov, der var kommet
til Stede, Ordet, understregede den overordentlige Betydning af
det skete Køb og takkede Grumstrup for hans Indsats, Fremsyn
og resolute Handlemaade. Grumstrup svarede hertil, at han øn-
skede at dele Takken og Æren med Bankbestyrer Gustav An-
dersen, der havde ydet ham en fortrinlig og værdifuld Assi-
stance under Forhandlingerne.

Den Aktiemængde, hvorom det drejede sig, repræsenterede en
Nominalværdi af 5 460 000 Kr. Blandt Aktiverne var et Areal
ved St. Hans Torv og et paa Amager, Sporvognsremiser i Gart-
nergade, Farimagsgade og Nansensgade, det sidste Sted endvi-
dere Hestestalde. Disse Værdier realiseredes efterhaanden for et
Beløb af 700 000 Kr., der anvendtes til Grundlæggelse af et Pen-
sionsfond for Selskabets Funktionærer.

Efter Grumstrups Udtræden overtog Ingeniør V. L. Jespersen
som Næstformand Ledelsen af Sogneraadets Forhandlinger i
Formandens Fraværelse, indtil han efter Valget 1917 udtraadte
af Raadet, hvorpaa Oberst Parkov atter indtog Formandssædet.

Under den for hele Landet vanskelige Brændselssituation i
1916 stillede Staten efter Vedtagelsen af en „Fragtlov” Tonnage
til Raadighed til nedsat Pris, men overlod i øvrigt til Kommu-
nerne selv at sikre sig de fornødne Kvanta. I Gjentofte var
Indkøb og Fordeling lagt i Hænderne paa det i 1916 ned-

satte Dyrtidsudvalg, hvis Formand var Justitssekretær Toldberg. I et Møde mellem Udvalget og Kulhandlerforeningens Formand og Næstformand erkendte Kulhandlerne, at de ikke saa sig i Stand til at sikre Kommunens Beboere tilstrækkeligt Brændsel for den kommende Vinter. Det maatte da blive Kommunens Pligt selv at købe ind, men da Kommunen ikke var indstillet paa Kulimport, forespurgte man Kulhandlerne, om de i Fællesskab vilde optræde som Kommunens Kommissionærer, besørge Indkøbet paa Produktionsstedet og tjene det deraf flydende Sælær. Dette var der iblandt Kulhandlerne ingen Stemning for, og Kommunen maatte da selv tage Affære, idet „Kommunernes Kulkontor“, som senere hen overtog hele Ordningen af Indkøb og Befragtning, endnu ikke var oprettet.

Af det indkøbte Kvantum Koks solgtes ca. 25 000 hl til nedsat Betaling, 2 Kr. pr. hl, til Personer, hvis Aarsindtægt ikke oversteg 3 600 Kr., og som ikke havde modtaget offentlig Hjælp. Da Koksene imidlertid stod Kommunen i 3,60 Kr. pr. hl, protesterede Kulhandlerforeningen ud fra den Overbevisning, at der ikke havde foreligget tvingende Grunde til Kommunens Handlemaade, og anmodede Sogneraadet om ved Bekendtgørelser i de lokale Blade at klarlægge Forholdet over for Kommunens Beboere, saaledes at disse „fik en Forstaaelse af, at det var en Gave, de havde modtaget“.

Angaaende denne „Gave“ erklærede Toldberg i et følgende Sogneraadsmøde, at af det Tab, Kommunen havde haft paa Koksene, ca. 40 000 Kr., refunderede Staten noget over 23 000 Kr., og Resten dækkedes af Kommunen gennem en Tillægsskat, udskrevet i Henhold til Dyrtidsloven af 1915, og der kunde saaledes ikke blive Tale om nogen „Gave“. Videre udtalte Toldberg, at ingen kunde bebrejde Kommunen, at den havde gjort sin Pligt overfor Befolkningen paa et Tidspunkt, da Kulhandlerne selv havde erkendt, at det private Initiativ ikke slog til.

Da det Brænde, der udleveredes fra Statsskovene, fortrinsvis skulde fordeles til de om Skovene liggende Kommuner, blev Forsyningerne til Gjentofte Kommune forholdsvis ringe, idet der i Lystskovdistriktet skovedes i mindre Omfang end paa Statens øvrige Skovarealer.

Endelig indkøbtes til Vinteren 1916—17 220 000 Tørv.

Vanskelighederne blev selvsagt ikke mindre i den følgende

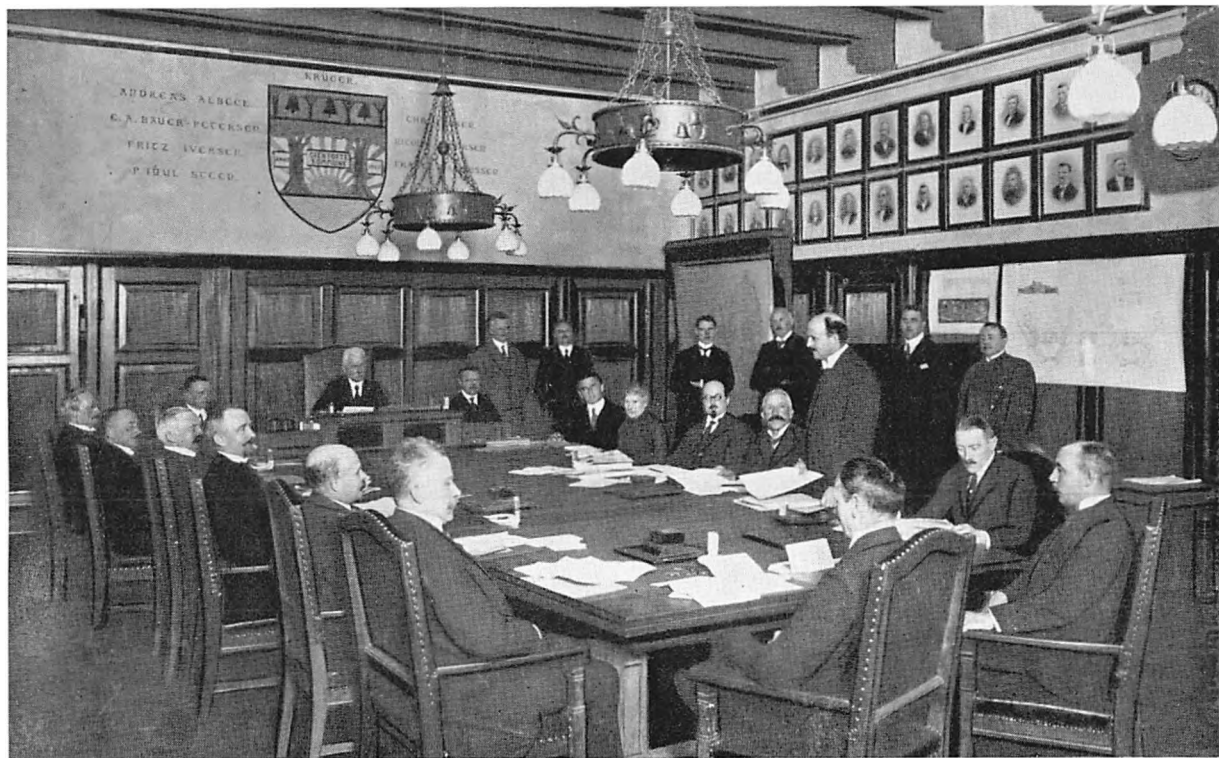
Sæson. Der fordeltes til hver Husstand 15 hl Koks, og Prisen var 5 Kr. pr. hl, hvilket var ca. 3 Kr. under Kommunens Indkøbspris. Betydelige Mængder Brænde købtes i Gribskov og Hørsholm Skovdistrikt, og for at sikre den fornødne Forsyning af Tørv, startede Kommunen i Sommeren 1917 sin egen Tørvefabrikation. Denne foregik saavel inden for Kommunens Grænser, paa Hundesøen og i Hovmarksgaardens Mose, som paa den store Drabæk Mose ved Bløvsrød, som Kommunen havde forpagtet. En Regnperiode sidst paa Sommeren sinkede Produktionen føleligt, og da Mangelen paa rullende Materiel saavel til Landevej som til Jernbane forårsagede, at Kommunens Leveringer af Tørv og Brænde trak ud til langt hen paa Efteraaret, vakttes hos Beboerne nogen Nervøsitet, og en hel Del Klager fremkom til Trods for, at der i Brændselskontoret paa Raadhuset arbejdedes yderst forceret, undertiden til Kl. 10 om Aftenen.

For at lette Opsparingen af Midler til Vinterens Brændselsindkøb udstedte Kommunen i 1917 Brændselsmærker, der for 2 Kr. pr. Stk. kunde købes paa forskellige Steder, og mange Mennesker benyttede sig af denne Fremgangsmaade.

Vinteren 1918—19 bragte den lille Lysning i Tilstanden, at man i Februar Maaned kunde tilbyde hver Husstand en Ration paa yderligere 5 hl Koks. Efter Krigens Ophør indtraadte i Løbet af Sommeren 1919 saa afklarede Forhold paa Brændselsmarkedet, at Forsyningen med Kul og Koks fra dette Tidspunkt atter gik over til det private Erhverv. Kommunens Tørvefabrikation opretholdtes derimod i Somrene 1919 og 1920. Sidstnævnte Aar produceredes af 2 Ælteværker paa Hovmarksgaardens Mose 3 Mill. Tørv, medens der i Drabæk Mose, hvor 6 Ælteværker var i Gang, fremstilledes 14 Mill.

De vanskelige Tider havde gjort det fornødent, at Kommunen oprettede en Kørselsafdeling. Denne raadede ved Udgangen af 1919 over 45 Heste og havde til Huse paa Hjørnet af Phi-stersvej og Almevej, hvor der af Barakker fra de tidligere Militærlejre var opført Stalde, Vognporte og Kontorlokaler.

Da Indenrigsministeriet i Februar 1917 over for Landets større Kommuner understregede Betimeligheden i Oprettelse af Folkekøkkener, fandt man i Gjentofte Kommunes Dyrtidsudvalg ingen Anledning til at foretage sig noget i denne Retning

Kommunalbestyrelsen 1920. For Bordenden Oberst Parkov mellem Fuldm. Stub og Kommuneingeniør Westergaard. Omkring Bordet fra venstre: Toldberg, Brønning, Chr. Herm. Petersen, Chr. Hansen, H. C. Petersen, P. Christensen, Blichfeld, Alfr. Jensen, Gutzon Münster, Jac. Andersen, Büchler, Næsted, Fru Lehmborg, Pade. Staaende i Baggrunden: Skoledirektor Vinten, Kontorchef Chr. Andersen, Kontorchef E. Eriksen, Hovedbogholder N. Elmer, Fuldm. Erling, Vagtmester Rich. Christensen.

paa en Tid, da Sommeren stod for Døren. Foranlediget ved de overordentlig høje Gaspriser og Ernæringsforholdene i det hele taget indsaa man imidlertid, da Efteraaret indtraadte, at Etablissement af et Folkekøkken maatte blive en tvingende Nødvendighed. Køkkenet indrettedes derpaa i en af Soldaterne tidligere benyttet Spisestue i Lejren ved Korsgaardsvej; herfra kunde Beboerne i Ordrup og Skovshoved afhente Maden, medens der paa Skolerne i Hellerup, Gjentofte og Vangede indrettedes Udliveringssteder. Prisen ansattes til 40 Øre pr. Portion, hvilket var ca. 15 Øre under Produktionsprisen; Differencen dækkedes paa samme Maade som ved Kokssalget. Denne Ordning kunde dog ikke opretholdes efter Dyrtidslovens Bortfald i 1918; Prisen blev derefter forhøjet til 65 Øre pr. Portion, men samtidig udstedtes der Rabatkuponer, saaledes at de haardest trængende vedblivende kunde købe Maden til den oprindelige Pris.

I Løbet af Vinteren 1918—19, da Ernæringsvanskelighederne til Dels var ophørt, gik Efterspørgslen efter Maden fra Folkekøkkenet lidt efter lidt tilbage. Der var den 1. Juli 1918 udleveret 1 579 Portioner; 2. Januar 1919 var Udleveringen dalet til 301 og den 12. Februar yderligere til 283 Portioner. Man fandt det under disse Omstændigheder rimeligt at ophøre med Virksomheden, hvilket efter enstemmig Vedtagelse skete med Udgangen af Februar Maaned. Køkkeninventaret installeredes i den nye Ordrup Skole til Brug ved Skolebespisningen.

Huslejenævn, Kornnævn og Kødnævn var ligeledes Institutioner, der oprettedes som Følge af Krigen. Medlemmerne udpegedes af Sogneraadet, men i øvrigt arbejdede Nævnene hvert for sig selvstændigt.

Gjentofte Kommune erhvervede i Aarene 1910—19 en betydelig Række større Jordarealer inden for sine Grænser. Sogneraadets Bevæggrunde til disse Ejendoms køb var flere. Der havde vel hidtil fra Administrationens Side været udfoldet store Bestræbelser for at foranledige Udstykningsarealer servitutbelagt, og disse var i udstrakt Grad lykkedes, men i Tilfælde, hvor det ikke var muligt at faa Servitutter paalagt, raadede Sogneraadet til Hindring af en eventuel høj Bebyggelse eller et Fabriksanlæg ikke over andet Middel end Køb af de paagældende Arealer. Der kunde endvidere i visse Tilfælde være Mulighed for, at an-

dre Kommuner vilde sikre sig Arealer, enten til Anvendelse for en Bebyggelsesform, som Gjentofte Kommunes Beboere ikke vilde sympatisere med, eller som Led i en Indkredsningsspolitik. Endelig var det nødvendigt, at Kommunen f. Eks. til Kirkegaardsanlæg og Skolegrunde sikrede sig aabne Arealer, medens Prisen paa disse endnu var rimelig.

Søholm.

Det første af disse store Ejendoms køb skete i Oktober 1910, da Kommunen erhvervede Etatsraad Niels Andersens Ejendom „Søholm” for et Beløb af 210 000 Kr. Medens Hovedbygningen og Parken et Par Aar senere videresolgttes til Direktør H. Heilbuth for 100 000 Kr., blev Resten af Ejendommen servitutbelagt og udstykket til Villabebyggelse.

Alberti's Konkursbo ejede de tre Gaarde, Holmegaard, Hyldegaard og Eigaard i Ordrup samt Lyngby Præstegaardsjorder. Disse Arealer blev i 1914 af Gjentofte Kommune købt for 525 000 Kr.; Præstegaardsjorden bortsolgttes senere samlet, medens de øvrige Arealer udstykkedes.

Det blev dog Aarene 1917–19, der bragte de fleste kommunale Ejendoms køb, og af disse blev igen Købet af Øregaard det

største. Gaardens Ejerinde, Grosserer D. Ohlsens Enke, havde i Sommeren 1917 fra privat Side modtaget et Tilbud paa 2½ Mill. Kr. for Ejendommen. Der havde tidligere inden for Sogneraadet været Overvejelser om Kommunens Erhvervelse af Øregaard, men Spørgsmaalet blev først virkelig aktuelt, da Kommunen stod over for at skulle anvise en Sygehusgrund. Selv efter at et andet Areal var udpeget til denne Anvendelse, var der inden for et Flertal af Sogneraadet Stemning for at købe Øregaard. Enkefru Ohlsen var til Trods for det ovenfor omtalte Bud paa 2½ Mill. Kr. villig til at overdrage Kommunen Ejendommen for 1¾ Mill. Kr. paa den Betingelse, at Parken blev udlagt som Folkepark, der sikredes som Parkanlæg til Aaret 1950. Dog skulde en Randbebyggelse være tilladt paa Strækningen mod Tranegaardsvej. En saadan Udstykning kaldte Jacob Andersen for en Vandalisme, og Tanken blev da ogsaa senere frafaldet og hele Parkarealet bevaret ubebygget. Efter en længere Debat, i hvilken Gutzon Münster som Grundejerforeningernes Talsmand opponerede mod Købet, vedtog Sogneraadet at modtage Enkefru Ohlsens Tilbud, saaledes at en høj Bebyggelse paa dette Sted var hindret for en længere Arrække.

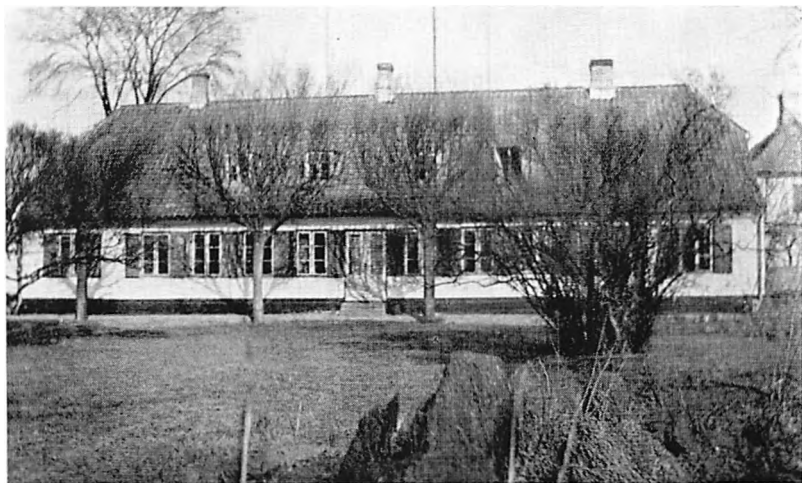
Bestyrelsen for Hellerup Grundejer- og Kommunalforening takkede i en skriftlig Henvendelse Sogneraadet for Købet af Øregaard og udtalte videre, at „Raadet herved efter alle forstandige og i Kommunens Trivsel interesserede Borgeres Anskuelse har vist sig i Besiddelse af en Handlekraft og en Forudseenhed, som i højeste Maal vil komme Kommunen til Ære“. Gutzon Münster, der havde stemt imod Købet, vægrede sig ved at modtage Takken og protesterede samtidig mod at blive stemplet som uforstandig og uinteresseret i Kommunens Trivsel.

Da dette Ejendomskøb Aaret efter fulgtes af et nyt, Erhvervelsen af Tjornegaardens Jorder fra A/S Frederiksholms Teglværk, hævdede der sig rundt om i Kommunen Røster, der gav Udtryk for en vis Ængstelse for, at Kommunen skulde vove sig for langt ud i disse Transaktioner. Parkov afgav da ved Budgetbehandlingen i Decbr. 1918 følgende Oversigt, der maatte tjene til Beroligelse:

Kommunens Ejendomme (herfra undtaget Skoler, Raadhus og Vandværk) var erhvervet for i alt 4 379 624 Kr. Der var paa dette Tidspunkt bortsolgt for 2 018 114 Kr., saaledes at de reste-

rende Arealer stod Kommunen i 2 361 510 Kr. Da imidlertid disse kunde anslaaes til en Værdi af 5 226 360 Kr., kunde man uden Overdrivelse hævde, at Kommunens Arealer havde en Værdi, der var over det dobbelte af den Sum, hvortil de var erhvervet.

Aaret 1919 blev Rekordaar i Henseende til Ejendomskøb. Grundejerforeningerne i Gjentofte gjorde i Maj Maaned Sog-

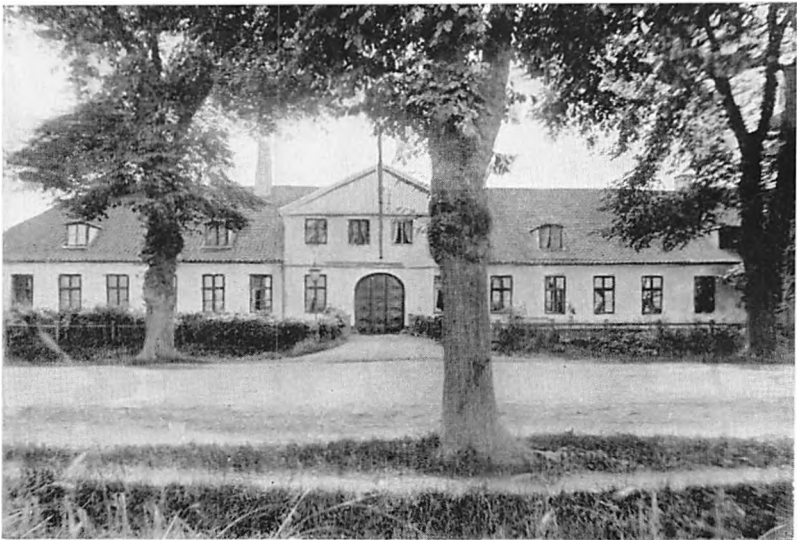
Smakkegaard.

neraadet opmærksomt paa, at Entreprenør Person Klein udbød 23 Tdr. Land af Smakkegaardens Jorder til høj Bebyggelse. Sogneraadet indledede Forhandlinger med Person Klein, og Resultatet heraf blev, at Kommunen købte Smakkegaarden, i alt 55 Tdr. Land, for 615 000 Kr. Ogsaa dette Ejendomskøb blev Genstand for Kritik, idet Person Klein Aaret i Forvejen havde købt Ejendommen for det halve Beløb, men man stod her over for en Trusel om høje Huse og Fabrikskorstene, og Sogneraadet havde faktisk ikke anden Udvej end Køb, hvis det ikke vilde se Kvarteret ødelagt.

Derefter fulgte i August Købet af Bernstorff Avlsgaard og Nordre Engsgaard, i Oktober af Vintappergaarden og Ørnegaarden og endelig i November af 19 Tdr. Land af Christiansholms Arealer.

Ved Budgetbehandlingen afgav Parkov ligeledes dette Aar en Oversigt over Ejendomskøbene. Der var i Aarets Løb indkøbt i alt 357 Tdr. Land, heri indbefattet 24 Tdr. Land til Sygehusgrund, for et samlet Beløb af 4 511 842 Kr., hvilket gav en Gennemsnitspris af ca. 90 Øre pr. Kvadratalen.

Med de Erfaringer, man senere indhøstede med Hensyn til Lysthusbebyggelsen i Kommunens vestlige Del, kan der ikke

Vintuppergaarden.

herske Tvivl om, at Sogneraadet ved at sikre Kommunen Kontrollen med den fremtidige Bebyggelse paa de i disse Aar erhvervede Arealer har gjort Borgerne en stor Tjeneste og skaaet Kommunen for Kalamiteter af et uoverskueligt Omfang.

Den Valgmaade, som i 1909 første Gang skulde anvendes ved et Kommunalvalg, var for saa vidt ikke Befolkningen ukendt, som Listvalg nogle Aar i Forvejen var indført ved Valgene til Menighedsraad, men med kvindelige Vælgeres første Deltagelse i Afstemningen betegner dette Sogneraadvalg en meget betydelig Milepæl i dansk Kommunalhistorie.

Medens Socialdemokratiet besluttede at opstille sin egen Li-

ste, indledes et Samarbejde mellem de fleste af de øvrige interesserede Foreninger, samtlige Grundejer- og Kommunalforeninger, Haandværkerforeningerne, Den konservative Vælgerforening, Venstreforeningen, Den radikale Vælgerforening samt Kvindevalgretsforeningen. Paa et stærkt besøgt Møde i Charlottenlund Palmehave havde man i Januar diskuteret det store Principspørgsmaal: Skal Foreningerne eller Partierne lede Kandidatopstillingen? Agerholm, Nicolai Petersen og Juul Steen hævdede det Synspunkt, at det burde være de kommunale Foreninger, der tog Førerskabet og sammensatte Kandidatlisterne med ligeligt Hensyn til alle Sider. I Modsætning hertil gjorde Gutzon Münster gældende, at Partierne burde være de ledende. Trods energiske Mæglingsforsøg fra Folketingsmand Lars Dinesens Side lykkedes det ikke at undgaa en Sprængning. Tilhængerne af det sidstnævnte Standpunkt, der var i Mindretal i Forsamlingen, dannede under Ledelse af Gutzon Münster, Groserer R. Møllerup og Fabrikant Wiggo J. Andersen en „Ny Højreforening“, der opstillede sin egen Kandidatliste, som dog optog 7 af Fælleslistens Kandidater. Ogsaa det radikale Venstre opstillede sin egen Liste.

Fælleslistens „ligeligt Hensyn til alle Sider“ viste sig ikke let at praktisere til alles Tilfredshed. Handelsforeningernes Repræsentant, Købmand Ellgaard, havde faaet Plads Nr. 11 paa Listen, og da det maatte betragtes som højst usikkert, at denne Plads vilde give Valg, følte Handelsforeningerne sig brøstholdne, og Samarbejdet truedes af en ny Sprængning, der dog afværge- des ved, at Postmester Otto Larsen gav Afkald paa sin sikre Plads til Fordel for Ellgaard. Som Nr. 1 paa Listen stod Lærerinde ved Ordrup Gymnasium, Frk. Kirstine Sørensen.

Valget rummede en ikke ringe Spænding, da det var uvist, i hvor stor Udstrækning de kvindelige Vælgere vilde møde frem. Det viste sig, da Stemmerne var talt op, at af samtlige 6749 Vælgere havde 5125 afgivet Stemme; Valgdeltagelsen var størst paa Mændenes Side, 82,7 pCt., medens de kvindelige Vælgere kun deltog med 69,6 pCt. Valget skaffede Fælleslisten 10 og Socialdemokraterne 5 Mandater; ingen af de øvrige Lister kom i Betragtning.

Som Optakt til Valget i 1913 afholdtes i Begyndelsen af 1912 et Møde, hvor Agerholm i et Foredrag om „Principperne

for Sogneraadvalg i Gjentofte Kommune" samlede sine Betragtninger i det Ønske, at det maatte blive muligt at enes om en Fællesliste for hele Kommunen. Fra Forsamlingens Side blev det draget i Tvivl, at denne Tanke kunde realiseres, da man maatte formode, at Socialdemokratiet ogsaa ved fremtidige Valg ønskede at opstille sin egen Liste.

Da Tiden for Valget nærmede sig, dannedes af Konservative, Radikale og Venstrevælgere en Delegation til Forhandling med Socialdemokraterne om Opstilling af en Fællesliste uden Forskydninger i Partistillingen. De konservative Delegerede saa sig imidlertid ikke i Stand til at acceptere de af Socialdemokraterne stillede Betingelser, og de Radikale betragtede derefter Forhandlingerne som bristet og vedtog at opstille deres egen Liste.

For Dannelsen af en Fællesliste viste der sig en ny Vanskelighed, idet de to Grundejerforeninger for Ordrup og Gjentofte Sogne krævede Gutzon Münster og Mollerup opstillet paa sikre Pladser, hvilket de øvrige Foreningers Repræsentanter ikke vilde gaa ind paa. Disse Grundejerforeninger besluttede derpaa ogsaa at gaa deres egne Veje, medens Fælleslisten med Tilslutning fra Den konservative Vælgerforening og Venstreforeningen opstillede Grumstrup som Nr. 1 og anbragte Parkov, Agerholm og Ellgaard paa sikre Pladser.

Valgdeltagelsen dalede denne Gang en Ubetydelighed i Forhold til 1909. De mandlige Vælgere laa stadig i Spidsen, ved denne Lejlighed med 78 pCt. afgivne Stemmer, medens Kvinderne ikke naaede højere end til 64 pCt. Stærkest var der stemt i Gjentofte og Vangede; ringest Deltagelse viste Ordrup og Skovshoved. Fælleslisten opnaaede uforandret 10 Mandater, hvorimod Socialdemokraterne maatte afgive en Plads til det radikale Venstre.

De Brydninger mellem Kommunalforeninger og „rene Grundejerforeninger", som havde kendetegnet dette Valg, fortsattes i de følgende Aar. Ved Valget i 1917 opnaaede en Grundejerliste med Gutzon Münster i Spidsen at erobre det ene af Fælleslistens 10 Mandater. Hellerup Handelsforening havde forladt Samarbejdet, da man ikke paa Fælleslisten vilde sikre Købmand Ellgaards Valg. En særlig Hellerup Handelsliste opnaaede ved Valget 200 Stemmer, men dette var ikke nok til et Mandat. Social-

demokrater og Radikale bevarede deres hidtidige Repræsentation.

Jacob Andersen fremdrog under Budgetdebatten i December 1917 det gamle, af Grumstrup tidligere rejste Spørgsmaal om Gjentofte Kommunes Stilling under Landkommunalloven. Han kunde tænke sig, at man søgte en delvis Løsgørelse fra Amtet, maaske en fuldstændig Udskillelse paa Basis af et størkøbenhavnsk Økonomifællesskab. I samme Forbindelse slog han til Lyd for, at man i Stedet for at optage den gamle Tanke om Kommunaldirektør søgte Lovhjemmel for at opnaa en Ordning, der satte en folkevalgt Borgmester i Spidsen for Kommunen.

Parkov svarede hertil, at han ikke ansaa det for opportunt paa ny at rejse Sagen om en Udskillelse, at han heller ikke fandt det sandsynligt, at Kommunen kunde faa folkevalgt Borgmester; derimod kunde han tænke sig, at man kunde opnaa Rigsdagens og Regeringens Sanktion til at lønne Sogneraadsformanden. Sagen hvilede derpaa, indtil der i Januar 1919 i Rigsdagen fremsattes et Forslag om Ændringer i Købstadkommunalloven. Det staaende Udvalg foreslog da, at Gjentofte Kommune skulde anmode om at blive inddraget under dette Forslag og opnaa Ligestilling med Kommuner som Frederiksberg og Marstal, der heller ikke var Købstæder, eventuelt gennem et særligt Tillæggsforslag, der kunde sikre Kommunen den Styreform, der var stillet Købstæderne i Udsigt.

Udvalgsforslaget blev vedtaget og indsendt med Amtets Anbefaling, det sidste dog under den Forudsætning, at Kommunens Forhold til Amtsraadskredsen forblev uforandret.

Kort efter blev Parkov kaldt ind til et Møde i Indenrigsministeriet, hvor ogsaa Kredens Folketingsmand, Telegrafkontrollør Abrahamsen, Amtmanden samt Formanden for de samvirkende Sogneraadsforeninger, Klaus Berntsen, var til Stede. Departementschefen udtalte, at Kommunen ikke kunde faa sine Ønsker opfyldt i den Form, under hvilken de var fremsat; Borgmesternavnet var uløseligt knyttet til Begrebet Købstad, heller ikke kunde det tillades, at de Sogneraadsmedlemmer, der valgtes til at bistaa Formanden i Administrationen, kaldtes Raadmænd. Amtmanden stillede sig ganske paa Departementschefens Side, og samme Holdning indtog Formanden for Sogne-

raadsforeningerne. Der syntes under denne Modstand at skjule sig en Ængstelse for, at Tilladelsen, givet i eet Tilfælde, vilde drage en Strøm af lignende Andragender fra andre Landkommuner efter sig.

Kommunen kunde derimod sandsynligvis faa Tilladelse dels til at lønne Formanden, dels til for en Valgperiode ad Gangen at vælge Formand og 2 eller 4 „Tilforordnede“ til at bistaa ham i Administrationen.

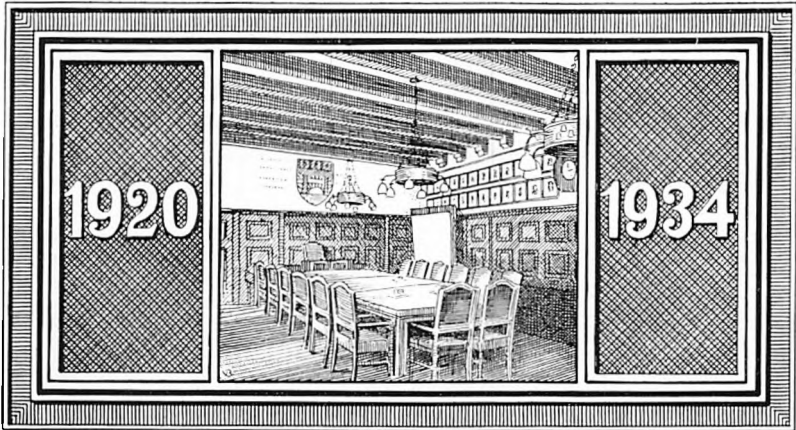
Efter en længere Debat om Sagen vedtog Sogneraadet efter Omstændighederne at erklære sig tilfreds med den Ordning, som Kommunen efter de foreliggende Oplysninger formentlig kunde opnaa. Gutzon Münster undlod dog at stemme, fordi det ikke af Forslaget fremgik, at den lønnede Formand skulde være pligtig til at ofre al sin Tid i Kommunens Tjeneste.

I denne Skikkelse blev Lovforslaget derpaa gennemført, og den 7. Oktober 1919 valgtes Parkov til lønnet Formand, Toldberg til Næstformand og Næsted og P. Christensen til Tilforordnede.

I Henhold til den Ændring i Forretningsordenen, som blev Følgen af denne Lov, blev Sogneraadets Benævnelse fra 1. Januar 1920 Gjentofte Kommunalbestyrelse.

Inden for de overordnede Embedsmænds Rækker var der i det forløbne Tiaar sket enkelte Forandringer. Saaledes havde Kontorchef Th. Christensen paa Grund af svigtende Helbred søgt sin Afsked fra 1. April 1917, og som hans Efterfølger som Chef for Kommunekontoret var ansat Overretssagfører, cand. jur. E. Erichsen, der samtidig overtog Stillingen som Chef for Kommunens Forsørgelsesvæsen. Som Chef for Økonomikontoret antog Kommunen ved denne Stillings Oprettelse fra 1. April 1919 hidtidig Amtsraadssekretær, cand. jur. Chr. Andersen, der dog efter et Aars Konstitution forlod Kommunen for at overtage et Dommerembede i Sønderjylland.

Kommunalbestyrelse.

Medens Virksomheder som Folkekøkken og Tørvefabrikation som Følge af Ernærings- og Brændselsforholdenes Tilbagevenden til normale Tilstande havde kunnet afvikles forholdsvis hurtigt efter Krigens Ophør, var der Omraader, hvor Vanskelighederne maatte overvindes i et betydelig langsommere Tempo. Saaledes var Bolignøden, som dels var en Følge af den almindelige Prisstigning, dels af Huslejlovene, der samtidig med, at Vedligeholdelsesomkostningerne steg til hidtil ukendte Højder, begrænsede Husejernes Indtægter, endnu ved Begyndelsen af 1920-erne langt fra paa Retur.

Gjentoft Kommune havde i det sidste Krigsjaar og den nærmest følgende Tid ofret et Par Millioner Kroner paa Opførelsen af Boliger paa forskellige Steder i Kommunen, men da der endnu i 1920 var mange Familier, der i lang Tid ikke havde haft selvstændig Lejlighed, men klaret sig nødtørftigt i enkelte fremlejede Værelser, bevilgede Kommunalbestyrelsen 25 000 Kr. til „Københavns almindelige Boligselskab“ paa den Betingelse, at Selskabet oprettede en særlig Afdeling, der for Gjentoft Kommune kunde tage Boligspørgsmaalet op til rationel Løsning. Et Udvalg, hvis Formand var Kommuneingeniør We-

stergaard, lod derpaa udarbejde Planer til en samlet Bebyggelse paa Søholms Jorder, en saakaldt „Studieby“, i hvilken man vilde anvende forskellige Hustyper, Rækkehuse, Enfamiliehuse og Dobbelt-huse med i alt 105 Lejligheder. Man tænkte sig den Mulighed at indrette en Slags Arvfæste, saaledes at hver enkelt, der indbetalte et Indskud paa ca. 3000 Kr., erhvervede Retten

Rækkehuse i Studiebyen.

til Lejligheden for sig og sine Arvinger. Lignende Bygninger blev planlagt i Jægervangen og i Gjentofte. I Januar 1921 vedtog Kommunalbestyrelsen enstemmigt til Virkeliggørelse af disse Projekter at yde 603 580 Kr. under Forudsætning af, at Staten vilde tilskyde et lignende Beløb. Da Selskabet imidlertid af Kommunen skulde købe Arealer til en samlet Sum af 460 550 Kr., blev Kommunens direkte Tilskud reduceret til 140 030 Kr. foruden de Udgifter, der vedrørte Anlæg af Veje og Kloakker.

Til Boligselskaber af mere privat Tilsnit som Foreningen „Billige Boliger“, „Gjentofte Boligforening“ og „Boligforeningen Tranegaard“ ydede Kommunen ligeledes betydelig Støtte i Form af Tilskud og Garantier. Af disse Engagementer paa-

førte Garantien til „Boligforeningen Tranegaard“ Kommunen et betydeligt Tab, hvorimod de øvrige Selskaber var i Stand til at overholde deres Forpligtelser. Endvidere blev der i vid Udstrækning ydet Tilskud til privat Boligbyggeri.

Kommunen solgte i 1924 til A/S „Phønix“ en Række Parcel-ler af Tjørnegaardens Jorder ved Smakkegaardsvej, for hvilke der udstedtes Obligationer, der fra Juni Termin 1925 skulde afdrages med $\frac{1}{72}$ halvaarlig. Paa disse Grunde opførte Selskabet 25 saakaldte „Phønixhuse“. Da de pligtige Ydelser ikke indgik i Juni 1931, overtog Kommunen Administrationen og erhvervede derefter Skøde paa Ejendommene, af hvilke de fleste i det følgende Aar solgtes til Beboerne.

Ved Siden af disse Bestræbelser for at tilvejebringe de fornødne Boliger havde en anden Bevægelse set Lyset: Parcelbyggeriet i den vestlige Del af Kommunen, en Bevægelse, der kom til at volde baade Sundheds- og Bygningsautoriteter en utrolig Mængde Vanskeligheder.

Parcelbyggeriet havde sin Rod længere tilbage i Tiden. Jordspekulanter havde allerede adskillige Aar før Verdenskrigen opkøbt større Arealer i Vangede og det vestlige Gjentofte i den Hensigt at udstykke disse i smaa Parceller til Kolonihaver. Ikke mindst fra Kjøbenhavn mødte der Liebhaveere til disse Grunde, der kunde faas paa meget lempelige Vilkaar, da Veje ikke var anlagt, men kun udlagt, og hverken Vand- eller Kloakledninger udført.

Saa længe Parcelejerne indskrænkede sig til Havebruget, var der intet i Vejen; at der hist og her paa Grundene rejste sig enkelte Lysthuse, var paa ingen Maade stridende mod de gældende Vedtægter og Reglementer, men i det Øjeblik, da disse Lysthuse anvendtes til Beboelse for kortere eller længere Dele af Sommeren, begyndte Vanskelighederne. Da intet Kloakanlæg fandtes paa Arealerne, førtes Spildevandet ud over Grundene; paa Grund af manglende Veje kunde hverken Dag- eller Natrenovationen føres bort, men maatte nedgraves paa Stedet. Begge disse Omstændigheder bevirkede, at Jorden de paagældende Steder blev stærkt inficeret, og da Vandledninger heller ikke fandtes, maatte Beboerne, om de ikke vilde hente Vandet langvejs fra, selv grave Brønde, hvis Vand under de skildrede Til-

stande ganske uundgaaeligt maatte blive særdeles sundhedsfarligt.

Da Bolignøden for Alvor begyndte at gøre sig gældende, faldt mange af Lysthusejerne for den Fristelse at fremleje deres Lejlighed inde i Byen til en klækkelig Overpris eller at lade sig købe ud af den for et kontant Beløb, hvorefter de selv drog ud til Lysthuset, der nu skulde gøre Tjeneste som Hel-aarsbeboelse. Disse Huse, der var lagt lige oven paa Jorden, bestod som Regel af eet eller to Lag Bræder og var saaledes uhyre brandfarlige. Opvarmningen maatte foregaa ved Hjælp af en Petroleumsovn, i nogle Tilfælde maaske ved en Kakkellovn, der uden Hensyn til Brandpolitiloven var anbragt lige op ad Brædevæggen, og hvis Rør var stukket op gennem Taget eller ud gennem Væggen uden nogen som helst Form for Isolation. Maden tilberedtes paa Primusapparat, hvilket i høj Grad forogede Brandfaren. Opstod der Ild i et saadant Hus, stod det i lys Lue, inden Brandvæsenet kunde alarmeres, og naar Slukningstoget ankom, vilde kun de rygende Ruiner være tilbage.

Saavel Bygnings- som Sundhedsautoriteter havde Opmærksomheden henvendt paa Forholdet. Man havde til en Begyndelse søgt at begrænse disse Huses Anvendelse til Beboelse ved et Krav om, at intet Lysthus maatte bygges med mere end 10 m² Gulvflade og med et Redskabsrum paa ikke over 2 m². Da Lysthusbebyggelsen ikke desto mindre fremdeles florerede, henvendte Sundhedskommissionen sig i 1918 paa ny til Sogneraadet, og der nedsattes af Sogneraad, Sundhedskommission og Bygningskommission et Fællesudvalg, der skulde søge at virke regulerende paa Bebyggelsen. Blichfeld anmodede i Sogneraadet om, at man vilde tage lidt lempeligt paa Nybyggerne, og Henstillingen blev for saa vidt fulgt, som man endes om at sondre mellem de Huse, der med lidt Hjælp kunde gøres permanente, og dem, der var saa elendige, at man fandt det nødvendigt at søge dem fjernet.

Heller ikke disse Foranstaltninger førte til noget nævneværdigt Resultat, og da Bolignøden i 1920 og de nærmest følgende Aar for Alvor blev følelig, skød Husene ligefrem op af Jorden som Paddehatte. Det var under saadanne Forhold ganske ugørligt for Bygningsinspektoratet at føre blot nogenlunde Kontrol med Parcelbyggeriet, idet et Hus takket være Fordkassernes An-

kunde tiltræde den foreliggende Indstilling, og Sagen gik derpaa til 2. Behandling.

Ved den mellemfaldende Behandling supplerede Administrationsudvalget sig med Houborg og det radikale Venstres Repræsentant, Lrsf. Heilesen, og det lykkedes at opnaa Enighed mellem de konservative og de socialdemokratiske Udvalgsmedlemmer, medens Heilesen fremsatte en Række Ændringsforslag, der blandt andet gik imod Forandringen af Bygningskommissionens og Sundhedskommissionens Forhold, og som foreslog Kommunalbestyrelsens Medlemstal udvidet til 19.

Enigheden mellem de konservative og de socialdemokratiske Udvalgsmedlemmer var baseret blandt andet paa en Indrømmelse af Socialdemokraternes Ret til at besætte Udvalgenes Næstformandspladser, men imod denne Aftale hævdede sig fra Timandsgruppen stærke Indsigelser, og en Deputation fra Grundejerforeninger og Kommunalforeninger indfandt sig paa Raadhuset for at give disse Indsigelser Tilslutning.

Sagen blev derefter taget af Dagsordenen, og i et følgende Møde i Administrationsudvalget lykkedes det Parkov at opnaa Blichfelds Tilslutning til et Kompromis, hvorefter alt om Udvalgenes Næstformænd skulde udgaa af Forslaget. I den saaledes ændrede Skikkelse blev Forslaget vedtaget den 19. Septbr. 1933. Heilesen fastholdt dog sine Ændringsforslag. Herefter oversendtes Sagen til Amdsraadet og Indenrigsministeriet.

Fra Ministeriets Side forelaa i Marts 1934 Forslag til visse Ændringer, men da disse i det væsentlige var af formel Karakter, blev Sagens Behandling denne Gang ganske kort, og den 23. Marts fik Styrelsesvedtægten Ministeriets Stadfæstelse.

Kommunalbestyrelsens Møde den 27. Marts fik en særlig højtidelig Karakter. Oberst Parkov havde ved Valgperiodens Udløb til 1. April været Formand for Gjentofte Kommunes Styre i 25 Aar, og samtidig skulde for første Gang i Kommunens Historie et Borgmestervalg foregaa. Paa Forslag af Næstformanden, Orsf. Aage E. Jørgensen, valgtes Oberst Parkov enstemmigt til Borgmester. Umiddelbart efter dette Valg tog Næstformanden Ordet og henvendte følgende Hyldest til Borgmesteren:

„Hr. Borgmester! Det er med Stolthed og Glæde, at jeg første Gang benytter denne Henvendelse til Dem, Stolthed over, at Gjentofte Kommune nu nærmer sig lidt imod at blive Købstad-

kommune, Glæde over, at det er Obersten, vi har faaet Lov at vælge til Borgmester den første i Gjentofte Kommune.

Jeg vil gerne give Udtryk for den samlede Kommunalbestyrelses hjertelige Lykønskning over for Borgmesteren, og jeg fojer dertil en Tak for de 25 Aars trofaste Arbejde, som De, Hr.

Borgmesterkæden.

Tegnet og udført af Guldsmedemester F. Antvorskov.

Oberst, har udført i Gjentofte Kommunes Tjeneste, først som Medlem, derefter som Næstformand og senere, gennem et kvart Aarhundrede, som Formand. Vi beundrer Deres Ledelse af Forhandlingerne her, og vi er taknemmelige for den Hensynsfuldhed, De altid har vist, for Deres Hensyntagen til alle Sider. Og vi er glade og stolte over, at vi gennem Aarene har haft en Formand, om hvem man kan sige, at paa hans Ære har aldrig nogen kunnet sætte en Plet."

Idet Næstformanden iførte den nyvalgte Borgmester en gylden Kæde, som Kommunalbestyrelsen havde ladet forarbejde som Værdighedstegn for Kommunens Borgmester, sluttede han sin Tale saaledes:

„Vi ved, at ingen her i Landet vil bære den med større Ære end De, og jeg tør udtale Ønsket og Haabet om, at Gjentofte Kommune aldrig vil hænge den om Halsen paa nogen, der er uværdig til at bære den.”

Kommunalbestyrelsesmødet den 27. Marts 1934 bragte endvidere Afgørelse i endnu et betydningsfuldt Spørgsmaal, der i adskillige Aar havde været svævende: Raadhusspørgsmaalet. Da Etatsraad Niels Andersen i 1903 i stærke Vendinger karakteriserede det nyopførte Raadhus som alt for umaadelig stort, havde næppe hverken han eller nogen anden tænkt sig den Mulighed, at Raadhuset, før 15 Aar var forløbet, vilde være alt for lille. Da Kommunen i Maj 1918 købte Villaen Ingeborgvej 1 og indrettede den til Kontorer for Teknisk Forvaltning, havde Skolevæsenets Kontorer allerede i længere Tid haft til Huse i en Villa paa L. E. Bruunvej. Til Trods for denne Evakuering af to Forvaltninger var Pladsforholdene paa Raadhuset stadig utilfredsstillende. Ved Budgetdebatten i December 1918 udtalte saaledes Chr. Hansen, at Lokalerne paa Raadhuset var saa indskrænkede, at det vilde være nødvendigt i en nær Fremtid enten at foretage en Udvidelse af Bygningen eller skride til Opførelsen af et helt nyt Raadhus.

Sagen havde allerede paa dette Tidspunkt været Genstand for Behandling i adskillige lukkede Møder, og Resultatet var blevet en Arkitektkonkurrence, til hvilken var indbudt Arkitekterne Clemmensen, Kampmann, Magdahl Nielsen og Edvard Thomsen, og hvori man ønskede Forslag baade til en Ombygning af det eksisterende Raadhus og til Opførelse af et helt nyt. Som Steder, hvor et eventuelt nyt Raadhus kunde opføres, var nævnt den forstbotaniske Have ved Charlottenlund Station og et Areal ved Femvejen. Bedømmelsesudvalget advarede mod en Beskæring af den forstbotaniske Have, men anbefalede i øvrigt de Skitser, der var indsendt af Arkitekterne Magdahl Nielsen og Edvard Thomsen, til nærmere Udformning.

Der afholdtes derefter bunden Konkurrence mellem disse to

Projekter. Bedømmelsesudvalget, der havde delt sig i et Flertal, der foretrak Magdahl Nielsens Planer, og et Mindretal, der fandt Edvard Thomsens Forslag bedst egnet, afgav sin Betænkning omkring Nytaar 1920. Under Indtryk af Efterkrigstidens vanskelige økonomiske Forhold blev dog disse Projekter henlagt, men da en Udvidelse under en eller anden Form var uundgaaelig, udarbejdede Arkitekt E. Norup i 1922 et nyt Sæt Planer. Først i 1927 vedtoges det at foretage en Ombygning efter disse, hvorved Vesttrappen sløjfedes og det derved indvundne Rum indrettedes til Kontorer. Denne Forandring bragte vel nogenlunde taalelige Forhold for et Par Aar, men med den rivende Vækst, Kommunen var inde i, var det øjensynligt, at det Tidspunkt ikke kunde være fjernt, da man maatte foretage en virkelig effektiv Forbedring.

Forvaltningsraadet droftede i November 1930 Grundlaget for en Raadhusudvidelse, og det blev overdraget kgl. Bygningsinspektør, Slotsarkitekt Thorvald Jørgensen, at udarbejde et Projekt. Dette kom til at omfatte en sekskantet Bygning i 3 Etager og Tagetage, rummelig nok til, at de udflyttede Kontorer atter kunde bringes under Tag med den øvrige Administration. Slotsarkitekten havde dog ogsaa syslet med Planer til et nyt Raadhus, og da A/S Maltegaardens Villakvarter i Februar 1931 tilbød at afhænde det Areal ved Bernstorffsvej, hvor Maltegaarden var beliggende, til Grund for et nyt Raadhus, skabtes øget Aktualitet om Sagen, og flere andre Arealer blev bragt i Forslag, saaledes Svejgaardens Grund ved Hjørnet af Bernstorffsvej og Kildegaardens Grund ved Duntzfeldts Allé i Hellerup, en Grund ved Bernstorffsvej umiddelbart Nord for Heslegaard samt „Salem”s Grund i Gjentofte.

Interessen samlede sig stærkest om Maltegaardsgunden, og i April 1931 vedtog Kommunalbestyrelsen uden Forbindende ved 1. Behandling med 9 Stemmer mod 3 at lægge et nyt Raadhus paa dette Areal under Forudsætning af, at Bundforholdene paa det ret side Terræn tillod en saadan Bebyggelse. Efter fornyede Forhandlinger med Aktieselskabets Bestyrelse afsluttedes Købet i Begyndelsen af Juli 1931.

Af de Overslag, der var udarbejdet over de forskellige Projekter, fremgik det, at Maltegaardprojektet med Fradrag af Værdien af det eksisterende Raadhus vilde koste ca. 1 250 000

Kr., medens Omkostningerne ved en Udvidelse vilde beløbe sig til ca. 100 000 Kr. mere. Med Hensyn til en Ombygning af det gamle Raadhus udtalte Slotsarkitekten, at man, naar man skulde benytte dette Raadhus som Centrum i et udvidet Komplex, vilde være bundet af dets Stil og Materiale, og at man derfor hellere maatte gaa til en Løsning paa fri Fod et andet Sted. Her-

Maltegaarden. Nedbrændt 1933.

imod advarede Skatteborgerforeningen i en Skrivelse i November 1931, idet der blandt andet udtaltes Frygt for, at Byggelaa-net til et nyt Raadhus paa Grund af den herskende Krise vilde overskride den kalkulerede Sum. Kommunalbestyrelsen fandt sig dog ikke heraf foranlediget til at fravige de allerede lagte Retningslinier.

Pladsforholdene paa Raadhuset blev ringere og ringere. Mødesalen var daglig taget i Besiddelse af 6-8 af Skattevæsenets Funktionærer; den sociale Forvaltning maatte hver Dag suspendere det almindelige Arbejde i 3-4 Timer for overhovedet at kunne ekspedere de Personer, der søgte Krise- eller Vinterhjælp. I Foraaret 1933 maatte man leje Lokaler i Charlottenlund Sta-

tion, hvor en tidligere Ventosal indrettedes til Brug for Bygningstilsynet, medens Folkeregistret og det teknisk-juridiske Kontor fik Lokaler paa 1. Sal. Bygningsinspektoret havde da allerede i længere Tid været installeret i en Villa paa Hellestrupvej.

Til at afslutte Sagen og fremkomme med en Indstilling ned-sattes kort før Sommerferien 1933 et Udvalg, bestaaende af Formanden, Næstformanden, Paul-Petersen, Chr. Hansen, Østerberg, Frederiksen og Heilesen. Fra dette Udvalg forelaa i Mødet den 27. Marts 1934 en enstemmig Indstilling om at opføre et nyt Raadhus paa Grunden ved Maltegaarden, hvorefter man vilde søge det gamle Raadhus omdannet til teknisk Skole, og denne Indstilling fandt i den samlede Kommunalbestyrelse enig Tilslutning.

Efter de mange Rigsdagsvalg, som Aaret 1920 havde bragt, ventedes det, at en vis Valgtræthed vilde gøre sig gældende ved Valget til Kommunalbestyrelsen det følgende Aar. Det blev derfor forsøgt at opnaa Fredsvalg paa Grundlag af den hidtidige Partistilling, men da Forhandlingerne herom forblev frugtesløse, optoges det fra tidligere Valg kendte Samarbejde mellem Kommunalforeningerne, den konservative Vælgerforening og Venstre-foreningen. Hertil sluttede sig Handels- og Erhvervsorganisatio-nerne samt en Del af Blaa Kors-Afdelingen, og dette Samarbejde resulterede i en borgerlig Fællesliste med Oberst Parkov som Nr. 1. En Grundejerfraktion, i hvilken Gutzon Münster spillede en Hovedrolle, dannede „Gjentofte Kommunes borgerlige Vælgerforening for Kommunalvalget 1921“, en Sammenslutning, som skulde ophøre at eksistere, saa snart Valget var forbi. Under Slagordet „Sparsommelighed“ startedes fra denne Kant en livlig Agitation, der tog et saa moderne Middel som Flyvemaskinen i sin Tjeneste. Listen opnaaede Valg af sine to første Kandidater, Arkitekt Volmar Jensen og Bagemester H. Gronbech, medens Gutzon Münster selv ikke kom i Betragtning. De to Mandater blev vundet paa Fælleslistens Bekostning, og den formodede Valgtræthed havde paa ingen Maade vist sig.

Optakten til Valget i 1925 fik det efterhaanden normale Forløb. Socialdemokraterne og de Radikale opstillede deres egne Lister, og der forsøgtes et Samarbejde om en borgerlig Fællesli-

ste. Dette Samarbejde lykkedes denne Gang kun delvis. Den Liste, som Kommunalforeningerne udarbejdede i Fællesskab med den konservative Vælgerforening og Venstreforeningen, fik ikke Tilslutning fra Grundejerforeningerne, der søgte Samarbejde med Skatteborgerforeningen og sammen med denne opstillede en Liste. Ogsaa Handelsforeningerne mødte med en Kandidatliste, ligeledes en lille Fraktion, der samlede sig om Gutzon Münster, og endelig opstillede Retsforbundet for første Gang Kandidater til et Kommunalvalg. Vælgerne fik saaledes ikke mindre end 7 Lister at vælge imellem. Resultatet forrykkede ikke Styrkeforholdet i Kommunalbestyrelsen, idet saavel Socialdemokrater og Radikale som Fælleslisten beholdt deres hidtidige Repræsentation, og de to Mandater, som ved det foregaaende Valg var tilfaldet Vælgerforeningen af 1921, denne Gang blev besat af Grundejer- og Skatteborgerforeningernes Liste.

For eventuelt at opnaa en Afslutning paa de gamle Gnidninger mellem Kommunalforeningerne og de „rene Grundejerforeninger“ førtes i Aarene efter 1925 en Række Forhandlinger, som vel mangan Gang gik slideligt og undertiden truedes af Sprængning, men som dog omsider resulterede i Enighed om Opstilling af en fælles Liste ved Valget i 1929.

I konservative Kredse var imidlertid den Tanke fremsat, at Tyngdepunktet ved de kommunale Valg burde ligge i de politiske Foreninger. Baggrunden for Kommunalforeningernes hidtidige, førende Stilling ved Forhandlingerne om Borgerlistens Sammensætning havde gennem Aarene været denne, at Kommunen var delt i forskellige, mere eller mindre skarpt adskilte Dele, og Kommunalforeningernes Hovedopgave ved Udpegningen af Kandidater var dels gaaet ud paa at skabe en ligelig Repræsentation, saaledes at faa eller ingen af Kommunens Kvarterrer skulde føle sig forfordelte, dels at søge Personer af forskellig Livsstilling indvalgt i Kommunens Styre. Samtidig med, at det fra konservativ Side blev gjort gældende, at denne Basis for Kommunalforeningernes Virksomhed var ved at svinde bort, idet Kommunen efterhaanden dannede et Hele, kom ogsaa det rent politiske Moment til Orde. De to Partier, Venstre og Konservative, havde arbejdet Haand i Haand ved Rigsdagsvalgene i 1920. Venstre havde derpaa to Gange, i 1920 og i 1925, dannet Regering med konservativ Støtte, men den Betragtning vandt lidt ef-

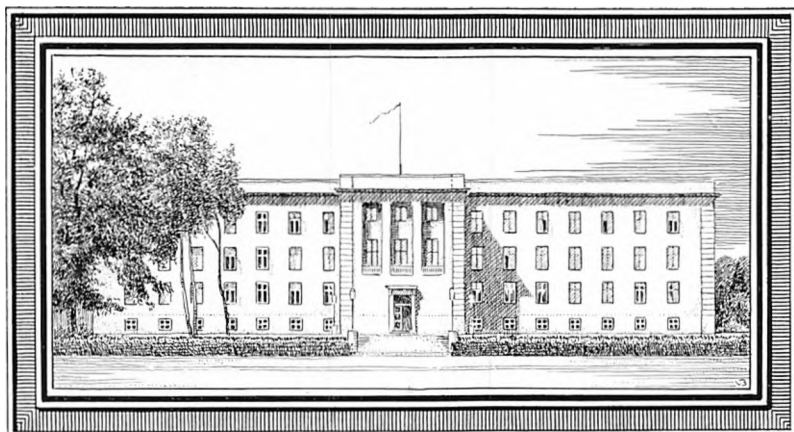
ter lidt Fødfæste blandt de Konservative, at Venstregeringen var for tilbøjelig til at søge Støtten, hvor den var at finde, samtidig med, at skyldige Hensyn til det egentlige Støtteparti gled i Baggrunden, og denne Omstændighed skabte efterhaanden i konservative Rækker en Kølighed, der hist og her kunde tangere bitre Følelser, over for Regeringsblokkens større Parti.

Der var i Efteraaret 1928 fra konservativ Side under Haanden rettet Forespørgsel til Oberst Parkov, om han vilde lade sig opstille som Nr. 1 paa en konservativ-politisk Liste, men Obersten havde følt sig bundet af sin hidtidige Stilling til Kommunalforeningerne. Den konservative Vælgerforening arbejdede derpaa ogsaa ved dette Valg sammen med disse, men da Fælleslisten kom til at indeholde to Navne, der havde eller havde haft Tilknnytning til Venstrepolitik, mente en Fraktion af den konservative Forening ikke at kunne støtte denne Liste, og der opstilledes da af den nævnte Fløj en rent konservativ Liste med Navnene Generalauditor V. Pürschel, Murermester Chr. Hansen og Bankbestyrer Knud Bindselev i Spidsen.

Medens Socialdemokrater og Radikale ikke saa deres Mandattal forandret, opnaede den konservative Liste at faa 3 Mand valgt, og Fælleslisten saa for første Gang sin Repræsentation reduceret til 7 Mandater. De tre Konservative og Fælleslistens Repræsentanter dannede straks hver sin Gruppe i Kommunalbestyrelsen, og heraf fulgte, at det absolutte Flertal, som Fælleslisten i en lang Aarrække havde kunnet mønstre, nu ikke eksisterede. Der tilføjedes herved Kommunalbestyrelsens Forhandlinger et nyt Spændingsmoment, idet det ikke som hidtil efter Udvalgsbehandlingen i de fleste Tilfælde var temmelig givet, til hvilken Side Afgørelsen af en Sag vilde gaa.

Valget i 1933 bragte et fornyet Samarbejde mellem de politiske og de upolitiske Foreninger, men denne Gang under konservativt Førerskab. Partistillingen viste sig ogsaa denne Gang konstant for Socialdemokrater og Radikale, der fik henholdsvis 4 og 1 Mandater, medens Fælleslisten fik 10 Repræsentanter valgt. Retsforbundet, der havde nogen Fremgang i Forhold til Stemmetallet ved det foregaaende Valg, var dog langt fra et Mandat, og en kommunistisk Liste opnaede kun et ganske ringe Stemmetal.

Efter 1934.

Ingen tænkte sig den 27. Marts 1934, at det historiske Kommunalbestyrelsesmøde i yderligere een Henseende skulde blive skelsættende, idet det kom til at danne Afslutningen paa Oberst Parkovs kommunale Virksomhed. Faa Dage efter Borgmestervalget lod Obersten sig indlægge paa Amtssygehuset for at gennemgaa en Operation, og overfor de Krav, denne stillede til den 75-aarige Mand's Fysik, slog Kræfterne ikke til. Da Flagene den 10. April ved Middagstid hejstes paa halv Stang over Kommunens offentlige Bygninger, vidste alle, at Oberst Parkov var død.

I det følgende Kommunalbestyrelsesmøde, den 17. April, valgtes 1. Næstformand, Orsf. Aage E. Jørgensen, til hans Efterfølger som Borgmester.

I Oktober 1934 rejstes Plankeværket omkring Pladsen, hvor Kommunens nye Raadhus skulde opføres. Den 27. Marts det følgende Aar foretoges Grundstensnedlæggelsen, og godt halvandet Aar senere var Arbejdet tilendebragt. Paa den gamle Maltegaards Plads hævede sig den nye Bygning i en enkel og fornem Stil, der understregedes af de brede Plæner foran Facaden og af enkelte høje Træer, der var bevaret fra Maltegaard-

dens Have. Den aabne Plads over for Raadhuset paa Bernstorffsvejens Østside er senere indrettet som Anlæg med lav Beplantning. Indvielsen fandt Sted den 22. Dec. 1936. I Raadhusets store Hal samledes 7-800 indbudte med Statsministeren, Indenrigsministeren, Amtmanden og Nabokommunernes Borgmestre og Sogneraadsformænd i Spidsen. Borgmester Aage E. Jørgensen fremhævede i sin Indvielsestale, at det skyldtes Oberst Parkovs utrættelige Iver og store Forhandlingsevne, at Raadhussagen blev bragt til en Afslutning, saaledes at Kommunens Administration nu kunde samles under eet Tag.

Fra Foreninger og private Borgere modtog det nye Raadhus en Række Gaver. Flaget, der vagede over dets Tag, var skænket af Tjenestemandsföreningen; Handels- og Haandværkerforeningerne skænkede en Dirigentklokke af Sølv; Grundejerforeningerne havde bekostet Billedskærerværket omkring Hallens elektriske Uhr, og i det største af Udvalgsværelserne var ophængt et Maleri af Fakkeltøget til Ære for Dr. Knud Rasmussen, skænket til Raadhuset af den afdøde Grønlandsforskers Enke.

Festmiddagen, der om Aftenen afholdtes i Raadhushallen, formede sig betydelig mere beskedent end Forgængerens ved Indvielsen af det gamle Raadhus, men ikke derfor mindre stilfuldt og festligt.

Den 19. Januar 1937 afholdt Kommunalbestyrelsen sit første Møde i det nye Raadhus¹⁾.

Som tidligere nævnt havde man allerede, medens det nye Raadhus endnu var paa Overvejelsernes Stadium, Opmærksomheden henvendt paa Teknisk Skoles Anbringelse i det gamle Raadhus, hvis dette eventuelt skulde blive ledigt. Straks efter, at Opførelsen af et nyt Raadhus var vedtaget, indlededes mellem Kommunalbestyrelsens Ejendomsudvalg og Teknisk Selskabs Bestyrelse en Drøftelse af Mulighederne for Realisationen af denne Tanke. Det saa ud til, at Planen virkelig lod sig udføre, og Kommunalbestyrelsen vedtog derpaa i April 1935 at overdrage Teknisk Selskab det gamle Raadhus under den Forudsætning, at Selskabet opnaede et passende Tilskud eller Laan fra Staten. Kommunens Støtte til denne Ordning vilde efter Beregningen komme til at udgøre 88 000 Kr. Tilgangen af Elever til Teknisk

¹⁾ Vignet Side 119.

A handwritten signature in cursive script, reading "Aage E. Jørgensen". The signature is written in black ink on a white background. It features a large, sweeping initial 'A' and a long, horizontal flourish at the end.

Borgmester, Overretssagfører Aage E. Jørgensen.

Skole blev i den følgende Tid noget større end ventet, saaledes at en betydelig Udvidelse af Bygningen vilde være paakrævet fra første Færd, og da det endvidere viste sig vanskeligere end først antaget at gennemføre en hensigtsmæssig Omdannelse af Lokalerne, tog Sagen i Efteraaret 1936 en helt ny Vending gennem en Overvejelse af Teknisk Skoles midlertidige Anbringelse i den til det nye Raadhus projekterede nordlige Sidefløj.

Teknisk Selskabs Bestyrelse sluttede sig til Tanken, dog ikke uden nogen Betænkelighed, idet den nærede Frygt for, at Selskabet, naar Kommunen til sin Tid maatte inddrage Nordfløjen til Administrationsbrug, vilde staa uden Lokaler og Byggegrund. Ordningen blev imidlertid vedtaget i Marts 1937, og Spørgsmaalet om Anvendelsen af det gamle Raadhus stod saaledes fremdeles aabent.

En Forhandling om Nordre Birks Overtagelse af Bygningen til Civildommerkontorer førte ikke til noget Resultat. Der viste sig dog snart Mulighed for en Ordning. Danmarks geologiske Undersøgelse, der netop paa dette Tidspunkt stod over for en Lokalemangel, overtog Bygningen i Leje, og efter Lokalernes Restaurering indviede denne Institution sit nye Domicil ved sit 50-Aars Jubilæum den 26. Septbr. 1938.

Den vedtagne Opførelse af en Nordfløj til det nye Raadhus blev senere udsat¹⁾, og Kommunalbestyrelsen besluttede i Marts 1938 at stille en Grund ved Hartmannsvej til Raadighed for Teknisk Selskab til Opførelse af en teknisk Skole.

Et af de Problemer, der i det sidste Tiaar i stærkere Grad har formaaet at beskæftige den offentlige Mening, er Spørgsmaalet om Anlæg af en ny Strandvej. Dette Spørgsmaal var for saa vidt ikke af ny Dato, som det havde været aktuelt allerede en Snes Aar tidligere.

Ud fra den Betragtning, at den gamle Strandvej vanskeligt, og i hvert Fald ikke uden store økonomiske Ofre, i hele sit Forløb gennem Gjentofte Kommune lod sig udvide til en Bredde, der kunde tilfredsstillende den stigende Trafik, havde en Kreds af formaaende Mænd paa Initiativ af Alexander Foss rejst Sagen om en Vej, der i Tilslutning til Strandpromenaden ved Scherfigsvej skulde føres over Petroleumsselskabets og Tuborgs

¹⁾ Endelig Vedtagelse fandt Sted den 9. Sept. 1941.

Raadhuset, set fra Bernstorffsvej.

Arealer og videre ad en Opfyldning i Øresund til Forbindelse med den gamle Strandvej ved Emiliekilde. Planen, der var udarbejdet af Kommuneingeniør V. A. Westergaard og Afdelingsingeniør O. K. Nobel, tænkte Vejen anlagt i en Parceldybdes Afstand fra Kystlinien, dog med en Indbøjning ud for Charlottenlundfortet og Enkedronningens Køkkenhave. Selv om Krigs-

Strandvejen gennem Skovshoved.

udbrudet i 1914 for en Tid umuliggjorde Planens Virkeliggørelse, var Sagen dog ikke helt skrinlagt; Kommunalbestyrelsen afsluttede saaledes i Aarene 1917—24 Overenskomster med De forenede Bryggerier og Petroleumsselskabet om Arealafgivelser til en Vej langs Petroleumshavnen og Tuborg Havn samt over Villa „Eltham“'s Arealer.

Da Strandvejen fra Margrethevej til Charlottenlund Skov i Aarene 1918—23 og Strækningen langs Skoven i 1927—29 var udvidet og omprofileret, følte Savnet af en ny Strandvej til Traverbanevej med mindre Styrke, men Manglerne blev saa meget desto mere iøjnefaldende paa den følgende Etape, og ganske særligt gennem Skovshoved By, hvor Færdselen paa den smalle Vej med Sporvejstrafikken tæt op ad det østlige Førtov ofte kunde frembyde Livsfare. Naar Politimyndighederne for at formind-

ske denne spærrede Strandvejen for Motorkøretøjer om Sommeren, fremkom den Urimelighed, at man for i Automobil at naa fra Kjøbenhavn eller Hellerup til Kysten Nord for Taarbæk maatte gøre betydelige Omveje. Paa Baggrund af disse Omstændigheder holdt Kravet om en Forbedring af Strandvejens Færdelsesforhold sig fremdeles levende. Kommunalbestyrelsens tekniske Udvalg havde gentagne Gange lejlighedsvis bragt Spørgsmaalet paa Bane over for Amtsraadet Vejudvalg, men uden positivt Resultat. Da en Henvendelse fra Ordrup Kommunal- og Grundejerforening og Skovshoved-Klampenborg Grundejerforening i 1933 anmodede Amtsraadet om at tage Sagen op, vilde Raadet ikke se bort fra Kravets Berettigelse, men man nærede store Betænkeligheder over for Sagens økonomiske Side, idet man for at skabe en rationel Løsning af Spørgsmaalet fandt det nødvendigt at udvide Vejen paa hele den paagældende Strækning til 24 m Bredde, hvilket ikke blot vilde medføre betydelige Ekspropriationer af Arealer langs Vejen, men tillige vilde kræve bortskræppet et stort Antal Bygninger gennem Skovshoved.

Sagens fornyede Rejsning foranledigede, at Entreprenørfirmaet Kampmann, Kjerulff & Saxild paa Grundlag af det tidligere udarbejdede Projekt foretog et økonomisk Overslag og med dette henvendte sig til Ministeren for offentlige Arbejder.

Ministeren tog af denne Henvendelse Anledning til at sammenkalde til et Møde om Sagen. I denne Forhandling deltog Stiftamtmanden, Repræsentanter for Amtsraadet, deriblandt Formanden for Amtets Vejudvalg, Amtsvejinspektøren og som Repræsentanter for Gjentofte Kommune Parkov, Paul-Petersen og Kommuncingeniøren. Ministeren oplyste, at han ventede en Bevilling paa 12 Mill. Kr. til Afhjælpning af Arbejdsløsheden. Denne Sum skulde fordeles paa alle Landets Amter, og der var saaledes Mulighed for, at Kjøbenhavns Amt kunde komme i Betragtning ved Udførelsen af dette Arbejde.

I et senere Møde mellem Amtsraadet Vejudvalg, Gjentofte Kommunes tekniske Udvalg og Vejteknikere fra Stat, Amt og Kommune blev hele Projektet nøje gennemdrøftet, og efter Forslag af Gjentofte Kommunes delegerede bestemtes det, at Vejen paa Strækningen fra Hellerup Lystbaadehavn til Charlottenlund skulde trækkes ind til Kystlinien, saaledes at der paa dette Stykke ingen Salgsarealer fremkom mellem den nye Vej og den

eksisterende Bebyggelse. Endvidere opnaedes Enighed om, at man ved Arbejdets Gennemførelse vilde dele Strækningen i to Parceller, saaledes at den sydlige Del fra Scherfigsvej til Traverbanevej skulde udføres af Gjentofte Kommune, medens Amtet skulde overtage Anlægget af den nordlige Parcel til Emiliekilde. Anlægsudgifterne var for den sydlige Parcel udregnet til 3 122 000 Kr. og for den nordlige til 2 526 000 Kr. I disse Summer var ikke indbefattet eventuelle Erstatninger til Lodsejere.

Det kunde imidlertid ret hurtigt overses, at det Tilskud, man kunde regne med fra Statskassen, ikke vilde blive tilstrækkelig stort til Gennemførelse af det projekterede Anlæg i fuld Udstrækning, og der opnaedes da Enighed mellem de interesserede Parter om at lade Udførelsen af den sydlige Parcel bero og samle sig om Gennemførelse af den haardest tiltrængte, nordlige Del. Paa dette Grundlag førtes derpaa Forhandlingerne videre.

Inden Sagen bragtes til Behandling i Kommunalbestyrelsen, ønskede Kommunens delegerede udarbejdet et Forslag til Udvidelse af den gamle Strandvej fra Traverbanevej til Emiliekilde og Overslag over Udgifterne herved. Da Amtsraadet fremdeles fastholdt sit Krav om Vejens Udvidelse til 24 m Bredde, viste Udregningerne, at en ensidig Udvidelse mod Øst af Strandvejen vilde medføre en Udgift paa 4 441 000 Kr., medens Omkostningerne ved en dobbeltsidig Udvidelse til de eksisterende Byggelinier vilde beløbe sig til 5 006 000 Kr. I disse Overslag var ikke medtaget Udgifterne til Omlægning af Gas-, Vand-, Telefon- og elektriske Ledninger. Samtidig fremsattes et nyt Forslag til en ydre Strandvej paa den omhandlede Strækning, gaaende ud paa, at man i Stedet for at anlægge Vejen i Parceller Afstand fra Kystlinien udførte den i en Minimumsafstand af 17 m og anvendte det opfyldte Areal mellem Kysten og Vejen dels til Anlæg af en projekteret afskærende Kloakledning, dels til eventuelt Salg til de tilgrænsende Strandgrundes Ejere. Erstatninger til Lodsejerne skønnedes i dette Tilfælde helt at ville bortfalde eller i hvert Fald at kunne nedbringes til et Minimum, ligesom Udførelsen af Projektet ikke vilde blive dyrere trods den meget væsentlige Reduktion af indvundne Salgsarealer. Naar dette Vej-anlæg til sin Tid var gjort færdigt, skulde Gjentofte Kommune overtage den gamle Strandvej.

Endelig forelaa Forslag om, at Amtet til en Flytning af

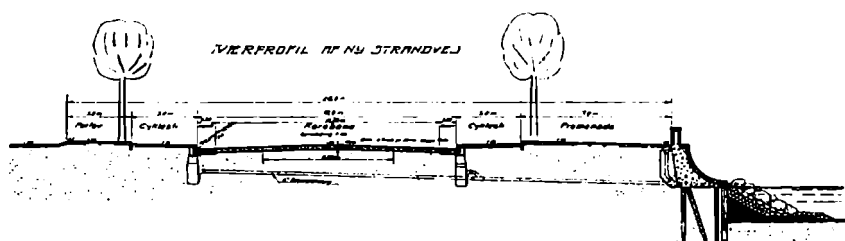
Skovshoved Havn, der vilde blive opfyldt Areal, ydede 321 000 Kr., for hvilket Beløb man efter de foretagne Beregninger vilde kunne anlægge en ny Havn af samme Dimensioner som den gamle.

Sagen kom til Behandling i Kommunalbestyrelsen den 28. August 1934. Fra Det tekniske Udvalg forelaa Indstilling om, at Udvalget i Forbindelse med Borgmesteren bemyndiges til at indgaa de fornødne Overenskomster med Amsraadet og Entreprenørfirmaet Kampmann, Kjerulff & Saxild vedrørende henholdsvis Gennemførelsen af en ny ydre Strandvej efter det sidst fremkomne Forslag og Anlægget af en ny Havn ved Skovshoved efter et af Ingeniørkontoret udarbejdet Forslag samt om Kommunens Overtagelse af de indvundne Arealer til en Pris af 11 Kr. pr. m².

Kardinalpunktet i Debatten blev Spørgsmaalet om Stillingen over for Ejerne af Strandgrundene langs den paagældende Strækning. Fra Foreningen af Strandlodsejere i Ordrup og Skovshoved Sogne var indkommet en Protestskrivelse, der udtalte, „at man med alle til Raadighed staaende Midler vilde protestere mod Anlægget af en ny Vej ude i Sundet, dersom der ikke blev ydet Ejerne fuld Erstatning for den Værdiforringelse, de paagældende Ejendomme udsattes for ved Projektets Gennemførelse“. Samtidig indsendte Hrsf. Kjeld Rørdam Protest fra en Række Villaejere fra Traverbanevej til Skovshoved.

Ihvorvel det skulde synes klart, at en eventuel Erstatningspligt maatte paahvile Amtet og saaledes være Kommunen uvedkommende, havde Kommunen fra Hrsf. Oluf Petersen indhentet et Responsum, konkluderende i, at der efter den foreslaede Løsning næppe vilde blive Tale om Erstatning af større Betydning. Det erkendtes imidlertid fra alle Sider i Forsamlingen, at Vejanlægget burde bringe Strandlodsejerne den mindst mulige Skade, og Borgmesteren stillede da, ud fra den Betragtning, at selv om der maatte mangle juridisk Grundlag for Erstatningskrav, havde Kommunen en moralsk Forpligtelse, Forslag om, at Kommunalbestyrelsen under Forbehold af Amtets Samtykke erklærede sig villig til paa Forlangende af vedkommende Grundejer at overtage saadanne Ejendomme til Ejendomsskyldværdien. Dette Forslag fandt Støtte i den konservative Gruppe, men afvistes af Heilesen og de 4 Socialdemokrater.

Medens enkelte Medlemmer gav Vejforslaget en forbeholden Tilslutning, var der kun een, Bindslev, der virkelig gik imod det, men det fremførtes under Forhandlingen, at han i Dinesen, der paa dette Tidspunkt var paa Tjenesterejse, vilde have haft en Forbundsfulde. Da det ikke lykkedes at faa Sagen sendt til en 2. Behandling, indgav Bindslev Ændringsforslag om, at man indhentede Oplysninger af økonomisk Art angaaende en Udvidelse af den gamle Strandvej til 19 m, samt at der fremskaffedes Overslag over en Udvidelse fra Traverbanevej til Skovshoved Havn og en derfra førende ydre Strandvej til Emilickilde. Disse

Profil af Kystvejen.

Forslag faldt imidlertid med 13 Stemmer mod Bindslevs, og Udvalgsindstillingen blev derpaa vedtaget, ligeledes med 13 Stemmer mod 1. Endelig vedtoges Borgmesterens Forslag om Overtagelse af Ejendommene paa Forlangende af Ejerne med 9 konservative Stemmer mod Heilesens og Socialdemokraternes.

Lodsejerne var dog langt fra til Sinds at opgive Kampen. I Oktober Maaned tilbød 17 Ejere mellem Traverbanevej og Skovshoved at afgive gratis Jord til Udvidelse af den gamle Strandvej, og da dette Tilbud ikke blev modtaget, anlagde Ejerne Sag mod Amsraadet for at faa Projektets Lovlighed prøvet ved Domstolene. Kort før Udgangen af 1934 afsagde Østre Landsret sin Dom, der gik Ejerne imod, og samme Udfald fik Sagen ved Højesteret omtrent et Aar senere. Medens Sagen endnu verserede, havde Amsraadet umiddelbart før Amsraadsvalget i 1935 skrevet Kontrakt med Entreprenørfirmaet, og Arbejdet blev sat i Gang.

Et Par Maaneder senere forsøgte Grundejerne endnu en Gang at formaa Amsraadet til at ophæve den tagne Beslutning,

standse Arbejdet og udvide den gamle Strandvej, idet man mente at have bragt i Erfaring, at Arbejdet vilde blive dyrere end beregnet. Henvendelsen, der denne Gang var ledsaget af en Skrivelse fra Gjentofte Kommunes samarbejdende Grundejerforeninger, sendtes til Erklæring i Kommunalbestyrelsen, og Lodsejerne fik paa ny Støtte hos Bindslev, der fik sin Redaktion af Svaret til Amsraadet vedtaget. Det udtaltes heri, at Kommunalbestyrelsen ganske maatte overlade til Amsraadet at afgøre, hvorvidt det maatte være muligt og forsvarligt at standse det igangsatte Arbejde med Bygning af den nye Strandvej for at søge Sagen løst paa anden Maade, og at Kommunalbestyrelsen for sit Vedkommende i og for sig altid havde anset en Udvidelse af Vejen gennem Skovshoved som den naturligste Løsning og kun gav Tilslutning til det vedtagne Forslag under Hensyn til de betydelige Udgifter, der var forbundet med en Vejudvidelse gennem Skovshoved.

Socialdemokraterne, der under hele denne Sags Behandling havde hævdet, at en Udvidelse af den gamle Strandvej, naar den i stor Stil vilde medføre Fjernelse af Beboelseshuse i Skovshoved, vilde betyde intet mindre end en Katastrofe for de Hjem, der rantes af Ekspropriationen, fastholdt deres een Gang tagne Standpunkt. Fjorten Dage senere forelaa det nye Amsraads Beslutning: det maatte have sit Forblivende ved det oprindelig vedtagne.

Det havde fra første Færd været Tanken, at den ydre Strandvej skulde udgaa ved Enkedronningens Køkkenhave, men under Henviisning til, at Strandvejen langs Charlottenlund Skov faa Aar i Forvejen var udvidet, lykkedes det Gjentofte Kommunes delegerede at faa dette Forslag ændret, saaledes at Vejens Udgangspunkt blev Traverbanevej, og paa dette Grundlag var Projektet vedtaget saavel i Kommunalbestyrelse som i Amsraad. Da imidlertid Færdsele fra den mod Strandvejen stærkt skraanende Traverbanevej kunde frembyde en Fare for Strandvejens gennemgaende Trafik, stillede Overvejsinspektøren over for Amsraadet Krav om, at man gennemførte Anlægget efter den oprindelige Plan. Paa en Forespørgsel vedtog Kommunalbestyrelsen at svare, at man i Overensstemmelse med de truffe Aftaler maatte fastholde, at Traverbanevej blev Kystvejens Udgangspunkt. Overvejsinspektøren vilde dog ikke fravige sit Krav, og

han fandt Medhold i sine Synspunkter hos Ministeriet for offentlige Arbejder. Heroverfor maatte man bøje sig, og Kystvejen

Kystvejen ved Hvidøre. - Nowico Luftfoto.

førtes ind til den gamle Strandvej midtvejs mellem Jægersborg Allé og Traverbanevej.

Efter at have været under Arbejde i omtrent 2½ Aar indvi- des Kystvejen den 6. Decbr. 1938. Begivenheden blev festlig- holdt ved en Reception paa Bellevue Strandhotel.

En stor Del af Grundejerne langs Vejen benyttede sig af Kom-

munens Tilbud og overtog det inddæmmede Areal ud for deres Ejendomme. Samtidig maatte Kommunen i Overensstemmelse med Kommunalbestyrelsens Løfte overtage 19 Strandvejsejendomme og 2 Strandgrunde til en samlet Ejendomsskyldværdi af 946 505 Kr.

Spørgsmaalet om Kystvejens Fortsættelse mod Syd til Kjøbenhavn, som man havde troet henlagt i hvert Fald for en Aarrække, dukkede pludselig op paa ny i Begyndelsen af 1939. Amsraadet modtog fra Statsministeriet en Henstilling om at fremkomme med Forslag til Gennemførelse af denne Opgave og besluttede derpaa, inden det foretog sig videre i Sagen, at rette en Henvendelse til Gjentofte Kommunalbestyrelse for at erfare dennes Stilling til Spørgsmaalet.

Ingen af Kommunalbestyrelsens Medlemmer fandt det paa dette Tidspunkt paakrævet at gennemføre en ny ydre Kystvej fra Charlottenlund mod Syd. Bindslev, Dinesen, Spangenberg og Østerberg gik et Skridt videre og ønskede fremsat en klar Tilkendegivelse af, at man en Gang for alle tog Afstand fra dette Forslag.

Flertallet samlede sig ved Sagens 2. Behandling om et af Borgmesteren redigeret Svar, hvori det udtaltes, at Kommunalbestyrelsen ikke fandt en Gennemførelse af et saadant Projekt nødvendiggjort af trafikale Hensyn og derfor maatte finde Vejen upaakrævet, endvidere at Vejen vilde paaføre Grundejerne, de industrielle Virksomheder og Hellerup Handelsstand uforholdsmæssig store Ulemper. Endelig ønskede man fra Amsraadet en Bekræftelse af, at Charlottenlundparken ikke i Fremtiden vilde blive afskaaret fra Stranden ved nogen Vej. Amsraadet besluttede derefter ikke at foretage videre i Sagen.

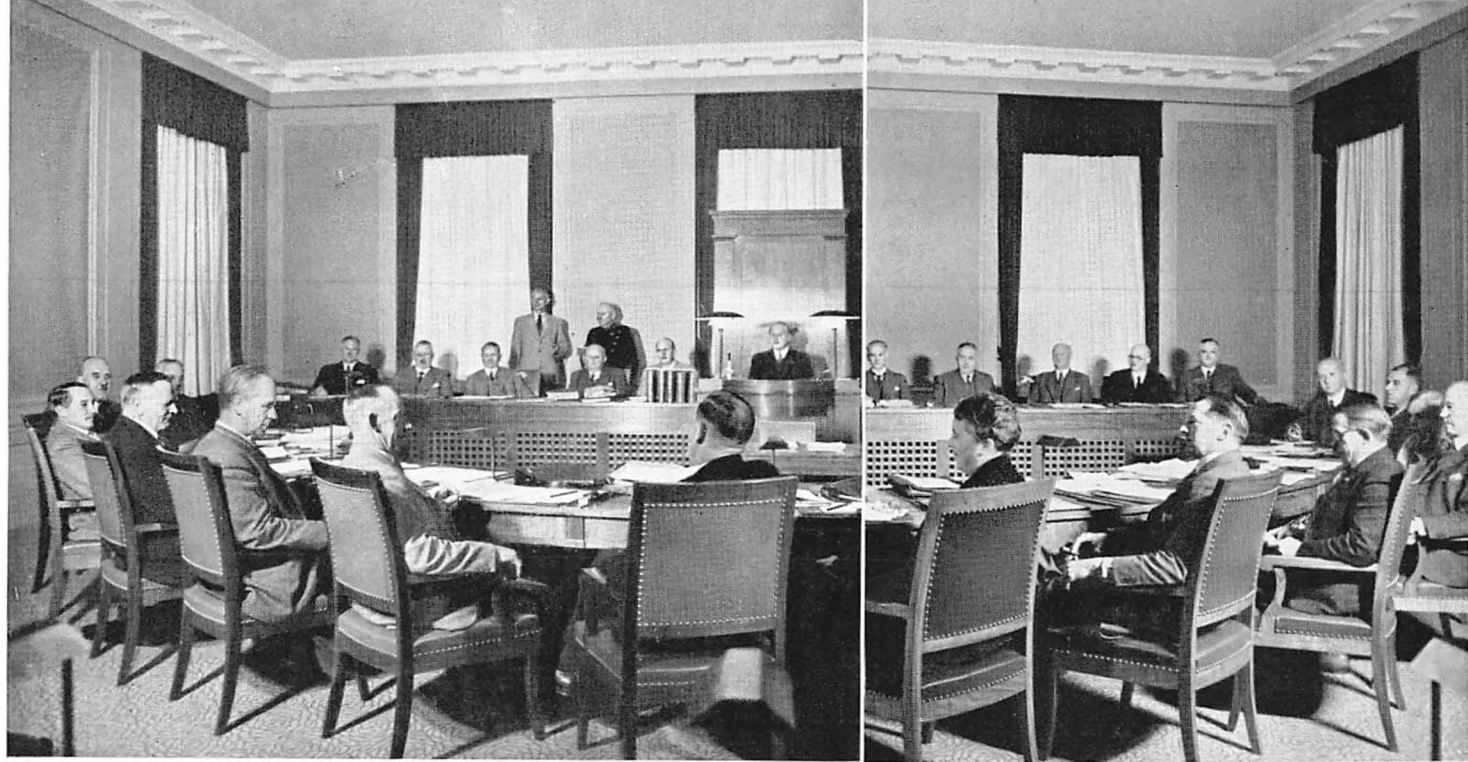
Medens Kystvejssagen var et Spørgsmaal, der i høj Grad skabte delte Meninger, herskede der om et andet af de Problemer, som i de seneste Aar har vakt større kommunal Interesse, afgjort Enighed mellem alle Partier og inden for Kommunens Borgerskab i det hele taget. Denne Sag var Forslaget om en økonomisk Udligning mellem Gjentofte og de to andre Hovedstadskommuner.

En Embedsmandskommission, der under 30. April 1930 af Indenrigsministeriet var blevet nedsat til at drøfte Forholdet

mellem Kjøbenhavn og Frederiksberg og fremkomme med Forslag til en Ordning af dette, havde i Juni 1935 afgivet sin Betænkning. Repræsentanterne for de to Kommuner var blevet enige om en økonomisk Udligning, men Frederiksberg Kommunes Repræsentanter stillede som en udtrykkelig Betingelse for at tiltræde Forslaget, at Gjentofte Kommune blev medinddraget under Ordningen. Indenrigsminister Dahlgaard meddelte da i August 1935, at man vilde nedsætte en Kommission til at behandle dette Spørgsmaal, og opfordrede Gjentofte Kommune til at udpege 3 Medlemmer til at deltage i denne Kommissions Arbejde.

Det vakte i Gjentofte Kommune Overraskelse og stor Beklagelse, at Repræsentanterne for Frederiksberg havde indtaget denne Holdning. Man fandt det ganske upaakrævet at inddrage Gjentofte under den foreslaede Ordning, idet denne Kommune i Modsætning til Frederiksberg var en Del af Københavns Amt og i denne Egenskab svarede betydelige Afgifter. Det havde i den foreliggende Situation været det letteste, om man fra Gjentofte Kommunes Side havde undslaaet sig for at tiltræde Udvalget, men da man i saa Tilfælde kunde befrygte, at Kjøbenhavn-Frederiksberg Kommissionens Forslag vilde blive direkte overført paa Gjentofte, besluttede Kommunalbestyrelsen at følge Indenrigsministerens Opfordring. Ministeren bøjede sig i denne Forbindelse for Borgmester Aage E. Jørgensens Ønske om, at Kommunen fik Adgang til at indvælge 4 Medlemmer, idet alle Partier inden for Kommunalbestyrelsen ved en saadan Ordning vilde faa Lejlighed til at blive repræsenteret i Kommissionen. Foruden Borgmesteren valgtes derpaa Østerberg, Blichfeld og Heilesen til Medlemmer af Kommissionen, i hvilken endvidere foruden en Række ministerielle Embedsmænd Københavns Skattedirektør, V. Buhl, og fhv. Kommunaldirektør paa Frederiksberg N. Westergaard havde Sæde.

Der var fra Ministeriets Side givet meget knap Frist for Udvalgets Arbejde, og Stillingen besværliggjordes yderligere for Gjentoftes Repræsentanter derved, at Udvalgets øvrige Medlemmer paa Forhaand gennem 5 Aars Virksomhed i Kjøbenhavn-Frederiksberg Kommissionen var fortrolige med baade Arbejdets almindelige Karakter og en Mængde Enkeltheder. Der blev overhovedet ikke Lejlighed til en Drøftelse af Udligningens Princip ud fra dettes Hovedsynspunkter. I en Særudtale til Udvalgets

Kommunalbestyrelsen 1941.

Paa Formandspladsen: Borgmester Aage E. Jørgensen. Omkring „Hesteskoen“ fra venstre til højre: Hans Olsen, Paul-Petersen, Østerberg, Spangenberg, Korst, Lars Pedersen, And. Frederiksen, Fru M. Jensen, Heilesen, Krogh, Jes Petersen, Fru I. Jacobsen, Dinesen, Bindlev. — Paa Embedsmændenes Pladser fra venstre: Hovedbogholder Oscar Hansen, Socialdirektor E. Erichsen, Skattedirektor Axel Jørgensen, Økonomidirektor V. Vogt, Kontorchef Poul Andersen, Kontorchef G. Sochting, Stadsingenior V. A. Westergaard, Bygningsinspektør E. Norup, Skoledirektor S. C. Sunesen, Brandchef Carl Larsen. — Staaende i Baggrunden: Raadhusforvalter, Arkitekt J. C. Juhl, Vagtmester Rich. Christensen.

Betænkning paapegede Gjentoftes Repræsentanter en Række Spørgsmaal, som man kunde havde ønsket debatteret: om hvorvidt en særlig økonomisk Udligning mellem Kjøbenhavn og Gjentofte var nødvendig og retfærdig, om en saadan Udligning kunde gennemføres uden at give Anledning til lokale Kriser, om man under en saadan Eventualitet burde indskrænke sig til at inddrage Gjentofte Kommune, eller om andre Omegnskommuner burde komme i Betragtning, og endelig om den Højde, hvortil en eventuel Udligning burde tvinge den kommunale Beskatning op for Villakommunens Beboere i Forhold til Beskatningen i Kjøbenhavn.

Det blev da i alt væsentligt Sagens rent tekniske Side, man kom til at beskæftige sig med. Om dette udtalte Raadmand Østerberg ved Arbejdets Slutning til „Borgerbladet“:

„Punkt for Punkt har den tekniske Gennemgang givet til Resultat, at Flertallet i Udvalget, omend modstræbende maatte give os Ret i vore Indvendinger, og de Ændringer, som er gennemført, har gjort selve den Trusel, som hænger over vore Hoveder ikke saa lidt mindre truende, selv om den er slem nok.“

Særudtalelsen sluttede med en Protest imod, at et Lovforslag om økonomisk Udligning gennemførtes for Gjentofte Kommune, forinden en virkelig gennemgribende Undersøgelse havde fundet Sted.

For en fuldstændig Udligning af de sociale Udgifter turde Udvalget ikke udtale sig, idet man mente at maatte befrygte en Forflygtigelse af den enkelte Kommunes Ansvar i denne Forbindelse.

De foreløbige Beregninger, der foretoges paa Grundlag af Kjøbenhavn-Frederiksberg Kommissionens Betænkning, virkede nærmest lammende. Gjentofte Kommune skulde da for Aaret 1935—36 have betalt til Kjøbenhavn 4 846 000 Kr., i hvilket Beløb ikke var medregnet en eventuel Udligning af de sociale Udgifter, der vilde forhøje Summen med ca. 1 Mill. Kr. Følgen vilde blive, at den kommunale Beskatning i Gjentofte maatte forøges med 50—75 pCt.

Det lykkedes dog at opnaa, at der blev tilstaaet Gjentofte Kommune en tiaarig Periode, i hvilken der skulde skabes en gradvis Overgang til de kjøbenhavnske Skatteregler.

Kommunens Borgere havde med stor Interesse fulgt Sagens Udvikling. En Borgerkomité, der repræsenterede 27 Foreninger, gav i en Resolution fuld Tilslutning til de af Kommunens Repræsentanter i Særudtalelserne fremførte Synspunkter.

Da Lovforslaget trods den enige og stærke Protest fra alle Sider i Gjentofte Kommune blev fremsat paa Rigsdagen, gav Kommunalbestyrelsen sine 4 Repræsentanter i Udligningsudvalget Mandat til at videredrøfte Forholdet med Rigsdagsudvalget og i det hele taget følge Forslagets Behandling i Tingene.

Lovens Stadfæstelse forelaa den 31. Marts 1937 og kunde saaledes første Gang bringes i Anvendelse for Skatteaaret 1937—38. For dette Aar udgjorde Gjentofte Kommunes Udlignings svar 4 613 274 Kr., men da Skattepligten for Erhvervsindtægt fra anden Kommune bortfaldt, sparede paa denne Konto ca. 3 Mill. Kr., der ellers skulde have været erlagt til Kjøbenhavns Kommune, og Nettoudgiften androg herefter omkring 1,6 Mill. Kroner.

Indenrigsministeriet nedsatte i 1939 en Kommission, den saakaldte „Hovedstadskommission“, hvis Opgave er nærmere at angive de Retningslinier, efter hvilke Hovedstadens organisatoriske Sammenknytning og dens Forhold til Amtet i Fremtiden bør lægges. Kommissionen arbejder fremdeles; i dens Forhandlinger har fra Gjentofte Kommune deltaget Borgmester Aage E. Jørgensen og Raadmand Østerberg.

Med den nye Verdenskrig i 1939 fulgte de Vanskeligheder, man kendte fra Krigen 1914—18. Stærkest indgribende i offentlig og privat Virksomhed, i hele Befolkningens daglige Liv, virkede de svigtende Brændselstilførsler, og Fremskaffelsen af indenlandsk Brændsel blev saaledes paa ny en offentlig Opgave af stor Vigtighed. Men en Tørvetilvirkning i samme Format som i 1917—20 var nu langt fra tilstrækkelig. Foruden paa Drabæk Mose, som ogsaa denne Gang benyttedes, satte Kommunen Tørvefabrikation i Værk paa Moser ved Veksø, Knarstrup og Ganløse Ore samt ved Munkebjergby. Paa disse 5 Moser, hvor der udelukkende fremstilles Pressetorv, arbejder i alt 20 Værker. I Sommeren 1940 produceredes 12 000 Tons, medens der i 1941 fremstilles mere end det dobbelte. Saavel Tørven som det fra Gribskov og Lystskovdistriktet indkøbte Brænde hjemføres paa Kommunens Vogne.

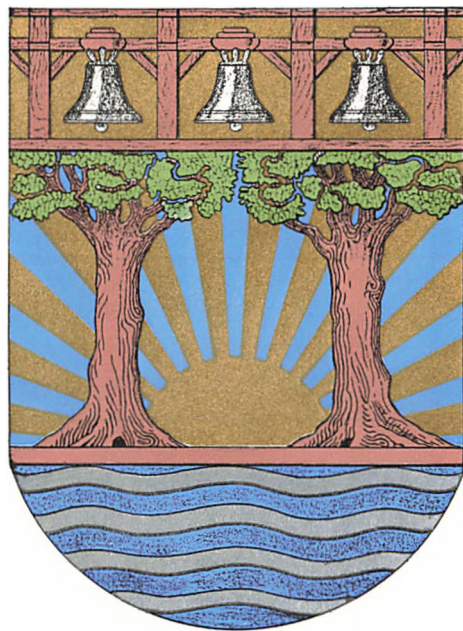
Paa Raadhuset og paa Kommunens Skoler har man maattet gaa over til Fyring med Tørv, og ved disse Bygninger er i Sommeren 1941 indrettet store Tørveskure til Opbevaring af Vintrens Forbrug af Tørv.

Som Følge af Benzinmangelen blev Kommunens ca. 25 Lastvogne allerede i 1940 forsynet med Gasgeneratorer, medens de til Renovationskørsel indrettede 21 Vogne i 1941 er ombygget til elektrisk Drift.

I Henhold til den af Rigsdagen i 1940 vedtagne „Beskæftigelseslov“ bevilgedes i Gjentofte Kommune ca. 7 000 Andragender om Tilskud og Laan til Reparationer og Forbedringer af Beboelseshuse. I Tilskud udbetaltes godt 2½ Mill. Kr., medens der ydedes Laan til et Beløb af i alt ca. 600 000 Kr.

Ved Kommunevalget i 1937 opstillede Socialdemokrater og Radikale som hidtil egne Lister. Den konservative Vælgerforening foretog i Samarbejde med Kommunalforeninger og Grundejerforeninger Sæmmensætningen af Liste C. Dette Samarbejde truedes paa et givet Tidspunkt af en Sprængning, idet Ingeniør Højgaard, som Grundejerforeningerne foruden Direktør Østerberg ønskede optaget paa Listen, ikke som Medlem af nogen Vælgerforening havde lagt et udtalt politisk Standpunkt for Dagen, og man derfor fra konservativ Side ikke mente at kunne akceptere hans Kandidatur paa Listen. Fra Grundejerforeningerne blev derpaa en Særliste stillet i Udsigt, men Samarbejdet reddedes i sidste Øjeblik paa den Maade, at Ingeniør Højgaards Navn udgik, hvorefter Direktør Østerberg og Ingeniør Spangenberg fik sikre Pladser paa Listen. Valget bragte ingen Forskydninger i Partistillingen inden for Kommunalbestyrelsen.

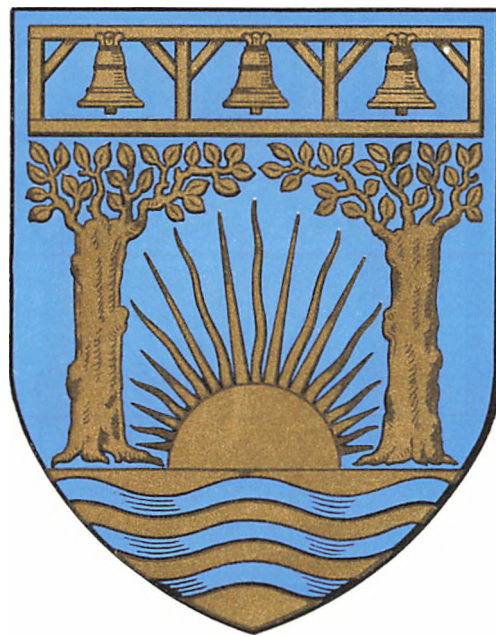
Forberedelserne til det Valg, der normalt skulde finde Sted i Marts 1941, formede sig væsentlig paa samme Maade; Samarbejdet mellem Grundejerforeningerne og de øvrige Foreninger forløb ikke uden Gnidninger, og det trak ogsaa ved denne Lejlighed op til en Grundejer-Særliste, da Rigsdagen i Februar 1941 vedtog en Lov, der forlængede de siddende Kommunalbestyrelsers Funktionstid til Udgangen af Marts 1942.

Gjentofte Kommunes første Vaaben

tegnet af Fru Thejll Clammensen

1903

Gjentofte Kommunes nuværende Vaaben

tegnet af Paul Bredo Grandjean

1940

Kommunestyrets Medlemmer 1842 – 1942.

Sogneforstanderskaber.

1. 1842–44.

Lindorff, F. G., Sekretær, Høeghsminde og Taffelbay, Formand.

Andersen, Hans, Bregnegaard.

Bagge, Johan, Bellevue.

Bruun, Lars, Ordrup Kro (til 4/4 1844).

Eigaard, Anders J., Eigaardsminde (fra 7/5 1844).

Jacobsen, Søren, Teglgaard.

Larsen, Søren, Hulegaard.

Nielsen, Niels, Højsgaard.

Nielsen, Ole, Havsgaard.

Rotwitt, Willh., Lundegaard.

Høegh, Jørgen, Sognepræst, Gjentofte.

Normann, C. F., Birkedommer.

Kalko, P. H. F., Krigsassessor, Bernstorff (til 9/12 1842).

2. 1845—47.

Lindorff, F. G., Formand.
 Andersen, Hans, Bregnegaard.
 Andersen, Ole, Ørnegaard.
 Bagge, Johan, Bellevue.
 Claesen, Anthon Ludvig, Heslegaard (til 1/9 1846).
 Eigaard, Anders, J., Eigaardsminde.
 Guldborg, Jens, Vintappergaard.
 Lemche, Søren Johan, Svejgaard (fra 12/11 1846).
 Nielsen, Ole, Havsgaard.
 Pedersen, Rasmus, Maltegaard.

Høegh, J., Sognepræst.
 Normann, C. F., Birkedommer.

3. 1848—50.

Lindorff, F. G., Formand.
 Andersen, Ole, Ørnegaard.
 Bagge, Johan, Bellevue.
 Guldborg, Jens, Vintappergaard.
 Jacobsen, J. P., Skjoldgaard.
 Jacobsen, Søren, Teglggaard.
 Jørgensen, Niels, Hjulmand, Gjentofte (fra 7/8 1849).
 Lemche, Søren Johan, Svejgaard.
 Nielsen, Peter, Højsgaard.
 Rotwitt, Willh., Lundegaard (til 6/6 1849).

Høegh, Jørgen, Sognepræst (til 21/5 1850).
 Worsøe, S. L. C. H. E., Kapellan (fra 25/6 1850).
 Normann, C. F., Birkedommer.

4. 1851—53.

Lindorff, F. G., Formand (til 31/12 1851).
 Bagge, Johan, Bellevue (til 16/3 1852).
 Fahrner, Michael, Baunegaard (fra 6/4 1852).
 Jacobsen, J. P., Skjoldgaard.
 Jensen, Søren, Ordrupdal.
 Jørgensen, Niels, Hjulmand, Gjentofte.

Larsen, Peder, Ellegaard.
 Larsen, Søren, Hulegaard.
 Müller, Johan Caspar, Slagtermester, Ordrup.
 Nielsen, Peter, Højsgaard.

Worsøe, S. L. C. H. E., Kapellan, (til 9/8 1852), Formand fra
 1/1 1852.
 Boisen, B. F. O., Provst, Sognepræst, Formand fra 9/8 1852.
 Normann, C. F., Birkedommer.

5. 1854—55.

Bojesen, Henning, Smakkegaard (fra 20/10 1854).
 Eigaard, Anders J., Eigaardsminde (fra 6/6 til 7/8 1854).
 Florentzen, Anders, Holmegaard, Ordrup.
 Jensen, Søren, Ordrupdal (til 1/5 1854).
 Larsen, Peder, Ellegaard.
 Larsen, Søren, Hulegaard.
 Lorck, Carl, Forpagter, Norgesminde.
 Mitchell, William, Fabrikant, Gjentofte.
 Müller, J. C., Slagtermester, Ordrup.
 Nielsen, Niels, Kroejer, Gjentofte.
 Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab.

Boisen, B. F. O., Provst, Formand.
 Normann, C. F., Birkedommer.

6. 1856—59.

Boisen, B. F. O., Provst, Formand.
 Bagge, Ernst, Bellevue.
 Hansen, Hans, Bregnegaard.
 Høyer, Jens Hendrik, Brogaard.
 Larsen, Ole, Fisker, Skovshoved.
 Nielsen, Jens, Søndergaard.
 Nielsen, Niels, Gjentofte Kro.
 Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab.
 Svendsen, Ole Johansen, Snedkermester, Gjentofte.

7. 1859—61.

Boisen, B. F. O., Provst, Formand.
 Jacobsen, Søren, Teglgaard.
 Jensen, Jens, Murer, Jægersborg¹⁾.
 Müller, J. C., Slagtermester, Ordrup.
 Nielsen, Niels, Gjentofte Kro.
 Nielsen, Ole, Havsgaard.
 Petersen, Hans, Søndre Munkegaard.
 Svendsen, O. J., Snedkermester, Gjentofte.
 Sørensen, Hans, Søndre Svejgaard.

8. 1862—64.

Boisen, B. F. O., Provst, (til 31/12 1863), Formand.
 Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab (fra 1/1 1864), Formand.
 Jacobsen, Søren, Teglgaarden.
 Jensen, Jens, Murer, Jægersborg.
 Larsen, Tønnes, Kroejer, Jægersborg.
 Müller, J. C., Slagtermester, Ordrup.
 Nielsen, Niels, Gjentofte Kro.
 Nielsen, Ole, Havsgaard.
 Petersen, Hans, Søndre Munkegaard.
 Sørensen, Hans, Søndre Svejgaard.

9. 1865—67.

Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab, Formand.
 Hansen, Hans, Bregnegaard.
 Larsen, Tønnes, Jægersborg Kro.
 Müller, J. C., Slagtermester, Ordrup.
 Nielsen, Niels, Gjentofte Kro.
 Nielsen, Peter, Højsgaard.
 Pedersen, Peder, Damgaard.
 Sørensen, Hans, Søndre Svejgaard.
 Sørensen, Lars, Sognefoged, Nordre Hulegaard.

¹⁾ For J. J. findes intet Sted anført Stilling eller Bopæl. Folketællingen 1860 har i Gjentofte Sogn 3 Personer af dette Navn, men da de to af disse er opført som Daglejere, maa det anses for sandsynligst, at det er Haandværkeren, der har været indvalgt i Sogneforstanderskabet.

Sogneraad.

10. 1868—70.

Sponneck, C. W. E. Greve, Heslegaard, Formand.
Hansen, Hans, Bregnegaard.
Jonassen, Hans Chr., Smedemester, Vangede.
Müller, J. C., Slagtermester, Ordrup.
Nielsen, Peter, Højsgaard.
Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab.
Pedersen, Peder, Damgaard.
Sørensen, Hans, Søndre Svejgaard.
Sørensen, Lars, Nordre Hulegaard.

11. 1871—73.

Sponneck, C. W. E. Greve, Heslegaard, Formand.
Jonassen, Hans Chr., Smedemester, Vangede.
Lemche, Peter, Nordre Onsgaard (fra 1/1 1872).
Lund, Hans Peter, Bernstorff Hovmarksgaard.
Müller, J. C., Slagtermester, Ordrup.
Nielsen, Anders, Hyldegaard (fra 1/1 1872).
Nielsen, Jens Peter, Kildegaard.
Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab.
Pedersen, Peder, Damgaard (til 31/12 1871).
Sørensen, Hans, Søndre Svejgaard (til 31/12 1871).
Sørensen, Lars, Nordre Hulegaard.

12. 1874—76.

Lund, H. P., Bernstorff Hovmarksgaard, Formand.
Bech, Ole, Fisker, Skovshoved.
Lemche, P., Nordre Onsgaard.
Nielsen, Jens, Teglværksforpagter, Vangede.
Nielsen, J. P., Kildegaard.
Nielsen, Niels, Gjentofte Kro.
Nielsen, Vilh., Vilhelmshaab (fra 3/2 1874).
Sigersted, J. P., Smedemester, Ordrup.
Sørensen, Lars, Nordre Hulegaard.

13. 1877—79.

Lund, H. P. Bernstorff Hovmarksgaard, Formand.

Bech, Ole, Fisker, Skovshoved.

Nielsen, Jens, Teglværksforpagter, Vangede.

Nielsen, J. P., Kildegaard.

Nielsen, Niels, Gjentofte Kro.

Nielsen, Villh., Vilhelmshaab.

Rasmussen, Anders Chr., Maltegaard.

Sigersted, J. P., Smedemester, Ordrup.

Sørensen, Lars, Nordre Hulegaard.

14. 1880—82.

Nielsen, Villh., Vilhelmshaab, Formand.

Jacobsen, Niels, Tømremester, Ordrup.

Lund, H. P., Bernstorff Hovmarksgaard.

Madsen, Peter, Tømremester, Gammelmoschus.

Nielsen, Georg T., Malermester, Gjentofte.

Nielsen, J. P., Kildegaard.

Pfeiffer, Eduard, Købmand, Skovshoved.

Rasmussen, A. C., Maltegaard.

Sørensen, Lars, Nordre Hulegaard.

15. 1883—85.

Nielsen, Villh., Vilhelmshaab, Formand.

Jacobsen, Niels, Tømremester, Ordrup.

Jensen, Claus, Tjørnegård (til 31/12 1884).

Lund, H. P., Bernstorff Hovmarksgaard.

Madsen, P., Tømremester, Gammelmoschus.

Nielsen, Georg T., Malermester, Gjentofte.

Nielsen, J. P., Kildegaard.

Pedersen, P., Damgaard (fra 1/1 1885).

Pedersen, Rasmus, Fisker, Skovshoved (fra 1/1 1884).

Pfeiffer, E., Købmand, Skovshoved (til 31/12 1883).

Rasmussen, A. C., Maltegaard.

16. 1886—88.

Nielsen, Villh., Vilhelmshaab, Formand.

Andersen, A. P., Tømremester, Ordrup.

Lund, H. P., Bernstorff Hovmarksgaard.

Madsen, P., Tømremester, Gammelmoshus.
Nielsen, Georg T., Malermester, Gjentofte.
Nielsen, J. P., Kildegaard.
Pedersen, P., Damgaard.
Rasmussen, A. C., Maltegaard.
Steffensen, Ole, Fisker, Skovshoved.

17. 1889—91.

Andersen, Niels, Etatsraad, Søholm, Formand.
Andersen, A. P., Tømremester, Ordrup.
Larsen, Lars, Sognefoged, Nordre Bakkegaard.
Lemche, P., Nordre Onsgaard.
Madsen, P., Tømremester, Gammelmoshus.
Nielsen, Georg T., Malermester, Gjentofte.
Pedersen, P., Damgaard.
Rasmussen, A. C., Maltegaard.
Steffensen, Ole, Fisker, Skovshoved.

18. 1892—94.

Andersen, Niels, Etatsraad, Søholm, Formand.
Brandt, P. K., Gartner, Ordrup.
Bumann, J., Prokurator, Charlottenlund.
Larsen, Chr., Fisker, Skovshoved.
Larsen, Lars, Sognefoged, Nordre Bakkegaard.
Lemche, P., Nordre Onsgaard.
Madsen, P., Tømremester, Gammelmoshus.
Mortensen, H., Skomagermester, Gjentofte.
Pedersen, P., Damgaard.

19. 1895—97.

Andersen, Niels, Etatsraad, Søholm, Formand.
Brandt, P. K., Gartner, Ordrup.
Brasen, G. C. A., Forpagter, Damgaard.
Bumann, J., Prokurator, Charlottenlund.
Evers, Alfred, Bygmester, Hellerup.
Jensen, Ole, Stolberggaard, (fra 15/5 1895).
Krüger, Theodor, Grosserer, Hellerup.

Larsen, Chr. Fisker, Skovshoved.

Madsen, P., Tømrermester, Gammelmosarhus (til 7/4 1895).

Mortensen, H., Skomagermester, Gjentofte.

20. 1898--1900.

Andersen, Niels, Etatsraad, Søholm, Formand.

Brasen, G. C. A., Forpagter, Damgaard.

Bucmann, J., Prokurator, Charlottenlund.

Evers, Alfred, Bygmester, Hellerup.

Iversen, Fritz, Købmand, Ordrup.

Krüger, Th., Grosserer, Hellerup.

Petersen, Nicolai, Murermester, Ordrup.

Rasmussen, Frantz, Lærer, Skovshoved.

Steen, P. Juul, Købmand, Gjentofte.

21. 1901—03.

Krüger, Th., Grosserer, Hellerup, Formand.

Albech, Andreas, Overretssagfører, Hellerup.

Bauer-Petersen, E. A., Apoteker, Ordrup.

Iversen, Fritz, Købmand, Ordrup.

Larsen, Chr., Nordre Ellegaard.

Petersen, Nicolai, Murermester, Ordrup.

Rasmussen, Frantz, Lærer, Skovshoved.

Steen, P. Juul, Købmand, Gjentofte.

Teller, Carl Philip, Professor, Hellerup.

22. 1904—06.

Krüger, Th., Grosserer, Hellerup, Formand.

Albech, Andreas, Overretssagfører, Hellerup (til 31/12 1904).

Bauer-Petersen, E. A., Apoteker, Ordrup.

Frederiksen, H. F., Stenhugger, Hellerup.

Larsen, Chr., Nordre Ellegaard.

Rasmussen, Frantz, Lærer, Skovshoved.

Schiøth, Frederik, Snedkermester, Ordrup.

Steen, P. Juul, Købmand, Gjentofte.

Teller, C. P., Professor, Hellerup.

Zeuthen, Lauritz, Overretssagf., Heslegaard (fra 1/1 1905).

23. 1907—31/3 1909.

Thorsen, Morten, Overretssagfører, Hellerup, Formand.
 Andersen, Wiggo J., Fabrikant, Charlottenlund.
 Ellgaard, A., Købmand, Hellerup.
 Frederiksen, H. F., Stenhugger, Hellerup.
 Grumstrup, S. M., Tømremester, Hellerup.
 Jespersen, V. L., Ingeniør, Charlottenlund.
 Larsen, Chr., Nordre Ellegaard.
 Nielsen, N. J., Lærer, Ordrup.
 Olsen, Rasmus, Husejer, Vangede.
 Parkov, H. P., Oberstløjtnant, Hellerup.
 Ponsaing, C. H., Fuldmægtig, Gjentofte.
 Rasmussen, Frantz, Overlærer, Skovshoved.
 Schiøth, Fr., Snedkermester, Ordrup.
 Steen, P. Juul, Købmand, Gjentofte.
 Thorsen, S. M., Sagfører, Hellerup.

24. 1/4 1909—31/3 1913.

Valg 12/3 1909: A (Ny Højreforen.) 269 St., 0 Mandater;
 B (Soc.) 1426 St., 5 M.; C (Fællesliste) 3117 St., 10 M.;
 D (Rad.) 150 St., 0 M.; E (Nordliste) 135 St., 0 M.

Parkov, H. P., Oberstløjtnant, Formand (C).
 Agerholm, Sophus, Sekretær, Rigsdagsstenograf (C).
 Braunschweig, C., Murer (B).
 Ellgaard, A., Købmand (C).
 Farre, N. E., Kommuelærer (C).
 Friderichsen, C., Overretssagf., Landstingsssekretær (C.).
 Grumstrup, S. M., Tømremester (C).
 Hansen, Oscar, Snedker (B).
 Jespersen, V. L., Ingeniør (C).
 Larsen, Chr., Skomagermester (B) (fra 5/9 1911).
 Nielsen, Einar O., Tømremester (C).
 Nielsen, M. J., Værkmester (B).
 Nielsen, N. J., Overlærer (B).
 Nielsen-Havsgaard, Proprietær, Løjtnant (C).
 Olsen, Rasmus, Husejer (B) (til 5/9 1911).
 Sørensen, Kirstine, Frk., Skoleinspektrice (C).

25. 1/4 1913—31/3 1917.

Valg 7/3 1913: A (Gutzon Münster) 180 St., 0 Mandater; B (Soc.) 1380 St., 4 M.; C (Fællesliste) 3440 St., 10 M.; D (Rad.) 350 St., 1 M.

Parkov, H. P., Oberstløjtnant, Formand (C).

Agerholm, S., Sekretær, Rigsdagsstenograf (C) (til 31/12 1913).

Blichfeld, P., Assistent (B) (fra 11/4 1915).

Brønning, F. G., Overretssagfører (C).

Christensen, C. P., Tømrer (B).

Ellgaard, A., Købmand (C).

Frederiksen, Chr., Købmand (C) (fra 25/5 1916).

Gjessing, A., Hypotekbankdirektor (D) (til 13/10 1914).

Grumstrup, S. M., Tømrermester (C) (til 24/5 1916).

Hansen, Oscar, Snedker (B).

Høy-Petersen, N., Købmand (D) (fra 14/10 1914).

Jespersen, V. L., Ingeniør (C).

Larsen, Chr., Skomagermester (B) (til 10/4 1915).

Nielsen-Havsgaard, O., Proprietær, Løjtnant (C).

Nissen, H., Murermester (C).

Petersen, Chr., Herm., Købmand (C).

Petersen, H. C., Ølhandler (B).

Sørensen, Kirstine, Frk., Skoleinspektrice (C).

Toldberg, C. C., Justitssekretær (C) (fra 1/1 1914).

Kommunalbestyrelser.

26. 1/4 1917—31/3 1921.

Valg 13/3 1917: A (Gutzon Münster) 451 St., 1 Mandat; B (Soc.) 1726 St., 4 M.; C (Fællesliste) 3876 St., 9 M.; D (Rad.) 704 St., 1 M.; E (Hellerup Handelsforening) 200 St., 0 M.

Parkov, H. P., Oberst, Formand (C).

Andersen, Jacob, Vicepostinspektør (D) (til 10/2 1920).

Blichfeld, P., Sekretær (B).

Brønning, F. G., Overretssagf. (C) (fra 1/11 1918).

Büchler, H. C., Murermester (C) (fra 7/1 1919).

Christensen, C. P., Tømrer (B).
Frederiksen, Chr., Købmand (C) (til 1/11 1918).
Friis, Emil, Tømrermester (B) (fra 1/9 1919).
Hansen, Chr., Murermester (C).
Hansen, Oscar, Snedker (B) (til 28/4 1918).
Høy-Petersen, N., Købmand (D) (fra 10/2 1920).
Jensen, Alfred, Skolebetjent (B).
Lehmberg, Emma, Frue (C).
Münster, Gutzon, Grosserer (A).
Nielsen-Havsgaard, O., Proprietær, Løjtnant (C) (til 14/12 1918).
Næsted, Aage, Skoleinspektør (C).
Pade, H., Ingeniør, Direktør (C).
Petersen, Chr., Herm., Købmand (C).
Petersen, H. C., Ølhandler (B) (fra 14/5 1918 til 1/9 1919).
Toldberg, C. C., Justitssekretær (C).

27. 1/4 1921--31/3 1925.

Valg 15/3 1921: A (Soc.) 2159 St., 4 Mandater; B (Rad.) 633 St.,
1 M.; C (Fællesliste) 4460 St., 8 M.; D (Gjentofte Kommunes
borgerlige Vælgerforening for Kommunalvalget 1921)
1486 St., 2 M.

Parkov, H. P., Oberst, Formand (C).
Blichfeld, P., Sekretær (A).
Christensen, C. P., Tømrer (A).
Engelstoft-Schmidt, O., Grosserer (C).
Groth-Andersen, J. H., Grosserer (C).
Grønbech, H., Bagermester (D).
Houborg, Albert, Skomagermester (A).
Jensen, M. E., Trafikass. (A).
Jensen, Volmar, Arkitekt (D).
Keiser-Nielsen, S., fhv. Minister (B).
Larsen, Kr., Murermester (C).
Lehmberg, Emma, Frue (C).
Næsted, Aage, Lektor (C).
Pedersen, Lauritz, Ingeniør (C).
Toldberg, C. C., Justitssekretær (C).

28. 1/4 1925—31/3 1929.

Valg 10/3 1925: A (Soc.) 2378 St., 4 Mandater; B (Rad.) 798 St., 1 M.; C (Fællesliste) 5540 St., 8 M.; D (Grundejer og Skatteborgerforen.) 1598 St., 2 M.; E (Handelsforen.) 176 St., 0 M.; F (Retsforbund) 87 St., 0 M.; G (Gutzon Münster) 70 St., 0 M.
Parkov, H. P., Oberst, Formand (C).

Andersen, Vald., Forretningsfører (A).

Blichfeld, P., Sekretær (A).

Groth-Andersen, J. H., Grosserer (C) (til 17/4 1928).

Farre, N. E., Kommunelærer (C) (fra 24/5 1927).

Houborg, Alb., Skomagemester (A).

Jantzen, Elna, Frue (C).

Keiser-Nielsen, S., fhv. Minister (B) (til 1/4 1925).

Kjems, M., Kommunelærer (A) (fra 8/11 1927).

Larsen, Kr., Murermester (C).

Mimer, Jørgen, Sagfører (C) (til 24/5 1927).

Møllerup, R., Grosserer (D).

Nielsen, H. Svanholm, Kommunelærer (A) (til 8/11 1927).

Næsted, Aage, Lektor (C).

Paul-Petersen, Aage, Arkitekt (C).

Prytz, Marie, Frue (C) (fra 17/4 1928).

Smitt, Asbjørn, Overretssagf. (D).

Toldberg, C. C., Justitssekretær (C).

Westergaard, Anna, Frk., Trafikkontr. (B) (fra 1/4 1925).

29. 1/4 1929—31/3 1933.

Valg 9/3 1929: A (Soc.) 3499 St., 4 Mandater; B (Rad.) 949 St., 1 M.; C (Fællesliste) 5697 St., 7 M.; D (Kons.) 2652 St., 3 M.; E (Retsforb.) 141 St., 0 M.; F (Sydvestliste) 178 St., 0 M.
Parkov, H. P., Oberst, Formand (C).

Andersen, Vald., Forretningsfører (A) (fra 15/9 1929).

Bindslev, Knud, Bankbestyrer (D).

Blichfeld, P., Sekretær (A).

Dinesen, B., Ekspeditionssekretær (D) (fra 4/1 1932).

Frederiksen, A., Trafikmesterass. (A) (fra 6/1 1931).

Hansen, Chr., Murermester (D).

Houborg, Alb., Skomagermester (A).
Jantzen, Elna, Frue (C).
Jensen, M. E., Trafikkontr. (A) (til 1/1 1931).
Larsen, Kr., Murermester (C).
Næsted, Aage, Rektor (C).
Paul-Petersen, Aage, Arkitekt (C).
Pürschel, Victor, Generalauditor (D) (til 16/12 1931).
Smitt, Asbjørn, Overretssagf. (C).
Steffensen, H. P., Redaktør (A) (til 15/9 1929).
Toldberg, C. C., Justitssekretær (C).
Westergaard, Anna, Trafikkontr. (B).

30. 1/4 1933—31/3 1937.

Valg 12/3 1933: A (Soc.) 4774 St., 4 Mandater; B (Rad.) 1206 St., 1 M.; C (Kons.) 10500 St., 10 M.; K (Kommunister) 79 St., 0 M.; R (Retsforb.) 510 St., 0 M.; S (Sundhedsliste) 127 St., 0 M.
Parkov, H. P., Oberst (C), Formand, Borgmester fra 1/4 1934
(til 10/4 1934).
Jørgensen, Aage E., Overretssagf. (C), Borgmester fra 17/4 1934.
Baggesen, K., Ingeniør (C) (fra 19/2 1935 til 1/9 1936).
Bech, Harald, Grosserer (C) (fra 8/9 1936).
Bindslev, Knud, Bankbestyrer (C).
Blichfeld, P., Sekretær (A).
Dinesen, B., Kontorchef (C).
Frederiksen, A., Trafikmesterass. (A).
Hansen, Chr., Murermester (C).
Heilesen, J., Landsretssagf. (B).
Henriksen, H., Ingeniør (C) (fra 17/4 1934).
Houborg, Alb., Skomagermester (A).
Jantzen, Elna, Frue (C) (til 12/2 1935).
Krogh, Amanda, Frue (A).
Næsted, Aage, Rektor (C).
Paul-Petersen, Aage, Arkitekt (C).
Petersen, Jes, Slagtermester (C).
Østerberg, Aage L., Direktør (C).

31. 1/4 1937—31/3 1942¹⁾.

Valg 9/3 1937: A (Soc.) 7306 St., 4 Mandater; B (Rad.) 2024 St., 1 Mandat; C (Kons.) 16314 St., 10 M.; Danmarks Retsforbund 364 St., 0 M.; Nationalsocialister 169 St., 0 M.

Jørgensen, Aage E., Overretssagf. (C), Borgmester.

Bindslev, Knud, Bankbestyrer (C), 1. Næstform., Raadmand.

Dinsen, B., Kontorchef (C).

Frederiksen, A., Trafikmester (A), 2. Næstform., Raadmand fra 14/3 1939.

Heilesen, J., Landsretssagf. (B).

Houborg, A., Skomagermester (A), 2. Næstform., Raadmand til 14/3 1939, udtr. 10/10 1939.

Jacobsen, Ingeborg, Generalkonsulinde (C).

Jensen, Marie, Frue (A) (fra 24/10 1939).

Korst, K., Generaldirektør (A).

Krogh, M. G., Fuldm. i Sø- og Handelsr. (C).

Olsen, Hans, Tømrmester (C).

Paul-Petersen, Aage, Arkitekt, Oberstløjtn. (C), Raadmand.

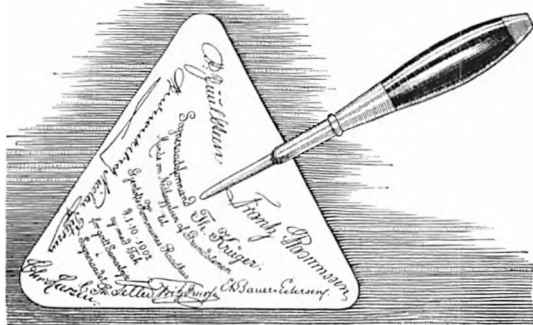
Pedersen, Lars, Tømmer (A).

Petersen, Jes, Slagtermester (C).

Spangenberg, C. F., Ingeniør, cand. polyt. (C).

Østerberg, Aage L., Direktør (C), Raadmand.

¹⁾ Valgperioden forlænget med et Aar i Henh. til Lov af 24/2 1941.

Krügers Sølvkurske (S. 57).
(Gjentsidigt Raadhus).

ADMINISTRATIONEN

*****

Den kulturelle Forvaltning.

Skolerne indtil Aarhundredskiftet.

Skoleordningen i Gjentofte Sogn var allerede, da den store Skolelov i 1814 saa Lyset, forlængst lagt i faste Rammer og arbejdede efter en Plan, som Provst Høegh havde udarbejdet i 1796. Skolerne i Gjentofte og Hvidøre var Rytterskoler og havde saaledes bestaaet siden 1721. Vangede Skole var oprindeligt begyndt i 1740 som et lille privat Arrangement, senere, formodentlig efter Provst Høeghs Tilskyndelse, udvidet af A. P. Bernstorff i 1786, og endelig var den fjerde af Sognets Skoler, Jægersborg, ligeledes paa Provstens Initiativ, oprettet af Kongen i 1795. I Begyndelsen af 1840-erne laa Børnetallet i Gjentofte Skole omkring ved 100, i Hvidøre betydeligt højere (S. 160); for Vangede og Jægersborg Skoler synes Tallene at have ligget noget lavere. Ved ingen af Skolerne var der mere end en Lærer.

Skolegangsordningen hvilede paa et Cirkulære af 1809:

- 1) Vinter Skolegangstiden regnes fra Efteraars-Skole-Examen i October er afholdt, indtil Foraars-Examen i Slutningen af Martij eller Begyndelsen af April er afholdt. I denne de ældre Børns bedste Skolegangstid søger 2den Klasses Børn Skolen foruden Løvedag Formiddag 3de andre hele Dage om Ugen baade Formiddag og Eftermiddag. Det overlades til Commissionen at bestemme de for hvert Districts Beboere beqvemste Skoledage for hver Klasses Børn. Underviisnings-Timerne i denne Tid ere fra Kl. 9 til 12 Formiddag og fra Kl. 1 til 3 à 4 Eftermiddag.

- 2) I Foraars-Pløietiden fra Foraars-Examen til omtrent Slutningen af May; samt i Efteraars-Pløietiden fra den i Reglementet tilladte Høst-Ferie til Efteraars-Examen i Midten af October (da næsten hele 2den Klasses Børn, og nogle af Børnene i 1ste Klasses 2den Afdeling ere beskæftigede med tilladt Markarbeide) søge hele 1ste Klasses Børn, de undtagne af 2den Afdeling, som virkelig bruges til Pløining, Skolen hver Dag i Ugen baade Formiddag og Eftermiddag. Hvorimod hele 2den Klasses Børn og saa mange af 1ste Klasses 2den Afdeling, som bruges til Pløining, fritages fra, denne Foraars- og Efteraars-Pløietid at søge Skolen. Underviisningstimerne ere i denne Tid fra Kl. 8 til 11 Formiddag og fra 1 til 4 Eftermiddag.
- 3) I Sommermaanederne fra Slutningen af May til Høst-Feriers Begyndelse i August, søge 2den Klasses Børn Skolen 2de hele Dage om Ugen baade Formiddag og Eftermiddag. Derimod søge 1ste Klasses Børn Skolen de 3de hele Dage om Ugen samt Løverdage Formiddag. Underviisningstimerne ere i denne Tid fra Morgenen Kl. 7 til 10 Formiddag og fra Kl. 1 til 4 Eftermiddag.
- 4) Bibel-Historie og Tavleregning erholde i Examens-Listen herefter særskildte Rubriqver. Ligesom og, naar der læres flere Underviisnings-Gjenstande, da tilføies og Rubriqver derfor.
- 5) For Fremtiden vil det være nok, at Børnene ved Examen prøves i Sang under eet, og i Sangens Rubriqve at anføre, hvormange Psalmemelodier Børnene have været øvede i at synge: om de kan synge dem ordentlig, reent eenstemmig, med eller uden Hjælp af Læreren som Forsanger: om de have lært at synge reent og godt smukke Folkesange: om Læreren har formaaget at lære Børnene at synge Psalmer og Sange samlet harmonisk med flere Stemmer.
- 6) Konfirmanterne og 2den Klasses 2den Afdelings Børn tilholdes flittigen at søge Kirken for at assistere ved Sangen. Nyttigt vilde det være, om Skolelæreren om Mandag eller Tirsdag Morgen gjentog Evangelium eller Epistel, for at vænne Børnene til at agte og forstaa Indholdet af Prædikenen.

Religion, Læsning, Regning og „Smukskrivning“ var de Discipliner, hvormod Undervisningen samlede sig. Senere kom Geografi og Fædrelandets Historie til, men det beroede i første Række paa den enkelte Lærers Indstilling, hvilke „Underviisnings-Gjenstande“, der skulde tages under Behandling. En Undervisning i Haandgerning etableredes i Gjentofte i 1847. Sidst

Den gamle Skole i Gjentofte.

i Rækken kom Naturfagene. Her tog Skovshoved Skole Føringen, idet Naturhistorie kom paa Timeplanen i 1874. Seks Aar senere fulgte Gjentofte efter.

Svømmeundervisning var et ukendt Begreb ved Sognets Skoler. Det har sin Interesse at høre, hvad Sogneraadet i 1888 udtaler, da Ministeriet har ønsket Undervisning i Svømning indført ved Skolerne i Ordrup og Skovshoved:

„Raadet formener, at i alt Fald Ordrup Skole bør fritages for denne Undervisning, og at det ogsaa for Skovshoved maa anses for uforførdent“.

Et fornyet ministerielt Krav i denne Retning førte i 1894

til, at man for de følgende Somre arrangerede sig med Leje af et privat Badehus til Afbenyttelse for Drengene i de to østlige Skoler. Tanken om Pigers Svømning laa endnu uden for Mulighedernes Grænse.

Gjentofte Skole trængte i 1840-erne haardt til en Udvidelse, men denne var af flere Grunde stadig blevet udsat. Dels var Prisen paa Tækkehalm for høj, dels var Arbejdslønnen steget som Følge af, at Kongen lod Bernstorff Slot indrette til Sommerresidens, dels endelig — og navnlig — sad Sogneforstanderskabet med en tom Skolekasse. Der var dog Grænser for, hvor længe en Reparation kunde udskydes, og man indgik da i 1845 til Amtets Skoledirektion med Begæring om Laan af 700 Rdl.; men saa var der ogsaa i al Beskedenhed set bort fra nyt Tag til de forhaandenværende Bygninger, og al af Arbejdet flydende Kørsel var udskrevet som Ægtkørsel.

En halv Snes Aar senere nødvendiggjorde Børnetallets Vækst Ansættelsen af en Andenlærer. Denne skulde have baade Skolestue og Bolig; Muremester Brømse fik i 1857 for en Sum af 1290 Rdl. overdraget Opførelsen af den saakaldte toctages Skole, et meget beskedent Hus, der kom til at ligge paa Øst-siden af Legepladsen, og i hvis anden Etage (Taget!) man indrettede Andenlærerens Lejlighed i et Par smaa Kvistværelser.

Dermed var den ydre Ramme lagt om Gjentofte Skole, indtil Skolejorden frasolgtes i 1890. Den gamle Kornlade blev da omdannet til Gymnastiksal, og man slap ud over en Vanskelighed, idet Ministeriet siden 1887 havde forlangt Gymnastikpladsen udvidet, og man faktisk ikke var i Stand til at anvise de til Udvidelsen nødvendige Kvadratalen Jord. Gymnastiksalen skildres af Chr. A. Jensen i „Gjentofte og Hvidøre kongelige Skoler 1721—1921“ saaledes:

„Gymnastiksalgulvet var til sidst saa gyngende, at Springbræt var overflødigt, ligesom Svaber ofte var unødvendig, da det kunde regne ned gennem Straataget, hvis Beboere, Svalerne, sang Morgensang under Loftet, naar Drengene om Sommeren gjorde Gymnastik fra Kl. 7-8. Det eneste Gymnastikapparat, der fandtes foruden Ringe og Trapez, var en Hest saa lang som et ondt Aar, rimeligvis en kasseret „Stamhest“ fra Jægersborg Kaserne“.

Efter Opførelsen af den nye Skole i Gjentofte i 1905 stod den gamle Rytterskole ubenyttet et Par Aar, hvorefter Sogneraadet overlod Bygningen til Afholdsforeningen, der benyttede Materialerne til Opførelse af en Løgebygning paa Brogaardsvej.

Den gamle Skole i Vangede.

Skolen i Vangede synes i 1842 at have staaet uforandret fra 1786, og en mindre Udvidelse i 1850 gjorde den fremdeles brugbar for en Aarrække. Udstyret var meget spartansk; en Inventarieliste fra 1870 giver følgende Oversigt:

- 1 Katheder med 2 Skabe og 1 Bænk.
- 10 Skoleborde.
- 1 Bogreol.
- 1 Tavlekasse.
- 1 Reol med Døre til Sytøiets Opbevaring.

- 1 Etage-Kakkelovn midt i Skolen.
- 2 brede, flade, umalede Borde med 4 Bænke til Haandgjer-
ningskolen.
- 1 sort Tavle af Brædder med Stativ.

- 1 Klatremaskine med 1 Glattoug, 1 Stige og 1 Stang.
- 1 Skraastang.
- 1 Brandstige med Matrikelsnummer.
- 1 Brandhage ligeledes.

Af Bøger, Kaart, Tavler o. lign. forefandtes:

- 11 Expl. af Hjorts Den danske Børneven 1ste Deel.
- 21 Expl. af 2den Deel.
- 21 Expl. af 3die og 4de Deel.
(2den, 3die og 4de Deel ere endeel medtagne).
- 12 + 4 Expl. af Det nye Testamente.
- 24 hele Tavler. (Nogle Tavlestumper og Tavlerammer).
- 15 Blækhuse.
- 1 Skriftlæsningsapparat i stivt Omslag.
- 12 mangelfulde Linealer.
- 1 Sæt Skrivetabeller (40) klæbede paa Pap.
- 1 Europas Kaart, 1 Danmarks Kaart paa Lærred.
- 1 Verdens Kaart klæbet paa Bagsiden af den sorte Tavle.
- Nogle udskrevne Protokoller og endeel defecte Bøger.

I Slutningen af 70-erne mente Sogneraadet ikke fortsat at kunne forsvare den gamle Bygnings Anvendelse til Skolebrug. En ny blev opført paa Østsiden af Vangedevej; den blev indviet af Provst Schousboe den 25. Oktober 1881, hvorpaa Kommunen overdrog den gamle Skole til Vangede Asyl.

Børnetallet laa gennem Aarene meget konstant. Skolen rummede i 1875 93 Børn; i 1890 var Tallet 92.

Forholdene ved Vangede Skole var ikke til enhver Tid lige idylliske. Fr. Hechmann, der var Skolens Lærer i 70-erne og 80-erne, levede i stadigt Klammeri med adskillige Medborgere, deriblandt Genboen, Høker Vater, der en Gang imellem, naar Striden var haardest, kom farende ind i Skolestuen og overfu-

sele sin Fjende med en Samling af Sprogets mest udsøgte Skældsord. Var dette end til stor Moro for Drengene, kunde hverken Læreren eller Skolemyndighederne i Længden lade Høker Vaters Optræden upaataalt. Han maatte møde for Skolekommissionen og vedgaa sin Adfærd, hvorpaa Sagen kom for Retten.

Jægersborg Skole.

Bøden blev dog ikke større end 10 Kr., en Afgørelse, som Skolemyndighederne fandt alt for lemfældig.

Jægersborg Skole var Sognets mindste. Den var i sin Tid indrettet i en tidligere Parforcejægers Bolig; Bygningen tilhorte vedblivende Staten og sorterede direkte under Rentekammeret, der afholdt Udgifterne ved den almindelige Vedligeholdelse, medens Sognet anskaffede Skolemateriel og udredede Læreren's Løn, saavel i Penge som i Naturalier. Jordlod og Have havde der oprindeligt ikke hørt til Embedet, men det var lykkedes Provst Høegh at faa disse Mangler afhjulpet, saa Læreren i Jægersborg var blevet ligestillet med sine Kolleger ved Sognets

øvrige Skoler. Fra tidligere Tid havde Jægersborglæreren beva-
ret en af Staten skænket Ret til 2 Hoveders Græsning i Erme-
lunden, og den Dag i Maj, da Kreaturerne skulde „indbrændes“
og slippes løs i Skoven, havde Skolen halv Fridag.

I 1850, Aaret efter at Poul Erslev havde taget sin Afsked fra
en Lærervirksomhed, der var begyndt med Skolens Start i 1795,
overtog Kommunen Bygningen, der underkastedes en højst for-
nøden Reparation, og faa Aar efter opførtes en mindre Tilbyg-
ning. En Del af Lærerboligen blev i 1873 indrettet til Sogne-
raadslokale.

Det var ikke saaledes i Jægersborg Skoledistrikt, at Børne-
tallet behøvede at forurolige Myndighederne. Skolen blev aldrig
mere end toklasset, endda med forholdsvis smaa Klasser. Men
een Bekymring havde Jægersborglæreren: man havde ved Stol-
pegaardens Indretning til Fattig- og Arbejdsanstalt henvist en
Del af Stolpegaardsbørnene til hans Skole, som havde bedst
Plads, og denne Del af Klientellet var alt andet end behageligt.
Lærer Skjoldager, der havde overtaget Embedet i 1873, klagede
jævnlig over, at disse Børn ødelagde Disciplinen. En Stabsser-
gent havde set sig nødsaget til at tage sine Pigebørn ud af Sko-
len, og Lyngbykredsens Folketingsmand, Kammerherre Rosen,
fremsatte i et Aamtsraadmøde 1884 den Udtalelse, at Søllerød
Kommune nu brugte Stolpegaarden i Stedet for Flakkebjerg.
Det førte til, at man dog foretog en Udrensning, saaledes at de
værste Elementer fjernedes og anbragtes paa Opdragelsesanstalt.

Ved ingen af Sognets Skoler var Forholdene saa generende
som i Hvidøre. Taarbæk Skoles Oprettelse i 1821 havde gan-
ske vist bragt Børnetallet i Hvidøre Skole ned paa 102, men
med en jævn Stigning i de følgende to Aartier var Tallet i 1840
igen oppe paa 150. At Arbejdet under disse Forhold, selv med
meget beskedne Krav til Undervisningen, næsten til enhver
Tid maatte vokse sin Mand over Hovedet, havde de visiterende
Myndigheder forlængst haft Opmærksomheden henvendt paa.
Gentagne Gange havde Aamtsprovst Hammond i Embedsbogen
omtalt „det uforholdmæssig store Børnetal“; ogsaa Provst Høegh
i Gjentofte havde gjort en Bemærkning derom, og i 1842 skri-
ver Provst Boisen fra Søllerød efter en Visitats: „— — Jeg ind-
saa, hvor besværligt det er for Læreren at bibringe saa mange
Børn de nødvendige Kundskaber og Færdigheder — —“.

Sogneforstanderskabet, der følte sig truet af den uhyggelige Mulighed for en Skoleudvidelse og Udredning af Løn til en Andenlærer, greb, for dog at gøre noget, til den Udvej at henvise 23 Børn fra Ordrup til Lærer Erslev i Jægersborg. Men dette var Erslev langtfra tilfreds med. Skulde han nemlig modtage Børnene fra den mindre velstillede Del af Ordrup, ønskede han ikke at gaa Glip af et Par saa gode „Offersteder“ som Ordruphøj og Skovgaarden, og disse, der vedblivende laa til Hvidøre Skoledistrikt, vilde Lærer Petersen ikke give Afkald paa. Det var da med blandede Følelser, Forstanderskabet i Slutningen af 1846 fra Danske Kancelli modtog en Resolution, der beordrede Hvidøre Skole udvidet og forlangte, at Sognet skulde udrede Lønnen til en Andenlærer. Formanden foreslog, at man „for at vinde Tid“ skulde begynde en Forhandling om Skoledistrikternes Omlægning, men heri vilde den øvrige Forsamling ikke følge ham; den vilde forsøge at formaa Kancelliet til at ændre sin Bestemmelse.

Der blev i hvert Fald „vundet Tid“. I 1850 skriver Provst Boisen i Hvidøre Skoles Embedsbog: „Gud styrke ham (: Læreren) fremdeles, at han maa holde ud, til Hjælpen kan komme.“ Og endelig kom Hjælpen. I Sommeren 1852 sad Provst Boisen, der havde ombyttet Søllerød Præstekald med Gjentofte, i Sogneforstanderskabet, oven i Købet som dets Formand. Endnu samme Aar oprettedes i Skovshoved en Pogeskole i „Lars Rasmussens Enkes Hus“, som købtes for 1200 Rdl., og det følgende Aar vedtoges det at udvide Hvidøre Skole og at ansætte en Andenlærer med en aarlig Løn af 180 Rdl. og 3 Favne Brænde.

Naar man ser hen til, at Hvidøre Skole modtog Børnene fra Skovshoved og Ordrup, var Skolens Beliggenhed lige Syd for „Sølyst“ ikke saa lidt ubekvem. Da derfor i Slutningen af 1860-erne det stadigt stigende Børnetal gjorde Spørgsmaalet om en ny Udvidelse aktuelt, tog Sogneraadet under Overvejelse at dele Skoledistriktet og bygge to nye Skoler i Skovshoved og Ordrup. Der var i Sogneraad som i Skolekommission Enighed om, at den gamle Hvidøre Skole burde nedlægges. Herom indberetter Skolekommissionen i 1869:

„Skolekommissionen maa være enig med Sogneraadet i, at Hvidøre Skole bør nedlægges og Bygningen tillige med Haven, som udgjør ca. 1 Td. Land, afhændes enten

underhaanden eller ved offentlig Auktion, da man tør antage, at Bygningen med Have vil blive godt betalt, da Beliggenheden tæt ved Sundet paa et høit Terrain egner sig fortrinlig til et Lyststed."

Men hermed hørte Enigheden op. Et Sogneraadsflertal paa 5 Medlemmer vilde opføre en Skole midtvejs mellem Ordrup og Skovshoved, medens derimod de 4 øvrige: Slagtermester Müller i Ordrup og Gaardmændene P. Petersen, Damgaarden, Villh. Nielsen, Villhelmsaab, og Hans Hansen, Bregnegaarden, var stemt for 2 mindre Skoler. Heri støttedes de af Provst Boisen, der var Skolekommissionens Formand. Dette Mindretal havde tænkt sig den Mulighed, at man kunde aflønne de 2 Skolers 4 Lærere med et Beløb, der ikke oversteg Lønnen til 3 Lærere ved een Skole. Man vilde nemlig for enhver Pris undgaa højere Udgifter. Skolekommissionens før omtalte Skrivelse slutter med følgende Passus:

„— — hvorfor man ikke skjønner rettere, end at den endelige Afgjørelse af denne Sag bør udsættes, indtil man seer, hvilket Beløb der vil indkomme ved den gamle Skoles Afhændelse, eftersom man ikke tør bebyrde Communen, der allerede for Tiden har store Udgifter til Skolevæsenet, med yderligere Byrder i den Retning."

Et Overslag gjorde klart, at Grundkøb og Byggesum for 2 Skoler vilde blive 1 à 2 Tusinde Rdl. større, end om man nøjedes med den ene. Og saa satte man sig hen og ventede, til den gamle Skole kunde blive solgt.

Stemningen for 2 Skoler synes efterhaanden at have faaet Overvægt. Man forsøgte forgæves den gamle Skole solgt ved Auktion; en Annoncering bragte heller ingen Køber. Et delvis nyt Sogneraad fra Nytaar 1871 satte lidt mere Fart i Sagen. Ved en ny Auktion i Maj 1871 modtog Sogneraadet Legationsraad Bruuns Bud paa 14 000 Rdl., hvilket var ca. 1000 Rdl. mindre, end man havde regnet med.

Skolerne i Ordrup og Skovshoved blev derpaa udbudt i Licitation, og Arbejdet tog sin Begyndelse. Der var ved Ordrup Skole en Del Viderværdigheder med Entreprenøren, som ikke helt holdt sig til Konditionerne, men det lykkedes dog at faa de to Skoler færdige saa hurtigt, at Provst Boisen den 3. Marts 1872 kunde foretage Indvielsen af Skovshoved og den 28. April

af Ordrup Skole. Datidens Presse priste de nye Fremskridt: Svingtavler paa Stativ og Blækhus med Laag. Ordrup Skoledistrikt var allerede udskilt fra 1. Novbr. 1871, og Læreren, P. V. Petersen, maatte i dette Vinterhalvaar, medens Lærerembedet i Jægersborg var vakant, samle Ordrupbørnene i Jægersborg Skole og der undervise Børnene fra begge Skolers Distrikter.

Ved Skovshoved Skole oprettedes i 1886 en 3. Afdeling. Bygningen udvidedes, og i det nyoprettede Embede ansattes Frk. Petrea Jensen, der blev den første fast ansatte Lærerinde ved Skolevæsenet.

Provst Boisen, der i 1869 fik biskoppelig Rang, havde hele sin Embedstid været Børnene og Skolen en varm Ven. Han havde taget Initiativet til Oprettelsen af „Provst Boisens og Hustrues Børneasyl“, der laa paa Gjentoftegade lige ved Præstegaarden, og i den Fællesskovtur, som Kommunens Skoler hvert Aar arrangerede, var Provsten altid Deltager. Ogsaa Lærernes Kaar havde ligget ham paa Sinde. Da man ikke kunde skaffe Læreren ved Ordrup Skole nogen Jordlod, og han saaledes skulde have hele sin Løn i Penge, ønskede Provsten denne fastsat efter glidende Skala (Kapitelstakstbasis), da „man antager, at Ordruplærerens faste Løn i Penge let ved stigende Priser paa Victualier kan blive for ringe til et tarveligt Udkomme for en Familie, medens Kornlønnen bedre retter sig efter Priserne paa Victualier“.

Det var derfor med stor og oprigtig Sorg, at Beboerne i Gjentofte Sogn i 1872 modtog Meddelelsen om, at Provst Boisen trak sig tilbage, — tvunget bort fra sit Embede. En Politimedmand var kommet under Vejr med, at Provsten, medens han mange Aar i Forvejen var Sognepræst i Søllerød, ved at dække over en Lovovertrædelse havde hindret Lovens Arm i at ramme et ungt Kærestepar, og Fremdragningen af denne gamle Historie blev Aarsag til, at Provsten maatte fratræde sin Stilling.

I Gjentofte Sogn tændtes nu Haabet om, at Embedet maatte tilfalde Pastor Worsøe, der en Snes Aar tidligere havde været personel Kapellan hos Pastor Høegh, og som nu var Sognepræst i Stadil og Tim. Dette Haab skulde ikke gaa i Opfyldelse. Pastor Worsøe, der i Krigen 1864 gjorde Tjeneste som Feltpræst, var efter Tilbageetoget fra Danevirke ramt af et Nervesammenbrud.

Da han nu stod over for et kongeligt Løfte om en Tilbagevenden til Menigheden i Gjentofte, kunde hans følsomme Nerver ikke bære Glæden; hans gamle Lidelse brød frem paa ny. Det blev da Pastor Harald Ipsen, der Aaret før var flyttet fra Kastelskirken til Føllenslev-Sørslev i Holbæk Amt, som overtog Provst Boisens Embede.

I det korte Spand af Tid, — kun 4 Aar —, Pastor Ipsen fik Lov til at virke i Gjentofte, viste han som sin Forgænger en levende Interesse for Skolens Arbejde. Det var Pastor Ipsens Opfattelse, at meget vilde være vundet, om man indførte Hverdagsundervisning ved Skolerne i Stedet for som hidtil at lade Børnene gaa i Skole hveranden Dag. Efter at han havde vundet saavel Skolekommission som Sogneraad for sine Tanker, udsendte han følgende Henvendelse til Beboerne:

Forslag til en ny Undervisnings-Plan for Gjentofte Sogns Skoler.

Lørdag den 17de dennes besluttede Sogneraadet i Forening med Skolekommissionen at foreslaa Gjentofte Sogns Beboere, hvis Børn søge Almueskolerne, en ny Skoleplan, hvorved samtlige Børn vilde komme til at nyde 3 Timers daglig Skolegang, istedetfor som nu 6 Timer hver anden Dag, hvilken Plan alt i længere Tid har været fulgt i Nabosognene ved Kjøbenhavn, Lyngby-Taarbæk og Frederiksbergs Skoler, med stor Tilfredshed baade fra Skolens, Forældrenes og Børnenes Side.

Fordelene ved denne daglige Undervisning ere:

- 1) at Børnene ville faa en fyldigere Undervisning,
- 2) Forsømmelserne rimeligvis blive færre, da de ældste Børn om Sommeren kun kom til at søge Skolen fra 7—10 eller fra 8—11 og om Vinteren fra 8—11, og saaledes havde hele den øvrige Dag til fri Raadighed, og
- 3) Endelig kan der da om Sommeren gives de Børn, som stadig have fulgt Skolen daglig om Vinteren, en længere Fritid, end der nu ved Hverandendagsundervisningen kan tilstaaes dem. Yngste Klasses Skoletid bliver altsaa fra Kl. 10—11 eller fra Kl. 11—12. Børn af ældste Klasse kunne, naar Forældrene ønske det, blive og deltage med yngste Klasses Undervisning, naar Plads findes.

De Forældre, der muligvis kunne have Noget at indvende mod

denne nye Inddeling af Skoletiden, bedes snarest melde sig hos Formanden for Skolekommissionen, Sognepræsten i Gjentofte.

Gjentofte Sogns Skolekommission, den 17de Oktober 1874.

H. IPSEN.

Der var adskillige, der havde noget at indvende. Fra Vangede indkom følgende med 18 Underskrifter forsynede Protest:

Vi anmoder de her Saagneraad om at den Skolegang dig vel have forandred syndes vi er urigtig for den skolegang som vi inu har kunde vere Meget god naar blot Børnene lærte naaget i den tid dig var i Skolen men det er meget let og vi troer knabt at det vel for bedre Børnene naaget men ves di vel for andre naaget saa ønsket vi helst at dig vilde sette den høie Mult om Vinteren for saa kunde folk vel Bedre unvere dem en som om sommeren hvi ønsker alle den gamle Skolegang

Vangede arbeis folk

Modstanden var for den Sags Skyld let forstaaelig. Mange Mennesker var nødt til, navnlig paa de Aarstider, da Børn kunde deltage i Markarbejde, at sende Børnene ud, for at disse, selv med en nok saa lille Dagløn, kunde bidrage til Familiens Udkomme, og skulde der nu være Hverdagsskolegang, vilde Muligheden for denne Indtægt formindskes. Lærerne maa formentlig ogsaa have haft deres Skepsis. De vidste bedre end nogen anden, hvilken Kamp det undertiden kunde være at faa Børnene til at møde blot hveranden Dag, en Kamp, der havde staaet, saa længe Skolerne havde eksisteret, og som ogsaa Skolekommissionen tog sin Del i. En Udskrift af Sogneforstanderskabets Forhandlingsprotokol for 7. Marts 1843 illustrerer Tilstanden tilstrækkeligt:

Vedtoges, at da der fandtes Forældre, der bestandig lode deres Børn forsømme Skolen, og hvis Navne derfor fandtes paa hver Maanedes Mulctliste med forhøiede Mulcter, vilde Forstanderne gøre dem opmærksomme paa, at dersom man saae, at man ved denne alvorlige Mulctering dog ikke opnaaede Hensigten, som ene og allene er Børnernes Skolegang, det være sig enten fordi Mulcterne ikke med den ønskelige Hurtighed og Strenghed bleve inddrevne, eller man lod sig nøie med det sædvanlige „fandtes intet at erholde“, vilde man see at træffe andre Forholdsregler,

da Forstanderskabet ansaae det for een af sine allervigtigste Opgaver om muligen at fremvirke en nogenlunde stadig Skolegang; thi det skeer desværre endnu, at der anmeldes 14 à 15 Aars gamle Børn til Confirmation, der ere aldeles uvidende, neppe kunne stave, endmindre læse i en Bog; og vil man eftersee Journalerne, overbevises man om, at disse Børn just ere de, som sjældent eller aldrig have besøgt Skolerne, og man kan altsaa ikke vælte Skylden paa Lærerne.

Det var ikke bare Mundsvejr fra Sogneforstanderskabets Side. Viste det sig, at man stod over for „aabenbar Genstridighed“, og at Udpantning var frugtesløs, lod man Værgen indsætte til Afsoning. Maaske kunde der ses igennem Fingre med Masseforsømmelser i Høsten, hvis denne trak særlig længe ud, men naar Læreren i Gjentofte i 1877 klagede over, at Cikoriefabrikken paa Taffelbay beskæftigede Børnene baade paa Skoledage og paa Søndage, maatte Indskriden finde Sted. Endnu i 1879 hører man om Afsoning, og i 1882 anbringer Myndighederne en Dreng paa Stolpegaarden paa Grund af hans stadige Forsømmelser, men i det store og hele bevæger Forholdet sig dog i Aarene hen under Aarhundredskiftet i den rigtige Retning.

Trods Forsømmelserne synes Resultatet af Undervisningen i Sognets Skoler at have været hæderligt. Efter en Visitats i 1853 skriver Biskop Mynster til Provst Boisen:

„Ogsaa med Skolerne havde jeg al Aarsag til at være tilfreds. Jeg erkender med megen Agtelse samtlige retskafne Læreres Duelighed, Troskab og Flid og den gode Fremgang i Skolerne, som er Frugten heraf. Endog i Hvidøre overfyldte Skole er Fremgangen meget rosværdig.“

Biskop Martensens Bedømmelse lyder efter Visitatsen den 30. Maj 1864:

„I Skolerne udviste Fremgangen sig i det hele som tilfredsstillende, og jeg bevidner de duelige Lærere min Agtelse og Tak.“

Børnene har ganske naturligt følt sig trykkede af de høje Visitatorers Nærværelse. Provst Boisen noterer i 1848 om Gjentofte Skole:

„Den 27. Juli visiterede jeg Skolen og var i det hele

vel tilfreds, kun ønsker jeg, at Børnene vænnes til at tale høiere."

Omtrent paa samme Maade er det gaact to Aar senere:

„I Religion og Bibelhistorie vare Børnene vel underviste, men svarede med saa lav Stemme, at man havde ondt ved at høre dem."

Endelig skal anføres Provst Schousboes Bedømmelse af Gjentofte Skole i 1874:

„I Religion er Fremgangen meget god, i Læsning meget god; ligesaa i Skrivning. I Regning staar Skolen noget tilbage. Lærerne klage over hyppige Skoleforsømmelser."

Selv med Datidens Konjunkturer kan Lærernes timelige Vederlag for „Troskab og Flid" synes kummerligt nok. Gjentofte-lærerens aarlige Indkomster var fra 1810 (efter Embedsbogen):

- 1) Reglementsmaessig Bolig med fornøden Have, Gaards- og Legeplads for Børnene.
- 2) 3 Favne Brænde af Kongen og 15 Læs Tørv af Distriktet.
- 3) 3 Tdr. nærliggende Skolejord, god Bonitet.
- 4) Fourage: 280 Lispund Hø og 280 Lispund Halm.
- 5) 3 Læs Strandsand til Skolen.
- 6) Skoleløn fra Amtstuen . . . . . 24 Rdl.
- 7) Som Kirkebylærer forlods af Degneofret . . . . . 20 -
- 8) $\frac{1}{4}$ Andel af Degneofret i Kirken . . . . . 45 -
- 9) Renter af Magister Siveruds Legat 8
- 10) Kornvarer in natura: 6 Tdr. Rug og 10 Tdr. Byg.
- 11) 25 Tdr. Byg, betalt med foregaaende Aars Kapitelstakst: dog likvideres heri de under 6), 8) og 9) anførte Indtægter med 77 Rdl.

I Aarene omkring 1860 er Lønnen i alt væsentligt den samme, bortset fra en Stigning i Offer og Accidenser, hvilke i disse Aar svinger mellem 200 og 240 Rdl.

Jævnlig belastedes Budgettet med Pension til Forgængerens Enke; saaledes fastsættes Lærer Wolfs Bidrag til Lærer Jensens Enke i 1851 til 6 Skp. Rug og 10 Skp. Byg in natura, 25 Skp. Byg efter Kapitelstakst samt 8 Rdl. 24 Sk. i Kontanter.

Med Udsigt til en karrig Pension klæbede Lærerne det længst mulige ved Embederne. Kneb det med Besørgelsen af Pligterne, kunde der eventuelt opnaaas Tilskud til Lønning af en Hjæl-

pelærer. Saaledes havde gamle Lærer Jensen i Gjentofte i sine sidste Aar faaet Tilladelse til som Hjælpelærer at antage cand. philos. Otto Lindhard. Naar denne skal nævnes, er det af den ganske bestemte Aarsag, at det var ham, der tog Initiativet til den første Haandgøringsundervisning i Sognet. Lindhard havde formodentlig grundet Haaab om, at hans Kone kunde blive antaget som Haandgøringslærerinde, hvilket vilde bøde lidt paa et magert Udkomme. Skolevæsenets Status tillod imidlertid ikke noget Tilskud, og Sogneforstanderskabet bestemte da i Januar 1847, at der til Sognets Beboere skulde udgaa Indbydelse til at yde frivillige Bidrag. Lindhard var straks villig til at ombære Listerne; Resultatet blev „yderst tilfredsstillende“, og det maatte „paaskjønes, at han med al mulig Iver drev Sagen.“ Hans Haab blev da heller ikke beskæmmet; Madame Lindhard fik Pladsen.

Skolernes Rengøring kom man for saa vidt let om ved, som Lærerne lod de ældste af Børnene besøge dette Arbejde. At Rengøringen under disse Forhold næppe var meget beventd, tog man ikke saa nøje. Ordningen opnaaede endog paa et vist Tidspunkt Sogneforstanderskabets Godkendelse, idet det i 1860 udtalte: „Man finder det passende, at de ældste Skolebørn vadsker Sæderne paa Lokummerne og feier Gulvet, da de afbenytte dem, og man formoder, at Forældrene ikke have noget imod denne Bestemmelse.“

Det synes Forældrene i en Aarrække ikke at have haft. Men i 1880 begyndte Folk at klage til Skolekommissionen over Børnernes Anvendelse til Rengøringsarbejde. Lærer Skjoldager i Gjentofte mente rigtignok, at Loven hjemlede ham Ret til at lade Børnene gøre rent, men Skolekommissionen var af den modsatte Opfattelse, og Sogneraadet vedtog derpaa, at denne Skik skulde ophæves ved alle Kommunens Skoler. Heri maatte saa Lærerne finde sig. De indgik ganske vist med et Andragende om Tilskud til Rengøringshjælp, men dette blev afslaact, og det var saaledes Lærernes uafviselige Pligt at drage Omsorg for Skolernes Renholdelse, indtil Kommunen efter Tuberkuloselovens Vedtagelse i 1905 overtog Afholdelsen af de dermed forbundne Udgifter.

Medens Børnetallet ved Jægersborg Skole henimod Aarhun-

dredets Slutning skrumpede mere og mere ind, skabte Udviklingen i det stærkt voksende Hellerup, der hørte under Gjentofte Skoledistrikt, en stedse større Aktualitet om Oprettelsen af en Skole for den sydøstlige Del af Kommunen. Den i 1888 stiftede „Hellerup borgerlige Forening” var stærkt virksom for Sagen, og i September 1890 indsendte en Række Hellerupborgere til Sogneraadet et Andragende om Opførelse af en Kommuneskole i Hellerup. Raadet svarede, at det allerede havde haft Opmærksomheden henvendt paa Forholdet og vilde søge Spørgsmaalet løst „paa bedste Maade”. Man maa lade Sogneraadet, at det herefter handlede ualmindelig ekspedit. Allerede en Maaned senere var Skolens Oprettelse vedtaget, og endnu inden Aarets Udgang havde Kommunen købt 6000 Kvadratalen af Onsgaardens Jord ved Hellerupvej. Som Skoledistriktets Grænser fastsattes mod Vest Bernstorffsvej—Tranegaardsvej til Jernbancoverskæringen og derefter Klampenborgbanen; mod Nord Bernstorffsrenden. Skolen stod færdig i 1892. Foreløbig var den ikke større, end een Lærer kunde bestride Arbejdet, men mange Aar skulde det ikke vare, før man blev nødt til at udvide. I 1898 oprettedes et Embede for en Andenlærer, og i Aarene lige efter 1900 sporede Hellerups stadige og stærke Vækst i gentagne Udvidelser af Byens Skole.

Selv om de private Skoler, der i Aarhundredets sidste Halvdel fandtes i Sognet, ikke direkte berører Kommunestyret, var de dog underlagt Skolekommissionens Tilsyn, og netop paa dette Punkt opstod der til Tider endda ret skarpe Kontroverser.

Ole Jacobsens Skole paa Hyldegaardsvej var startet i 1867. Det var en mindre Realskole, der havde et godt Omdømme, og da Ole Jacobsen stedse levede i Fred og Fordragelighed med Skolemyndighederne, lades han i denne Forbindelse ude af Betragtning.

Noget anderledes var Forholdet til de to andre Privatskoler i Ordrup, H. C. Frederiksens Skole og det katolske St. Andreas Kollegium, begge oprettet i 1873. Frederiksen, der var Modstander af alt Eksamensvæsen, havde ikke været besværet med Skolekommissionens Tilsyn, før det af hans Indberetning for 1879 fremgik, at der ikke undervistes regelmæssigt i Religion ved hans Skole. Skoledirektionen udbad sig i den Anledning en Erklæring fra Kommissionen, hvis Medlemmer var Pastor

Jantzen, P. Lemche, Nordre Onsgaard, og H. P. Lund, Hovmarksgaarden. Skolekommissionen søgte at feje for sin Dør gennem følgende Svar:

„Kommissionen har ingenlunde undladt at have sin Opmærksomhed henvendt paa ommeldte Anstalt og har meget vel været vidende om, at regelmæssig Undervisning i Christendomskundskab ikke finder Sted dér. Da man har Grund til at antage Hr. Frederiksen for en oprigtig, varmtfølede og kristelig Mand, . . . tvivlede man ikke om, at han meddelte de ham betroede Børn en Opdragelse, der idetmindste stod paa samme Trin som Almueskolens; og saa længe hele Virksomheden holdt sig indenfor Hjemmet, og kun ganske enkelte „skolesøgende“ Børn vare optagne med ved Privatundervisningen, forment man under Hensyn til de særlige personlige Forhold og efter Hr. Frederiksens ofte yttrede, indtrængende Ønske at kunne forsvare ikke strengt at gennemføre Fordringen om Examiners Afholdelse; thi medens man paa den ene Side intet Øjeblik var i Tvivl om Berettigelsen til at tilsige samtlige Børn til Overhøring, . . . ansaae man det paa den anden Side heller ikke for pligtstridigt at se Tiden noget an.”

Man saa sig saaledes nu uafviseligt foranlediget til at kræve en Prøve afholdt. Men to Dage før denne skulde finde Sted, modtog Skolekommissionen fra H. C. Frederiksen en „Præstestest“, hvori Pastor O. Hohlenberg ved Holmens Kirke sagde god for Skolens Religionsundervisning, og til den berammede Prøve, der skulde have fundet Sted paa Ordrup Skole, mødte ikke en eneste Elev. Sagen blev derpaa indberettet. Stor var Skolekommissionens Overraskelse, da den fra Skoledirektionen, som dog oprindeligt havde rejst Sagen, modtog den Besked, at den ikke vilde foretage videre.

Omtrent paa lignende Maade gik det i det følgende Aar. Der ansattes en Dag til Eksamen, og Frederiksen indsendte en Attest, som Skolekommissionen ikke fandt fyldestgørende, hvorpaa Prøven udsattes, indtil Direktionen havde taget sit Standpunkt. Dette forelaa først ind i det nye Aar og gik ud paa, at Direktionen godkendte Attesten, Provst Schousbøe dog med Forbehold.

Sagen var imidlertid kommet frem i Dagspressen; „Morgenbladet“ støttede ivrigt det Frederiksen'ske Standpunkt, og Skole-

kommissionen blev mere og mere bitter over Direktionens Valenhed og ønskede Sagen forelagt højeste Myndighed. I Marts tog Kommissionen selv Affære og henvendte sig til Ministeriet, der svarede med at henlægge Sagen, da den ikke var indsendt ad tjenstlig Vej, og Skolekommissionen fik en „Næse“ for denne Forsømmelighed. Da Skrivelsen senere gennem rette Vedkommende paa ny naaede frem til Ministeriet, maatte dette give Skolekommissionen Medhold i, at den fremlagte Attest var utilstrækkelig, men da var Tiden forpasset, man var allerede langt henne paa Sommeren, og Direktionen nøjedes med en valen Udtalelse af Forventningen om, at fremtidige Præstestatter fra Frederiksens Skole maatte være fyldestgørende. Skolekommissionen gjorde derefter ikke mere ved Sagen. Den havde kæmpet for, hvad den følte var ret og rimeligt, og nu var den delvis ladt i Stikken af den Myndighed, der havde sendt den i Ilden, men hurtigt var blevet træt af Tovtrækningen og ønskede en Afslutning.

Ogsaa over for den katolske Skole paa Ordruphøj stillede Skolekommissionen sig til en Begyndelse afventende. Men da man i Maj 1874 af Hensyn til den aarlige Indberetning forlangte tilsendt en Liste over samtlige i Skolen underviste Børn, nægtede Skolens Rektor at udlevere Fortegnelsen. I den Skrivelse, som herom straks indgik til Direktionen, udbad Skolekommissionen sig Direktiver for, hvorledes den fremtidig havde at forholde sig i Sagen. Svaret udeblev, og Skolekommissionen skjulte sin Ærgrelse, indtil den Aaret efter afgav følgende Indberetning:

„St. Andreas Collegium paa Ordruphøj. Papistisk Skole og Opdragelsesanstalt for Dreng. Bestyrer Pastor Zurstrassen. Børnetallet kjendes ikke, da Skolekommissionen endnu ikke har faaet Svar fra Skoledirektionen paa sin Forespørgsel af 12. Juni 1874 og saaledes er ude af Stand til at afkræve Bestyreren de fornødne Oplysninger.“

Skoledirektionen reagerede imidlertid ikke over for dette Naalestik, og det blev derpaa gentaget i de følgende 9 Aars Indberetninger, kun med den Forandring, at Aarstallet 1874 for hver Gang figurerede med stedse federe Tal. Om Pastor Jantzen havde ventet ad denne Vej at vække Skoledirektionen til Daad, da maatte han se sit Haab skuffet. Knuden løstes i al Stilfærdig-

hed, da en ny Rektor, Pastor Werhahn, overtog Skolens Ledelse og i November 1884 indsendte en Elevfortegnelse.

Over for den Kendsgerning, at protestantiske Forældre i Ordrup og Jægersborg tog deres Børn ud af de offentlige Skoler og satte dem i det katolske Kollegium, stod Skolekommissionen magtesløs, selv om Direktionen paa dette Punkt ikke kunde undlade at yde den sin Støtte. Ganske vist drejede det sig kun om enkelte Tilfælde, men den Omstændighed, at de paagældende Forældre besvarede Skolekommissionens Krav om Børnenes Bortvisning fra den katolske Skole med en øjeblikkelig Udmeldelse af Folkekirken, bragte hurtigt Skolemyndighederne til at indse, at denne Vej ikke var farbar, og at man her maatte bøje sig for Forældrenes Ønsker.

Enkelte af de private Skoler, saaledes Ole Jacobsens Skole i Ordrup, Frk. Hauchs Skole og Remilla Bruuns Pigeskole i Gjentofte, havde opnaaet kommunal Støtte under den Form, at Kommunen havde oprettet nogle faa Fripladser, som Sogneraadet efter Skolernes Indstilling tildelte flinke Elever.

Fra Landsbyskole til Købstadskole.

Siden den grundlæggende Lov i 1814 havde skabt den danske Folkeskole, var kun meget lidt forandret paa Skolens Omraade. De kommunale Raad havde i 1856 faaet Indstillingsret til ledige Lærerebæder, og en anden Lov gav i 1867 Lærerebæder Ret til Ansættelse ved offentlige Skoler, men forskellige Forsøg, der i Aarhundredets tre sidste Tiaar blev gjort paa at skabe en tidssvarende Ordning for Folkeskolen, strandede dels paa Tidens vanskelige parlamentariske Forhold, og dels paa et Modsætningsforhold mellem dem, der fremdeles ønskede den bestaaende Skoleordning bibeholdt, og Tilhængerne af den grundtvigske Friskolebevægelse. Imidlertid lykkedes det i Marts 1899 Kultusminister Styhr at faa gennemført en Skolelov, der fem Aar senere udvidedes af J. C. Christensen. De ved disse Love opnaaede Fremskridt bestod i første Række i en Nedsættelse af Klassernes Børnetal. Rigtignok laa Maksimumstallet for Landsbyskolens Klasser endnu efter Loven af 1904 saa højt som 35, men Nedsættelsen medførte i hvert Fald, at nye Klasser mange Steder maatte oprettes og Skoler udvides, et Forhold, der i særlig Grad gjorde sig gældende i de stærkest voksende Kvarterer i Gjentofte Kommune. Endvidere forøgedes Undervisningstiden, og Fagkredsen udvidedes med Naturfag, Gymnastik for Piger og Sløjd, og endelig skabte Lovene Hjemmel for, at Landkommuner med bymæssig Bebyggelse kunde indføre købstadordnet Skolevæsen.

Samtidig med, at Lovgivningsmagten ved disse nye Love søgte at bringe Landsbyskolen op i et højere Plan, begyndte Skoler-

nes Klientel at stille større Krav til Undervisningen. Fra 3 Foreninger i Hellerup Hellerup Grundejer- og Borgerforening, Hellerup kommunale Vælgerforening og Hellerup Handelsforening — indsendtes i Eftersommeren 1902 til Sogneraadet et Andragende gaaende ud paa, at Hellerup Skole straks udvidedes og udvikledes

Ordrup Skole, opført 1900, nu Filialskole.

„f. Eks. i samme Retning som Frederiksberg Kommuneskoler“, og at der, naar denne Udvikling var kommet i god og sikker Gænge, fremtidig stræbtes hen imod at føre den videre i Retning af en kommunal Borger- og Realskole. Da Udviklingen i Hellerup i disse Aar foregik med rivende Hast, var Skoleudvidelsen indlysende nødvendig. Skolekommissionen tilraadte, at Udvidelsen straks beregnedes paa en 8-klasset Skole i Lighed med, hvad der var foregaaet i Ordrup et Par Aar i Forvejen, idet Erfaringen fra denne Skole viste, hvorledes en saadan Udvidelse af sig selv kunde medføre en forbedret og paa mange Punkter udvidet Undervisning, naar Fagfordeling rationelt gennemførtes.

Skoleudvidelsen blev derpaa sat i Gang, og Lærerpersonalet forøgedes til en Begyndelse med en Forskolelærerinde. Da Skolen blev indviet den 30. August 1904, var der allerede oprettet yderligere 2 Lærerebbeder, men dette viste sig saa utilstrækkeligt, at man i det følgende Halvaar maatte ansætte baade en 5. Lærer og en 6. Lærer.

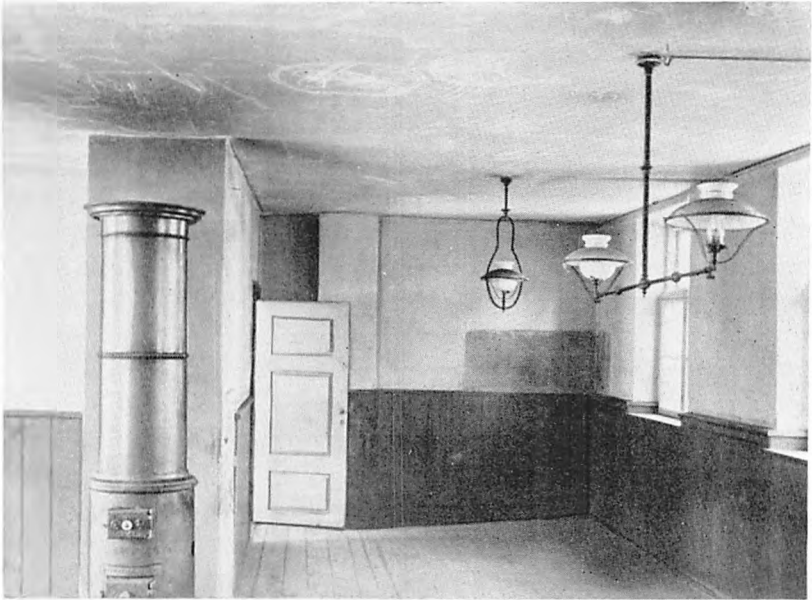
Ved denne Tid var praktisk talt alle Sognets gamle Skoler blevet for smaa. Overlæreren ved Ordrup Skole havde endnu før Aarhundredskiftet, i Marts 1899, henledt Sogneraadets Opmærksomhed paa Skolens trange Lokaleforhold, og allerede inden Midsommer var det vedtaget, at Skolen skulde udvides stærkt. Resultatet blev Skolebygningen paa Hjørnet af Hyldegaardsvej og Kirkevej, en Bygning, der i Udstyrelse og Indretning efter den almindelige Mening var alt for flot. Der var da ogsaa i Dagen efter Skoleindvielsen fra hele Kommunen som fra Omegnskommunerne en Valfart af Mennesker, der med egne Øjne vilde erfare, i hvor stærk Grad Sogneraadet havde ruttet med Midlerne. Neutralt bedømt var Forholdet det, at Sogneraadet havde givet Professor Thejll Lejlighed til at skabe en smuk, tidssvarende Skolebygning med gode, lyse Lokaler. „Flothederne“, som Bysnakken i alt væsentligt havde Ansvaret for, levede dog saa sejt videre i Publikumsbevidstheden, at der, da Gjentofte Skole faa Aar senere stod for Tur til en Modernisering, lød Røster, der frabad sig Gentagelse.

Den næsten 200-aarige Rytterskole, hvormed Gjentofte endnu klarede sig nødtørftigt, trængte haardt til Afløsning. Til Skolegrund havde Sogneraadet i 1902 erhvervet 6000 Kvadratalen af Baunegaardens Jord; i 1904 blev Arbejdet sat i Gang og Skolen indviet det følgende Aar. Ogsaa her var en smuk og god Skolebygning blevet rejst, og det synes nu, som om Offentligheden har affundet sig med Stilen og de saakaldte ekstravagante Tilbøjeligheder.

Endnu samme Aar, som Gjentofte Skole var færdigbygget, købte Kommunen Jord til en ny Skole i Skovshoved. Det Skolekompleks, der her rejste sig, var en saakaldt Pavillonskole, noget paa disse Kanter hidtil uforsøgt. De almindelige Klasselokaler var fordelt i 2 Pavilloner mod Korsgaardsvej, medens Hovedbygningen, der rummede Gymnastiksal, Særlokaler, Kontor og Lærerværelse, samt i den østlige Ende Folkebadeanstalt,

var lagt langs med Teglgaaardsvej. Skolen toges i Brug i Januar 1908.

Imidlertid var Hellerup, inden Skolebyggeriet i Kommunens andre Dele var kommet paa Højde med Tidens Krav, vokset saa stærkt, at en Del af Skoledistriktet maatte skilles fra og en helt

Klasseværelse i den gamle Skole i Gjentofte (efter Rømningen i 1905).

ny Skole bygges. Man valgte et Areal, Kommunen ejede ved Vandværket paa Mantziusvej, og i 1909 fuldførtes Kommunens anden Pavillonskole, Maglegaardsskolen, der ligesom sin Forløber i Skovshoved var tegnet af Bygningsinspektør Thejll. Som Skillelinie mellem Hellerup og Maglegaardsskolens Skoledistrikter fastsattes Lemchesvej—Aurehøjvej.

Medens Kommunens Skoler hidtil havde arbejdet uafhængig af hinanden, spores efterhaanden en Tendens til ud af denne Række Enere at danne et Skolevæsen. I Skolekommissionen fremsattes i 1906 Forslag om Udarbejdelse af en fælles Timeplan for alle Kommunens Skoler, og samme Aar nedsattes af Sogneraad og Skolekommission et Fællesudvalg til Drøftelse af en ensartet Undervisningsplan. Forhandlingerne, der trak tem-

melig længe ud, førtes delvis paa Basis af en af Sogneraadsmellem, Overlærer Frantz Rasmussen, Skovshoved, fremsat Tanke om en Skoledeling, saaledes at der skulde skelnes mellem en 6-klasset „Normalskole“ og en „udvidet Skole“ med 7 Klasser. Der skulde da arbejdes hen til, at der ved alle Skolerne, i første Række de større, oprettedes udvidet Skole. I denne Skoleafdeling vilde man ikke mulkttere, men ulovlige Forsømmelser skulde uvægerlig medføre Henvisning til Normalskolen. I begge Skoleafdelinger skulde undervises i almindelige Skolefag og Sløjd, og i den udvidede Skole tillige i Matematik og eet fremmed Sprog.

Om denne Ordning samlede Udvalgets Flertal, medens Købmand Ellgaard vilde gaa videre og indføre kommunal Mellemskole. Dette Forslag, der fremkom i Januar 1909, vakte Opsigt inden for Skolekredse. Dr. Ernst Kaper, der kort i Forvejen var blevet Rektor ved Ordrup Gymnasium, følte sin private højere Skole truet og indsendte til Sogneraadet en længere Skrivelse, hvori han fremsatte Ønsket om Forhandling. Samtidig protesterede Rektoren i „Politikens Distriktsblad“ mod en eventuel kommunal Mellemskole. Dette Indlæg blev imødegaet af en Lærer, der kaldte sig Peder Rasmussen, og der udviklede sig en skarp Polemik, der, da Dr. Kaper havde bragt i Erfaring, at Peder Rasmussen var identisk med Lærer P. R. Skovby ved Hellerup Skole, meget dramatisk endte med, at Doktoren en Dag traadte ind paa Hellerup Skoles Lærerværelse og læste sin Modstander Teksten. „Jeg begriber ikke, at de lod være med at smide mig ud,“ bemærkede han, da han Dagen efter omtalte Episoden.

Blandt Skolernes Lærere var Stemningen delt, og begge Lejre havde ivrige Talsmænd, der fægtede heftigt paa de Forældremøder, der blev holdt om Sagen. Den Lærerfraktion, der sluttede op om den udvidede Skole, ønskede denne suppleret med et toaarigt Realkursus, der skulde give Folkeskolens flinkeste Elever Adgang til at tage Præliminæreksamen. En Forældrehenvendelse til Sogneraadet udtalte Ønsker, der gik i samme Retning. Ogsaa Skolekommissionen sluttede sig hertil og henstillede i Slutningen af 1909 til Sogneraadet, at Præliminærklasserne oprettedes. Skoleudvalget var dog ikke stemt for paa dette Tidspunkt at følge Henstillingen, og den nye Undervis-

ningsplan, der mod de fleste Læreres Ønsker indførte 40-Minutters Lektioner, skulde derpaa bringe den udvidede Skole ud i Livet.

Denne Skoleordning kom dog langt fra til at betyde det, dens Fædre havde ventet og ønsket. Da Valget mellem de to Skoleafdelinger stod Forældrene frit, blev Følgen, at Ordningen i Stedet for en Deling efter Individualitet skabte en social Søn- dring, der kun kunde virke uheldigt i et offentligt Skolevæsen.

Ved Præliminærklasserne rørtes der ikke, før Medlem af Sogneraadet, Overlærer N. J. Nielsen, Maglegaardsskolen, under Budgetdebatten i 1911 erklærede, at han gjorde sin Tilslutning til de private Skolers Tilskud (25 000 Kr.), som Kommunen havde ydet siden 1909, afhængig af, at Raadet vilde give sit Minde til de kommunale Præliminærklassers Oprettelse. Denne Udtalelse kunde dog naturligvis ikke tvinge Sagen igennem, og Klasserne maatte nøjes med indtil videre at figurere paa Ventelisten.

En Række mindre Gnidninger mellem Skolekommission og Skoleudvalg, der lidt efter lidt var udartet til en Slags Kompe- tencestrid, bilagdes ganske naturligt med Fastlæggelsen af den Linie, der begrænsede Skolekommissionens Beføjelse til det rent pædagogiske Felt, medens Skoleudvalget havde den bevilgende Myndighed. Men selv med denne Ordning maatte Skolekom- missionen snart erkende, at Arbejdet var saa stærkt paa Veje til at vokse den over Hovedet, at en Aflastning maatte søges. En Deling, der bragte en Skolekommission for hvert Kirkesogn, var for det første i Modstrid med Enhedsbestræbelserne, og for det andet blev Lovligheden af denne Udvej draget stærkt i Tvivl. I Kommissionens Møde den 20. Dec. 1909 behandlede da første Gang Spørgsmaalet om Ansættelse af en Skoledirektør, der paa den ene Side skulde staa som Folkeskolens øverste Leder og paa den anden være Skolekommissionens Sekretær og pædagogisk Raadgiver for Skolekommission og Sogneraad. Da der fra enkelte Sider ytrede Frygt for, at dette vilde virke reducerende paa Kommissionens Myndighed, blev der fra andet Hold gjort gældende, at denne samlende Haand var særdeles ønskelig, fordi Lærerpersonalet ikke havde den fornødne Respekt for de for- haandenværende Myndigheder. At disse kunde være udsat for,

at Lærerne lejlighedsvis bragte Smilet i Anvendelse over for dem, kan næppe bestrides. Saaledes havde i 1906 Lærerpersonalet ved Ordrup Skole ansøgt om et Tilskud paa 50 Kr. til Anskaffelse af en naturhistorisk Samling, men Andragendet sendtes tilbage med Anmodning om Specifikation. Denne fulgte prompte og saa minutiøst, at sidste Post paa Listen lød: En Mariehøne, 5 Øre. Denne „Respektløshed“ vakte hos Frantz Rasmussen en Vrede, som han i det følgende Sogneraadsmøde gav Luft i saalydende Indlæg:

„Der andrages her om en Gedeham, en Mariehøne og en Østersskal! Er det ikke noget, Lærerne selv kan finde og bringe Skolerne? Skal Sogneraadet skaffe Gedehamse? Nu har vi været plaget saa meget af disse i Sommertiden, og det forlanges nu, at Sogneraadet skal indkøbe dem til Skolen. Børnene gaar hver Dag og synger „Mariehøne, flyv, flyv —“, var det ikke rigtigt, at man beholdt et Eksemplar til Skolen i Stedet for at lade dem flyve allesammen?“ -- Ordrup Skole maatte vente et Aar paa sin naturhistoriske Samling.

I Skolekommissionen opnaaedes imidlertid Enighed om det ønskelige i Ansættelse af en Skoledirektør, men Spørgsmaalet maatte ikke desto mindre vente en Tid paa den Løsning, det omsider fandt i Forbindelse med en for Kommunens Skolevæsen gennemgribende Forandring. Gjentofte Kommune havde i Tidens Løb ganske skiftet Karakter, idet den fra at være en almindelig Landkommune nu i mange Henseender havde faaet Præg af Købstad, og dette gjaldt ogsaa paa Skolevæsenets Omraade. Indførelse af købstadordnet Skolevæsen vilde bringe store Fordele, og navnlig vilde der komme større Fasthed over hele Institutionen, hvilket vilde være til Gavn for alle Parter. Et Forslag fra Skolekommissionen i denne Retning fandt en næsten enstemmig Tilslutning i Sogneraadet, som derpaa i December 1911 vedtog en Skoleplan, hvorefter Købstadordningen skulde indføres fra 1. April 1912. Skolerne skulde omfatte 7 fortløbende Klasser med de fornødne Parallelklasser; en Undtagelse dannede dog Vangede Skole, indtil Børnetallet blev tilstrækkeligt til de 7 Klassers Oprettelse. Jægersborg Skole skulde helt nedlægges. Ledelsen af hele Skolevæsenet skulde lægges i Hænderne paa en Skoledirektør.

Skoleplanen kom dog ikke til at træde i Kraft til den fast-

satte Tid, da Ministeriet ikke vilde give efter for det af Sogneraadet rejste Krav, at Skoledirektøren skulde have kommunal og ikke kongelig Udnævnelse. Paa dette Punkt maatte Sogneraadet bøje sig, og 11. Oktober 1912 forelaaa den ministerielle Approbation, saaledes at Ordningen kunde træde i Virksomhed fra 1. April 1913. Som Kommunens første Skoledirektør ansattes Kommunelærer paa Frederiksberg, cand. jur. Anders Vinten.

Købstadordnet Skolevæsen.

De første Aar under den nye Skoleordning blev ikke saa fredelige, som man havde kunnet ønske. Ved Krigsudbrudet i 1914 beslaglagde Nordfrontkommandoen nemlig straks en Række Skolelokaler til militært Brug, saaledes at Undervisningen ved Sommerferiens Slutning kun ved Hellerup Skole og Maglegaardsskolen kunde optages i fuldt Omfang. Værst var det gaaet ud over Gymnastiksalene, der ved alle de øvrige 4 Skoler havde militær Belægning; ogsaa enkelte Klasselokaler var afgivet, og det maatte blive en Selvfølge, at hele Tilstanden bragte megen Forstyrrelse i Skolernes Arbejde. I Løbet af Foraaret 1915 frigjordes dog Skolerne lidt efter lidt for Indkvarteringen, og i Juni Maaned kunde Gjentofte Skole, der længst havde maattet staa til Sikringsstyrkens Disposition, paa ny tage samtlige Lokaler i Anvendelse til normalt Brug.

Allerede før Krigen havde Skolebygningen paa Hyldegaardsvej vist sig ufyldstgørende. Til over 300 Elever raadede den kun over 8 Klasseværelser, hvoraf endda de 4 var uegnede. Særlokaler fandtes ikke. Der forelaa i 1915 Planer til en Udvidelse af Bygningen, men under Hensyn til de utrygge Tilstande vedtog Sogneraadet at udsætte Arbejdet, til normale Forhold indtraadte, og der bøledes paa den føleligste Pladsmangel ved Inddragelse af Overlærerboligen til Undervisningsbrug og senere ved Opstilling af 2 Barakker. Imidlertid bevirkede Krigens Langvarighed, at Spørgsmaalet om at skaffe tidssvarende Lokaler genoptoges i det nyvalgte Sogneraad til Trods for de stadigt voksende Byggevanskeligheder, og i Foraaret 1918 vedtoges det enstemmigt at

gennemføre Sagen, men saaledes, at der opførtes en helt ny Skole ved Marievej (nu Grønnevænge). Arbejdet, der leledes af Arkitekt Mandrup Poulsen, paabegyndtes straks om Foraaret, men hæmmedes til Stadighed af Vanskelighederne ved at fremskaffe de forskellige Materialer, saaledes at Skolen først stod færdig i Sommeren 1920. Indvielsen fandt Sted den 16. August, og Dagen efter samledes Børn, Forældre og Lærere i den gamle Skole, hvorefter man marcherede til Skolen i Grønnevænge.

For den private Skole var Stillingen i Aarene lige før Kri-gen blevet saaledes, at Ledelsen havde set sig nødsaget til at an- drage de tre Kommuner i Storkøbenhavn om Tilskud. Ved An- dragendets Behandling i Gjentofte Sogneraad i December 1909 betonedes det, at Opretholdelsen af den private højere Skole maatte være et Statsanliggende og ikke en kommunal Opgave, men da Staten paa det paagældende Tidspunkt ikke saa sig i Stand til at træde hjælpende til, maatte Kommunerne tage Af- føre. De socialdemokratiske Sogneraadsmedlemmer kunde prin- cipielt ikke stemme for Tilskud til Privatskolen, hvorimod man fra Flertallets Side gjorde gældende, at dersom Skolepengene i de private Skoler ikke kunde holdes paa det hidtidige Niveau, vilde man i den offentlige Skole blive udsat for en stærk Inva- sion af Elever, der havde maattet forlade den private Skole af økonomiske Grunde, og at Privatskolen under denne Betragt- ning sparede Kommunen for en betydelig Udgift. Det vedtoges derefter til Fordeling blandt de private Skoler i Kommunen at yde 24 000 Kr. for Aaret 1910-11, dog under den Forudsætning, at Kommunen fik Dispositionsret over et vist Antal Fripladser.

Uden at nye Synspunkter blev fremdraget i Debatten, førtes denne i de følgende Aar — til Tider ret lidenskabeligt — om det samme Emne, indtil Sagen i 1917 indtraadte i en ny Fase. Ved Valget til Københavns Borgerrepræsentation i Marts 1917 havde Socialdemokratiet faaet Flertal, og dette erklærede nu, at det vel for Aaret 1917-18 vilde føle sig bundet ved den Bevil- ling, det var vedtaget at yde Privatskolen, men at man ikke for Fremtiden vilde gaa med til at stille denne Skole som hidtil. In- den for den private Skoles Kreds maatte denne Udtalelse skabe en stærk Ængstelse for Skolernes fremtidige Skæbne. Paa Initia- tiv af Skoleudvalgsformanden, Lektor Næsted, blev Sagen frem-

draget i Gjentofte Sogneraad, og det vedtoges — imod Socialdemokraternes Stemmer — at indgaa til Undervisningsministeren med et Forslag om, at Gjentofte Kommune overtog de i denne bestaaende private Skoler til kommunal Drift, dog med betydelig Frihed i pædagogisk Hensende for den enkelte Skole.

Henvendelsen foranledigede, at Ministeren, Keiser-Nielsen, ønskede hele Spørgsmaalet om de private Skolers fremtidige Stilling gjort til Genstand for en Fællesforhandling mellem Repræsentanter for Staten og Hovedstadskommunerne. Til at føre denne Forhandling paa Gjentofte Kommunes Vegne udpegede Sogneraadet Parkov og Næsted; senere tiltraadte ogsaa Blichfeld Udvalget.

Resultatet af Forhandlingerne blev Loven af 20. Marts 1918, hvorefter Kjøbenhavns Kommune skulde overtage 2 Gymnasieskoler, Frederiksberg og Gjentofte hver een og Staten Resten, Kommunerne endvidere de private Mellem- og Realskoler, der maatte ønske at komme ind under Ordningen, hvorimod samtlige private Underskoler skulde fortsætte som hidtil. Gjentofte Kommune overtog herefter Plockross' Skole, der efter Overtagelsen benævnedes Øregaard Gymnasium og fra 1924 blev Fællesgymnasium, A. Sidenius' Skole i Gjentofte, der skulde opretholdes som selvstændig Skole, samt Hellerup Realskole, hvilken sidste indtil videre skulde drives som en Filialskole af Øregaard Gymnasium. Skoleaaret 1918—19 skulde betragtes som et Overgangs-aar, i hvilket Administrationen af de overtagne Skoler var henlagt til et Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for Staten og de 3 Kommuner.

Inden for Gjentofte Kommunes Grænser laa endnu en Privatskole, hvis Forhold var forblevet urørt af Loven af 1918, St. Andreas Kollegiet paa Ordruphøj. Denne Skoles Drift havde hidtil været betinget af Midler af væsentligst udenlandsk Oprindelse, og da disse paa Grund af den europæiske Situation for en stor Del var ophørt at flyde, saa Skolens Ledelse sig nødsaget til med Udgangen af Skoleaaret 1919—20 at standse Virksomheden, da Kommunen ikke ønskede at overtage den. Forældrene havde ønsket under Afviklingen saa vidt muligt at se Skolen bevaret samlet og med de samme Lærerkrefter som hidtil, og Underskolen samt I. og II. Mellemskoleklasse fik da Lokaler paa Hyldegaardsvej i den gamle Ordrup Skole, som var overtaget af De forenede

Skoler, der midlertidigt stillede Lokalerne til Disposition. De øvrige Klasser fra St. Andreas Kollegiet kunde paa Grund af deres Faatallighed anbringes i andre Skoler.

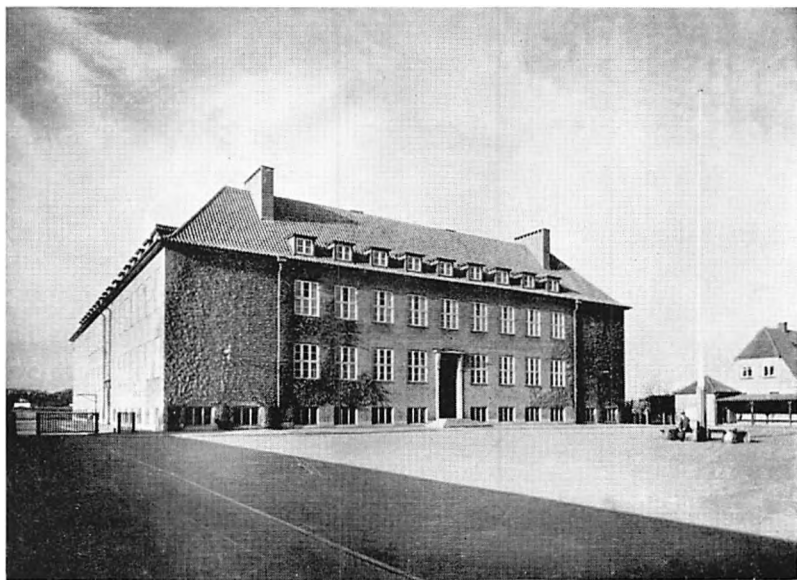
Overtagelsen af de private Skoler kom imidlertid til ogsaa paa anden Maade at øve Indflydelse paa Kommunens offentlige Skolevæsen. Paa Forældremøder, der i Forsommeren 1918 afholdtes ved Hellerup Skole og Maglegaardsskolen, var Spørgsmaalet om kommunale Mellem-skoleklasser i Tilknytning til de bestaaende Folkeskoler fremdraget af Forældrene. Man var paa Skolemyn-dighedernes Side klar over, at mange Hjem, naar Lejlighed der-til gaves, kunde ønske at give deres Børn Adgang til en Mellem-skoleundervisning, som ved Overtagelsen af de private Skoler vil-de blive meget billig, og at Følgen heraf vilde blive en Udvan-tring af Folkeskolens flinkeste Elever ind i de overtagne Mel-lem-skoler. Fra Forældrekrederne ved Hellerup Skole, Magle-gaardsskolen og Gjentofte Skole indsendtes til Sogneraadet et Andragende om Oprettelse af Mellem-skoleafdelinger ved disse Skoler. Skolekommissionens Flertal var af den Mening, at den bestaaende Ordning med Præliminærklasser var at foretrække, men vilde dog ikke modsætte sig Forældrenes Ønsker. Sogneraa-det vedtog da i Februar 1919 at etablere Mellem-skoleafdelinger ved de tre nævnte Skoler under Forudsætning af, at der meldte sig tiltrækkelig mange Elever. Optagelsesprøven blev bestaaet af i alt 117 Elever, der anbragtes i een Klasse i Hellerup Skole, een i Gjentofte Skole og 2 i Maglegaardsskolen.

I Marts 1919 var der fra Forældrene ved Ordrup og Skovs-hoved Skoler fremkommet lignende Andragender. Mellem-skole-afdelinger ved disse Skoler oprettedes dog først henholdsvis 1922 og 1927.

En umiddelbar Følge af Mellem-skoleafdelingernes Oprettelse blev en hurtig Afvikling af de kommunale Præliminærklasser. Da det sidste Hold dimitteredes i 1923, havde denne Skoleafde-ling bestaaet i 10 Aar, i hvilket Tidsrum 264 Elever var ud-gaaet derfra med almindelig Forberedelseseksamen. I de to føl-gende Aartier har almindeligvis hvert Aar et mindre Antal Ele-ver fra Gjentofte Kommunes Skoler fundet Optagelse i kjøben-havnske Præliminærklasser. Fra Sommerferien 1941 er denne Skoleform genoprettet ved Gjentofte Kommunes Skolevæsen.

Den første Fortsættelsesklasse (8. Klasse) for Folkeskolens Elever etableredes i 1920 ved Hellerup Skole.

Gjentofte Kommune er Medindehaver af „Statens og Hovedstadskommunernes Kursus til Studentereksamen” fra denne Institutions Oprettelse i 1921 ved Sammen dragning og Overgang til offentligt Eje af flere private Eksamenskursus.

Tjørnegårdsskolen.

Medens Befolkningstilvæksten i Kommunens vestlige Omraader i Aarene ind under Verdenskrigen havde formet sig ret stilfærdigt, begyndte den i 1915-16 at tage Fart, saaledes at en Udvidelse af Skolevæsenets Rammer i Gjentoft og Vangede maatte blive Følgen. En Tilbygning til Gjentoft Skole blev derpaa vedtaget af Kommunalbestyrelsen i November 1921. Tilstanden i Vangede Skole var ganske uholdbar, og en Udvidelse i Forbindelse med den gamle Skole kunde der slet ikke være Tale om. Der blev da udlagt et Areal af Tjørnegårdens Jorder ved Brogaardsvej til Grund for en ny Skole, der skulde søges af Børn fra Vangede Distrikt og Kvarteret Nord for Gjentoft Station. Det viste sig ikke helt let inden for Kommunalbestyrelsen at opnaa Enighed om Tidspunktet for Byggearbej-

dets Paabegyndelse, men da en Henvendelse fra Skolekommissionen i Marts 1922 karakteriserede Forholdene i Vangede Skole som fortvivlede og ønskede en ny Skole bygget saa hurtigt, at den kunde tages i Brug allerede i 1923, maatte Planerne snarest søges udarbejdet.

Slet saa hurtigt som ønsket kom det dog ikke til at gaa. Det første Sæt Planer blev kasseret, og det blev derpaa i Februar 1923 overdraget Arkitekt E. Norup at udføre nye Tegninger, hvorpaa Arbejdet kunde sættes i Gang. Den 4. Decbr. 1924 overførtes Vangede Skole samlet til Tjørnegaardsskolen, hvis Indvielse blev højtideligholdt den 7. Jan. 1925. Den gamle Skoles Bygninger blev overdraget til Vangede Menighed, der lod dem indrette til kirkeligt Brug.

Med Udvidelsen af Gjentofte Skole og Opførelsen af Tjørnegaardsskolen var Skoletrangen i Kommunens vestlige Del imidlertid ikke fuldt afhjulpet. Kommunen sikrede sig da et Areal af Kildegaardens Jorder ved Bernstorffstøtten i den Hensigt her at opføre en Sydvestskole. Nogen Tid efter, at det i 1928 var vedtaget at foretage de forberedende Arbejder til denne, modtog Kommunalbestyrelsen fra en Række Beboere i den sydvestlige Del en Henvendelse, der ønskede Kildegaardsskolen opgivet og den nye Skole rykket længere mod Sydvest. Sagen blev derpaa taget op til ny Behandling, og et Flertal af Skoleudvalget gik ind for at følge den rettede Henstilling, saaledes at det blev Dyssegaardsskolen og ikke Kildegaardsskolen, der blev til Virkelighed. Man vedtog at antage de af Arkitekterne Brandt, Hagen og Schiøtz til en Konkurrence udarbejdede Planer, hvorefter Skolen opførtes som Aulaskole med Vindelrampe i Stedet for Trappegang. Indvielsen fandt Sted efter Sommerferien 1932.

Bebyggelsen af de hidtil svagt udnyttede Arealer Vest for Gjentofte Sø udviklede sig i Aarene umiddelbart efter 1930 med en rivende Hast, og Kravet om endnu en Vestskole til Aflastning af de allerede bestaaende blev uomgængeligt. Paa Højdedraget Vest for Søen opførtes da Bakkegaardsskolen i Aarene 1933-34. Skolen, der ligesom Dyssegaardsskolen er af Aulatypes, er tegnet af Arkitekt Fr. Wagner. De Klasser, der til en Begyndelse skulde udgøre Bakkegaardsskolen, oprettedes fra Sommerferien 1934 ved de to Naboskoler, hvorfra de den 7. Januar 1935 overførtes til den nye Skole.

Bakkegaardsskolen fyldtes i Løbet af faa Aar saa stærkt, at man i 1940 maatte optage Forarbejder til Mosegaardsskolen, der er tænkt opført paa et Areal ved Vangede By. Samtidig er der sluttet Overenskomst med Staten om dennes Overtagelse af den hidtidige Gjentofte Skoles Bygninger til Brug for Aurehoj Gymna-

Skoledirektor A. Vinten.

sium, hvorefter Gjentofte Skole flyttes til Baunegaardsskolen, der skal opføres paa den gamle Baunegaards Plads.

Ogsaa mod Øst har Børnetallets stærke Stigning sat Spor i Form af Skolebyggeri, idet baade Skovshoved Skole og Maglegaardsskolen i 1930 udvidedes væsentligt.

Skoleforholdene i det sydlige Hellerup var i ikke ringe Grad afhængige af Løsningen paa Spørgsmaalet om Gymnasieskolernes fremtidige Anbringelse. Allerede da Kommunen overtog Øregaard Gymnasium, blev det bestemt, at Skolen, saa snart det lod sig udføre, skulde flyttes fra den gamle Bygning i Dantz-

feldts Allé til et nyopført Gymnasium, til hvilket Skolen, endnu mens den var privat, havde erhvervet en Grund ved Gersonsvej. Paa Grund af Dyrtiden og de vanskelige Pengeforhold varede det dog 3 Aar, inden der toges fat paa Opførelsen, og Kommunalbestyrelsen modtog gentagne Gange fra Skolens Forældredudvalg alvorlige Beklagelser over de mange og store Mangler, der hæftede ved den gamle Bygnings Lokaler, og som blandt andet medførte, at Skolen maatte afvise en Mængde Elever, der søgte Optagelse. I Juni 1922 vedtog Kommunalbestyrelsen da at paabegynde Bygningen af det nye Gymnasium efter Tegninger, der var udarbejdet af Arkitekterne G. B. Hagen og Prof. Edvard Thomsen. Den moderne Bygning, der vakte beundrende Opmærksomhed ogsaa uden for Landets Grænser, blev taget i Brug efter Sommerferien 1924.

Endnu inden Flytningen af Øregaard Gymnasium havde Kommunalbestyrelsen til Undervisningsministeriet indbragt Forslag til en Ordning af hele Gymnasiesagen i Gjentofte Kommune. Forholdet var dette, at baade Ordrup og Øregaard Gymnasier var stærkt overfyldte, og medens der i Hellerup var to Pige-gymnasier, Hellerupgaard og Aurehøj, havde Gjentofte By og hele det voksende vestlige Distrikt slet intet Gymnasium. Det maatte derfor synes rimeligt, at Gjentofteborgernes stadigt stigende Ønsker om en Afhjælpning af dette Savn ikke kunde lades uopfyldt. Kommunalbestyrelsens Forslag gik ud paa, at Staten overflyttede det ene af Pige-gymnasierne i Hellerup til Gjentofte og etablerede det som Fællesgymnasium, muligt i Forbindelse med Sidenius' Skole, som saa skulde overtages af Staten. Til denne Ordning Gennemførelse vilde Gjentofte Kommune bidrage med ca. 100 000 Kr., hvorefter Staten skulde overlade Kommunen Hellerupgaard Gymnasiums Grund og Bygninger samt refundere 60 pCt. af Amortisationsudgifterne.

Statens Krav var noget videregaaende. Et nyt Statsgymnasium skulde opføres; hertil skulde Kommunen afgive Grund med planeret og hegnet Legeplads, tilskyde kontant 230 000 Kr. og tilsige Statsskolen uopsigelig Brugsret til en Sportsplads i Skolens Nærhed. Gjentofte Kommunes Ydelse vilde herefter komme op paa ca. 330 000 Kr., hvorfra dog skulde gaa Værdien af Hellerupgaard Gymnasium og den delvise Refusion af Amortisationsudgifterne, saaledes at Kommunens egentlige Tilskud vilde

beløbe sig til omkring 80 000 Kr. Efter at denne Korrespondance var ført i Sommeren 1923, tilbød Kommunen i Decbr. samme Aar under Hensyn til Prisstigningen at tilskyde yderligere 20 000 Kr.

Sagen kom sin endelige Løsning et betydeligt Skridt nærmere, da Gjentofte Borgerklub i Foraaret 1924 tilbød at mageskifte sin Grund ved Gjentofte Folkepark med en anden Grund i Gjentofte By, for saa vidt Grunden ved Folkeparken kunde overdrages Staten som Byggegrund for det kommende Gymnasium. Dette Tilbud blev modtaget af Kommunalbestyrelsen.

Stor blev imidlertid Overraskelsen, da en ministeriel Skrivelse i Sommeren 1925 anmodede Kommunen om yderligere at forhøje sit Tilskud, hvis ikke Skolens Opførelse skulde udskydes paa ubestemt Tid. Efter Parkovs Forslag svarede Kommunalbestyrelsen herpaa, at man betragtede Forhandlingerne som afsluttede, og henstillede, at Bygningen snarest blev paabegyndt, samt at Skolen oprettedes fra 1. August 1925, foreløbig med Lokaler i Sidenius' Skole.

Ikke blot i Gjentofte, men i flere andre Dele af Kommunen var Ønskerne om en hurtig Løsning af Gymnasiesagen saa stærke, at Kommunalbestyrelsen tog Sagen op til fornyet Drøftelse, og i September 1925 tilbød Kommunen at bygge Gjentofte Gymnasium paa den dertil udpegede Grund ved Folkeparken og at afholde alle dermed forbundne Udgifter mod at faa overdraget Hellerupgaard Gymnasium og modtage de tidligere 60 pCt. Refusion. Over for dette storslaaede Tilbud havde Ministeriet dog endnu et Krav: at Grundens Værdi udgik af Refusionsberegningen. Ogsaa dette anerkendte Kommunalbestyrelsen, og fra Sommerferien 1926 var Gjentofte Statsskole en Kendsgerning.

Pigegymnasiet Hellerupgaard blev samtidig nedlagt, og Bygningen paa Hellerupvej, som Kommunen nu havde overtaget, udlejedes til De forenede Skoler til Brug for en privat Underskole, der kaldtes Tranegaardsskolen for Piger. Tranegaardsskolen for Drengene havde faaet Brugsret over det gamle Øregaard Gymnasium i Duntzfelts Allé.

Naar dette Arrangement kun blev af kortere Varighed, var Aarsagen den, at Skolevæsenet i Sommeren 1930 stod med to I. Mellemskoleklasser, som man ikke kunde skaffe Husly paa

anden Maade end ved at anbringe dem i Bygningen i Duntzfelts Allé og henlægge deres Administration til Rektoren ved Øregaard Gymnasium. Da det i Marts 1931 var øjensynligt, at dette Aar i samme Henseende vilde bringe Vanskeligheder, fremsatte Skoleudvalgets Flertal det Forslag, at Kommunen skulde financiere De forenede Skoler med et Beløb af 480 000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning paa Hjørnet af Gersonsvej og Lindorffs Allé, hvorefter de husvilde Mellemskoleklasser fremdeles kunde anbringes i Skolen i Duntzfelts Allé. Dette Forslag, der debatteredes i to meget langvarige Behandlinger, mødte en heftig Modstand hos Socialdemokraterne, der som Modforslag stillede Krav om en Udvidelse af Hellerup Skole, en Tanke, som allerede i en Aarrække havde været ventileret, men som hidtil havde maattet se sin Virkeliggørelse udskudt. I Skolekommissionen, der havde haft Sagen til Behandling, var Stemningen nærmest lunken, idet kun Halvdelen af Medlemmerne deltog i Afstemningen. En Henvendelse, hvori Forældredudvalgene ved Kommunens Skoler henstillede, at en Beslutning i denne Sag blev udsat, mente Flertallet dog ikke at kunne følge, og Forslaget vedtoges derpaa i April 1931 med 9 Stemmer. Allerede Aaret efter kunde den nye Tranegaardsskole tages i Brug.

De kommunale Mellemskoleklasser flyttedes i 1932 fra Duntzfelts Allé til den tidligere Tranegaardsskole for Piger paa Hellerupvej 11 og blev i 1934 en selvstændig Skole under Navnet „Hellerupgaard Mellem- og Realskole“. Skolen i Duntzfelts Allé indrettedes herefter som Filial af Maglegaardsskolen; et Antal Klasser havde til Huse her, indtil de i 1940 overflyttedes til den Bygning, som Teknisk Selskab havde ladet opføre paa Hartmannsvej til Brug for Teknisk Skole, som indtil da havde ført en ret omtumlet Tilværelse.

De forenede Skoler, om hvilke det under Debatten om Tranegaardsskolen var udtalt, at de gik paa Gravens Rand, henvendte sig i Februar 1934 til Undervisningsministeriet med Anmodning om, at der under dettes Ledelse maatte blive optaget Forhandlinger med de tre Hovedstadskommuner om Skolernes fremtidige Forhold. Forhandlingerne førte til, at Skolerne fra 1. August 1934 overtoges af Kommunerne, hvorefter Gjentofte Kommune overtog Gjentofte Forberedelsesskole, Ordrup Forberedelsesskole og Tranegaardsskolerne, der henlagdes som Filialer un-

der henholdsvis Gjentofte og Ordrup Skoler samt Maglegaards-skolen. Tranegaardsskolen, der førtes videre som Fællesskole under een Ledelse, oprettedes fra 1937 som selvstændig Skole med eget Skoledistrikt.

Den længe ventede Udvidelse af Hellerup Skole gennemførtes i 1940-41, hvorefter Hellerupgaard Mellem- og Realskole kunde nedlægges.

Lektionsordningen, der stammede fra 1909 (se S. 178), opnaaede ingensinde at blive populær. Den kunde maaske være nogenlunde praktisk for de mindre Børn, men medførte i de ældre Klasser en kendelig Forjagethed i Arbejdet, og samtidig var de korte 5-Minutters Frikvarterer utilstrækkelige, ikke mindst naar en Klasse skulde gaa fra en Skoles øvre Etagér ned paa Legepladsen. Da Skoledirektøren i 1918 forelagde FælleslærerraaDET et Forslag om Tilbagevenden til 50 Minutters Undervisningstimer, fandt det enstemmig Tilslutning. Da dette ligeledes blev Tilfældet i Skolekommissionen, bortfaldt Lektionsordningen med Udgangen af Skoleaaret 1918-19.

Skoleaaret var ved Gjentofte Kommunes Skoler stedse regnet fra 1. April til 31. Marts. Da imidlertid de efter Loven af 1918 overtagne Skoler havde Augustskoleaar, fandt man det praktisk for at stræbe hen imod en Enhedsskole og undgaa socialt skilte Skoleformer, at ændre Folkeskolens Undervisningsplan, saaledes at Augustskoleaaret blev gældende ved alle Kommunens Skoler, en Ordning, som dog Flertallet af Folkeskolens Lærere havde været imod. Da Skolemyndighederne efter Skoleloven af 1937 for at undgaa en Tilbagevenden til Aprilskoleaaret opnaaede Ministeriets Tilladelse til fortsat at have Skoleaar fælles med Gymnasieskolerne, var Stillingen en helt anden, idet kun et Faatal af Lærerpersonalet nu var stemt for at skifte Skoleaar ved April.

Grænserne for hvert af Folkeskolernes Distrikter har stedse været fastlagt under fornøden Hensyntagen dels til Børnetallet i de forskellige Dele af Kommunen, dels til Skolevejlængderne. I den Skoleplan, som Kommunalbestyrelsen vedtog i November 1923, var dog indføjet den meget betydningsfulde Bestemmelse, at Forældrene ved Indmeldelsen kunde fremsætte Ønsker om deres Børns Optagelse i en bestemt Skole; til saadanne Ønsker

vilde da blive taget Hensyn i den Udstrækning, Omstændighederne maatte tillade det.

En skolebotanisk Have for alle Skoler i Kommunen var første Gang paa Tale i 1914, da Nielsen-Havsgaard under en Debat om Anlæg af en botanisk Have for Hellerup Skole udkastede den Tanke, at man anlagde en Have, der kunde forsyne samtlige Skoler i Kommunen med Typeplanter til Undervisningen i Botanik. Sagen udsattes til en ny Behandling, der aldrig kom til at finde Sted, og da ingen i de følgende Aar rørte ved Spørgsmaalet, gik det i Glemmebogen, indtil en Henvendelse fra Skolernes Forældredudvalg i 1920 vakte det til nyt Liv ved at pege paa, at det med det Omfang, Bebyggelsen havde taget, var næsten umuligt for den enkelte Lærer at skaffe Plantemateriale til Undervisningen. Det lykkedes denne Gang at opnaa en Bevilling, og paa en Grund, Kommunen ejede ved Morescovej, fandt man en passende Plads til Haven. Sjælen i Foretagendet var Kommunelærer N. P. Nissen, og under hans Ledelse voksede Haven nu fra den beskedne Start, da de første Plantepakker uddeltes i August 1922, til en for Naturhistorieundervisningen ganske uundværlig Institution, som ikke blot forsyner baade Statens og Kommunens Skoler med Plantemateriale, men som ogsaa Sommeren igennem hver Eftermiddag søges af Eleverne. Efter N. P. Nissens Udnævnelse til Overlærer ved Dyssegaardsskolen videreførtes Arbejdet af Kommunelærer Axel Brøegaard, nu Overlærer ved Gjentofte Skole, og af Havens nuværende Leder, Kommunelærer Knud Barfod.

Kommunen ansatte i 1920 Kaptajn, senere Oberstløjtnant Holger Nielsen som Idrætsinspektør med den Opgave at føre Tilsyn med Undervisningen i Gymnastik og Boldspil og med Skolernes Gymnastiksale, endvidere at være den tekniske Forvaltnings Konsulent i Spørgsmaal vedrørende Badeanstalter, Sports- og Idrætsanlæg og i øvrigt at være til Kommunens Disposition i alle Anliggender, der angaar Sport og Idræt. Medens Idrætsinspektøren gennem Instruktionskursus har uddannet en Række Lærere til at lede en Undervisning i fri Idræt, har Hovedindsatsen gennem Aarene ganske afgjort været Organisation af Svømmeundervisningen. Ligeledes gennem Kursus har Idrætsinspektøren paa dette Felt uddannet en Stab af Svømmelærere,

hvorved en standardiseret Undervisning i Svømning, Livredning og kunstigt Aandedræt er muliggjort baade i og uden for Sommerferien. Saavel til denne Undervisning som til Timerne i fri Idræt uden for Skoletiden møder Eleverne frivilligt.

Ved alle Kommunens Skoler findes Elevbiblioteker, der tillige anvendes som Boglaboratorier, og som tilsammen rummer over 16000 Bind. Elevbibliotekernes Lokaler benyttes enkelte Steder ogsaa til Lektuelæsning og til Udarbejdelse af skriftlige Opgaver. Alle skolepligtige Børn har Adgang til Bogudlaanet.

Paa Centralbiblioteket ejer Amtets Skolebiblioteksforening ca. 400 Klassesæt af smaa, oplysende Bøger og Hefter, som kan udlaanes til Skolerne til Brug ved Undervisningen.

Den Skoleplan, der i 1913 kom til at danne Grundlaget for Kommunens købstadordnede Skolevæsen, indeholdt blandt andet ogsaa den Bestemmelse, at man, naar man fandt Forholdene modne dertil, vilde oprette en Skoletandklinik og indføre kommunalt Lægetilsyn med Skolernes Elever. Efter Skoledirektørens Forslag blev Tandplejen først taget op til Behandling. Det var Tanken at begynde med 1. Klasserne og det følgende Aar udvide Klientellet med de nye 1. Klasser, saaledes at en 7-klaset Skole i Løbet af 7 Aar vilde have samtlige Børn til Behandling. Der meldte sig første Aar 277 Børn, men at oprette Klinik for dette Antal fandt man for kostbart, og de lokale Tandlæger, man forhandlede med, forlangte alle 10 Kr. aarlig pr. Barn, hvilket Sogneraadet heller ikke vilde ofre. Det blev da bestemt, at man vilde oprette en Stilling som Skoletandlæge med en aarlig Løn af 1500 Kr. og 500 Kr. i Huslejegodtgørelse. Behandlingen kom imidlertid ikke til at svare til, hvad man havde ventet og ønsket. Skolernes Forældredvalg androg i 1920 om en forbedret Skoletandpleje, og Tandlægen fratraadte sin Stilling med Regnskabsaarets Udløb. Til en øjeblikkelig Retablering af Behandlingen fandt man ikke Efterkrigsaarenes økonomiske Forhold tilstrækkelig gunstige, og Sagen maatte vente, til passende Lokaler blev disponible. Dette skete, da Afviklingen af Hellerup Realskole var fuldført i 1923, hvorefter Ejendommen Hellerupvej 33 indrettedes som Skoletandklinik under Ledelse af Tandlæge Fru A. Kjær. Det aarlige Vederlag for Behandlingen ansattes oprindeligt til 4 Kr. pr. Barn, men ændredes senere, saaledes

at Børn af nydende Sygekassemedlemmer fik fri Behandling, medens alle øvrige betaler 6 Kr. aarlig. Børnene møder til 2 Tandeftersyn om Aaret. Der indmeldtes i de sidst forløbne Aar gennemsnitlig omkring 80 pCt. af de behandlingsberettigede Børn.

Skolelægeinstitutionen maatte vente noget længere paa sin Virkeliggørelse, idet Skolelæger først ansattes fra 1. Januar 1937.

Til at rumme den Særundervisning, som Skoleloven af 1937 kræver indført for Børn, der ikke egner sig til at følge Undervisningen i de almindelige Folkeskoleklasser, indrettedes i 1938 Sogaardsskolen i den tidligere Gjentofte Forberedelsesskole, hvis Elever og Lærerpersonele samlet overførtes til Tjørnegaardsskolen.

Fra 1. Aug. 1939 fungerer Kommunelærer, mag. art. S. A. Tordrup som Skolepsykolog.

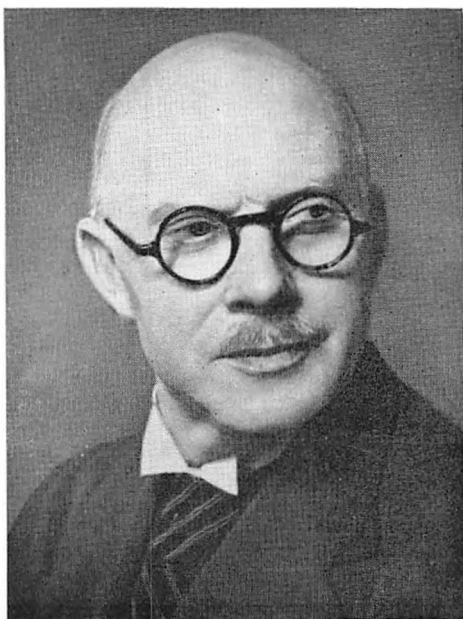
Børneantallet ved Kommunens Skoler, der i 1920 androg 2163, er i 1940 steget til 7137. I samme Tidsrum er Udgifterne til Skolevæsenet steget fra 613 588 Kr. til 1 954 269 Kr.

Sognepræsterne var indtil Skoletilsynsloven af 1933 selvskrevne Medlemmer af Skolekommissionen med den ene af dem som Formand. Videnskaben saa sig i Aarenes Løb repræsenteret med Navne som Professorerne C. V. Prytz, Otto Jespersen og Kr. Erslev samt Dr. phil. L. Moltesen, medens kun to af Folkeskolens egne Mænd har været indvalgt. Efter 1933 er det blevet Praksis, at Skolekommissionens Formand og Skoleudvalgsformanden er forenet i een Person. Formand for Skoleudvalget var fra 1910 Lærerinde, Frk. Kirstine Sørensen (nu Fru Grøn-bæk), derefter fra 1917-37 Rektor Aage Næsted og endelig Kontorchef i Landbrugsministeriet B. Dinesen.

Som Skolevæsenets øverste Leder stod i 25 Aar Skoledirektør A. Vinten, der ved sin Tiltræden i 1913 stilledes over for den Opgave at bringe Nyordningen ud i Livet, og i hvis Lod det faldt at føre Landets forholdsvis stærkest voksende Skolevæsen frem gennem en Vækst, som ingen havde turdet drømme om, samtidig med at han formaede at skabe en Undervisningsstandard, der kunde hævde sig blandt de bedste i Landet. Da Sygdom havde tvunget Skoledirektør Vinten bort fra hans Gerning til et Otium, der blev sørgelig kort, overtoges hans Embede af Maglegaardsskolens Leder gennem en længere Aarrække, Skoleinspektør S. C. Sunesen.

I et Viceskoledirektorembede, der oprettedes fra 1. Januar 1931, ansattes Kommunelærer og Kantor i Rønne H. Johansen.

Fra Gjentoftes Kommunalærerforening indkom i September 1917 til Sogneraadet et Andragende om, at Spørgsmaalet om en Ungdomsskole maatte blive taget op til samlet Løsning. Der

Skoledirektør S. C. Sunesen.

havde vel i Tidens Løb været afholdt Aftenskole hist og her i Kommunen, men det havde hidtil drejet sig om isolerede Tilfælde, hvor den enkelte Lærer tog Sagen op paa egen Haand. Da der kort Tid efter denne Henvendelse udsendtes et ministerielt Cirkulære, hvori Skolekommissioners og Kommunalbestyrelsens Opmærksomhed henledtes paa Etablering og Drift af kommunale Efterskoler, overvejedes Sagen i Sogneraad og Skolekommission. Begge Steder mødte Tanken udelt Sympati, men under Hensyn til Tidernes knappe Brændselsbeholdninger nærede man nogen Betænkelighed ved allerede fra Efteraarets Begyndelse at starte en Ungdomsundervisning. Kort efter Nytaar 1918 vedtoges det dog forsøgsvis at oprette 4 Hold fra Midten

af Februar til Udgangen af April. Der skulde undervises i Dansk, Regning og Samfundslære. Der meldte sig til denne Undervisning 79 Elever, og man var ved Undervisningens Ophør saa tilfreds med Resultatet, at Virksomhedens Fortsættelse fra det følgende Efteraar maatte betragtes som sikret. Lærer ved Hellerup Skole, Dr. phil. Andreas Hanssen, der havde bistaet Skoledirektøren ved Tilrettelæggelsen af den første Ungdomsundervisning, ansattes derpaa som Medhjælper ved Tilsyn og Administration.

Fra denne spæde Begyndelse voksede den kommunale Ungdomsskole i de følgende Aar støt og sikkert, idet den til Stadighed øgede Antallet af Elever og Hold og udvidede Undervisningens Rammer til ogsaa at omfatte fremmede Sprog, Brugen af Haandbøger, Maskinskrivning og Stenografi samt praktiske Fag som Sløjd, Husgerning og Kjølesyning. Under denne Udvikling voksede Arbejdet med Tilsyn og Administration mere og mere. Lederen udnævntes da i 1934 til Overlærer og normeredes med 24 ugentlige Undervisningstimer. Under Ledelse af Overlærer M. A. Alkjær, der havde overtaget sin Stilling i 1928, udvidedes Ungdoms- og Aftenskolen, som den nu kaldes, til hver Vinter at omfatte 15—1600 Elever, fordelt paa over 100 Elevhold.

Endelig bør det nævnes, at Kommunen gennem de senere Aar har støttet de af Kommunelærerforeningen oprettede Feriekolonier, dels ved et kontant aarligt Tilskud, dels ved Bistand til Tilvejebringelse af Bygninger. En tidligere Skolebarak rejstes i 1930 paa Kommunelærerforeningens Grund ved Sejrøbugten og indrettedes til Kolonihus, og i 1936 overtog Kommunen Garantien for 25 000 Kr. til Erhvervelse af Grund og Opførelse af en Kolonibygning paa Broagerland. Samtidig havde Lærerforeningen ved egne Midler erhvervet en Ejendom paa Bornholms Østkyst og indrettet den som Feriekoloni.

Endelig er i Sommeren 1941 med Støtte fra Stat og Kommune opført en af Arkitekt J. C. Juhl tegnet Feriekoloni i Ulvs-hale paa Møn.

Lige siden Starten i 1929 har Feriekolonierne i Kommunelærer A. Dydensborg haft en meget energisk og dygtig Forretningsfører.

Kommunens Biblioteksvæsen.

Da Pastor Jantzen kort efter sin Tiltræden som Kaldskapellan i Gjentofte en Dag i Marts 1874 besøgte Gjentofte Skole, blev han opmærksom paa, at der i et Skab i Andenlærerens Skolestue opbevaredes et lille Sognebibliotek. Pastor Jantzen fik oplyst, at det var Resterne af et Bibliotek, som antagelig paa Provst Boisens Foranledning var stiftet i 1862. Bogbestanden var væsentligst tilvejebragt ved frivillige Gaver; at Kommunekassen ogsaa havde ydet sit Bidrag, fremgaar af Sogneforstanderskabets Forhandlingsprotokol, hvori der 6. Marts 1862 refereres: „Vedtoges at anvende 70--80 Rdl. af de i Sparekassen indestaaende 100 Rdl. med Renter til Grundlæggelse af et Læsebibliothek for Gjentofte, Ordrup, Vangede og Jægersborg“. I Bibliotekets første Tid maatte Laanerne erlægge et mindre aarligt Beløb; senere faldt dette Vederlag bort, men Udlaanet var efterhaanden saa godt som gaet i Staa.

Pastor Jantzen tænkte sig Muligheden af, at de gamle Bøger kunde anvendes som Grundstamme i et nyt Bibliotek, og anmodede derfor Sogneraadet om et Tilskud til Realisationen af denne Tanke, idet han anførte, at „slige Samlingers store Betydning for Almueoplysning nu normalt bliver erkjendt, hvorfor der ogsaa Aar efter Aar rundt om i Landet oprettes flere og flere saadanne, saa at Gjentofte Sogn dog næppe burde staae tilbage i saa Henseende for mangfoldige langt mindre heldigt stillede Sogne“.

Sogneraadet bevilgede omgaaende 20 Rdl., men det viste sig desværre ved et Eftersyn af det gamle Bibliotek, at mange af

Bøgerne var defekte, andre stærkt slidte, og de, der var i ordentlig Stand, egnede sig kun daarligt som Folkelæsning. Pastor Jantzen skrev derpaa til Forlagsboghandler Th. Reitzel og anmodede om „en eller anden lille Sendelse af hans Forlagsartikler” og blev stærkt og glædeligt overrasket ved straks at faa Tilladelse til frit efter Forlagets Katalog at udvælge Bøger til et Beløb af 100 Rdl. Til Indbinding ydede Kommunekassen yder-

Overbibliotekar J. H. Landt.

ligere 30 Rdl., saaledes at Biblioteket ved Begyndelsen af Vinteren 1874—75 kunde begynde sin Virksomhed med noget over 100 Bind af danske Forfattere. Laanernes Bidrag blev fastsat til 1 Kr. om Aaret. Pastor Jantzen overtog Bibliotekets Ledelse, medens Udlaanet, der var aabent to Gange om Ugen, bestyredes af Lærer N. Fr. Skjoldager i Gjentofte.

Der synes virkelig blandt Befolkningen at have været Interesse for Sagen. Sogneraadet bevilgede ogsaa det følgende Aar 50 Rdl., dog paa Betingelse af, at en Filial snarest søgtes oprettet i Ordrup, og i 1876 voksede Virksomheden ud over Sognets Grænser, idet Lyngby Arbejderforening paa Pastor Jantzens Anbefaling fik Tilladelse til at benytte Biblioteket, en Ordning, der dog ikke blev varig.

Da Pastor Jantzen i 1876 blev Sognepræst, lod han Ledelsen

af Biblioteket følge Kapellaniet. Da hans Efterfølger i dette Embede allerede tre Aar efter søgte Forflyttelse, foreslog A. C. Rasmussen, Maltegaard, i Sogneraadet, at man for at afbøde de Ulemper, som en hyppig Skiften af Kapellaner kunde afstedkomme, valgte en Biblioteksbestyrelse paa 3 Medlemmer. Dette blev gennemført; den nyansatte Kapellan, Pastor C. E. Tauson, valgtes til sammen med Lærer Skjoldager og A. C. Rasmussen at forestaa Biblioteket. Pastor Tausen udførte i de 8 Aar, han blev i Embedet, et energisk og fortjenstfuldt Arbejde for Bibliotekssagen i Sognet.

Biblioteket rummede i 1880 i alt 860 Bind i sine to Afdelinger, af hvilke Gjentofte havde 36 Laanere og Ordrup 19. Paa Forslag af Pastor M. Ohlmann deltes Biblioteket i 1893 saaledes, at de to Afdelinger kom til at udgøre to selvstændige Biblioteker. I Aarene umiddelbart efter Aarhundredskiftet oprettedes endvidere Biblioteker i Vangede, Hellerup, Skovshoved og Jægersborg, og fra 1904 modtog Kommunen Statstilskud til Virksomheden.

Bibliotekerne var installeret i Kommunens Skoler. Egentlige Stillinger som Sognebibliotekarere eksisterede ikke; det daglige Arbejde udførtes af en Lærer ved hver Skole, i mange Aar vederlagsfrit. I 1913 indsendte Bibliotekarerne sammen med de Lærere, som bestyrede de i 1905 oprettede Børnebiblioteker, et Andragende om Honorar for Arbejdet. Sogneraadet bevilgede 300 Kr. aarlig til Deling blandt de 6 Sognebibliotekarere, medens Børnebibliotekernes Ledere maatte „nøjes med den Glæde, dette Arbejde bør være for dem“.

I 1908 rummede de 6 Sognebiblioteker ca. 2 400 Bind. Ti Aar senere var Bogbestanden steget til godt 6 000 Bind, af hvilke Ordrup Bibliotek, der var det største, ejede de 1 400. I samme Tiaar var Laanernes Antal steget fra 159 til 378 og Udlaanstallet fra 3 165 til 15 699. Men 378 Laanere af en Befolkning paa over 32 000 var et meget lille Tal. Aarsagen var, at Bibliotekerne ikke var i Stand til at tilfredsstille de Krav, der fra Befolkningens Side stilledes til dem, saaledes at de i Hovedsagen kun benyttedes af de Mennesker, der i Ny og Næ søgte en underholdende Bog til at forslaa en ledig Time.

Der manglede ikke i biblioteksinteresserede Kredse i Gjentofte Kommune Sympati for den af Overbibliotekar H. O. Lange i

1909 fremsatte Plan til en Nyordning af det danske Biblioteksvæsen, hvorefter der skulde bestaa en snæver Forbindelse mellem Landets offentlige Biblioteker fra de største til de mindste, saaledes at Landets Bogskatte blev gjort tilgængelige for enhver uden Hensyn til, hvor i Landet man boede. Dog fandt man det rigtigst foreløbig at se Tiden an, foretage Studier og Forsøg, indtil Forholdene maatte synes modne til, at Kommunens Tilslut-

Biblioteksbygningen i Øregaard Allé.

ning til den af Overbibliotekaren skabte Ordning kunde bringes i Forslag. En Række Borgere dannede i Efteraaret 1917 en Biblioteksforening, hvis Formaal skulde være at medvirke til en tidssvarende Biblioteksordning for Kommunen, og i hvis Bestyrelse sad Overbibliotekar H. O. Lange, Statens Konsulent i Bibliotekssager, Prof. Andr. Sch. Steenberg og Lederen af Sognebogsamlingen i Ordrup, Kommunelærer J. H. Landt. Da der omtrent ved samme Tid fra Bibliotekernes Hovedbestyrelse indløb et Andragende til Sogneraadet om en betydelig Forhøjelse af det kommunale Tilskud, og da der yderligere i Rigsdagssamlingen 1917--18 vedtoges en Lov, hvorefter Statens Tilskud til Biblioteker uden for Kjøbenhavn kunde blive lige saa stort som de kommunale Tilskud, fandt Skoleinspektør Næsted, der i 1917 var valgt til Formand for Skoleudvalget, Øjeblikket inde til en

Fastlæggelse af de Rammer, hvorunder Bibliotekssagen i Fremtiden skulde ordnes i Gjentofte Kommune.

Det stod fra første Færd Skoleudvalget klart, at det, man maatte skabe, var et frit, offentligt Bibliotek, der kunde tilfredsstille Laanere fra alle Befolkningslag. Paa Grund af Kommunens store Udstrækning og forholdsvis spredte Bebyggelse vilde det være nødvendigt at oprette et Hovedbibliotek med en Række Kredsbiblioteker rundt om i Kommunen. Tænkte man sig Hovedbiblioteket placeret i Hellerup, skulde der etableres Kredsbiblioteker i Skovshoved, Ordrup og Gjentofte, medens Vangede indtil videre maatte nøjes med en Udlaansstation; skulde det saa senere vise sig nødvendigt ogsaa her at indrette et Kredsbibliotek, maatte Trangen hertil naturligvis imødekommes. Kommunens Udgifter til denne Biblioteksordning vilde til en Begyndelse andrage ca. 25 000 Kr. om Aaret.

Dette Forslag vedtoges enstemmigt i Sogneraadsmødet den 28. Maj 1918, og Ordrupbibliotekets hidtidige Leder, Kommunelærer J. H. Landt, ansattes som Kommunebibliotekar.

Det voldte ingen Vanskeligheder at finde passende Lokaler i Gjentofte; her aabnedes Kredsbiblioteket allerede i 1919. I den nye Skolebygning, som Kommunen opførte ved Grønnevænge, indrettedes Kredsbibliotek med Læsesal i 1920. Derimod syntes det næsten helt umuligt at skaffe Biblioteket i Hellerup Tag over Hovedet. Man maatte til en Begyndelse klare sig med et Par Værelser i Øregaaards Hovedbygning som Udlaanslokaler, medens Bibliotekets Kontorer anbragtes i Tagetagen, men af længere Varighed kunde denne Ordning ikke blive, da Musæet paa Øregaard havde Brug for al den Plads, Bygningen raadede over. Bedst vilde det naturligvis være, om Biblioteket kunde faa sin egen Bygning. Der var dannet et Byggefond, der foruden Bidrag fra Laanerne havde modtaget Tilskud fra Staten og Biblioteksforeningen. Det Ønske, Skoleudvalgsformanden i sin Tid i sin Forelæggelsestale havde udtalt, at en eller anden formuende Borger vilde træde hjælpende til, gik i Opfyldelse, da Grosse-
rer Julius Kopp i 1927 skænkede 20 000 Kr. til en Biblioteksbygning, og da det Zeuthenske Mindelegat Aaret efter ydede en Gave paa 35 000 Kr., tilskød Kommunen Resten, ca. 115 000 Kr.

Man havde til en Begyndelse tænkt sig at opføre Biblioteksbygningen i Øregaardsparken, men opgav denne Tanke, da

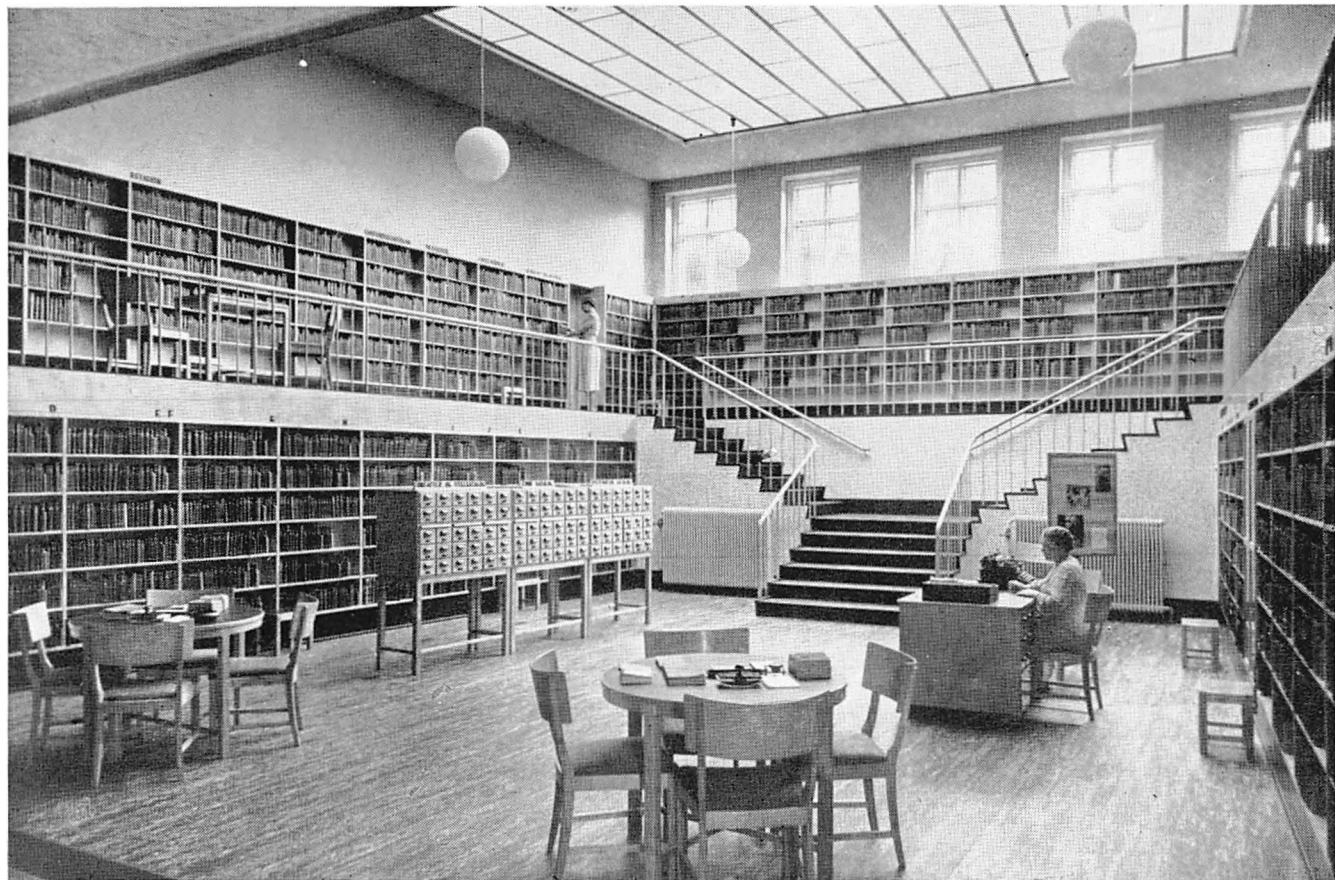
Kommunen stillede en Byggegrund i Øregaards Allé til Disposition. Her opførtes derpaa i Aarene 1929—30 efter Tegning af Arkitekt G. B. Hagen en Biblioteksbygning i 3 Fløje, rummende Udlaanssal, Læsesal og Børnelæsestue, foruden Kontorer og Bogdepot samt 3 Lejligheder. Den højtidelige Indvielse fandt Sted i August 1930.

I Henhold til Biblioteksloven af 1920 var der blevet oprettet Centralbiblioteker i en Række af Landets Amter, og i 1926 fik Gjentofte Kommunebibliotek ministeriel Anerkendelse som Centralbibliotek for Kjøbenhavns Amt.

Denne Omstændighed skabte i Forbindelse med det stadigt stigende Brug, Kommunens Borgere gjorde af Biblioteket, en følelig Pladsmangel i Biblioteksbygningen, saaledes at to af de til Udlejning hidtil benyttede Lejligheder gradvis maatte inddrages til Bibliotekets egen Benyttelse. Det var imidlertid øjensynligt, at heller ikke denne Udvidelse i Længden vilde være tilstrækkelig til at dække Bibliotekets voksende Pladsbehov, og Kommunalbestyrelsen vedtog derfor i 1938 at foretage en allerede fra første Færd imødeset Ombygning, hvorved Gaarden mellem de 3 Fløje overdækkedes og indrettedes som Udlaanslokale, medens Læsesalen flyttedes fra den østlige Fløj til Vestfløjen, og Børnelæsestuen henflyttedes til Læsesalens tidligere Plads. Ikke blot opnaaede Biblioteket ved denne Ombygning den fornødne Lokaleudvidelse, ogsaa de æstetiske Hensyn ydedes al mulig Skyldighed, saaledes at Læsesalen fremtræder i fint afstemt, stilfuld Hygge, og det store Udlaanslokale er af en egen pompøs Skønhedsvirkning.

Ogsaa ved Kredsbiibliotekerne er der i de seneste Aar sket Forandringer. Da Ordrup Skole i 1934 selv havde Anvendelse for de af Biblioteket benyttede Lokaler, flyttedes Kredsbiiblioteket til Landmandsbankens nye Ejendom paa Ordrupvej, hvor der foruden Udlaanslokale og Læsesal indrettedes Studiekredslokale. Kredsbiiblioteket i Gjentofte overflyttedes til det nyopførte „O. Nielsens Hus“ paa Baunegaardsvej, og endelig omdannedes Udlaansstationen i Vangede Vinteren 1939—40 til et Kredsbiibliotek.

Til Illustration af Bibliotekets Vækst kan anføres, at Antallet af voksne Laanere, der i Aaret 1919—20 udgjorde 1160, i 1940—41 var steget til 15879. Udlaanstallet androg i de sam-

Centralbiblioteket i Hellerup. - Udlånsalen.

me to Aar henholdsvis 22 818 og 492 016 Bind, medens Bogbestanden voksede fra ca. 10 000 til ca. 70 000 Bind.

Til Virksomhedens Administration knytter sig endvidere Skolernes Børnebiblioteker og Bøglaboratorier samt de paa Skolernes Lærerværelser anbragte Lærerbogsamlinger.

Bibliotekets Bestyrelse, der vælges af Kommunalbestyrelsen, har til Stadighed haft Formand sammen med Skoleudvalget. Bestyrelsen har foruden Skoledirektøren bestaaet af et vekslende Antal Medlemmer, valgt dels blandt Kommunalbestyrelsens Medlemmer, dels uden for disses Rækker; saaledes var Overbibliotekar Dr. phil. H. O. Lange Medlem fra 1918 til 1935. Bibliotekets Stilling som Centralbibliotek har endvidere medført, at Amsraadet vælger 1 og Omegnskommunerne 2 Medlemmer til Bestyrelsen.

Kommunebibliotekar J. H. Landt, under hvis Ledelse Biblioteket er ført frem fra den forholdsvis beskedne Start i 1918 til en helt moderne Institution, udnævntes i 1937 til Overbibliotekar.

Øregaard.

Musæet paa Øregaard.

Ved Siden af Biblioteket ejer Gjentofte Kommune en betydelig Kulturværdi i Musæet paa Øregaard. Kernen i dette er „Den Hegelske Samling“, ca. 2000 Oliemalerier fra det gamle Kjøbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte, skænket til Kommunen i 1920 af Étatsraad Jacob Hegel og Hustru. Endvidere rummer Musæet en Samling Billeder, tegnet eller malet af H. G. F. Holm i Aarene 1835-61, og endelig er der ved Bistand fra forskellig Side skabt en lokal Samling, bestaaende dels af Malerier og Fotografier, dels af Kort over Kommunens forskellige Lokalteter til forskellige Tider. I denne Forbindelse bør nævnes Dyrhøge N. S. Lorentzen, hvem man maa give Æren for, at mange Billeder af nu forsvundne gamle Gaarde og Huse er bevaret for Efterverdenen.

I Forbindelse med den lokale Samling finder man paa et Kort de i Egnen gjorte Oldtidsfund afmærket, og et Udvalg af Genstande, hidrørende fra disse Fund, er udstillet i en Montre.

I et lille Værelse i Musæets øverste Etage er udstillet de Adresser, hvormed Oberst Parkov hyldedes af Kommunens Borgere, da han i 1934 ved sit 25-Aars Jubilæum som Kommunalbestyrelsens Formand valgtes til Kommunens første Borgmester.

En meget stor Samling opklæbede Billeder, tilhørende Musæet og Kommunebiblioteket, opbevares i Biblioteksbygningen.

Musæets Bestyrelse består af Magistraten og to af Kommunalbestyrelsen valgte Medlemmer, i Øjeblikket Kontorchef B. Dinesen og Direktør Fr. Hegel. Den daglige Administration varetages af Overbibliotekar J. H. Landt, under hvis Ledelse Samlingerne gennem det sidste Par Aar er efterset og omordnet og Billederne forsynet med Navne og Aarstal.

Bernstorffsalen paa Øregaard.

Offentlig Forsorg.

Fattigplejen indtil Stolpegaardens Oprettelse.

Da Sogneforstanderskaberne Landet over i 1842 overtog Administrationen af Fattigvæsenet, havde den bestaaende Ordning allerede eksisteret i næsten to Snese Aar, skabt ved den Socialreform af 1803, som i det væsentligste skyldtes daværende Amtmand i Sorø, Poul Chr. Stemann, og Amtsprovsten i Brøndbyerne, Eiler Hammond. Fattigvæsenet i de enkelte Sogne bestyredes, som i Indledningen omtalt, af Fattigkommissioner, i hvilke Sognepræsten, der førte Forsædet, Politimesteren, der kunde lade sig repræsentere ved Sognefogeden, samt en af de største Hartkornsejere var fødte Medlemmer, hvortil sluttede sig 3-4 af „Sognets bedste Mænd“. Ved Afgang blandt disse supplerede Kommissionen sig selv.

Ogsaa efter at Sogneforstanderskabet havde afløst Fattigkommissionen, vedblev Sognepræsten at lede Forhandlingerne, naar det drejede sig om Fattigsager. Pastor Jørgen Høegh, der havde beklædt Sognekaldet i Gjentofte fra 1806, havde saaledes haft Føling med Fattigordningen omtrent fra dennes Begyndelse og maa uundgaeligt have været i Besiddelse af rige Erfaringer paa dette Omraade, da han fulgte med over i Sogneforstanderskabet. Der var saaledes i hvert Fald eet Felt, paa hvilket den nyvalgte Forsamling ikke stod famlende.

Fra Fattigkommissionens Tid bevarede man Sognets Inddeling i de 4 Fattigdistrikter Gjentofte, Vangede, Ordrup og Skovshoved; i hvert af disse foretoges Uddelingen af Fattighjælp af en

Sogneforstander, der af det samlede Forstanderskab var valgt til „Fattigforstander“. Til disse Udbetalinger modtog Fattigforstanderne forskudsvis hvert Kvartal af Fattigkassen et Beløb, for hvilket de gjorde Regnskab ved det følgende Kvartals Begyndelse.

Der skelnedes mellem fuld Almisse, Vinteralmisse og Sommeralmisse. Om Efteraaret fastsattes det, hvor megen Vinterhjælp man vilde yde hver især af Almisselemmerne. For enligttillede kunde Hjælpen variere fra 24 til 32 Sk. ugentlig, medens f. Eks. en Enke med 3 Børn kunde opnaa indtil 4 M. 8 Sk. om Ugen. Sommeralmissen var almindeligvis lavere, hvis den ikke helt bortfaldt. Der er dog ikke faa Eksempler paa, at gamle, svagelige Almisselemmer om Sommeren beholdt samme Understøttelse som om Vinteren. Medens Fattighjælpen i mange af Landets Sogne fortrinsvis ydedes i Naturalieform, har i Gjentofte Pengehjælpen været den mest anvendte Understøttelse; dog ydedes almindeligvis Brændselstildeling, til Tider ogsaa Uddeeling af Brød.

Et Tilfælde af Forsørgelseskøb forekommer i Marts 1844, da en Husmand i Skovshoved til Fordel for Fattigkassen giver Afkald paa 2 Huse paa henholdsvis 5 og 3 Fag, mod at man vil tilstaa ham en ugentlig Understøttelse i hans høje Alderdom.

Der var gentagne Gange i Stænderforsamlingerne klaget over Fattigskatternes haarde Tynge i Landsognene, og det hævdedes, at man i det store og hele holdt Fattiglemmerne „for flot“. Det er i hvert Fald en Kendsgerning, at Udgifterne til Fattigvæsenet langt overgik Sognenes Udgifter til Skolevæsen og Kommunalvæsen. I Gjentofte Sogn androg de paalignede Fattigskatter i Aarene omkring 1850 mellem 3 og 4 Tusinde Rigsdaler, medens Kommunalregnskabet balancerede med 13—1600 Rdl. Efter den andet Sted gengivne Skattebillet fra 1858 har der af Ordrupgaardene, hvis Hartkorn udgjorde 6 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk., været betalt en Fattigskat paa 7 Rdl. 3 M. for det paagældende Halvaar, hvilket er nøjagtig 4 Gange saa meget som Afgiften til „Communalvæsenet“ i samme Tidsrum.

I langt de fleste Tilfælde understøttedes Almisselemmerne i Hjemmet. Enkelte var anbragt i Pleje hos Beboerne, og i visse Tilfælde kunde det være nødvendigt at indlægge genstridige og arbejdsu villige Personer paa Anstalt. Fra Gjentofte Sogn send-

tes Fattiglemmer, saavel Kvinder som Mænd, til Kjøbenhavns Forsørgelses- og Arbejdsanstalt Ladegaarden, men det drejede sig da oftest om straffede eller vagabonderende Individier. Da Gjentofte-Lyngby Hospital i 1851 holdt den gamle Hospitalsbygning paa Gjentoftegade til Salg, fandt et Flertal inden for

Fattighuset i Gjentofte. (Fotograferet 1941).

Sogneforstanderskabet, at der her bød sig en gunstig Lejlighed til at faa et Fattighus indrettet. Det vedtoges at anvende indtil 500 Rdl. paa Erhvervelsen; herimod stemte dog Lindorff og Søren Larsen, da de fandt Bygningen uegnet og hellere vilde se Tiden an og maaske senere opføre en helt ny Bygning til Formaalet. Købet gennemførtes; der anvendtes 100 Rdl. paa Istand-sættelsen, og i 1853 kunde de første Fattiglemmer indlægges. I Sammenligning med en Mængde Fattighuse Landet over maa Gjentofte Fattighus anses for at have været ganske ordentligt. Det havde en sund Beliggenhed paa Bakken ved Præstegaarden, og det har med Bevarelsen af Vinduerne fra Hospitalet haft Rum, der efter Tidens Begreber var lyse. Da der i 1854 klagedes over, at Ligene fra Fattighuset blev lagt over i „den nye Lig-

stue" paa Kirkegaarden, indrettedes en særlig Ligstue i Fattighuset. Dette varede dog ikke længere end til 1857, da Ligstuen omdannedes til mørk Arrest for Fattiglemmer med slet Opførsel.

Fattighusets Beboere fik foruden Kost og Husly nogle ganske faa Skilling i „Dagpenge”. Renligheden har aabenbart været overladt til dem selv; Spørgsmaalet omtales ikke, før det i 1858 bestemmes, at Opsynsmanden i Fattighuset fremtidig skal sørge for Vask af „Fattiglemmernes Kropstykker, saa at de kan skifte hver 8. Dag”. Reformen har sikkert været grundigt tiltrængt. Den havde blot den Skyggeside, at Omkostningerne til Vasken skulde indeholdes i Fattiglemmernes Dagpenge.

Kommunen ejede en Overgang to Fattighuse, idet et Hus i Vangede omkring 1860 indrettedes som en Slags Supplement til Fattighuset i Gjentofte.

Modtagelsen af offentlig Hjælp havde fra første Færd stemplet Almisselemmer af alle Kategorier som 2. Klasses Borgere. Med Udbetalingen af Understøttelser til de indkaldte Soldaters Familier under Krigen 1848—50 dannedes et nyt Begreb: offentlig Hjælp uden Fattighjælps Virkning. Var end dette et forbigaaende Fænomen, varede det kun faa Aar, før det blev permanent. Den Betragtning, at man retfærdigvis ikke kunde skære alle trængende over een Kam, vandt i første Halvdel af Halvtredserne mere og mere Udbredelse og gav sig omsider Udslag i Loven af 8. Marts 1856 om de frie Fattigkasser, Hjælpkassernes Forløbere. Det blev dog kun smaa Midler, denne Institution kom til at raade over; foruden et Tilskud fra Kommunekassen var Indtægten af Kirkebøssen og visse Tinglæsningsafgifter de vigtigste Kilder, og ingen af dem flød særlig rigeligt; Kommunens Tilskud, der var Hovedindtægten, beløb sig i Gjentofte Kommune i Aarene omkring 1870 til lidt over 1000 Rigsdaler. Men Lovfæstelsen af Princippet var foreløbig et godt Skridt fremad.

Stolpegaarden.

Stolpegaarden.

Aarene nærmest efter 1860 betegner en Kursændring i dansk Fattigpleje, idet man mange Steder i Landet gik over til kollektiv Fattigforsørgelse paa Arbejds- og Forsørgelsesanstalter. Med den i 1825 i Døstrup ved Skærbæk anlagte Anstalt som Skoleeksempel var lidt efter lidt lignende Institutioner skudt frem andre Steder i Nordslesvig; i 1841 opstod den første Anstalt af denne Art paa Kongerigets Grund, men først omkring 1860, da Arbejdsanstalterne næsten var ved at blive en Modesag i Jylland, kom denne Form for Fattigpleje til Anvendelse i Østifterne. Det var Tikøb Sogn i Nordsjælland, der gjorde Begyndelsen og i Aarene 1859—60 lod opføre den store Forsørgelsesanstalt, som endnu eksisterer.

Hvor det enkelte Sogn ikke følte stort nok til alene at kunne magte en saadan Opgave, kunde man møde Eksempler paa, at flere Sogne sluttede sig sammen og indrettede en fælles Forsørgelsesanstalt. Det var med et saadant Fællesskab for Øje, at Gjentofte Kommune i Aaret 1873 købte Stolpegaarden for

26000 Rdl. Fire Maaneder senere, i Marts 1874, indtraadte Gladsaxe-Herlev og Søllerød Kommuner som Medejere. Anstalten skulde styres af en Direktion, sammensat af Repræsentanter for de paagældende Sogneraad. Til Formand for denne, „Direktør“, valgtes H. P. Lund, Hovmarksgaard. Den daglige Ledelse blev lagt i Hænderne paa en Inspektør.

Til Bolig for Fattiglemmerne opførtes i Sommeren 1874 den endnu eksisterende Bygning, 32 Al. lang og 20 Al. bred i 2 Etag'er med Kælder. Det til Gaarden hørende Landbrug skulde drives med Lemmerne som Arbejdskraft, væsentligt til Anstaltens egen Forsyning med Naturalier. De Fattiglemmer, der ikke kunde beskæftiges ved Markarbejdet, blev sysselsat med Tilvirkning af Salgsprodukter som Træsko, Børster, Koste, Kurve, Kludesko og Gulvmaatter, og Husflidslærer Helmig fra Lyngby var af Direktionen antaget til at undervise Lemmerne i de forskellige Færdigheder. Om denne Side af Virksomheden skriver „Kjøbenhavns Amts Avis“ i Januar 1876:

„Det er atter et godt Fremskridt paa denne Mønster-Fattiggaard, som efter Alt at dømme bestyres med en sjælden Samvittighedsfuldhed og Dygtighed, og hvis daglige Administration er i saa gode Hænder, at det er en ligefrem Nydelse at aflægge et Besøg paa Gaarden.“

Paa en Udstilling, som Gjentofte Sogns Husflidsforening arrangerede i 1878, opnaaede Stolpegaarden 1. Præmie; Produkterne har altsaa været gode nok.

I en Annonce tilbyder „Halmvarefabrikken paa Stolpegaard“ samme Aar maskinspundne Halmbaand til Salg. Man er saaledes hurtigt slaaet ind paa en fabriksmæssig Tilvirkning af en Salgsvarer, til hvilken Bedriften selv leverede Raavarerne, men selv med en nok saa rationelt anlagt Driftsmaade maatte Anstalten bringe de interesserede Kommuner en Udgift; Gjentofte Kommunes Andel i Underskudet beløb sig i 1877 til 6771 Kr.

Havde man paa Stolpegaarden ikke tilstrækkelig Beskæftigelse til de indlagte Personer, udlejede Direktionen den overflødigste Arbejdskraft til Egnens Beboere. Dette kunde dog i flere Henseender vise sig mindre heldigt, og i 1880 meddelte Sogneraadet Stolpegaardsdirektionen, at man ikke ønskede Fremgangs-

maaden bragt i Anvendelse paa de fra Gjentofte Kommune indlagte Lemmer.

Paa Stolpegaarden indlagde Kommunerne Fattiglemmer af alle Kategorier, gamle og syge, Løsgængere, vitterlig arbejdsu villige, Drankere, forældreløse Børn. Kønnene var skarpt adskilte, selv gamle, hæderlige Ægtepar maatte finde sig i at gaa hver til sin Side. Der var indrettet Sygestuer paa baade Mandsiden og Kvindesiden, og Børnene var anbragt paa en særlig Afdeling, medens dog de større Børn uden for Skoletiden maatte deltage i Arbejdet blandt de øvrige Lemmer, hvilket ikke kunde have nogen god moralsk Indflydelse, og denne Ordning var da ogsaa fra Tid til anden Genstand for skarpe Angreb. Gjentofte Sogns Grundejer- og Vælgerforening skriver i 1881 i „Kjøbenhavns Amts Avis“:

„Hvorledes skal de lære Flid i Omgang med dovne Mennesker, hvorledes Sædelighed af Omgangsfæller, hvor Usædelighed taler ud af hvert Træk? Intet virker som Eksemplets Magt, og Børnene har paa Anstalten alt for meget af det daarlige Eksempel for Øje.“

De Lemmer, der udviste en ordentlig Opførsel, kunde med visse Mellemlum faa Udgangstilladelse, men skete det, at de ved slige Lejligheder kom i Besiddelse af Penge, f. Eks. ved at tigge, omsattes disse som oftest i Brændevin, og Direktionen maatte i 1883 henstille til Købmændene i Omegnen ikke at sælge denne Vare til Stolpegaardslemmerne. Udgangstilladelse for Børnene synes ikke at have været almindelig. En Kvinde klager i 1878 til Gjentofte Sogneraad over, at hendes Børn, der var indlagt paa Stolpegaarden, ikke kunde faa Lov til at besøge hende. Sogneraadet henstillede herefter til Direktionen, at man een Gang om Maanedene gav Børnene fri, saa de kunde besøge Moderen.

Over for Forældre, der vedvarende negligerede Pligten til at sende deres Børn i Skole, havde Skolekommissionen et meget virksomt Middel i Børnenes Anbringelse paa Stolpegaarden. Da dette i 1880 paa Grund af vedvarende ulovlige Skoleforsømmelser var overgaaet en Dreng fra Gjentofte, helmede Forældrene ikke, før de atter fik Lov at faa ham hjem. Tilladelsen blev givet med den Bemærkning, at Drengen ved første ulovlige Forsømmelse atter vilde blive anbragt paa Stolpegaarden.

Paa Baggrund heraf var det naturligtvis ganske utilgiveligt, at Stolpegaardsbørnene ulovligt holdtes borte fra Skolen. En saadan Affære gav i 1885 Anledning til en meget skarp Paatale over for Anstaltens Bestyrer.

Det var dog ikke alle Forældre, der nærrede samme Rædsel for Børnenes Ophold paa Anstalten. Herom vidner følgende rørende Takkeannonce fra 1883:

„Undertegnede, der har været Enkemand i 5 Aar og desværre har set mig nødsaget til at maatte sende mine Børn til Stolpegaarden, har nylig havt den Glæde at faa en Søn konfirmeret og senere anbragt i Lære. I denne Anledning føler jeg mig opfordret til at bringe Gjentofte Sogneraad en hjertelig Tak, ligesom jeg ogsaa hjertelig takker Inspektøren med Frue og Plejemoderen paa Stolpegaarden for alt Godt, de have udvist imod mine Børn, ikke mindst imod ham, der nu er konfirmeret.

Vangede, den 10. November 1883.”

Muligvis har der bag Annoncen skjult sig et lille Haab om, at Behandlingen af de mindre Børn herefter i hvert Fald ikke vilde blive ringere.

Det var nødvendigt, at Ledelsen af en Anstalt som Stolpegaarden var udrustet med Myndighed til at idømme Disciplinærstraffe, naar enkelte Elementer ikke vilde underkaste sig Husordenen. I 1878 indsattes et mandligt Fattiglem 4 Uger i Enkeltcelle for „Opsætsighed og Uorden”. Vilkaarlig korporlig Revselse kunde derimod ikke tillades. Et af de kvindelige Fattiglemmer klagede samme Aar over, at hun var blevet slaact af Bestyrerens Hustru. Sogneraadet lod foretage en Undersøgelse, om hvis Udfald intet nærmere foreligger, men Bestyreren opsgaede straks efter sin Plads.

Den tidligere omtalte, af Gjentofte Grundejer- og Vælgerforening i 1881 fremsatte Kritik beskæftigede sig ogsaa med Forplejningen, ankede over, at denne var ens over hele Anstalten, og henstillede, at man indførte en blidere Kost paa Sygeafdelingen. Henstillingen har tilsyneladende ikke frugtet; det fremføres saaledes i 1888, at en Patient, der i to Aar havde ligget med Rygmarvstæring, fik Grønkaal og Flæsk. Spisereglementet var i 1888 i øvrigt som følger:

- Davre. Varm Mælk og Brød eller Grød.
 Middag. Søndag. Kødsuppe, Flæsk.
 Mandag. Byggrynsvandgrød, 1 Spegesild og $\frac{1}{4}$ Pd.
 Brød pr. Mand.
 Tirsdag. Grønkaal, Flæsk.
 Onsdag. Byggrynsvælling, Smørrebrød.
 Torsdag. Gule Ærter, Flæsk.
 Fredag. Byggrød, kogt i Mælk.
 Lørdag. Øllebrød, Spegesild.
 Nadver. Grød og Mælk.

I Tiden mellem 15. April og 15. Sept. spistes tillige Frokost og Middag, begge Gange Smør og Brød. Alle Arbejdere i fri Luft fik endvidere $\frac{1}{2}$ Pot Mælk eller Øl daglig og i Vintermaanederne en mindre Ration Smør og Brød til Frokost og Middag.

Anstalten var indrettet til at kunne modtage 200 Personer. Den har dog aldrig været fuldt belagt; det højeste Belægnings-tal, der kendes, udgjorde den 1. Januar 1879 130 Lemmer, af hvilke de 52 var fra Gjentofte Sogn.

Fra Lyngby Kommune forelaa i Efteraaret 1886 Anmodning om Optagelse som Medejer af Stolpegaarden, og Lyngby Sogneraad tilbød 40 000 Kr. for Medejskabet. De øvrige Kommuner modtog Tilbudet, Gjentofte under den Forudsætning, at man, da Direktionen herved udvidedes til 4 Medlemmer, i Tilfælde af Stemmeligbed vilde gaa ind paa at lade Gjentofte Kommunes Repræsentant have 2 Stemmer. Dette Krav kunde dog ikke gennemføres, og den endelige Bestemmelse blev da, at man, hvis Stemmerne stod lige, skulde anmode Amtmanden eller en af denne udnævnt Opmand uden for Sognene om at træffe Afgørelsen.

Lyngby Kommune udredede de 40 000 Kr. saaledes, at den overtog $\frac{1}{4}$ af Prioritetsgælden og erlagde Resten efter nærmere fastsatte Regler. De 4 Kommuner blev fra Skæringsdagen Medejere hver med en Fjerdedel, medens de fra 1. Januar 1887 fik Benyttelsesret som hidtil i Forhold til deres Indbyggerantal.

Anstalten udvidedes med en 20 Al. lang Tilbygning, og det bestemtes, at Børnene i stærkere Grad end hidtil skulde holdes adskilt fra de øvrige Lemmer.

Først paa Aaret 1888 fremkom i „Social-Demokraten“ et Angreb paa Forholdene paa Stolpegaarden. Bestyrelsen for Gjentofte Sogns Grundejer- og Vælgerforening, der som tidligere be-

rørt interesserede sig stærkt for Anstalten, sendte et Par af sine Medlemmer ud for at tage Forholdene i Øjesyn. I „Kjøbenhavns Amts Avis“ fremkom derpaa fra Foreningens Bestyrelse en Artikel, der dels imødegik „Social-Demokraten“, dels paa andre Punkter fremsatte Kritik. Børneafdelingen er heri Genstand for baade Ros og Dadel. De mindre Born opholder sig paa Ammestue. Saa snart de bliver gamle nok dertil, lærer baade Piger og Drengene at strikke; de har deres egen Legeplads i Haven. Efter opnaaet skolepligtig Alder skal de uden for Skoletiden deltage i forefaldende Arbejder. Det er derimod langt fra hyggeligt, at de større Drengene har Opholdsrum paa Cellegangen. Maden skildres som velsmagende og upaaklagelig, men de tidligere fremsatte Anker over Sygeafdelingens Spisereglement fornyes.

Det maatte paa Baggrund af denne Beskrivelse forekomme noget inkonsekvent, naar Grundejer- og Vælgerforeningens Bestyrelse 14 Dage senere i en Henvendelse til Gjentofte Sogneraad gjorde sig til Talsmand for Børnenes fuldstændige Fjernelse fra Stolpegaarden. Henvendelsen modtoges da heller ikke særlig venligt i Sogneraadet, der vedtog ikke at besvare Skrivelsen, som man fandt var holdt i en „mindre passende Tone“. Sogneraadet følte sig aabenbart pikeret over denne ukaldede Indblanding fra Foreningens Side, og da Bestyrelsen et Par Maaneder senere efterlyste et Svar, fremsatte H. P. Lund i et Sogneraadsmøde den Oplysning, at Børnene nu var helt adskilt fra de øvrige Lemmer, men at Sogneraadet i øvrigt ikke ønskede at søge nogen Ændring i Stolpegaardens Forhold gennemført.

Uroen om Anstalten var imidlertid ikke hermed ude af Verden. Næppe 3 Uger senere meddelte „Social-Demokraten“, at Stolpegaardens Inspektør var forsvundet, og Bladet fremsatte tillige den Sigtelse, at han skulde have misbrugt sin Stilling over for et af de kvindelige Fattiglemmer. Inspektøren henvendte sig kort efter selv til Nordre Birks Politi og bedyrede til en Begyndelse sin Uskyld, men aflagde senere Tilstaaelse efter i en Maanedes Tid at have „siddet paa Bekendelse“.

Denne Affære blev Aarsag til, at hele Ordningen paa Stolpegaarden blev optaget til indgaaende Drøftelse. Et Fællesudvalg blev af Sogneraadene for de 4 samejende Kommuner nedsat til Udarbejdelse af et nyt Regulativ, der vedtoges i Februar 1889. Gamle Ægtefolk fik herefter Tilladelse til at have fælles Kam-

mer; der blev indført et særligt Spisereglement for syge og gamle, og gamle Lemmer maatte ikke sættes ved Siden af yngre, arbejdsføre Lemmer ved samme Arbejde. Anstaltens Læge skulde komme een Gang ugentlig til fri Konsultation. Georg Niensens Forslag om fast Læge med daglig Tjeneste blev forkastet. Sogneraadsmlemmer skulde mindst een Gang i hvert Kvartal føre Tilsyn med Anstalten.

Om Børnenes Stilling opnaedes ikke fuld Enighed, og Gjentofte Sogneraad vedtog derpaa for egen Regning, at de fra Gjentofte Sogn paa Stolpegaarden indlagte Børn skulde anbringes i Pleje hos private Plejeforældre. Til at modtage disse Børn, i alt 11, meldte sig imidlertid kun 5 Plejehjem.

Hele Spørgsmaalet havde vakt en ikke ringe Interesse i Ofentligheden. Paa et Møde i Charlottenlund Jernbanepavillon i Januar 1890 om Alderdomsforsorgelse paa pegede Premierløjtnant Lauritzen, Høeghsminde, det uheldige i, at gamle Mennesker henvistes til at leve deres sidste Dage blandt Samfundets daarligste Elementer, og foreslog, at man arbejdede hen imod Oprettelsen af et „Vartov“. Der dannedes en Komité til Oprettelsen af et Alderdomshjem; Lauritzen skænkede en Byggegrund, og der indsamledes paa Stedet et Beløb, der ganske vist kun androg 150 Kr., men hermed var Begyndelsen gjort til det første Alderdomshjem i Gjentofte Kommune.

Efter at Fattigloven og Alderdomsunderstøttelsesloven, begge af 9. April 1891, havde fastslaaet en principiel Skelnen mellem „værdige“ og „mindre værdige“ trængende, fremkom Stolpegaardsdirektionen med et Forslag, hvorefter de mindre værdige blandt Lemmerne skulde udsondres og anbringes i en særlig Bygning, fuldstændig adskilt fra værdige gamle eller svagelige Personer samt Børn. Direktionen foreslog endvidere, at man fra det Tidspunkt, da denne Adskillelse fandt Sted, skulde overdrage samtlige Lemmers Forplejning, eventuelt tillige deres Beklædning til en Økonom for en nærmere fastsat Betaling, endvidere at Forpagtningen af hele Anstaltens Tilliggende og Benyttelsen af Lemmernes Arbejdskraft skulde overgaa til Økonomen, der herefter skulde overtage Vedligeholdelsen af Anstaltens Bygninger, Besætning og Inventar.

Medens den første Del af Forslaget, Adskillelsen af de to Kategorier af fattige, blev bifaldet fra alle Sider, vilde det Udvalg,

der beskæftigede sig med Sagen, ikke gaa ind paa at overdrage Driften til en Økonom, men Vægningen skete rigtignok ikke i Erkendelse af den uhyre Fare, en saadan Overdragelse af Fatigpleje i privat Entreprise kunde indebære; det blev et økonomisk Synspunkt, at den foreslaede Forandring ikke syntes at ville medføre nogen væsentlig Ændring i denne Gren af Kommunernes Økonomi, der blev det afgørende. Gjentofte Kommune gennemførte ved denne Lejlighed den endelige Afvikling af sin Del af Børneafdelingen, og endelig bestemtes det, at sindssyge Personers Anbringelse paa Stolpegaarden kun burde finde Sted i Tilfælde af „tvingende Nødvendighed“.

Spisereglementet kom til Behandling igen i 1894, da Gjentofte Sogneraad henstillede til Direktionen at søge det ændret, idet „det maatte formentlig, at det var alt for rigeligt“. Henvendelsen synes mærkelig nok ikke at have baaret Frugt.

Aarene lige før og lige efter Aarhundredskiftet bragte et Par hygiejniske Forbedringer. En ny Vaske-, Bade- og Desinfektionsbygning til 3000 Kr. blev opført i 1897, og i 1903 fik Anstalten indlagt Vand.

Foranlediget ved Gladsaxe-Herlev Kommunes Adskillelse i to Kommuner udvidedes Direktionen i 1912 til 5 Medlemmer, og de 5 Kommuners Andele i Anstalten ansattes paa Basis af den sidst stedfundne Folketælling som følger, angivet i Hundredele: Gjentofte 56, Lyngby-Taarbæk 21, Søllerød 13, Gladsaxe 8 og Herlev 2.

Efter Forslag af Amsraadet bragte en Revision af Vedtægt og Reglement i 1916 den Forandring, at Børn kun ganske midlertidigt maatte anbringes paa Anstalten. Maksimumsgrænsen for Belægning fastsattes til 145 Lemmer; i de nærmest foregaaende 5 Aar havde Belægningen dog paa intet Tidspunkt været mere end 106 Lemmer.

Hele Anstalten trængte ved denne Tid overmaade stærkt til en Modernisering. Skønt paatænkt var denne dog i Efteraaret 1917 ikke naaet længere end til det rent forberedende Stadium, og Amtslæge Djørup gjorde da ved Eftersynet de hygiejniske Forhold til Genstand for en meget kraftig Kritik. Amtslægen fremhævede, at Bygningen ikke havde almindelige, oplukkelige Vinduer, men overalt kun Staldvinduer i Jernrammer, hvor kun enkelte Smaafelter var til at aabne. Da der intet Sted fand-

tes blot Antydning af Ventilationsforanstaltninger, blev Luften inden Døre i alle Rum meget slet og i flere endog kvælende. Flere Steder paa Trappeafsatser var anbragt almindelige Klosetter, dels inden for et Træskillerum og dels ganske ugenert frit-

Sovesal paa Stolpegaarden.

staaende, og overalt, hvor disse Latriner fandtes, var der en modbydelig Stank. Ogsaa paa de enkelte Sygestuer var Luften rædselsfuld; det samme gjaldt det store Soverum for 24 voksne og arbejdsdygtige Mænd. Dette Rum var indrettet under Taget og kun forsynet med enkelte Tagvinduer, der skønnedes at være ganske utilstrækkelige til blot den nødtørftigste Luftfornylse.

Denne Kritik, der fremsattes over for Amtsrådet, var ledsaget af et Krav om, at der øjeblikkelig, uanset projekterede Ombygninger, maatte foretages en Afhjælpning af „disse ganske uanstændige Forhold“.

Det havde dog været ringere faa Aar i Forvejen. Da Inspektør Villiam Speyer i 1914 tiltraadte Stillingen som Anstaltens Leder, fandtes der, saa utroligt det end lyder, hverken Spande eller Vandfade, hvorover Lemmerne kunde vaske sig; de maatte efter Tur benytte de Spande, der anvendtes ved Hestenes Vanding. Inspektør Speyer fik da anskaffet et Antal Blikfade.

Til de Beklædningsgenstande, der udleveredes til Lemmernes Brug, hørte intet Uldtøj. Det var dog tilladt de Lemmer, der selv ejede Trøje og Underbenklæder, at benytte disse, men da hver Person meget sjældent raadede over mere end eet Sæt, maatte dette vaskes hver Søndag Formiddag. Vasken blev maaske nok noget primitiv, men om Søndagen blafrede Uldtøjet lystigt fra Tørresnoren i Gaarden, og alle Lemmerne gik med Skjorten inderst paa Kroppen.

Der gennemførtes nu i de følgende Aar en Række Moderniseringer paa Stolpegaarden. Trævinduer erstattede de Jernvinduer, der i øvrigt havde haft den Fordel i Brandtilfælde let at kunne stødes ind med en Brandhage, saaledes at en Redning af Beboerne kunde foretages gennem Aabningerne. Endvidere forsvandt de sidste Trapperetirader, Badeindretningen forbedredes, og der opsattes vægfaste Kummer i Vaskerummet.

I 1920 havde Gjentofte Kommunalbestyrelse drøftet den Mulighed, at Gjentofte som Eneejer skulde overtage Stolpegaarden og indrømme de andre Kommuner en vis Belægningsret. Aarsagen til disse Overvejelser laa blandt andet i, at Gjentoftes Andel i Stolpegaardens Driftsudgifter var uforholdsmæssig stor, idet denne Kommune ikke i Forhold til sit Indbyggerantal benyttede Anstalten i tilnærmelsesvis samme Udstrækning som de øvrige medejende Kommuner. Saaledes havde Udgiften pr. „Lemmedag“ i Aaret 1917—18 udgjort:

Gjentofte	356,1 Øre
Gladsaxe	251,2 „
Søllerød	222,1 „
Herlev	220,0 „
Lyngby-Taarbæk	181,0 „

Gennemsnitsudgiften var 239,7 Øre. Dette Forhold blev af Grønbech fremdraget ved Budgetbehandlingen i 1923, idet han udtalte: „Det er jo ganske sindssvagt, at vi for de Patienter, vi har indlagt paa Stolpegaard, maa betale en Pris, der næsten

svarer til, hvad vi kunde faa dem indlagt for paa et godt Hotel."

Til Forhandling om en ændret Beregningsmaade indbød derfor Gjentofte Kommunes Forsørgelsesudvalg i Januar 1925 de medejende Kommuner til at lade sig repræsentere hver ved 2 Delegerede. I disse Forhandlinger, hvor Toldberg som Forsørgelsesudvalgets Formand sammen med Kontorchef Erichsen varetog Gjentofte Kommunes Interesser, vedtoges det for det første fra April 1925 at gennemføre en Sondring mellem Driftsregnskab og Formuceregnskab, dernæst som Minimumsgarantibeløb at fastsætte, hvad Driften af Stolpegaarden vilde koste uden Belægning. Til dette Beløb, der udregnedes til 17 500 Kr., skulde hver af de samejende Kommuner bidrage i Forhold til sin Formucandel i Stolpegaarden. I Stedet for den tidligere Formuedeling efter Indbyggerantal vedtoges det at fastsætte Delingen saaledes, at Gjentofte, Lyngby-Taarbæk og Søllerød Kommuner hver skulde eje en Fjerdedel, medens den sidste Fjerdedel skulde deles mellem Gladsaxe og Herlev efter disse Kommuners Indbyggertal. Efter denne Beregning blev Minimumsgarantibeløbet for Gjentofte 4 375 Kr. aarlig.

Efter de nye Regler for Betalingsmaaden blev det opgjort, at Gjentofte Kommune siden 1. April 1900 havde betalt 84 007 Kr. for meget. Gladsaxe, Lyngby-Taarbæk og Søllerød Kommuner, der i det nævnte Tidsrum havde betalt en tilsvarende Sum for lidt, indvilgede nu i af dette Beløb at refundere Gjentofte 60 000 Kr. i aarlige Rater i Løbet af 5 Aar. Til Herlev refunderedes det af denne Kommune siden 1. April 1908 for meget erlagte Beløb med 1 240 Kr.

Efter Loven af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg er Amtet forpligtet til i fornødent Omfang at sikre Kommunerne Dispositionsret over Pladser paa en Arbejdsanstalt, til hvilken skal være knyttet en Forsørgelsesanstalt med en eller flere Sygestuer. I dette Øjemed lejede Københavns Amt fra 1. Oktober 1935 Stolpegaarden med Besætning og Inventar, og Gaarden drives herefter som Arbejds- og Forsørgelsesanstalt for Amtet. Den højeste Belægning maa være 145 Alumner.

Ejerforholdet bestod uforandret, indtil Gjentofte Kommune i April 1937 udløste de 4 andre Kommuner. For disses tre Fjerdedele af Ejendommen betaltes 401 900 Kr. i Kommuneobligationer.

Det gamle „Sollhjem“.

Forsørgelsen uden for „Stolpegaarden“.

Ved „Stolpegaarden“'s Oprettelse som Forsørgelsesanstalt var Fattighusene blevet overflødige. Fattighuset i Vangede blev senere solgt; Gjentofte Fattighus, der nu hædredes med Navnet „Kommunehuset“, indrettedes med to Sygestuer, en lille Fribolig for en enligstillet Kvinde, Bolig for Sognets Vejmand samt 2 Lejligheder til Udlejning.

De fattige, der modtog Understøttelse i Hjemmet, mødte fremdeles hver Fredag hos Distriktets Forstander for at modtage Hjælpen. At denne til Tider kan have været temmelig karrig, synes at fremgaa af følgende Annonce i „Kjøbenhavns Amts Avis“ i September 1877:

Den af det ærede Sogneraad for Gjentofte Sogn bevilgede Understøttelse af 2 Kr. ugentlig til en svag Mand (73 Aar) samt en meget svag Kone, kan ikke modtages.

Der havde netop i det nævnte Aar i Sogneraadet været ført en ret skarp Debat om Spørgsmaalet større eller mindre Rundelighed i Tildelingerne. Da en Forhøjelse af Tilskudet til „De fattiges Kasse“ blev foreslaaet, satte Kromand Nielsen sig imod det, idet han hævdede, at der af denne Institution var ødslet med Midlerne. Hertil svarede A. C. Rasmussen, at han hellere vilde lade sig tage ved Næsen af en uværdig trængende end være kneben over for dem, der virkelig havde Hjælp behov, og han onskede Tilskudet forhøjet fra 400 til 600 Kr. om Aaret. — „Ja“, vrissede Kromanden, „for at man kan gi'e til enhver Kælling eller Tøs, der kommer rendende!“ — Tilskudet forhøjedes til 600 Kr.

Gennem hele 1800-Tallet lappedes der fra Lovgivningsmagtens Side jævnlig paa Fattigloven af 1803. Det anerkendtes stærkere og stærkere, at en Fornyelse af dette Lovkompleks var tiltrængt, og det blev ved Landkommunallovens Ikrafttræden i 1868 fremført i Folketinget, at Fattigordningen efterhaanden var mere end vanskelig at kende til Bunds. Den var paa dette Tidspunkt baseret paa ikke mindre end 39 Love og Forordninger, 6 Reglementer, 24 Plakater samt ca. 640 Kancelli- og Ministerialskrivelser, hvortil yderligere kom en lang Række Retsafgørelser, som man jævnlig maatte tage sin Tilflugt til.

Forskellige Tilløb til en Nyordning i de følgende Aar blev paa Grund af den mere og mere spændte politiske Situation uden noget Resultat. Estrup havde som Indenrigsminister i 1869 nedsat den saakaldte „store Fattigkommission“, hvis Arbejde vel ikke naaede at sætte Frugt i Form af en ny Fattiglov, men hvis Betænkning gennem en klar Skelnen mellem værdige og uværdige trængende trak en tydelig Retningslinie for Fremtidens Sociallovgivning. Et af Estrup i 1883 stillet Forslag om Oprettelse af en statsunderstøttet Aldersrenteanstalt, der paa Grundlag af en frivillig, regelmæssig Opsparing skulde yde en mindre, aarlig Livrente, blev et Offer for „Visnepolitikken“. Først i 1891 lykkedes det at gennemføre en Socialreform, hvis værdifuldeste Nydannelse var Loven om Alderdomsunderstøttelse, der hjemlede enhver trængende hæderlig Mand eller Kvinde, der var fyldt 60 Aar, og som i 10 Aar ikke havde modtaget Fattighjælp, Ret til en offentlig Understøttelse uden Fattighjælps

Virkning. Aaret efter fulgte Loven om Statstilskud til Sygekasser.

Alderdomsforsørgelsen var i Omegnskommunerne 20 Aar forud for dette taget op af det private Initiativ. En „Alderdomskasse”, omfattende Gjentofte, Gladsaxe-Herlev, Lyngby og Søllerød Kommuner, var stiftet i 1872 paa Foranledning af Forstanderen paa Lyngby Landboskole, J. C. la Cour. Til denne Institution ydede de 4 Kommuner pekuniær Støtte.

Gjentofte Kommunes Udgifter til Alderdomsunderstøttelse laa ved Udgangen af Aarhundredet omkring 20 000 Kr., af hvilke Statskassen efter Loven refunderede Halvdelen. I Regnskabsaaret 1910—11 var Kommunens Nettoudgift paa samme Konto 30 758 Kr., medens Antallet af fast understøttede Personer udgjorde 341. Af disse var ca. 60 pCt. forsørgelsesberettigede i Gjentofte Kommune. Det tilsvarende Tal for Aaret 1920—21 udgjorde 544 Personer. Som Følge af de af Krigen skabte Vanskeligheder og det høje Prisniveau, der gentagne Gange havde nødvendiggjort fornyede Dyrtidstillæg til de alderdomsunderstøttede, var Kommunens Nettoudgifter paa denne Konto i sidstnævnte Regnskabsaar vokset til 274 399 Kr.

Spørgsmaalet om Indrettelse af billige Boliger til gamle, hæderlige trængende var ligesom Alderdomshjælpen fra først af rejst fra privat Side. Som omtalt i det foregaaende Kapitel var Problemet drøftet offentligt i Aaret 1890, og den 21. August 1890 stiftedes Foreningen „Alderdomshjem” med det Formaal at tilvejebringe Friboliger for gamle. Ved en Ændring i Fundatsen omdannedes i 1901 Foreningens Ejendomme til en selvejende Institution under Navnet „Alderdomshjem”, og Administrationen overgik til Gjentofte Sogneraad. „Alderdomshjem” ejer Bygningen Nordvestvej 9, rummende 8 Lejligheder, og indtil 1939 Charlottenlundvej 8 med 4 Lejligheder, alle bestaaende af 2 Værelser og Køkken. For disse Lejligheder gælder fremdeles Prisen 1 Kr. maanedlig pr. Værelse.

Det første kommunale Alderdomshjem i Gjentofte oprettedes i 1904, da Komitéen for Opførelse af et Børnehospital i Gjentofte ved Gavebrev overdrog Bygningen „Solhjem” til Gjentofte Kommune til Benyttelse som Alderdomshjem. Da Hjemmet blev taget i Brug den 15. Septbr. 1904, havde det Plads til 18 Beboere. En Udvidelse i Aarene 1913—14 skaffede Plads til yderligere 17 gamle.

Til Supplering af „Solhjem“, der var utilstrækkeligt for en Kommune, hvis Indbyggerantal nærmede sig 35 000, opførtes i 1918-19 efter Tegning af Prof. Edv. Thomsen et nyt Alderdomshjem paa Hyldegaards Tværvej i Ordrup. Bygningen, der indviedes den 28. Septbr. 1919, var trefløjet og rummede foruden

Alderdomshjemmet paa Hyldegaards Tværvej.

Alderdomshjemmet et Optagelseshjem for Børn. Alderdomsafdelingen havde 65 Pladser, af hvilke de 15 var indrettet som Sygeafdeling. Da Børnehjemmet ved Bygningens Udvidelse i 1935-36 bortflyttedes, indlagdes den af dette hidtil benyttede Sydfløj til Alderdomshjemmet og indrettedes til Sygeafdeling. Alderdomshjemmet har herefter 76 Pladser; af disse er de 28 paa Sygeafdelingen.

Ved Aldersrenteloven af 7. Aug. 1922 undergik Alderdomsforsorgen i Danmark den Forandring, at Alderdomshjælpen tildeles Ansøgerne efter lovbestemte Regler. Hjælpens Benævnelse „Aldersrente“ antyder, at Udbetalingen mere har Livren-

tens end Understøttelsens Karakter. Som laveste Alder for Opnaelse af Aldersrente fastsatte Loven 65 Aar.

Som tidligere berørt (S. 91 f.) foraarsagede Bolignoden under og efter Verdenskrigen, at der fra Kommunens Side maatte træffes omfattende Foranstaltninger til Afhjælpning af denne Misère. Forsørgelsesudvalget saa sig i 1916 i Mangel af Boliger til Anbringelse af husvilde nødsaget til at skaffe 2 Familier med henholdsvis 6 og 7 Børn Husly paa Stolpegaarden. Denne Ordning, der selvfølgelig maatte være af rent midlertidig Karakter, formaaede kun at afbøde den allerførste Vanskelighed. Antallet af Familier, der stod uden Bolig, var i stadig og hurtig Stigning, saaledes at de 8 smaa Lejligheder, der var indrettet i Slutningen af 1916, ikke paa langt nær formaaede at dække Behovet. I 1918 opførtes da 48 Lejligheder i Gjentofte og Jægersborg, og i 1919 paabegyndtes det store Kompleks Ordrup Jagtvej 6. Da denne Bygning imidlertid ikke kunde blive færdig til Indflytning til Oktober Flyttedag, og da man stod over for at skulle skaffe ca. 30 Familier Tag over Hovedet, ventilerede Forsørgelsesudvalget Tanken om at tage en af Skolerne i Brug som Husvildeafdeling, medens Skolekommissionen indtrængende henstillede, at man længst muligt undgik denne Udvej. De husvilde Familiers Antal var paa dette Tidspunkt 158, omfattende i alt 719 Personer. Det lykkedes at overvinde Vanskelighederne ved, at der indrettedes Husvildeboliger i den tidligere Militærlejr i Skovshoved og i Bygningerne paa Nordre Enggaard, som Kommunen havde erhvervet i dette Øjemed. Det viste sig dog, at det faldt lige saa dyrt ud at købe de gamle Gaardes Bygninger og indrette dem til Boliger som at opføre nye; endvidere blev Lejlighederne ringere, idet der manglede moderne Bekvemmeligheder, og endelig var Beliggenheden som Regel temmelig afsides. Efter at en Udvidelse af Komplekset paa Ordrup Jagtvej var udført i 1920, raadedes der over 15—16 Husvildeafdelinger, spredt rundt om i Kommunen, og i de følgende Aar kom endnu flere til. Først omkring 1925—26 begyndte Antallet af husvilde Familier at dale; ved Udgangen af 1928 var det gaaet ned til 90, af hvilke de 60 boede i grundmurede Huse og de 30 i Parakker. Lejlighederne i Korsgaardslejlren var efterhaanden blevet saa uskikkede til Menneskeboliger, at det i 1929

besluttedes snarest at søge Lejren rømmet. Til Erstatning for disse Lejligheder opførtes i 1930 12 Lejligheder paa Teglgårdsvej. 8 i Jægervangen og senere 12 paa Søndersøvej.

Ved Udgangen af 1932 disponerede Kommunen over 83 Husvildelejligheder, af hvilke de 5 stod ledige.

Med Indførelsen af Hjælpekasser i 1907 indtog Danmark en Foregangsstilling, idet en tilsvarende Institution ikke fandtes noget andet Sted. Hjælpekasserne, der afløste „Den frie Fattigkasse“, lededes af en særlig, af Kommunevælgerne valgt Bestyrelse, hvis Afgørelser var uomstødelige. Institutionen sorterede saaledes ikke under Sogneraadet, men da den spillede en ikke uvæsentlig Rolle i den offentlige Forsorg, skal den her kortelig omtales.

Hjælpekassens Midler hidrørte fra nogenlunde de samme Kilder som „Den frie Fattigkasse“s; dog havde Menighedsraadene faaet Dispositionsret over de Beløb, der indgik gennem Kirkebøsserne. Fra Kommunerne modtog Hjælpekassen et Tilskud, der var ca. $\frac{1}{3}$ af det Beløb, som var anvendt til Understøttelser; af dette Tilskud refunderede atter Statskassen Kommunen $\frac{1}{3}$. Hjælpekassen i Gjentofte Kommune udredede i Aarene indtil Verdenskrigen 20–30 000 Kr. aarlig i Understøttelser. Da Dyrtiden satte ind, blev en udvidet Hjælp nødvendig, dels i Form af forhøjede Portioner og dels i Forøgelse af Tallet af hjælpne Personer. Efter Socialreformen af 1933 ophørte Hjælpekasseinstitutionen at eksistere.

En Skolebespisning blev i Begyndelsen af 1915 forsøgsvis aabnet i Vangede, idet mange Hjem under de vanskelige Forhold var kommet i stærk Trang. Bispisningen, der kun fandt Sted hveranden Dag, foregik i Skolens Badeanstalt, og Maden tilberedtes paa „Solhjem“. Samtidig med, at dette Forsøg fra Kommunens Side blev gjort i Vangede, tog Lærerpersonalet ved Ordrup Skole Initiativet til Indsamling af Midler til en Skolebespisning i denne Del af Kommunen. Der indkom over 1 000 Kr. foruden Varer for ca. 200 Kr., og 125 Børn bispistes daglig i 7 Uger.

I de følgende Aar blev Skolebespisningen en fast Institution, der arbejdede for Kommunens Midler og administreredes af Skolevæsenet.

Aldersdomshjemmet „Sollhjem“.

Offentlig Forsorg efter 1933.

Ved Lovene af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg og om Folkeforsikring gennemførtes en meget betydelig Socialreform. Administrationen af disse sociale Love varetages inden for Kommunerne af et blandt Kommunalbestyrelsens Medlemmer ved Forholdstal valgt Udvalg. Det sociale Udvalg, der i Medfør af Lovene er udrustet med meget vidtrækkende Beføjelser og faktisk udgør en „Stat i Staten“. Nær til dette Udvalg slutter sig et Børneværnsudvalg; i Gjentofte Kommune har der siden Forsorgslovens Ikrafttræden den 1. Oktbr. 1933 ikke været nogen Forskel i de to Udvalgs Sammensætning, bortset fra, at Blichfeld i Maj 1935 udtraadte af Børneværnsudvalget og erstattedes med Fru Krogh.

I Antallet af Aldersrentenydere, der i 1933 var 828, har der gennem de siden da forløbne Aar været en jævn Stigning, saaledes at der i Kommunen den 31. Marts 1939 fandtes 1382

Rentenydere, af hvilke de 83 havde Ophold paa Alderdomshjem. Med denne Stigning maatte Pladsen paa de to bestaaende Alderdomshjem blive utilstrækkelig; navnlig trængte „Solhjem“ til en Aflastning, og hertil kom, at Forsorgsloven krævede kommunale Alderdomshjem udstyret med Sygeafdelinger. En saadan fandtes paa Hjemmet i Ordrup, hvorimod „Solhjem“ kun raadede over en enkelt Sygestue, hvilket i givet Tilfælde kunde medføre Vanskeligheder. Under Budgetbehandlingen den 6. Januar 1937 rejste derfor Formanden for Det sociale Udvalg, Raadmand Knud Bindslev, Spørgsmaalet om Opførelse af et nyt Alderdomshjem; fra Udvalgets Side forelaa i Mødet den 27. April en enstemmig Indstilling om Hjemmets Opførelse, og denne Indstilling vedtoges — ligeledes enstemmigt — af Kommunalbestyrelsen. En Tanke om, at Kommunen i dette Øjemed skulde erhverve Dr. med. Permins Klinik paa Tranegaardsvej, var en kort Tid fremme, men blev atter forladt under Hensyn til Ønskeligheden af en vestligere Beliggenhed for et kommende Alderdomshjem. Mellem Smakkegaardsvej, Søndersøvej og Ermelundsvej fandt Byggeudvalget en passende Grund, ca. 12 000 m² stor, og der blev udskrevet en offentlig Arkitektkonkurrence, i hvilken Arkitekterne Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jensen belønnedes med Førsteprisen og engageredes til at forestaa Opførelsen af det nye Alderdomshjem. Det første Spadestik til Grundens Udgravning foretoges ved en lille Højtidelighed den 26. Jan. 1939. Den 14. Marts skete Grundstensnedlæggelsen, ved hvilken Socialminister Ludvig Christensen var til Stede og murede den første Sten, medens den anden og tredie Sten muredes af henholdsvis Borgmester Aage E. Jørgensen og Byggeudvalgets Formand, Raadmand Knud Bindslev. Den 1. Maj 1940 kunde Hjemmet modtage sine Beboere.

Da „Solhjem“ herefter ikke skulde fungere som Alderdomshjem, overgik Navnet til det nye Hjem ved Smakkegaardsvej. Hjemmet er udformet som et femfløjet Anlæg, hvis Vestfløj rummer Sygeafdelingen, de 3 Midtfløje Beboelsesværelserne for de gamle, medens Østfløjen er Økonomi- og Personalefløj. I en Forbindelsesbygning findes Opholdsstuer, Badeværelser og Toiletter. Sygeafdelingen, der normalt har Plads til 35 Patienter, bestaar dels af 2-Sengs Stuer, dels af Enestuer, de sidste dog i

et mindre Antal. Beboelsesfløjene kan i alt rumme 75 Beboere. I disse Fløje er der paa hver Etage indrettet et lille Thekøkken. Maaltiderne serveres paa Værelserne, og Maden transporteres fra Centralkøkkenet i særlige Varmevogne. Alderdomshjemmet har eget Vaskeri, og det er udstyret med saavel

Bolig for Aldersrentenydere Hyldegaardsvej 11.

Person- som Værelseværelse. Arealet udenom er anlagt som Park med Græs og Træer og udstyret med Bænke for Beboerne. Uden at rumme Overdaadighed savner Hjemmet intet, der kan tjene til Indretning af en moderne, sund og hygiejnisk Bolig.

Den højtidelige Indvielse foretoges den 17. Maj 1940 i Nærværelse af Statsminister Th. Stauning, Departementschef i Socialministeriet H. de Jonquieres, Borgmestrene S. Munk og Jul. Hansen, Raadmand Alfred Bindslev og Socialdirektør N. P. Nielsen fra Kjøbenhavn, Repræsentanter for Amtsraadet og Nabokommunerne samt hele Gjentofte Kommunalbestyrelse.

Efter Indstilling fra Det sociale Udvalg vedtog Kommunalbestyrelsen den 21. Juni 1938 paa Grunden Hyldegaardsvej 11

efter Tegning af Arkitekt Bøwing-Nielsen at opføre en Bygning, der foruden at afgive Lokaler til Arbejdsanvisningskontoret (S. 235) skulde indeholde billige Boliger for Aldersrentenydere. Bygningen rummer 9 2-Værelses og 10 1-Værelses Lejligheder til en maanedlig Leje af henholdsvis 36 og 28 Kr. incl. Varme. I alle Lejlighederne findes Centralvarme, W. C. og koldt og varmt Vand, og der er i Kælderetagen indrettet 3 Badeværelser til Beboernes Afbenyttelse. Ejendommen, der foruden Grundværdien 13 590 Kr. har kostet ca. 170 000 Kr., var færdig til Indflytning den 1. Oktbr. 1939.

Medens Invaliderrenten tidligere udbetaltes gennem Sygekasserne, foregaar Udbetalingen siden 1933 fra den sociale Forvaltning. Antallet af Invaliderrentenydere i Gjentofte Kommune udgjorde den 31. Marts 1939 315.

Inden for Loven om offentlig Forsorg indtager Bestemmelserne om Børneværnet en fremskudt Plads. Det offentlige Børneværn omfatter 3 Virksomheder: Tilsyn med Børn, forebyggende Foranstaltninger og Børns Anbringelse uden for deres Hjem.

Børnetilsynet beskæftiger sig dels med Plejebørn, dels med Børn, født uden for Ægteskab, og dels med bidragnydende Enkebørn samt endnu et Par Kategorier. Antallet af de Børn, der siden 1933 har været under Tilsyn, betegner en jævnt nedadgaende Linie, idet Tilsynet ved Udgangen af Kalenderaaret 1934 omfattede 801 Børn, ved Udgangen af 1938 kun 570.

Medens de forebyggende Foranstaltninger indtil 1938 væsentligst indskrænkede sig til Tildeling af Advarsler eller Beskikkelse af Tilsynsværger, optoges i Begyndelsen af 1938 paa Foranledning af Raadmand Knud Bindslev Tanken om Oprettelsen af Fritidshjem i Gjentofte Kommune. Gennem Udsendelse af Spørgeskemaer til Hjemmene konstaterede man, at der navnlig i Kommunens vestlige Del var Trang til et Fritidshjem, der kunde optage skolesøgende Born uden for Skoletiden, naar begge Forældre var borte fra Hjemmet. Efter enstemmig Indstilling fra Det sociale Udvalg vedtog Kommunalbestyrelsen den 3. Maj 1938 at oprette et Fritidshjem paa Bakkegaardsskolen, hvor Skolekommissionen stillede nogle egnede Lokaler til Raadighed for Hjemmets foreløbige Brug. Allerede den 19.

Maj kunde Fritidshjemmet aabnes, og det besøgte fra første Færd af saa mange Born, som det kunde rumme, ca. 65. Fritidshjemmet ledes af en Forstander; den første Leder var nuværende Skolebestyrer L. Gotfredsen, som ved sin Overtagelse af Ledelsen af Ordrup Skoles Filial afgav Fritidshjemmets Ledelse til Kommunelærer Ernst Thomsen. Til Vejledning af Børnene i

Fritidshjemmet paa Norrebakken.

Leg, Spil, Lektuelæsning og forskellig manuel Beskæftigelse ansattes fra Begyndelsen 2 Lærerinder. Hvert Barn betaler ugentlig 50 Øre for Deltagelse i Fritidshjemmet; dog kan Det sociale Udvalg, der er Hjemmets Bestyrelse, i særlige Tilfælde tilstaa et Barn Friplads. Hvert Barn faar daglig $\frac{1}{4}$ l sød Mælk med Kiks.

Udgiften til Etablering og Drift androg i Regnskabsaaret 1938—39 omtrent 15 000 Kr. Fritidshjemmet opnaede i 1939 Godkendelse af Overinspektionen for Børneforsorg og er derfor berettiget til at modtage Statstilskud.

Da Efterspørgslen efter Pladser i Fritidshjemmet til Stadighed var betydelig stærkere, end Hjemmets Rumforhold kunde

tilfredsstille, opførtes i 1940 efter Tegning af Arkitekt P. Staf-feldt Matthiesen et nyt Fritidshjem paa en Grund ved Nørrebak-ken. Bygningen rummer 4 store, lyse Lokaler i Fortsættelse af hinanden og har Plads til ca. 100 Børn. Paa 1. Sal er Plads til senere Indretning af Sløjdværksted. Syd for Bygningen er anlagt en Legeplads, og et Areal er stillet til Raadighed for Børnene til Skolehavedyrkning. I Sommeren 1941 vedtog Kommunalbestyrelsen efter Indstilling fra Det sociale Udvalg at oprette yderligere et Fritidshjem. Dette Hjem, der indrettes i Overlærerboligen ved Skovshoved Skole, vil kunne rumme ca. 75 Børn.

Et Problem, der dog kun blev af rent forbigaaende Karakter, var Anbringelsen af spanske Børn, der paa Grund af Borgerkrig midlertidigt var fjernet fra deres Hjemland. „Komitéen for spanske Børns Ophold i Danmark“ lejede i Septbr. 1937 nogle Lokaler i St. Andreas Kollegiet i Ordrup, og her anbragtes ca. 70 spanske Børn. Da der i Begyndelsen viste sig nogen Uro blandt Børnene, beskikkede Børneværnsudvalget Grosserer O. Engels-toft-Schmidt som særlig tilsynsførende med Kolonien. Efter en Maanedes Forløb afrejste 30 Børn til en Feriekoloni paa Fyn, og i Slutningen af Maj 1938 forlod de tilbageværende Børn Gjen-tofte Kommunes Enemærker og anbragtes paa Landet.

Den kommunale Sygepleje er ved Overenskomster, der er godkendt af Amtet, overdraget til Sygekasserne i Hellerup og Ordrup-Skovshoved samt til Menighedsplejerne i Gjentofte, Vangede, Ordrup, Hellerup og Maglegaards Sogne. I Overens-komsten med Sygekasserne er fastsat et aarligt Tilskud pr. Med-lem; til Menighedsplejerne ydes særlige Tilskud. Udgifterne til Sygeplejen udgjorde for Regnskabsaaret 1938—39 lidt over 20 000 Kr.

Lægchjælp ydes ved 4 fast ansatte Kommunelæger, een for hvert af Distrikterne Gjentofte-Vangede, Hellerup, Ordrup og Skovshoved; endvidere har hvert af Alderdomshjemmene sin faste Læge.

Efter Lov af 31. Marts 1937 kan Kommuner, der ansætter Sundhedsplejersker med det Formaal at bekæmpe Sygeligheden og Dødeligheden blandt Børn i det første Aar efter disses Fød-

sel, opnaa Statstilskud til Dækning af Halvdelen af de med Ordningen forbundne Udgifter. Kommunalbestyrelsen besluttede da at ansætte 2 Sundhedsplejersker fra 1. Febr. 1939 og fra 1. Marts 1939 yderligere 1 Sundhedsplejerske og i 1940 yderligere en med den Opgave ved regelmæssige Besøg i Hjemmene at give Raad og Vejledning angaaende det spæde Barns Ernæring og Pleje. Ordningen har i det korte Tidsrum, i hvilket den har bestaaet, vundet stor Tilslutning blandt Kommunens Beboere, saaledes at Sundhedsplejerskernes Tilbud om Hjælp som Regel kun er afslaaet i Tilfælde, hvor man paa anden Maade havde sagkyndig Vejledning til Barnets Pleje.

Til Anbringelse af Familier, der uden egen Skyld er blevet husvilde, og som er i Stand til at udrede den paa Stedet sædvanlige Husleje, raader Kommunen over følgende Boliger:

Teglgaardsvej 5 . . .	11	Lejligheder,
Stolpegaardsvej 8-10 .	10	--
Nordre Enggaard . . .	14	--
Snogegaarden . . .	17	—
Ny Snogegaard . . .	8	—
Jægervangen 37 . . .	8	—
Søndersøvej 35-39	12	—

Kommunen havde den 31. Marts 1939 i alt 66 Familier, omfattende tilsammen 315 Personer, under Husvildeforsorg. Nettoudgiften hertil beløb sig for Aaret 1938-39 til ca. 21 300 Kr.

Skolebespisningen sørterer under Det sociale Udvalg, og den daglige Administration er fra 1937 overgaaet fra Skolevæsenet til Socialdirektoratet. Frokosten bestod tidligere af et varmt Maaltid, men er i de seneste Aar ydet som „Gjentoftefrokost“, gennemsnitlig 6 Stk. Smørrebrød, hvoraf 1 med raat Æble; hertil gives $\frac{1}{4}$ l sød Mælk. I 1938-39 deltog 212 Børn i Skolebespisningen. Tallet er svingende fra Aar til Aar, lavest i 1936-37 med 132 og højest i 1937-38 med 224. Bevilling af Deltagelse i Frokosten sker efter Ansøgning i hvert enkelt Tilfælde af Det sociale Udvalg.

Naar en trængende ikke skønnes at være i Stand til at forskaaffe sig eller sine det nødvendige til Livets Ophold eller til

Kur og Pleje i Sygdomstilfælde, eller dersom en Forsørger ikke opfylder sin Forsørgelsespligt i Henhold til Loven, er Det sociale Udvalg i Opholdskommunen efter Forsorgsloven forpligtet til at træde til. Denne Form for Hjælp, der benævnes Kommunehjælp, ydes dels uden, dels med Tab af Valgret og Valgbarhed. Antallet af Personer under sidstnævnte Kategori har i Gjentofte Kommune svinget mellem 8 og 16 pCt. af det samlede Antal hjulpede Personer. Hjælpen er ydet som Pengehjælp, Naturalieydelse, Huslejhjælp, Brændselshjælp og Sygehjælp og har i 1938—39 medført en Udgift af 205 733 Kr. Det Antal Tilfælde, i hvilke Kommunehjælp er ydet, viser en Stigning eller et Fald, der er temmelig nøje forbundet med Svingningerne i Arbejdsløshedstallet.

Egentlig Fattighjælp er siden Forsorgslovens Ikrafttræden kun ydet et Faatal, som Regel Omstrejfer og erhvervs- og subsistensløse Personer. Den væsentligste Del af de understøttede var enlige Mænd, som har faaet Hjælpen i Form af Ophold paa Arbejds- og Forsørgelsesanstalten „Stolpegaard”. Antallet har været jævnt dalende, fra 56 i 1934—35 til 31 i 1938—39. Kommunens Udgift til Fattigforsørgelse var i Regnskabsaaret 1938—39 ca. 11 000 Kr.

Den offentlige Arbejdsanvisning foregaar fra Arbejdsanvisningskontoret paa Hyldegaardsvej 11. Kontoret omfatter Landkommunerne i Kjøbenhavns Amtsradsreds med Undtagelse af Lyngby-Taarbæk, Høje Taastrup, Thorslunde-Ishøj og Senge-løse. Det sorterer i administrativ Henseende under Socialdirektoratet, men har sin egen Bestyrelse, hvis Formand er Raadmand Knud Bindslev. Kontoret foretager daglig Afkontrollering af de Personer, der søger Kommunehjælp, og samarbejder endvidere efter visse af Socialministerium og Arbejdsdirektorat givne Regler med de forskellige Arbejdsløhedskasser i Gjentofte Kommune og dens Omegn. Kontoret fører bl. a. Kartotek over samtlige i Omraadet værende Medlemmer af Arbejdsløhedskasser.

Antallet af tilmeldte Personer varierer stærkt efter Aarstiden. I 1938—39 faldt det laveste Tal paa 1. Juli med 1 611 og det højeste paa 1. Jan. med 3 617 Personer.

Udgifterne til Kontorets Drift afholdes af Staten med $\frac{1}{3}$, Gjentofte Kommune med $\frac{1}{3}$ og de øvrige 15 Kommuner med

$\frac{1}{3}$. Gjentofte Kommunes Andel beløb sig for Aaret 1938—39 til 14 651 Kr.

Under Opførelsen af Bygningen Hyldegaardsvej 11 var Kontoret midlertidigt anbragt i en Træbarak paa Fredensvej. Den 7. Oktbr. 1939 kunde Kontoret tage sine nye, tidssvarende Lokaler paa Hyldegaardsvej i Besiddelse.

Den daglige Ledelse forestaas siden 1938 af Kontorbestyrer, Ingeniør H. Nørbye.

Til Formindskelse af Ungdomsarbejdsløsheden beskæftigedes i Foraarsmaanederne 1938 og 1939 et Antal unge Arbejdere, der 4 Timer daglig arbejdede med Anlæg af Stier i Nymosen og $3\frac{1}{2}$ Time daglig deltog i en Undervisning, der foregik paa Bakkegaardsskolen og omfattede Sløjd, Gymnastik, Dansk, Skrivning, Fysik, Geografi og Sundhedslære samt Foredrag og Besøg paa en Række Institutioner.

Som Beskæftigelsesforanstaltning for langvarigt arbejdsløse, der ikke havde haft Arbejde i 10 Maaneder i Løbet af 2 Aar, iværksattes i 1938—39 en Regulering af Ermelundsvejen. Til dette Arbejde var til Stadighed henvist 40 Arbejdere fra Gjentofte Kommune og et tilsvarende Antal fra Kjøbenhavn. Paa lignende Maade henvistes til Forarbejderne paa Hørsholmvejen et betydeligt Antal Arbejdere. Ved Stødoptagning, der er iværksat som Nødhjælpsarbejde, har i 1939—40 og i 1940—41 et stort Antal Arbejdere været beskæftiget i 6 daglige Arbejdstimer. De store Jordarbejder ved Stadions Fuldendelse, Kloak- og Vejanlæg vil ligeledes i 1941—42 blive udført som Nødhjælpsarbejder.

Ledelsen af den sociale Forvaltning i Gjentofte Kommune forestaas vedblivende af Direktør, cand. jur. E. Erichsen (S. 90). Da Forretningerne efter Socialreformen af 1933 stiller vidtgaaende Krav til Udvalgsformandens Arbejde og kræver hans daglige Nærværelse paa Raadhuset, er dette Hverv lønnet med et aarligt Honorar. Formandspladsen har hele Tiden siden 1933 været beklædt af Raadmand, Bankbestyrer Knud Bindsvlev.

Den tekniske Forvaltning.

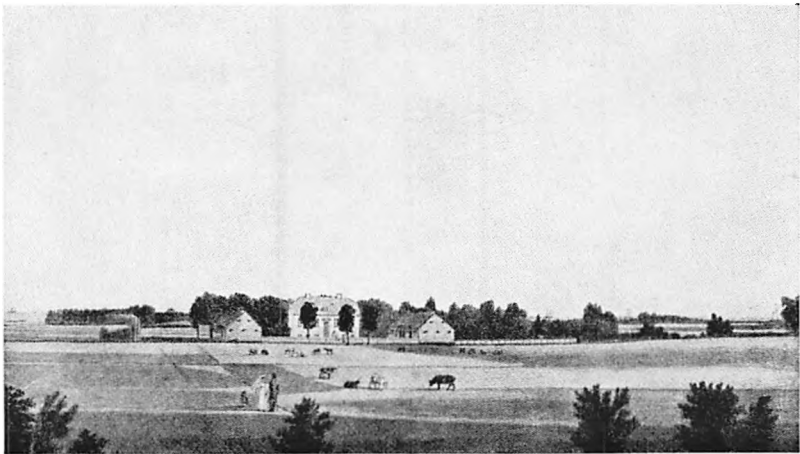

Kommunens Bebyggelse.

Bebyggelsen i Gjentofte Kommune var fra ældgammel Tid samlet i de tre Landsbyer, Gjentofte, Vangede og Ordrup samt Fiskerlejet Skovshoved. Omkring disse Landsbyer laa Bymarkerne Agre fortsættende sig i det pletvis kratbevoksede Oredrev. Efter Jordernes Udskiftning i 1766 og Bøndergaardens Udflytning i de følgende Aar ændredes saavel Landskabsbilledet som Byernes Udseende. Til denne Forandring bidrog endvidere den Omstændighed, at adskillige velhavende Borgere fra Hovedstaden købte Jord og indrettede sig Landsteder i Gjentofte Sogn, der med Skovene og Sundet bød alle Betingelser for en behagelig Sommertilværelse, naar man samtidig var saa lykkelig stillet, at man ejede Hest og Vogn, hvormed man kunde opretholde Forbindelsen med Hovedstaden. De gamle Gaardes Pladser i Landsbyerne bebyggedes i Tidens Løb med Haandværkerhuse, og hvor enkelte Dele af de udflyttede Gaardes Bygninger var blevet staaende, omdannedes de efter nye Tidens Behov.

Da det folkevalgte Sognestyre saa Lyset i 1842, finder vi saaledes Gjentofte Sogn som et udpræget Landsogn. Betingelserne for en udvidet Bebyggelse kom først til Stede med Aabningen af Jernbanerne til Klampenborg og Lyngby henholdsvis 22. Juli og 1. Oktober 1863. Kjøbenhavnfamilier, der hidtil havde indskrænket sig til at leje et Par Værelser i en af Sognets

Landsbyer i Sommermaanederne, tog nu varig Beboelse herude, og lidt efter lidt øgedes Strømmen, der skabte den første egentlige Villabebyggelse, som især holdt sig til Sognets østligste Lokaliteter, Hellerup, Ordrup og Kvarteret i Nærheden af Charlottenlund Station. Villabebyggelsen fulgte til en Begyndelse de bestaaende Veje, Strandvejen og Hellerupvej i Syd, Ordrup Gade, Jægersborg Allé og deres Forbindelse Langelinie (nuvæ-

Rygaarden i Hellerup.

rende Lindegaardsvej) i Nord, men da Udflytningen fra Hovedstaden øgedes i Firserne og hen mod Aarhundredskiftet tog endnu stærkere Fart, fulgte heraf en stedse livligere Udstykning af Gaardene og Anlæg af nye, private Veje.

En Følge af den voksende Bebyggelse blev det tidligere omtalte Bygningsreglement, der er et første Forsøg paa at lægge en ordnende Haand paa en Bebyggelse, der ellers, bortset fra Brandpolitiloven, ikke var underkastet andre Love end Tilfældighedens. Hos Gaardenes Ejere havde liden eller ingen Interesse været til Stede for at holde Bebyggelsen paa deres respektive Jorder inde under bestemte Former; det faldt foreløbig af sig selv, at der kun var Brug for Villaer. Det er, saa vidt vides, Ejeren af Lindegaarden i Ordrup, Ole Bruun, der først af alle belægger sine udstykkede Arealer med Servituter.

Vejnettet paa de udstykkede Arealer planlagdes af private

Ingeniører, og Projekterne blev derefter forelagt Sogneraadet til Godkendelse. Gennem disse Udstykningssager skabtes i Aarene umiddelbart efter Aarhundredskiftet i Sogneraadet en voksende Interesse for at bevare Kommunens landlige Karakter, og man søgte da i Forbindelse med Approbationerne at paavirke Udstykningsarealernes Ejere til at paalægge Grundene Villaservituter, hvilket sjældent voldte Vanskeligheder, idet de servitut-

Villabebyggelse i Hellerup omkr. 1910.

belagte Arealer havde vist sig lettere sælgelige, eftersom Køberne her kunde føle sig trygge imod en høj Bebyggelse i umiddelbar Nærhed af deres Parceller. Samtidig lykkedes det i betydeligt Omfang at henlægge Paataleretten hos Kommunen, saaledes at Kommunalbestyrelsen havde store Dele af den opvoksende Bebyggelse under en effektiv Kontrol, der øgedes yderligere ved Kommunens store Ejendomskøb omkring 1910 og i særlig Grad i Aarene 1917—20 (S. 82—84).

I de gamle Landsbyer, hvor ingen servitutmæssig Indskrænkning af Bebyggelsen havde fundet Sted, rejste sig i Aarhundredets første Tiaar en tættere Bebyggelse, delvis med høje Huse. Dette blev saaledes Tilfældet langs Gjentoftegade og Ordrupvej, endvidere i Nærheden af Jernbanestationerne og langs Strandvejen gennem Hellerup og i nogen Maade tillige i Skovshoved.

Ganske enkelte Steder saas høje Huse hæve sig umotiveret over en omliggende Villabebyggelse, en Følge af manglende rettidig Servitutpaalægning og en Advarsel mod Gentagelser.

Da man et Par Aar efter Verdenskrigen kunde øjne en Stabilisering af Forholdene paa Byggeriets Omraade, tydede en Stigning i Salget af Grunde paa øget Byggelyst, og efter Forslag af Volmar Jensen besluttede Kommunalbestyrelsen i 1922 at søge Principperne for Kommunens Bebyggelse fastlagt, og det blev overdraget Kommuncingeniør Westergaard i Samarbejde med Prof. Edvard Thomsen at udarbejde en Bebyggelsesplan. Dette Arbejde, der forelaa færdigt i 1924, kom derpaa til Behandling i Ejendoms- og Byggcudvalget, men blev først forelagt Kommunalbestyrelsen i 1926. Det førtes herefter over i en ny Udvalgstilværelse, denne Gang i 3 Aar. Den væsentligste Grund til, at det trak saa længe ud, var den, at man afventede Rigsdagens Vedtagelse af en ny Lov om Byggelinier, hvilket fandt Sted i Samlingen 1928—29.

Bebyggelsesplanen skelnede mellem fire Bebyggelsesformer. Den høje Bebyggelse ved Strandvejen, Gjentoftegade, Ordrupvej og Jægersborg Allés østlige Del tænktes fortsat med Udløbere ad Sidevejene. Sammenhængende Bebyggelse med indskrænket Højde skulde findes i den gamle Vangede By, ved Lyngbyvej, Bernstorffsvej ved Svejgaard og Høeghsminde, ved Fredensvej og Ejgaardsvvej samt omkring Ordrup Station. Endvidere skelnedes der mellem spredt Bebyggelse i Villastil og streng Villaservitut, hvilken sidste skulde være fremherskende i jævn Fordeling over hele Kommunen.

Medens egentlige Fabriksanlæg indskrænkedes til Arealerne ved Tuborg Havn, tog Forslaget Hensyn til Anbringelse af Oplagspladser paa forskellige Steder i Kommunen, offentlige Anlæg, Sportspladser, Skolegrunde og Kirkegaarde. Endelig beskæftigede Planen sig med Vejføringen og med mere detaljerede Forslag til Bebyggelse af Kommunens Arealer. Forslaget blev ikke vedtaget som Byplan, men Kommunalbestyrelsen besluttede at betragte det som en Vejledning ved fremtidige Dispositioner.

Rigsdagen havde 18. April 1925 udsendt en Byplanlov, der hjemlede Kommunerne Ret til at træffe Bestemmelser ikke blot om Veje og Byggelinier, men ogsaa om Bebyggelsesarter og disses Fordeling, og som saaledes lovfæstede netop de Retnings-

linier, der var angivet i ovenomtalte Bebyggelsesplan. Loven blev meget lidt benyttet, og for Gjentofte Kommunes Vedkommende var den ikke bragt i Anvendelse, før man i Efteraaret 1930 stilles over for Tilfælde af projekteret høj Bebyggelse i udprægede Villakvarterer. Kommunalbestyrelsen vedtog da i Slutningen af Aaret til en Revision af Bebyggelsesplanen og til Udarbejdelse af detaillerede Byplaner at nedsætte en Kommission, bestaaende af Kommuneingeniøren, der blev Kommissionens Formand, Chefen for den økonomiske Forvaltning, Kommunegartneren samt endvidere Kontorchef Hendriksen, Byplanlaboratoriet, Prof. Edv. Thomsen og Arkitekt Steen Eiler Rasmussen. Kommissionen skulde fremkomme med Forslag til Byplan for forskellige Dele af Kommunen og i øvrigt være til Kommunalbestyrelsens Disposition med Raad og Vejledning i Byplanspørgsmaal.

Fra denne Kommission forelaa derpaa i Løbet af de tre følgende Aar Byplanforslag for Kvarterer, for hvilke denne Foranstaltning maatte synes særlig paakrævet. Saaledes godkendte Amsraadet i Foraaret 1932 en Byplan for Kvarteret Nord for Tranegaardsvej paa Strækningen fra Kystbanen til Taffelbays østre Skel, og samme Aar i September approberedes en Byplan for den Del af Charlottenlund, der begrænses af Jægersborg Allé, Kystbanen, L. E. Bruunsvej og Bernstorffsvej. Som en Fortsættelse heraf fulgte i 1933 en Byplan, omfattende Façadegrunde langs Jægersborg Allés Nordside fra Annettevej til Femvejen. Endvidere forelaa ligeledes i 1933 Byplan for forskellige Arealer ved Frøbakken, Sonderengen og Vangedevej. Endelig beskæftigede Kommissionen sig med Planlægning af Vejnet og fremtidig Bebyggelse paa Kommunens Arealer omkring den nye Horsholmvej samt med „Dronningemarken“s Bebyggelse.

Disse Byplaner maatte i Kraft af Loven medføre en Række ikke ubetydelige Erstatninger. For førstnævnte 3 Byplaner udrededes af Kommunen en Erstatningssum af i alt noget over 20000 Kr., medens Byplanen over Arealerne i Vangede ikke fremkaldte Erstatningskrav.

I Tilslutning til Byplanforanstaltningerne vedtog Kommunalbestyrelsen et Tillæg til Bygningsreglementet, hvorved en Inddeling af Kommunen i Omraader med forskellig Maksimumsbyggehøjde blev gennemført, en Foranstaltning, der er af den

allerstørste Betydning i Henseende til Fremtidens Bebyggelsesregulering.

I 1930 begyndte man med den økonomiske Forvaltnings Medvirkning at foretage en systematisk Undersøgelse af samtlige Servituter i Kommunen.

Da man skønnede, at der i de følgende Aar i ringere Omfang vilde være Anledning til at beskæftige sig med Byplanforslag, vedtog Kommunalbestyrelsen den 12. Decbr. 1933 at ophæve Byplankommissionen med Aarets Udgang.

I Aarene 1933—36 gennemførtes i Tilslutning til Anlægget af Bellevue Strandpark en gennemgribende Regulering af Bebyggelsen Øst for Klampenborg Station. En Forbedring af Forholdene var særdeles tiltrængt, da aabne Grofter og ubebyggede Arealer, der nærmest henlaa som Affaldspladser, frembød et lidet æstetisk Skue. Areallet mellem Jernbanen og Strandvejen erhvervedes af Kommunen, og Etablissementet „Gl. Bellevue“ og Staldene Vest for dette blev fjernet, hvorefter et Ridehus opførtes ud til Stationsvej, medens Sporvejssløjfen Syd for Bellevue Kro blev nedlagt og Sporvejen ført i en Sløjfe uden om det tidligere „Gl. Bellevue“s Grund med ny Holdeplads paa et Areal af Skoven Nord for „Gl. Bellevue“. Et privat Konsortium rejste en ny Restaurationsbygning med Teater, hvor „Gl. Bellevue“ tidligere laa. Samtidig sløjfedes den gamle „Bellevue Kro“, saaledes at Udsigten over Sundet blev aaben.

Hele dette Foretagende affødte en Del Avispolemik, og især om et af Arkitekt Arne Jacobsen projekteret Udsigtstaarn af Jernbeton var Meningerne delte. Sagen forelagdes Akademiraadet, der fraraadede Taarnets Opførelse; ogsaa Statsskovvæsenet og Naturfredningsforeningen var imod det. Efter at Projektet havde været fremme til Drøftelse i forskellige Skikkelser, blev det omsider henlagt.

Et Byplanspørgsmaal af stor Rækkevidde er den saakaldte „Skovshoveds Sanering“. Opbygget paa den smalle Strimmel mellem Kystlinien og den stejle Skrænt umiddelbart Vest for den gamle Strandvej har Skovshoved By haft snævert dragne Grænser for sin Bebyggelse. De Udvidelser, som i Tidernes Løb har maattet foretages af Hensyn til Befolkningens Vækst, er da sket

uden nogen Plan; Husene klumpedes sammen, som det bedst kunde falde

De matrikulære Forhold, der viser en Udstykning paa Strandsiden i lange, smalle Strimler, oprindelig bestemt til „Stejlepladser“, har vanskeliggjort en Bebyggelse her Øst for Strandvejen,

Bebyggelsen i Skovshoved.

hvor der opstod de mærkeligste Formationer af „overskaarne“ Huse paa Grund af den ringe Grundbredde.

Naar Husene saaledes tog Lys og Luft fra hinanden, kunde det ikke undgaas, at der efterhaanden skabtes Boligforhold, der var mindre betryggende for Sundheden. Sogneraadet tog derfor i 1916 paa Sundhedskommissionens Initiativ Spørgsmaalet om en Ordning af Skovshoveds Bebyggelsesforhold op til Behandling, men paa Grund af Tidens vanskelige Forhold blev Sagen henlagt.

Som Tiden gik, blev Ulemperne ikke mindre. De uheldige Adgangsforhold ad smalle, krogede Stræder vanskeliggjorde i høj Grad Fjernelsen af Renovationen og kunde i Tilfælde af Ildebrand være Aarsag til overordentlig kritiske Situationer, og Udstykningen i meget smaa, ofte uheldigt formede Parceller

umuliggjorde en ordentlig Bebyggelse uden det offentliges Medvirkning. Det var da naturligt, at man inden for Teknisk Udvalg tog hele Problemet op til fornyet Behandling, da visse Reguleringer skulde finde Sted af Hensyn til Kystvejen og den nye Skovshoved Havn. En stor Del af Grundene i Skovshoved var uden Servituter; alene af denne Aarsag maatte det være nødvendigt, at man søgte Udveje til en Regulering af Byens fremtidige Bebyggelse.

Sammenslutningen „De kooperative Arkitekter“ indsendte paa eget Initiativ i Oktober 1936 til Kommunalbestyrelsen et Forslag til Byplan for Arealet mellem den gamle og den nye Strandvej. Planen bestod i en 6-Etages Parkbebyggelse i 27 Blokke, men da Maksimumshøjden for Bygninger i dette Kvarter var 3 Etager, kunde man alene af denne Grund ikke anse Planen for egnet til Gennemførelse.

Efter at Teknisk Forvaltning i nogen Tid havde arbejdet med Sagen, overdrog man den bygningsmæssige Udformning af Planen til Arkitekt Arne Jacobsen. Fra Arkitekten og Forvaltningen fremkom derpaa 3 Forslag, der paa forskellig Maade anbragte Bebyggelsen Øst for Strandvejen i Rækkehuse og projekterede 3-Etages Bygninger ind mod Skrænten. Fælles for alle 3 Forslag var en aaben Plads ud for Midten af den nye Havn og Stejlepladsernes Forlæggelse til det opfyldte Areal Syd for Havnen.

Ved Forslagets 1. Behandling i Kommunalbestyrelsen blev det fra alle Sider understreget, at man ved en Gennemførelse af et saadant Projekt ikke maatte bringe Skovshoveds Befolkning i en uholdbar økonomisk Situation. Man havde tænkt sig den Løsning, at Ekspropriationen af et gammelt Hus vilde indbringe Ejeren en Sum, som han derefter anbragte i et af de nye Rækkehuse, hvorved hans Boligudgifter ikke skulde stige uoverkommeligt. Endvidere skulde Sagen gennemføres gradvis over et længere Tidsrum.

Forslaget, der fik en meget velvillig Modtagelse i Kommunalbestyrelsen, vakte i Skovshoved baade Frygt og Vrede. Flere Møder mellem Kommunalbestyrelsesmedlemmer, Embedsmænd fra Teknisk Forvaltning og Befolkningen formaaede ikke at vinde denne for Tanken. Fra Fiskeriforeningen indsendtes til Kommunalbestyrelsen flere skarpe Protestskrivelser; en Grundejerfor-

ening blev dannet med det Formaal at redde Skovshoved fra Saneringen, eventuelt gennem Forsøg paa hos Domstolene at søge Værn mod en Ekspropriation. Stemningen karakteriseres af følgende Udtalelse paa et af Møderne:

„Vi lover hinanden, at vi ikke rykker ud af vore Huse, før de river Vinduer og Døre ud, og saa maa vi endda bæres ud!”

En ny Byplanlov var imidlertid i April 1938 vedtaget til Erstatning af Forgængeren af 1925, og denne nye Lov gjorde Byplanlægning obligatorisk for enhver samlet Bebyggelse med over 1000 Indbyggere. Nye Forslag skulde være indsendt til Ministeriet inden April 1943.

Teknisk Udvalg tog Sagen om Skovshoveds Bebyggelse op til fornyet Drøftelse og undersøgte, hvilke Muligheder Loven frembød for en Anvendelse paa det foreliggende Spørgsmaal. Disse Overvejelser førte til, at man i Stedet for at arbejde videre med Saneringsplanen for Fiskerbyen fremsatte Forslag til en Byplan for hele Strækningen fra Charlottenlund til Emiliekilde. Medens man Nord og Syd for Skovshoved regnede med en egentlig Villabebyggelse, sikret ved Servituter, fulgte Forslaget for den centrale Del af Fiskerbyen i Hovedsagen en af de tidligere forelagte Planer, men hertil kom, at Bostamose denne Gang var inddraget i Overvejelserne.

De overordentlig udviklede matrikulære Forhold, der hidtil havde været i Vejen for baade hensigtsmæssig Vejføring og Kloakering, vilde ikke kunne bibeholdes, men en fuldstændig Omparcellering maatte anses for nødvendig. Af Hensyn hertil vilde det være paakrævet, naar man en Gang skulde føre Planen ud i Virkeligheden, at hele den eksisterende Bebyggelse fjernes.

Om Tidspunktet for Arbejdets Begyndelse blev under Sagens Behandling intet bestemt udtalt, kun kom det antydningvis frem, at Planens Virkeliggørelse meget vel kunde ligge flere Aar ude i Fremtiden. Heller ikke kom man ind paa nærmere Enkeltheder angaaende den økonomiske Ordning, men at Kommunen til sin Tid maatte yde sin Medvirkning, syntes i hvert Fald givet. Der blev i denne Forbindelse af Anders Frederiksen peget paa den Mulighed, at der paa Budgettet afsattes et Beløb af 500 000 Kr. til Sikring af en bestemt Boligstandard.

Byplanen for Skovshoved vedtoges den 12. Marts 1940 med 11 Stemmer; de socialdemokratiske Medlemmer afholdt sig fra at stemme. De højere Myndigheders Godkendelse forelaa i Marts 1941.

En Byplan for hele Kommunen, saaledes som Loven kræver det udført inden 1943, er under Udarbejdelse.

Kommunens Vejnet.

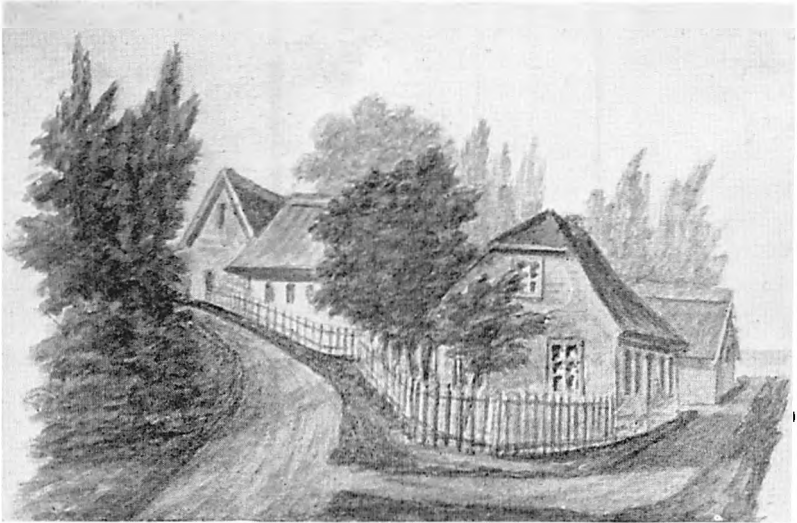
Gjentoftes Sogns Beliggenhed umiddelbart Nord for Hovedstaden maatte ganske naturligt virke saaledes bestemmende for Hovedvejene gennem Sognet, at disse kom til at føre i Retningen Nord--Syd. De to ældste af dem var i 1842 som nu Amtsveje; Kongevejen, der tidligere havde bugtet sig frem fra Vibenshus til Lyngby, var i Aarene 1764—77 blevet delvis omlagt under Ledelse af Schweizeren Marmillod, saaledes at den paa Strækningen gennem Gjentoftes Sogn, fra Lundehuset til Vintappergaarden, fulgte en ret Linie. Langs Øresundskysten løb den anden Amtsvej, Strandvejen, fra Hellerup Bom til Bellevue.

Midt imellem disse gik den Vej, som J. H. E. Bernstorff omkring 1770 havde ladet anlægge i en snorlige Linie fra Lundehuset til Vejkrydset ved det nuværende Femvejen; den benævntes Ordrupvejen og tilhørte Kommunen. I den vestlige Del af Sognet førte Vangedevejen fra Søborg over Vangede forbi Gammelmose; den havde før i Tiden fortsat forbi Ulrikenborg til Lyngby. En Vej, der tidligere havde forbundet Emdrup med Gjentoftes, hvorfra den i Gjentoftes Gade og Brødhøjsvejen var videreført til Jægersborg, var forlængst nedlagt paa Strækningen mellem Emdrup og Kongevejen.

Der fandtes kun to „Tværveje“ af videre Betydning. Med Udgangspunkt i Gjentoftes Gade ved Rytterskolen førte den gamle Gjentoftes Markvej mod Sydøst forbi Baunegaarden, Stenegaarden og Svejgaarden til Hellerup, hvor den ved Bommen udmundede i Strandvejen. Vejforbindelsen Vest—Øst i Sognets nordlige Del kom fra Lyngby, fortsatte sig i den Staten tilhørende Jægersborg Allé over Jægersborg til Femvejen, hvorfra

en Vej gik videre til Ordrup, som Ordrup Gade gennem denne By, i hvis østlige Udkant den delte sig i Skovshovedvejen, der forbi Hyldegaarden førte til Skovshoved, og Hvidørevejen, der fortsatte Ordrup Gades Linie til Strandvejen ved Emiliekilde.

Jægersborg Allé var fra Femvejen mod Øst af mindre Betydning som Færdselsvej, idet den ved Bomhuset ved „Over

Søgaardsvej ved Kongevejen 1853.

Samtidig Tegning. (Øregaard Museum).

Stalden" var spærret for gennemgaaende Trafik. Ordrup Jagtvej, der ligeledes tilhørte Staten, havde saa godt som ingen Betydning som Forbindelsesvej mellem Sognets Lokalteter.

Endelig spillede i Sognets Midte en kortere Vejstrækning en Rolle for Forbindelsen mellem Gjentofte og Ordrup; den førte fra Gjentofte Gade langs Kirkegaardens Nordside omtrent i stik Øst, men svingede ved Præstegaardsjordernes yderste Hjørne i en Bue Syd om Malttegaarden. En Vej fra Vangede til Buddinge, den nuværende Mosegaardsvej, havde nærmest Karakteren af en Markvej.

Selv om Grundforbedringer af Vejene bortliciteredes til private Entreprenører, kunde dog Gaardmændene ved saadanne

Arbejder tilsiges til at yde et vist Antal „Spanddage“, medens Husmænd, Haandværkere og Indsiddere skulde yde Arbejde i „Gangdage“. Der var imidlertid intet til Hinder for, at en Mand kunde købe sig fri for sine Gangdage. Ved en Grundforbedring af Gjentofte Gade i 1844 fik Husmændene paalagt 2 ekstra Gangdage, „hvilke kan liquideres med 2 Mark pr. Dag“. Da der ved Arbejdets Slutning var erlagt 77 Rdl. 4 Mark, havde altsaa omkring 115 Mand benyttet sig af Retten til at „liquidere“.

Vejenes almindelige Vedligeholdelse paahvilede Hartkornsejerne. Samtlige Sognets Veje var efter foretagen Opmaaling inddelt, saaledes at de mere befærdede var udlagt i et mindre og de mindre befærdede i et større Areal, som de „vejpligtige“ skulde holde i Stand. Følgende Opmaaling og Inddeling stammer fra Sommeren 1843:

Ordrupveien ¹⁾ (2019 Favne)	7 $\frac{3}{4}$ Al. pr. Skp. Hartkorn
Naalehuusveien ²⁾ (1708 Favne)	13 $\frac{3}{4}$ —
Brødrehøisveien (675 Favne)	9 —
Hvidøre og Skovshoved Kirkevei (1761 Favne)	12 —
Vangedeveien (2369 Favne) om hvilken nærmere Bestemmelse tages.	

Vedligeholdelsen af Sognekogeders Vejparter blev paalagt Sognets øvrige Hartkornsejere. Paa bestemte Dage blev de vejpligtige tilsagt til Arbejdet; mødte de ikke, blev de ikendt Bøde. Tilsynet havde Sogneforstanderne delt imellem sig to og to.

Materialet til Vejenes Istandsættelse hentedes fra en af Sognets Grusgrave. Ofte kunde det være vanskeligt at faa Grusgrave udlagt; thi ingen Ejer var begejstret for at faa denne Kørsel hen over sine Enemærker. Saaledes kæmpede Vognmand Jørgensen paa Gl. Vartov i 1852 for at faa sin Grusgrav nedlagt, og det lykkedes ogsaa at faa udvist en anden til Erstatning. Den laa ganske vist i den anden Ende af Kommunen, ved Ordrupdal, men det spillede mindre Rolle; værre var det, at Materialet derfra ikke duede, saaledes at man atter maatte ty til Gl. Vartov. I 1856 søger Jørgensen atter forgæves Grus-

¹⁾ Bernstorffsvej.

²⁾ Denne Vej. der nævnes 2 Gange i 1842 og 1843, beskrives saaledes: Fra Bommen til Gjentofte og herfra til Kongevejen.

graven nedlagt; i 1858 mener han at kunne anvise en Erstatning paa Teglgårdens Mark i Ordrup, men den fandtes utilstrækkelig, „hvorfor man ikke kan renoncere paa hans“. Endnu i 1860 gør han et Forsøg og vil da have udlagt Grusgrav paa Høghsminde — med samme Resultat!

„Hulvejen“ ved Skovshoved ca. 1850.

Efter Maleri af ukendt Kunstner. (Øregaard Museum).

Den almindelige Vedligeholdelse, som Bønderne saaledes skulde foretage paa fastsat Dag og under Tilsyn, kunde Kommunen nogenlunde have Haand i Hanke med. Noget anderledes stillede det sig, naar det gjaldt Grundforbedringer; med en mere kneben end fremsynet Økonomi ventede man det længst mulige med at tage fat paa den Slags større Arbejder. Det hedder sig saaledes i Januar 1848, at Ordrup Gade skal istandsættes saa tidligt, det lader sig gøre; „den trænger haardt“. I Mødet i Maj udsatte man dog Beslutningen om Arbejdets Begyndelse, og ikke før i Juli bestemtes det, at Arbejdet skulde

udføres — delvis. Først da Amtet i Marts 1849 indskærper Uopsætteligheden af Ordrup Gades Istandsættelse, er der ikke længere nogen Vej udenom.

Et indenrigsministerielt Cirkulære foranledigede i 1851 en ny Fortegnelse over Sognets Veje udført. Det havde egentlig været Sogneforstanderskabets Mening at holde alle Veje i een Klasse, men man bøjede sig for Politimesterens Ønske om følgende Klassedeling:

- I. 1. Ordrupvejen til den Vej, der løber op til Gjentofte Gade (Bernstorffsvej fra Lundeskoven til Maltegaard).
2. Vejen fra Ordrup til Emilickilde, Hvidørevejen.
3. — Gjentofte By til Kongevejen (Søgaardsvvej).
4. Gjentofte By til Bernstorffs Allé, Brødhøjsvejen (Vældegaardsvej).
5. Vintappergaarden til Buddinge Skel (Gammel-mosevej).
6. Kongevejen til Søborghus, Vangedevejen.
- II. 1. Ordrupvejen fra Gjentoftevejen til Bernstorffs Allé (Bernstorffsvej fra Maltegaard til Femvejen).
2. Hellerupvejen til Ordrupvejen (Hellerupvej).
3. Vejen fra Ordrupvej til Gjentofte Gade (Maltegaardsvej).
4. — Ordrupvej til Jægersborg Allé (Lindegaardsvej).
5. — Jægersborg Allé til Lyngby Skel (Jægersborgvej).
6. — Hvidørevej til Skovshoved (Skovshovedvej).

Angaaende Vedligeholdelsespligten foreslog Politimesteren, at der pr. Td. Hartkorn skulde beregnes 4 Favne første Klasses eller 5 Favne anden Klasses Vej.

Denne Ordning, der godkendtes af Amtet, medførte, at Sogneforstanderskabet i Marts 1852 efter Forslag af Formanden, Pastor Worsøe, nedsatte en „Vejcommittee“, der blev det første Udvalg i Gjentofte Kommunestyre.

September 1858 bringer et Stiregulativ, paa hvilket optages 4 hævdvundne Stier, der skal holdes i en Bredde af 2½ Alen:

- 1) fra Skovshoved til Ordrup over Teglgårdens Mark,
- 2) „ Ordrup til Gjentofte over Tagemose,
- 3) forbi Heslegaard og Baunegaard til Gjentofte,
- 4) fra Gjentofte over Markerne til Vangede.

Den samlede Længde af Sognets offentlige Biveje var i 1868 ca. 21 km.

Kommunens første Vejmand, Joh. Jorgensen, ansattes fra 1. Marts 1874 med en maanedlig Lon af 17 Mark samt 34 Rdl. aarlig i Huslejegodtgørelse. Han synes at have været sin Lon

Brogaardsvej i Halvfemserne. Fortøvet har Jordkant.

værd; thi medens Amtsvejinspektorens Beretning om Sognets Veje i 1874 ikke var helt igennem anerkendende, hedder det i 1876:

„Her haves en fast Vejmand, der udfører Arbejder, som aldrig tidligere foretoges: Afskovninger og Sporplaneringer. Vejene er nu stenbelagte i største Omfang undtagen Trane-gaardsvej”.

I de følgende Aar kalder Amtsvejinspektøren Kommunens Vejvæsen „tilfredsstillende”, „mønsterværdigt”; men det var desværre ikke alle, der havde samme Syn. En Indsender klager i 1878 i „Kjøbenhavns Amts Avis” over, at Vejforholdene skræmmer Landliggerne bort fra Vangede. „Der er ikke saa meget som

en Smule Gangsti ved Siden af Vejen, saa de kan undgaa at gnide sig op ad Gødningsvognene."

Kørende Trafik fra Vangede til Gjentofte var før 1882 henvist til Vejen Syd om Gjentofte Sø. Fodgængere kunde derimod benytte den Sti, der over Engene omkring Vangede Kilde forbandt Tilkørselsvejene til Tjørnegaard og Smakkegaard, og som især brugtes som Kirkesti. Stien var, skønt optaget paa Regulativet, i en saare ringe Tilstand; Aarsagen hertil var, at den aabenlyst benyttedes som Kørevej, hvorved den efterhaanden blev til ene Hjulspor, der skar sig dybere og dybere ned i den bløde Bund.

I 1878 indsendte en Del af Beboerne i Vangede til Sogneraadet et Andragende om, at Stien maatte blive udvidet til en Kørevej. Omkostningerne var kalkuleret til ca. 5 000 Kr., og Andragendet var bilagt med Entreprisetilbud fra Gaardejer Jens Hendrik Høyer paa Brogaarden. Sognefoged Lars Sørensen, Nordre Hulegaard, gik, skønt selv „Vangeder“, stærkt imod Forslaget, da han mente, at Vejen vilde blive mindst en 2-3 Gange saa dyr som anslaaet. A. C. Rasmussen anerkendte Kravets Berettigelse og støttedes heri af J. P. Sigersted. Ved Sagens 2. Behandling 8 Dage senere foreslog Formanden, Vilh. Nielsen, at man anlagde Vejen, idet man havde Tilsagn om fri Jord til en 14 Alens Vej over Brogaardens og Tjørnegaardens Jorder. Men stadigvæk støttedes Forslaget kun af Repræsentanterne for Kommunens østligere Dele, Vilh. Nielsen, A. C. Rasmussen og Sigersted, hvortil sluttede sig H. P. Lund paa Hovmarksgaarden, og det faldt derpaa med 5 Stemmer mod 4.

Paa de idelige Klager over Stiens Tilstand svarede Sogneraadet med at spærre for Kørselen, men dette negative Resultat forarsagede stærke Angreb paa Lars Sørensen og Jens Nielsen, der som Vangedes Repræsentanter begge havde stemt imod Vejen.

En ivrig Forkæmper for Vejen var Gaardejer Claus Jensen, Tjørnegaarden, der stedse optraadte som Pennefører ved Beboernes Henvendelser til Sogneraadet. Ved Valget i 1879 gik Jens Nielsen ud af Raadet, og hans Efterfølger, Tømremester P. Madsen, Gammelmoselus, var ligesom Claus Jensen en varm Tilhænger af Vejforslaget. Det lykkedes ham i 1880 at formaa Vilh. Nielsen til at genoptage sit tidligere Forslag under den Forudsætning, at alle Gaardejerne Nord for Gjentofte Sø vilde ved-

staa deres fire Aar gamle Tilbud om gratis Jord. Denne Gang blev Forslaget vedtaget, kun Lars Sorensen og J. P. Nielsen, Kildegaard, stemte imod. Men nu indtraf den kedelige Situation, at ikke alle Gaardejerne kunde blive enige om at betragte

Bernstorfsvej ved Heslegaard, set mod Nord. For Aarhundredskiltet.

sig som forpligtet ved det gamle Tilbud, og P. Madsens Ekspropriationsforslag blev nedstemt.

Vangedefolkenes Krav havde efterhaanden fundet saa stærkt Gehor hos en Række Beboere i Gjentofte By, at disse sluttede op om det, og Sagen rejstes atter i Foraaret 1881. Sogneraadet opnaede en mindelig Overenskomst med Ejerne af Brogaard og Tjornegaard, hvorimod Henning Bojesens Enke paa Smakkegaarden ikke vilde anerkende Vejens almene Interesse og derfor ikke frivilligt vilde afgive Jord dertil. En Ekspropriation blev derpaa foretaget til Vejens Fremføring over Smakkegaardens Jorder. Overslaget var denne Gang paa Grund af Afstaaelseserstatningerne steget til 10 000 Kr., men man haabede at kunne udføre Vejen billigere „ved at bygge den simplere“.

I Foraaret 1882 var Vejen færdig. Den kaldtes „Vangedevej“,

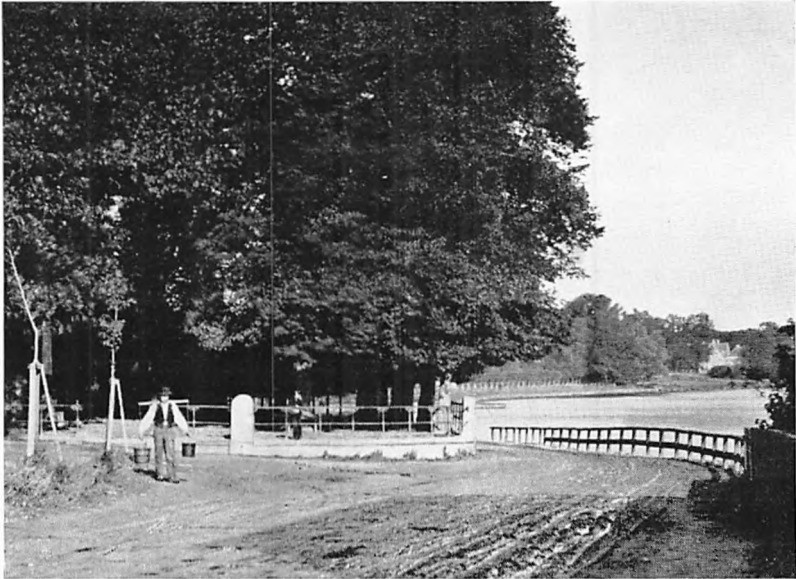
et Navn, der i 1898 ændredes til „Gjentofte Stationsvej“, indtil Vejen i 1920 fik sit nuværende Navn, „Brogaardsvej“.

Ogsaa Ordrup havde sit Gangstipproblem. Fra Ordrup By til det nordvestlige Hjørne af Charlottenlund Skov tiltraadte Landliggerne hver Sommer paa deres Vej til og fra Stationen en Sti, der lige saa sikkert hvert Efteraar opløjedes af Skjoldgaardens Ejer, der paa denne Maade demonstrerede sin Ejendomsret. For at faa dette Spørgsmaal endelig ordnet indgik i 1882 paa Foranledning af Skolebestyrer Ole Jacobsen en Række Beboere Nord og Syd for Charlottenlund Station til Sogneraad og Amtsraad med Andragende om, at Stien i Henh. til Lov af 1850 om Gangstier maatte blive anlagt „som nærmeste Vej for gaaende til Kirke, Skole og Tinghus“. Tidspunktet var imidlertid uheldigt valgt, idet Andragendet indkom lige efter Fremlæggelsen af Gangstiregulativet for 1882—84, men Amtsraadet stillede i Udsigt, at der vilde blive taget fornødent Hensyn til Andragendet, hvis det fornyedes 3 Aar senere. Denne Mellemtid benyttede Ole Jacobsen til hos Finansministerium og Indenrigsministerium at opnaa Tilladelse til henholdsvis at anbringe en Laage i Hegnet ved Skovens Hjørne og til Fodgængeres Passage over Banelegemet. Stien, der blev Oprindelsen til Fredensvej, optoges paa Regulativet i 1885.

Medens den samlede Længde af de kommunale Veje i Tidsrummet 1868—1908 kun voksede fra ca. 21 km til ca. 27 km, var der i 1800-Tallets to sidste Tiaar anlagt en lang Række private Veje. Der knyttede sig til disses Anlæg den uheldige Omstændighed, at Vejene paa hvert enkelt Grundareal var anlagt uden Hensyn til og uden Forbindelse med Vejene paa Naboarealet. Kaster man et Blik paa et Kort over f. Eks. Vejnettet Nord for Charlottenlund Skov, vil man se, at der meget vel findes adskillige Vejstykker, der løber parallelt med Strandvejen, men dels saaledes forskudt for hinanden, og dels adskilt ved Bebyggelsen, at deres Forbindelse til een Vejstrækning i betydelig Grad er vanskeliggjort. Paa dette Forhold havde Kommunestyret i Henhold til det før 1898 gældende Bygningsreglement ingen Indflydelse haft.

Adskillige af de i Halvfemserne anlagte private Veje kunde

i andre Henseender hævde sig over for Kommunens, idet de havde bedre Befæstelse og Fortove, der vel ikke var flisebelagte, men dog adskilte fra Kørebanen ved Kantsten. Langs mange af Kommunevejene laa endnu aabne Grofter, og var der i en opfyldt Groft anlagt en Gangsti, havde denne ofte kun Jordkant mod Kørebanen.

Strandvejen ved Emiliekilde for Sporvognenes Tid.

I de første Aar efter Aarhundredskiftet blev der fra kommunal Side ydet et betydeligt Arbejde til Udvidelser og Forbedringer af Veje, idet Sogneraadet overalt, hvor der var Anledning dertil, benyttede Lejligheden til at faa Vejene gjort bredere og Fortove anlagt. Paa Hovedvejenes Fortove paabegyndtes Flisebelægning. Vejrensningen forbedredes ved Indførelsen af Skrab- og Fejemaskiner, og endelig indførtes Vanding af Vejene i Sommertiden. Samtidig blev Befæstelsen ved Anlæg af nye Veje og ved Omlægning af ældre gjort bedre og varigere ved Dampromling og ved Anvendelse af mere holdbart Materiale.

For at imødekomme Trangen til bekvemme Vejforbindelser mellem Kommunens forskellige Lokalteter stillede Sogneraadet nu som en Betingelse for at approbere private Planer om Vejan-

læg, at Vejene blev sat i Forbindelse med de tilstødende Veje paa Nabogrundene; endvidere overtog Kommunen i de første 5 Aar af Aarhundredet en Række Veje, der efter deres Beliggenhed maatte faa Karakter af Hovedforbindelsesveje: Hartmannsvej, Maglegaardsvej, Fredensvej, Ordrup Jagtvej og Teglegaardsvej. Et Problem var dog endnu saa godt som ubehandlet: Forbindelsen mellem Kommunens østlige og vestlige Dele.

For at komme fra Hellerup til Vangede skulde man endnu indtil 1909 over Gjentofte og videre ad den nuværende Brogaardsvej til Vejkrydset ved Ræveskovsbakken. Den private Fuglegaardsvej var, uden at have Betydning som Hovedforbindelse, den eneste Vej, der paa Strækningen mellem Vangede og Søborg satte Vangedevej i Forbindelse med Kongevejen. For at sikre en hensigtsmæssig Vejforbindelse mellem Kommunens østlige og vestlige Del søgte Vejudvalget i 1906 Forhandling med Ejerne af Svejgaard, Bjerregaard, Stengaard, Kildegaard og Søndre Ellegaard om Afgivelse af Jord til en Vej, der tænkes ført fra Hellerupvej Syd om Svejgaard og Kildegaard til Kongevejen, hvor der skulde anlægges en Rotunde, og herfra videre til Vangede Station (nuvær. Kildegaardvej—Ellegaardsvej). Kommunen indgik derpaa med Ejerne af de nævnte Jorder Overenskomster, der med enkelte Særbestemmelser for de enkelte Ejendomme i Hovedsagen gik ud paa, at Jordarealet til Vejen blev afgivet uden Vederlag, at der foretoges Servitupaalægning, at der ved Salg af Grundarealer langs Vejen blev paalagt disse en aarlig Vejafgift til Kommunen af 50 Øre pr. løbende Alen Façade, og at de Ejendomme, der afvandede til Vejens Kloak, paalignedes et forholdsmæssigt Kloakbidrag. Kommunen skulde anlægge, belyse og vedligeholde Vejen; dog skulde Proprietær C. L. Ibsen for egen Regning anlægge den Del, der førte over hans Ejendomme, Stengaard og Bjerregaard. Som Tidsfrist for Vejanlægget var ansat Udgangen af 1909.

I Forbindelse med dette Vejanlæg og paa væsentlig samme Betingelser projekteredes to til Vangedeforbindelsen sluttende Veje, den nuværende Niels Andersensvej og den sydlige Del af Gjentoftegade, der paa dette Tidspunkt paa Strækningen fra Baunegaardsvej mod Syd hed Kongelysvej. Hertil kom endelig den nuværende Tuborgvej, der som Store Tuborgvej og Sarasvej var anlagt over Kjøbenhavns Grund fra Strandvejen til Kom-

munegrænsen ved Ryvangens vestlige Udkant, og hvis Videreførelse til Kommunegrænsen ved Emdrup indgik i det foreliggende Vejprojekt.

De private Veje blev i Henhold til en ny Vejvedtægt af 1909 underlagt Kommunens Tilsyn, hvorved der stilledes noget større Krav til deres Vedligeholdelse. Det første Vejeftersyn blev foretaget med uhyre Grundighed. Vejudvalget og Kommuneingeniøren vandrede 14 Dage i Træk til Fods gennem samtlige private Veje, saaledes at ingen Mangler skulde unddrage sig Afsløring. De Istandsættelser, der herefter krævedes gennemført, blev i en Mængde Tilfælde udført af Kommunen for Vejejernens Regning, og i Løbet af faa Aar havde Ordningen hidført en epokegørende Forandring til det bedre, selv om Friderichsen endnu i 1913 karakteriserede Enighedsvej nærmest Bernstorffsvej som „en Gangsti og et Par Hjulspor, der nærmest minder om Jyllands Hede“. Med et aarligt tilbagevendende Vejsyn maatte Forhold af den Art hurtigt forsvinde.

Da der fra Kommunens Side ikke stilledes andre Betingelser for Overtagelse af private Veje, end at disse skulde være i god Stand, og at der skulde svares en vis aarlig Vejafgift, søgte i de nærmest følgende Aar en betydelig Række private Veje deres Veje overtaget. I Forbindelse med de nye Vejanlæg bragte disse Overtagelser af private Veje i Femaaret 1908—13 den samlede Længde af kommunale Veje til at vokse fra 27 til 49 km.

En munter Episode fra denne Tid fortjener at nævnes. En Morgen i April 1912, da Beboerne fra Vejene Nord for Ahlmanns Allé som sædvanlig ad Gersonsvej vilde søge til Hellerup Station, overraskedes de ubehageligt ved at finde Vejen spærret af et højt Plankeværk. Mange af Jernbanens Passagerer kom den Morgen for sent til Toget, og mange Børn mødte for sent i Skolen, fordi de uventet maatte søge den betydelige Omvej ad Strandvejen og Hellerupvej. Opstillingen af Plankeværket, der var foretaget paa Foranledning af Arvingerne i Proprietær P. Lemches Bo, skyldtes en Divergens mellem Boet, der ejede Gersonsvej, og Ejeren af Krügers Allé (den nuværende nordlige Del af Gersonsvej), Grosserer Ohlsen paa Øregaard. Det turde være overflødigt at bemærke, at Plankeværket betragtedes

med lidet venlige Blikke af Beboerne, og nogle Morgener senere kunde disse glæde sig ved at se, at der om Natten var brudt Hul i Plankeværket, saaledes at Passage atter var mulig. Men Glæden varede kun kort; Hullet tillukkedes omhyggeligt, og næste Morgen maatte de vejfarende atter søge udenom. Denne Forestilling gentog sig med visse Mellemløb, og Beboerne afventede hver Morgen i Spænding, om der i Nattens Løb var sket nyt i „Plankeværkskrigen“. Ogsaa for Postvæsenet frembød Spærringen en Ulempe. Lige Nord for Plankeværket havde en Brevkasse sin Plads, og for at faa denne tømt maatte Postbudet hver Gang foretage den lange Omvej. Det overvejedes derfor at flytte Brevkassen om paa den anden Side af Plankeværket, men dette vilde medføre, at ingen benyttede den. En behjertet Villaejer reddede Situationen ved at aabne sin Have som Gennemgang for Postbudet.

Over et Aar blev Plankeværket staaende. Først i 1913 lykkedes det at faa Ende paa de Forhandlinger, der var indledet mellem Kommunen og Vejejerne, og som endte med Kommunens Overtagelse af Vejen.

Den stigende Færdsel med Motorkøretøjer medførte et hidtil ukendt Slid paa Vejenes Kørebaner og en meget generende Støvplage. Til Imødegaaelse af Slitagen paabegyndtes Brolægning af visse Hovedveje, ved sporvejstrafikerede Veje saaledes udført, at Sporarealet forsynedes med almindelig Stenbrolægning og Sidebanerne med Chaussébrolægning. Man kom ind paa Overfladebehandling med varm Tjære, der forhindrer Opsugning af Bindemidlet, og paa betydelige Vejstrækninger blev hvert Foraar udlagt Klorcalcium til at binde Vejstøvet. Om Vejenes Tilstand lyder Amtsvejsinspektørens Beretning for 1915—16:

„Vedrørende Gjentofte Kommune oplyses, at den normale Vedligeholdelse af Vejene foregaar overalt planmæssigt og i god Overensstemmelse med de Krav, som Færdselsforholdene stiller, men herudover udføres meget betydelige ekstraordinære Arbejder til Forbedring af Vejforholdene, alt eftersom den stærkt tiltagende Bebyggelse stiller sine beretigede Krav i saa Henseende. Særlig skal nævnes Bestræbelserne i Retning af at skaffe bedre Stigningsforhold, større Vejbredder, bedre Gangstiforhold o. desl. samt for at

bekæmpe Støvplagen og Automobilfærdselens ødelæggende Virkning paa Kørebanen".

Det daglige Tilsyn med Vejenes Vedligeholdelse og Renholdelse blev varetaget af 2 Vejassistenter, idet Kommunen i denne Henseende var inddelt i et nordre og et søndre Distrikt. Disse deltes atter i henholdsvis 6 og 5 Vejmandsdistrikter, i hvilke en Vejmand med 1 à 2 Medhjælpere besørgede Renholdelsen og mindre Reparationsarbejder. Til Vejvanding anvendtes i 1920 2 Automobilvandvogne og 7 hestetrukne Vandvogne, og Vandingen udførtes i de tørre Perioder fra 1 til 3 Gange om Dagen.

Materialet til Vejenes Forbedring og Vedligeholdelse leveredes delvis af Kommunens Grusgrav ved Stolpegaarden. Større Leverancer af svensk Granit var endvidere i Aarenes Løb indgaaet fra Stenbrudet „Dagshög" ved Bästad, og da dette Stenbrud i 1916 var til at erhverve, indledede Sogneraadet Forhandlinger om Kommunens Overtagelse deraf. Handelen gik for saa vidt i Orden, som Parterne kom overens om en Købesum af 103 600 Kr., og Kommunen havde allerede drevet Stenbrudet en Tid, da Amtsraadet nægtede at godkende Købet, idet det hævdedes, at Lovligheden af en Kommunes Overtagelse af en saadan Ejendom uden for Landets Grænser skulde kunne drages i Tvivl. Dette Udfald af Sagen bidrog ikke til at mildne Køligheden mellem Gjentofte Sogneraad og Amtsrådet.

Da Fremskaffelsen af Skærver vedblivende frembød meget følelige Vanskeligheder, nedsattes i 1918 et Udvalg til at undersøge Betimeligheden af, at Kommunen erhvervede Vang Stenbrud med tilhørende Havn paa Bornholms Vestkyst. En Kontrakt med Hammerens Stenbrud ved Hammerhavnen var samtidig til Overvejelse; Kommunen skulde i saa Fald overtage de i Stenbrudet beroende Maskiner, for hvilke forlangtes 130 000 Kr. Endelig kunde der blive Mulighed for som Aktionær i et kommunalt svensk-dansk Selskab at deltage i Erhvervelsen af et Stenbrud i Sverige.

Det blev ved Undersøgelsen godtgjort, at det, om hele Kommunens Forbrug af Granit skulde dækkes, vilde kræve Anskaffelsen af adskillige kostbare Maskiner og en Udvidelse af Vang Havn. En af Kommuneingeniøren opstillet Beregning viste dette Projekt som dyrere end en Kontrakt med Hammerens Stenbrud;

billigst var svenske Skærver, men hertil knyttede sig den uheldige Omstændighed, at der i Sverige var stillet Forslag om en ganske betydelig Forhøjelse af Godstaksterne. Efter mange Overvejelser besluttedes det ikke at entrere med noget af Stenbrudene paa Bornholm, og heller ikke Tanken om Deltagelse i et svensk-dansk Aktieselskab blev videreført.

Kommunens Vejvæsen udførte i Aarene 1918-21 til Afhjælpning af Arbejdsløsheden det betydelige Anlæg af Klampenborgvej, der forbinder Klampenborg med Lyngby, et Arbejde, til hvilket Statsskovvæsenet ydede Tilskud, idet man ved Trafikkens Henvisning til denne Syd om Dyrehavehegnet førende Hovedfærdselsaare kunde undgaa Automobilfærdsel gennem selve Dyrehaven.

Følgende ved Lov bestemte Udvidelsesarbejder paa Jernbanerne gennem Kommunen blev bestemmende for en Række Vej- og Viaduktanlæg i Aarene 1921-34: Sporudfletningen fra Hellerup Station, Anlæg af Dobbeltspor fra Hellerup til Gjentofte, Anlæg af 3. og 4. Dobbeltspor til Klampenborg samt Sikring af Arealer til 3. og 4. Dobbeltspor til Lyngby. Til de ved disse Arbejder nødvendiggjorte Viaduktanlæg var af Statsbanerne udarbejdet Projekter, der paa Grund af haarde Kurver, smalle Vejbaner og stærke Stigninger alle var uanvendelige, og for at udføre Anlæggene i en Skikkelse, der var i Overensstemmelse med den moderne Trafiks Krav til stærkt befærdede Veje, og som fulgte et af Kommuncingeniøren udarbejdet Forslag, forlangte Statsbanerne, at Kommunen skulde dække de deraf flydende Merudgifter. Dette maatte Gjentofte Kommune gaa ind paa.

Medens Viadukten over Hellerupvej var udført allerede i Aarene 1907-10, blev det i Tilslutning hertil først udførte Arbejde det i 1921 paabegyndte store Viaduktanlæg, der fører Trane-gaardsvej over Kystbanen og Taffelbays Allé over det udgaaende Nordbanespor. Aaret efter fulgte tilsvarende Arbejder ved Jægersborg Allé og Hyldegaardsvej. Norasvej lukkedes for kørende Trafik, og en Gangtunnel blev anlagt til Forbindelse mellem Fredensvej og Gyldenlundsvej, der fortsatte den gennem Charlottenlund Skov forlængede Bregnegaardsvej videre mod Nord til Hyldegaardsvej.

Det største Omlægningsarbejde fandt Sted ved Kystbanens

Skæring med Ordrupvej. Denne Niveauoverskæring sløjfedes, og Ordrupvej blev fra Clarasvej mod Nordvest forlagt langs Jernbanens Vestsida til Udmunding i Hvidørevej. Denne var til Forbindelse mellem Strandvejen og Klampenborgvej anlagt paa Bunden af Christiansholmsfortets gamle Fæstningskanal, der tilfældigvis havde vist sig at være i Niveau med Strandvejen, og man undgik herved en vanskeligt gennemførlig Ændring af Nedkørselen til Strandvejen ved Emiliekilde. Ordrup Jagtvej førtes paa Jernbanens Østside ligeledes ud i Hvidørevej.

Gangtunneler anlagdes under Kystbanen ved Norasvej, Eivindsvej og Viggo Røthesvej henholdsvis i 1926, 1929 og 1933, og en Gangbro førtes over Banen ved Christiansholm.

Efter Anlægget af Viadukten paa Bernstorffsvej havde paa Nordbanen kun to Veje i Gjentoft Kommune Overskæring i Niveau, Maltegaardsvej og Ørnegaardsvej. Medens Problemet ved Ørnegaardsvej ordnedes i Forbindelse med Anlægget af den nye Hørsholmvej (S. 263), frembød Overskæringen ved Maltegaardsvej en Vanskelighed, idet Vejens i Forvejen ret stærke Stigning ikke tillod et Viaduktanlæg paa dette Sted. Statsbanernes Forslag gik her ud paa, at Maltegaardsvej Øst for Jernbanen afbøjedes til en Viadukt, der tænktes anlagt ca. 100 m Syd for den gamle Niveauoverskæring, men da denne Løsning af trafikale Hensyn maatte betragtes som uantagelig, udarbejdedes af Kommuncingeniøren et helt nyt Forslag, gaaende ud paa, at Maltegaardsvej blev nedlagt som Hovedforbindelsesvej og kun ved en Gangtunnel førtes under Banen, hvorefter en ny Hovedvej fra Gjentoft til Strandvejen i Fortsættelse af Adolfsvej skulde føres under Banclegemet ved Kildeskovens nordøstlige Hjørne med videre Forløb ad Jacobsvej og Eivindsvej, i hvis østlige Ende en Tunnel under Kystbanen skulde sætte Vejen i Forbindelse med Maglemosevej. Dette betydelige Vejarbejde sattes i Gang i 1930. Samtidig paabegyndtes en Forlængelse af Høeghsmindevej, der i Forbindelse med den senere gennemførte Smakkegaardsvej har skabt en bekvem Vejføring mellem Hellerup og Lyngby.

Med Hensyn til Kommunens Udgifter som Følge af disse Viaduktanlæg kan det eksempelvis anføres, at Tilskudet til Viadukten i Jægersborg Allé beløb sig til i alt ca. 87 000 Kr.

Som et Led i Arbejdet med Niveauoverskæringernes Fjer-

nelse foretoges i 1937 og følgende Aar et stort Viaduktanlæg ved Vangedevejens Skæring med Slangstrupbanen.

Ved en Fællesoptræden fra Amtets og Lyngby-Taarbæk og Gjentofte Kommuner Sider gennemførtes ved Viaduktanlæg og Vejforlægninger en Ordning af Trafikken omkring Klampenborg Station, hvor tidligere nærmest kaotiske Forhold var raadende. Til disse Arbejder bidrog Vejfonden med Halvdelen af Udgifterne.

Spørgsmaalet om en direkte Vejforbindelse Kjøbenhavn-Hørsholm var allerede i 1918 rejst af daværende Telefondirektør Fr. Johannsen, der havde udkastet Tanken om et Vejanlæg i Forlængelse af Bernstorffsvej—Fortunvej og videre langs Dyrhavens Vestside. Planen drøftedes i et Møde mellem Repræsentanter for Kjøbenhavns Magistrat, Gjentofte og de Nord for denne liggende nærmeste Kommuner, Kjøbenhavns og Frederiksborg Amter samt Medlemmer af Rigsdagen, men blev senere henlagt.

Da imidlertid Kravet om en Aflastning af Kongevejen ikke i Længden lod sig afvise, rejstes Sagen senere i Forbindelse med en Række indgaaende Overvejelser angaaende fremtidige Hovedtrafiklinier mellem Hovedstaden og Nabokommunerne. Dette Problem var stillet af Dansk Ingeniørforening, der i Maj 1922 efter forudgaaende Forhandlinger med Repræsentanter for Staten, Kjøbenhavns Amt, Kjøbenhavns Kommune og de omliggende Sognekommuner nedsatte et Udvalg til at udarbejde Forslag til saadanne Trafiklinier. Fra dette Udvalg forelaa i April 1926 en Betænkning, der ved Siden af de bestaaende, fra Kjøbenhavn udgaaende Radialveje foreslog anlagt en ny Hovedvej, der skulde udgaa fra Lyngbyvejen umiddelbart Nord for Ræveskovbakken, og som tænktes ført i nordlig Retning paa Viadukt over Nordbanen forbi Lundtofte, Nærum, Gl. Holte og Øst om Hørsholm til Amtsvejen ved Amsterdam Kro. Som den første af de interesserede Kommuner udførte Gjentofte i Aarene nærmest efter 1930 sin Etape fra Udgangspunktet ved Lyngbyvej til Grænsen mod Lyngby-Taarbæk Kommune, dog med den Afvigelse fra det oprindelige Forslag, at Vejen førtes under og ikke over Nordbanen ved Jægersborg Station. Til dette Arbejde ydede Vejfonden et Tilskud af 332 800 Kr.

Som tidligere omtalt overtog Kommunen i Tiden før Verdenskrigen saa godt som enhver velholdt privat Vej, naar Anmodning derom blev fremsat af Vejejerer. Under Hensyn til det af Krigen stærkt opskruede Prisniveau fraveg man dette Princip og indskrænkede sig til at overtage de Veje, der maatte siges at have færdselsmæssig Betydning. Faa Aar efter Krigens Afslutning lod Forholdet sig imidlertid se under en ny Synsvinkel, idet Kommunens Andel i Motorskatten beregnedes efter Udgifterne til de offentlige Veje. Da de private Veje paa Grund af Automobilfærdselen ikke kunde opretholdes som almindelige Makadamveje, foreslog Teknisk Udvalg i Februar 1929, at man i videre Udstrækning end hidtil gik ind paa Vejovertagelser, naar Vejejerne paatog sig at udrede den Del af Omkostningerne ved Vejenes første Istandsættelse, som ikke dækkedes af Motorskatten, og naar endvidere Grundejerne forpligtede sig til at betale en aarlig Vejafgift af 80 Øre pr. løbende Meter Façade. Naar Vejafgiften paa denne Maade beløb sig til 1,60 Kr. pr. Vejmeter, og Vedligeholdelsesomkostningerne almindeligvis androg 2,50 Kr. pr. m, regnede man med, at Motorskatten skulde kunne dække det resterende Beløb. Det viste sig dog ret snart, at visse Vanskeligheder gjorde denne Ordning urealisabel. Hrsf. Møldrup, til hvem man henvendte sig om en Udtalelse, tilraadede at søge Spørgsmaalet undersøgt til Bunds, og der rettedes derpaa Anmodning til Professor i Forvaltningsret, Dr. jur. Poul Andersen om Afgivelse af et Responsum. Professoren inddelte Vejafgifterne i følgende 3 Kategorier:

- I. Vejafgifter, som er paalagt i Forbindelse med Kommunens Grundsalg, og som maa anses for uanfægtelige.
- II. Vejafgifter, paalagt ved Deklaration fra de enkelte Grundejere ved en Vejs Overtagelse, og som maa anses for tvivlsomme.
- III. Vejafgifter, som er paalagt ved en generel Forpligtelse, saaledes at de principalt tilkommer de private Vejejere, som vedligeholder Vejen, og ved Vejens Overtagelse som offentlig gaar over til Kommunen. Disse Vejafgifter maa ligeledes anses for uanfægtelige, om end med mindre Sikkerhed end de under Kategori I nævnte.

Medens der saaledes fremdeles skulde kunne paaregnes Vejafgifter ved Overtagelse af Veje, der kom ind under Kategori

erne I og III, vilde Vejafgifter efter Kategori II ikke efter gældende Lov kunne tinglyses. Det blev da af Teknisk Udvalg indstillet, at man fremtidig bragte den af Ingeniørkontoret og Teknisk-juridisk Kontor foreslaaede Praksis i Anvendelse over for Kategori II, saaledes at disse Veje underkastedes en meget grundig Istandsættelse, deri navnlig indbefattet Fliser paa begge Fortove, og hvis Omkostninger afholdtes af Grundejerne med Fradrag af saa stor en Procent, som Motorskattens Andel i Kommunens samlede Vejgifter i det sidst afregnede Aar maatte udgøre. Denne Indstilling vedtoges, idet det dog fra Bindslevs Side gjordes stærkt gældende, at Kommunen ikke burde være interesseret i Overtagelsen af private Veje, der var uden færdselsmæssig Betydning. Under disse Synspunkter førtes Debatten ved de følgende Aars Behandlinger af Vejovertagelser. Den vedtagne Ordning har medført Overtagelse af en lang Række private Veje.

Inden for Gjentofte Kommunes Grænser ejede Staten oprindeligt de fire Veje: Ordrup Jagtvej, Vilvordevej, Ermelundsvej og Jægersborg Allé med „Svinget“ gennem Jægersborg Kaserne og Fortsættelsen Blæsenborg Allé herfra mod Vest. Disse Veje har deres egen Historie.

Oprindeligt anlagt som „Lyst- og Jagtveje“ til Kongehusets Bekvemmelighed fungerede de efterhaanden kun som almindelige Forbindelsesveje, Vilvordevej endda næsten udelukkende som Udfaldsvej mod Dyrehaven. Som Helhed betragtet var de daarligt befæstet; Vilvordevej, der var den ringeste, havde overhovedet ingen Befæstelse, men var bare et Spor i Sandet. Vedligeholdelsen, der sorterede under Statsskovvæsenet, var, selv i Sammenligning med Sognets ringeste Biveje, yderst slet. Man forstaar derfor, at det ærgrede Gjentofte Sogneforstanderskab, der hvert Aar maatte underkaste sig Amtets Dom over Sognevejene, at man ikke raadete over Midler, der kunde foranledige Statens Veje holdt blot nogenlunde i Stand. Forstanderskabet forsøgte i 1863 gennem Amtsraadet at minde Statskovvæsenet om de Forpligtelser, det her efter almindelig Tankegang maatte have. Hvor langt Henvendelsen naaede, staar hen i det uvisse; ganske sikkert er det derimod, at nogen Virkning ikke lod sig paavise. Ti Aar senere forespørger man

derpaa Amtet, „om de Forstvæsenet tilhørende Veje her i Sognet ikke ogsaa ere det Offentliges Kontrol underkastede, da deres Tilstand sidst afvigte Vinter har været underkastet Klage her til Sognet“.

Det sidste var unægtelig Tilfældet, endogsaa i langt stærkere Grad, end Skrivelsens forsigtige Form lader formode. I „Kjøbenhavns Amts Avis“ tager gennem Halvfjerdserne og Firserne den ene Indsender efter den anden Bladet fra Munden og skiftevis jamrer og skælder ud over Forstvæsenets slette Vejvedligeholdelse. I 1880 karakteriseres Ordrup Jagtvej som „— en Uendelighed af Støv om Sommeren og et bundløst Morads om Vinteren“. Trods sin „Brolægning“ har Vejen gennem Jægersborg næppe været stort bedre, og samme Aar henleder Sogneraadet, der belært af Erfaringen ikke tør vente Støtte fra Amtets Side, Politimesterens Opmærksomhed paa Forholdet.

To Aar efter var man endnu lige vidt. Herom vidner følgende Annonce, der daglig i Tiden fra 13. April til 16. Maj 1882 var indrykket i Amtsavisen:

**Stenbroen gennem Jægersborg
bringes i det høje Finansministeriums
velvillige Erindring.**

Bladet lod sive ud, at Annoncen vilde være at finde i dets Spalter, indtil der skete en Ændring i den paaklagede Tilstand. Hvad der nu har været den virkelige Aarsag faar staa hen; Forstvæsenet reagerede, og i Midten af Maj sparede en Meddelelse om, at Stenbroen det følgende Aar vilde blive fornyet, Annoncøren for en alt for urimelig Udgift.

Jagtvejen var dog til Stadighed — bortset fra Vilvordevej — den ringeste, og for de Mennesker, der havde deres Boliger her, eller som var henvist til ofte at passere den til Fods, var Forholdene nærmest utaalelige. Havde der endda været en Smule Gangsti langs Vejsiden, vilde meget have været vundet, men det synes, som om Statsskovvæsenet skyede enhver Udgift til disse Veje, der havde mistet al Interesse som Jagtveje. I deres Vaande henvendte Beboerne sig da i Efteraaret 1886 til Sogneraadet om Støtte. Raadet var selvsagt ikke videre ivrigt efter at bebyrde Kommunens Kasse med Udgifter til en Vej, der til-

hørte Staten, men svarede dog, at man, saafremt Ministeriet vilde udvide Vejen og anlægge Gangsti og Kloak, vilde tage under Overvejelse at yde et Tilskud. Der var næppe mange, der ventede, at Forudsætningerne for dette Løftes Indfrielse nogensinde vilde blive til Virkelighed.

Tovtrækningen fortsattes i de følgende Aar. En af Lods-

Vilvordevej, set mod Syd.

ejerne, Løjtnant O. Jacobsen, Skjoldgaarden, var indviklet i en Proces mod Ministeriet, der efterhaanden trættedes af Vrøvellet og i 1893 indlod sig i Forhandlinger med Kommunen om dennes Overtagelse af Vejen. Ministeriet forlangte, at Kommunen ved en eventuel Overtagelse skulde indtræde i Processen mod Løjtnant Jacobsen, endvidere at den skulde forpligte sig til at anlægge og vedligeholde fornøden Spildevandsledning fra Grøndahlshuset. Sogneraadet var villigt til at acceptere disse Betingelser, men da man fra Kommunens Side som Modkrav forlangte op imod det tredobbelte af de 10000 Kr., Staten havde tilbudt for Overtagelsen, førte Forhandlingerne ikke til noget Resultat. Alt forblev ved det gamle, og Beboernes Jammer fortsattes, indtil der i Foraaret 1899 viste sig troværdige Tegn til, at deres Trængselstid nu virkelig skulde være sin Afslutning nær.

Forhandlingerne er paa dette Tidspunkt tilsyneladende gen-

optaget paa Landbrugsministeriets Foranledning. Kommunens Krav var uforandret 30 000 Kr. for Vejens Overtagelse, og selv om Ministeriet nærede Betænkeligheder i Anledning af Sømmens Størrelse, gik det dog ind paa at foreslaa Beløbet opført paa Finansloven. Her paa Sommeren var Parterne kommet hinanden noget nærmere, idet Sogneraadet gik ind paa at overtage Vejen for et Vederlag af 20 000 Kr. under Forudsætning af, at Lødsejerne langs Vejen vilde yde et Tilskud af 5 000 Kr. samt vederlagsfrit afgive Jord til Vejens Udvidelse til 20 Alens Bredde. Fra Statens Side forsøgte man endnu en Gang at klemme Beløbet ned, hvilket ogsaa lykkedes, og i Efteraaret 1900 opnaaedes Enighed om Kommunens Overtagelse af Vejen for et Vederlag af 17 000 Kr.

Hermed var Ordrup Jagtvej ude af Sagaen, og man kunde nu strides videre om Statens andre Vejstrækninger. En Ordning angaaende Jægersborg Allé fra Jernbanen til Femvejen syntes i 1902 at skulle virkeliggøres; mellem Forstsvæsenet og Sogneraadet var opnaaet Enighed om, at Kommunen for et aarligt Vederlag af 1 200 Kr. foreløbig i 5 Aar skulde overtage Vedligeholdelsen af denne Del af Alléen, bortset fra Træernes Beskæring, men denne Aftale vilde Ministeriet ikke anerkende. Kommunen lod dog anlægge en Gangsti paa Nordsiden af Alléen, medens Stakitterne paa den sydlige Side stod helt ud til Træerne.

Staten tog sig stadig Vedligeholdelsespligten temmelig let. Paa et Tilhold fra Sogneraadet svarede Forstsvæsenet i Begyndelsen af 1912, at man ikke ansaa sig forpligtet til at efterkomme de af Sogneraadet i Medfør af Vejvedtægten givne Paalæg om Istandsættelse af Statsvejene, og henviste Kommunen til at søge Sagen afgjort ved Domstolene. Samme Svar fik Grosserer Holger Petersen, Tryggehvile, der havde klaget over Vilvordevejens slette Tilstand — den henlaa endnu som en Sandvej — og faaet Medhold hos baade Sogneraad og Amsraad.

En Maaned senere modtog Sogneraadet fra Statsskovsvæsenet Tilbud om Overtagelse af dets Veje i Gjentofte Kommune, dog med Undtagelse af „Svinget“, for et Vederlag af 125 000 Kr., for saa vidt dette Beløb kunde optages paa Tillægsbevillingsloven. Mærkeligt let gled Sagen denne Gang i Orden; allerede i Juni var der Enighed mellem Parterne, og Amtet godkendte

Ordningen. Endnu i samme Maaned vedtog Sogneraadet at udvide Jægersborg Allé paa Sydsiden, saaledes at Kloakledning kunde lægges, uden at Træernes Rødder tog Skade. Porten fra Strandvejen til Alléen fjernedes 1. Maj det følgende Aar, og man aabnede Alléen for Automobilkørsel, dog ikke

Jægersborg Allé ved Jernbanen.

uden stærke Betænkeligheder, idet man frygtede, at Støv og Os vilde gøre Opholdet i Haverne utaaeligt.

Endelig overtoges „Svinget” i 1919 for et Beløb af 2 000 Kr.

Var nu Jægersborg Allé, der med sine majestætiske Rækker af gamle Linde er et af Gjentofte Kommunes skønneste Smykker, for stedse gledet ind i en rolig og uantastet Tilværelse? Langtfra. Det af den voksende Færdsel skabte Problem om Fældning af Allétræerne paa visse Strækninger foraarsagede drabelige Debatter i Kommunalbestyrelsen og skarpe Polemikker blandt Borgerne, Stridigheder, i hvilke Partiskrænker faldt og Fredningsmyndigheder og Ministerium tog Del.

Det første Krav i denne Retning rejstes af Statsbanerne i Anledning af Anlægget af 3. og 4. Dobbeltspor til Klampen-

borg, hvorved et Viaduktanlæg blev nødvendiggjort. „Gyldenlund“, Gotlieb Bindsbølls gamle Pavillon, maatte vige og Allétræerne umiddelbart Vest for Jernbanen falde, for at der kunde blive Plads til Viaduktens lange Ramper. Et Protestmøde formaaede ikke at standse Udviklingen, og i 1929 sprang de gamle Linde i denne Ende af Alléen ud for sidste Gang.

Ulige mere Røre kom der til at staa om den næste Fældningssag, der gjaldt Træerne paa Strækningen fra Jægersborg Triangel til Kasernen. Da Fæstningsanlægget i sin Tid blev anlagt, fyldte man op paa denne Strækning, og paa den senere forhøjede Dæmning var Kørebanen anlagt. Dette snævre Pas blev i Tidens Løb ganske utilstrækkeligt til at tage Trafikken ad en Vej, der dannede Hovedforbindelsen mellem Charlottenlund og Lyngby og i denne Egenskab befærdedes af en Omnibuslinie, og som tillige var Renovationsvognenes nærmeste Rute, naar de fra Kommunens nordøstlige Kvarterer skulde ud til Lossepladsen ved Stolpegaarden. Der kunde jævnlig opstaa farlige Situationer; saaledes skildredes under Sagens Behandling i Kommunalbestyrelsen en Episode, hvor en Mand for at undgaa Livsfare i et kritisk Øjeblik maatte springe op paa Rækværket langs Skraaningen og paa den Maade, takket være Adrætheden, reddede sig ud af Faren. Beboerne i Jægersborg havde længe og stærkt ønsket en Regulering af Vejstykket, og et Beløb hertil havde figureret paa Kommunens Budget allerede i nogle Aar, da man i 1922 tog Sagen op til Løsning.

Da det syntes ugørligt at gennemføre en Udvidelse af dette Vejstykke uden at fjerne Allétræerne, -- en Ordning, som saavel Statens Skovdirektør og Dyrehavens Skovrider som Landbrugsministeriet under Forhandlingerne i de nærmest følgende Aar modsatte sig, idet Træerne til Stadighed sorterede under Forstvæsenet --, udarbejdede Kommuncingeniøren et Forslag gaende ud paa, at man lod den bestaaende Dæmning og Træerne urørt og udlagde den gamle Vejbane som Cyklesti og Fortov, medens Kørebanen blev forlagt i Sænkningen langs Dæmningens nordlige Fod. Ramperne til denne Strækning vilde ganske vist faa nogen Stigning, men dog ikke mere, end hvad man kunde møde flere andre Steder, f. Eks. i Viadukten ved Tranegaardsvej.

Da Sagen i 1929 kom for i Kommunalbestyrelsen, var man imidlertid i Vejudvalget kommet til Enighed om et andet af

Ingeniørkontoret udarbejdede Forslag, hvorefter man vilde grave noget af Dæmningen og føre Vejen over denne i et samlet Profil af $12\frac{1}{2}$ Meters Bredde. Dette Projekt havde den kedelige Egen- skab, at det forudsatte Allétræerne fældet, ligesom den Be- voksnings af Lind og Elm, der fandtes paa Dæmningens Sider, maatte fjernes. Det blev saaledes Spørgsmaalet om Træernes

Indkørslen til Jægersborg Allé fra Strandvejen.

Fældning eller Bevarelse, der blev Kardinalpunktet i Striden. M. E. Jensen og Frk. Westergaard gav, støttet af Bindselev og Asbjørn Smitt, i kraftige Indlæg Udtryk for deres Modvilje mod Alléens Rasering, medens Formanden for Teknisk Udvalg, Paul-Petersen, gjorde gældende, at man ikke burde lade dette være det stærkeste Hensyn, og navnlig ikke, naar Træernes Levealder, som det syntes, var ret begrænset. Samtidig begyndte Borgerne at røre paa sig, idet Gjentofte Sogns Grundejerforening i en Skrivelse til Kommunalbestyrelsen henstillede, at Træerne bevaredes.

En fornyet Henvendelse til Landbrugsministeriet bragte -- vistnok mod de flestes Forventning -- en Tilladelse til Fældning- en. Dette førte Naturfredningsforeningen frem paa Arenaen; den lod Lindene paa det omstridte Vejstykke undersøge af Eks- perter (Prof. Raunkjær, Skovrider Brüel og Havearkitekt Sø-

rensen), der erklærede, at af de 36 Lindetræer var kun 3 beskadigede, og at Træerne formentlig vilde kunne staa i endnu 2 Menneskealdr.

Da væltede en Storm en Nat i Marts 1931 et tilsyneladende sundt Træ Vest for Kasernen, og det blev derefter besluttet at lade Kommunegartner Brandt foretage en indgaende Undersø-

De omstridte Allétræer ved Jægersborg.

gelse af alle Alléens Træer. Men inden denne kom i Gang, havde et nyt Amtsfredningsnævn — stik imod det tidligere — afsagt den Kendelse, at Træerne ikke maatte fældes. Kommunalbestyrelsen appellerede Kendelsen til Overfredningsnævnet, der, vistnok ogsaa til Overraskelse for mange, allerede i Juni 1931 tillod Fældningen.

Træernes Skæbne var hermed beseglet. I December vedtoges Alléens Regulering og Forlængelse direkte til Ermelundsvej. Det gamle Sving ind gennem Kasernen nedlagdes som offentlig Vej.

Kommunegartnerens Rapport om Træundersøgelsen er ikke derfor uden Interesse:

Af de 480 Træer var 366 friske, 56 friske med svage Sygdomstegn, 35 havde fremskredne Svagheder, 10 Træer var saa

ustabile, at de burde fældes, og 13 Træer af senere Efterplantninger burde fjernes af Hensyn til Nabotræerne.

De Bevæggrunde, der havde været bestemmende for Teknisk Udvalgs Stilling til Alléens Omlægning ved Jægersborg, var naturligvis skabt udelukkende af vejtekniske Hensyn. At en saa pragtfuld Fortidslevning som Jægersborg Allé burde bevares i videst muligt Omfang, var der almindelig Enighed om. For at skabe tidssvarende Trafikvilkaar paa Strækningen fra Femvejen til Christiansvej skred man da til Ekspropriation af en Bræmme af Villahaverne paa Nordsiden af Alléen, og her anlagdes derpaa en ny Kørebane for den vestgaaende Trafik. Arbejdet var fuldført i 1939.

Betydelig vanskeligere var Strækningen herfra til Jernbanen. En Udvidelse af Vejbanen var her umulig paa Grund af Bebyggelsen. Man raadede ikke, da de høje Huse begyndte at skyde op, over Midler til at holde Byggelinien i saa stor Afstand fra Vejmidten, at Allétræernes Eksistens var sikret for Fremtiden; først da der i 1928 kom en Lov om Fastlæggelse af Byggelinier, kunde der gribes ind. At de bestaaende Forhold var uholdbare, mærkedes ikke mindst af de næringsdrivende, der havde deres Butikker paa denne Strækning. Parkerende Varevogne og gennemgaaende Trafik generede hinanden føleligt, og Ejendommenes Beboere var ligeledes mindre henrykte for Træerne, der lukkede Lyset ude fra deres Stuer. Disse Borgere gav i 1932 i en Henvendelse til Kommunalbestyrelsen Udtryk for deres Ønsker om at faa Træerne fjernet. Sagen blev dog paa dette Tidspunkt udsat med den Motivering, at man inden for en overskuelig Tid maatte tage Spørgsmaalet om Vejstykkets Omprofilering op til Behandling. En ny Skrivelse af et lignende Indhold blev i 1934 Aarsag til fornyede Overvejelser, der resulterede i, at Kommunalbestyrelsen i Enstemmighed ansøgte om Landbrugsministeriets Tilladelse til at fælde Træerne. Over for Skovdirektionens heraf følgende Indstilling, at man enten bevarede Alléen intakt og etablerede ensrettet Kørsel ad Side- og Parallelveje, eller at man forsøgsvis nøjedes med at fælde hvert andet Træ — fastholdt Kommunalbestyrelsen Kravet om Fjernelse af alle Træerne. Ministeriet henviste Sagen til Fredningsnævnets Afgørelse, og ved den endelige Kendelse blev der givet Tilladelse til Fældning af Halvdelen af Træerne, hvor-

efter Forholdene skulde prøves i 3 Maaneder. Med denne foreløbige Udgang af Sagen maatte man altsaa indtil videre lade sig nøje. Fældningen sattes i Værk først paa Aaret 1936, og paa de fældede Træers Pladser blev indrettet midlertidige Parkeringspladser for Biler og Cykler.

Politiet skulde nu gøre sine lagttagelser. Efter en Prøvetid, der blev betydelig længere end de først ansatte 3 Maaneder, afgav Politimesteren i December 1937 og Februar 1938 Erklæringer, gaaende ud paa, at selv om saavel Parkeringsforholdene som Passagen var blevet noget forbedret, var Alléen stadig ikke i Stand til at modtage og afvikle den forekommende Færdsel. Endvidere gjorde Politimesteren opmærksom paa, at Færdselsuheldenes Antal i 1937 var forøget i Forhold til tidligere Aar, samt at nedfaldende Grene kunde rumme en Fare for Trafikanterne, hvorfor en Fjernelse af alle Træerne maatte anses for paakrævet.

En Henvendelse fra en Del af Alléens Butiksindehavere om Bevarelse af de resterende Træer maatte under disse Omstændigheder blive omsonst. Fredningsnævnet gav Tilladelsen til den totale Fældning, dog med det Forbehold, at Kommunen ved Behandlingen af den øvrige Del af Alléen fyldestgjorde visse nærmere præciserede Krav; efter de derved fastlagte Linier er den tidligere omtalte Udvidelse af Strækningen mellem Christiansvej og Femvejen udført. I Sommeren 1939 fjernedes de omstridte Træer, der med deres Kaabe dog delvis havde skjult Syndernes Mangfoldighed: — Alléens Bebyggelse aabenbarede sig nu i sin enestaaende Hæslighed.

Hvilken herlig Opgave for en Arkitekt at skabe Linier i denne Planløshed!

Paa Ventelisten figurerer endnu Udvidelsen af de to Strækninger: fra Femvejen til Trianglen og fra Kasernen til Alléens Vestport. Det er Tanken, at Udvidelsen paa sidstnævnte Strækning skal lægges Syd om Trærækkerne, medens man af Hensyn til Bernstorff Slotspark, der er Fredskov, maa udvide paa Alléens Nordside mellem Trianglen og Femvejen.

Naar da Tidens Krav nu snart synes helt igennem at være honoreret, vil antagelig den bevarede Del af Jægersborg Allé — lykkeligvis langt den overvejende — kunne friste en rolig Tilværelse.

Side om Side med Udbygningen af Kommunens Vejnet er til Stadighed foretaget Udvidelser og Omprofileringer af ældre Veje, hvorved Kørebanerne er gjort fladere, hvilket giver større Færdselssikkerhed. Dette er saaledes Tilfældet med Bernstorffsvej paa Strækningen fra Søholmslunden til Raadhuset, dog med Undtagelse af det Vejstykke, hvis Omprofilering skal foretages i Forbindelse med Nordbaneviaduktens Udvidelse. Strækningen fra Raadhuset til Femvejen reguleres i Sommeren 1941.

Til Vejenes Belægning anvendes Materialer med stor Modstandsdygtighed mod Slid; Dæklaget er støvfrit, hvilket har medført en kolossal Forandring fra tidligere Tidens støvplagede Veje, saaledes at den tidligere hyppige Vejvanding nu fuldkommen er ophørt. Ved Hovedfærdselsvejene er Cyklestier anlagt overalt, hvor det har været muligt; endvidere er der paa visse Steder indrettet Ridestier, og Fortovene er i stor Udstrækning forsynet med Fliser.

Det er en Selvfølge, at alle disse Vejarbejder har medført betydelige Omkostninger, men ud fra det Synspunkt, at en Kommunes Veje, ikke mindst naar det drejer sig om en Kommune, der er Forstad til en Storby, i en meget væsentlig Grad er Kommunens Ansigt, har Gjentofte Kommunalbestyrelse villet skabe den moderne Trafik de bedst mulige Vilkaar.

Som i enhver anden Landkommune paahvilede Snekastningen samtlige Grundejere. Snekastningspligten var fordelt efter Hartkorn, og Tilsigelse til Arbejdet foregik ved Snefogeder, der beskikkedes af Sogneraadet. Saa længe Villabebyggelsen endnu var i sin Vorden, laa der intet til Grund for at søge dette Forhold ændret, men efterhaanden som et stedse større Antal af Kommunens Beboere i Jernbanernes Opland havde deres Virksomhed i Hovedstaden, hvortil de hver Morgen søgte ind, maatte den gamle Snekastningsordning vise sig mindre hensigtsmæssig. Sogneraadet søgte i 1881 Amsraadets Tilladelse til at bortlicitere Snekastningen, en Foranstaltning, der i Amtsavisen hilstes med megen Hæder. Samme Aar anskaffedes Kommunens første Sneplov.

Denne Bortlicitering blev dog ikke en fast Ordning; det ses saaledes, at Politimesteren i 1884 har tilladt Sogneraadet at tilsige Husmænd til for Betaling at kaste Sne. Det blev da ef-

terhaanden gængs Fremgangsmaade, at de enkelte Beboere selv maatte afgøre, hvorvidt de vilde bevare Snekastningen som en Naturalydelse, eller om de ønskede den afløst med Penge. Aflønningsafgiften androg i 1897 2 Kr. pr. Hældag og 1 Kr. pr. Halvdag. Disse Takster ansattes uforandret for Treaaret 1901—03, men da Snekastningsmandskab ikke lod sig opdrive for denne Betaling, maatte Kommunekassen spæde til.

Selv efter at en Lov i 1904 havde hjemlet Kommuner, hvor særlige Forhold gjorde sig gældende, Ret til med Amdsraadets Samtykke at overtage Snekastningspligten fra Beboerne, forandrede det bestaaende Forhold i Gjentofte Kommune ikke. Først i 1912 foreslog Nielsen-Havsgaard, at man tog Sagen op til Overvejelse. Denne stod paa i 4 Aar. Fra 1916 udredes Omkostningerne til Snekastning af Kommunekassen.

Den første Spire til en Vejbelysning i Kommunen lader sig finde i 1875, da „Kjøbenhavns Amds Avis" meddeler, at en Husejer i Ordrup uden for sin Ejendom har anbragt en Lygte, som han lader brænde hver Aften. Avisens Opfordring til andre om at følge dette gode Eksempel lader virkelig til at have baaret Frugt; Beboerne i Jægersborg Allé andrager i 1879 Sogneraadet om, at Kommunen vil overtage Vedligeholdelsen og Belysningen af de Lygter, som ved frivillige Bidrag er anskaffet og ophængt i Alléen. Da Sogneraadet bevilgede Andragendet, staar man altsaa her over for den første offentlige Belysning i Kommunen. Jægersborg Allé rummede paa dette Tidspunkt ikke mindre end 36 Lygter, formodentlig fordelt paa Strækningen fra Bernstorffsvej til Charlottenlund Skov, og dette Antal skønnede Sogneraadet at være alt for rigeligt, hvorfor en Del deraf blev anbragt paa andre Steder i Kommunen. Herefter havde Alléen 11 Lygter, medens 8 flyttedes til Ordrup, 7 til Gjentofte og 7 til Skovshoved; selv Vangede fik Lov at smage Sødmen og fik hele 3 Lygter. Lidt efter lidt forøgedes Belysningen. Strandvejen, der var Amdsvej, kom dog temmelig sent i Betragtning; paa Beboernes Andragende om Belysning svarede Sogneraadet i 1890, at man havde sin Opmærksomhed henvendt paa Sagen, der imidlertid var udskudt „paa Grund af Sognekassens pekuniære Forhold". Et halvt Aar senere bedredes disse „Forhold" saa meget, at man vedtog at belyse Strand-

vejen fra Hulvejen (Skovshovedvej) til „Over Stalden“ og fra Lemchesvej til Tuborg. Det mellemliggende Stykke henlaa stadig i Mørke; da et nyt Andragende i 1891 søgte denne Mangel afhjulpet, stemte kun een Mand, P. Lemche paa Nordre Onsgaard, for at imødekomme det.

Med Gasværkets Anlæg i 1892 skete et mægtigt Fremskridt. Mange hidtil mørke Veje fik nu Lygter, der holdtes tændt i Tiden fra 1. August til 30. April. Slukningen foretoges hele Vinteren igennem ved Midnat. Man bevarede dog indtil 1898 Begrebet „Magistratsmaaneskin“, saaledes at Lygterne ikke tændtes to Dage før og to Dage efter Fuldmaane, undtagen i Jægersborg Allé, hvis Mørke bød selv Fuldmaanen Trods.

Den første Natbelysning indførtes i 1907, da det vedtoges at lade 7 Lygter paa Bernstorffsvej brænde hele Natten. Morgenbelysning blev paa Foranledning af Kommunalforeningerne indført fra 1915.

Lygterne var ikke fra første Færd anbragt ved Fortovskanten, en Omstændighed, der fik en Mand fra Ordrup til i Avisen at beklage sig over, at Lygterne var sat „saa tæt inde ved Stakittet, at man har forlangt Grene kappet af Træerne, hvorved mangt et Lysthus er blevet aabent og bart, let tilgængeligt for forbigaaende Nysgærriges profane Blikke“.

Kommunalforeningen for den østlige Del af Sognet virkede ivrigt for, at Kommunen skulde overtage ogsaa de private Vejes Belysning. Gennem Forhandlinger med Sogneraadet lykkedes det i 1899 at opnaa, at Kommunen overtog i alt 106 Lygter paa private Veje i Hellerup og Ordrup. Men Vangede maatte klare sig med Petroleum til 1907.

Et nyt Belysningsreglement inddelte fra 1909 Vejene i 5 Klasser:

- 1) Hovedforbindelsesveje.
- 2) Forbindelsesveje af mindre Betydning.
- 3) Villaveje.
- 4) og 5) Veje, der kun delvis var bebygget eller kun i ringe Grad befærdet.

Efter denne Ordning vilde Antallet af Lygter i Kommunen blive forøget med 105. Ved enkelte Veje vilde den medføre en Reduktion af Belysningen, men da det kun drejede sig om i alt ca. en Snes Lygter, mente Sogneraadet ikke at kunne forsvare at

bringe de paagældende Vejes Beboere denne Skuffelse. Da Merudgiften var anslaaet til ca. 4 000 Kr. aarlig, nærede et Flertal i Raadet Ængstelse ved at indføre den nye Ordning paa een Gang, og det blev derefter vedtaget at foretage en gradvis Overgang i Løbet af 5 Aar.

Ved en senere Lygteregulering er Lygteafstanden efter Vejenes Betydning fastsat til 40—80 m; der er indført nye og bedre Brændere, og endelig er der indført Natbelysning med en Del af Lygterne.

Da Gasværket havde Eneretsbevilling paa den offentlige Belysning i Kommunen, var Sogneraadet afskaaret fra en nærmere Overvejelse af et Tilbud, som De københavnske Sporveje i 1903 afgav om elektrisk Belysning af Kommunens Veje. Ligeledes var man ude af Stand til i 1909 at imødekomme et Ønske fra Beboerne paa Kommunens Veje i Søborg om elektrisk Belysning af Frederiksborgvejen, da der ikke var Gas i dette Kvarter. Forholdet ændredes først ved Kommunens Overtagelse af Aktiemajoriteten i „Strandvejs-Gasværket“. I 1924 vedtoges det at elektrificere Vejbelysningen paa Strandvejen fra Ahlmanns Allé til Traverbanevej, i Jægersborg Allé fra Jernbanen til Femvejen samt paa Gjentoftegade. Elektrisk Vejbelysning er efterhaanden udvidet til alle de stærkest befærdede Veje i Kommunen.

Kommunens Kloakering.

Spildevandsproblemet lagde i de aabne Rendestenes Tid kun i ringe Grad Beslag paa Kommunestyrets Interesse. Som den enkelte Grundejer selv maatte drage Omsorg for Spildevandets Afledning, paahvilede det ham at renholde Landsbygadens Rendesten ud for sin Ejendom. Dette skete ikke altid til Sogneforstanderskabets Tilfredshed. Ole Nielsen, Havsgaard, foreslog saaledes i 1846, at man skulde lade Fattiglemmerne renholde Rendestenene i Gjentofte By, „da der fra Sognets Side er gjort saa meget for at forskjønne Byen“, og det maatte i 1851 indskærpes Beboerne i Kommunen, at Unkladelse af Rendestenes Renholdelse vilde medføre Politisag, en Forholdsregel, der var dikteret af Kolerafrygten; det er tidligere nævnt, at det var Bager og Slagter, der gav de daarligste Eksempler. Mangelen paa Renholdelse maa aabenbart ogsaa senere hen i Tiden have været følelig; det drøftedes i 1878 i et Sogneraadsmøde, hvad man i denne Henseende kunde foretage for at forbedre Tilstanden i Ordrup, „at ikke Landliggerne lader sig skræmme bort“.

Om Afledning af Overfladevand og Spildevand bestemmer Kommunens første Sundhedsvedtægt i 1882:

„Grøfter, Rendestene eller andre fyldestgørende Afløb for Overfladevand skulle i Byerne findes ved Siden af Gader og Veie; de skulle have regelmæssigt og tilstrækkeligt Fald, behørigt Tværnsnit og haard, fast Bund. De skulle jævnlige og tilbørlige oprensnes. Ligeledes skal der ved enhver Bygning, hvor det findes fornødent, være Grøfter eller Afløbsrender for Regnvand, Spildevand og deslige; disse

skulle være i uhindret Forbindelse med Byens fælles Afløbsgrøfter og holdes tilbørlig rensede af vedkommende private. Afløb til offentlige Veie eller disses Grøfter maa kun finde Sted paa en af Veibestyrelsen godkjendt Maade."

Allerede inden denne Sundhedsvedtægt havde set Lyset, havde man paa forskellige Steder i Kommunen søgt en mere rationel Spildevandsafledning foretaget. Teglværksejer Ole Bruun, Lindegaarden, tog saaledes i 1876 Initiativet til Udførelse af et Spildevandsanlæg paa de Parceller, han udstykkede fra sin Ejendom. Økonomiske Hensyn blev imidlertid Aarsag til, at Forslaget ikke fra Grundejernes Side mødtes med den Velvilje, man havde kunnet vente, og da heller ikke Sogneraadet ønskede at vove sig for langt ud, varede det adskillige Aar, inden denne Sag kom i Orden.

I Skovshoved rejstes Sagen i 1881 i Forbindelse med en Ordning af Renovationen. Det var ikke alene i Fiskerbyen, en Kloakering var tiltrængt, ogsaa Bostamose ønskede at komme i Betragtning, da Afløbsforholdene her var saa elendige, at der hyppigt skete Vandskade under Regnskyl. Denne Omstændighed blev bestemmende for Sogneraadets Holdning, da det i 1883 vedtog væsentligt for Sognets Regning at anlægge Kloak i Bostamose, medens det forlangtes, at Lodsejerne i Skovshoved skulde udrede Halvdelen af Omkostningerne ved Anlægget i Fiskerbyen. Det varede dog et Par Aar, inden Bostamosekloakken kom til Udførelse efter en Plan af Landinspektør Berggreen, og helt tilfredsstillende blev Arbejdet ikke, idet en Strækning af Kloakken havde Kontrafald, saa den maatte reguleres, og saa sent som i 1901 klages der over, at Bostamose er næsten umulig at passere under Regnskyl.

Man havde haabet, da Strandvejen var Amtsvej, at kunne opnaa nogen finansiel Støtte fra Amtet til Skovshoved Kloak, men heri blev man skuffet. Skovserne blev efterhaanden utaalmodige, og i August 1882 droftede de Stillingen paa et Møde, hvor Sogneraadsmedlemmerne Pfeiffer, A. C. Rasmussen og P. Madsen var kommet til Stede for at forsvare Sogneraadets Holdning, idet de udtalte, at de ikke turde gaa med til at bebyrde Kommunen med disse store Udgifter, „naar Amtet var utilbøje- ligt til at bidrage det allermindste". Det hed sig i det følgende Aar, at der var „aabnet Mulighed" for en Løsning, men mere

blev det ikke til, og det saa nærmest ud til, at det hele skulde gaa i Glæmsel.

Underligt nok blev det Amtet, der kaldte Sagen til nyt Liv. En Regulering af Vejbanen gennem Skovshoved skulde foretages i 1888, og Amtet, der i Forbindelse hermed havde ladet udarbejde Planer til et Kloakanlæg i Fiskerbyen, spurgte nu Sogneraadet, om Kommunen vilde lade Anlægget udføre. Sogneraadet var stadig betænkeligt ved den store Bekostning, idet hele Udgiften var anslaaet til 9 500 Kr., men efter en Del Forhandlinger frem og tilbage lykkedes det virkelig at opnaa en Ordning, saaledes at der i Skovshoved i 1889 blev anlagt en Kloak med 8 Udløb til Sundet.

Sagen fik et Efterspil. Man havde under Arbejdet haft det Uheld at overskære „Emiliekilde“s Vandaare, og en Artikel i „Dagbladet“ drog i denne Anledning til Felts mod denne, som man kaldte det, „kommunale Vandalisme“:

„Forunderlig er den Resignation, hvormed det „dannede“ Publikum har fundet sig i denne, som i enhver anden Vandalisme, der er udøvet af en højere Magt, et uansvarligt, uangribeligt Sogneraad! — — Emiliekilde er bleven ødelagt af et hensynsløst Sogneraad og dets kluntede Haandlangere — — et Monument, der er blevet til en Skamstøtte for Gjentofte Sogneraad — —“.

Sogneraadets Svar blev et Injuriesøgmaal.

I Firserne blev i Gjentofte og Ordrup udført lignende mindre Kloakanlæg, der lidt efter lidt udvidedes efter den voksende Bebyggelses Krav. Saaledes var en Rørledning med Udløb til Ræverenden ved Ordrup Krat udført i Ordrup Gade i 1884, og i 1889 førtes en Ledning fra Ordrup gennem Charlottenlund Skov til Sundet. Halvfemserne bragte en Rørlægning af Brobæksrenden i Vangede fra Stolpegaardsvej til Lyngbyvej samt et Par Kloakker i Hellerup, og samtidig med, at man i 1901 udførte en Ledning langs Bernstorffsrenden, foretoges en Afvanding af Søgaardskvarteret i Gjentofte. Der var i denne Forbindelse visse Vanskeligheder, idet Københavns Kommune, der havde Raadighedsret over Vandet i Gjentofte Sø, ikke kunde tillade en Afvanding til Gjentofterenden, som danner Forbindelsen mellem Gjentofte og Emdrup Søer, men foreslog Kildeskovsrenden benyttet. Da en Landvæsenskommission afsagde Ken-

delse i Kjøbenhavns Favør, ordnedes Afvandingen saaledes, at der langs den østlige Bred af Gjentofte Sø blev lagt en Hovedledning, der nu ved Søens Nordende forener sig med Eng-haverendens Kloaksystem. Endelig var i Aarenes Løb udført en Del smaa, private Kloakanlæg, der saa godt som alle led af tekniske Mangler.

Da det var umuligt paa Forhaand at vide, hvilken Retning Bebyggelsen vilde tage, maatte disse ældre Anlæg blive uden samlet Plan. Den bymæssige Bebyggelse tiltog i Halvfemserne meget betydeligt; efter 1900 kom W. C.'er i Anvendelse, hvilket medførte Indrettelsen af Septic-Tanks ved adskillige større Ejendomme, medens der anlagdes to store Septic-Tanks ved Fugle-gaarden og ved C. L. Ibsensvej i Gjentofte.

Sundhedskommissionen stillede kort efter Aarhundredskiftet Krav om, at man for at undgaa en Forurening af Sundet førte Spildevandet ud paa dybt Vand, og det private Initiativ søgte derpaa at gennemføre Anlægget af en Kloakpumpestation i Hellerup. Men inden denne Sag, der mødte ikke saa faa Vanskeligheder, havde set sin Løsning, indsaa Sogneraadet Nødvendigheden af at lade udføre en samlet Kloakplan for hele Kommunen, og før dette kunde finde Sted, var det nødvendigt, at man lod kortlægge samtlige i Kommunen tidligere udførte Kloakanlæg, et uhyre møjsommeligt Arbejde, som Ingeniørkontoret havde tilendebragt i Foraaret 1906 samtidig med Fremstillingen af en ny Plan over Kommunen med indlagte Højdekurver.

Sogneraadet besluttede derpaa i Oktober 1906 at udskrive en offentlig Konkurrence om Udarbejdelsen af en Kloakplan for Gjentofte Kommune. Byggeforholdene i Hellerup havde imidlertid udviklet sig paa en saadan Maade, at man fandt det paa-krævet uden Afventen af Konkurrencens Resultat at anlægge en Kloakpumpestation for Kommunens sydøstlige Dele. Naar Spildevandet ved denne Foranstaltning førtes ud paa tilstrækkelig Vanddybde, kunde Indretning af W. C.'er, for saa vidt Kloakledningerne havde de fornødne Dimensioner, gøres mulig uden særlige Rensningsanlæg. Pumpestationen anlagdes ved Onsgaardsvej i den nordlige Side af Hellerup Strandpark. Af Anlægssummens ca. 80 000 Kr. havde de interesserede Grundejere ydet noget over Halvdelen.

Mellem Proprietær C. L. Ibsen og Kjøbenhavns og Gjentofte

Kommuner bestod den særlige Overenskomst, at Ibsen skulde anlægge en for de af ham udstykkede Arealer beregnet Pumpestation, til hvilken Gjentofte Kommune skulde yde et Tilskud og efter Anlægget overtage Stationen i Drift. Denne Ordning bortfaldt efter Bygningen af Hellerup Pumpestation, hvis Kapacitet var tilstrækkelig til, at den ogsaa kunde optage Spildevandet fra de Ibsenske Arealer.

Hellerup Kloakpumpestation, der blev taget i Brug i 1908, afvandede med to motordrevne Pumper et Opland paa ca. 350 ha. Spildevandet udpumpedes gennem en Udløbsledning, der uden for Kystlinien var en 500 m lang Træledning, nedgravet i Havbunden og udmundende paa $3\frac{1}{2}$ m Vanddybde i et særligt Udløb over Bunden.

Resultatet af Konkurrencen om en Kloakplan forelaa i Efteraaret 1907. Bedømmelsesudvalget tilkendte Ingeniørerne A. Bjerre og G. Jochimsen Førsteprisen. Systemet skulde omfatte en Række langs Øresundskysten beliggende Kloakpumpestationer, der hver skulde afvande sit Opland gennem Ledninger, der i Hovedsagen maatte følge Retningen Vest—Øst. Ved Anlægget benyttedes det Princip, at man tog de aabne Grøfter til Hjælp ved Afledning af Overfladevandet, hvorved Ledningernes Dimensioner kunde nedsættes betydeligt, idet Regnvandsmængden regnedes at være maksimalt ca. 60 Gange saa stor som Spildevandsmængden. Ledningerne skulde ved fuld Bebyggelse kunne føre Spildevandet opspædt med den firdobbelte Regnmængde, og først naar denne var yderligere forøget, skulde særlige Overfaldsbygværker træde i Virksomhed, hvorved Regnvandet vilde falde ud i de aabne Grøfter.

Ilhorvel Spildevandets Afledning ikke var en egentlig kommunal Opgave, var der intet til Hinder for, at Kommunen tog Sagen op. Den saakaldte Piperske Spildevandslov af April 1907 gav Sogneraadet Hjemmel til at indbringe Forslag om Kloakering af de forskellige Dele af Kommunen for Vandsynsretterne og med disses Godkendelse at lade Anlæggene udføre ved Kommunens Foranstaltning; Vandsynsretterne skulde samtidig træffe Afgørelse om Anlægsudgifternes Fordeling paa de interesserede Parter, nemlig Kommunen, der sædvanligvis havde en Almeninteresse i Distrikternes Kloakering og dermed samtidig Vej-

enes Afvanding, og de Lodsejere, fra hvis Ejendomme Afløbsvandet skulde bortledes.

Paa denne Basis kunde man da allerede i 1910 gaa et Skridt videre og udføre et haardt tiltrængt Spildevandsanlæg paa Bernstorffsrendens og Kildeskovsrendens Oplande. Saa længe Bebyggelsen havde været af rent landlig Karakter, havde de aabne Render i Hovedsagen kun optaget Overfladevand. En med Bebyggelsen tiltagende Spildevandsafledning til Renderne gjorde lidt efter lidt disse mindre og mindre tiltalende i baade hygiejnisk og æstetisk Henseende. Allerede i Halvfemserne havde man af Frygt for Kolerasmitte lukket Dele af Ræverenden ved Ordrup Krat; men paa de allerfleste Strækninger laa Renderne aabne endnu mange Aar ind i dette Aarhundrede. Paa varme Sommerdage, naar Vandmængden var ringe, kunde visse af Renderne da være meget ildelugtende og saaledes frembyde en betydelig Gêne for Omgivelserne. Værst var det i Nærheden af Bernstorffsrenden og Kildeskovsrenden. Klager fra Beboerne forelaa hyppigt saavel i den lokale Presse som paa Sogneraadets Bord, og disse Klager var saa vel befojede, at de ikke lod sig afvise. I et Sogneraadsmøde i 1909 betegner Agerholm Kildeskovsrenden som „en Skandale i sin nuværende Skikkelse“, og Renden omtales samme Aar i Bladene som „Gjentofte Kommunes Ladegaardsaa“.

Ved Udførelsen af Kloakpumpestationen ved Constantia og det dertil sluttende Kloaknet bedredes disse Forhold betydeligt. Gennem denne Pumpestation afvandedes Høeghsminde, Baunegaard, Stengaard, Præstegaardsjorderne, Bregnegaard, Maltegaard og Maglegaard samt enkelte Dele af Hellerup og Ordrup. Selv om Anlægget foreløbig kun var udført i halv Størrelse, var Ledningerne saaledes dimensionerede, at de kunde optage Spildevandet opspædt med den firdobbelte Regnmængde; det var derfor først efter meget stærke Regnskyl, at Spildevandet viste sig i Renderne. Udløbsledningen udførtes som en tostrengt Ledning, saaledes at Spildevandet fra de højere liggende Arealer løb ud i Sundet ved eget Tryk, medens man gennem den anden Rørstreng udpumpede Kloakindholdet fra de Ledninger, der afvandede de lavere liggende Kvarterer ude ved Kysten.

I 1914 vedtog Sogneraadet at anlægge en Pumpestation ved

Enghaverendens Udløb i Bellevuebugten, et Projekt, der imidlertid paa Grund af Forholdene under Verdenskrigen og en langvarig Behandling i Landvæsenkommissionen ikke blev bragt til Udførelse før i Aarene 1920—21. Gennem dette Kloaksystem afvandes følgende Lokaliteter: Klampenborg, den nord-

Kloakpumpestationen i Skovshoved 1941.

lige Del af Ordrup, Arealerne ved Vilvorde og Ordrup Krat, Bernstorff Hovmarksgaard, Jægersborg, Gjentofte og Vangede Byer, Kommunens nordvestligste Arealer samt et mindre Kvarter af Lyngby-Taarbæk Kommune. Ogsaa dette Opland deltes i to Dele, der afvandes gennem henholdsvis Trykledning og Pumpeledning. Regnvandet udskiltes til den aabne Enghaverende og de i denne udfaldende Sideløb. Under Hensyn til, at kun enkelte af Oplandets Kvarterer havde tæt Bebyggelse, blev Kloakken indtil videre kun anlagt i halv Størrelse.

Endvidere anlagdes ved Øresundshøj et Bygværk, der, naar Forholdene gjorde det paakrævet, var tænkt erstattet med en Pumpestation, men som midlertidigt virkede som Rensningsanlæg for den sydlige Del af Skovshoved.

Ved Viadukterne over Bernstorffsvej og Eivindsvej blev anlagt mindre Pumpestationer, der kun skulde tjene til Oppump-

ning af Regnvand fra selve Viadukterne til Oplandets Kloaksystem.

I 1929 fuldførtes i den sydvestlige Del af Kommunen en Hovedkloak, der afvandede Oplandet til det københavnske Kloaknet. For dette Opland tjener Vangederenden og Gjentofterenden som Regnvandsledning.

Omkring Bernstorffsrenden og Kildeskovsrenden opstod en lille halv Snæs Aar efter Oplandets Kloakering et Problem, der først efter lange og trange Forhandlinger fandt sin Løsning. Med Bebyggelsens voksende Intensitet var Hovedkloakken fra Bernstorffsvej mod Øst blevet fuldt belastet, og ved stærke Regnskyl kunde Renderne gaa saa meget over deres Bredder, at større Dele af de omliggende Haver oversvømmedes; og naar Vandet derpaa trak sig tilbage, efterlod det et meget ildelugtende Lag af Kloakslam. De interesserede Grundejere henvendte sig da i 1920 til Kommunalbestyrelsen med en Anmodning om at faa Kildeskovsrenden overdækket, og der blev foretaget Udregninger over Omkostningerne ved dette Arbejde. Da Kommunalbestyrelsen imidlertid paa det forhaandenværende Tidspunkt ikke turde binde større Summer i dette Foretagende, maatte den indskrænke sig til at udtale sin Sympati for Tanken og i øvrigt overlade til Beboerne selv at foretage det videre fornødne.

Klager og Henstillinger fornyedes gentagne Gange i de følgende Aar, men Kommunalbestyrelsen ønskede det betydelige Arbejde med Kloakeringen af Kommunens sydvestlige Dele tilendebragt, før man tog det næste store Kloakspørgsmaal op til Løsning. I Begyndelsen af 1929 forelaa Projektet til Lukning af Bernstorffsrenden og Kildeskovsrenden, et Arbejde, der var kalkuleret til ca. 1 625 000 Kr., hvoraf noget over 1 Mill. Kr. skulde udredes af Grundejerne i Oplandet. Sagen indbragtes derpaa for Vandsynsretterne, og en Landvæsenskommission blev nedsat til at behandle den. Under denne fremkom fra Grundejernes Fællesraad en Anmodning om, at det fremsatte Forslag under Hensyn til de økonomiske Krav til Grundejerne kun delvis bragtes til Udførelse. Henvendelsen behandledes i Kommunalbestyrelsen i et Par ret langstrakte Debatter, hvorefter den videresendtes til Landvæsenskommissionen, der den 22. Sept. 1930

afsagde Kendelse om, at Rørlægningen af de to Render skulde udføres efter det oprindelige Forslag. Arbejdet fuldførtes i Løbet af 1933.

Kloaknettets stærke Udbygning, der var et uvurderligt Gode for Kommunens Beboere, havde imidlertid en Skyggeside, der

Kildeskovsrenden under Overdækning.

med den stigende Befolkningstilvækst tegnede sig mørkere og mørkere: Forureningen af Vandet i Øresund. Foranlediget ved Klager, der Aar for Aar voksede i Antal og Styrke, besluttede Kjøbenhavns Kommune i 1931 at lade foretage en Undersøgelse dels af Havbunden omkring Kloakudløbene, dels af Strømføholdene i Sundet og dels af Bacterieindholdet af Vandet ved Badeanstalterne. Gjentofte Kommunalbestyrelse vedtog i Sommeren 1931 at tiltræde det af Kjøbenhavn tilrettelagte Program for Undersøgelserne samt at deltage i Afholdelsen af Udgifterne dertil.

Gennem Undersøgelser, foretaget i Somrene 1931 og 1932, blev det fastslaaet, at der vel i den umiddelbare Nærhed af

Kloakudløbene fandt en Aflejring af Kloakslam Sted, men at der bortset herfra ikke skete nogen Forurening af Havbunden. Ved Undersøgelserne af Strømførholdene tilsigtedes klarlagt, om det skulde være muligt at fastslaa en Linie, uden for hvilken Kloakudløbene maatte føres, for at Risikoen for en Ilanddriven af Kloakindholdets uopløselige Dele med nogenlunde Sikkerhed kunde fjernes. Det viste sig ved de foretagne Observationer, at denne Linie ud for Skovshoved lod sig bestemme i en Afstand af ca. 1 250 m fra Kysten, medens den ved Hellerup laa ca. 2 400 m fra Land. Endelig fastslog den bakteriologiske Undersøgelse, at Vandets Indhold af Colibakterier kunde indelbære Sundhedsfare for de badende. Medens det tidligere havde været den almindelige Anskuelse, at Forureningen af Øresund i første Række stammede fra Kjøbenhavns Kloakudløb i Svane-møllebugten, maatte det ved Undersøgelserne betragtes som godtgjort, at Kloakudløbene langs Gjentofte Kommunes Kyststrækning ogsaa var medvirkende hertil.

Paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger gik man derefter i Gjentofte Kommunes tekniske Forvaltning i Gang med Udarbejdelsen af Projekt til et Anlæg, der skulde kunne fjerne Ulemperne eller i størst mulig Grad formindske den Gène, de forvoldte. Anlægget af et biologisk Rensningsanlæg i Nærheden af Kysten vilde kunne hidføre en grundig Rensning af Kloakvandet inden dets Udløb i Sundet, men denne Tanke maatte opgives, baade fordi man ikke kunde disponere over det til Anlægget fornødne Areal, og fordi Anlæggets Drift vilde medføre meget betydelige Ubehageligheder for de omboende.

Opgaven maatte da søges løst ved Spildevandets Udpumpning paa dybt Vand uden for den foran nævnte Grænse. Til dette Formaal anlagdes i Aarene 1937-38 en Hovedkloakpumpestation ved Skovshoved, det Sted, hvorfra Afstanden til Strømgrænsen var kortest. Til denne Pumpestation føres Kloakindholdet fra alle de øvrige Udløb gennem en afskærende Kloakledning langs Kysten. I Hovedpumpestationen sønderdeles de Bestanddele i Spildevandet, som ikke er i Stand til at passere et Risteanlæg, saaledes at de efter Udpumpningen vanskeligere kan give Anledning til Gène. Udpumpningen foregaar ved Hjælp af 5 Centrifugalpumper, som hver har en Ydeevne paa 600 Liter i Sekundet, gennem en firestrengt 1 400 m lang Jernbetonledning,

der udmunder paa $6\frac{1}{2}$ m Vanddybde. Spildevandets Strøm trykkes gennem Udløbskanalerne med en Hastighed af ca. 1 m i Sekundet. Efter at dette Anlæg i 1938 er traadt i Funktion, tjener Pumpestationen ved Onsgaardsvej udelukkende til Oppumpning af Afløbet fra de lavtliggende Arealer Syd for Hellerup Havn i den afskærende Ledning, og Udløbsledningen fra denne Pumpestation er sløjftet. Fra Pumpestationerne ved Constantia og Bellevue udpumpes kun Overfladevand, og Anlægget ved Øresundshøj er helt nedlagt.

Det sidste Led i Kommunens Kloakering, Kvarteret Nord for Charlottenlund Skov, er nu under Udførelse. Herefter vil der i Tidens Løb frembyde sig Opgaver ved Supplering af de eksisterende Ledninger, naar Bebyggelsesforholdene kræver disses Kapacitet forøget.

Renovationen.

Saa længe Kommunens Bebyggelse var af rent landlig Karakter, var Renovationsproblemet af underordnet Betydning. Beboerne var henvist til at anbringe Affaldet paa deres private Møddinger, hvorfra de saa maatte søge det bortkort, som de ikke selv kunde nedgrave paa deres Grunde. Og dog kunde Bebyggelsen paa sine Steder være saa tæt og Grundene saa smaa, at Møddingen ikke kunde faa Plads, og Nedgravning var umulig. Dette var saaledes Tilfældet i Skovshoved, hvis hygiejniske Forhold som tidligere omtalt (S. 23) ikke var de allerbedste. Saa maatte Beboerne hjælpe sig paa anden Maade: de kastede saavel det almindelige Husaffald som Latrintøndernes Indhold i Søen. Ganske vist var Øresund rummeligt, men dette utiltalende Griseri kunde naturligvis ikke i Længden tillades. At den i 1880 vedtagne Sundhedsvedtægt søgte at standse det, og at Birket det følgende Aar efter Sogneraadets Anmodning nedlagde Forbud mod Udkastningen, var for saa vidt godt nok, men naar det offentlige saaledes lukkede af for den Losseplads, Beboerne hidtil havde benyttet, var man indlysende forpligtet til at hjælpe dem af med deres Renovation. Skovsernes Repræsentant i Sogneraadet, Købmand Eduard Pfeiffer, arbejdede energisk for at hidføre en tilfredsstillende Ordning, der til en Begyndelse kom til at gaa ud paa, at Stolpegaarden overtog Renovationens Udførsel. Dette Arrangement varede dog kun et Par Aar, hvorefter Udførselen blev udbudt i privat Entreprise. Pudsigt nok var det en af Kommunens Bagere, der for et aarligt Vederlag af 2 000 Kr. overtog Arbejdet. Om Losseplads eller Latrinkuler var

der foreløbig ikke Tale; Entreprenøren maatte se, hvorledes han kunde faa Affaldet bragt i Anvendelse som Gødning.

Renovationsudførselen fra Skovshoved var næppe kommet i Gang, før en Række Grundejere i Ordrup indsendte et Andragende om Etablering af Dag- og Natrenovation ogsaa i deres Distrikt. Sogneraadets Overvejelser resulterede foreløbig i, at man ikke kunde honorere Ordruppernes Ønsker, endda de var varmt anbefalet af Sundhedskommissionen.

Imidlertid nødvendigjorde Bebyggelsens Tiltagen i Tæthed, at Sogneraadet tog Renovationsspørgsmaalet for i hvert Fald større Dele af Kommunen op til Løsning. Men nu ønskede Ordrupperne sig fritaget for den kommunale Renovation, fordi de fandt den for dyr, og etablerede ved Overenskomst med Florentzen paa Holmegaarden en privat Udførsel af Affaldet, og denne Ordning varede derpaa en Række Aar. Ved Aarhundredskiftet var kommunal Renovation etableret fra alle de tættere bebyggede Kvarterer i Kommunen.

Husaffaldet samlede i de kendte, firkantede Jernblikbeholdere i Gaardene. Herfra blev det, i mange Tilfælde efter Omhældning, udbaaret til Vognene, som var store Trævogne med Kæpskinner og løse Trælaag. Vognene var ikke videre tiltalende, og da Laagene i hvert Fald under Indsamlingen var delvis aftagne og i øvrigt ikke lukkede særlig godt, kunde det ikke undgaas, at en hel Del Støv og lettere Affald hvirvledes ud.

Dagrenovationen henførtes derpaa til Lossepladsen, der af let forstaaelige Grunde ikke var noget yndet Naboskab. Mængder af Klager indløb til Sogneraadet over Lossepladserne ved Høeghsminde, Christiansholm og Jernbanevej (nu Brogaardsvvej) i Gjentofte, og i 1906 maatte disse Pladser nedlægges. Affaldsmængden var paa dette Tidspunkt saa stor, at den androg ca. 2000 Kubikfavne aarlig, hvilket vil sige, at Affaldet, naar det blev lagt i et 2 Alen tykt Lag, vilde dække op imod 2 Tønder Land om Aaret. Vejudvalget tog paa dette Tidspunkt Renovationsspørgsmaalet op til en indgaaende Behandling for om muligt at finde en Løsning, der var mere tilfredsstillende end den hidtil anvendte Fremgangsmaade. Herunder fremkom Tanken om at føre Dagrenovationen til Søs i store Pramme, men denne Metode fandt Udvalget ikke egnet, da den efter al Sandsynlighed vilde medføre en Forurening af Stranden og

umuliggøre Badeforholdene, ligesom en Isvinter kunde hindre Udførselen i Søen. En anden Udvej, at indrette en Forbrændingsanstalt, var ligeledes paa Tale, og et Projekt hertil blev udarbejdet af Kommuneingeniøren, men da man ikke fandt Tiden moden til et saadant Anlæg, var der tilbage kun den Mulighed

Renovationsbiler ved Aflæsningsskuret.
Lossepladsen ved Stolpegaard.

at blive ved det gamle og fremdeles køre Affaldet paa Lossepladsen. Men det var ikke let at finde et passende Sted til Renovationens Anbringelse. Saa snart Beboerne hørte, at man overvejede at lave Losseplads et Sted i deres Nabolag, protesterede de af alle Kræfter. Endelig fandt man ved Stolpegaarden et Sted, i hvis umiddelbare Nærhed kun var faa Beboere, og her var i Bunden af den gamle Grusgrav tilstrækkelig Plads til Aflæsning af Renovation i mange Aar.

Skildringen af Natrenovationen er i sig selv et uæstetisk Kapitel. De Rum i Gaardene, hvori Latrintønderne stod, var i Regelen mindre propre; ofte manglede Gulvet Afløb, saaledes at der ikke kunde skylles. Tønderne, som de allerfleste Steder aldrig blev gjort rene, var frygtelige at se paa. Bortkørselen

foregik paa den Maade, at Latrinen, som oftest efter forudgaaende Omhældning, blev udbaaret til Kassevogne. Der spildtes let, og Omhældningen foraarsagede en ulidelig Stank. I disse Vogne kørtes Latrinen saa til Oplagspladsen i Vangede, hvorfra den efterhaanden bortsolgtes til Omegnens Landbrugere. Det voldte dog jævnlig Vanskeligheder at afsætte Latrinen, da Tjenestefolkene i stedse stærkere Grad modsatte sig at have med denne Slags Gødning at gøre.

Omkostningerne ved Renovationen beløb sig omkring 1910 til 2,50 Kr. pr. Indbygger om Aaret. Aarsagen til dette relativt høje Tal var den lange Transport, idet man gennemsnitlig maatte regne med, at al Renovation skulde transporteres ca. $\frac{3}{4}$ Mil.

Renovationsudførselen besørgedes af private Entreprenører, der hver betjente et eller flere af de Distrikter, hvori Kommunen i denne Forbindelse var delt. For disse Entreprenører skabte Tiden under Verdenskrigen adskillige Vanskeligheder, idet Priserne paa baade Heste og Foder steg til ukendte Højder, og de almindeligt voksende Levcomkostninger foraarsagede stærkere Lønkrav fra Folkene. Da Sogneraadet Gang paa Gang maatte gaa ind paa Tillæg til Entreprisensummen, og da man ved Entreprisernes Udløb den 1. April 1916 kunde vente yderligere Stigning af Udgifterne, for saa vidt det overhovedet vilde blive muligt for en Entreprenør at give et Tilbud, fandt man paa Grundlag af Beregninger, Ingeniørkontoret havde udført, at det sandsynligvis vilde blive betydelig billigere, om man lod hele Renovationsvæsenet overgaa til kommunal Drift. Det vedtoges da i Slutningen af 1915, at Kommunen skulde foretage Indkøb af 5—6 specielt konstruerede Biler, hver forsynet med 3 løse Kasser, som paa Lossepladsen kunde løftes af Vognen ved Hjælp af en Kran, hvorefter Indholdet skulde hældes over i Tipvogne, der førte Affaldet ud over Pladsen til det Sted, hvor det skulde tømmes af.

Paa Grund af Leveringsvanskeligheder kunde denne Ordning dog ikke komme i Gang til det fastsatte Tidspunkt; man maatte køre videre paa en midlertidig Kontrakt med de hidtidige Entreprenører, indtil Kommunen fra 1. April 1919 selv kunde overtage Udførselen. Distrikterne Øst for Linien Bernstorffsvej—Vilvordevej betjentes af 6 Motorkøretøjer, medens Udførselen fra de vestlige Dele af Kommunen besørgedes ved 2 Hestekøre-

tøjer. Arbejdet paa Lossepladsen blev overdraget en Entreprenør, der besørgede Aflæsning og Regulering imod at oppebære de ved Salg af Natrenovationen opnaaede Indtægter.

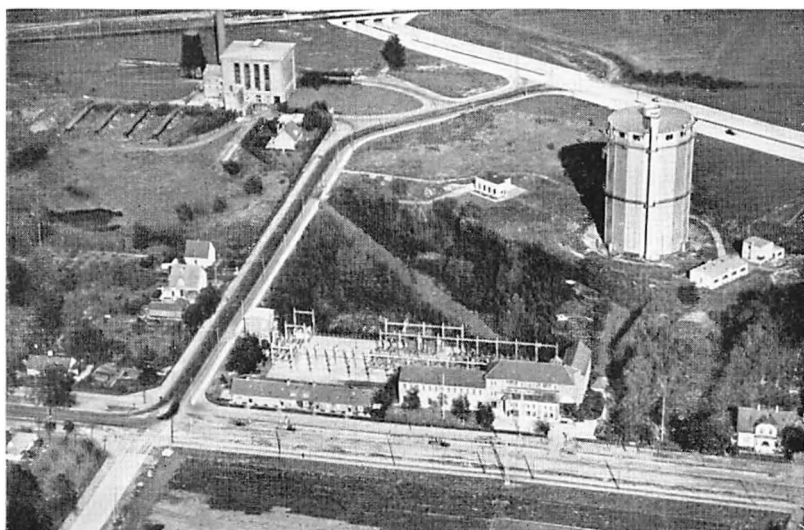
Som ovenfor nævnt havde man allerede kort efter Aarhundredskiftet i Kommunens tekniske Forvaltning Øjet aabent for Lossepladsernes utiltalende Sider. Ikke alene foraarsagede det forraadnende Affald en meget ilde Lugt, der virkede yderst generende for Omgivelserne, men Pladserne rummede tillige adskillig Brandfare, og endelig vrimlede de af Rotter, der her fandt Tilholdssteder med rigelig Føde. Kommuningeniøren havde, da Sagen første Gang var fremme, foretaget en Studierejse til forskellige Steder i Udlandet, hvor man foretog Destruktionen af Dagrenovationen ved Forbrænding. I Begyndelsen af 1914 genoptoges Overvejelserne om Anlæg af en Forbrændingsanstalt, og det var muligvis lykkedes denne Gang at gennemføre Sagen, hvis ikke Krigen var kommet og havde kuldkastet alle Beregninger.

Forvaltningen paapegede i 1927 over for Kommunalbestyrelsen, at Lossepladsen ved Stolpegaarden kun vilde være tilstrækkelig for et meget begrænset Tidsrum. Omtrent paa samme Tid krævede Sundhedskommissionen en Ændring gennemført paa dette Felt, baade paa Grund af Lossepladsens ilde Lugt og det omflyvende Papir, men først og fremmest af Hensyn til Rotteplagen, der var meget generende i Lossepladsens Nabolag. Trods Giftudlægning trivedes Skadedyrene saa vel, at en Mand, der begyndte at fange dem i Ruser, paa kort Tid havde indfanget ca. 12 000 Rotter. Da der ikke inden for Kommunen fandtes Arealer, som det kunde anses for forsvarligt at lægge ud som Losseplads, blev det hurtigt klart, at Anlæg af en Forbrændingsanstalt var den eneste Udvej, og det vedtoges i Februar 1929 at lade dette Anlæg opføre ved Ørnegaardsvej.

Forud for denne Beslutning var gaaet en nøje Undersøgelse af, under hvilken Form en Forbrændingsanstalt mest økonomisk kunde anlægges og drives. Nyere Anlæg i forskellige Lande blev taget i Øjesyn, og der foretoges Prøvebrænding af Kommunens Affald i tre forskellige Ovne, en tysk i Hamburg, en engelsk i London og en af det danske Firma „Vølund“ konstrueret Ovn, der var prøveopstillet paa Frederiksberg Forbrændingsanstalt. Der brændtes ca. 25 Tons Affald hvert af de paa-

gældende Steder, og det viste sig, at „Vølund“'s Ovn gav den bedste Forbrænding af vort Affald, der er af noget ringere Brændelsværdi end Udlandets. Hertil kom, at „Vølund“'s Tilbud paa Anlægget var det fordelagtigste, og Kommunalbestyrelsen

Tekniske Anlæg ved Ørnegaardsvej.

I Forgrunden N. E. S. A.'s Omformerstation, i Mellemgrunden Strandvejs-Gasværkets store Gastaarn og i Baggrunden Kommunens Forbrændingsanstalt. I Billedets øverste højre Hjørne ses Hørsholmvejen.

(Nowico Luftfoto).

besluttede da at overdrage Udførelsen til dette Firma, og i Foråret 1931 kunde Anstalten træde i Drift. Dagrenovationen afhentes herefter fra de forskellige Distrikter ved Hjælp af Automobiler, der hver er forsynet med en aftagelig, tæt tillukket Jernbeholder, som rummer ca. 30 hl Affald. Ved Ankomsten til Forbrændingsanstalten løftes Beholderen ved Hjælp af et Krananlæg op til en Udtomningstragt; herefter aabnes en Lem i Bunden af Beholderen, og Affaldet styrtes ned i en Rysterende, der fører det ned til den Rotérovn, i hvilken Forbrændingen foregaar under en Temperatur paa 900—1000 Gr. Omkring 40 pCt. af Affaldsmængden bliver til Slagger, der sorteres og anvendes til Vejbygningsarbejder, medens Asken, ca. 10 pCt., føres ud til en nærliggende Mose. Den producerede Varme udnyttes i et

Dampkraftanlæg, hvorfra der frembringes en ikke ubetydelig Elektricitetsmængde.

Gjentofte Kommunes Forbrændingsanstalt, der var Verdens første Forbrændingsanstalt af dansk Konstruktion, har i de forløbne Aar virket særdeles tilfredsstillende. Fra alle Egne af Kloden har Teknikere og Kommunal mænd aflagt Studiebesøg paa Forbrændingsanstalten, der navnlig overrasker ved, at Støv eller ilde Lugt ikke mærkes. Systemet har derefter gaaet sin Sejrs gang ud over Landene; selv i England, der er Forbrændingsanstalternes Vugge, er danske Anlæg udført i en Række større Byer.

Da Forbrændingsanstalten uden Udvidelse vil kunne forbrænde Affaldet fra et betydeligt større Antal Indbyggere end det nuværende, er Dagrenovationens Problem saaledes løst for i hvert Fald en lang Aarrække. Natrenovationen afvikles lidt efter lidt, efterhaanden som Kloakeringen af samtlige Kvarterer har tilladt Anbringelse af Vandklosetter. Antallet af Latrinbeholdere, der i 1920 var 2017, var i 1938 nedbragt til 619, og fra 1939 er Indlæg af W. C.'er gjort obligatorisk.

En Affaldsplads er bibeholdt til Modtagelse af Haveaffald, Bygningsaffald o. lign.

Kommunens Vandforsyning.

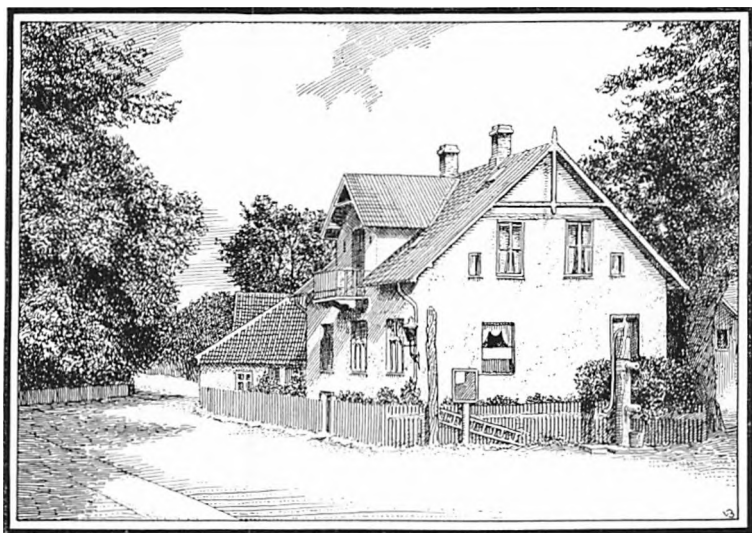
Som alle andre Steder i Landet foregik Vandforsyningen i Gjentofte Sogn før Vandværkets Anlæg fra de Brønde, der fandtes paa Ejendommene. Det var dog ikke alle Beboere i Sognets Landsbyer, der var saa heldigt stillede, at de selv havde Brønd ved Huset; de maatte da hente Vandet, hvor de kunde faa det, hos Naboer eller fra de offentlige „Brandposte“.

Om den Gadepost, der 1853 indrettedes i Ordrup ved Gadekærets Fyldning, er tidligere fortalt (S. 27). Den havde sin Plads ved den gamle Smedie, hvor nu Morescovej udmunder i Ordrupvej. Fra Beboerne i Gjentofte modtog Sogneforstanderskabet i Oktober 1858 Andragende om Gravning af en Brønd i den nordlige Ende af Byen. Dette Krav vilde Forstanderne ikke efterkomme uden at foretage en Ekstraligning, og da det ikke var netop det, Andragerne havde tænkt sig, fik Sagen Lov at hvile. Men det følgende Efteraar forlangte Branddirektoratet Brønden udført, og det blev derpaa overdraget den tidligere Sogneforstander, Hjulmand og Høker Niels Jørgensen, at udføre en Brønd ved Mitchellsstræde for et Honorar af 80 Rdl.

Kommunens første Sundhedsvedtægt, der stadfæstedes i Maj 1882, indeholdt om offentlige Brønde følgende Bestemmelse:

„Enhver By, som ikke har Aaløb eller anden tilstrækkelig Forsyning af Drikkevand, maa være forsynet med et i Forhold til Størrelsen af dens fattige Befolkning passende Antal offentlige Brønde, som maa være tilstrækkelig dybe til at naa Grundvandet og tætte, murede eller stensatte, tilkukkede og forsynede med de fornødne Pumperedskaber eller i Mangel heraf med forsvarligt Rækværk og Dæksel.“

Bestemmelsen gav Anledning til, at der endnu i 1882 udførtes supplerende Brønde i Kommunens Landsbyer, hvorefter Gjentofte og Ordrup hver havde to Gadebrønde, Vangede ligeledes to, og endelig fandtes i Skovshoved flere Brønde langs Strandvejen. Med disse Brønde og Pumper førte Sundhedskom-

Gadebrønden paa Ordrupvej.

missionen Tilsyn; de fleste af dem tilkastedes, da Vandværket var sat i Drift.

Fabrikant C. F. Riedel, der i Aarene 1886–87 forhandlede med Sogneraadet om Anlæg af et Gasværk, havde Mod paa ogsaa at komme i Gang med et Vandværk, og i Maj 1887 fik Gasværksudvalget, der bestod af A. C. Rasmussen, Georg Nielsen og P. Madsen, Bemyndigelse til ogsaa at føre Forhandlinger om et Vandværksanlæg. Allerede en Maaned efter havde Riedel faaet Koncession paa Værket. Nogen Tid senere maatte han imidlertid meddele Sogneraadet, at han ikke saa sig i Stand til at skaffe den nødvendige Kapital, hvorfor han anmodede om at blive løst fra sin Kontrakt.

Med Udgangen af 1887 var Vilh. Nielsen gaaet af som Sogneraadsformand, og hans Efterfølger, Etatsraad Niels Andersen, Søholm, var alt andet end opsat paa at gaa med til et kommunalt

Vandværksanlæg, som han under Hensyn til de betydelige økonomiske Ofre, det vilde kræve, ansaa for et meget voveligt Eksperiment. Man søgte da i de følgende Aar Spørgsmaalet løst ad privat Vej. Efter at Forhandlinger, der i Halvfemsernes første Aar havde været ført med Firmaet Ohlsen & Ahlmann, havde vist sig ikke at give noget Resultat, samlede Interessen sig om et Projekt, der var udkastet af Grosserer A. C. Bendixen paa Baunegaarden, og til Trods for Niels Andersens meget energiske Advarsler blev der i Juni 1895 skrevet Kontrakt med Bendixen, der endnu samme Sommer gik i Gang med det forberedende Arbejde til et Vandværk, som skulde anlægges umiddelbart Syd for Kildeskoven. Efter et Aars Forløb kørte ogsaa han i Staa og meddelte Sogneraadet, at han ikke magtede at gennemføre Sagen, men han tilbød Kommunen at afstaa det til et Vandværksanlæg fornødne Kildereale samt alle af ham fremskaffede Oplysninger, Beregninger, Planer etc. paa visse nærmere angivne Betingelser.

Sogneraadet havde ikke Lyst til nu at staa ene med Ansvar for Sagens videre Udvikling og vedtog derfor at udsende trykt Spørgeskema til Kommunens Grundejere om, hvorvidt de ønskede et Vandværk anlagt, om de ønskede dette udført af Kommunen eller ved privat Foranstaltning, og endelig, om de vilde forpligte sig selv og efterfølgende Ejere af deres Ejendomme og de Parceller, hvori disse maatte blive udstykket, til at benytte Vand fra et kommunalt Vandværk imod en nærmere fastsat Afgift. Af 935 udsendte Skemaer kom 845 tilbage i udfyldt Stand. 408 stemte for Vandværk, medens 437 var Modstandere deraf; et privat Vandværk havde 178 Tilhængere og 457 Stemmer imod; de tilsvarende Stemmetal angaaende et kommunalt Vandværk var henholdsvis 257 og 428. Endelig vilde 142 forpligte sig til Vandforbrug fra Værket, medens 483 ikke vilde paatage sig nogen Forpligtelse. Faa Maaneder efter stilledes hele Sagen i Bero med den Motivering, at man ikke kunde se, hvilken Indflydelse et for Rigsdagen fremsat Forslag om en Skattereform vilde faa paa Kommunens Økonomi.

Det skulde blive Naturen selv, der bragte Sagen ud af Dødvandet, idet en Tørkeperiode i Sommeren 1897 skabte en katastrofal Vandmangel. Niels Andersen opgav fortsat Modstand og udtalte i et Sogneraadsmøde i August:

„Det vil være nødvendigt, at Sagen ordnes paa den ene eller den anden Maade, thi et Vandværk er uundværligt, naar man ser hen til denne Sommers totale Vandmangel i Hellerup.“

Han vilde dog ikke anerkende den Mulighed, at et saadant Værk skulde kunne blive til andet end Udgift for Kommunen. Bankbestyrer Krüger, der selv havde følt den tørre Sommers Ulemper, tog stærkt til Orde for Anlæg af et kommunalt Vandværk, og selv om han nok kunde indse, at Værket ikke straks vilde kunne forrente sig, var han i Modsætning til Niels Andersen af den Opfattelse, at et Vandværk med Tiden vilde blive et godt Aktiv.

Anlægget af et kommunalt Vandværk blev derefter vedtaget, og Niels Andersen udtalte, at det var den største Beslutning, der var truffet af Sogneraadet i hans Funktionstid, — „maatte nu kun Efterkommerne ikke dømme den af Raadet tagne Beslutning for haardt!“

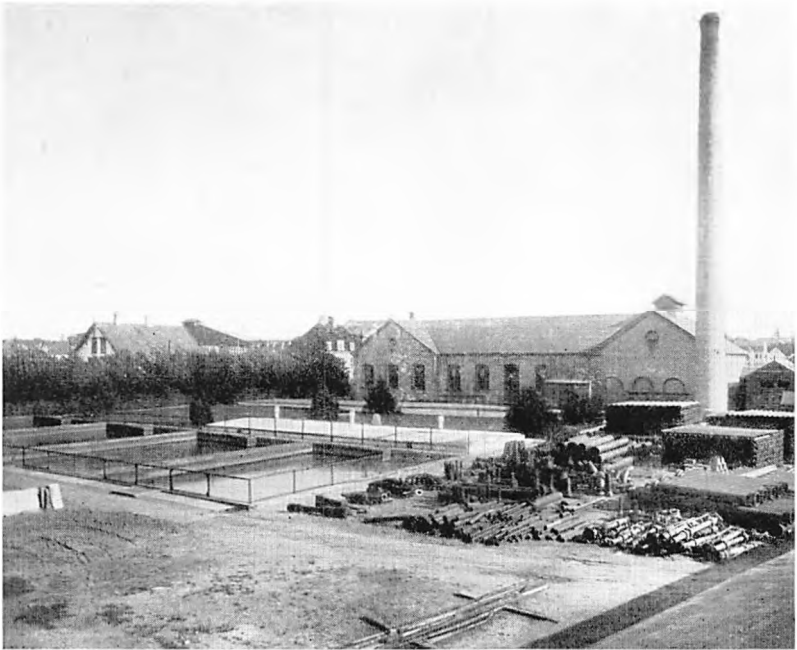
Det viste sig ved Prøveboringer paa Bendixens Kildeareal, som Kommunen havde erhvervet, at dette Areal kun vilde kunne forsyne Vandværket med en Brøkdel af det Vand, der skulde præsteres. Andre Boringer, som man foretog paa Maltegaardens Jorder Syd for Bernstorffsparken, godtgjorde, at der heller ikke her var tilstrækkeligt Vand, men endelig gav en Prøveboring paa Taffelbays Jorder et saa gunstigt Resultat, at Anlægsingeniøren, Vandinspektør F. Øllgaard ved Københavns Vandværk, turde foreslaa at anlægge Værket paa dette Sted. Det skønnedes, at der her vilde kunne præsteres en Vandmængde af ca. 20 000 Tdr. i Døgnet, hvortil kom 5 000 Tdr., som man regnede med pr. Døgn at kunne indvinde paa Kildeskovsarealet. Kommunen erhvervede derpaa 15 Tdr. Land af Taffelbays Arealer.

Arbejdet skred støt og roligt frem, saaledes at det samlede Sogneraad den 8. Maj 1900 kunde se Værket i Gang. Den regelmæssige Drift indtraadte fra 1. Juli 1900.

Fra 6 Boringer ledes Vandet til en Samlebrønd, hvorfra det pumpedes op i et Filteranlæg, bestaaende af 3 Sandfiltre, hvert med en Overflade paa ca. 1 300 Kvadratfod. Det filtrerede Vand samledes i en Rentvandsbeholder, der rummede 1 700 Tdr., og fra denne pumpedes det ud i Ledningsnettet. Paa Gjentoftes Præstegaards Jorder lige ved Gjentoftegade opførtes et af Arki-

tekt Joh. Schrøder tegnet Vandtaarn, der rummede 3 500 Tdr. og havde Vandspejl 150 Fod over Havfladen. Hele Vandværksanlægget havde kostet 640 000 Kr.

Man havde ved Anlægget holdt Ledningsnettet inden for de

Vandværket ved Mantziusvej.

tættere bebyggede Distrikter og anset det for en indtil videre for stærkt krævende Opgave at forsyne Jægersborg eller en saa rent landlig Lokalitet som Vangede med Vand. Det var dog ganske naturligt, at Beboerne i Vangede ikke i Længden ønskede at nøjes med Tilskuerens Rolle, og de fik derfor gennem Sogneraadsmemberne Chr. Larsen, Ellegaard og P. Juul Steen indbragt en Skrivelse, hvori det fremstilledes som en Nødvendighed at forsyne Vangede med Vandværksvand, da Vandet i Byens Brønde „tildels var ubrugeligt som Drikkevand“. Da man i Sogneraadet desuagtet mente, at en Vandforsyning til Vangede vilde blive alt for kostbar, indskrænkede man sig til at bevilge en Oprensning og Istandsættelse af de offentlige Brønde. Men Vangede Beboere opgav ikke Ævred. De fik Sundhedskommis-

sionen paa deres Side, hvilket resulterede i, at Sogneraadet vedtog at etablere en delvis Vandforsyning til Vangede. Udgiften blev anslaaet til ca. 13 000 Kr. En fuldstændig Vandforsyning, som Overlærer Frantz Rasmussen var stemt for, vilde koste 35 000 Kr. Enkelte af Bøndergaardene naaede at komme i Betragtning; Vandafgiften for Kohold blev ansat til 2 Kr. aarlig pr. Ko. Vandforsyningen til Vangede aabnedes den 23. August 1902.

Ogsaa Beboerne i Jægersborg spejdede længselsfuldt efter Vandværksvandet. Ved Indvielsen af Raadhuset i August 1903 sendte daværende Dr. phil. Edv. Lehmann, der kort Tid i Forvejen var blevet Husejer i Jægersborg, følgende Telegram til Sogneraadet:

„Vor bedste Lykønskning i Dagens Anledning!
Faar vi ej snart den Jægersborg Vandledning?“

Paa dette Tidspunkt var Vandforsyningen til Jægersborg dog forlængst vedtaget. I Marts 1903 havde Sogneraadet besvaret et fra Jægersborg indkommet Andragende imødekommende og kun taget det Forbehold, at Statsskovvæsenet som Vejejer gav sin Tilladelse til Ledningernes Anbringelse i Jægersborg Allé. Sidst i September havde de Vand i Jægersborg.

Side om Side med disse Udvidelser af Ledningsnettet stillede Befolkningstilvæksten betydeligt forøgede Krav til Vandværkets Ydeevne. Der foretoges da i 1905 tre nye Boringer paa Vandværkets Areal, og paa Ræveskovsbakken, som Kommunen havde købt af Proprietær Fiehn, Brogaarden, opførtes et af Arkitekt A. Thejll og Professor Ostensfeld projekteret Vandreservoir, der med sine 1 044 m³ rummede omtrent 5 Gange saa meget som Vandtaarnet i Gjentofte. Efter at dette Vandtaarn var taget i Brug i Februar 1906, kunde Vandværket præstere en Maksimalydelse af 36 000 Tdr. i Døgnet.

Da Vandværkets Statistik viste en aarlig Forøgelse af Vandforbruget paa 25 pCt., var man allerede efter dette korte Aaremaal nødt til at søge nye Vandindvindingsomraader. Efter Prøveboringer ved Ørnegaarden og paa Nordre Ellegaards Jorder maatte man afvise Muligheden for en Benyttelse af disse Arealer, hvorimod Boringer langs Ermelundens Sydside gav særdeles gode Resultater. Her anlagdes da i 1907 ved den yderste Ende af Fortunvej et nyt Vandværk, der i Modsætning til Værket ved Mantziusvej var elektrisk drevet. Fra 6 Boringer førtes Vandet

uden at passere Pumpebrønd direkte til Centrifugalpumper, der trykkede det ud i Ledningerne. Da Værket kun var anlagt til Indsætning som Reserve i Sommertiden, anvendtes ikke Filtrering.

Men det viste sig meget hurtigt, at Vandværksudvalget havde set noget for optimistisk paa Forholdene, da det besluttede at anlægge det nye Vandværk som et Reservevandværk. I 1909 maatte man skride til en Udvidelse, hvorved Værket kunde gøres permanent. Pumpemateriellet forøgedes, og der opstilledes Trykluftsfiltre, da Terrænforholdene var mindre gunstige for Sandfiltres Anbringelse.

De stadig stigende Krav til Vandforsyningen nødvendiggjorde i 1916 en ny Forøgelse af Værkets Ydeevne. Der indførtes en ny Pumpetype, og der byggedes et nyt Maskinhus uden om de ældre Maskiner, der holdtes i Drift under Byggearbejdets Gang. Da Udvidelsen udførtes under Krigen, og da Værket var beliggende i Oversvømmelsesterrænet, stillede Krigsbestyrelsen den Fordring, at Værket sikredes mod en eventuel Oversvømmelse. Udvidelsesarbejderne maatte derfor foretages inden for en Fangedæmning, og det nye Maskinhus konstrueredes saaledes, at det kunde taale at blive sat under Vand.

Allerede i 1922 maatte Værkets Kapacitet yderligere forøges. Efter en Udvidelse for et Beløb af op imod $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. skulde der kunne skaffes Vand nok i de første 15 Aar. I den tørre Sommer 1926 var Værket imidlertid ude for en meget haard Belastning, og særlig kneb det med Forsyningen af Klampenborg, hvis Tilførselsledninger var for svage. Værket udvidedes derfor med et fjernstyret Vandindvindingsanlæg paa Klampenborg Vædeløbsbane.

I Følge en i 1926 vedtaget Lov om Vandindvindingsanlæg skulde saavel bestaaende som nye Anlæg godkendes af en dertil nedsat Landvæsenkommission. Gennem Teknisk Forvaltning redegjorde Gjentofte Kommune for sine Vandværksforhold over for Kommissionen, der samtidig behandlede flere andre Anlæg i Omraadet mellem Kjøbenhavn og Søllerød Kommunes Nordgrænse. Under Henvisning til de ringe Muligheder for Vandindvinding i dette Omraade opfordrede Kommissionen Gjentofte, Lyngby-Taarbæk, Gladsaxe og Søllerød Kommuner til at søge Samarbejde for i Fællesskab at arbejde paa et Vandindvindings-

anlæg til Sikring af Kommunernes fremtidige Vandforsyning. Til at tiltræde Fællesudvalget for disse Kommuner delegerede Gjentofte Kommune Formanden for Teknisk Udvalg, Paul-Petersen, og Kommuneingeniøren. Udvalget antog Ingeniør Sverre Malm som teknisk Konsulent.

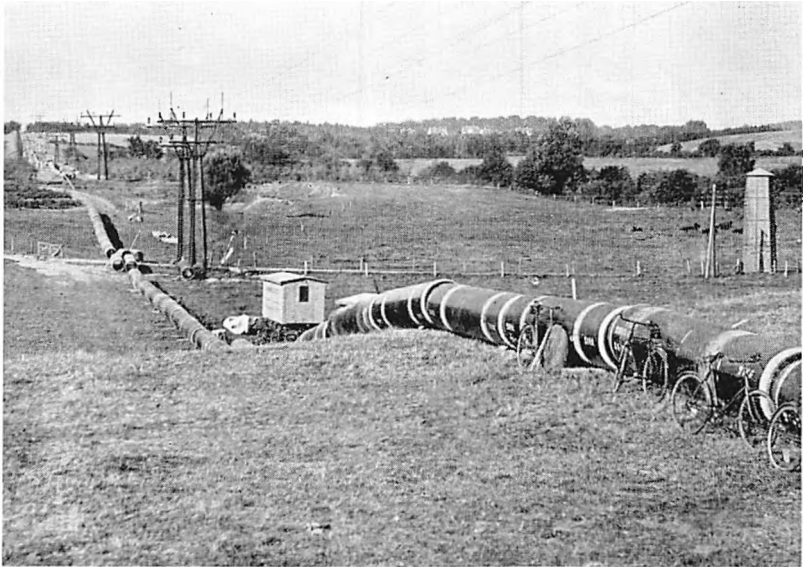
Vandværket ved Sjælsø.

Efter en Række Undersøgelser fastslog Konsulenten, at der ved Nebbegaard Nord for Sjælsø, ved Mortenstrup mellem Isterød og Usserød samt ved Sandholm var saa rigelige Vandmængder til Stede, at det kunde betale sig at anlægge fælles Vandindvindingsanlæg paa disse Steder. Gennem Indenrigsministeriet foranledigedes Sagen derpaa behandlet ved en ny Landvæsenskommission, der 27. Maj 1932 afsagde Kendelse for en Foretagelse af de nødvendige Ekspropriationer.

Samtidig med, at disse Forarbejder blev foretaget, havde Gladsaxe Kommune ønsket at undersøge, hvorvidt Kommunen inden for sit eget Omraade kunde skaffe sig den nødvendige Vandforsyning, og da det konstateredes, at der ved Nybrogaard ved Bagsværd fandtes rigelige Vandmængder, erklærede Kommunen, at den ikke mere havde Interesse i Planerne om et Fæl-

lesvandværk ved Sjælsø og ønskede sig derfor løst fra Samarbejdet. Heri samtykkede Fællesudvalget, og efter at Gladsaxe Kommune havde erlagt sin forholdsmæssige Andel i de hidtil paaløbne Udgifter, traadte Kommunen ud af Fællesskabet.

Man havde ønsket paa det nye Vandværk at kunne producere

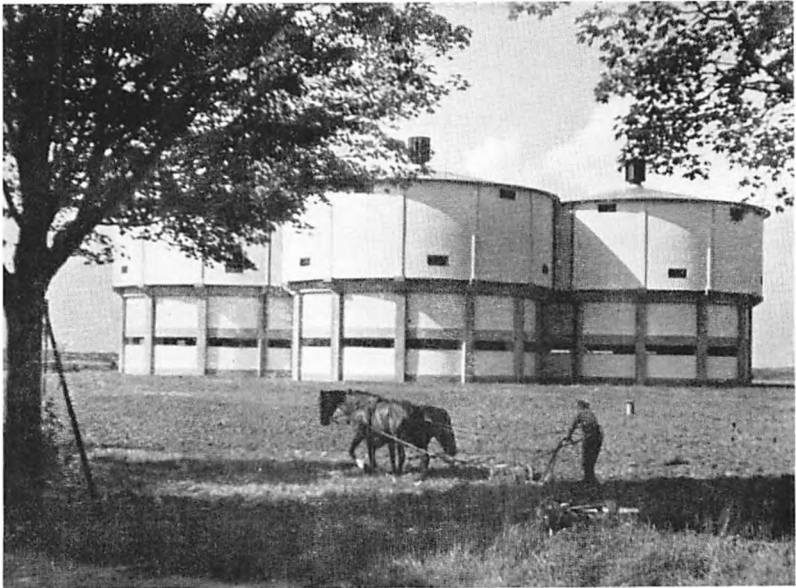

Lægning af Ledningen fra Sjælsø Vandværk.

en aarlig Vandmængde af 4,6 Mill. m³, hvilket Kvantum skulde fordeles med 2,9 Mill. m³ til Gjentofte, 1 Mill. m³ til Søllerød og 0,7 Mill. m³ til Lyngby-Taarbæk Kommune. Over for disse Krav følte Befolkningen i de om Sjælsø liggende Kommuner sig foruro- ligt og indgav Protester til Landvæsenskommissionen med det Resultat, at Kommissionen nedsatte den for Søllerød Kommune nævnte Vandmængde med 0,3 Mill. m³ under Hensyn til, at denne Kommune i Maglemose ved Trørød havde Mulighed for en Vandindvinding inden for sine egne Grænser.

De fornødne Arealer til Boringer og Maskinanlæg ved Ncb- begaard erhvervedes ved frivillig Overenskomst, medens Eks- propriationer maatte foretages ved Mortenstrup og Sandholm. Endvidere erhvervede Kommunen Sjælsø, da man fandt, at Søen vilde være et godt Reservoir i paakommende Tilfælde.

Angaaende Fremføring af Ledning fra Værket ved Nebbegaard til de 3 interesserede Kommuner indledes et Samarbejde med Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab, idet Vandledningen i alt væsentligt skulde følge samme Retning som N. E. S. A.s Højspændingsledning, der fra Helsingør fører

Vandreservoir ved Dyrehavegaard.

ind til Omformerstationen ved Ørnegaarden. N. E. S. A. var som Følge af en ny Lov om Stærkstrømsledninger forpligtet til at udvide Arealet om den nævnte Ledning, og ved Imødekommenhed fra Selskabets Side lykkedes det ved Forhandlinger med Lodsejerne om denne Arealudvidelse samtidig at gennemføre Servitutforpligtelser angaaende Vandledningen.

Anlægsarbejderne paabegyndtes i 1934, og det var Hensigten, at Værket skulde træde i Drift fra 1. April 1936. Paa Grund af Arbejdskonflikten i Begyndelsen af 1936 lykkedes det ikke at gennemføre dette; Pumpning til Forbrugerne begyndte 18. Juni 1936.

Den store Trykledning fra Nebbegaard til Fortunvej er udført af Firmaet Højgaard & Schultz efter saakaldt „Bonna-System“, d. v. s. af Jernbetonrør med indstøbt Jernkappe.

Ved Sandholm Pumpestation, der toges i Brug i Sommeren 1938, udførtes 9 Boringer, hvorfra Vandet pumpes til Værket ved Nebbegaard. Paa Grund af stærkt Overløb fra Boringerne ved Sandholm maatte man herfra tage mere Vand end oprindeligt planlagt.

Den samlede Anlægssum androg den 1. April 1938 ca. 5½ Mill. Kr.

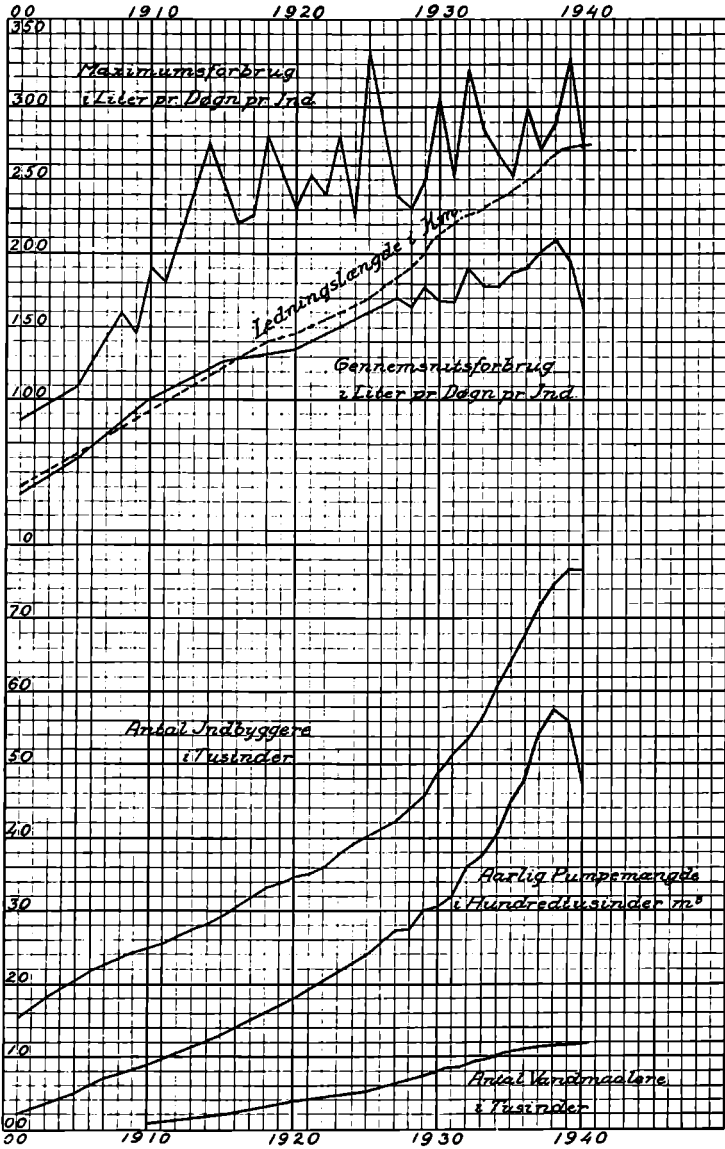
Pumpningerne ved Nebbegaard havde ret hurtigt foraarsaget en Udtørring af samtlige Brønde i Grønnegade By. Klager i samme Retning strømmede i den følgende Tid i stærkt Tal ind fra andre af Egnens Lokalteter. Dette Forhold medførte en Række Erstatningssager, og enkelte af de omliggende Byer forsynedes med Vand fra Sjælsøværket, medens fjernere Bebyggelser søgte Forbindelse med lokale Vandværker eller anlagde mindre, lokale Værker, som Regel med Tilskud fra Sjælsøværket.

I Tilslutning til Sjælsøværket opførtes i Aarene 1935–37 ved Dyrehavegaard et nyt, stort Vandreservoir, bestaaende af 7 cylindriske Jernbetonbeholdere, hver med et Rumfang af 1800 m³. Anlægget toges i Brug i Efteraaret 1937, og Gjentofte Vandtaarn sattes derpaa ud af Drift og henstaar som Reserve.

Den Formodning, Krüger i 1897 havde fremsat om, at Vandværket med Tiden vilde blive et Aktiv for Kommunen, viste sig snart at være rigtig, idet Værket i Løbet af en halv Snes Aar kunde opvise et aarligt Overskud. Paa Baggrund heraf rejste sig blandt Kommunens Borgere Spørgsmaalet om en Nedsættelse af Vandafgiften, der dels var en Arealafgift, og dels en Afgift paa 4 Kr. aarlig for hver Hane ud over een, der fandtes i en Lejlighed. Spørgsmaalet blev fremdraget af S. M. Thorsen ved Budgetdebatten i Marts 1907, men hans Indlæg for en Nedsættelse af Afgiften blev imødegaet af Morten Thorsen og Juul Steen, der begge gjorde gældende, at Nedsættelsen vilde forrykke Budgettets Balance saa stærkt, at en højere Skatteprocent vilde blive Følgen. Nedsættelsen blev derfor ikke til noget, heller ikke i 1908, da Kommunalforeningerne paa ny havde fremdraget Sagen.

Gang paa Gang blev Spørgsmaalet debatteret i de følgende Aar, og det blev paa Vælgermøder forud for Kommunalvalget i 1913 fra Valgkandidaters Side udtalt, at man vilde gøre sig Flid for, saa snart Forholdene tillod det, at nedsætte Vandafgifterne.

Diskussionen om Vandafgiften er senere standset derved, at ethvert Overskud af Vandværkets Drift henlægges til et Dispositionsfond.

Vandmaalere, der siden 1910 er opsat i stigende Antal (se ovenstaaende grafiske Fremstilling), er gjort obligatoriske i Kommunen fra 1932, hvorefter de gamle Vandafgifter er bortfaldet.

Gasværk.

Spørgsmaalet om et Gasværk i Gjentofte Kommune blev første Gang taget op, da Firmaet C. Hornemann & Co. i 1883 tilbød Sogneraadene i Gjentofte og Lyngby at anlægge et Gasværk for Gjentofte, Lyngby, Strandvejen, Ordrup og Skovshoved. Forhandlingerne herom, der fra Gjentofte Sogneraads Side førtes af Formanden, Kammerraad Villh. Nielsen, og H. P. Lund, Hovmarksgaarden, resulterede i en Kontrakt af 9. Febr. 1884, efter hvilken Firmaet fik Ret til at anlægge og drive et Gasværk i Gjentofte eller Lyngby og Forpligtelse til at producere en vis aarlig Gasmængde til en Pris af 5½ Kr. pr. Kubikfavn. Firmaet fik endvidere Eneret paa Vejbelysningen samt paa Installationer og Reparationer af Gasledninger.

Kontrakten blev, inden den endnu var undertegnet, Genstand for en voldsom Kritik, fremført af Grosserer N. S. Dahl, Schäfergaarden, i flere Artikler i „Kjøbenhavns Amts Avis“. Det var navnlig Gasprisens Størrelse, Grosserer Dahl fandt uantagelig, men Selskabets Monopol paa Installationer og Reparationer forekom ham tillige at være en stor Uret mod de lokale Haandværkere. Den Erstatning, Entreprenøren skulde svare, hvis der en Aften ikke leveredes Gas, fremhævedes som latterlig lille (50 Kr.), og hele Kritikken konkluderede i dette: dyrt for Forbrugerne, fordelagtigt for Firmaet. Kritikken blev imødegaaet, om end noget spagfærdigt, af Orsf. de Fine Skibsted, der repræsenterede Firmaet over for Kommunerne, men den virkede for saa vidt ikke efter sin Hensigt, som Gjentofte Sogneraad i Marts 1884 vedtog at give Selskabet Koncession i 30 Aar. Faa Dage

senere forkastede imidlertid Lyngby Sogneraad Kontrakten, og da Amsraadet derpaa nægtede at godkende den af Gjentofte vedtagne Eneret, maatte Projektet opgives.

Paa Foranledning af Grosserer Hornemann optoges i Slutningen af 1886 nye Forhandlinger om et Gasværksanlæg, denne Gang med Fabrikant C. F. Riedel. Sogneraadet nedsatte et Gasværksudvalg, bestaaende af A. C. Rasmussen, Georg Nielsen og Peter Madsen. Betingelserne var noget gunstigere for Kommunen end efter det tidligere Projekt; Gasprisen var lavere, og der var i Kontrakten indføjet den Bestemmelse, at dersom Gasværkets Overskud noget Aar blev større end 8 pCt. af det Beløb, hvortil Værket var bogført, skulde Halvdelen af den Sum, med hvilken de 8 pCt. var overskredet, tilfalde Kommunen. Den 18. April 1887 undertegnedes Kontrakten, i Følge hvilken Gasværket skulde være fuldført senest den 1. Okt. 1888.

Riedel maatte ret hurtigt søge Fristen forlænget med et Aar og senere igen med et halvt Aar til 1. April 1890, men 14 Dage før Fristens Udløb meddelte han Sogneraadet, at det ikke var lykkedes ham at tilvejebringe mere end 100 000 Kr. til Anlægget, hvorfor han anmodede Kommunen om at overtage Rentegarantien for det manglende Beløb, der var 450 000 Kr. Medens A. C. Rasmussen anbefalede at yde den ønskede Garanti, rejste Lars Larsen, Bakkegaard, Spørgsmaalet om Elektricitetsforsyning og ønskede undersøgt, hvorledes det elektriske Lys fungerede i Lyngby, hvilket fremkaldte den Bemærkning fra Niels Andersen, at elektrisk Lys næppe vilde være heldigt, „da der skulde for lange Ledninger til“. Imidlertid forkastede Sogneraadet Forslaget om Rentegaranti for Gasværket, og dermed maatte ogsaa Riedels Projekt skrinlægges.

Naturligvis kunde et Gasværk ikke i Længden undværes i en Kommune, der rummede over 7 000 Beboere, og det saa i Slutningen af 1891 ud til, at det endelig skulde lykkes at bringe dette Spørgsmaal til Løsning. Fra A/S Det Danske Gaskompagni modtog Sogneraadet det nævnte Aar Tilbud om et Gasværksanlæg, og Raadet traadte derpaa i Forhandling med Selskabet. Det maatte formodes, at dette Firma kunde magte Opgaven, eftersom det i Forvejen havde anlagt Gasværker paa Frederiksberg og i en Række større Provinsbyer. Den 18. Novbr. 1891 sluttedes Kontrakten, der gav Selskabet Eneret paa 30 Aar til Nedlæg-

ning af Gasrør i Kommuncens Veje. Gasværket skulde være færdigt til at træde i Virksomhed til 1. Juli 1893, og Gasprisen, der denne Gang var lavere end i de to foregaaende Tilfælde, skulde reguleres hvert Kvartal, en Ordning, som man dog fraveg allerede i 1894, hvorefter Gasprisen kun reguleredes hvert Aar i Marts Maaned. Endelig indeholdt Kontrakten den Bestemmelse, at Kommunen skulde kunne overtage Gasværket, dog tidligst efter 20 Aars Forløb, og da til en Sum, der skulde fastsættes til 25 Gange Gennemsnittet af Værkets Nettooverskud i de tre Driftsaar, der gik nærmest forud for Overtagelsen. Det var denne Bestemmelse, der senere gav Agerholm Anledning til at betegne Kontrakten som „en af de strammeste, der nogensinde er afsluttet i Kongeriget Danmark“.

Overtagelsen skulde altsaa først kunne finde Sted til 1. Juli 1913, men allerede i 1911 begyndte Sogneraadet at overveje sin Stilling til Spørgsmaalet. Raadet var imidlertid nødsaget til at handle fuldstændig i Blinde, idet Kompagniet efter Kontrakten ikke var pligtig til at meddele Kommunen den ringeste Oplysning om Nettooverskudet, før Sogneraadet havde bundet sig til Overtagelsen, og fra denne Bestemmelse var Gasværkets Ledelse ikke til Sinds at afvige. Heller ikke var det muligt at opnaa nærmere Oplysninger om Værkets Ydeevne og Indretning. Da Kommuncingeniør Westergaard sammen med en raadgivende Specialist indfandt sig paa Værket for at gennemgaa dette, var man fra Ledelsens Side stum over for alle Spørgsmaal. Det lykkedes dog paa Grundlag af Overskudet i Aarene 1908—11 skønsmessigt at anslaa det Gennemsnitsoverskud, der skulde lægges til Grund for Beregningen af Overtagelsessummen, saaledes at denne mentes at ville beløbe sig til mellem 6 og 7 Mill. Kr., medens Værkets bogførte Værdi kun var ca. 2 800 000 Kr. Nu havde man ganske vist ikke i 1891 kunnet forudse den rivende Udvikling inden for Gasværkets Opland, som faktisk blev Tilfældet, men det viste sig trods alle Bestræbelser umuligt at opnaa nogen som helst Lempelse i Overtagelsesbetingelserne, og over for et saa himmelraabende Misforhold mellem Købesum og Værdi maatte Sogneraadet resignere.

Sogneraadet fremsaatte derefter Forslag til en Række Ændringer i Kontrakten, og herom var Gaskompagniet villigt til Forhandling. Komplet Bortfald af Maalerlejen, som Sogneraadet

havde ønsket, vilde Kompagniet ikke gaa ind paa, men under Forudsætning af, at Kommunens kontraktmæssige Ret til Overtagelse af Værket blev udskudt fra 1918 til 1923, gik Gasværkets Ledelse ind paa en Reduktion af Gasprisen, saavel til Husholdningsbrug som til Vejbelysning, og endvidere erklærede Kom-

Strandvejs-Gasværket 1920.

pagniet at ville stille sig imødekommende, hvis Kommunen i særlige Tilfælde maatte ønske anden Art Belysning paa sine Veje.

Da man ikke ansaa det for muligt, at Kommunen under disse Forudsætninger nogensinde vilde kunne overtage Gasværket, og at det saaledes var af mindre Betydning, om Overtagelsesretten vendte tilbage 5 Aar før eller senere, tog man mod de tilbudte Fordele, der dog i hvert Fald vilde medføre, at Kommunens Belysningsbudget kunde nedbringes til Halvdelen.

Ganske mod al Forventning skulde det i den næste Serie Forhandlinger blive Gasværket, der anmodede Kommunen om Lempelser. Under Verdenskrigen, da Forsyningen med Gaskul var meget vanskelig, maatte Gassen rationeres, og det var i en vis Periode Sogneraadet, der fastsatte saavel Rationernes Størrelse som Gasprisen, medens man til Gengæld garanterede Gasværket 6 pCt. Udbytte. Da Gasprisen efter denne Periodes Udløb atter skulde fastsættes efter Kontrakten, var denne som Følge af

Strandvejs-Gasværket 1941.

Konjunkturerne nu saa ugunstig for Gaskompagniet, at det efter al Sandsynlighed arbejdede med Undersku'd. Da Kompagniet derpaa i 1920 henvendte sig til Kommunen og ønskede Kontraktens Bestemmelser lempede, følte Kommunalbestyrelsen sig ikke tilbøjelig til at optage Forhandlinger herom, men foreslog i Stedet, at Kommunen overtog Værket for den bogførte Værdi, der siden 1912 som Følge af en Række Udvidelser var steget til 3 800 000 Kr. Forhandlingerne der paa Kommunens Vegne førtes af Parkov, Toldberg, Pade, P. Christensen og Kommuneingeniøren, for Gaskompagniet af Direktør Edwards, stod paa i nogle Maaneder, hvorefter man kom overens om, at Værket fra 1. April 1921 for en Købesum af 4 100 000 Kr. overgik til A/S Strandvejs-Gasværket, af hvis Aktiekapital 1 200 000 Kr. Gjentofte Kommune skulde besidde 1 Mill. Kr. Gasværkets fremtidige Virksomhed skulde herefter fortsættes som kommunalt kontrolleret Privatdrift, medens Socialdemokraterne havde foreslaet det videreført som et rent kommunalt Foretagende.

I Henhold til en med Gladsaxe Kommune under 20. Juli 1921 afsluttet Kontrakt opnaaede A/S Strandvejs-Gasværket en 20-aarig Koncession paa Forsyning af denne Kommune med Gas. Langs Strandvejen gaar Gasværkets Forsyningsomraade saa langt nordpaa som til Rungsted; endvidere aftager Lyngby en Del af Værkets Produktion, hvilket har nødvendiggjort Anlæg af en stor Gasbeholder ved Ørnegaarden.

Det Honorar, som Gjentofte Kommunes Repræsentanter i A/S Strandvejs-Gasværkets Bestyrelse modtager som Vederlag for det med dette Hverv forbundne Arbejde og Ansvar, har i et Par Omgange været Genstand for en Diskussion, første Gang rejst af H. Svanholm Nielsen i 1926, sidst i 1935 af A. L. Østerberg.

Antallet af Gaslygter, der ved Gasværkets Start den 21. Juni 1893 var 263, udvidedes i Løbet af de første 30 Aar til 1 887, medens der den 31. Marts 1939 fandtes 2 578 Gaslygter paa Vejene i Kommunen. Gadelygternes Tænding og Slukning, der fra Begyndelsen udførtes manuelt, medførte, efterhaanden som Ledningsnettet udvidedes, en ret betydelig Udgift. Fra 1903 indførtes da de af Direktør T. F. Westenholz opfundne og patenterede Tændings- og Slukningsautomater, der i Aarenes Løb har sparet ikke ringe Summer.

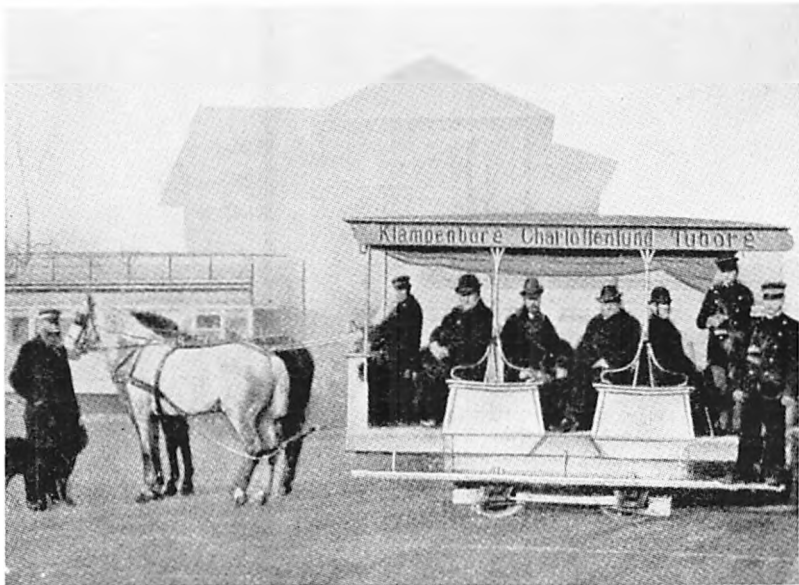
Spørveje.

Den første regelmæssige Trafik ad Strandvejen var startet allerede kort efter 1850 af et københavnsk Vognmandsfirma, der oprettede en Omnibuslinie fra Kongens Nytorv til Taarbæk med to Gange daglig Forbindelse i hver Retning. Efter Fremkomsten af den første danske Spørvejslov i 1862 fik Løjtnant af Infanteriet C. F. Garde Koncession paa Anlæg og Drift af en Hestesporvej fra Sct. Annæ Plads til Taarbæk. Linien, der blev anlagt i mindre Etaper, var i 1865 naaet til Vibenshus, og efter at Koncessionen i 1866 var overgaaet til „Kjøbenhavns Spørvejsselskab“, i hvilket C. F. Tietgen var Formand, fortsattes Linien ud ad Strandvejen; den 29. Juni 1868 rakte Sporene til „Slukefter“, og længere kom man ikke med Arbejdet, da Selskabet blev fritaget for sin Forpligtelse med Hensyn til Sporenes Videreførsel til Taarbæk.

Hermed var Grundlaget skabt for Anlægget af den Dampsporvej, der i Løbet af en kortere Aarrække skulde opnaa herostratisk Berømmelse. Ogsaa i disse Planer tog Tietgen virksomt Del, og i 1883 stiftedes „Strandvejs Dampsporvejsselskab“ som et Datterselskab af „Kjøbenhavns Spørvejsselskab“. Søndag den 23. Marts 1884 aabnedes Dampsporvejsdriften fra Trianglen til Klampenborg. Man kunde køre fra Trianglen til Hellerup for 20 Øre, til Charlottenlund for 25 Øre og helt til Klampenborg for 30 Øre.

Dampsporvognen modtoges af Publikum med stor Interesse, men da der hyppigt langs Spørvejen skete Løbskkørsler og andre Kørselsuheld, slog Stemningen hurtigt om, og Dampsporvognen

blev en Offentlighedens Syndebuk, der fik Skyld ogsaa for de Trafikuheld, hvis Aarsager burde have været søgt andre Steder. Hver Avis havde sin daglige Notits om Dampsporvognen, og for Revyerne blev den et yndet Emne. De Forventninger, hvormed Offentligheden havde modtaget den, skuffedes ved de talrige tek-

Strandvejens Hestesporvogn 1897.

niske Mangler, hvorunder Materiellet led, og medens man i de første 3—4 Aar eksperimenterede med Forbedringer, begyndte Selskabet at give Underskud paa Driften. Passagererne blev færre og færre, Materiellet forringedes, og den 30. Sept. 1892 standsede Selskabet sin Virksomhed. Et Forsøg paa i det følgende Aar at genoptage Driften med Hestesporvogne mislykkedes økonomisk, og Selskabet kom under Konkursbehandling. Et Konsortium af Vognmænd købte Remiser og Spor og en Del af Materiellet, startede „Hellerup Sporvejselskab“ og fik i Maj 1897 en Koncession for 5 Aar paa Hestesporvejsdrift paa Dampsporvognens tidligere Strækning.

Med en forsigtig Økonomi gennemførte dette Selskab sin Sporvejsdrift; var det Slædeføre, udskiftede man Sporvognene med Kaner for at spare Udgifterne til Sporets Ryddeliggørelse.

Naar Koncessionen kun var givet for 5 Aar, kunde man heri øjne en Forventning om, at den mekaniske Drivkraft under en eller anden Form atter skulde komme til at afløse Hestesporvognen. Den elektriske Sporvogn med Luftledning havde holdt sit Indtog paa Frederiksberg i Novbr. 1899, og i 1902 overgik den største Del af det københavnske Sporvejsnet til elektrisk Drift; at der før eller siden vilde dukke Planer op om en Elektrificering af Strandvejens Sporvej, maatte synes givet.

Men Strandvejens smalle Profil virkede — med Dampsporvognens Epoke in mente — ikke alt for indbydende til Anlægget af en elektrisk Sporvej. Et Projekt om en „Hængesporvej” fra Grønningen til Klampenborg, som skulde omgaa denne Vanskelighed, fremkom i Slutningen af Halvfemserne og vakte selv sagt en ikke ringe Interesse i Strandvejens Omegn, men Projektet strandede paa Amtsraadet's Nægtelse af Koncession.

Bankdirektør, Konferensraad Axel Heide, der havde været Sjælen i Ordningen af Sporvejsforholdene paa Frederiksberg og i Kjøbenhavn, indledede i 1901 Forhandlinger med Amtsraadet angaaende en elektrisk Sporvej ad Strandvejen. Han havde i Forvejen sikret sig Overtagelsesretten til Vognmandskonsortiets Koncession under Forudsætning af, at Forhandlingerne med Amtsraadet gik i Orden. Det trak noget længere ud, end Heide havde regnet med, men den 17. Novbr. 1902 fik A/S „Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej”, der var stiftet som et Datterselskab af „De Københavnske Sporveje”, Koncession for 40 Aar paa elektrisk Sporvejsdrift ad Strandvejen til Klampenborg. Den 30. Novbr. kørte Hestesporvognen for sidste Gang, og nøjagtig 6 Maaneder efter kunde den elektriske Drift aabnes til Charlottenlund og den 1. Jan. 1904 til Klampenborg. Strømforsyningen skete i den første Tid fra et interemistisk Anlæg ved Tuborg. Paa Amtets gamle Stenplads i Skovshoved, som Selskabet havde erhvervet, opførtes et Elektricitetsværk, der overtog Forsyningen fra 7. Novbr. 1903.

I Selskabets Koncession var indføjet den Betingelse, at det af de Udgifter, som Sporvejsanlægget vilde medføre til Udvidelse af Strandvejen, skulde bære indtil 150 000 Kr. Selskabet skulde endvidere betale 3 500 Kr. aarlig i Bompengge og Vandingsbidrag uden Hensyn til, om Bommen maatte blive nedlagt og Van-

dingen ophøre. Ved Koncessionens Udløb skulde Amtet have Ret til Overtagelse af Spor og Materiel efter Taksation.

Ogsaa Bernstorffsvejen havde sit Dampsporvejsprojekt. I 1884, faa Maaneder efter at Strandvejens Dampsporvejslinie var aabnet, søgte Konsortiet Ohrt, Steenberg & Fischer at faa Eneretsbevilling paa en Linie ad Kongevejen og Bernstorffsvej, men trods Sogneraadets varme anbefaling kom Projektet aldrig til Udførelse. Da der imidlertid efterhaanden indtraadte en saa godt som fuldstændig Stilstand i Bebyggelsen af Arealerne paa begge Sider af Bernstorffsvejen, og Forklaringen herpaa nærmest maatte søges i de mindre gunstige Samfærdselsforhold, blev man, ikke mindst i Sogneraadet, klar over, at en Hovedbetingelse for disse Arealers Opkomst vilde være en Sporvejsforbindelse, der kunde bringe Ordrup- og Bernstorffsvejaralerne dels i indbyrdes Forbindelse, og dels i Forbindelse med Strandvejen. Ogsaa for Gjentofte By vilde en Sporvejslinie ad Bernstorffsvej være af ikke uvæsentlig Betydning.

I August 1898 indkom fra Justitsraad N. Josephsen, Premierløjtnant J. Jurckmann og Orsf. Andreas Albech et Andragende om Koncession paa en Sporvej med mekanisk Drivkraft fra St. Hans Torv til Ordrup. Men Sogneraadet besluttede, inden det tog Stilling til denne Sag, at henvende sig til „De Kjøbenhavnske Sporveje“ med Forespørgsel „om Selskabet i en nær Fremtid maatte være betænkt paa at etablere Sporvejsanlæg gennem Kommunen, hvilket man vilde anse for meget heldigt“. Men det blev altsaa Strandvejen, der kom i Betragtning i første Omgang, og selv om de følgende Aar bragte en Række nye Ansøgninger om Ret til Sporvejsdrift ad Bernstorffsvej, og selv om Sogneraadet tænkte sig Muligheden af, at det skulde blive Kommunen, der opnaaede Koncessionen, førte disse forskellige Overvejelser foreløbig ikke til noget.

Da indkom i Sommeren 1905 fra A/S „Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej“ et Andragende om Ret til at føre elektriske Ledninger ad Kommunens offentlige Veje, og Sogneraadet gjorde under Forhandlingerne herom Etableringen af en Sporvej ad Bernstorffsvej til en Betingelse for Opnaaelsen af den ønskede Tilladelse. Den 22. Novbr. 1906 afsluttedes mellem Kommunen og Selskabet en Kontrakt, i Følge hvilken Kommunen skulde erhverve Eneretsbevillingen for 40 Aar paa Sporvejsdrift ad

Bernstorffsvej og derpaa bortforpagte Bevillingen til Selskabet. Kommunen forpligtede sig til at foretage de til Sporvejsanlægget fornødne Udvidelser og Forbedringer af de paagældende Veje, medens Sporvejselskabet skulde anbringe Spor og Ledninger. Linien var tænkt ført fra Strandvejen ad Hellerupvej, Bernstorffsvej og Ordrupvej til et Punkt i Nærheden af Holmegaarden, og Selskabet var kontraktmæssig forpligtet til at begynde Driften inden Udgangen af 1908.

Da den Værdiforøgelse, som ved dette Sporvejsanlæg uden Tvivl vilde tilføres Grundarealerne i Sporvejsliniens Opland, i første Række vilde komme Grundejerne til Gode, maatte det synes rimeligt, at disse kom til at bære en Del af de Omkostninger, Vejudvidelsen vilde medføre. Sogneraadet havde vel ingen Hjemmel for Paalæg af en saadan Forpligtelse, men søgte ved Forhandlinger med de større Lødsejere opnaact en Overenskomst om disses frivillige Deltagelse i Udgifterne. Med Undtagelse af Maltegaardens Ejer, Grosserer L. E. Bruun, der imidlertid senere tilbød at yde Bidrag, var Lødsejerne langs Bernstorffsvej fra Hellerupvej til Femvejen villige til at deltage i Byrderne; det samme gjaldt Ejerne paa Baunegaardens og Hovmarksgaardens Jorder. Hver Ejer udstedte derefter en Deklaration, der for Ejendommene langs Bernstorffsvej tilsagde et Bidrag af 10 Øre pr. Kvadratalen og for Baunegaardens og Hovmarksgaardens Arealer henholdsvis 3 og 2 Øre pr. Kvadratalen. Disse Bidrag beløb sig samlet til ca. 265 000 Kr.

Som Vederlag for Vedligeholdelse og Vanding af Vejene skulde Sporvejselskabet efter Udløbet af det 5. Driftsaar svare Kommunen en aarlig Afgift af 2 000 Kr. og efter det 10. Driftsaar 3 500 Kr. om Aaret.

Hensynet til en kommende Sporvejslinie ad Hellerupvej blev et meget væsentligt Moment i de Overvejelser, der i Aarene 1905--06 fandt Sted angaaende Anlæg af en Viadukt paa Hellerupvej som Følge af Udførelsen af 2. Dobbeltspor paa Banestrækningen Hellerup—Klampenborg. Efter det af Statsbanerne udarbejdede Projekt skulde Viaduktens Spændvidde kun være 20 Alen, og da der heraf skulde afgives Plads til et Fortov paa den sydlige Side, idet Banernes Lassevej for Godstrafikken skulde udmunde i selve Viadukten paa dennes Nordside, og da endelig Stigningsforholdet ved Hellerupvejens Sænkning paa begge Si-

der var omtrent som paa de stejleste Bakker i Kommunen, protesterede Gjentofte Kommunes Delegerede ved Forhandlingerne i den offentlige Samfærdsels Interesse mod Godkendelsen af dette Projekt og fralagde Kommunen ethvert Ansvar for de ganske uholdbare Færdselsforhold, som øjensynligt maatte blive Følgen af Projektets Udførelse.

Medens det paa offentlige Møder om Sagen var blevet foreslaaet, at Kommunen skulde lade Staten udføre sit Projekt og derefter „lade den bære Skammen“ for de deraf flydende Ulemper, ræsonnerede Sogneraadet, at det bortset fra „Skammen“ hovedsagelig vilde blive Kommunens Beboere, der kom til at føle Gønen ved de uheldige Trafikforhold, og at det til syvende og sidst blev Kommunen, der kom til at bære Hovedbyrden ved en tilfredsstillende Regulering af Forholdene. Fra Kommunens Side fremsattes da Ønske om bedre Stigningsforhold, om Viaduktens Udvidelse fra 20 til 30 Alen samt om Læssevejens Forlæggelse, saaledes at den kom til at udmunde i Henningsens Allé. Som Vedlerlag for disse Forbedringer tilbød Kommunen at udrede Halvdelen af Merudgifterne, hvilken Ydelse skønsomt sigt var anslaaet til ca. 65 000 Kr.

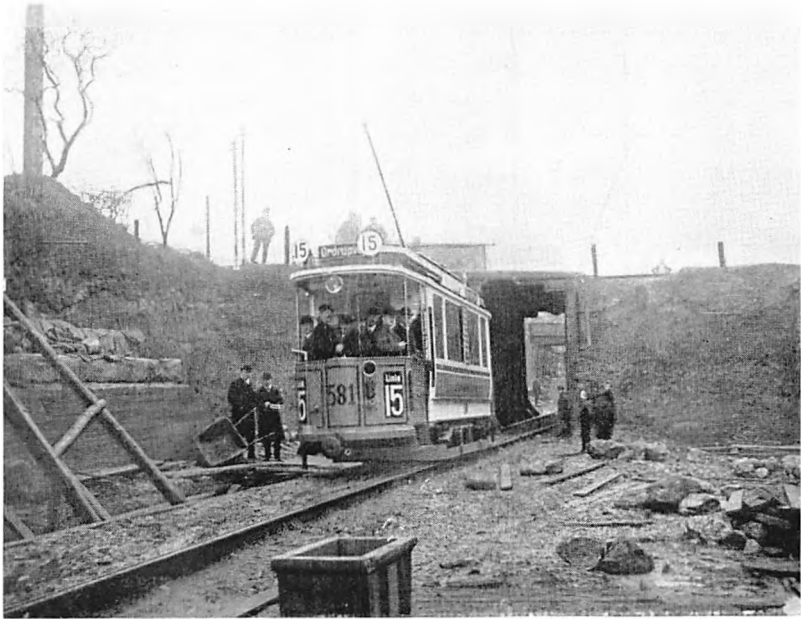
Ønsket om et forbedret Stigningsforhold blev delvis imødekommet; derimod vilde Statsbanerne ikke gaa med til en Forlæggelse af Læssevejen, idet dette vilde medføre Anlæg af en ny Viadukt mellem Henningsens Allé og Godsbaneterrænet. Endelig kunde man med Hensyn til Viaduktens Bredde ikke anerkende Kravet om en Spændvidde, der oversteg 24 Alen. Denne Ordning blev derefter tiltraadt af Sogneraadet i Decbr. 1906.

Da Viaduktarbejderne ikke kunde fuldføres inden Udløbet af den for Sporvejskørselens Paabegyndelse fastsatte Frist, maatte Sporvognstogene til en Begyndelse føres ad en interemistisk Tunnel under Sporene. Sporvejsdriften aabnedes Dagen før Fristens Udløb, den 30. Decbr. 1908.

Kommunens Bidrag til Viaduktanlægget paa Hellerupvej kom til at beløbe sig til i alt 56 479 Kr.

Paa Bernstorffsvej førtes Sporvognene midlertidigt over Jernbanen ad Enkeltspor, men da denne Ordning til Tider medførte store Forsinkelser i Trafikken, blev et Dobbeltspor anlagt. Spørgsmaalet angaaende et Viaduktanlæg paa dette Sted var, da Sogneraadet hævdede, at Staten maatte deltage i Udgifterne

hertil, indbragt for Trafikminister Høgsbro, der tilbød et Tilskud paa 30 000 Kr. Medens Forhandlingerne herom stod paa, skete imidlertid et Ministerskifte, og den nye Trafikminister, Jensen-Sønderup, var af den Mening, at Staten burde betale Halvdelen af Anlægsudgifterne, 75 000 Kr., idet hele Arbejdet

Den første Sporvogn passerer Hellerupvej d. 30. Decbr. 1908.

var anslaaet til ca. 150 000 Kr., hvortil kom noget over 30 000 Kr. til Ekspropriationer. Sporvejselskabet gav Tilsagn om at yde 20 000 Kr., og Resten, op imod 90 000 Kr., skulde saaledes udredes af Gjentofte Kommune.

Arbejdet paabegyndtes i Foraaret 1911, og Sporene under Banen kunde tages i Brug i Juni 1912, noget efter den fastsatte Termin. Sporvejselskabet betalte de 20 000 Kr. til Trods for, at det ved Fristens Overskridelse var løst fra denne Forpligtelse.

Tuborg-Klampenborg Selskabets Overgang til Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab og Gjentofte Kommunes Overtagelse af dette Selskabs Aktiemajoritet er nærmere omtalt i det foregaaende (S. 77 f.).

Oprettelsen af den første Trolleylinie i Gjentofte Kommune gik som tidligere nævnt ikke af uden Sværdslag. Amsraadet havde til Opførelsen af det nye Amtssygehus ved Niels Andersensvej knyttet den Betingelse, at Kommunen drog Omsorg for, at der forbi Sygehuset førtes en Sporvejslinie, der skabte Forbindelse med Stationerne i baade Hellerup og Gjentofte. Dette var Kommunen efter Samraad med Bestyrelsen for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab gaact ind paa, og samtidig tænkte man sig at imødekomme et Ønske fra Beboerne omkring den sydlige Ende af Bernstorffsvej om en Forbindelse til den københavnske Linie 6 paa Lyngbyvejen. Disse to Sider af Sporvejs sagen var saaledes tænkt løst paa een Gang, og Nielsen-Havsgaard havde i 1917 gennem et energisk Arbejde hos Grundejerne paa disse sydlige Arealer faaet Løfte om en Sporvejsafgift af Grundene, for saa vidt Forbindelsen med Linie 6 etableredes.

Der var imidlertid fra 1917, da Overenskomsten med Amtet blev truffet, og til det Tidspunkt 7—8 Aar senere, da man kunde skimte Sygehusets Fuldendelse hen mod Slutningen af 1926, sket en saa stor Prisstigning paa Sporvejsmateriel, at det Beløb, man fra Begyndelsen havde regnet med at skulle ofre paa Sagens Gennemførelse, nu næppe vilde være tilstrækkeligt til mere end en Fjerdedel af Anlægget.

Hertil kom, at Københavns Kommune ikke var særlig interesseret i en Forlængelse af Linie 6 og derfor indtog det Standpunkt, at Gjentofte Kommune, om den ønskede denne Forbindelse udført, selv maatte ordne baade Anlæg og Drift fra Kommunegrænsen til Sporvejsløjfen paa Lyngbyvejen. En anden og betydeligere Vanskelighed frembød de to Niveauoverskæringer, Lyngbyvejen paa denne Strækning havde med Frihavnsbanen og Nordbanen. Der var ganske vist inden for en Trafikkommission Tanker fremme om Viaduktanlæg, men om Tidspunktet for disse Planers Realisation var det ikke let at skønne.

Bestyrelsen for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab havde allerede i 1924, da Sagens Afgørelse stundede til, nedsat et Udvalg, bestaaende af Tømremester Grumstrup, Ingeniør Lauritz Petersen og Kommuncingeniør Westergaard, med den Opgave nærmere at undersøge og overveje, hvorledes disse Trafikforbindelser bedst kunde etableres.

Anlægget af en Sporvej i Forlængelse af Linie 15 ad Kildegaardsvej, Niels Andersensvej, Baunegaardsvej og Gjentoftegade til Gjentofte Station vilde medføre en Udgift paa ca. 2 Mill. Kr., fordelt med 1 Mill. Kr. paa Selskabet og 1 Mill. paa Kommunen, idet Anlægget vilde kræve betydelige Vejudvidelser, hvorved forskellige Bygninger langs Gjentoftegade maatte nedrives. I denne Sum var dog ikke medtaget Udgifterne til en Forlængelse af Linie 6, et Anlæg, der for Strækningen fra Kommunegrænsen ved Emdrup Sø til Linie 15 ved Hellerupvej var beregnet til 800 000 Kr., hvoraf noget over Halvdelen faldt paa Selskabet. Spørgsmaalet om Liniens Anlæg paa Kjøbenhavns Grund stod fremdeles aabent.

Da disse Summer var af en saadan Størrelse, at det maatte være tvivlsomt, om Gjentofte Kommune og Sporvejselskabet turde gaa i Gang med Anlægget, hvis en billigere Udvej lod sig finde, redegjorde det nævnte Udvalg tillige for, hvad det formentlig vilde koste, om man i Stedet for Sporvogne benyttede skinnefri Trolleyvogne, et Trafikmiddel, som man flere Steder i Udlandet var gaact over til. Udvalget havde undersøgt forskellige Muligheder. For den dyreste Løsning, en Trolleylinie fra Linie 6's Endestation ad Lyngbyvej og Bernstorffsvej, videre ad Kildegaardsvej forbi Sygehuset til Gjentofte Station og endelig forlænget til Jægersborg med Vendsløjfe foran Hotellet, vilde Kommunens Udgifter andrage 480 000 Kr. og Selskabets 680 000 Kr., i alt 1 160 000 Kr.

Denne Betænkning var derpaa til Overvejelse i det tekniske Udvalg, hvor et Underudvalg beskæftigede sig indgaende med Sagens tekniske Sider og i Valgperiodens sidste Møde i Marts 1925 udtalte sig til Fordel for Sporvej.

Den nyvalgte Kommunalbestyrelses tekniske Udvalg forelagde sin Indstilling et Par Maaneder senere. Et Flertal foreslog en Trolleylinie ført fra Hellerup Takstgrænse ad Hellerupvej, Kildegaardsvej og Gjentoftegade til Stationen, medens Socialdemokraterne i Udvalget var afgjort imod Trolleydrift og ved Sagens 2. Behandling 14 Dage senere stillede Forslag om, at Linie 15 fra Hellerupvej forlængedes ad den nævnte Rute til Gjentofte Station.

Der syntes rundt omkring iblandt Borgerne at have dannet sig den Opfattelse, at dette Forslag vilde tage Livet af Planen

om en Forbindelse med Linie 6. Dette var langt fra tilsigtet; man fandt blot ikke, at Øjeblikket — hverken i økonomisk eller teknisk Henseende — frembød de Betingelser, der gjorde Realisationen af denne Tanke mulig, hvorfor man foreløbig holdt sig til Forbindelsen forbi Sygehuset, hvilket Anlæg Kommunen i Følge Overenskomsten med Amtet havde Pligt til at udføre, medens den anden Side af Sagen indtil videre stilledes i Bero.

Grundejerforeningerne, der hidtil havde presset paa for at faa Sagen ført frem til en Afgørelse, protesterede nu livligt mod Trolleylinien, og for at klarlægge Sagen for interesserede Borgere, før Afgørelsen skete, indkaldte Kommunalbestyrelsen til et Borgermøde i Øregaard Gymnasiums Aula den 30. Juni. Stemningen var paa dette Møde afgjort ikke i Trolleyvognenes Favør, men det var dog navnlig Forbindelsen med Linie 6, der beskæftigede Sindene.

Da det imidlertid syntes ganske aabenbart, at det paa det daværende Tidspunkt ikke var muligt at interessere Kjøbenhavns Kommune for Sagen, fastholdt Flertallet sit Forslag om en Trolleylinie til Gjentofte, medens det samtidig stærkt fremhævedes, at der hermed intet var foregrebet med Hensyn til Forbindelsen ad Lyngbyvej, men at Løsningen af dette Spørgsmaal vilde blive fremskyndet det mest mulige. Fra Frk. Westergaards Side fremkom i sidste Øjeblik et Forslag om, at man midlertidig lod Trafikken til Sygehuset besørge ved Rutebil. Dette Forslag forkastedes, og Flertallets Indstilling om Trolleydrift blev derpaa vedtaget ved 3. Behandling.

Til det første Møde efter Sommerferien 1925 havde Kommunalbestyrelsen fra tidligere Medlem, Trafikkontrollør M. E. Jensen modtaget en i Enkeltheder udarbejdet Plan til et System af Rutebiler, af hvilke Kommunen tænkte trafikeret, indtil Sporvejsanlæg kunde udføres. Planen indeholdt saaledes en Linie, der skabte Forbindelse ad Lyngbyvej-Bernstorffsvej, en Linie fra Hellerup forbi Amtssygehuset til Gjentofte og Jægersborg, og endelig en Forbindelse til Vangede Station. Et Eksemplar af Planen var samtidig tilstillet Amdtsraadet.

Forslaget blev i to meget langvarige Behandlinger Genstand for en indgaaende Drøftelse, der resulterede i, at det mod Socialdemokraternes og Frk. Westergaards Stemmer vedtoges ikke at anbefale M. E. Jensens Forslag, men at fastholde Vedtagelsen

af Trolleylinien forbi Amtssygehuset. Dog tilføjedes det, at for saa vidt Amtsraadet ansaa Automobilruter for fyldestgørende som midlertidigt Trafikmiddel, vilde Kommunalbestyrelsen ikke modsætte sig en Genoptagelse af Sagen. Amtsraadets Svar, der indløb den 1. Oktober, gik ud paa, at Raadet fandt Kommunens Forpligtelse opfyldt ved Etableringen af Trolleylinien, dog under den Forudsætning, at Linien forlængedes til Vangede Station, samt tillige under Forudsætning af, at Forsøget med Trolleydrift fik et tilfredsstillende Udfald.

Amtsraadets nye Krav om Forbindelsen med Vangede Station, -- i hvilket Vestsognerenes Maal tydeligt røbede dem --, laa ganske uden for Sagen i dens Oprindelighed. Fra Kommunalbestyrelsens Side fandt man dog Grund til, under Hensyn til den Forstaaelse, Amtsraadet havde vist ved at acceptere Trolleylinien, at lægge en tilsvarende Imødekommenhed for Dagen, og et Møde bragtes i Stand mellem Repræsentanter for Amtsraadet, Kommunalbestyrelsen og Sporvejselskabet. Dette Møde, der dog ikke havde nogen officiel Karakter, havde bragt Udtalelser, som lod forstaa, at et Flertal inden for Amtsraadet formentlig vilde erklære sig tilfredsstillet ved, at man fulgte et af Sporvejselskabet stillet Forslag om at lade Trafikken mellem Vangede Station og Sygehuset besørge ved en Rutebilforbindelse. I det tekniske Udvalg var der delte Meninger om Spørgsmaalet, idet Houborg, Valdemar Andersen og Møllerup bifaldt, at Amtets Ønske om en Trolleylinie skete Fyldest, medens Paul-Petersen og Mimer under det bestemte Indtryk, at Passagerantallet vilde blive meget lavt, støttede Forslaget om en Rutebil.

Saa vel fra Beboerne i Vangede som fra Gjentofte Sogns Grundejerforening forelaa Opfordringer til Etablering af en Trolleylinie. Til Afgørelse af Sagen fulgte en ny, lang Debat. Ved Afstemningen blev det vedtaget med 10 St. mod 5 at etablere Rutebil drift i Sygehusets udvidede Besøgstid fra Kl. 10 - 16 i Tilslutning til Slangstrupbanens Tog.

I Oktober 1926 begyndte Prøvekørslen paa Trolleylinien, og den 1. Februar 1927 aabnedes Linien for Drift omtrent samtidig med, at det nye Amtssygehus modtog sine første Patienter.

Kort Tid efter Starten overgik Rutebillinien til Vangede Station til et privat Selskab, der imidlertid allerede midt paa Sommeren 1927 nedlagde Driften som urentabel. Den oprindelige

Forbindelse blev paa ny sat i Gang, men da det gennemsnitlige Passagertal pr. Tur laa under 1, saaledes at Liniens arbejdede med stort Underskud, gik man over til at lade Trafikken paa denne Strækning besørge af en almindelig Automobildroske i Tilslutning til Togene til og fra Vangede Station i Besøgstiden.

Fra Beboerne i det nordlige Vangede indløb næppe to Maaneder efter Trolleyliniens Aabning et Andragende om Liniens Forlængelse fra Gjentofte Station til Vangede. Da det maatte kunne forudses, at en saadan Forlængelse vilde komme til at arbejde med Underskud, mente Sporvejselskabet ikke at kunne gaa ind paa Kravet, men tilbød dog i et Par Maaneder forsøgsvis at befare Strækningen med Rutebil. Den benyttedes i meget ringe Grad, af kun ca. 50 Mennesker daglig i hver Retning, og Sporvejselskabet meddelte derpaa i November, at Prøvekørslen nu vilde ophøre, med mindre Kommunen for at opretholde Ruten vilde gaa ind paa at dække Underskudet. Medens det fra socialdemokratisk Side blev gjort gældende, at Billedet vilde blive et andet, om man forlængede Ruten til Snogegaardsvej i Stedet for at lade den standse ved Lyngbyvejen, mente Kommunalbestyrelsens Flertal ikke at kunne forsvare en Belastning af Kommunens Budget med et Beløb, der var anslaaet til ca. 2000 Kr. pr. Maaned, og det vedtoges, at der ikke vilde blive ydet Tilskud til Liniens fortsatte Kørsel.

Forhandlingerne med Kjøbenhavns Kommune om en Forbindelse med Linie 6 førtes videre straks efter Vedtagelsen af Trolleylinien; som Repræsentanter for Gjentofte Kommune deltog Parkov, Paul-Petersen, Houborg og Kommuneingeniør Westergaard.

Fra Kjøbenhavns Side stilledes den Betingelse, at Gjentofte betalte en Trediedel af Omkostningerne ved Lyngbyvejens Vialuktanlæg. ca. 125000 Kr., fordelt paa 3 Aar. Dette Krav, der var baseret paa et tidligere givet Tilsagn om Tilskud, fandt man i Gjentofte Kommunes Delegation temmelig vidtgaende, saa meget mere som Kjøbenhavn under Forhandlingerne ganske vilde se bort fra, at Gjentofte Kommune fra første Færd betragtede det som en Forudsætning, at Takstgrænse og Kommune-grænse skulde falde sammen, og nu krævede Takstgrænsen oprettet ved Vognmandsmarken. Yderligere forlangte Kjøbenhavn,

at der fra Femvejen førtes et Spor mod Nord til Dyrehavens Grænse. Der var heroverfor aldeles intet at stille op; Kjøbenhavns Forhandlere holdt stejlt og urokkeligt fast ved de fremførte Krav.

Selve Sporvejsplanen gik ud paa, at Linie 15 fra Trianglen førtes ad Østre Allé til Vibenshus og videre ad Lyngbyvej—Bernstorffsvej. Skovlinien fra Femvejen skulde befares paa Søndag og Helligdage og særlige Festedage samt paa Væddeløbsdage. Anlægget skulde fra Vognmandsmarken til Kommunegrænsen udføres af Kjøbenhavns Kommune, medens Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab betalte Anlægsudgifterne inden for Gjentofte Kommunes Grænser.

Det indrømmedes i Kommunalbestyrelsen, at Resultatet, trods energiske Bestræbelser fra Kommunens Delegation, ikke kunde kaldes særlig gunstigt, men det erkendtes samtidig, at man næppe burde lade Lejligheden til et længe næret Ønskes Virkeliggørelse slippe sig af Hænde, selv om Gevinsten kunde synes tvivlsom i Forhold til den økonomiske Indsats.

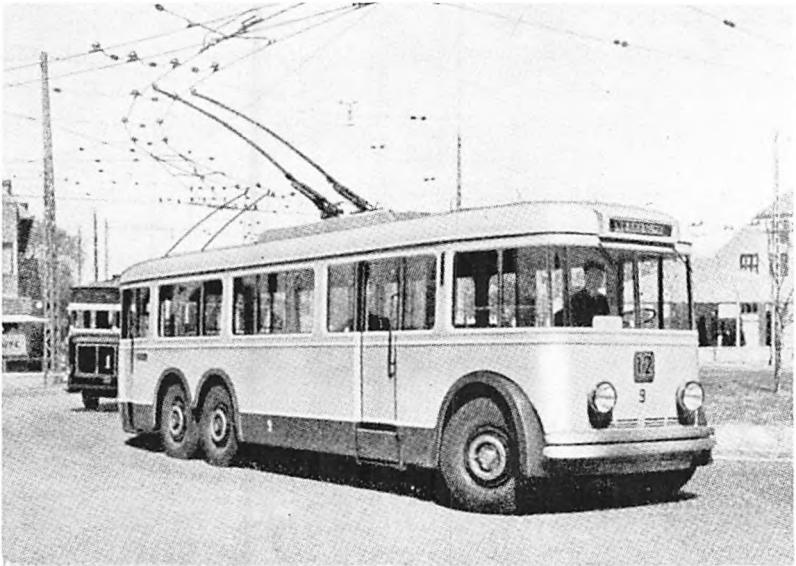
Den værste Anstødssten var det kjøbenhavnske Krav om Takstgrænsens Anbringelse ved Vognmandsmarken. Beboerne i Kommunens sydlige Del skuffedes nu i deres Haab om at kunne køre fra en Takstgrænse, der ikke laa alt for fjent fra deres Bopæl, og A/S De Ibsenske Grunde stillede den Betingelse for Ydelsen af de i sin Tid tegnede Sporvejsbidrag, at der enten blev anlagt en Sporvej fra Kommunegrænsen nordpaa ad Lyngbyvej, eller at den private Bilrute, der trafikerede Lyngbyvejen, førtes ind til Takstgrænsen ved Vognmandsmarken.

Gjentofte Kommunalbestyrelse vedtog den 26. Marts 1929 i Kommunalbestyrelsens sidste Møde det af Kjøbenhavn stillede Overenskomstforslag, dog med det Forbehold, at Kjøbenhavns Kommune anerkendte de af A/S De Ibsenske Grunde fremførte Krav om Bilrute til Takstgrænsen. Anlægget skulde være færdigt til 1. Januar 1931. Overenskomsten undertegnedes i Juli 1929.

Et Sporvejsanlæg ad Vilvordevej vilde paa Grund af Vejens forholdsvis ringe Bredde og stærke Søndagstrafik af Skovgæster medføre betydelige Ekspropriationer til Vejudvidelse, og det blev derfor besluttet at føre Dyrehavelinien ad Fortunvej—Slotsvej. Fra Beboerne paa disse Veje protesteredes mod den

paatænkte Linieføring, medens Vilvordevejs Beboere indsendte en Protest imod Protesten. Efter endnu en Gang at have gennemdrøftet Sagen fastholdt Kommunalbestyrelsen den oprindelige Beslutning.

Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab havde

Trolleyvogne paa Kildegaards Plads 1938.

Anlæggene i Gjentofte Kommune færdige til den i Overenskomsten fastsatte Tid. Med Viadukterne paa Lyngbyvejen var Arbejdet trukket noget længere ud, saaledes at Kjøbenhavns Kommune i Slutningen af 1930 maatte meddele, at man ikke kunde have Lyngbyvejen fuldt farbar før til August 1931. Fremfor at forlange udført et interemistisk Spor ved Jernbanecovertskæringerne foretrak Kommunalbestyrelsen at gaa ind paa den ønskede Forlængelse af Fristen. Den 20. Juli 1931 begyndte Driften paa Linien. Der var da gaet 14 Aar, siden Forhandlingerne derom begyndte.

Trolleyvognene, der fra Begyndelsen modtoges med megen Kølighed, har senere vist sig at blive et meget benyttet og særdeles populært Befordringsmiddel. Det maatte derfor være

naturligt, da store Udvidelser af N.E.S.A.s Sporvejsnet forestod i Slutningen af 1930-erne, og ikke mindst da det drejede sig om lange Strækninger, at man valgte fortsat at lade Trolleyvogne besørge Trafikken. Efter Overenskomst mellem Københavns Kommune og N.E.S.A. oprettedes en Linie fra Nørreport til Lyngby, senere forlænget til Sorgenfri Slotsparkes Nordside. Samtidig etableredes en Linie fra Nørreport til Jægersborg og en Tværlinie fra Hellerup Takstgrænse til Søborg, medens den oprindelige Linie Hellerup- Jægersborg opretholdtes mellem Hellerup og Gjentofte Station. For at skabe bekvemme Omstigningsforhold er Køreplanen lagt saaledes, at Vognene fra samtlige Linier ankommer samtidigt til Kildegaard's Plads. Linierne aabnedes for Drift den 21. Maj 1938.

Elektricitetsforsyning.

Mædens Lyngby som den første Kommune i Danmark allerede i 1888 begyndte at benytte Elektricitet til Vejbelysning, skulde der hengaa endnu en Aarrække, inden en Elektricitetsforsyning etableredes i Gjentofte Kommune. I Aaret 1900 dannedes i Hellerup et Konsortium bestaaende af Grossererne P. Karberg, Th. Krüger, D. Ohlsen og C. Petersen Schmidt samt Ingeniør G. Øllgaard. Det var Selskabets Mening at søge anlagt et Elektricitetsværk, og Sogneraadet var villigt til at give Koncession, saafremt Ansøgerne inden Forløbet af Aaret 1900 vilde fremkomme med Planer, „der efter Sogneraadets Formening fyldestgør alle rimelige Krav til Anlæggets Forsvarlighed og iøvrigt underkaster sig de Vilkaar, Sogneraadet vil stille“. Om det er den sidste Betingelse, der har virket skræmmende, faar staa hen; Foretagendet kom i hvert Fald ikke videre.

Da en ny Række Hellerupborgere, Oberstløjtnant J. F. Brandt, Gross. Andr. Henningsen, Proprietær C. L. Ibsen, Rentier P. Kierulff, Fabrikant Rudolph Nielsen, Gross. P. Nørgaard, Gross. Claus L. Schmidt og Orsf. L. Zeuthen, i 1903 tog Spørgsmaalet op paa ny, syntes Opgaven at skulle lykkes. Man havde projekteret et Elektricitetsværk for Hellerup; Anlægssummen var anslaaet til ca. 200 000 Kr., og man regnede med at kunne forsyne 4 000 Lamper. Værket, der skulde drives af Dieselmotorer, var tænkt anlagt paa en Grund i Vandværkets Nærhed.

Imidlertid udvidedes Projektet til ogsaa at skulle omfatte Ordrup, hvorved Anlægssummen vilde stige til 250 000 Kr. Konsortiet søgte Kommunegaranti for Halvdelen af dette Beløb og foreslog endvidere, at Kommunen overtog Aktier for 70 000 Kr.

Kommunen skulde med et Aars Varsel kunne overtage Anlægget mod at indløse Resten af Aktierne til Kurs 125.

Planen havde i Sogneraadet kun 3 Tilhængere: Krüger, Albech og Teller, hvorimod Juul Steen og Medlemmerne fra Ordrup og Skovshoved med Frantz Rasmussen i Spidsen gik imod Forslaget, der i Mødet den 29. Oktbr. 1903 faldt med 5 Stemmer mod 3, idet Bauer-Petersen afholdt sig fra at stemme.

Dette Udfald bragte stor Skuffelse i Hellerup, og Misfornøjelsen vendte sig mod Frantz Rasmussen, hvem man udpegede som den, der havde ført det dræbende Stød. Paa et offentligt Møde i Tuborg Pavillonon faa Dage efter udtalte Orsf. Zeuthen, at Sogneraadets Stilling til denne Sag passede bedre til de lavloftede Stuer i Jægersborg end til det nye Raadhus, og han haabede, at Valget, der var umiddelbart forestaaende, vilde bringe nye Mænd ind i Raadet. Frantz Rasmussen, hvem man havde beskyldt for at have ladet personlige Hensyn være afgørende for hans Stilling til Sagen, tog til Orde mod denne Sigelse og hævdede, at Flertallet udelukkende havde set paa Kommunens Interesser. Dette var utvivlsomt rigtigt. Flertallet indsaa, at Elektricitetsværket var alt for ringe dimensioneret, og frygtede for, at det, om det blev til Virkelighed, hurtigt vilde bringe Kvaler og Skuffelser, saa ret beset var der ikke Grund til større Sorg over Projektets Skæbne. Den Tanke var heller ikke fremmed for Værkets Modstandere, at Kommunen skulde tage Sagen op paa et bredere Grundlag.

I det givne Øjeblik skulde det alligevel blive det private Initiativ, der bragte Spørgsmaalet frem til den afgørende Løsning. Elektricitetsværket i Skovshoved var som omtalt (S. 317) blevet fuldført af A/S „Tuborg-Klampenborg Sporvejssekskab“ i Efteraaret 1903 som Led i Selskabets Sporvejsanlæg, og kort Tid efter Starten kom der til Værket Anmodninger om Strømforsyning baade til Kraft og til Belysning. Amtsraadet gav Tilladelse til Ledningsføring langs Strandvejen, et Omformeranlæg installeredes i Sporvognsremisen i Hellerup, og herfra forsynedes Beboerne i Hellerup allerede i det følgende Aar med Belysningselektricitet, idet der foruden Ledningerne langs Strandvejen var ført Belysningsledninger ad mange private Veje. Til flere Elektromotorer ved Strandvejen blev Strømmen taget direkte fra Sporvognenes Luftledninger.

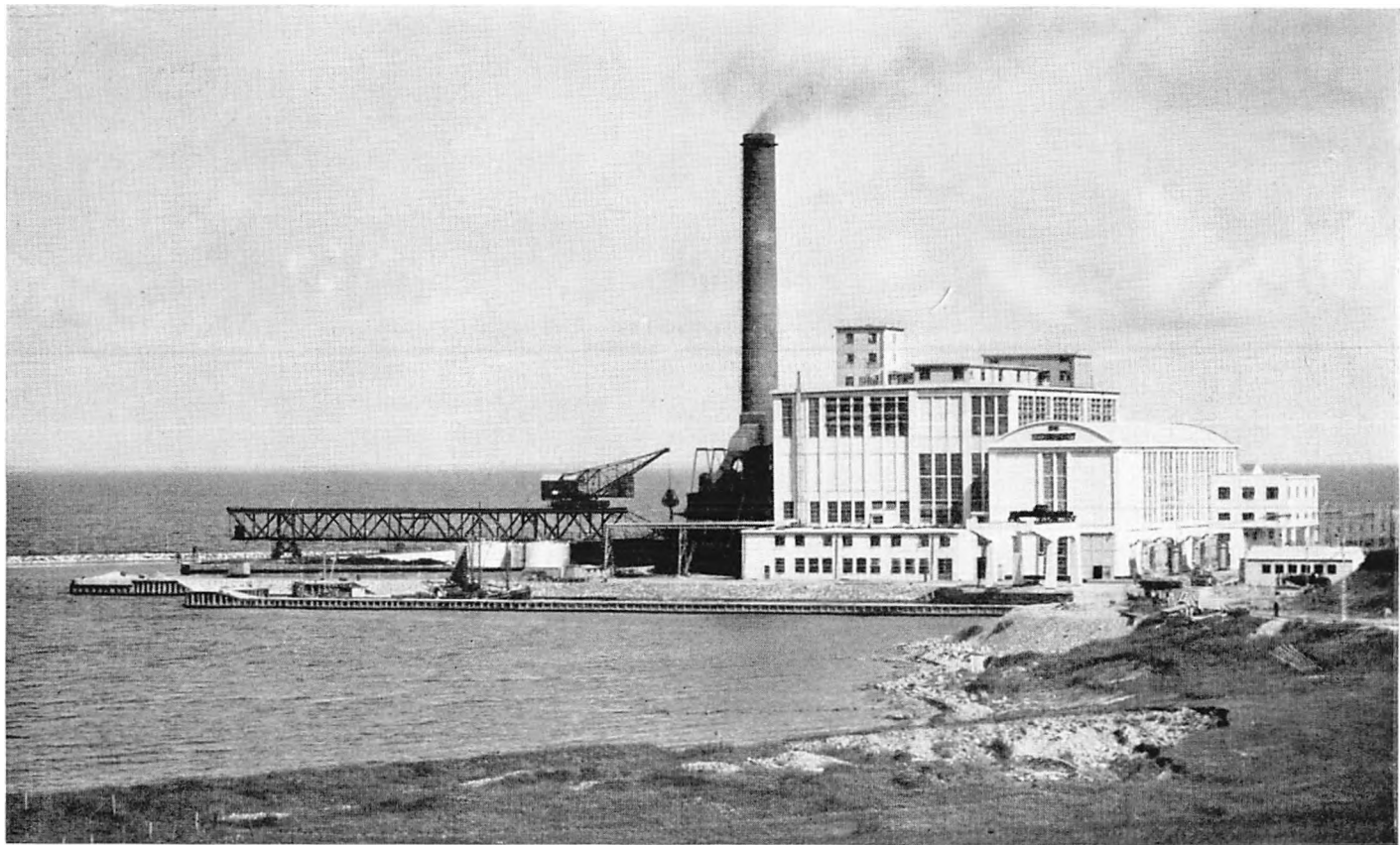
Kravene om en almindelig Elektricitetsforsyning blev i Løbet af faa Aar saa stærke, at Sporvejselskabet fandt sig nødsaget til at henvende sig til Sogneraadet for at opnaa Tilladelse til Fremføring af Ledninger langs Kommunens Veje. De Forhandlinger, som Sporvejselskabet i Aarene 1905-06 herom førte med Sogneraadet, resulterede foruden den S. 318 omtalte Kontrakt om Anlæg af Linie 15 i en Overenskomst af 1. Dec. 1906, efter hvilken Selskabet opnaaede uopsigelig Ret til Ledningsføringen. Elektricitetsværket i Skovshoved blev Genstand for en større Udvidelse, og man gik fra at levere Jævnstrøm over til Vekslestrøm, der som højspændt Strøm førtes fra Værket til Transformatorstationer rundt om i Kommunen. Dette blev Landets første Højspændingsanlæg.

Lidt efter lidt udvidedes Forsyningsområdet. Det strakte sig i 1907 over det meste af Gjentofte Kommune og langs Strandvejen til Skodsborg. I 1909 blev Lyngby og Gladsaxe samt Vedbæk inddraget under Forsyningen, og i 1910 Birkerød, Hørsholm og Rungsted.

Gjentofte Kommunes Overtagelse af Aktiemajoriteten i Tusborg-Klampenborg Selskabet og Dannelsen af Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab er omtalt S. 77 f.

Fra 1911 indlededes et Samarbejde med Københavns Elektricitetsværker, saaledes at disse om Dagen leverede Elektricitet til Supplering af Skovshovedværkets Produktion, medens Nattetimmernes nedsatte Elektricitetsforbrug gjorde det muligt at levere Strøm tilbage til København. Et lignende Samarbejde med Frederiksberg bragtes i Stand i 1915 og med „Sydøstsjællands Elektricitets Aktieselskab“ i 1917.

Efter Overenskomst med „Sydsvenska Kraftaktiebolag“ nedlagdes i 1914 i Øresund mellem Helsingør og Helsingborg et 10000 Volts Kabel, gennem hvilket der skulde føres Vandkraftelektricitet fra Sverige. Dette Arbejde, der maatte betragtes som lidt af et Vovestykke, paabegyndtes den 23. Juni og fuldførtes takket være gunstige Vejrforhold lykkeligt i Løbet af Juli Maaned. Da Verdenskrigen faa Dage efter udbrød, hjemkaldtes de tyske Teknikere, der havde været beskæftiget ved Kablets Nedlægning, og de af Krigen foraarsagede Leveringsvanskeligheder forhalede Fuldførelsen af Anlægget paa Landjorden. Det lykkedes dog efterhaanden at fremskaffe det fornødne Materiel, og

Isejordværket ved Kyndby Strand.

den 7. Decbr. 1915 kunde det undersøiske Kabel aabnes for Drift i Overværelse af en repræsentativ Forsamling fra baade svensk og dansk Side. Da Kablet havde vist sig driftssikkert, fortsattes Anlægget i en 50 000 Volts Luftledning fra Helsingør til Hovedtransformatorstationen ved Ørnegaarden. Dette Anlæg, der toges i Brug i 1918, medførte for Skovshovedværket og de Elektricitetsværker, med hvilket det samarbejdede, meget store Besparelser paa en Tid, da Brændselspriserne laa i enorme Højder.

I 1918 vedtoges en betydelig Udvidelse af Skovshoved Elektricitetsværk, og samme Aar indlededes Samarbejde med „Nordvestsjællands Elektricitetsværk“, og N. E. S. A. stod saaledes som Følge af Tilførselen af svensk Strøm som Formidleren af elektrisk Strøms Fordeling til praktisk talt hele Sjælland. Det blev nødvendigt at forstærke Forbindelsen med de svenske Vandkraftanlæg gennem endnu et Kabel, og for at spare Omkostninger og Energitab ved Strømmens Transformation, besluttede man denne Gang at nedlægge et 50 000 Volts Kabel. Dette Foretagende, der indebar en lige saa stor Risiko som Nedlægningen af det første Kabel, udførtes i Juli 1925, og Kablet blev taget i Brug det følgende Foraar. Den svenske Strøm anvendtes hovedsagelig som Natstrøm. Naar Vandkraften svigtede i tørre Perioder, sendtes ofte kulproduceret Elektricitet fra Sjælland til Sverige.

Efter den mellem Elektricitetsværkerne truffne Ordning aftog ogsaa Værkerne uden for Hovedstaden største Delen af den om Dagen anvendte Strøm fra H. C. Ørstedsværket i Kjøbenhavn. De opnaaede herved den Fordel, at de under normale Forhold ikke behøvede at holde deres Maskiner i Drift, men med den stadigt stigende Benyttelse af Elektricitet blev en Udvidelse af Strømproduktionen nødvendig. Da Plads- og Belliggenhedsforhold ikke gjorde en Udvidelse af de paa Sjælland bestaaende Værker mulig, paabegyndte N. E. S. A. i 1935 en Undersøgelse af Mulighederne for Anlægget af et nyt, stort Elektricitetsværk paa sjællandsk Grund. Efter mange Overvejelser besluttedes det at opføre Værket ved Kyndby Strand i Horns Herred, idet der her ved et ubebygget Terræn var dybt Vand tæt ind til Kysten, hvilket vilde lette Kultilførslen. Paa dette Areal anlagdes i Aarene 1937—40 det store Isefjordværk, hvis Anlægssum, Lednin-

gerne indbefattet, beløb sig til ca. 18 Mill. Kr. Værket sattes i Drift den 1. April 1945.

Isefjordværket anlagdes af et Interessentselskab, „Elektricitetsselskabet Isefjordværket“, i hvilket N. E. S. A., Frederiksberg Kommune og Nordvestsjællandss Elektricitetsværk er Deltagere. Samarbejdet med København og Sydøstsjællandss Elektricitets-Aktieselskab er ikke dermed ophørt, men fortsættes under ændrede Former.

De offentlige Anlæg og Gjentofte Sø.

Gjentofte Sø tilhører fra gammel Tid Staten. Allerede en Gang i 1600-Tallet fik dog Staden Kjøbenhavn Raadighedsret over Vandet i Søen; den staaer ved Gjentofterenden, der er lukket med et Stigbord, i Forbindelse med Emdrup Sø, hvorfra Kjøbenhavn hentede store Dele af sit Vandforbrug, og den skulde saaledes danne en Slags Reserve for Kjøbenhavns Vandforsyning. Retten til Jagt og Fiskeri paa Søen havde Staten ikke givet fra sig.

Gjentofte Sogneforstanderskab stødte allerede i sit første Virkeaar sammen med Kjøbenhavns Vandkommission, den Myndighed, hvem Hovedstadens Vandforsyning var underlagt. Sagen drejede sig om visse Broer ved Gjentofte Sø. Birket var ikke tilfreds med disses Vedligeholdelse og antydede dette over for Sogneforstanderskabet, hvis Svar lød som følger:

„Man maa være af den Formening, at Vandkommissionen maa vedkomme denne Vedligeholdelse.”

Men den Formening var Vandkommissionen ikke af. Den fik fremdraget et gammelt Dokument, efter hvilket Forpligtelsen paahvilede Gjentofte Sogn, og herfor maatte Sogneforstanderskabet bøje sig.

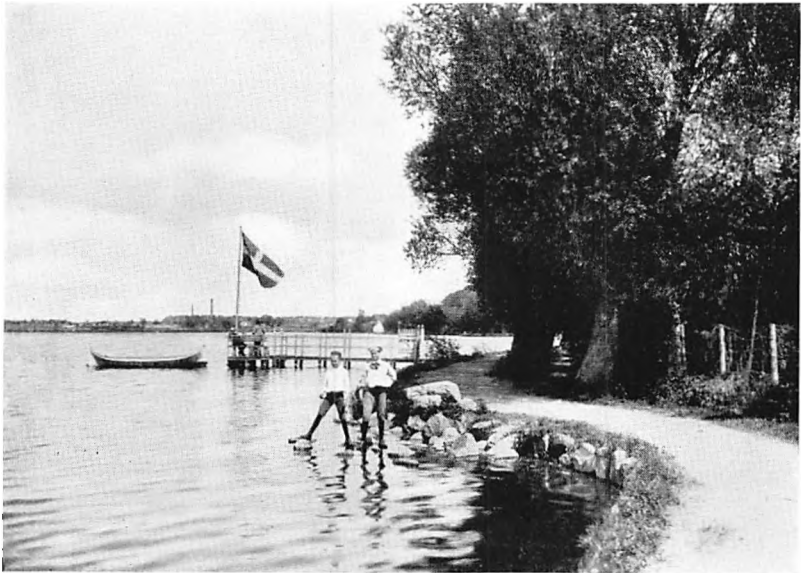
Ti Aar senere opstod der en ny Divergens, da Kjøbenhavns Vandvæsen anmodede om, at man lod Bømmene ved Gjentofte Søes Dossinger istandsætte. Sogneforstanderskabet var lige umedgørligt:

„Hvis det er Vandvæsenet om at gøre at holde Kreaturer borte fra Søen, kan det selv sætte Bømmene i Stand.”

Denne syrlige Hentydning til det urene Drikkevand, Kjøben-

havn bød sine Borgere, skulde ikke stemme Vandkommissionen blidere. Ogsaa denne Gang lykkedes det den at fremlægge Beviser for, at Pligten paahvilede Gjentoftø.

Naar Kilderne til Kjøbenhavns Vandforsyning i tørre Somre svandt stærkt ind, kunde ogsaa Vandstanden i Gjentoftø So dale

Gjentoftø So, Østbredden.

betydeligt. „Kjøbenhavns Amts Avis“ bringer i Foraaret 1872 fra Borgere i Gjentoftø en Klage over, at Kjøbenhavns Vandforsyning tager for meget Vand, saa Soen næsten tommes om Sommeren. Døde Fisk forpester Luften med deres Stank. Gjentoftø By lider under Vandmangel og maa køre Vand fra Jægersborg. „Og hvad skal man gøre i Tilfælde af Ildebrand?“ spørger Klagerne. I Oktober 1875 bringer „Dagens Nyheder“ et Forlydende om, at en i Gjentoftø herskende Tyfusepidemi skulde være forarsaget ved, at Kjøbenhavns Kommune havde forringet Vandstanden i Soen(!).

Ogsaa Renlighedstilstanden i Soen blev Genstand for Diskussion. Det er stadig Amtsavisen, der er de utilfredses Taleror. Det paatales saaledes i 1897, at Magistraten ikke sørgede for at faa Soen oprenset, inden den helt groede til. Der foretoges nok af og

til en Slags Oprensning, der i Følge samme Kilde indskrænkede sig til, at et Par Mand sejlede rundt i en Baad og kappede Vandplanterne af, og Søen var faktisk i den nordlige Ende saa stærkt tilgroet af Rør, at Frygten for dens Omdannelse til en Sump maatte synes velbegrunder. Gjentoft Kommunes Sundhedskommission tog i 1904 af Søens urene Tilstand Anledning til af Magistraten at kræve en effektiv Oprensning foretaget inden 1. Juli 1906 og henstillede samtidig, at man navnlig i den varme Aars-tid undlod at aftage Vand fra Søen i et saadant Omfang, at dens Bredder blev tørlagt.

Kjøbenhavns Magistrat indankede dette Paabud for Sjællands Stiftamt, der i en Resolution 1907 udtalte, at Sundhedskommissionen ikke var kompetent til at indskrænke Kjøbenhavns Vandforbrug fra Søen, og at den heller ikke kunde paalægge Kjøbenhavns Kommune alene alle Omkostninger ved Søens Oprensning. Da Magistraten herefter fandt Sundhedskommissionens Paabud underkendt, indbragte Gjentoft Sogneraad Sagen for Domstolene, der imidlertid afviste den under den Betragtning, at Paabudet var ophævet ved en højere Myndigheds Bestemmelse. For at faa en Ende paa Tvistighederne henvendte Sogneraadet sig til Justisministeriet med Anmodning om en Afgørelse. Ministeriet svarede med den Henstilling til Parterne, at man under Ledelse af en Ministerialembudsmand optog Forhandlinger om en mindelig Ordning. Denne Overenskomst blev en Kendsgerning i December 1912. Kjøbenhavns Kommune forbeholdt sig fremdeles Ret til Vandet i Søen, men indgik samtidig paa at yde et aarligt Vederlag af 3000 Kr. til Søens Oprensning ved Gjentoft Kommunes Foranstaltning. Kort Tid efter dette overtog Gjentoft Kommune Statens Ret til Jagt og Fiskeri paa Søen i Forpagtning for en tiaarig Periode; Forpagtningskontrakten er to Gange senere blevet fornyet og er fremdeles gældende. Da det var Sogneraadets Ønske at skabe fredelige Kaar for Søens rige Fugleliv, blev al Jagt paa Søen afløst. Retten til Fiskeri overlodes til Lystfiskeriforeningen og Gjentoft Kommunalforening, men det er senere besluttet, at andre Borgere i Kommunen, dog i et begrænset Antal, skal kunne løse Fisketegn. Det gamle Fiskerhus ved Fiskebakken fulgte med i Lejemaalet af Jagt og Fiskeri; det er senere nedrevet paa Grund af Brøstfældighed og erstattet med et nyt.

Fra Kommunens Side er der ydet betydelige Bestræbelser for at gøre Søens Omgivelser saa tiltrækkende som muligt for Beboerne samtidig med, at der er taget skyldigt Hensyn til Fuglelivets Betingelser. En brolagt Kloakrende, der laa langs Søens Østside, forsvandt ved Kloakkens Anlæg (S. 282); samtidig blev

Det gamle Fiskerhus ved Gjentoft Sø.

Stien udvidet. Da det i Foraaret 1918 besluttedes at anlægge en Sti langs Søens Vestside, var Sogneraadet ude for et Par skarpe Angreb. Saaledes skrev en navngiven Indsender i Juni 1918 i „Villabyernes Blad“: „Falder Rørskoven, reguleres Bredden paa Søens Vestside og lægges her en Gangsti langs Bredden, saa er det ude med Betingelserne for Fuglelivet. Gjentoft har da faaet den ligegyldigste ordinære Promenade og har for Naturvenner mistet sin Tiltrækning.“ Stien blev anlagt stykkevis; ved en Pontonbro førtes den i 1928 igennem langs hele Vest-siden. Den er stærkt besøgt af Borgere, som glæder sig over det fremdeles rige Fugleliv, der som Helhed betragtet næppe har lidt nogen Skade ved Stiens Anlæg. Rørbevoksningen skal i Fremtiden holdes inden for visse fastlagte Linier.

Efter Forslag af Grosserer R. Møllerup og Købmand Julius Jensen blev i 1921 i Gjentoft Sø udlagt Svanereder, der hver Sommer har Beboere.

Grundene ved Søens Vestside er nu servitutbelagt. Begyndel-

sen blev for Nordre Bakkegaards Vedkommende gjort af Gros-
serer O. L. Olsen, „Bredablik“. Senere er Jorderne mellem Hol-

Allé i Gjentofte Folkepark. I Baggrunden Holmegaard.

megaarden og Gjentofte Sø erhvervet af Gjentofte Kommune og Engene mellem Brogaarden og Søen paa Foranledning af Dr. med. H. C. Hagedorn købt af „Nordisk Insulinlaboratorium“; disse Arealer er derefter belagt med Servitutter. Ved Sydsiden af Gjentofte Sø har Kommunen erhvervet forskellige Ejendom-

me for at være Herre over Bebyggelsen her og i saa høj Grad som muligt bevare det frie Udsyn fra Lyngbyvej over Søen.

I Bestræbelserne for at bevare den landskabelige Skønhed om Søen har Anlægget af Gjentoftø Folkepark været af afgørende Betydning. Det var Købmand P. Juul Steen, der i Efter-

Onsgaardsvej i Halvømserne.

sommeren 1918 over for Sogneraadet fremsatte den Tanke, at man erhvervede et Par større Haver mod Søen og indrettede dem til en Park. Allerede to Maaneder senere vedtog Sogneraadet at realisere Juul Steens Idé; Kommunen købte i alt 34 000 Kvadratalen Have, der skraanede ned mod Søen, og det blev overdraget Kommunegartner G. N. Brandt at udforme Anlægget. En mindre Del er senere overladt til Gjentoftø Statsskole. I 1928 udvidedes Parken med Sygehjemmet „Salem“s Have. Da Stiftelsen i Følge sin Fundats ikke maa bortsælge noget af sit Areal, indgik den med Kommunen et Lejemaal paa 100 Aar.

Omkring Aarhundredskiftet henlaa Arealet omkring den nuværende Hellerup Lystbaadehavn nærmest som en Affaldsplads, hvor Beboerne fra de omliggende Villaer henlagde gammelt

Skrammel. Flere Kloakkers Udmunding i Strandkanten bidrog til at øge Stedets uæstetiske Tilstand. I 1904 købte Kommunen hele det paagældende Areal, i alt 46 392 Kvadratalen, for 60 000 Kr. og videresolgte straks efter til et Konsortium de 23 392 Kvadratalen samtidig med, at Kommunen over for Køberne forpligtede sig til at udlægge de 23 000 Kvadratalen nærmest Sundet som Sportsplads, Park og Promenade. Konsortiet lagde paa sin Side ret strenge Servituter paa de erhvervede Arealer. De generende Kloakudløb forsvandt, da Kommunen i 1906 anlagde Kloakpumpestationen ved Onsgaardsvej (S. 282); en Del af Arealet blev udlagt som Tennisbane, og om Vinteren gav Stedet Plads for en Skøjtebane. Om nogen egentlig Forskønnelse af det fra Naturens Haand meget karrigt udrustede Areal var der imidlertid ikke Tale, før Anlægget af Hellerup Lystbaadehavn var fuldført. Imellem Tennisbanerne og Havnebassinet anlagdes i 1912 efter Gartner Brandts Planer en Staudehave, om hvis Skønhed der lød Lovord i faglige Tidsskrifter i Ind- og Udland. Paa det Stykke Strandmark, der laa Nord for Bassinet blev i 1917 indrettet en Rosenhave, medens Pladsen om Pumpestationen beplantedes med Lindetræer. Umiddelbart Øst for Pumpestationen og paa Arealet Syd for Havnen, hvilket ligeledes er Kommunens Ejendom, er opført Klubhuse for de til Lystbaadehavnen knyttede Ro- og Sejlklubber.

Efter Kommunens Køb af Øregaard i 1917 (S. 84) blev Ejendommens store Park, der rummer flere sjældne Træer, istandsat og gjort tilgængelig for Offentligheden. I Forbindelse med Parkens Aabning afholdtes en Skulpturudstilling, som den 5. Juli 1918, Dagen før den officielle Aabningsdag, besøgte af Kongen og Dronningen. Enkelte af Udstillingens Kunstværker har faaet blivende Plads i Parken.

Charlottenlund Strandmark, Arealet mellem Charlottenlund Skov og Øresund, laa indtil Midten af 80-erne hen som et Græseareal, der ikke netop udmærkede sig ved Velplejethed. Det tilhørte Staten og sorterede under Statsskovvæsenet. Ved Charlottenlundfortets Anlæg i 1886 overgik den sydlige Del af Strandmarken til Krigsministeriet, medens Strækningen Nord for Fortet bortforpagtedes til Kronprins Frederik, der lod Marken planere

og udlægge til Havebrug. Kongefamiliens Benyttelse af Arcalet giver dermed Anledning til, at det senere i Folkemunde faar Navnet „Dronningens Køkkenhave“.

Efter Fortets Fuldendelse fik Offentligheden Adgang til et ganske lille Stykke Forstrand, det eneste Sted mellem Kjøbenhavn og Klampenborg, hvor Publikum kunde komme ud til aaben Strand. Der fandtes her en mindre Anløbsbro. Selve Strandstykket var kun paa 1 250 Kvadratalen, saa det kunde hurtigt overbefolkes, og heraf fik det sit folkefødte Navn, „Fluepapiret“. I 1903 udvidedes det Stykke, der var offentligt tilgængeligt, til det firdobbelte, og i 1925 firdobledes atter dette ved en Overenskomst mellem Gjentofte Kommune og Krigsministeriet. Da den kongelige Familie efter Enkedronning Louises Død i 1926 ikke ønskede fremdeles at benytte Charlottenlund Slot, aabnedes „Køkkenhaven“ for Offentligheden. Charlottenlundfortet nedlagdes som Befæstningsanlæg i 1932. Det blev derefter tilgængeligt for Publikum, og der indrettedes Restaurant paa Fortarcalet. Efter at dette en kortere Tid havde sorteret under Staten, indgik det som Led i Charlottenlund Strandpark, der nu vedligeholdes og administreres af Gjentofte Kommune.

Et Par ældre Villaer i Strandarealets nordlige Udkant blev nedrevet af Hensyn til Kystvejens Anlæg. Fra Strandparken, der er udlejet til et privat Konsortium, kan Badning finde Sted om Sommeren.

I et Samarbejde mellem Staten, Kjøbenhavns Amt og Kjøbenhavns, Frederiksberg, Gjentofte og Lyngby-Taarbæk Kommuner sikredes paa Initiativ af Danmarks Naturfredningsforening i Aarene 1928—31 store Arealer ved Bellevue for Offentligheden. Det drejede sig i første Række om den A/S „Klampenborg Vandkur-, Brønd- og Søbadeanstalt“ tilhørende Strandgrund Nord for Hotellet og kun adskilt fra dette ved en privat Ejendom, som senere erhvervedes af Kommunen. Landbrugsministeriet havde udarbejdet et Forslag, hvorefter Staten skulde betale 60 pCt. af Købesummen, der var 321 000 Kr., medens Resten af Udgifterne skulde fordeles saaledes, at Kjøbenhavns Kommune betalte 20 pCt. og Amtet og de øvrige 3 interesserede Kommuner hver 5 pCt. Man nærrede i Gjentofte Kommunalbestyrelse nogen Ængstelse for, at en eller anden Virksomhed, der kunde

virke som Konkurrent til Etablissementerne ved Bellevue, skulde kunne dukke op paa Grunden, men da det oplystes, at Strandgrunden ved Deklaration var sikret imod Bebyggelse, vedtoges det at deltage i dette Anlæg.

I 1930 nedsattes af Statsministeriet et Udvalg, det saakaldte

Stranden ved Hvidøre før Kystvejanlægget.

„Hvidøreudvalg“, der bestod af Repræsentanter for Stat, Amt og Kommuner samt for Naturfredningsmyndighederne. Departementschef Fr. V. Petersen var Udvalgets Formand; Gjentofte Kommunalbestyrelse havde indvalgt Anlægsudvalgets Formand, Asbjørn Smitt. Under dette Udvalgs Auspicier gennemførtes hele Bellevue Naturpark, strækkende sig fra Hvidøregrunden i Syd til den store Strandgrund i Nord, en Strækning paa over 1 km. Fra Gjentofte Kommunes Kloakpumpestation til Anlæggets Nordgrænse indpumpedes et Sandareal, 650 m langt og 50 m bredt.

Efter Overenskomst med Statsministeriet skulde Badning ikke finde Sted fra Arealet Syd for Strandhotellet. Til Brug for de badende indrettedes „Bellevue Strandbad“ Nord for Hotellet; ved den af Kommunen anlagte Badestrand opførtes af et privat Konsortium, der fik Koncession paa Driften, et af Arkitekt Arne Jacobsen projekteret Anlæg af Badekabiner. Men inden dette

var færdigt, havde Publikum paa Trods af alle Overenskomster og Vedtægter taget Sydstranden i Besiddelse til Badning. Da det af Statsministeren resolveredes, at der ikke maatte lægges Hindringer i Vejen for dette Badeliv, var Forudsætningerne for Driften af „Bellevue Strandbad" meget væsentligt forringet, hvilket i sidste Instans paaførte Gjentofte Kommune et pekuniært Tab. For at have Haand i Hanke med Fordeelserne paa Sydstranden, hvor Teltlivet til en Begyndelse tilsidesatte de mest elementære Hensyn til Velanstændigheden, har man lagt denne Badestrand ind under samme Tilsyn som Nordstrandens.

Sandstranden viste sig senere at kunne være en ubehagelig Nabo. Naar det faldt i med Østenstorm paa et Tidspunkt, da Sandet var tørt, indtraadte en meget generende Sandfygning ind over de nærliggende Haver.

Om Udformningen af Anlægget paa Hvidore Strandgrund herskede delte Meninger, idet Hvidøreudvalget vilde have indrettet en Pergola, medens der paa Kommunens Side var Stemning for, at Arealet skulde henligge som Naturpark. Det blev Hvidøreudvalgets Synspunkter, der sejrede, og Carlsbergfonden ydede et Tilskud til Anlæggets Udførelse. En mindre Del af Arealet nærmest Sundet er senere bortskaaret ved Kystvejsanlægget.

I Sommeren 1933 rettedes fra Borgere en Henstilling til Kommunalbestyrelsen om Fredning af den skønne og ejendommelige Skovmose „Ellemosen" ved Ordrupdal. Denne Mose, der endnu i sidste Fjerdedel af forrige Aarhundrede laa med vandfyldte Tørvegrave og spredte Buske over aaben Engbund, var nu overalt dækket af høj Elleskov, og Hængesækken bredte sig over de gamle Tørvegrave. Da Mosen rummede en rig Flora, vilde en Fredning være ikke blot af skønhedsmæssig, men ogsaa af videnskabelig Værdi. Sagen naaede paa dette Tidspunkt dog ikke længere end til Overvejelserne, men da der i Forsommeren 1934 meldte sig flere private Liebhave til Mosen, indledede Anlægsudvalget gennem sin Formand, Kontorchef Dinesen, Forhandlinger med Landmandsbanken, der var Ejer af det paagældende Areal. Banken var villig til paa rimelige Vilkaar at afhænde det ca. 6 Tdr. Land store Areal til Kommunen, der lod det frede. Med Bistand af Skovrider Harald Bache blev „Ellemosen" derpaa istandsat som Naturpark uden nogen Art af Friisering, og Mosen fremtræder nu med sin særegne Natur som en smuk Pryd for Kommunen.

For at imødekomme et naturligt Ønske hos Befolkningen i Kommunens vestlige Dele vedtog Kommunalbestyrelsen i 1936 at erhverve Arealer af og ved Nymosen i Vangede. Her er i de seneste Aar fremvokset en Natur- og Sportspark, til Dels udført som „Ungdomsarbejde“ til Afhjælpning af Arbejdsløsheden inden for de ganske unges Kreds.

Foruden de til Skolernes Brug anlagte Boldbaner ejer Kommunen en Række Fodbold- og Tennisbaner, i Hellerup ved Phistersvej, Mantziusvej og Hartmannsvej, i Skovshoved ved Krøyersvej og i Vangede ved Vangedevej, Tennisbaner tillige ved Hellerup Lystbaadehavn, Kildeskoven og Christiansholms Mose. Til de af Hellerup Idrætsklub, Skovshoved Idrætsforening og Gjentofte Badmintonklub opførte Tennis- og Badmintonhaller har Kommunen ydet Støtte i Form af Kommunegaranti.

Efter ret langvarige Forhandlinger dannedes i 1921 en Union af samtlige Idrætsklubber i Gjentofte Kommune. Udlejningen af de kommunale Idrætsanlæg til de forskellige Foreninger simplificeredes derved ganske betydeligt, ligesom man ved denne Ordning opnaaede, at alle Idrætsforeninger stilledes paa lige Fod. Paa Kommunens Side havde man oprindelig tænkt at opnaa en aarlig Leje, der svarede til 40 pCt. af Kommunens gennemsnitlige Vedligeholdelsesudgift til Baner, Bygninger og Materiel i de foregaaende 5 Aar. Da Klubbernes Ledelse energisk hævdede, at deres Økonomi ikke kunde bære denne Udgift, gik Anlægsudvalget ind paa at nedsætte Lejen til 25 pCt. af Gennemsnitsudgiften.

Ved Overrisling af Sportspladser er der hver Vinter i de senere Aar tilvejebragt kunstige Skøjtebaner flere Steder i Kommunen.

Paa de Arealer, hvor tidligere Tjørnegaardens Telgværk havde sine Lergrave, har Kommunen i en Aarrække ladet udføre Arbejder til et stort anlagt Stadion, der nu nærmer sig sin Fuldendelse. Tanken er fostret af Idrætsinspektør, Oberstløjtnant Holger Nielsen, og Anlægget udføres efter de Planer, hvormed Arkitekt Arne Jacobsen sejrede i en bunden Konkurrence.

Endelig skal det nævnes, at Kommunen ejer og driver Charlottenlund Søbadanstalt og Folkebadanstalterne paa Hellerup og Skovshoved Skoler.

Fiskerbaad gaar ud fra Skovshoved.
Efter Maleri af Eckersberg. (Proprietær H. Larsens Samling, Ibstrup).

Havne.

Ved 50-Aars Festen for Skovshoved Havn i 1919 skildrede Fisker Anders Rasmussen i følgende Ord Fiskerbefolkningens Arbejdsvilkaar i Tiden før Havnens Anlæg:

„Der laa et Stykke aaben Strand, hvor Fiskerne maatte hale Baaden op og ned, naar de kom hjem eller skulde ud. Det var et strengt Arbejde i godt Vejr, men værre var det, naar der stod en østen Storm ind mod Land. Saa maatte Fiskerne arbejde i den høje Sø for at faa Baaden ud, Vandet gik ind over Støvelerne, og dyngvaade gik de ud paa Fiskeri. Naar de kom hjem, skulde de atter ud i Vandet, slæbe Ballast og Redskaber i Land, og Mænd og Kvinder maatte derefter med lange Fangliner trække Baaden op paa Forstranden. Ingen tænkte sig da, at de skulde komme til at gaa tørskoede i Land fra Arbejdet paa Søen.”

Fiskernes første Ønsker gik meget beskedent ud paa at faa bygget en stenfyldt Pælebro, men da de ikke saa Udveje til at skaffe de fornødne Midler, henvendte de sig en Gang i sidste Halvdel af 60-erne til Sogneraadets Formand, Villh. Nielsen, i

Haab om, at han skulde kunne hjælpe dem til at faa billigt Træ fra Skovene. Villh. Nielsen var meget lydhør over for Fiskernes Ønske, men han foreslog dem, at man skulde vove at tage Skridtet fuldt ud og søge en rigtig Havn bygget. Dette var naturligvis en Tanke, som i høj Grad maatte tiltale Fiskerne, men de gøs stadig tilbage for Udgifterne. Det lykkedes dog snart at interessere ogsaa andre formaaende Mænd for Tanken, blandt disse Etatsraad O. B. Suhr, Grosserer Ad. Trier og Provst Boisen. Fiskerne gik derefter med Liv og Lyst ind i Arbejdet for at indsamle Kapital. De arrangerede en stor Fastelavnsfest; to Baade, der var anbragt paa Vogne, riggedes som Fregatter og førtes i festligt Optog til Bellevue, hvor der holdtes Basar, og hvor der som Underholdning opførtes et regulært „Søslag ved Helgoland“.

Festen indbragte det virkelig betydelige Overskud af 1867 Rdl., og med denne Grundkapital i Ryggen tog man fat paa at indsamle Bidrag. Villh. Nielsen lagde for med at tegne sig for 500 Rdl., Etatsraad Suhr gav 1000 Rdl., og Kommunekassen ydede 500 Rdl. af det Beløb, der henstod af Krigsskatten i 1864 (S. 31). Ogsaa Kongehusets Medlemmer skænkede store Gaver, saaledes Kong Christian 9. 600 Rdl. og Grevinde Danner 100 Rdl. Arbejdet paa Havnen skred rask frem, og hver Fisker tog sin Tørn; det var vedtaget, at hver arbejdsfør Mand fra Skovshoved skulde levere 4 Favne Sten og yde 14 gratis Arbejdsdage, og hen paa Aaret 1869 stod Havnen færdig. Den ydede paa samme Tid en god Beskyttelse mod Nordenstorm og Højvande, som før i Tiden havde skabt mangen farlig Situation; ogsaa Skrueisen, der saa sent som i 1865 halvvejs havde væltet et af de mest udsatte Fiskerhuse, kunde nu holdes lidt paa Afstand.

Havnen styredes af en Havnekomité, i hvilken Villh. Nielsen, O. B. Suhr og Ad. Trier havde Sæde. Ved Afgang af et af Medlemmerne supplerede Komitéen sig selv.

Som Havnetakster for Skovshovedfiskernes Baade var fra Begyndelsen fastsat følgende aarlige Ydelser:

Baade	3 Rdl.
Joller	2 -
Større Fartøjer	6 -
Mindre Skibs- og Rofartøjer	5 -
Kuttere eller større Skibsfartøjer	6 -

Der var ikke blandt Fiskerne idel Tilfredshed med Havnens

Styrelse. Herom vidner følgende med 47 Underskrifter forsynede Skrivelse, som i Maj 1876 indsendtes til Havnekomitéen:

„Da Havnekomitéen aldrig har aflagt Regnskab for Havnen for Aarene 1870–74 ligesom Regnskabet for 1875 var meget utilfredsstillende, saa opfordrer vi Undertegnede Fiskere, Grundejere og Beboere i Skovshoved herved Comitéen til at meddele de Interesserede behørigt Regnskab for hele den forløbne Tid siden Havnen blev anlagt. Vi ansee det saa meget mere nødvendigt, at der saaledes gjøres Rede for Havnens Indtægter og Udgifter som vi erfare, at der i flere Aar ingen Renter er betalt af Havnens Gjæld.

Tillige opfordre vi Comitéen til uopholdelig at tilbagekalde den Afgift, som samme egenmægtig har paalagt Passagererne fra de anløbende Dampskibe, hvorved Dampskibsfarten hertil er standset til stor Skade og Tab for os alle.”

Naar Fiskerne kunde føre dette kraftige Sprog, laa det deri, at Etatsraad Suhr ved Deklaration af 2. Marts 1875 havde frafaldet alle sine Fordringer paa Havnen, saaledes at denne var overgaaet til Selveje. Den standsede Dampskibsfart kom atter i Gang, og „Det forenede Dampskibsselskab” sejlede i en lang Aarrække Passagerfart paa Havnen.

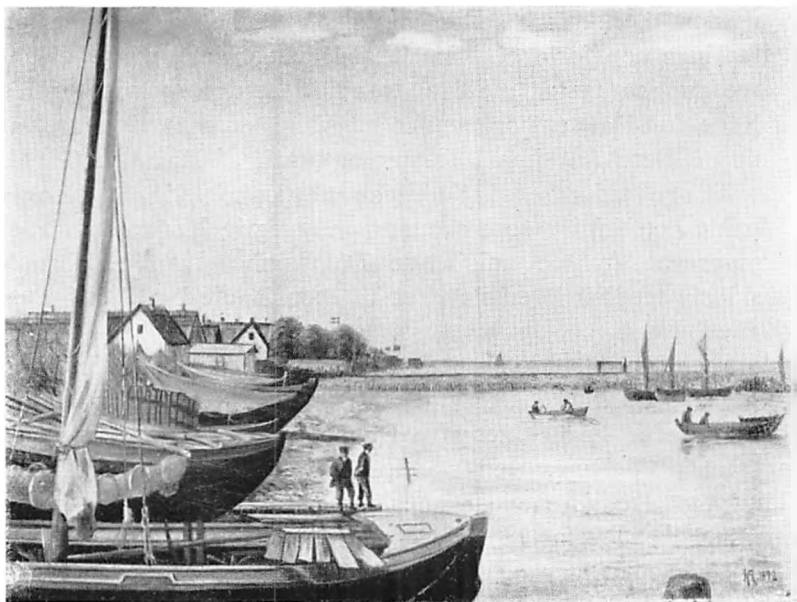
Havnen blev aldrig nogen velhavende Institution. Den ejede saaledes ingen Kapital, som den kunde tære paa til Reparationer og Udvidelser. Enkelte Forandringer var det dog lykkedes at gennemføre.

I 1895 var Havnen blevet lukket mod Øst, og Indløbet blev da lagt om paa Sydsiden. Senere var der paa Vestsiden anlagt et Bolværk. Men det maatte erkendes, at det vilde være af stor Værdi for Havnen, om man kunde formaa Kommunen til at overtage den. En Henvendelse herom i 1906 bragte imidlertid det negative Resultat, at Sogneraadet enstemmigt afslog en Overtagelse.

Da Havnen i 1913 stod over for en større Reparation og i den Anledning ansøgte Kommunen om et Laan, blev Spørgsmaalet om en Overtagelse paa ny taget frem, denne Gang paa Foranledning af Grumstrup, ud fra den Betragtning, at der kun var ringe Udsigt til, at Havnen skulde kunne bære Udgifterne til

Afdrag og Forrentning af et Laan. Istandsættelsen fandt derpaa Sted for det ydede Laan, og i Sommeren 1919 opnaedes mellem Havnebestyrelsen og Sogneraadets Havneudvalg Enighed om de Vilkaar, paa hvilke Kommunen skulde overtage Havnen.

Denne skulde i den Tilstand, hvori den forefandtes, gaa over

Skovshoved Havn 1892.

Efter Maleri af ukendt Kunstner. (Øregaard Museum).

i Kommunens Eje med Aktiver og Passiver. Man respekterede det Gavebrev, hvori Etatsraad Suhr i sin Tid overdrog Fiskerne Havnen, gennem en Bestemmelse om, at Fiskeriforeningens Formand til enhver Tid skulde tilkaldes til de Havneudvalgsmøder, der skulde beskæftige sig med Havnens Anliggender, og at han, saafremt hans Mening divergerede fra Udvalgets, skulde have Ret til at lade den tilføre Protokollen, saaledes at den kunde blive forelagt det samlede Sogneraad.

Inden Overtagelsen kunde finde Sted, skulde fastsættes et nyt Sæt Havnetakster, idet det i Etatsraad Suhrs Gavebrev var bestemt, at de Takster, som i Fremtiden maatte fastsættes, ikke skulde kunne ændres i Tilfælde af Kommunens Overtagelse af Havnen. Dette fortolkedes saaledes, at Klausulen kun skulde

gælde Taksterne for Fiskerbaade, medens det til enhver Tid skulde være muligt at foretage en Regulering af Taksterne for Lystfartøjer og saadanne Brugsfartøjer, som ikke faldt ind under Fiskernes Erhverv.

Overdragelsen til Kommunen fandt Sted i November 1920.

Anlægget af Kystvejen nødvendiggjorde en Forlægning af Skovshoved Havn. Det er tidligere (S. 127) nævnt, at Amtet forpligtede sig til uden Udgift for Kommunen at anlægge en ny Havn af samme Dimensioner som den gamle, eller, om Kommunen ønskede en større Havn, at bidrage til Anlægget af denne med et tilsvarende Beløb, 321 000 Kr.

Den gamle Havn havde allerede i adskillige Aar været for lille i Forhold til Efterspørgselen efter Baadeplads. Navnlig fra Lystsejlernes Side var Kravene voksende; Trangen til Plads til Lystfartøjer havde affødt Projekter om et Havneanlæg i Tuborgbugten. Da tillige mange Lastbaade paa Grund af, at Vanddybden i Havnen kun var 2,5 m, maatte afvises, maatte det synes paakrævet, at der ved et Havneanlæg, der skulde være tilstrækkeligt for en længere Fremtid, blev taget Hensyn til disse Forhold, saaledes at en kommende Havns Dimensioner blev af betydelig større Udstrækning end Forgængerens. Paa Foranledning af Teknisk Udvalg udarbejdedes da af den tekniske Forvaltning to Projekter, et større og et mindre. Det største af Projekterne, der havde Indsejling mod Øst, gav Plads for en Forhavn paa 18 000 m² ud for Indsejlingen, et søndre Bassin paa 12 000 m², der skulde være Fiskeri- og Lastehavn samt kunne modtage en Del af Lystsejlerne, medens et nordre Bassin paa 13 000 m² udelukkende skulde rumme Lystfartøjer. Havnen vilde give Plads for 25 Fiskerbaade og 200 Lystfartøjer, og den vilde raade over 150 m Kajplads til Lastbaade. Vanddybden ved Kajerne skulde være 4 m. Dette Forslag rummede en Udvidelsesmulighed, idet Forhavnen, der skulde optage Bølgeslaget, vilde blive anvendelig som Havnebassin, naar en Dækmole blev anlagt uden for Havnen. Af Hensyn til Tang og andet drivende Materiale var Havnens Yderlinier ført jævnt skraanende ud fra Kysten, hvilket Nord og Syd for Havnebassinerne frembragte opfyldte Arealer, der kunde anvendes til henholdsvis Plads for en Kloakpumpestation og for Stejlepladser og Baadebyggerier.

Paa det andet Forslag var Havneindløbet tænkt liggende mod Syd som i den gamle Havn. Det vilde give Plads til et stort Bassin, men dette Projekt rummede ikke saa mange Baadepladser som det første, ligesom Arealerne i Land vilde blive betydelig mere indskrænkede.

Udsigt over Skovshoved med den nye Havn. Novico Luftfoto.

Anlægsudgifterne var for det første Projekt udregnet til ca. 629 000 Kr. foruden Amtets Bidrag, for det mindre til 415 000 Kr. Medens den gamle Havn i de nærmest foregaaende Aar havde arbejdet med et aarligt Underskud omkring 4 500 Kr., vilde man ved det første Projekt kunne regne med et rentemæssigt Driftsunderskud paa ca. 10 000 Kr. aarlig og ved det andet ca. 9 300 Kr., set paa Baggrund af Størrelsesforholdet en temmelig ringe Forskel.

Ved Sagens første Behandling i Kommunalbestyrelsen den 9. April 1935 indstillede Teknisk Udvalg enstemmigt, at man valgte det største af de to Projekter. Baggesen stillede imidlertid, støttet fra flere Sider, Forslag om en aaben Skitsekonkurrence om Havneprojekt i to forskellige Størrelser. Under Udvalgets

videre Forhandlinger herom, i hvilke Baggensen deltog, opnaaedes Enighed om, at man lod Konkurrencetanken bortfalde, men i Stedet for foreslog, at Kommunalbestyrelsen, om den ønskede det, æskede en Havnebygningseksperter Erklæring om det foreliggende Projekt. Ved Sagens 2. Beh. den 3. Sept. 1935 vedtoges det at bringe Havnen til Udførelse efter det største Projekt samt at lade dette forelægge en paa Havnebygningens Omraade særlig sagkyndig.

Havnebygmester G. Lorenz, hvem Forslaget derpaa blev forelagt, foreslog Ydermolerne flyttet noget længere ud, saaledes at Molehovederne anbragtes paa $\frac{1}{2}$ m større Vanddybde, at Afstanden mellem Molehovederne forøgedes fra 25 til 30 m og endelig, at de to Kajer, der skulde skille Forhavnen fra Bassinerne, forlængedes med 15 m, hvilket skulde kunne give mere Ro i Havnen. Med disse Ændringer, der vilde medføre en Udgiftsførelse paa ca. 100 000 Kr., vedtoges Forslaget endeligt den 28. Jan. 1936.

Anlægsarbejdet, der udførtes af Ingeniørfirmaet Kampmann, Kierulff & Saxild A/S, maatte foretages i flere Tempi. Af Hensyn til Kloakpumpestationen og den derfra førende Udløbsledning blev det nordre Bassin først anlagt, og Fartøjerne kunde ved den gamle Havns Opfyldning henvises hertil. Arbejdet paa-begyndtes i 1936, og i 1938 var Havnen fuldført. Ved Kommunens Foranstaltning blev Havnens Skraaninger mod Øst beplantet med Bukketorn og Skraaningerne mod Nord og Vest be-saet med Græs, og rundt om Baade- og Oplagspladser foreto-ges Randplantninger.

Efter at Kommunen i 1904 havde købt Hellerup Strandpark (S. 341 f.), udarbejdede Kommuningeniøren Planer til Opfyldning af Arealet og Anlæg af en Lystbaadehavn. Sagen kom dog først i 1908 til Behandling i Sogneraadet, der vedtog Anlæg af en Havn med et Vandareal paa 7 200 m². Indsejlingen var projek-teret mod Syd, og Bassinet skulde have Bolværk paa de tre Si-der, medens der paa Vestsiden skulde anlægges en Sandskraaning, paa hvilken Bølgeslaget kunde løbe af. Vanddybden i Bassinet var foreslaaet til 2,5 m. Havnen, der udelukkende var beregnet for Lystfartøjer, skulde med sine 300 m Bolværksplads kunne rumme ca. 100 Baade. Anlægget udførtes i Aaret 1910.

Ikke mindst paa Teknisk Forvaltnings Omraade har Kommunens enorme Befolkningstilvækst gennem den sidste Menneskealder stillet sine Krav. De tekniske Anlæg har ikke alene skullet holde Trit med Tilvæksten, men ogsaa paa mange andre Felter

Stadsingeniør V. A. Westergaard.

skullet være forud for denne, saaledes at de til enhver Tid kunde være i Stand til at løse de Opgaver, der kunde frembyde sig.

Ledelsen af hele det mangecartede, tekniske Apparat har i over 40 Aar, siden April 1901, været i Hænderne paa Stadsingeniør V. A. Westergaard. Til en Begyndelse i Kamp med forældede, smaa og brudstykkeagtige Anlæg, siden hen i et utrætteligt Arbejde for at skabe den bedst mulige Standard inden for den kommunale Teknik er Stadsingeniør Westergaard uden Tvivl den, der i stærkere Grad end nogen anden Enkeltperson har været med til at skabe Kommunens Ansigt.

Brandvæsen.

Faa og smaa var de Forholdsregler, der i landlige Egne indtil noget over Midten af 1800-Tallet var truffet til Bekæmpelse af Ildsvaade. En Forordning af 1792 paabød vel, at man ved Gaarde og Huse havde Spande, Stiger og Brandhager, men den Fremgangsmaade, man før Sprøjternes Tid var henvist til, at kaste Vandet paa med Spande, maatte blive ganske uden Formaaen over for et brændende Straatag.

I Gjentofte By var i 1840 som omtalt (S. 14) anskaffet en Kabinetsprøjte. Vand var der som Regel nok af i Søen, og hvis ellers det fornødne Mandskab til Vandbæring var til Stede, kunde Sprøjtens spæde Straale dog gøre lidt Virkning, men Ulykken var, at Sprøjten som oftest først naaede Brandstedet, naar der intet var at udrette. Naar Kirkeklokkerne klemte, og Byhornet lød, skulde alle Mand møde paa Brandstedet; man kikkede op mod Gjentofte Kirketaarn, hvor om Dagen en rød „Fane“ paa en Stang og om Natten en Lygte med rødt Glas angav, om Branden var i Nord, Syd, Øst eller Vest. Smakkegaarden havde Pligt til at køre med Sprøjten, og Distriktets Brandfoged, der var udnævnt af Birket, skulde paa Brandstedet tage Kommandoen over det Brandmandskab, der var mødt, ikke blot fra hans eget Distrikt, men ogsaa fra alle de nærliggende Landsbyer, indensøgs som udensøgs.

Sogneforstanderskabet var ikke meget velvilligt indstillet over for Anskaffelsen af Brandmateriel, maaske i Erkendelsen af, at det Udbytte, man der fik af en uønsket Belastning af Kommu-

nekassen, var ringe eller slet intet. Et Forslag, som Birket i Marts 1847 fremsatte om Anskaffelse af en Sprøjte til det i Sandhed brandfarlige Skovshoved, ignoreredes under det Synspunkt, at der var „tilstrækkeligt i Sognet“. Vangede har muligvis allerede paa dette Tidspunkt været udstyret med en Sprøjte; i hvert Fald kræver Branddirektøren i 1849 Skilte anskaffet til Vangede Sprøjte, og dette ublu Krav gaar man med til at fyldestgøre for Sognets Regning. Anskaffelsen af en Sprøjte til Ordrup var i 1853 udsat „paa Grund af Koleraen“(!), og først da Trængslerne med Ordrup Gadebrønd var til Ende (S. 26), ofredes de 300 Rdl. til Sprøjten.

Skovshoved var uden lokal Sprøjte indtil 1863, da man vedtog at yde 250 Rdl. til Afhjælpning af dette Savn. Ganske vist havde Etatsraad A. N. Hansen paa Øregaard lovet at stille sin private Kabinetsprøjte til Raadighed ved paakommende Brand i Skovshoved, men hvor meget vilde denne Hjælp være værd i en telefonløs Tid og i en Afstand som fra Øregaard til Skovshoved!

Det var Brandpolitiloven af 1862, der satte en Smule Fart i Tingene. Ogsaa Jægersborg havde nu faaet Sprøjte, saaledes at Sognet ejede i alt 4, og i 1868 blev Ole Andersen paa Ørnegaarden lavestbydende med 80 Rdl. for 2 fjedrende Sprøjtevogne til Gjentofte og Jægersborg. Men dette var ogsaa et haardt Indgreb i de 200 Rdl., der for dette Aar var afsat paa Budgettet til Brandværnsudgifter.

I 1873 afskaffedes Hornene og erstattedes med Brandtrommer. Meningsløsheden i de hyppige Alarmeringer til alt for fjerne Brande gik i disse Aar saa stærkt ind i Sogneraadets Bevidsthed, at det i 1880 søgte Birkedommerens Tilladelse til, at Brandfogederne i Kirkebyerne „ved Udridere søge nærmere Underretning om, hvor Ilden er i tvivlsomme Tilfælde, forinden der gjøres Alarm“.

Til Trods for Bevillingernes Karrighed har Sogneraadet dog haft et tydeligt Indtryk af, at man paa en eller anden Maade maatte søge Forbedringer hidført. Det blev da i November 1880 vedtaget, at et Udvalg, bestaaende af A. C. Rasmussen, Georg Nielsen, Niels Jacobsen og Pfeiffer, skulde udarbejde Forslag til en Nyordning af Sognets Brandvæsen. Disse Mænd saa virkelig lidt stort paa Forholdene og foreslog Ansættelse af lønnet Mandskab ved Sprøjterne, men denne Reform dræbtes af Am-

tets Modstand, og paa Birkets Cirkulære i 1885 angaaende Ud-nævnelse af en Brandinspektør maatte Sogneraadet da være i sin gode Ret til at afgive det tvære Svar, at man maatte formene „ikke nu at foretage nogen Forandring, før der i det hele kan træffes en bedre og mere tidssvarende Ordning af Brandvæsenet“.

Brandinspektør C. Bendz.

Aaret 1891 bragte en Bedring i Forholdene. Et af Stiftamtet fremsendt Forslag til en Omordning tiltraadtes i Hovedsagen af Sogneraadet, og det vedtoges, at hvert af Sognene Gjentofte og Ordrup skulde have sit faste Brandkorps, og hvert af disse Brandkorps skulde ledes af en Brandinspektør. Samtidig fik Hellerup en Sprøjte, der anbragtes i et Sprøjtchus ved Skolen paa Hellerupvej.

Noget var der altsaa naaet, men meget stod tilbage. Navnlig gik der alt for megen Tid, inden Slukningsmandskabet kom til Stede ved en Ildebrand. Saaledes anker „Ordrup Avis“ i 1894 over, at Ordrup Sprøjte ved Skjoldgaardens Brand den 12. April først mødte en Time efter Ildens Udbrud. Ved Søndre Ellegaards Brand 14 Dage senere kom Tilfældet uventet til Hjælp.

Indboet reddedes, ikke af Brandvæsenet, men af et Kompagni Gardere, der under Kommando af Prins Christian holdt Øvelser i Nærheden.

Den Mand, der omsider gav Stødet til, at en rationel Ordning at Kommunens Brandvæsen blev taget op til Behandling, var

Mandskab og Udrykningsmateriel ved Bolgebliksgaragen i Hellerup.

Bankbestyrer Th. Krüger. Gennem ham fremførtes i Sogneraadet det voksende Hellerups Krav om et Brandværn, og den 7. August 1900 beskikkedes Vejassistent C. Bendz som Brandinspektør med den Opgave saa godt som Forholdene tillod det at organisere et Brandvæsen.

Efter Bendz' Forslag oprettedes for hvert af de 4 Brandfoged-distrikter et lille, frivilligt Brandkorps paa 6–7 Mand. Hvert af Korpsene udrustedes med 500 Fod Slange, monteret paa en særlig konstrueret Slangevogn, der ikke var tungere, end at 2 Mand kunde trække den. Hellerup Brandkorps kom endvidere til at disponere over 2 private Motorcykler, og naar Slangevognen hægtedes paa en af disse, kunde man præstere en virkelig „hurtig Udrykning“. Vandværksanlægget havde muliggjort Opstillingen af Brandhaner, saaledes at de gamle Sprøjter ikke mere behøvedes, idet Vandværkstrykket gav Straalen en betyde-

ligere Effektivitet. Endelig anskaffedes en til Hesteforspand beregnet Redningsstige, der stationeredes i Hellerup.

Disse frivilligt organiserede Brandkorps blev Gennemgangsled til faste Brandkorps i de 4 Distrikter, Hellerup, Gjentofte, Ordrup og Skovshoved, oprettet 17. Maj 1902, og efter Vandforsyningsens Udstrækning til Vangede i 1902 og Jægersborg i 1903 oprettedes der ogsaa Brandkorps paa disse to Steder. De faste Brandkorps lønnedes med et mindre Honorar for Udrykninger og Øvelser, og der anskaffedes Brandhjelme, Uniformsfrakker og Bælter. Uniformsbenklæder indførtes fra 1903.

Da Hellerup Sprøjtehus fjernedes ved den nye Kommuneskoles Opførelse i 1902, blev Brandmateriellet midlertidig anbragt i Søndre Onsgaards tidligere Svinehus og Vognport ved Hellerupvej, indtil det fandt blivende Sted i en Bølgebliksgarage, som Kommunen lod indrette paa et lejet Areal paa Hellerupvej Nr. 15.

Alarmeringen, der hidtil var foregaaet ved mundtlig Tilsigelse, skete fra 1903 i Hellerup, Gjentofte, Ordrup og Skovshoved ved elektriske Klokker, saaledes at Styrkerne nu kunde samles betydelig hurtigere.

Sogneraadet vedtog i Januar 1904 at nedsætte et Brandudvalg, hvis Formand blev P. Jual Steen. Denne, der havde været Krüger en virksom Støtte i de første Bestræbelser for at tilvejebringe en forsvarlig Ordning, videreførte den Linie, som lidt efter lidt næsten umærkeligt var blevet lagt, at Hellerup Brandkorps skulde være Kærnen i Kommunens Brandvæsen, og at nyanskaffet, moderne Brandmateriel derfor stationeredes i Hellerup, medens man dog samtidig opretholdt de lokale Brandkorps rundt om i Kommunen. Allerede i 1905 anskaffedes Automobil til Udrykningerne paa et Tidspunkt, da Landets øvrige Brandvæsener kørte med Hesteforspand, og to Aar efter blev Gjentofte Kommune Ejer af Nordens første Automobilsprøjte, en Suge- og Trykpumpe, for hvis Indretning Brandinspektør Bendz havde Æren. Det var da meget tragisk, at Bendz ikke naaede at se Sprøjten i Virksomhed, idet han døde i September 1907, samme Dag som hans Sprøjte blev præsenteret for Offentligheden ved en stor Opvisning.

Det havde blandt Brandfolkene været ventet, at man vilde vælge Bendz' Efterfølger i deres egne Rækker. Da Sogneraadet

imidlertid i Novbr. 1907 vedtog at konstituere Bygningsinspektørens Medhjælper, Arkitekt, Løjtnant E. Norup, som Brandinspektør og Formand paa Vandværket M. J. Nielsen som Vicebrandinspektør, vakte det i Brandkorpserne en stærk Misfornøjelse. Brandfolkene samledes til et Protestmøde paa Jernbane-

Brandchef E. Norup.

pavillonen i Charlottenlund; Udrykningsmateriellet havde de medbragt og parkeret det udenfor, saa det kunde være ved Haanden, om en Alarmering skulde finde Sted. Der faldt haarde Ord imod Sogneraadet; ogsaa „Løjtnanten“ syntes man at have faaet galt i Halsen. „Vi vil ikke være Rekrutter!“ blev der raabt. En Opsigelse fra hele Korpset laa underskrevet, færdig til Afsendelse. Sogneraadet, der var indbudt til Mødet, var kun repræsenteret ved een Mand, Stenhugger H. F. Frederiksen, som imidlertid ved en rolig og besindig Optræden forstod at gyde Olie paa de oprørte Vande, saaledes at Opsigelsen holdtes tilbage, og Forhandlinger kom i Stand. En ny Overenskomst blev sluttet med Mandskabet, og Gemytterne faldt atter til Ro.

Wiggo J. Andersen havde i 1907 afløst Juul Steen som Brandudvalgets Formand. Det faldt i hans Lod at gennemføre Indretningen af en moderne Brandstation. Paa Hellerupvej, over for Søndre Onsgaards tidligere Plads, opførtes i Aarene 1908—09 en af Arkitekt Rasmus Jensen projekteret Brand- og Politistation, der indviedes den 7. Novbr. 1909. Samtidig forsvandt de gamle, nu ubenyttede Sprøjtehuse i Ordrup og Skovshoved, medens Gjentofte Sprøjtehus, der endnu eksisterer, blev overladt Vejvæsenet til Redskabsrum.

Fra 1. April 1909 havde Parkov overtaget Hvervet som Brandudvalgsformand, en Stilling, han derefter beklædte i 25 Aar. Brandforsikringsselskaberne, der endnu, imens Bendz var Brandinspektør, havde bidraget med en Trediedel af Brandvæsenets Udgifter, og hvis Tilskud paa dette Tidspunkt var ca. 5 000 Kr., ønskede nu en ændret Beregning af dette, men det lykkedes foreløbig at henholde denne Ændring i 5 Aar. Da Sogneraadet ved de endelige Forhandlinger i 1917 fandt Forsikringsselskabernes Tilbud ganske uantageligt, afbrødes Forhandlingerne, hvorefter Tilskudet helt bortfaldt.

Beboernes Mødepligt i Brandtilfælde havde ikke været krævet gennemført siden Dannelsen af de frivillige Brandkorps. Den bortfaldt officielt efter Vedtagelsen af en ny Brandvedtægt i 1909.

De følgende Aar bragte stadige Forøgelse og Moderniseringer af Materiellet. I 1910 opstilledes Alarmskabe, i 1911 anskaffedes en ny, stor Motorsprøjte med 6 Straalør og i 1913 en Officersvogn. En Fornyelse af Brandvedtægten i 1912 medførte Nedlæggelsen af Brandkorpsene i Vangede, Jægersborg og Skovshoved, medens Korpsene i Gjentofte og Ordrup stadig skulde eksistere som Reserve. M. J. Nielsen frairaadte som Vicebrandinspektør med Udgangen af 1914 og efterfulgtes af Ingeniør, cand. polyt. Carl Larsen.

Fra 1921 blev Reservemandskabet i Ordrup og Gjentofte afskediget, og alt Mandskab og Materiel samledes herefter i Hellerup. Medens tidligere kun Brandinspektør, Vicebrandinspektør og Chauffører havde fast Ansættelse, var nu 12 af den samlede Brandstyrkes 26 Mand fastansatte. De øvrige 14, der ikke havde fast Vagt paa Stationen, lønnedes med Halvdelen af den vedtægtsmæssige Løn.

En ny Brandpolitilov af 1926 nødvendiggjorde betydelige Ændringer i Kommunens Brandvedtægt. Herigennem opnaaede Gjentofte Brandvæsen Ligestilling med Brandvæsenerne i de to andre Hovedstadskommuner. Brandinspektoren og hans Stedfortræder benævnes herefter Brandchef og Vicebrandchef.

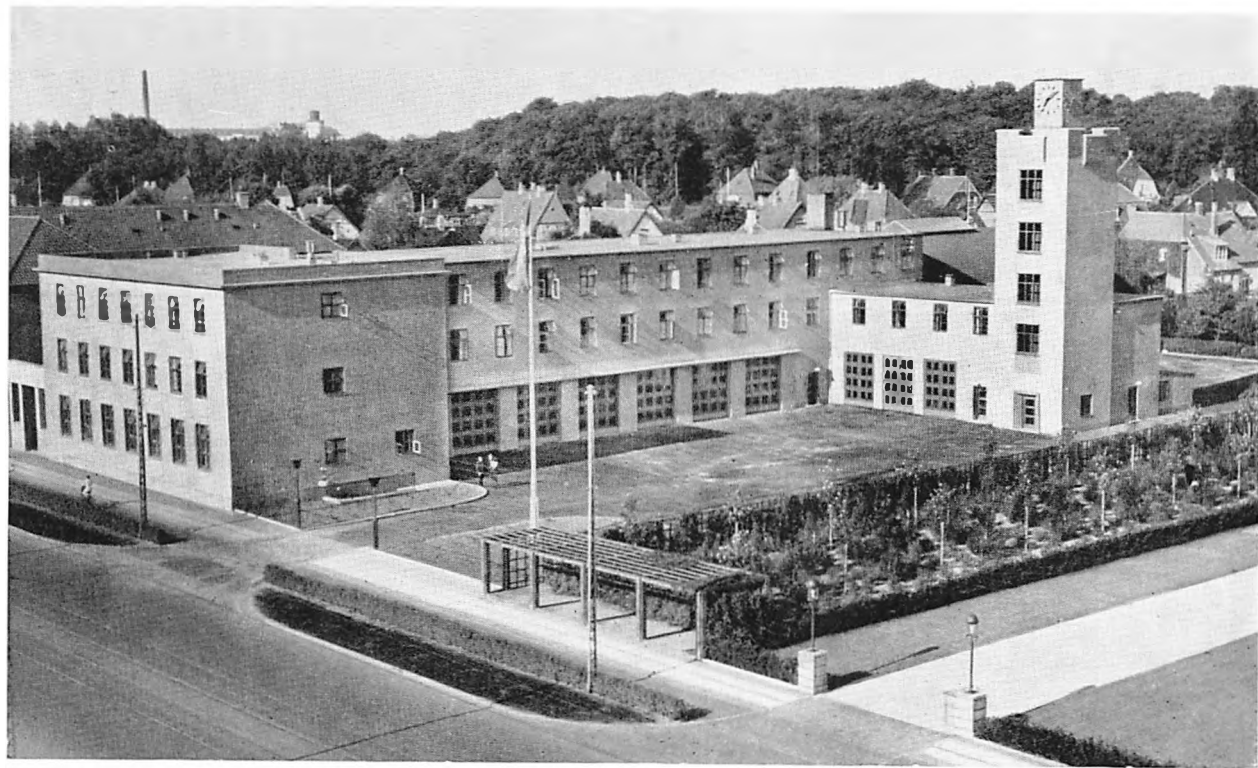

Brandchef Carl Larsen.

Brandfogeddistrikterne, hvis Antal efterhaanden var vokset til 13, ophævedes, og Brandfogedinstitutionen bortfaldt. Brandfogedernes Tilsynspligt overgik til de autoriserede Skorstensfejermestre, der har Ansvar over for Brandvæsenet.

Et moderne Alarm- og Signalsystem indbyggedes i 1917 under Vicebrandchef Larsens Ledelse paa Hellerup Brandstation.

Med Udgangen af Maj 1935 tog Brandchef Norup sin Afsked efter godt 27 Aars Virksomhed. Den kolossale Udvikling, Kommunen gennemgik i dette Spand af Aar, havde stillet store Krav til Brandvæsenets Ledelse; en almindelig „Følgen med“ vilde under disse Omstændigheder have været ensbetydende med at være bagefter. Det maa da i første Række tilskrives Brandchefens Fremsyn og energiske og myndige Ledelse af

Brandstationen, set fra Bernstorffsvej.

Korpset, naar dette til enhver Tid var i Stand til at magte de Opgaver, det stilledes over for, ofte Brande af meget alvorlig og farlig Karakter. Da Brandchef Norup efter den voldsomme Brand paa Petroleumsselskabets Plads i Hellerup i 1923 (S. 365) belønnedes med Ridderkorset af Dannebrogsoordenen, maatte alle føle, at denne Udmærkelse var rettelig anbragt.

Efter Brandchef Norups Afgang rykkede Vicebrandchef Carl Larsen op paa Chefsposten, og Ingeniør, cand. polyt S. Gansted ansattes som Vicebrandchef.

I Brandstationen i Hellerup, der forlængst var udvidet med to tilstødende Villacr paa henholdsvis Svanemøllevej og Hellerupvej, var Pladsen efterhaanden blevet mere og mere kneben. En yderligere Udvidelse paa Stedet vilde, selv om den teknisk havde været mulig, ikke kunne anses for praktisk, idet Beliggenheden var for ucentral, efter at Tyngdepunktet i Kommunens Bebyggelse ikke mere kunde siges absolut at ligge i Hellerup. Brandudvalget, hvis Formand efter Parkovs Afgang er Borgmester Aage E. Jørgensen, foreslog da i 1936, at der skulde opføres en ny Brandstation ved Bernstorffsvej, enten som en Sydfløj til det nye Raadhus eller som et selvstændigt Komplex paa en Grund, Kommunen ejede umiddelbart Syd for Raadhusgrunden. Ved Forslagets 2. Behandling vedtoges det førstnævnte Alternativ, en Vedtagelse, der dog det følgende Aar ændredes, saaledes at Brandstationen opførtes som en selvstændig Bygning efter Tegning af Raadhusets Arkitekt, Thorvald Jørgensen.

I Brandstationens Fløj mod Bernstorffsvej er indrettet Telegrafstue, Kontorer og Boliger for Brandchef og Vicebrandchef. Oven over den store Garagehal, der optager hele Sydfløjens Underetage, findes Brandmandskabets Opholdsrum, Soverum og Badeanstalt. Fra de øvre Etager fører Glidestænger gennem Aabninger i Etageadskillelserne ned til Garagehallen, saaledes at Brugen af Trapper helt kan undgaas ved Udrykninger. Taarnfløjen mod Vest rummer ligeledes en Garagehal; over denne ligger Mandskabets Gymnastiksal. Taarnet er indrettet dels til Øvelsesbrug og dels til Slangetørring. Ved Brandalarm registrerer et elektrisk Apparat med Sekunds Nøjagtighed, hvor

lang Tid der forløber fra det Øjeblik, da Alarmen indgaar, til Slukningstoget forlader Brandstationen. Saa snart Alarmklokkerne lyder, glider de store Garageporte automatisk til Side, gennem et Højttaleranlæg annonceres Brandstedets Beliggenhed, og en Seddel med Brandstedets Adresse udleveres til Føreren af det først afgaaende Køretøj.

Blandt de Brande, der i Aarenes Løb har krævet størst Indsats af Brandvæsenet, maa navnlig to fremhæves: Branden i Gjentofte den 5. Maj 1913 og Branden paa „Det Danske Petroleums Aktieselskab“'s Plads ved Tuborg Havn den 28. November 1923.

I den stærkt sammenbyggede og brandfarlige Del af Gjentofte By, Kvarteret Nord for Mitchellsstræde, opstod Brand den nævnte Dag om Eftermiddagen ved Femtiden. Da Motorsprøjten 7 Minutter efter Alarmeringen kom til Brandstedet, var det hele et rygende Baal. De gamle, straatækte Huse stod ikke til at redde; Brandvæsenets Hovedopgave maatte blive en Begrænsning af Ilden. Til Assistance ved Afspærring og Redning af Indbo gjorde tilkaldt Militær fra Jægersborg og Garderhøjfortet god Fyldest. Branden var en Katastrofe for Beboerne. 16 Huse var nedbrændt, og 120 Mennesker var blevet husvilde. Oberst Parkov, der kom til Stede ved Branden, foranledigede, at de brandlidte indkvarteredes dels i den store Sal paa Gjentofte Hotel, dels paa Sygehjemmet „Salem“. Bospisningen blev indtil videre foretaget for Kommuncens Regning.

Branden paa Petroleumsselskabets Plads var uden Sammenligning den farligste, Gjentofte Brandvæsen nogensinde har været stillet over for. Der var opstaaet Ild i en Træbygning, beliggende i umiddelbar Nærhed af Tapperiet, der indeholdt Mængder af Petroleum og stod i Forbindelse med to store Petroleumskølebeholdere. Alt disponibelt Mandskab og Materiel sættes ind paa den Opgave at begrænse Ilden til den brændende Bygning, idet en Antændelse af Tapperiet vilde betyde en Katastrofe, hvis Omfang ingen kunde overse. Fra Kjøbenhavns Brandvæsen tilkaldtes Assistance af 2 Motorsprøjter; ogsaa Tuborgs Brandvæsen deltog i Arbejdet, og Kjøbenhavns Havnevæsen holdt sig klar med Slukningsdampere. Efter 30 Timers

haardt Arbejde kunde Brandvæsenet køre hjem. Det havde vundet en Sejr, af hvilken der gik Ry over hele Landet.

Den af Krigssituationen nødvendiggjorte Luftværnstjeneste er henlagt under Brandvæsenet og har for dette betydet et forceret Arbejde dels med Indrettelse af Tilflugtsrum, dels med Uddannelsen af de til Civilbeskyttelsen indkaldte Værnepligtige.

Økonomi og Skattevæsen, Kirker og Kirkegaarde.

Kommunens Økonomi indtil Aarhundredskiftet.

Det vilde ikke med Rimelighed kunne ventes, at et Sogneforstanderskab, hvis Flertal var ganske uforsøgt i offentlig Virke, skulde være i Stand til fra første Færd at anlægge en kommunal Økonomi paa længere Sigt. Selv om disse „Sognets bedste Mænd” gennemgaaende var velstaaende, eller maaske netop derfor, følte de sig mindre som Sognestyrere end som Skatteydere, der ikke burde lade nogen Lejlighed gaa fra sig til at løse Skatteskruen, naar Muligheden derfor var til Stede. Naar kun to Sogneforstandere i et Aar, da Fattiggassen bugnede, var stemt for at skabe en Beholdning til Imødegaaelse af uforudsete Vanskeligheder, har Flertallet ikke villet erkende, at Undladelsen af denne Forsigtighedsregel kunde komme til at sive til dem ved senere Lejligheder (S. 32).

Paa Baggrund af denne Indstilling kommer Tredelingen af Sognets Økonomi i Fattiggasse, Skolekasse og Kommunekasse til at virke dobbelt uelastisk. Trods en velstillet Fattiggasse og en hæderligt afbalanceret Skolekasse kunde et Sogneforstanderskab som skildret S. 33 staa med en saa haardt skrabet Kommunekasse, at der ikke var Dækning for en Arbejdsløn paa to Snese Rigsdaler. Og da Amtet i Marts 1849 rykkede Kom-

30 000 Rdl. eller en Nettoformue paa 29 853 Rdl. 90 Sk., hvilket er 7 Rdl. 17½ Sk. pr. Indbygger.

Med Indførelse af Sogneraad fra Begyndelsen af 1868 gik de 3 Kasser op i en højere Enhed. Der udarbejdedes hvert Aar et samlet Budget, og Kommunens Økonomi blev mere overskuelig. Budget og Regnskab for dette Sogneraadens første Virkeaar findes aftrykt omstaaende.

Blandt Skatteydernes Afgifter til de 3 Kasser indtog Fattigskatten en afgjort fremtrædende Plads. Skatteligningen var fra Begyndelsen foretaget for et Aar ad Gangen, men fra 1849 gik man over til halvårsvis Ligning. Om Ligningen af Fattigskatten meddeler Forhandlingsprotokollen den 6. Juni 1853:

„For at kunne affatte Fattigligningen for sidste Halvaar saavidt muligt efter Ydernes Formue og Lejlighed besluttede man at indbyde følgende Beboere til at deltage i Ligningen: Gaardejer Rotwitt, Snedker Svendsen, Gaardmand Nelaus Petersen, Smed Hans Jonassen, Gaardmand Anders Florentzen, Slagter Carstensen og Fisker Peter Petersen Beck.”

Selv om dette Arrangement har et noget uofficielt Tilsnit, bærer det dog i sig Spiren til en senere Tids Ligningskommission.

Skatten til det almindelige Kommunalvæsen var lignet dels paa Hartkornet, dels efter Formue og Lejlighed; Delingsforholdet fastsattes efter „vedbørligt Hensyn” til de to Skatteobjekter og lignedes med $\frac{1}{4}$ paa Hartkornet og $\frac{3}{4}$ efter Formue og Lejlighed. Efter Landkommunalloven af 1867 forlangtes denne Deling foretaget med et af Amsraadet godkendt, for 3 Aar ad Gangen vedtaget Forholdstal. Gennem dette Forholdstals Ændringer i Løbet af Aarhundredets sidste Fjerdedel afspejles tydeligt den Udvikling, der i Henseende til Befolkningens Tal og Art finder Sted i Gjentofte Kommune i dette Tidsrum. Hartkornsejerne indsaa nemlig hurtigt, at den tilflyttende Villabefolknings Indkomster var et belejligt Skatteobjekt, og at en stærkere Udnyttelse af dette vilde bidrage betydeligt til at aflaste dem selv. I 1870 stiller saaledes Hans Hansen, Bregnegaard, Forslag om fra det følgende Aars Begyndelse at forandre Forholdet til $\frac{1}{5}$ mod $\frac{4}{5}$, og dette vedtoges med Hartkornsejernes Stemmer mod Haandværkernes. Mærkeligt nok glider man 3

Kommunens Budget

Indtægt:	Specialsum		Hovedsum	
	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.
Forventet Overskud fra forrige Aar			500	00
Indtægt af Capitaler, Eiendomme o. Desl.				
Rente af Capital 7350 Rdl.	294	00		
1½ Sk. Afgift af tiendeydende Hartkorn	5	47	299	47
Paalignede Skatter.				
Paa Hartkorn	3 196	16		
„ Formue og Leilighed	11 702	68	14 898	84
Tilskud fra andre Sognekommuner til Fællesanl.				
Fattigvæsenet vedrørende (Kongens Bidrag)	100	00		
Tilskud til Districtshestehold ¹⁾	48	00	148	00
Tilskud fra:				
Statskassen (13 Fv. Bøgebrænde og 28 500 Tørv)	219	00		
Skolefonden	160	00	379	00
Andre Indtægter.				
Afgifter og Kjendelser efter Næringsloven	325	00		
Salg af Fattiges Efterladenskaber	10	00		
Refusion til Hartkornskassen for Districtsh.	500	00		
Indtægt for Tilladelse til at afholde Dands			845	00

---

17 070 31

---

¹⁾ Militærheste, der efter en kortvarig Tilridning udstationeredes og derpaa kun var til Tjeneste under Manøvrer.

for Aaret 1868.

	Specialsum		Hovedsum	
	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.
Udgift:				
Renter og Afdrag paa Laan				
Renter	67	64		
Afdrag	352	00	419	64
Fattigvæsen.				
Udgifter ved Fattiges Forsørgelse	7 000	00		
Tilskud til de Fattiges Kasse	1 200	00	8 200	00
Skolevæsen.				
Skolelærernes Lønninger og Emolumenter	3 152	15		
Andre ordinære Udgifter	461	00	3 613	15
Veivæsen.				
Grundforbedring af Biveie	700	00		
Bro og Steenkistearbejder	100	00		
Vedligeholdelse af Biveie	200	00	1 000	00
Brandvæsen, Sproitehold o. desl.			200	00
Districtshestehold			80	00
Vand og Hegns Syn			4	00
Tilskud til Amtsfattigkassen			10	72
Tilskud til Amtsrepartitionsfonden			1 555	38
Udgifter ved Sogneraadet			100	00
Andre Udgifter.				
Brevbæring og Budløn	210	00		
Porto, Skrivematerialier, Locale m. m.	50	00		
Uforudsete Udgifter	600	00		
Refus. t. Hartkornskassen for Districts- hestene	500	00	1 360	00
Forventet Overskud			527	42
			<hr/>	<hr/>
			17 070	31
			<hr/>	<hr/>

Kommunens Regnskab

<i>Indtægt</i>	Specialsum Rdl. Sk.	Hovedsum Rdl. Sk.
Overskud fra forrige Aar		1 842 6½
Indtægt af Capitaler, Eiendomme o. desl.		
Rente af frugtbarjorte Capitaler	294 00	
1½ Sk. Afgift af tiendeydende Hartkorn	5 47	299 47
Paalignede Skatter.		
Paa Hartkorn	3 314 76	
Paa Formue og Leilighed	10 989 70½	14 304 46½
Tilskud fra:		
Statskassen (13 Fv. Bøgebr., 28500 Tørv) .	219 00	
Skolefonden	160 00	379 00
Andre Indtægter.		
Afgifter og Kjendelser efter Næringsloven	549 00	
Bøder	116 25	
For Dands, Godtgj. f. Districtsheste m. m.	250 16	
Refusion af Fattigudgifter m. m.	271 38	1 186 79
Overordentlig Skat efter Lov af 25. Juli 1867		5 025 28

---

23 037 07

---

for Aaret 1868.

Udgift:	Specialsum		Hovedsum	
	Rdl.	Sk.	Rdl.	Sk.
Renter og Afdrag paa Laan.				
Renter	78	38		
Afdrag	353	20	431	58
	<hr/>			
Fattigvæsen.				
Udgifter ved Fattiges Forsørgelse . . .	7 568	31½		
Tilskud til de Fattiges Kasse	1 129	36	8 697	67½
	<hr/>			
Skolevæsen.				
Skolelærernes Lønninger og Emolumenter	3 235	50		
Andre ordinære Udgifter	532	52	3 768	02
	<hr/>			
Veivæsen.				
Grundforbedring af Biveie	1 032	48		
Bro og Steenkistearbejder	508	85½		
Vedligeholdelse af Biveie	275	00	1 816	33½
	<hr/>			
Brandvæsen, Sprøitchehold o. desl. . .			102	84
	<hr/>			
Districtshestehold.				
Udgifter ved Communens egne Districtsheste	502	46		
Tilskud til andre Sognecommuner . . .	13	00	515	46
	<hr/>			
Vand og Hegns Syn			9	48
Foreskudte Fattigudg. vedk. andre Communer			271	38
Tilskud til Amtsfattiggassen			10	68
Tilskud til Amtsrepartitionsfonden			1 555	38
Udgifter ved Sogneraadet			100	00
	<hr/>			
Andre Udgifter.				
Brevbæring og Budløn	233	32		
Porto, Skrivematerialier, Locale m. m. .	71	28		
Uforudsete Udgifter	215	42		
Statskassens Andeel i Afg. eft. Næringsl.	262	48		
Indbetaling til Statsk. af overord. Skat .	4 198	44	4 980	94
	<hr/>			
Overskud ved Aarets Udgang			777	30
	<hr/>			
			23 037	07
	<hr/>			

Kommunens Status

pr. 31. 12. 1870.

Formue og Eiendele.

Fattighusene med Inventarium	2 700 Rdl.
Skolerne med Jord og Inventarium	20 000 „
Sprøitehusene med Inventarium	500 „
Kapitaller, indvundne ved Salg fra Hvidøre og Vangede Skoler, resp. 4 400 og 950 Rdl. i 4 % p. a., rente- bærende Papirer, tils.	5 350 „
Den Meyerske Legatkapital	2 000 „
Strømpevæversvend H. P. Petersens, Sognet af Fattig- lem A. T. tiltransporterede Panteobligation, til Rest pr. ult. December 1870	225 „
	<hr/>
	30 775 Rdl.

Gjæld.

Til Gjentofte-Lyngby Hospital if. Obligation af 7. Sep- tember 1865, Rest	400 Rdl.
Til Do. Do. if. Obligation af 17. December 1852, Rest	120 „
Til Do. Do. if. Obligation af 28. Juni 1850, Rest . .	100 „
Til Roeskilde Domkirke, afdrages med 28 Rdl. 58 Sk. halvaarlig	151 „ 6 Sk.
Afdøde Skolelærer Petersens Bo, afdrages med 100 Rdl. aarlig	150 „
	<hr/>
	921 Rdl. 6 Sk.

Aar senere tilbage til det gamle Delingsforhold, men Reaktionen indtræffer, da Forholdet i 1877 sættes til $\frac{1}{6}$ paa Hartkorn mod $\frac{5}{6}$ paa Formue og Lejlighed, og denne Linie fortsættes i stedse stærkere Stigning indtil Aarhundredets Udløb. Fra 1882 opkræves Skatten med $\frac{1}{7}$ mod $\frac{6}{7}$, og samme Forhold fastsættes i 1886 og 1889, men i Slutningen af sidstnævnte Aar opnaar Sogneraadet Aamtsraadets Tilladelse til en Ændring til $\frac{1}{8}$ mod $\frac{7}{8}$ for Resten af denne Periode. Fra 1895 bliver Forholdet 1:10 og fra 1898 1:15. Med Aarhundredets Udløb er Hartkornsejernes kommunalpolitiske Rolle i det væsentlige udpillet.

Med den voksende Bebyggelse følger nye Krav og et stigende Behov, der kræver Optagelse af Laan: nye Skoler i Ordrup, Skovshoved og Vangede, begyndende Vejbelysning, Kloakering og Renovationsudførelse. Ved Udgangen af 1889 var Kommunens Gæld 143 000 Kr., hvilket til Forrentning og Afdrag krævede ca. 16 000 Kr. aarlig. Ved denne Tid gennemførtes tillige i Kommunen en Afløsning af Højtidsøfret. Efter Overenskomster mellem Sogneraadet og de offerberettigede (Sognepræsten og de Lærere, der forrettede kirkelig Tjeneste), fastsættes Afløsningsvederlaget til 2 400 Kr. aarlig til Præsten og 2 400 Kr. til Deling mellem Lærerne. Denne Sum skulde udredes direkte af Kommunens Kasse uden nogen særlig Ligning i den Anledning. Da Kommunekassen i en længere Periode af 1889 havde haft en Underbalance paa ca. 30 000 Kr., dækket dels ved en Kassekredit paa 10 000 Kr. i Kjøbenhavns Handelsbank, dels ved midlertidige Tilskud fra Sogneraadets Medlemmer, medførte disse forskellige Årsager, at Skatteligningen for 1890 forhøjedes ganske antageligt, Hartkornsskatten fra 20 til 24 Kr. pr. Td. og Formue- og Lejlighedsskatten med ca. 30 pCt.

Lige ved Aarhundredets Udgang fik Gjentofte Kommune sit første større tekniske Anlæg, Vandværket ved Mantziusvej. Dette krævede til Gengæld Optagelsen af Kommunens første virkelig store Laan, 600 000 Kr., der opnaaedes i „Bikuben“'s Sparekasse. Til Trods herfor kunde Kommunen gaa ud af 1800-Tallet med en Nettoformue paa 226 675 Kr.

Til Sammenligning med Regnskabet fra 1868 aftrykkes et Udtog af Driftsregnskabet for Aaret 1899.

Driftsregnskabet

Indtægt:	Specialsum		Hovedsum	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overskud fra forrige Aar			641 243	79
Indtægter af Kapitaler, Ejendomme o. desl.				
Rente af frugtbargjorte Kapitaler	16 551	13		
Indtægt af fast Ejendom	5 727	97	22 279	10
Paalignede Skatter.				
Paa Hartkornet	11 004	67		
Efter Formue og Lejlighed	190 809	96	201 814	63
Tilskud fra:				
Statskassen (Brændsel til Skolerne m. m.)	552	00		
Amtsfattiggkassen (til Sindssygepleje)	600	94	1 152	94
Andre Indtægter.				
Kendelser eft. Næringsl. og af off. Dans	13 426	28		
Bøder	603	48		
Statstilskud t. Alderdomsunderstøttelsen	8 287	31		
Renovationsafgifter	17 758	00		
L. E. Bruuns Bidrag t. Bernst.rendens Lukn.	12 000	00		
Refusioner for Oprens. af off. Vandløb	1 076	92		
Forskelligt	932	11	54 084	10

for Aaret 1899.

Udgift:	Specialsum		Hovedsum	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Renter	26 864	56		
Afdrag	113 195	94		
Diverse Omkostninger	28	21	140 088	71
Fattigvæsen.				
Udgifter ved Fattiges Forsørgelse	23 500	65		
Tilskud til „Stolpegaarden“	10 834	57	34 335	22
Skolevæsen.				
Lærernes Lønninger og Emolumenter	16 945	05		
Statens Brændselstilskud	552	00		
Andre ordinære Skoleudgifter	4 289	10		
Tilskud til Haandgernings-skoler	1 270	00		
Tilskud til private Skoler	3 121	49	26 177	64
Vejvæsen.				
Grundforbedring af Biveje	773	44		
Bro- og Stenkistearbejder samt Kloakker	20 232	31		
Vedligeholdelse af Biveje	27 536	83	48 542	58
Brandvæsen			284	94
Vand- og Hegnsyn			57	40
Tilskud til Amtsfattiggassen			21	41
Tilskud til Amtsrepartitionsfonden			10 774	50
Udgifter ved Sogneraadet.				
Lønninger til Kasserer, Sekretær og Assistent	3 400	00		
Listeføring m. m.	335	25	3 735	25
Andre Udgifter.				
Kontor, Telefoner, Skatteopkrævning, Avertering	6 025	62		
Alderdomsunderstøttelse	19 730	14		
Vandværkets Anlæg	261 256	86		
Sundhedskommissionen	667	08		
Renovation	20 663	92		
Kirker og Kirkegaarde	18 114	94		
Offentlig Belysning	10 169	60		
Afløst Præstefier	2 400	00		
Tilskud til Politi	2 800	00		
Vandløb	980	00		
Tilskud til forskellige Formaal	2 123	00		
Forskelligt	2 493	19	347 424	35
Overskud til Regnskab 1900.				
Restancer	972	13		
Kontant Kassebeholdning	308 160	43	309 132	56
			<u>920 574</u>	<u>56</u>

Administrationsbygningen i Jægersborg.
Inden for Jernvinduet stod Kommunens Pengeskab.

Inkassationen af Skatter og Afgifter skete gennem 1800-Tallet under vekslende Fremgangsmaader. Sognet var i 1842 blevet delt i 4 Opkrævningsdistrikter, og Opkrævningen foretoges af 4 Sogneforstandere. Paa Foranledning af Amtsraadet ansattes i 1848 en lønnet Skatteopkræver, der skulde foretage Inkassationen af samtlige Skatter og Afgifter. Da Kommunen fra 1873 havde faaet Kontor paa Jægersborg, fraveg Sogneraadet efter Forslag af Ole Bech og Sigersted den hidtidige Ordning og besluttede, at Skatteyderne fremtidig skulde indbetale deres Skatter paa Kontoret. Dette vandt afgjort ikke Bifald hos Beboerne, og navnlig var Hellerupperne utilfredse med at skulle gaa den lange Vej til Jægersborg for at blive af med Skatten. Efter 2 Aars Forløb blev det derpaa vedtaget at vende tilbage til det oprindelige System, og dette bibeholdtes gennem Resten af Aarhundredet.

Under den stærke Udvikling.

Gjentofte Kommune rummede den 1. Febr. 1901 inden for sine Grænser 14 673 Indbyggere, et Tal, der var næsten fordoblet siden 1891. Denne Befolkningstilvækst maatte ganske naturligt stille hidtil ukendte Krav til Kommunens tekniske Anlæg; Vandværket var det eneste større Foretagende, Kommunen indtil dette Tidspunkt havde vovet sig i Lag med. Der er tidligere gjort Rede for, hvor ringe en Udvikling der indtil Aarhundredets Udløb havde fundet Sted paa alle de Omraader, der nu sorterer under Kommunens tekniske Forvaltning.

De fleste af de bestaaende Skoler var ganske utidssvarende, og selv med Oprettelsen af Hellerup Skole i 1892 var det meget beskedne Krav, der i Forhold til Folketallet hidtil havde været stillet til de offentlige Skolers Rammer, idet langt den overvejende Del af den tilflyttende Befolkning sendte Børnene til københavnske Privatskoler eller lod dem søge de enkelte private Skoler, der bestod inden for Kommunens Grænser.

Endelig var de Rammer, hvorunder den voksende Administration arbejdede i Lokalerne paa Jægersborg, over al Forstand snævre.

Det var ganske uundgaeligt, at en ung Kommune som Gjentofte, der var ude i en voldsom Vækst, maatte optage betydelige Laan til Udførelsen af de Anlæg, Udviklingen saa hurtigt førte med sig. Foruden Forøgelsen af Vandværkets Forsyningsomraade og Udvidelsen af det offentlige Vejnet og dets Belysning havde Kommunen udført betydelige Kloakanlæg og Anlæg af en Kirkegaard i Hellerup samt opført et Raadhus og nye Skoler

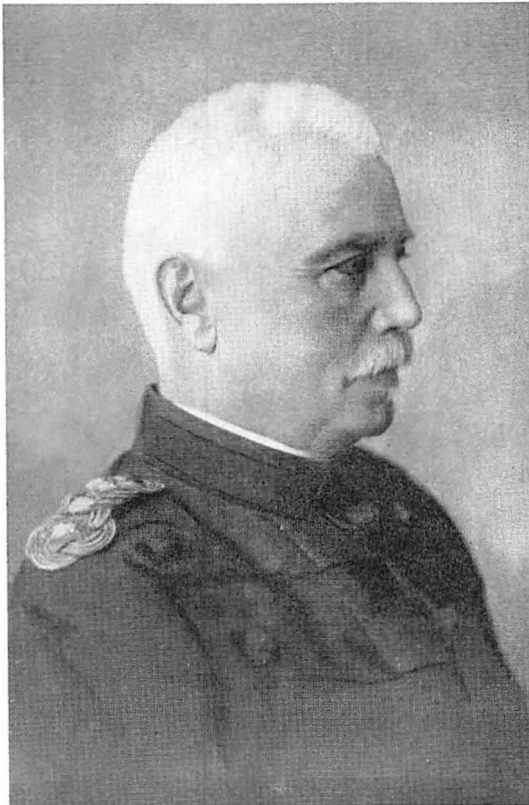
i Ordrup og Gjentofte. Til Trods herfor var Gælden kun vokset fra 813 867 Kr. i 1901 til 889 246 Kr. ved Udgangen af Regnskabsaaret 1904—05, idet en Del af de med ovennævnte Anlæg forbundne Udgifter var afholdt gennem Kloak- og Vejbidrag. Aaret 1908 bragte Optagelsen af Laan af i alt 2 Mill. Kr., dels til Opførelse af Skovshoved Skole og Maglegaardsskolen, dels til Kommunens Andel i Udgifterne til Viadukten paa Hellerupvej. Da en Række større Aktiver hidtil ikke var medtaget i Statusopgørelsen, dalede Nettoformuen, der i 1907 udgjorde 1 533 955 Kr., i Løbet af de følgende 5 Aar til 11 586 Kr. Denne Formue-nedgang skabte hist og her blandt Skatteyderne en vis Ængstelse for Holdbarheden af Kommunens Økonomi. S. M. Thorsen søgte i 1910 at klarlægge Stillingen i et Foredrag, han holdt paa „Constantia“, og hvori han opstillede Spørgsmaalet: „Er Gjentofte Kommune i økonomisk Tilbagegang, saaledes at man kan befrygte, at den vil tabe sin første Rangs Plads blandt de solide, skattelave Kommuner?“ — Dette Spørgsmaal mente han at turde besvare benægtende.

Mod Kommunens Formue paa 4 349 636 Kr. i 1911—12 stod en Gæld paa 4 338 050 Kr., men i 1913 bogførtes imidlertid foruden Vejvæsenets og Brandvæsenets Materiel et stort Antal Vej- og Kloakanlæg, alt til en Værdi af 1 157 660 Kr., hvorved Nettoformuen kom til at udgøre 1 391 637 Kr. Selv om den største Del af disse nyopførte Aktiver var uproduktive, maatte ængstede Skatteydere i det væsentlige føle sig beroliget.

Om Betimeligheden af Kommunens store Ejendoms køb i Aarene 1910—20 herskede som omtalt meget delte Meninger, og Kritikken af disse Transaktioner bundede for en stor Del i den sædvanlige Ængstelse for en stærkt voksende Gældsbyrde. Disse Køb var dog Aarsag til, at Gjentofte Kommune i Hovedsagen har kunnet bevares som Villakommune, idet Servitutpaa-læggelsen danner Garanti mod en tilfældig Bebyggelse, og Udviklingen har tillige medført, at den største Del af de paagældende Jorder har kunnet afhændes saaledes, at Købene i en samlet Betragtning har bragt Kommunen en Avance. For de enkelte større Ejendommers Vedkommende har Forholdene stillet sig som følger:

Søholm, hvis Areal var ca. 38 Tdr. Land, købtes i 1910 for 210 000 Kr. I 1912 fraselgtes Hovedbygning og Park for

100 000 Kr., i 1922 til Studiebyen omtrent 10 Tdr. Land for i alt 338 263 Kr. og til forskellige Tider større og mindre Arealer, saaledes at Kommunen af hele denne Ejendom kun har beholdt

Oberst H. Parkov.

den lille Skov „Søholmslunden” ved Emdrup Sø. Søholm har bragt et regnskabsmæssigt Overskud paa 509 640 Kr., hvortil kommer Skoven, som Kommunen ejer kvit og frit.

Øregaard købtes i 1917 og kostede med Hovedbygning og ca. 20½ Tdr. Land Areal 1 698 824 Kr., Omkostninger indbefattet. Efter at der i Aarens Løb er bortsolgt Byggegrunde for noget over 1 Mill. Kr., ejer Kommunen af disse Arealer foruden Parken med Hovedbygningen den Grund Syd for Øregaards Allé, hvorpaa Kommunebiblioteket er opført, alt repræsenterende en Værdi af ca. 835 000 Kr.

Af Albertis Konkursbo erhvervede Gjentofte Kommune 3 Ejendomme i Ordrup:

Hyldegaarden, der var ca. 11½ Tdr. Land stor, købtes for 122 000 Kr. Efter at Kommunen ved Anlægget af Ordrup Station vederlagsfrit havde afgivet et Areal til Statsbanerne og

Kommunaldirektor I. Dam.

Resten var bortsolgt som Byggegrunde, androg den bogførte Avance paa Hyldegaarden 163 715 Kr.

Holmegaarden, hvis Areal var ca. 40½ Tdr. Land, købtes for 190 000 Kr. Samtlige af denne Ejendom udstykkede Parceller er solgt, og Kommunens Nettogevinst andrager 351 693 Kr.

Eigaarden, den tredje af Albertis Ejendomme i Ordrup, var paa ca. 20½ Tdr. Land og erhvervedes for en Købesum af 160 000 Kr. En større Del af denne Ejendom er afgivet til Byggegrund, Sportsplads og Skolehaver for Ordrup Skole, medens Resten, bortset fra et mindre Areal ved Fredensvej, er solgt til Villabebyggelse. For hele Arealet er bogført et Overskud paa 402 131 Kr.

De Søllingske Jorder ved Ordrupvej og Vilvordevej købtes af Kommunen i 1919. Arealet var ca. 14½ Tdr. Land,

og Købesummen beløb sig til 406 120 Kr. Hele Arealet er bortsolgt og bebygget, og det bogførte Overskud har udgjort 178 470 Kr.

Damgaard en, der ligeledes købtes i 1919, udgjorde ca. 36 Tdr. Land og erhvervedes for 719 644 Kr. Paa en Del af

Kommunaldirektør V. Vogt.

Arealet opførtes den kommunale Husvildebolig Ordrup Jagtvej 6-8; endvidere er af Damgaardens Jorder afgivet Grund til Borgerhjemmet og til Skovshoved Idrætsforenings Sportsanlæg, medens Hovedparten er solgt til Villabebyggelse. Det bogførte Overskud andrager 527 642 Kr.

Christiansholms Jorder, godt 40 Tdr. Land, købtes i 1919 og 1920 for ca. 525 000 Kr. En stor Del af dette Areal er Christiansholms Mose, der ved Anlæg af Stier er gjort tilgængelig som Parkareal; de øvrige Arealer, der er solgt til Villabebyggelse, har indbragt et Overskud paa 67 784 Kr.

De Stormske Jorder, der strækker sig fra Gjentofte Kirketorv ned mod Søen og udgør ca. 11½ Tdr. Land, købtes i 1916 for 150 000 Kr. Bevarelsen af den lille Sø „Langkærret“, der findes paa dette Areal, er sikret ved særlige Servituter. Kommunen har af disse Jorder beholdt en Grund, der benyttes som Boldplads for Gjentofte Statsskole, en Del er inddraget til

Regulering og Udvidelse af Kirketorvet, medens Resten er bortsolgt som Villagrunde. De Stormske Jorder har givet et regnskabsmæssigt Underskud paa omkring 37 000 Kr.

Tjørnegaarden, hvis Areal udgjorde ca. 55 Tdr. Land, købtes i 1918 for 309 071 Kr. Af dette Areal er en større Del benyttet til Tjørnegaardsskolen med tilhørende Sportsplads, og paa det gamle Teglværks Plads udføres Anlægget af Gjentofte Stadion. En Del er solgt til Villabebyggelse, og Overskudet har udgjort ca. 90 000 Kr.

Smakkegaarden og Prins Valdemars Jorder samt endnu et Par Arealer mellem Gjentofte Station og Jægersborg, i alt udgørende 68½ Tdr. Land, købtes i 1920 for tilsammen 1 675 000 Kr. Tanken om paa disse Jorder at anlægge en Centralkirkegaard var en Overgang fremme, men blev atter opgivet. En Del af Arealet er anvendt til Byggegrund for Kommunens Alderdomshjem „Solhjem”, og en Byggegrund er af Kommunen skænket til Jægersborg Kirke. Der var i 1937 af dette Areal solgt Villagrunde for ca. 855 000 Kr., og de tilbageværende Arealer menes at kunne indbringe de ca. 690 000 Kr., hvori de staar Kommunen.

Vintappergaarden og Ørnegaarden købtes i 1919 for i alt 1 344 239 Kr. Det samlede Areal udgjorde ca. 163 Tdr. Land. Medens Ørnegaardens Bygninger med Undtagelse af en enkelt Lade er solgt til Falcks Redningskorps, er en Grund overdraget til N. E. S. A. til Anlæg af en Transformatorstation. Kommunen har selv disponeret over det Areal, hvorpaa Forbrændingsanstalten er anlagt, og endelig er ca. 40 Tdr. Land af Vintappergaardens Jorder udlagt som Centralkirkegaard (Maribjerg Kirkegaard). En Del af Salgsarealerne paa disse Jorder er endnu til Disposition, saaledes at nogen endelig Opgørelse ikke kan foretages.

Foruden ovennævnte Række af Arealer har Kommunen siden 1920 foretaget 3 større Grundkøb:

Dronningemarken, hvis Areal er ca. 18 Tdr. Land, er købt for 267 861 Kr. Disse Grunde blev meget efterspurgt, og i Løbet af kun 4 Aar var hele Arealet bortsolgt til Villabebyggelse. Overskudet andrager ca. 666 000 Kr.

Nordre Bakkegaard, 21 Tdr. Land stor, købtes for 145 000 Kr. En Del af disse Jorder er udlagt som Byggegrund

og Sportsplads for Bakkegaardsskolen. Realisationen af Villa-grundene er endnu ikke tilendebragt, men det kan ses, at Købet vil bringe Kommunen en Fortjeneste.

Stolpegaarden, af hvilken Kommunen ejede den ene Femtedel, er som omtalt S. 221 fra 1937 overtaget af Gjentøfte Kommune som Eneejer.

Hovedbogholder N. P. Elmer.

I Tiden mellem de to Regnskabsaar 1919-20 og 1936-37 er Kommunens Gevinst ved Grundsalg opført med 3 210 217 Kr. Af dette Beløb er til Afskrivning paa mindre rentable Udstykningsarealer anvendt 1 463 327 Kr., saaledes at det Nettobeløb, hvormed Kommunens Formue som Følge af disse Transaktioner er blevet forøget, har udgjort 1 746 890 Kr.

Det kan i grove Træk fastslaaes, at $\frac{1}{9}$ af Kommunens Areal siden 1910 er eller har været i Kommunens Eje.

Til disse Ejendoms køb, hvis samlede Udgifter beløb sig til noget over 8 Mill. Kr., har Kommunen maattet optage betydelige Laan. Men Laanaarsager har foreligget paa flere Felter. De mangeartede overordentlige Foranstaltninger under Verdenskrigen, herunder Oprettelse af Folkekøkken og Kørselsafdeling og Etablering af en Brændselsforsyning, kunde umuligt bestrides af Driftsbudgettet. Kommunens Indbyggerantal, der i 1920 udgjorde 34 496, var i 1930 steget til 48 370 og i 1940

til 76 584. De af denne voldsomme Udvikling affødte Krav paa Skolevæsenets og alle den tekniske Forvaltnings Omraader nødvendiggjorde vedblivende Optagelsen af Laan, den Form for Kapitalfremskaffelse, man har fundet naturligst, idet en Kommune da ved passende Afskrivninger bliver i Stand til at fordele Udgiftsbyrden over et vist Antal Aars Skatteydere. Saaledes har Opførelsen af Tjørnegaardsskolen, Dyssegaardsskolen og Bakkegaardsskolen, Udvidelsen af Skovshoved Skole og Maglegaardsskolen samt Tilskud til Tranegaardsskolen og Gjentofte Statskole krævet betydelige Summer. Med Udbygningen af Kommunens Vejnet og Spildevandsanlæg, Opførelse af Forbrændingsanstalt, Anlæg af Centralkirkegaard, Tilskud til Viadukter og Anlæg af Fællesvandværket ved Sjælsø har der paa andre Omraader været stillet store Krav til Kommunens Økonomi.

Under Hensyn til de forskellige Aktivers Livsvarighed er anvendt varierende Afskrivningsprocenter; saaledes er Materiel nedskrevet med 10 pCt. aarlig, Maskiner med 7, Vandværkets Ledninger med 5, Vej- og Kloakanlæg med 4, almindelige Bygninger med 2 og Skolerne med $1\frac{1}{2}$ pCt.

Kommunens Restgæld af de indtil og med 1939 optagne Laan udgjorde foruden andre Passiver den 1. Oktbr. 1939 ca. 50 Mill. Kr. Samtidig var Kommunens Formue bogført til ca. 70 Mill. Kr.; Kapitalkontoen var 6,035 Mill. Kr.

De ovenomtalte overordentlige Foranstaltninger under den første Verdenskrig vanskeliggjorde i Forbindelse med en stadig Forhøjelse af Prisniveauet i høj Grad kommunal Drift og umuliggjorde næsten ganske Budgetlægningen. Saaledes viste Regnskabet for 1917-18 en Balance, der laa over det dobbelte af det budgetterede, og dette Forhold gentog sig i 1918-19. Det hidrørte bl. a. fra Udgifterne til Befolkningens Forsyning med Brændsel, der for 1917-18 var budgetteret til 32 330 Kr., men kom til at beløbe sig til over det tidobbelte. Samtidig iværksattes ved Lov en Række Dyrtidsforanstaltninger, der ikke havde kunnet budgetteres, og som for Gjentofte Kommune i Aaret 1917-18 medførte en Udgift paa 740 386 Kr., dog delvis dækket ved en 25 pCt.s Tillægsskat, der efter Dyrtidslovene udskreves til Imødegaaelse af de ekstraordinære Foranstaltninger.

Til Trods for disse forskellige Vanskeligheder havde der paa

Driftsregnskaberne i de to første Krigsaar figureret et mindre Overskud, men i 1916-17 fremkom et Underskud paa ca. 285 000 Kr., i det følgende Aar forøget med yderligere 20 000. Dette Underskud var dog allerede i 1918-19 nedbragt til noget over 73 000 Kr., og det forvandlede i 1919-20 til et Over-

Hovedbogholder Oscar Hansen.

skud paa godt $1\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Men denne Stabilisering af Driftsbudgettet var ikke opnaaet uden en betydelig Forhøjelse af Ligningsprocenten, der for 1919-20 kom op paa 4,5. Denne Stigning var en af Aarsagerne til Nedsættelsen af den Sparekommission, hvis Virksomhed tidligere er omtalt (S. 102 f.).

I Stedet for som tidligere at overføre hele Overskudet til det følgende Aars Driftsregnskab gik man fra Midten af 1920-erne over til at henlægge en Skattereserve til Imødegaaelse af Indtægtsnedgang ved svigtende Skatter, saaledes at det vilde blive muligt at holde Ligningsprocenten i et stabilt Leje og undgaa store Svingninger. Om Betimeligheden af denne Forholdsregel var der ikke til enhver Tid absolut Enighed. Et af Asbjørn Smitt i 1926 stillet Forslag om at lade hele Driftsoverskudet for 1924-25 overgaa til næste Aars Driftsregnskab faldt med 14 Stem-

mer mod 1. Da Asbjørn Smitt i Januar 1929 foreslog, at Overskudet fra 1927-28 i Forbindelse med et forventet Overskud fra det kommende Aar anvendtes til Dækning af Halvdelen, subsidiært Trediedelen af et Kvartals personlige Skatter, stod Meningerne mere delt. Begge Forslag blev dog forkastet, det principale med 9 mod 6 og det subsidiære med 8 mod 7 Stemmer.

Da de nye Skattelove i 1902-03 kom til Behandling i Folketinget, opstod i Gjentofte Sogneraad en Frygt for, at Skatteindtægten skulde formindskes. Et Udvalg, bestaaende af Krüger, Teller, Juul Steen og Albech, fik da udvirket en Bestemmelse, som tillod Opkrævning af Forskellen mellem den tidligere Bygningsafgift og den nye Ejendomsskyld. Paa Indtægtssiden i Budgettet 1904-05 opførtes dette Forskelsbeløb med 16-17 000 Kr., og man var nær ved at skride til Opkrævningen, da Sogneraadet fra de 3 Kommunalforeninger modtog en Henstilling om at stille den i Bero. I et ekstraordinært Sogneraadsmøde foreslog Krüger desuagtet at lade Opkrævningen foretage og støttedes heri af Zeuthen, medens Juul Steen betragtede det som en Æressag for Kommunen at frafalde Kravet, der fortrinsvis vilde ramme en Række større Skatteydere. Til dette Standpunkt sluttede sig Schiøth, Frederiksen, Frantz Rasmussen og Chr. Larsen, og med disses 5 Stemmer mod de øvriges 4 vedtoges det at lade Opkrævningen bortfalde.

Delingsforholdet mellem Ligningen paa fast Ejendom og Formue og Lejlighed var i Aarhundredets første Tiaar $\frac{1}{16}$ mod $\frac{15}{16}$, indtil det i 1909 ændredes til $\frac{1}{25}$ mod $\frac{24}{25}$, hvilket fremdeles er gældende. Kommunens Ligningsprocent steg fra 2,3 i 1904 til 2,9 i 1909, gik som omtalt op paa 4,5 i 1919 og naaede derefter gennem en jævn Stigning til 6,0 i 1936-37. Da man efter Udligningen fra 1937-38 er gaaet over til et andet Skattesystem, benyttes Rateskala til Beregning af Skatten.

Skatterne var i en lang Aarrække opkrævet halvaarsvis gennem Skatteopkrævere. Fra de socialdemokratiske Foreninger indkom i 1909 et Andragende om kvartalsvis Skatteopkrævning, og samtidig stillede Ellgaard Forslag om, at man gik over til Skatteindbetaling. Man vedtog at lade det blive ved den bestaaende Ordning, men det skulde ikke vare længe, før den

kvartalsvise Skatteopkrævning atter kom under Overvejelse. Under Budgetbehandlingen i 1912 drøftedes Tanken, og i Decbr. 1913 blev denne Ordning vedtaget. Fra 1. April 1917 har Skatteindbetalingen kunnet foregaa gennem Bankerne i Kommunen:

Grundejerforeningerne i Kommunen indgav i 1927 med Mol-

Skattedirektor Axel Jørgensen.

lerup som Talsmand et Andragende om, at Gjentofte Kommune ligesom Kjøbenhavn og flere andre Kommuner vilde gaa over til Indbetaling af de personlige Skatter i 10 aarlige Rater, saaledes at der i de to Terminsmaaneder ingen Skat skulde betales. Da en saadan Ændring ikke kunde foretages, uden at der fremskaffedes Lovhjemmel derfor, stillede Økonomiudvalgets Flertal sig paa det Standpunkt, at man skulde vente med at foretage sig noget i denne Retning, indtil de Kommuner, der havde indført Systemet, havde gjort deres Erfaringer med Hensyn til dets Virkninger. Blichfeld ønskede dog, at man straks søgte den fornødne Lovhjemmel udvirket. Udsættelsen betød ikke en Forkastelse i Princippet. Paa Budgettet for 1931-32 afsattes 15 000 Kr. som Udgiftsforøgelse for det Tilfælde, at man besluttede Skatteindbetaling i 10 Terminer. Fra 1933 fik Skatteyderne Adgang til selv at vælge, om de ønskede at indbetale Kommuneskatten i 8 Rater, eller om de vilde foretrække den hidtidige

Fremgangsmaade. Fra 1. April 1937 er Rateindbetalingen gjort obligatorisk.

Fra 1920 var cand. jur. Immanuel Dam Chef for Kommunens økonomiske Forvaltning, der var oprettet som selvstændig

Vagtmester Rich. Christensen,
ansat i 1908 ved det gamle Raadhus.

Afdeling i 1919 (S. 90). Efter Direktør Dams Død i 1939 deltes Forvaltningen i 2 Afdelinger, idet Skattevæsenet udskiltes som en særlig Forvaltning. De hidtidige Kontorchefer, cand. jur. V. Vogt og Axel Jørgensen modtog Udnævnelse som henholdsvis økonomisk Direktør og Skattedirektør. Hovedbogholder N. P. Elmer, der havde ledet Kommunens Regnskabsvæsen siden 1908, fratraadte den 1. April 1937 paa Grund af Alder, hvorefter Kommunebogholder i Hillerød, Oscar Hansen, overtog Stillingen. Som Hovedkasserer har siden 1. April 1921 fungeret Fru A. Hjorth.

Driftsregnskab for Aaret 1939—40.

I n d t æ g t.

Overskud fra Regnskabsaaret 1938/39		1.473.069.78
Fragaar:		
Henlæggelse til:		
Vandværkets Dispositionsfond	189.576.88	
Delcrederefonden	400.000.00	
Dispositionsfonden	575.791.07	1.165.367.95
Bilag		
1. Renter		704.133.21
2. Indtægt af Ejendomme		÷ 140.565.66
3. Drift af Vandværk		0.00
5. Andre Indtægter		447.178.44
6. Skatter		15.399.259.86
Ialt		16.717.707.68

U d g i f t.

Bilag		
10. Den almindelige Administration		1.211.166.45
11. Udligningstilsvaer til Københavns Kommune		5.114.324.86
13. Udgifter i Henhold til Folkeforsikringsloven		1.242.426.93
14. Udgifter i Henhold til Loven om offentlig Forsorg		1.176.709.43
15. Tilskud til sociale Formaal		491.817.04
16. Skolevæsenet		1.954.268.58
17. Tilskud til kulturelle Formaal		229.984.93
19. Brandvæsenet		317.843.08
20. Vejevæsenet		1.252.929.17
21. Gade- og Vejbelysning		206.932.02
22. Kloakvæsenet		402.159.46
23. Renovationsvæsenet		163.321.23
24. Sportspladser og offentlige Anlæg		364.469.02
25. Badeanstalter, Nødtørftanst., Baadehavne		149.575.97
27. Andre Udgifter		424.107.39
28. Kirker		58.485.97
29. Kirkegaarde		104.503.07
Ialt		14.865.024.60
Overskud		1.852.683.08
Ialt		16.717.707.68

Kirker og Kirkesogne.

Gjentoftte Kirke var i 1570 af Kong Frederik 2. henlagt til Vartov Stiftelse i Kjøbenhavn, og dette Ejendomsforhold kom til at bestaa i over 300 Aar. Kirken var i 1800-Tallet ikke noget værdifuldt Aktiv, eftersom der var permanent Underskud paa dens Regnskab, og Direktionen for Vartov havde ikke noget imod at blive Ejerforholdet kvit. Der var saaledes i 1851 af Vartovs Direktør, Kapt. H. H. Herforth, slaet aabenlyst paa, at man egentlig kun behøvede Udtalelsen af et Ønske fra Gjentoftte Sogneforstanderskab for at gaa med til en Afstaaelse, men Tanken fandt ikke Gehør hos Sogneforstanderskabet, og Sagen drøftedes foreløbig ikke videre. Fra 1858 overgik Administrationen af Kirken sammen med hele Ledelsen af Vartov Stiftelse til Kjøbenhavns Magistrat.

Da Provst Boisen i 1867 under det tidligere (S. 31) omtalte, mislykkede Forsøg paa at skaffe Kirken opvarmet henvendte sig til Magistraten om et Bidrag hertil, blev han pure afvist; man vilde ikke belaste Kirkens anstrengte Budget med nogen som helst yderligere Udgift. Men ogsaa ved denne Lejlighed kunde Kommunen have faaet Kirken overdraget, om Sogneforstanderskabet havde haft Øje for Sagens Betydning, idet Magistratens Svarskrivelse til Provsten sluttede med et ganske aabent Tilbud om uden Vederlag at ville overdrage Kirken til Gjentoftte Kommune „eller andre“. Sogneforstanderskabet undersøgte Kirkens Regnskaber for de nærmest foregaaende 20 Aar og lod derpaa atter Sagen gaa i Glemmebogen.

Paa Foranledning af Provst Boisen blev Spørgsmaalet om

Kirkens Opvarmning genoptaget i 1870, da han til Sogneraadet indgav et Andragende om Kommunegaranti for Opvarmningen, saaledes som det krævedes i Loven. Sogneraadet stillede sig velvilligt til Sagen, men Medlemmerne vilde dog ikke sætte deres Navne i Spidsen for en Indsamling til et Varmeanlæg og forbeholdt sig endvidere deres Stilling til en skriftlig Garanti, indtil Resultatet af Indsamlingen forelaa. Videre kom man saa ikke, før det i 1873 blev vedtaget „efter bedste Evne“ at virke for en Opvarmning af Kirken. Lærerne ved Sognets Skoler var villige til blandt Beboerne at søge erfaret, hvorvidt disse ønskede Kirken opvarmet, og hvor meget hver Familie vilde yde til Tankens Virkeliggørelse. Interessen for Sagen synes denne Gang at have været større end i 1867. Lærerne indsamlede ca. 360 Rdl. og modtog Tilsagn om yderligere 200 Rdl. Der blev saa opstillet Kakkellovne i Kirken.

Kirkens Værge, Førstelærer S. P. Christensen i Gjentofte, havde under alt dette holdt Tanken om Kommunens Overtagelse af Kirken i Live, og da Sognefoged Lars Sørensen i Januar 1875 i Sogneraadet stillede Forslag om Sagens Genoptagelse, nedsattes til at forhandle med Magistraten et Tremandsudvalg, bestaaende af Lars Sørensen, der var Formand, J. P. Nielsen, Kildegaard, og J. P. Sigersted. Paa Baggrund af Magistratens tidligere Tilbud om Kirkens vederlagsfri Overgang til Gjentofte Kommune og Kirkeregnskabet's stadige Underskud skulde det synes, som om der maatte være god Jordbund for Forhandlingerne; hertil kom yderligere, at Provstesynet i 1875 stillede Krav om en Tilbygning til Kirken, der var ved at blive for lille, men ikke desto mindre begyndte Magistraten denne Gang med at forlange 5 000 Kr. for at overdrage Kommunen Kirken og de til denne liggende Kirke- og Kongetiende, men uden de 1 400 Rdl. i Obligationer, som var indkommet ved Kirkejordens Bortsalg i 1852 til Henning Bojesen paa Smakkegaarden. Sogneraadets Tilbud gik ikke videre end til vederlagsfri Overtagelse af baade Kirken og dens Tiender samt de nævnte Obligationer, og det saa saaledes heller ikke denne Gang ud til, at det skulde lykkes at bringe Sagen til en Afslutning. Da løstes Knuden uformodet ved, at Proprietær H. P. Lund, Hovmarksgaarden, meldte sig som Køber. Lund var paa dette Tidspunkt Medlem af Sogneraadet, og det var i Forstaaelse med de Kolleger, der var Tilhængere af Kirkens

Overgang i Kommunens Eje, at han foretog dette Skridt. Hvad Sogneraadet ikke havde kunnet opnaa, lykkedes for Privatmanden. Magistraten gik ind paa at overdrage ham Kirken og Kirkegaarden med Tienderne samt Landgilden af Præstegaarden, alt

Gjentofte Kirke set fra Syd. Efter Tegning af H. Sibbern 1871.

uden Vederlag, hvorimod man ikke vilde give Afkald paa de 1 400 Rdl. Obligationer, og i Marts 1878 blev Skødet tinglæst. Vejen var nu banet for Kirkens Overgang til Kommunen; endnu inden Lund havde faaet Skøde, havde Sogneraadet med 7 Stemmer mod J. P. Nielsen, Kildegaard, og Kromand Nielsen i Gjentofte vedtaget at indtræde i hans Rettigheder, og 2. Oktober 1878 fik Gjentofte Kommune Skøde paa Kirken.

Endnu et uventet Moment indtraf i Sagen. Danske Lov rummer følgende Bestemmelse: „Forfarer Provsten nogen Jord, Rettighed eller Indkomme at være Kirken frakommen, da skal han give Kirkens Forsvar det tilkende, at han det med Retten indtaller“. Handlende ud fra dette indberettede Pastor A. Jantzen til

Provsten, at Kirkejordskapitalen var fraskilt Kirken, og da Indberetningen naaede Stiftsovrigheden, afæskede denne Magistraten en Erklæring. Magistraten, som hurtigt var klar over, at der her var sket en Fejl, betragtede med Urette Sognepræstens Indberetning som en af Sogneraadet anstiftet Aktion. Kultusministeriet, der fastslog, at Obligationerne ved Kirkens Salg af Magistraten burde have været indleveret til Stiftsovrigheden, foreslog Sagen ordnet paa den Maade, at Gjentoft Kommune til Stiftet udstedte en Obligation paa 2800 Kr., rentefri, saa længe Kommunen ejede Kirken. Denne udmærkede Ordning vilde Sogneraadet dog ikke gaa med til; selv efter at Ministeriet havde beklaget Sogneraadets Holdning og opfordret det til endnu en Gang at overveje Sagen, vilde Raadet ikke give efter, endda at H. P. Lund indtrængende søgte at bevæge sine Kolleger dertil. Sogneraadets fornyede Afslag blev det sidste Ord i Sagen.

I det Kirkereglement, som Sogneraadet kort efter Overtagelsen af Kirken havde vedtaget, bestemtes det, at den hidtidige Reservering af Pulpiturets Stolestader skulde ophæves. Dette vilde Provstesynet ikke billige, og da Sogneraadet paa sin Side heller ikke vilde give efter, blandede Ministeriet sig i Striden med et Krav om, at Pulpiturpladserne fortsat skulde være unddraget Almenheden, men ogsaa heroverfor fastholdt Sogneraadet sin Beslutning. En fornyet Henvendelse fra Ministeriet formaacede ikke at rokke Sogneraadet. Først da Ministeriet i Marts 1882 truede med et Sagsanlæg, indsaa Sogneraadet Nødvendigheden af at bøje sig; men for at tilkendegive, at det alligevel ikke i sidste Instans vilde blive Sogneraadet, der trak det korteste Straa i denne Strid, svarede man Ministeriet, at man lod Sagen falde, „da Pulpituret rimeligvis snarest vilde blive fjernet”.

Dette Svar havde den reelle Baggrund, at Kirkens Restauring forlængst var anerkendt som en tvingende Nødvendighed. Det blev overdraget Arkitekt, senere Professor Hans J. Holm at udfærdige Planerne dertil. Men Sogneraadet, der var meget nøjeregnende i Pengesager, fandt Arkitektens Forslag for bckosteligt og søgte derfor at trække Tiden ud saa længe, som det var muligt. Taarnet taalte imidlertid ikke at vente, og Sogneraadet vedtog derpaa i 1883 efter Claus Jensens Forslag at lade det reparere saaledes, som man fandt det tilstrækkeligt, og ikke efter Arkitektens Raad. Men denne Smaalighed havde efterhaan-

den irriteret Ministeriet, der et Par Maaneder efter krævede Taarnets Restaurering iværksat uopholdeligt, og til Trods for, at Sogneraadet gennem Kirkeværgen havde ladet meddele, at Kommunen ikke saa sig i Stand til at udrede Restaureringsomkostningerne, fastholdt Ministeriet den af Kirkesynet trufne Bestemmelse, der krævede hele Kirkefaçaden skalmuret, Uret forsynet med Visere mod Nord og Vest og Loft lagt over Kirkens Klokker.

Restaureringen kom saa i Gang i 1884. Foruden de ovennævnte Arbejder blev Taarnet undermuret, og i Stedet for det afvalmede Tag paa Skibets Østgavl rejstes en kamtakket Gavl-mur. En Indgangsdør, der anbragtes i Kirkens Vestgavl, maatte dog efter faa Aars Forløb atter tilmures, da den foraarsagede Træk, og et Vindue blev indsat i Stedet for. Herefter skete der ingen større Forandringer i Kirkens Ydre eller Indre før i 1895, da Grosserer L. E. Bruun udrede Udgifterne til en Ombygning af Gavlen paa Kirkens nordre Korsarm. Samtidig udskiftedes de gamle Kakkellovne med 3 moderne Ovne.

Et nyt Kirkeur med Slagværk blev i 1899 opsat af Bertram Larsen, og samme Aar anbragtes paa Taarnet Underlag til en Storkerede, der i mange Aar havde Beboere.

Kirkens Lysekrone var skænket af Grosserer H. Schmedes i 1883. Belysningen skete ved Stearinlys; da der i 1899 for første Gang skulde holdes Gudstjeneste i Kirken Juleaften, havde Sogneraadet i den Anledning givet en ekstra Bevilling til Ly-sene. Elektrisk Lys blev indlagt i 1914.

En gennemgribende Restauration af Kirkens Indre havde faktisk været paakrævet lige siden dens Overgang i kommunalt Eje. Kirkesynet havde gentagne Gange efter Aarhundredskiftet over for Sogneraadet indskærpet Nødvendigheden heraf, men det var stadig blevet udsat af økonomiske Grunde. Efter Verdenskrigen var Kirkens Tilstand nærmest miserabel, og Kirkesynet forlangte i 1922 med Bestemthed, at Kirkens Loft, Vægge og Gulv blev istandsat, Stolene gjort bekvemmere og Varmeforholdene forbedret. Kommunalbestyrelsen besluttede derefter at overdrage Restaureringen til Arkitekt Søren Lemche, der beregnede Omkostningerne til ca. 150 000 Kr. Under Diskussionen om Planerne fremkom ogsaa et Forslag, der vilde gøre Kirken saa bred, at den nordre Korsarm blev inddraget i Kirkerummet. Heldigvis

kom det ikke i Betragtning; det vilde have berøvet Kirken det Præg af Landsbykirke, den nu fik Lov at beholde. I Stedet for at genopsætte Hvælvinger, saaledes som Kirken en Overgang havde haft det, bevarede man det flade Loft. Overalt under Stolestaderne blev lagt Brædegulv og i Gangene Korkparket. Centralvarme blev indlagt, og Belysningsanlægget fornyedes. Endelig anskaffedes et helt nyt Orgel, der byggedes af Firmaet Th. Frobenius & Co. Den kunstneriske Udsmykning varetoges af Maleren Jens Møller-Jensen. Hele Restaureringsarbejdet kom til at koste 161 306 Kr., af hvilke de 30 000 Kr. var tilvejebragt ved Menighedens frivillige Bidrag.

Følgende lille Episode hændte under Kirkens Restaurering. Evangelisten Markus, en af de fire Træfigurer, som prydede Prædikestolen, var under Arbejdet forsvundet fra det Sted i Taarnet, hvor den havde været opbevaret. Meddelelsen herom blev af Byggeudvalgets Formand, Kr. Larsen, givet i et offentligt Kommunalbestyrelsesmøde, og det tilføjedes, at der intet ondt skulde vederfares den, der havde fjernet Figuren, hvis den leveredes tilbage. Disse Udtalelser refereredes i Pressen, og kort Tid efter befandt Evangelisten sig atter paa sin rette Plads.

Kirkens Genindvielse foretoges Søndag den 10. April 1927 af Biskop Ostenfeld.

Kirkens Sognepræst har siden Pastor Jantzens Afsked i 1913 været Pastor J. E. Schepelern, fra 1931 tillige Provst for Sokkelund Herred.

Som tidligere omtalt havde Kommunens Befolkningstilvækst i Aarene efter Jernbanernes Anlæg ganske udpræget sit Tyngdepunkt i Ordrup. Naar Ønsket om en Filialkirke i denne Del af Kommunen i Begyndelsen af 70-erne begyndte at blive levende, var det saaledes naturligt begrundet i Befolkningsforholdene; ogsaa den snævre Plads i Gjentofte Kirke spillede i denne Forbindelse en Rolle, men den Omstændighed, der i 1873 skabte de stærkeste Krav om Tankens Virkeliggørelse, var den romersk-katolske Propaganda, der udgik fra Ordruphøj, hvor Kammerherre Carl Berlings Enke i Aarene 1872—73 havde ladet opføre St. Andreaskirken, hvortil knyttedes en katolsk Kostskole (S. 171).

En Komité af Ordrupborgere traadte da i September 1873

sammen for at søge denne Opgave løst. Komitéen udsendte i den følgende Oktober et Opraab, der begyndte som følger:

„Ligesom der i de senere Aar rundt om i Landet er følt Trang til Opførelse af nye Kirkebygninger som Vidnesbyrd om den voksende kirkelige Sands og som Følge af Sognenes tiltagende Folkemængde og den lange Kirkevej for mange Beboere, er Ønsket om en ny Kirke i Gjentofte Sogn ogsaa blevet fremsat fra forskellige Sider. Her er Indvaanerantallet Aar efter Aar i ualmindelig stærk Stigen; den talrige Befolkning i Sognets østlige Del bor i en meget stor Afstand fra Sognekirken, hvorved der fremkommer mangfoldige Hindringer for regelmæssigt at søge Guds Hus og høre Guds Ord. Kirkelige Partier og Sekter have begyndt at benytte sig heraf og lægge paa forskellig Maade Fristelser navnlig for de mange Fattige, som her findes, og søge at bortdrage dem fra Landets Folkekirke.“

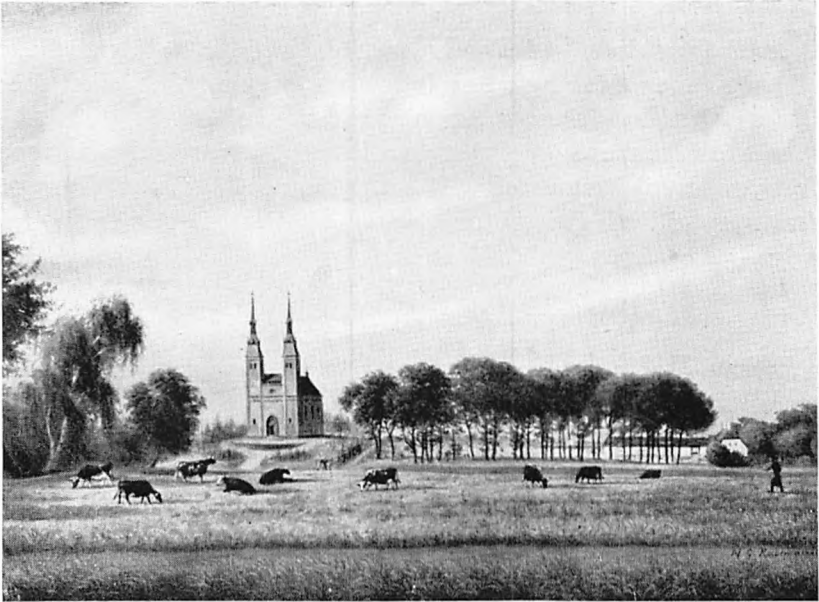
Formand for Komitéen var Pastor Ipsen i Gjentofte; Opraabet var endvidere underskrevet af Kapellanen, Pastor Jantzen, Grosserer Jørgen Jensen, Kronprinsens Hofchef, Greve C. Daneskjold-Samsøe, Proprietær H. P. Lund, Hovmarksgaarden, Kammerraad Vilh. Nielsen, Villhelmsaab og Etatsraad O. B. Suhr, Sølyst. Senere tiltraadte Strandfoged Ole Larsen og Grosserer V. S. Isberg Udvalget.

Til Byggegrund havde man udset det Sted, hvor Vasehøjen laa. Arealet skænkedes af Vilh. Nielsen og Ejgaardens Ejerinde, Birthe Marie Eigaard, og der var allerede ved Opraabets Udsendelse ydet store Bidrag af Enkeltpersoner, idet Etatsraad Suhr, Grosserer Jørgen Jensen og Justitsraad Stoltenberg tilsammen havde skænket 70 000 Kr., saaledes at man regnede med kun at skulle indsamle yderligere 20 000 Kr. Dette Beløb tilvejebragtes i Løbet af de følgende 2-3 Aar gennem mindre Bidrag, saaledes at Kirken, da den i Sommeren 1876 stod færdigbygget efter Arkitekt Hans J. Holms Projekt, var opført alene for frivillige Bidrag uden Støtte fra Stat eller Kommune. Til Kirkens indre Udsmykning havde Medlemmer af Kongehuset givet rundelige Gaver: Kong Christian 9. havde bekostet Alter og Knæfald samt Dekoration af Korets Loft og Vægge, Dronning Louise skænkede Orgelet, Prinsesserne Alexandra, Dagmar og Thyra Alterets Sølvlysestager og Kronprinsparret et betydeligt kontant Beløb.

I Biskoppens Fraværelse foretog Provst Schousboe Søndag den 23. Juli 1876 Indvielsen i Nærværelse af Kongefamilien, Kultusminister Fischer, Herredets Præster og den verdslige Øvrighed.

Efter Komitéens Andragende vedtog Sogneraadet i Septbr.

Ordrup Kirke kort efter Fuldendelsen. Til højre Ejgaarden.

Efter Maleri af Rademacher (Øregaard).

1876, at Kommunen vederlagsfrit vilde overtage „Ordrup Kapel”, som Kirken foreløbig kaldtes, med Forpligtelse til fremtidig at sørge for dens Drift og Vedligeholdelse.

Intet særligt Kirkedistrikt var udskilt. Det havde været Sogneraadets Tanke, da det vedtog Overtagelsen, at Kapellanen skulde bo i Ordrup, og et Andragende om, at en Forpligtelse i denne Retning maatte blive paalagt Kapellaniet, indsendtes til Ministeriet. Denne Ordning strandede paa Pastor Jantzens Modstand, idet han hævdede ikke at kunne have en Sognepræsts Ansvar, naar han selv fortrinsvis skulde betjene den ene og Kapellanen den anden Halvdel af Sognet samtidig med, at de boede langt fra hinanden. Derimod havde Pastor Jantzen intet at ind-

vende mod en Sognedeling, hvorved Gjentofte Sogn vilde blive delt i to selvstændige Kirkesogne, men dette kunde foreløbig ikke gennemføres, da man ikke raadede over de nødvendige Midler til Oprettelse af et nyt Sognekald. Blandt Beboerne holdt Tanken sig imidlertid levende, og sidst i Firserne dannedes en ny Komité med Skolebestyrer Ole Jacobsen som Formand. En ny Indsamling iværksattes til Opførelse af en Præstebolig; Ejeren af Ejgaarden, Raadmand Bülow, skænkede Byggegrunden. Ved kgl. Resolution af 20. Jan. 1891 oprettedes derpaa Ordrup Kirkesogn fra 1. Jan. samme Aar.

Kirkens første Sognepræst var P. M. Ohlmann, der i 1909 forflyttedes til Vemmetofte. Derefter fulgte F. Munck til 1931, fra 1913 tillige Provst for Sokkelund Herred, A. Teiler fra 1932–34 og fra 1934 V. Houmand.

Først henimod Midten af 90-erne begyndte Kravet om en Kirke at gøre sig gældende i Hellerup. Gennem Pressen indbød i Januar 1895 en Kreds af Borgere — Sogneraadsformanden, Etatsraad Niels Andersen, Lærer ved Hellerup Skole A. C. Andersen, Bygmester Alfr. Evers, Pastor Jantzen, Direktør Th. Krüger og Gaardejer P. Lemche — til et offentligt Møde, hvor man vilde drøfte Opførelsen af en Kirke i Hellerup. En Byggegrund skænkedes straks af P. Lemche, men før 1898 kom der ikke virkelig Gang i Byggesagen. Der var dog i den mellemliggende Tid regelmæssigt holdt Gudstjeneste i et Par større, private Villaer i Hellerup, i den første Tid af Pastor Jantzen, senere af Pastor Hans Koch, der var lønnet herfor af en Kreds af Privatmænd. Som i Ordrup havde man ogsaa her søgt at faa et Kirkedistrikt oprettet og var atter stødt paa Modstand hos Pastor Jantzen, der dog i 1898 gav efter, og Pastor Hans Koch ansattes da som Kapellan med Hellerup som særligt Distrikt.

I Sommeren 1898 vedtog Sogneraadet efter Andragende fra Hellerup Kirkekomité at yde et kommunalt Bidrag paa 10 000 Kr. til Kirkens Opførelse. Statens Tilskud blev 20 000 Kr.; hele Byggesummen beløb sig til ca. 90 000 Kr. Kirken var tegnet af Arkitekt Thorvald Jørgensen. Da den i 1901 nærmede sig sin Fuldendelse, vedtog Sogneraadet, ligeledes efter Komitéens Anmodning, at Kommunen skulde overtage Kirken. Indvielsen

fandt Sted den 14. Oktbr. 1901. Ved kgl. Resolution oprettedes derpaa Hellerup som selvstændigt Kirkesogn. Pastor Koch virkede som Sognepræst til 1905, derefter Pastor Nordentoft til 1913, fra 1912 tillige Provst for Sokkelund Herred. Efter Provst Nordentofts Forflyttelse til Kjøbenhavn var Pastor L. N. Knudsen Sognepræst i Hellerup til 1933, Pastor Johs. Larsen til 1936 og herefter Pastor Harald Jessen.

Med faa Aars Mellemrum er siden Aarhundredskiftet stedse nye Kirkesogne blevet oprettet. En Udvidelse af Ordrup Kirke var paa Tale i 1912, men paa dette Tidspunkt var Overvejelserne om Opførelse af en Kirke i Skovshoved saa vidt fremme, at man i den nærmest følgende Tid maatte kunne imødesee en Aflastning af Ordrup Kirke. En Kirkekomité, i hvilken Provst Munck, Ordrup Kirkes Kapellan, Pastor K. E. Nielsen, Murermester Büchler, Kommunelærer Kjems og Købmand Høj-Petersen havde Sæde, indsamlede ved frivillige Bidrag ca. 70 000 Kr.; Staten ydede 30 000 Kr., og Kommunen skænkede en Byggegrund. Kirken, der var tegnet af Arkitekt Alfr. Brandt, opførtes i Aarene 1914—15, og det var Komitéens Ønske, at der skulde udskilles et særligt Skovshoved Kirkesogn. Forhandlingerne herom forløb ikke ganske glat, men bragtes dog til Ende i Løbet af Eftersommeren 1915, saaledes at den kgl. Resolution om Sognets Oprettelse kunde udstedes den 6. Oktober, og den 17. Oktober foretoges Indvielsen. Ved Gavebrev, tinglæst 19. April 1916, overdrog Komitéen Skovshoved Kirke til Kommunen.

Det kubeformede Spir erstattedes i 1935 med et højt, slankt Pyramidespir.

I hele det siden Kirkens Opførelse forløbne Tidsrum har Pastor K. E. Nielsen været Sognepræst i Skovshoved Sogn.

Til at undersøge Mulighederne for en eventuel Overgang til Selveje af de 4 Kirker i Gjentofte Kommune nedsatte Kirkeministeriet efter kgl. Resolution af 20. Novbr. 1917 en Kommission, hvis Formand var Biskoppen, og i hvilken Justitssekretær Toldberg havde Sæde som Kommunens Repræsentant. Toldberg gjorde sig her til Talsmand for den Betragtning, at Kirkerne burde overgaa til Selveje, da det ikke var en Kommunes Op-

gave at være Kirkeejere. Hertil sluttede Biskoppen sig, og der blev foretaget Syns- og Taksationsforretning over Kirkerne. Den Afløsningssum, som Kommunen skulde udrede, fastsattes til 165 000 Kr. Videre kom Sagen ikke, men de Kirker, der herfter er bygget i Gjentofte Kommune, er alle selvejende. Selv om disse saaledes ikke vedkommer den kommunale Administration, skal deres Oprindelse for en Fuldstændigheds Skyld kortelig omtales.

Ved kgl. Resolution af 1. Juni 1918 udskiltes som Maglegaard's Sogn den nordlige Del af Hellerup Sogn tillige med en Del af Gjentofte Sogn. Arbejdet med Tilvejebringelse af Midler til en Kirke i dette Sogn var begyndt i 1916 blandt en større Kreds af Beboere, der nedsatte et snævrere Udvalg, bestaaende blandt andre af Præsterne ved Hellerup Kirke, L. N. Knudsen og E. Thaning samt Prof. C. V. Prytz. Gudstjenesten holdtes i Begyndelsen i et nyopført Menighedshus ved Hartmannsvej, idet Kirken, der opførtes af Arkitekt C. Schiøtz, først indviedes den 17. Oktober 1926. Kirken bærer Navnet Messiaskirken. Dens første Sognepræst var til 1939 Pastor Erik Thaning, derefter Pastor L. P. Fabricius.

I Vangede indrettedes i 1920 et Menighedshus, og 4 Aar senere udskiltes Vangede som et særligt Kirkedistrikt. Efter Anmodning af Gjentofte Menighedsraad vedtog Kommunalbestyrelsen i 1924 til kirkeligt Brug at overlade Menigheden Vangede gamle Skole med tilhørende Grund for 60 000 Kr., af hvilket Beløb den ene Halvdel skænkedes Menigheden som en Gave, medens der for den anden udstedtes en Obligation til Kommunen. Bygningens Indrettelse til Kirkesal forestodes af Arkitekt G. Paludan og Maleren Jens Møller-Jensen. Indvielsen foretoges den 25. Maj 1926 af Biskop Ostfeld.

I Aarene 1926-31 var Pastor Hans Thyge Jacobsen Distriktspræst for Vangede Sogn. Ved Kirkesognets Oprettelse i 1931 ansattes Pastor C. Norlev som Sognepræst, og da atter den sydlige Del af dette Sogn i 1933 udskiltes som Dyssegaard's Kirke-distrikt, fik Pastor Jacobsen dette til Virkeomraade. Gudstjenesten i Dyssegaard'sdistriktet afholdes, indtil Kirken, hvis Opførelse er nær forestaaende, kan tages i Brug, i en Menighedssal, der er indrettet under Aulaen i Dyssegaardsskolen. Fra 1. April

1938 er Distriktet oprettet som Kirkesogn, og Pastor Jacobsen er ansat som Sognepræst.

Endelig blev Jægersborgkvarteret i 1928 udskilt fra Gjentofte Sogn som Kirkedistrikt, der benyttede Gjentofte Kirke og havde Pastor L. E. Stubbe Teglbjærg som Distriktspræst. En Kirke, der har faaet sin Plads lidt Sydvest for Jægersborg Triangel, fuldendtes i 1941. Der oprettedes et særligt Jægersborg Kirkesogn, og ved Kirkens Indvielse den 7. Decbr. 1941 indsattes Pastor Teglbjærg som Sognepræst.

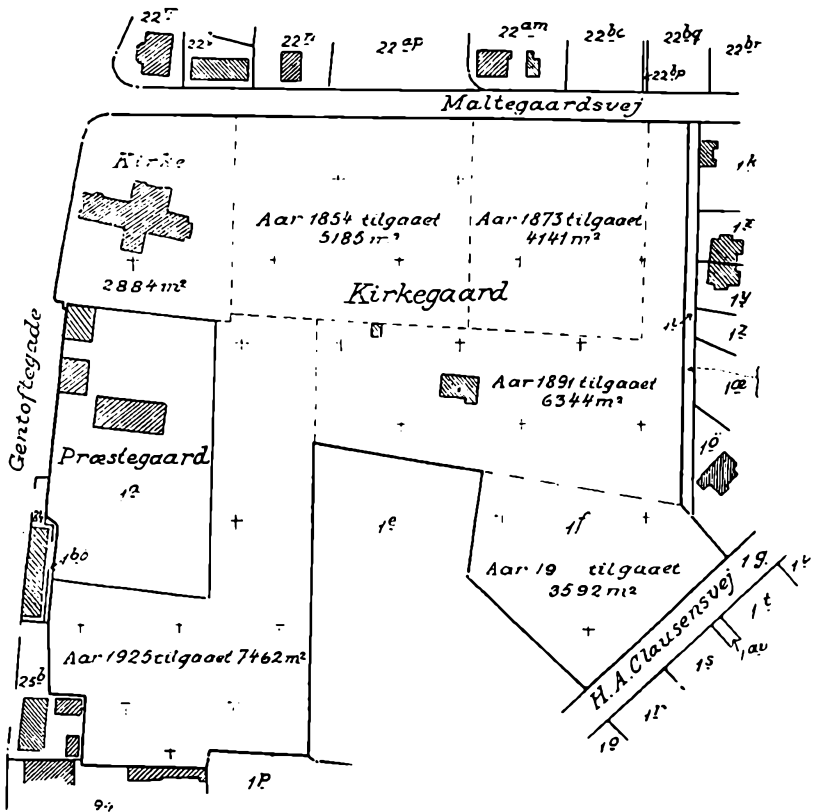
Kommunens Kirkegaarde.

Gjentoftes Kirkegaard tilhørte i 1842 ligesom Kirken Vartov Hospital i Kjøbenhavn. Den var saa lille, — i moderne Maal 2884 m² —, at det synes ufatteligt, at man i Tidens Løb har kunnet faa Plads til Begravelserne, men det kunde ogsaa til Tider knibe saa stærkt, at man ikke respekterede de 20 Aars Gravfred. Da Koleraen kom til Sognet i 1853, blev det rent galt; at Kirkegaarden paa dette Tidspunkt ikke var udvidet, skyldtes den før omtalte Divergens mellem Provst Boisen og hans Kolleger i Sogneforstanderskabet (S. 23). Udvidelsen kom derpaa i 1854; man tilføjede et Areal, omtrent dobbelt saa stort som den oprindelige Kirkegaard. Dette Areal var, som Provsten rigtigt havde hævdet, meget vandrigt, og mange Gange var en Grav allerede vandfyldt ved Ligets Nedsætning. Over dette uheldige Forhold gjorde Provstesynet flere Gange Ophævelser, og en Dræning blev endelig iværksat i 1872 samtidig med, at Kirkegaarden fik en ny Udvidelse, ligeledes mod Øst. Gruset til Gangene leveredes fra Kommunens Grusgrav, men Sogneraadet forlangte, at Kirkeejeren selv skulde transportere det, saaledes at Kommunen kunde blive „fri for mere Arbejde ved den nye Kirkegaard“.

Ved Præstegaardsjordens Bortsalg erhvervede Sogneraadet i 1890 ca. 1 Td. Land dels Syd og dels Øst for de to foregaaende Udvidelser. Efter Ønske af de Grundejere, hvis Parceller stødte umiddelbart op til Kirkegaarden, anlagdes i 1896 et Læbælte paa en af Grundejerne afstaaet Jordstrimmel. Heri maatte ingen Begravelser finde Sted.

I 1902 erhvervede Kommunen yderligere et Areal med Façade mod H. A. Clausensvej. Det blev dog ikke taget i Brug før efter en Aarrække.

Da en ny Udvidelse af Gjentoft Kirkegaard forestod i 1922,

Gjentoft Kirkegaards Udvidelser.

søgte Kommunalbestyrelsen Forhandling med Kirkeministeriet om Overtagelse af en Del af Præstegaardshaven. Ministeriet holdt imidlertid Jorden saa højt i Pris, at Kommunalbestyrelsen søgte andre Udveje, og den Tanke blev da fremsat, at man skulde anlægge en Kirkegaardsudvidelse paa „De Stormske Jorder”, der strakte sig fra Kirketorvet ned mod Gjentoft Sø. Groth-Andersen, Volmar Jensen og Keiser-Nielsen gik stærkt imod denne Løsning, som de fandt uheldig af baade praktiske

og æstetiske Grunde, idet det vilde være ubehageligt for et Ligfølge at skulle krydse Gadens Færdsel. Da der tillige forlangtes 20 000 Kr. i Overpris for Generhvervelse af 3 fra Arealet solgte Grunde, frafaldt man Tanken om en Kirkegaardsudvidelse paa dette Sted.

Ove Mallings Gravminde paa Gjentoftø Kirkegaard.

Efter en Drøftelse af Mulighederne for et Kirkegaardsanlæg paa Dronningemarken gik man ogsaa bort fra denne Løsning og optog nye Forhandlinger med Kirkeministeriet. Det lykkedes i Begyndelsen af 1924 at komme overens med Ministeriet om en Pris af 3,50 Kr. pr. Kvadratalen, og Gjentoftø Kirkegaard fik derpaa i 1925 sin sidste og største Udvidelse med et Areal, der mod Syd strækker sig helt til Vandtaarnets Grund.

Paa den Del af Gjentoftø Kirkegaard, der ligger nærmest omkring Kirken, findes endnu bevaret en Række Gravsteder, der har tilhørt Ejerne af Sognets Bøndergaarde, idet der til Gaardene knyttede sig Ret til gratis Gravsted paa Kirkegaarden, og disse Gravsteder er udlagt, inden Kirkegaarden fik sin første Udvidelse. Mange kendte Personligheder har paa denne Kirkegaard fundet deres sidste Hvilested, saaledes flere Medlemmer af den

Bernstorffske Familie, Forfatterne Ove Malling, Gotfred Rode og Carl Ewald, Skuespillerinden Julie Sødring, Maleren Lorentz Frølich, Politikerne Viggø Hørup og Ove Rode, Skolebestyrer H. C. Frederiksen og Ejeren af Sølyst, Etatsraad O. B. Suhr.

Gjentofte Kirkegaard var indtil 1893 Sognets eneste. Da Halvfjerdsernes og Firsernes Befolkningstilvækst navnlig bundfældede sig i Ordrup og Omegn, og da Ordrup fra 1873 havde haft sin egen Kirke, maatte det efterhaanden blive paakrævet, at man søgte anlagt en Begravelsesplads for denne Del af Kommunen. I Decbr. 1890 købtes derpaa 2 Tdr. Land af Holmegaardens Jord, beliggende mellem Henriettevej og Ellensvej. Et mindre Kapel blev opført, og Kirkegaarden toges i Brug i 1892.

Ogsaa Ordrup Kirkegaards Areal har i Tidens Løb maattet forøges flere Gange, saaledes i 1912, da der tilkøbtes et Stykke af Holmegaardens Jorder Nord for Kirkegaardens ældste Del, og i 1917, da Arealet Øst for Ellensvej tilføjedes, saaledes at denne Vej blev blind og nu kun fungerer som Adgangsvej til Kirkegaarden.

Tegninger til et nyt Kapel paa Ordrup Kirkegaard forelaa i 1919, udarbejdet af Prof. Edv. Thomsen og godkendt af Kommunalbestyrelsen. Opførelsen blev udsat og Sagen paa ny fremdraget af Næsted og Houborg ved Budgetbehandlingen i 1922, men først 3 Aar senere vedtoges det at opføre Kapellet.

I et stort Mausoleum i Kirkegaardens nordlige Del er indrettet Begravelse for Medlemmer af Slægten Hegel; ogsaa Borgmester, Oberst Parkov og Postmester Holbøll ligger begravet paa Ordrup Kirkegaard.

Et mindre Areal af Kirkegaarden er udlagt til Brug for den romersk-katolske Menighed.

Fra Hellerup kom Kravet om en Kirkegaard i 1907, da Hellerup Grundejer- og Kommunalforening i Forbindelse med Hellerup Menighedsraad indbragte Spørgsmaalet for Sogneraadet. Kravet anerkendtes fuldt ud, og det følgende Aar købte Kommunen et Areal af de Ibsenske Jorder og udlagde det til Kirkegaard. Den første Begravelse paa denne Kirkegaard fandt Sted i 1912.

Borgerskabet i Hellerup var imidlertid ikke tilfreds med

Forholdene paa den nye Kirkegaard, og Grundejer- og Kommunalforeningen henvendte sig hen paa Sommeren 1912 til Sogneraadet i en Skrivelse angaaende Hellerup Kirkegaards „skandaløse Forfatning“. Sogneraadet overdrog derpaa en Havearkitekt at udarbejde Planer for Ordningen, men da Kirkegaarden stadig

Krematoriet paa Maribjerg Kirkegaard.

i Regnvejrs og under Tøbrud laa hen i et meget ubehageligt Ælte, indsendte Grundejer- og Kommunalforeningen en ny Klage i Maj 1914. Nielsen-Havsgaard, der var Formand for Kirkegaardsudvalget, følte sig noget pikeret over denne Henvendelse og fandt, at der burde have været vist lidt mere Taalmodighed i denne Sag. Han knyttede dernæst til Skrivelsen de principielle Bemærkninger, at det næppe kunde være Meningen, at „disse Grundejerforeninger“ skulde være Sogneraadets overordnede og nedsætte Udvalg til at kontrollere dets Virksomhed. Sogneraadet skulde ikke have noget „Oversogneraad“.

I en Arkitektkonkurrence om Planer til et Kapel paa Hellerup Kirkegaard tilkendte man Arkitekt Andreas Clemmensen Førsteprisen, og han fik i 1913 overdraget Opførelsen.

Hellerup Kirkegaard, der ligesom Kirkegaardene i Gjentofte

og Ordrup flere Gange har maattet udvides, rummer kendte Navne som Overlæge Helsted, Admiral Carl Carstensen, Minister Pou! Nørgaard, Politiassistent Rud. Nielsen og Flyveren Robert Svendsen.

Med en Stigning i Befolkningstallet paa 3 pCt. aarlig vilde de bestaaende Kirkegaarde ikke i Længden kunne afgive den fornødne Begravelsesplads. Det beregnedes i 1923, at Gjentofte Kirkegaard allerede i 1925 vilde udløbe for Nysalg af Jord (den sidste Udvidelse var paa dette Tidspunkt ikke besluttet), Ordrup Kirkegaard i 1949 og Hellerup Kirkegaard i 1954. Det maatte derfor blive nødvendigt, medens der i Kommunen endnu var frie Arealer af tilstrækkelig Størrelse, at sikre den fornødne Plads til Anlæg af en Centralkirkegaard. Næsted, der var Kirkegaardsudvalgets Formand, redegjorde i September 1923 for de Muligheder, der i denne Forbindelse var til Stede. Nærmest Gjentofte By laa Dronningemarken, hvis Terræn var plant, og som derfor let kunde anlægges som Kirkegaard; Arealer af Smakkegaarden og Bernstorff Avlsgaard Vest for Bernstorffsparken vilde paa Grund af et mod Nord stærkt skraanende Terræn kræve betydelige Anlægsudgifter, og enkelte sumpede Dele af Arealet vilde være uanvendelige som Begravelsesplads; Tjørnegaardens Jorder var med de gamle Lergrave et meget uregelmæssigt Terræn; endelig vilde Vintappergaardens Jorder i Kommunens nordvestlige Hjørne egne sig særdeles godt til Kirkegaard, hvis man kunde forvente en bedre fremtidig Trafikforbindelse dertil.

Omtrent halvandet Aar efter var Overvejelserne tilendebragt; Kirkegaardsudvalget havde foretaget en Studierejse til Bielefeld og Hannover, og efter en meget bevæget Debat vedtog Kommunalbestyrelsen i Februar 1925, at ca. 40 Tdr. Land af Vintappergaardens Jorder skulde anlægges som Centralkirkegaard. Det blev overdraget Kommunegartner G. N. Brandt at udarbejde en Plan til den nye Begravelsesplads, som fik Navnet Maribjerg Kirkegaard. En Sammenarbejdning af de nye Anlæg og den bestaaende Bevoksning ved Vintappergaarden lykkedes saa smukt, at Gartner Brandt fik tilkendt Eckersbergmedaljen for sit Arbejde.

En Del af Kirkegaarden blev udlagt som Urnehave, og i Aarene 1935—36 opførtes paa Kirkegaarden et af Arkitekt Fritz Schlegel tegnet Krematorium.

Kommunekontoret.

Uden at forøge sit Areal er Gjentofte Kommune i Løbet af det sidste Hundredeaar vokset fra et Indbyggertal paa 2780 i 1840 til de 78038 Beboere, den rummede ved Folketællingen i 1941, en Udvikling, der ganske naturligt lidt efter lidt har maattet bundfælde sig i en Vækst inden for Kommunens Forvaltning, til en Begyndelse meget langsomt, men efter Aarhundredskiftet i stedse stigende Fart. Af den spæde Kim, der i 1842 kunde faa rigelig Plads i Formandens Stue, er Administrationen vokset til et mangesidet Apparat, der paa Raadhuset beskæftiger ca. 300 Mennesker.

Kommunens Kontor var igennem hele Sogneforstanderskabstiden og i de første Aar derefter i Formandens Hjem, og Administrationen hvilede saa godt som i sin Helhed paa Formandens Skuldre. Med Oprettelsen af Lokalerne paa Jægersborg i 1873 fulgte, at Kontoret nu henflyttedes hertil, men den Søndring mellem de enkelte Omraader inden for Forvaltningen, som førte til Oprettelsen af specielle Kontorer, var der endnu intet Grundlag for, og selv om dette havde været Tilfældet, tillod Rumforholdene i Bygningen paa Jægersborg ingen saadanne Dispositioner.

Da derimod Administrationen ved Opførelsen af Raadhuset i 1903 fik en Række Kontorer til sin Raadighed, kunde en haardt tiltrængt Deling gennemføres, saaledes at der nu foruden det tekniske Kontor, som dog paa dette Tidspunkt allerede i kortere Tid havde ført en noget selvstændigere Tilværelse, oprettedes et Skattekontor, medens hele den øvrige Del af Forvaltningen forblev paa samme Haand under „Kommunekontoret“.

Som det næste Skud paa Stammen fulgte Skolernes Administration, da der i 1913 ved Indførelsen af købstadordnet Skolevæsen ansattes en Skoledirektør.

Forsørgelsesvæsenet udskiltes i 1914, dog under samme Chef

Socialdirektør E. Erichsen.

som Kommunekontoret, og endelig oprettedes i 1919 et Økonomikontor, der ogsaa skulde rumme Skattevæsenet. Fra 1939 er Økonomi og Skattevæsen to selvstændige Forvaltninger.

Tilbage under det oprindelige Kommunekontor blev efter Kommunalbestyrelsens Beslutning følgende Sager: Fuldmyndighedsbevillinger, Indfødsret, Sygekasser og Arbejdsløshedskasser, Asyler og Vuggestuer, Legater, Kirkesyn, Kapitelstakster, Hegnsyn, Huslejenævn, Kommunalbestyrelsens Forretningsorden, Avertering, Kommunelæger, Politi, offentlige Koncerter og Valg til Kommissioner m. v. I denne Ordning er senere enkelte Ændringer gennemført.

Kommunekontorets Chef er siden 1914 Direktør E. Erichsen.

Fra en almindelig Landkommune er Gjentofte i Løbet af det sidste Hundredeaar vokset til en stor Villakommune gennem en Udvikling, for hvilken Grundlaget først dannedes af Jernbanerne. dernæst af de første Sporvejslinier, endelig og stærkest af Sporvejsnettets Udbygning og Nærtrafikkens Elektrificering. En uhyre Sum af Arbejde er af Kommunestyrets Mænd og Kvinder og Administrationens Embedsmænd gennem Aarene nedlagt i Bestræbelserne for at føre Gjentofte Kommune frem til dens nuværende Skikkelse, der har bevaret Kommunens landlige Karakter samtidig med, at ingen af moderne Tidens samfundsmæssige Goder er unddraget dens Beboere.

Som en Minderune over dette Arbejde fremkommer nærværende Bog paa Hundredaarsdagen for det første Møde i Gjentofte Kommunestyre.

BIOGRAFIER.

~~~~~

Forkortelser:

BM.	Bestyrelsesmedlem.
d.	død.
Dbm.	Dannebrogsmænd.
Ftm.	Folketingsmand.
K	Kommandør.
M. G. K.	Medlem af Gjentofte Kommunalbestyrelse.
M. G. Sf.	„ „ „ Sogneforstanderskab.
M. G. Sr.	„ „ „ Sogneraad.
RD.	Ridder af Dannebrog.
V.	viet.

Biografier.

Samtlige Medlemmer af Sogneforstanderskaber, Sogneraad
og Kommunalbestyrelser i Aarene 1842 — 1942.

Agerholm, Sophus,

f. 8. 7. 1867, Vigslev, (J. W. Agerholm, Godsinspektør, Mine Boje). — V. 14. 3. 1895 til Theodora Jessen, f. 27. 1., Gyldensten.

Student 1884, Rigsdagsstenograf 1887- 1911. Sekretar i Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening 1899, Kontorchef 1911, Direktør i Dansk Arbejdsgiverforening 1918. Form. f. Odenseaner-Samfundet 1926- 30, Æresmedl. 1936, Medl. af Venstres Repræsentantskab og Næstf. f. Den liberale Venstreforening for Kbh. og Frederiksb. 1930-33. Medl. af Fællesudv. ang. Arbejdsforhold 1940. Redaktør af „Gabelsberger“ 1895-99, af „Arbejdsgiveren“ 1905-18, af Odenseaner-Samf. Tidsskr. 1926-29. Udgivet: (samm. m. C. Christiansen) Lærebog i Gabelsbergers Stenografi, (samm. m. Anders Vigen) Arbejdsgiverforeningen gennem 25 Aar. — RD., R. af Vasaord. K. af Finl. hvide Rose. M. G. Sr. 1. 4. 1909-31. 12. 1913.

*

Albech, Andreas,

f. 29. 1. 1862, Kbh., (Carl Emilius Albech, Grosserer, Emilie Heering), d. 25. 5. 1919, Kbh. — V. til Marie (Mimi) Josefine Berg.

Student 1880, cand. jur. 1887, Orsf. i Kbh. 1890. Stiftede 1896 Byggeselskabet „City“ (Citypassagen og Barnekowhus). Leder af det Konsortium, der omdannede den Knipschildt'ske Villa til „Charlottentlund Palmehave“. Form. f. Det ny Casinoselskab 1895-1915. Form. f. Sundhedskomm.

M. G. Sr. 1. 1. 1901-31. 12. 1904.

*

Andersen, Anders Peter,

f. 4. 2. 1832, Gjentofte, (Anders Pedersen, Husmand, Ane Andersdatter), d. 14. 9. 1914, Frederiksberg. — V. til Johanne Hansdatter, f. 21. 7. 1818, Ørtved, d. 16. 2. 1932.

Tomrermester i Ordrup, senere i Vangede.

M. G. Sr. 1. 1. 1886-31. 12. 1891.

Andersen, Carl Valdemar,

f. 6. 7. 1872, Kbh., (Hans Andersen, Arbejdsn., Johanne Berthelsen). — V. 24. 8. 1895 til Mathilde Elmstedt, f. 12. 7. 1855, Karlshavn, d. 22. 2. 1940.

Murerarbejdsmand, Forretningsfører f. Arbm. Forbund i Gjentofte fra 1. 1. 1922. Medl. af Ligningskommissionen. Hegnsynsmand.

M. G. K. 1. 4. 1925—31. 3. 1929 og 15. 9. 1929—31. 3. 1933.

*

Andersen, Hans, se Afsnittets sidste Del.

*

Andersen, Jacob Norgaard Kronborg,

f. 23. 8. 1872, Løgstor., (Hans Rudolf Andersen, exam. jur., Godsejer, Kjølbysgaard, Marie Birgitte Elisabeth Norgaard). — V. 11. 6. 1906 til Wanda Hansteen, f. 13. 5. 1884, Kbh.

Ansat i Postv. 1889, Ekspedient 1900, Fuldm. i Overpostinspektoratet 1911, Vicepostinsp. 1916, Overpostinsp. i Haderslev 1920, i Aarhus 1924. Form. f. Dansk Postforen. 1908—11, for Told- og Trafiketaternes Centralorg. 1912—14, Forstander f. Postkursus 1916—23, Form. f. Aarhus Turistforen. 1924—25, derefter Æresmedl. Form. f. Foren. Nordens Aarhusafd. 1930—41. Udgivet: Det kgl. danske Postvæsen (Dansk Portrætgalleri 1), Adskillelsen fra og Genforeningen med Sønderjyll. (Postvævs Jubileumsskr. 1924), Fra Bondens Thy til Kongens By, Fra Hovedstaden til den nye Grænse, Omkring Genforeningen. Det rad. Venstres Kand. til Ft. Kbh. 6. Kr. 1909 og 1910, Kbh. 1. Kr. 1913, Aarhus 3 Bykredse 1926, Sønderborg, Aabenraa og Haderslev 1929.

M. G. Sr. 1. 4. 1917—10. 2. 1920, af Haderslev Byraad 1922—24.

*

Andersen, J. H., se Groth-Andersen, J. H.

*

Andersen, Niels,

f. 11. 9. 1835, Ydby, Thy, (Anders Nielsen, Gaard ejer, Ane Margrethe Didriksdatter), d. 12. 9. 1911, Søholm. — V. 20. 4. 1866 til Thora Amalie Hensen, f. 22. 4. 1845, Kbh., d. 16. 7. 1917.

Opvokset i smaa Kaar. Etabl. som Entreprenør 1857. Arbejder: Jernbanelinierne Hillerød—Fredensborg, Hillerød—Græsted og Aarhus—Ryomgaard, Helsingørs Havn, Tørdokken paa Refshaleøen, Middegrundstortet (samm. m. Monberg). Ejer af Søholm 1877—1911. Form. f. Frederiksholms Teglværk 1893—1908, Medstifter af Kbhvs. Laane- & Diskontobank 1895, Form. f. Arbejdsgiverforen. 1896—1907, Ftm. f. Vestervigkredsen 1886—1903 (H), for Thistedkredsen 1903—09.

Medl. af Kbhvs. Amdsråd 1889—1909, af G. Sr. (Formand) 1. 1. 1889—31. 12. 1900.

Andersen, Ole,

f. 1799, døbt 17. 4., (Anders Nielsen, Grdr., Ørnegaard, Karen Hansdatter), d. 23. 7. 1864, Ørnegaard. — V. 11. 4. 1823 til Maren Kirstine Jensdatter, f. 1804, Gjentofte Kro, døbt 7. 9., d. 3. 10. 1888.

Ejer af Ørnegaard. Sognefoged.
M. G. Sf. 1. 1. 1845—31. 12. 1850.

*

Andersen, Wiggo Julius,

f. 14. 8. 1872, Holbæk, (Niels Andersen, Fabrikant, Franciska Almind), d. 4. 6. 1920, Gjentofte. — V. 16. 1. 1880 til Anna Cecilie Sæbye, f. 14. 7. 1860, Kbh., d. 22. 5. 1938.

Tobaksfabrikant i Holbæk (N. Andersens Søn), til Gjentofte Komm. 1902. Medl. af Sundhedskom., BM. af Arbejdsanvisningskont. 1916.

M. G. Sr. 1. 1. 1907— 31. 3. 1909.

*

Bagge, Ernst Christian,

f. 2. 1. 1817, Bellevue (Johan Bagge, Restauratør, Mette Kirstine Thomsen), d. 23. 1. 1882, Højgaard, Bagsværd. — V. 5. 11. 1841 til Sara Marie Juul, f. 1814, Haderslev, d. 5. 9. 1880.

Bestyrer af Faderens Ejendom Christiansholm, senere Forpagter og derefter Ejer af Højgaard i Bagsværd.

M. G. Sf. 1. 1. 1850—31. 12. 1859.

*

Bagge, Johan,

f. 13. 8. 1788, (Rasmus Bagge, Traktor, Fattigforstander, Bellevue, Bodil Marie Lemche), d. 8. 3. 1853, Bellevue. — V. 11. 4. 1810 til Mette Kirstine Thomsen, f. 11. 4. 1789, Horsens, d. 1. 12. 1876.

Restauratør; Ejer af Bellevue 1810—53, havde af Kong Fr. 7. personlig modtaget Tilladelse til at føre Splitflag paa Etablissementet. Ejer af Skovgården 1821—31, af Christiansholm 1831—41. Fattigkommissær, Distriktskommissær. — Kancelliraad, Dbm.

M. G. Sf. 1. 1. 1842—16. 3. 1852.

Baggesen, Knud,

f. 23. 3. 1900, Aarhus, (Harald Albrecht Immanuel Baggesen, Klasseotterikollektor, Kaptajn, Kammerjunkker, Anna Sophie Faber). — V. 24. 10. 1924 til Ane Elisabeth Nielsen, f. 4. 8. 1897, Aarhus.

Student 1917, cand. polyt. 1923, raadg. Ingeniør i Firmaet Ax. M. Knudsen & S. L. Sørensen 1923—27, ass. Ing. ved Brokontoret, D. S. B., Jan.—Maj 1928, v. Overings. Kontor smst. Maj 1928—Aug. 1929, v. Brokontoret fra Aug. 1929. Red. af „Gjentofte Kommunes Grundejertidende“ 1928—38.

M. G. K. 19. 2. 1935—1. 9. 1936.

*

Bauer-Petersen, Emil Alfred,

f. 5. 11. 1848, Storehedinge, (Ole Petersen, Ringer og Graver, Henriette Bauer), d. 21. 5. 1918, Charløttenlund. — V. 18. 5. 1883 til Elisabeth Benzon, f. 27. 7. 1856, Holstebro, d. 6. 12. 1930.

Cand. pharm. m. Udm. 1870, Bestyrer af Kroneapoteket i Kbh., Indehaver af Ordrup Apotek 1895. Red. af Pharmaceutisk Tidende 1885—95.

M. G. Sr. 1. 1. 1901—31. 12. 1906.

*

Bech, Harald,

f. 14. 6. 1869, Aarhus, (O. Bech, Købmand, Fa. Marcus G. Bech & Sønner, Eleiza Robinson). — V. 22. 3. 1895 til Thora Wibroe, f. 3. 7. 1871, Aalborg, d. 10. 4. 1937.

Udd. v. Købmandshandel 1884—89; etabl. som Gross. (Frø, Tjære og Jern m. v.) i Aarhus 1891. Efter Besøg hos Slægtninge i England etabl. i Bomuldsbranchen Kbh. 1897, optog 1910 Marius Bech og Carl Bechgaard i Firmaet (Harald Bech & Co.), derefter opr. særligt Firma i Manchester for Stabelvarer (Marius Bech & Co.). Fm. f. Kraftkomitéen i Gjt. Komm. til 1941, BM. i Foren. til den ædle Hesteavl's Fremme, Fm. for Hesteejerforeningen.

M. G. K. 8. 9. 1936—31. 3. 1937.

*

Bech, Ole Jensen,

f. 1. 6. 1830, Skovshoved. (Jens Olsen Bech, Fisker, Maren Jensdatter), d. 11. 12. 1889, Skovshoved. — V. 1) 30. 10. 1853 til Nielsine Christiansen, f. 27. 9. 1829, Skh., d. 7. 11. 1855. 2) 8. 11. 1857 til Ellen Olsdatter, f. 27. 3. 1834, Taarbæk.

Fisker, Skovshoved. Medstifter af og første Form. (i 16 Aar) for Skovsh. Sygekasse. Næstform. i Best. for Skovsh. Asyl.

M. G. Sr. 1. 1. 1874—31. 12. 1879.

Bindslev, Knud Dahm,

f. 25. 8. 1890, Aalborg, (Kreditforeningsdir. Valdemar Bindslev, Johanne Dahm). — V. 7. 6. 1917 til Asta Nørbye, f. 6. 8. 1897.

Ansæt i Privatbanken 1908—18, Orlov m. Uddannelse i Deutsche Banks Afd. i Hamburg og London 1912—14, Kontorchef i Kbhs. priv. Laanebank 1918, Chef for Landmandsbankens Kongens Nytorv Afd. 1918. Student 1927, cand. phil. 1928. — Medl. af Det konservative Folkepartis Repræsentantskab fra 1929. Fm. f. Gjentoftekredsens konservative Vælgerforening 1934—36 og fra 1937, Fm. f. Partiets Amtsudvalg f. Kbhs. Amt 1935, Medl. af Partiets Hovedbest. 1938. Fm. f. Fællesrådet af Landmandsbankens overord. Embedsm. 1931, Fm. f. Velgørenhedsselsk. af 24. Novbr. 1939 f. Gjt. Kommune, Fm. f. A/S Hellerup Klub, BM. i Prinsesse Helenas Børnehjem og Børnehj. Dolins Minde 1938. Medl. af Gjt. Kommunes Skolekomm., Brandkomm., Bevillingsnævn, Biblioteksbest. og Museumsbest. — RD.

M. G. K. fra 1. 4. 1929. Form. f. Det sociale Udvalg og Børneværnsudv. 1933, Raadmand 1934, 1. Viceform. 1937.

*

Blichfeld, Poul Frederik Gersdorff,

f. 16. 10. 1870, Mariager, (Henrik Emil Blichfeld, Proprietær, Minna Hansen). — V. 3. 3. 1900 til Siegfrieda Vilhelmine Marie Jespersen, f. 27. 1. 1873, Kbh.

Opr. udd. ved Landvæsen, Journalfører i Landbrugsmin. Matrikeldirektorat 1895, Sekr. i Finansmin. 1900, Afsk. 1936. Medl. af Hovedbest. f. Kaminavlens Fremme i Danm., BM. i Gjentofte socdem. Vælgerforen., Form. i Partigruppen i Kommunalb. fra 1925. Medl. af Kornnævnet i G. K. 1916—20, Medl. af N. E. S. A.s Repræsentantskab 1925—37.

M. G. K. 11. 4. 1915—31. 3. 1937.

*

Boiesen, Henning,

f. 1794, Kbh., (Søn af Brændevinsbrænder), d. 11. 2. 1881, Gjentofte. — V. 30. 10. 1818 til Sophie Larsdatter, f. 1797, Nordre Ellegaard, d. 24. 2. 1888.

Ejer af Smakkegaard, som han overtog efter sin Morbroder, hos hvem han var opvokset. Stifter af „Henning Boiesens og Hustrus Diamantbryllupslegat“ for værdige trængende i Gjentofte Sogn. opr. 11. 10. 1878, Kapital 2000 Kr.

M. G. Sf. 20. 10. 1854—31. 12. 1855.

Boisen, Boje Frederik Outzen,

f. 20. 10. 1793, Vesterborg, Lolland, (Peder Outzen Boisen, Sognepræst, senere Biskop, Anna Wiinholdt), d. 13. 5. 1876, Frederiksberg. — V. 16. 4. 1819 til Christiane Hansine Møller, f. 26. 10. 1795, Sketstoftø, d. 26. 11. 1886.

Student (Nykjøbing) 1813, cand. theol. (Udm.) 1817, præsteviet Medhjælper hos Faderen og Lærer ved Vesterborgs Seminarium 1818, Sognepræst i Saksøbing 1825, Provst i Musse og Fuglse Herreder 1829, Sognepr. i Søllerød 1836, Provst i Sokkelund og Smorum Herreder 1840, Sognepr. i Gjt. 1852—72. Rang som Biskop 1867. — KD², Dbm.

Kandidat i Kbhvs. Amts 2. Kr. til den grundlovgivende Rigsfors. 1848, men uden at opnå Valg, Medl. af Kbhvs. Amtsraad 1842.

M. G. Sf. (Form.) 9. 8. 1852 — 31. 12. 1863.

*

Brandt, Peter Christoffer,

f. 25. 11. 1849, Odense, (Casper Frederik Brandt, Tobaksfabr., Karen Dortha Brinch), d. 5. 10. 1918, Ordrup. — V. 27. 4. 1877 til Anna Kirstine Nye-land, f. 8. 1. 1849, Korsør.

Alm. Gartnerlære, Gartner hos Gross. Puggaard i „Kraathuset“, derefter eget Gartneri i Ordrup. Bestyrer af Ordrup-Charlottenlund Bank 1905—18. Medl. af Skolekomm., BM. i Hjelpekassen. — Sundhedskomm. 1922—39, Værgeraadet 1918—33. RD.

M. G. Sr. 1. 1. 1892—31. 12. 1897.

*

Brasen, Georg Conrad Andreas,

f. 29. 11. 1856, Hillerød, (Ole Julius Brasen, Kæmner, Kamma Elie Smidt), d. 30. 8. 1935, Taarbæk. — V. 14. 6. 1884 til Rosa Flora Victoria Nielsen, f. 26. 6. 1861, Kbh., d. 1. 10. 1916.

Udd. i Landvæsen paa Pibe Mølle ved Helsingø. Forp. af Damgaard i Ordrup 1884—1916, boede derefter som Rentier i Taarbæk. Sognefoged, Hegnsynsm., M. af Skolekomm., Kirkeværgø i Taarbæk.

M. G. Sr. 1. 1. 1895—31. 12. 1900.

*

Braunschweig, Christoph,

f. 16. 9. 1874, Lyngby, (Heinrich Braunschweig, Tømrer, Anna Christensen). — V. 24. 9. 1902 til Agnes Larsen, f. 10. 7. 1881, Skovshoved.

Udd. v. Murerhaandværket. Form. f. Skovsh. Arbejderforbunds Sygekasse 1903—20, Form. f. Murerne Fagforen. i Gjentofte, Lyngby og Gladsaxe Kommuner 1909—40, BM. i Murerforbundet 1917, BM. i Ordrup Brugsforening 1926—38. Medl. af Skolekomm. 1913—28, Sundhedskomm. 1916—35, Værgeraadet 1916—33, BM. i det komm. Arbejdsanvisningskontor fra 1916.

M. G. Sr. 1. 4. 1909—31. 3. 1913.

Bruun, Lars,

f. 21. 2. 1796, Ordrup, (Lars Bruun, Kroejer, Johanne Andersdatter), d. 4. 4. 1844, Ordrup. — V. 27. 10. 1818, Karen Cadovius, f. 28. 10. 1795, Mørk-høj, d. 27. 4. 1880.

Ejer af Ordrup Kro og Lindegaarden.

M. G. Sf. 1. 1. 1842—4. 4. 1844.

*

Brønning, Frederik Gabriel,

f. 17. 8. 1873, Kbh., (Emil Gabriel Brønning, Vin-handler, Christine Olsen). — Ugift.

Student 1892, cand. jur. 1901, Ørsf. i Kbh. 1904. Form. f. Vurderingsraadet i Gjt. Skyldkreds, Medl. af Skyldraadet, Medl. af Voldgiften til Jagtrettens Afløsning, Form. f. Vandsynsmændene, under Hus-lejloven Form. f. Forretningslokaleaavnet i Gjt. Mangleaarig Form. f. Gjt. Sogns Grundejer- og Borgerforening.

M. G. Sr. 1. 4. 1913—31. 3. 1917 og 1. 11. 1918—31. 3. 1921.

*

Buemann, Jens Ditlev Blichfeldt,

f. 17. 5. 1839, Skanderborg, (P. Buemann, Agent, Kæmner, Poulina Møller), d. 17. 9. 1902, Charl. — V. 24. 10. 1863 til Andrea Ravn, f. 19. 2. 1837, Ringsted, d. 16. 9. 1904.

Exam. jur. 1861, Fuldmægtig i Nordre Birk, etabl. som Sagfører 1872.

M. G. Sr. 1. 1. 1892—31. 12. 1900.

*

Büchler, Heinrich Christian,

f. 30. 3. 1866, Ordrup, (Heinrich Büchler, Murer, Christine Nielsen). — V. 1) 20. 12. 1891 til Mathilde Caroline Petersen, f. 5. 4. 1866, Svendborg, d. 9. 1. 1922. 2) til Ingeborg Marie Hansen, f. 30. 7. 1876, Odense.

Udd. v. Murerhaandv., arb. 5 Aar i Tyskland, etabl. som Mester i Ordrup 1893. BM. i Murer-mesterforenin., BM. i G. K. Borgerhjem, Æres-medl. i Murermesterforen. Sognefoged og Pantelø-ged i Skovsh. BM. i Hjælpekassen. Brandfoged.

M. G. Sr. 7. 1. 1919—31. 3. 1921.

Christensen, Christian Peter,

f. 1. 7. 1867, Skovshoved, (Lars Christensen, Tøm-
rer, Christiane Olsen). — V. 24. 6. 1916 til Kir-
stine Borg, f. 23. 4. 1873, Klovborg.

Udd. som Tømrer, Form. f. Tømrrernes Fagforen.
f. Kbh. Amts 1. Afd. 1899—1907, Hovedkasserer i
Dansk Tømrerforbund 1907—33. Form. f. Ordrup-
Skovsh. soc.-dem. Valgforen. 1910—13, f. Parti-
gruppen i Sogner. 1917—25.

M. G. S. 1. 4. 1913—31. 3. 1925.

*

Claesen, Anthon Ludvig,

se Afsnittets sidste Del.

*

Dinesen, Bengt Sophus,

f. 19. 7. 1894, Frederiksberg, (Carl Dinesen, Løjtnant af Gendarmeriet, Ebba Schøller). — V. 24. 8. 1920 til Rigmor Dalggaard, f. 7. 1. 1895, Kbh.

Student 1913, cand. jur. 1919, Politifuldmægtig i
Sonderborg 1920, Sekretær i Landbrugsmin. 1923.
Fuldmægtig 1929, Ekspeditionsskr. 1932, fung.
Kontorchef 1934, Kontorchef i Min. f. Landbrug
og Fiskeri 1936. 1910 Besidder af Jægermester
J. K. J. S. Dinesens Fideikommiss. Fm. f. Kjøben-
havns Amts Centralbibliotek og Gjentofte Kommu-
nebibliotek 1937, Medl. af Best. f. Øregaard Mu-
seum 1937, f. Statens og Hovedstadkommunernes
Kursus til Studentereks. 1937, Næstfm. i Gjen-
toftkredsens kons. Valgforen. 1938. BM. i
Strandvejs-Gasv. 1934—38, i N.E.S.A. fra 1938.
Fm. f. Gjentofte Komm. Skolekommiss. 1937, Fm.
f. Anlægsudv. 1934—37, f. Skoleudv. 1937. Medl.
af el. Fm. f. en Række min. Kommiss. og Nævn.
— RD.

M. G. K. fra 4. 1. 1932.

*

Eigaard, Anders Jacobsen,

f. 17. 5. 1798, Ordrup, (Jacob Andersen, Grdr., Ei-
gaarden, Ane Sørensdatter), d. 12. 10. 1867, Or-
drup. — V. 19. 10. 1824 til Bodil Jacobsdatter, f.
1. 1. 1801, Hyldegaard, d. 28. 4. 1875.

Ejer af Gaarden „Eigaardsminde“ i Ordrup (hvor
Charl. Palmehave nu ligger).

M. G. Sf. 7. 5. 1844—31. 12. 1847.

Ellgaard, Jens Asser Knudsen,

f. 29. 1. 1866, Nørre Alslev, (Rasmus Ellgaard, Sadelmager, Mariane Magdalene Knudsen), d. 30. 3. 1936, Meran. — V. til Anna Larsen, f. 1. 10., d. 28. 11. 1929.

Udlært i Manufakturhandlerbranchen hos Laur. Møller i Lyngby. Etabl. som Manufakturhandler paa Strandvejen i Hellerup 1888, afst. Forretn. 1910. Medstifter af og Form. i Hellerup Syge- og Begravelseskasse og Hellerup Handelsforening. Medstifter af og BM. i Hellerup Bank. Fm. i Forsørgelsesudvalget.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—31. 3. 1917

*

Engelstoft-Schmidt, Orla Axel,

f. 27. 5. 1879, Kbh., (Lauritz Theodor Schmidt, Maskinist, Olga Ingeborg Wendelboe). — V. 4. 6. 1904 til Marie Hansen Hofgaard, f. 20. 3. 1883, Kbh.

Udd. v. bl. Handel, Købmandsborgerskab i G. K. 1920 m. Specialforretn. i Brændsel. Medstifter af og Forstander for Handelsskolen i Gjt. Komm., Medstifter af Centralledelsen for Gjt. Komm. Handelsforeninger. Medl. af Skolekomm. 1921—25. Form. i Vægeraadet 1921—29, Medl. af Sundhedskomm. 1923—28.

M. G. K. 1. 4. 1921—31. 3. 1925.

*

Evers, Alfred Christian Carl,

f. 1. 11. 1841, Kbh., (C. F. Evers, Snedkermester, Kaptajn, Loise Thide), d. 6. 5. 1904, Hellerup. — V. 7. 8. 1884 til Emilie Wandall, f. 9. 4. 1846, Kbh.,

Bygmester; bl. a. opført Hotel „Continental“ og en Række kjøbenhavnse Fjendomme. Kirkeværge for Hellerup Kirke. — RD.

M. G. Sr. 1. 1. 1895—31. 12. 1900.

*

v. Fahrner, Michael,

f. 1805, Zürich, d. 4. 11. 1855, Jægersborg Triangel. — V. til Marie Cathrine Hansen, f. 1795, d. 7. 2. 1865.

Udd. v. Skrædderhaandværket. Startede eget Skrædderetablissement i Kbh., men afstod senere dette og købte Baunegaarden, hvor han førte meget stort Hus.

M. G. Sf. 6. 4. 1852—31. 12. 1853.

Farre, Niels Ejnar,

f. 25. 9. 1868, Birket, (Valdemar Farre, Lærer, Ane Katrine Jaug). — V. 26. 9. 1900 til Nanna Bolbroe, f. 16. 7. 1880, Frederiksberg.

Lærereks. 1889, Kommuelærer i Kbh. 1895. Form. f. Jægersborg komm. Foren. 1917—28, BM. i Gjentoftekr. kons. Vælgerforen. 1928. Fm. f. § 8 Udv. (Sygekasserne) 1928. Medl. af Værgeraadet 1909—13. Fm. f. Arbejdsanvisningskont. Bestyrelse 1928—37. Medl. af Skolekomm. 1909—37.

M. G. Sr. 1. 4. 1909—31. 3. 1913 og 24. 5. 1927—31. 3. 1929.

*

Florentzen, Anders Petersen,

se Afsnittets sidste Del.

*

Frederiksen, Anders Peter,

f. 4. 10. 1889, Birkerød, (Edvard Rasmus Frederiksen, Arbejdsdm., Johanne Marie Pedersen). — V. 22. 11. 1914 til Karen Marie Nielsen, f. 21. 11. 1895, Havnelev.

Opr. ved Landbruget; Arbejdsmandsvirksomhed 1909—15, bl. a. ved Kommunens Kloakanlæg. Funktionær v. Nordsjællands Sporveje 1915, Trafikmesterass. 1931, Trafikmester 1940. Fm. f. Sporvejs- og Omnibusfunktionærenes Organisation af 1917, Nordsjæll. Afd., Fm. f. Ordrup Brugsforen. „Merkur” 1921—40, Fm. f. Ordrup-Skovsh. social-dem. Foren. 1922—26, Næstfm. i social-dem. Kredsorganisation. Raadmand og 2. Vicefm. 1939. Medl. af Skolekomm.

M. G. K. fra 6. 1. 1931.

*

Frederiksen, Hans Frits,

f. 15. 12. 1848, Kbh., (Ole Frederiksen, Arbejdsdm., Karen Marie Nicolaysen), d. 9. 2. 1937, Ordrup. — V. til Elisabeth, Johanne Margrethe Hoffmann, d. Okt. 1937.

Stenhugger, Hellerup.

M. G. Sr. 1. 1. 1904—31. 3. 1909.

*

Frederiksen, Jens Christian,

f. 4. 5. 1861, Søndersted, (Peter Frederiksen, Boelsmand, Karen Marie Sophie Christensen), d. 20. 11. 1939, Ordrup. — V. 28. 10. 1892 til Alma Wallin, f. 6. 9. 1868, Landskrona.

Udlaert ved Købmandshandel; etabl. som Købmand i Ordrup 1892, afstod Forretn. 1918. Medstifter af og BM. i Ordr.-Charl. Bank, Fm. for Bankens Bestyrelse 1912—18, Bestyrer af Banken 1918—29. I en Aarrække Fm. f. Ordr. Handelsf. og Ordr. Komm.- og Grundejerforening.

M. G. Sr. 25. 5. 1916—1. 11. 1918.

Friderichsen, Carl Mathias,

f. 12. 9. 1858, Toftlund, (Rasmus Severin Friderichsen, Borgmester, Sofie Charlotte Friis). — V. 24. 5. 1887 til Kirstine Frederikke Salicath, f. 10. 8. 1862, Haderslev.

Student 1876, cand. jur. 1882, Orsf. 1885, Landsingssekretær 1889, Chef for Rigsdagens Bureau 1921—32. BM. i De Spannjerke Legater, tidl. i Det Dansk-franske Dampskibsselskab, do i Naturfredningsforen., Forretningsfører for de Raben-Levetzau-Bornemannske Familiefideikommisser. — K². i D.M.

M. G. Sr. 1. 4. 1909—31. 3. 1913.

*

Friis, Carl Christian Frederik Emil,

f. 12. 3. 1878, Vangede, (Frits Friis, Forstmand, Caroline Wahlstrøm). — V. 30. 4. 1905 til Maren Kristine Nielsen, f. 16. 5. 1879, Skelskør.

Udd. v. Tømrer- og Snedkerhaandværket, paa tekn. Skole i Kbh. 1892—98; etabl. som Tømrer- og Snedkermester i Gjentofte 1913. Form. f. soc.-dem. Vælgerforen. 1909—19, BM. i G. K. tekn. Selskab 1924. Medl. af Værgeraadet 1922, Vangede Menighedsr. 1927. Ejendomsskyldvurderingsmand fra 1923.

M. G. K. 1. 9. 1919—31. 3. 1921.

*

Gjessing, Aage,

f. 21. 3. 1861, Tønder, (Jens Georg Gjessing, Advokat, Friede Lassen), d. 6. 2. 1932, Kbh. — V. 2. 5. 1890 til Anna Betty Christiane Friis, f. 7. 4. 1867, Vejle, d. 14. 6. 1935.

Student 1879, cand. jur. 1885, Byfogedfuldm. i Vejle 1885, Sagførerfuldm. i Randers 1887, Sagfører 1889, Orsf. 1891, Direktør for Jydske Købstad-Kreditforening, Dir. for Kreditforen. for industrielle Ejendomme 1898, Dir. for Kbh.s. Hypotekf. 1900. Form. f. de danske Hypotekforeningers staaende Udvalg.

M. G. Sr. 1. 4. 1913—13. 10. 1914.

*

Groth-Andersen, Johan Hans,

f. 25. 3. 1875, Aalborg, (Corfitz Andersen, Købmand, Agathe Groth). — V. 25. 8. 1904 til Margrethe Rempelmann, f. 23. 11. 1876, Iserlohn, d. 23. 4. 1938.

Udd. v. Handel i Randers; Afgangseksamen fra Herman Møllers Handelsskole i Aalborg, videreudd. i Tyskl., Frankr. og Engl. 1903 indtraadt som Medindehaver af Firmaet Joh. Chr. Petersen & Søn (grl. 1811, A/S fra 1936), derefter Dir. i samme Firma. BM. i Foreningen af Metalgrossister, BM. i Foren. af Isenkraugrossister, BM. i Kbh.s. alm. Boligselsk., Medl. af Bibliotekskomiteén af 1. 11. 1933.

M. G. K. 1. 4. 1921—17. 4. 1928.

Grumstrup, Severin Marius,

f. 8. 7. 1855, Skanderborg, (C. S. Grumstrup, Tømrersvend, Regine Barsøe). — V. 31. 7. 1883 til Anna Vilhelmine Nielsen, f. 11. 4. 1858, Kvistgaard.

Tømrermester i Kbh. 1883, i Hellerup fra 1895, Medl. af Repræsentantskabet f. Kbh.s Kreditforening, BM. i Kbh.s Sygehjem og Børnehjemmet „Dohns Minde“, BM. i N.E.S.A. 1915—36, Fm. 1929—36, Fm. i Bankraadet f. Hellerup og Omegns Bank, Landvæsenskommissær, Medl. af Kbh.s Amtsr. 1916—28, Fm. f. Bygningskomm. 1907—24. — RD., K. af Vasaord.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—24. 5. 1916; Næstfm. (fung. Fm. 1914—16).

*

Grønbech, Soren Hilbert Michael,

f. 11. 9. 1885, Løkken, (Niels Grønbech, Somand, Kathrine Andersen). — V. 2. 6. 1907 til Emma Marie Pedersen, f. 18. 7. 1885, Hasselager.

Udd. v. Bagerhaandværket; Bagermester i Løkken 1906—08, i Hillerød 1908—13, fra 1. April 1913 i Gjt., tidl. Medl. af Gjt. Menighedsr., Form. f. Blaa Kors i Gjt. 1916—20, Stifter af og i 22 Aar Form. f. Kristelig Bager- og Konditorforen. i Danmark, tidl. BM. i Gjt. Bagermesterforen., Gjt. Grundejerforen. og Gjt. Handelsforen., Medstifter af Handelsforeningernes Centralorg., Medl. af Stolpegårdens Direktion 1924—31.

M. G. K. 1. 4. 1921—31. 3. 1925.

*

Grønbæk, Anna Kirstine,

f. 2. 6. 1872, Hemmeshøj Sogn, (Peter Sørensen, Gaardejer, Kirsten Nielsdatter). — V. 14. 7. 1920 til Jens Grønbæk, Lektor, f. 3. 9. 1865, Aulum.

Student 1900, cand. phil. 1901. Lærerinde ved Ordrup Gymnasium 1900—16, Adjunkt 1916—31, Inspektrice 1903—21, BM. i Kvindevalgretsforeningen, Gjentoftekredsens Venstreforening, Ordrup Kommunal- og Grundejerforen., De forenede Skoler.

M. G. Sr. 1. 4. 1900—31. 3. 1917, Fm. for Skoleudv. 1910—17.

*

Guldborg, Jens,

f. 18. 9. 1808, Glostrup, Købelev, (Mads Guldborg, Proprietær, Sophie Jensen), d. 21. 4. 1898, Kbh. — Ugilt.

Student, Skovrider, senere Ejer af Vintappergaarden.

M. G. Sr. 1. 1. 1845—31. 12. 1850.

Hansen, Christen,

f. 21. 9. 1868, Appenæs, (Niels Hansen, Fisker, Marie Christensen), d. 25. 7. 1939, Hellerup. — V. 3. 6. 1897 til Jenny Sofie Frederiksen, f. 28. 1. 1871, Kbh.

Udd. v. Murerhaandv.; arb. som Svend i Norge og Tyskland. Etabl. som Mester i Hellerup 1894. Inspektør ved Detailhandlerbankens Ejendomme, Taksationsmand for Østifternes Kreditforening. Fm. f. Byggeudv. 1917—21.

M. G. K. 1. 4. 1917—31. 3. 1921 og 1. 4. 1929—31. 3. 1937.

*

Hansen, Hans,

se Afsnittets sidste Del.

*

Hansen, Oscar Peter Ludvig,

f. 6. 10. 1865, Kbh., (Lars Hansen, Former, Anna Isaksen), d. 27. 4. 1918, Gjentofte. — V. 30. 7. 1887 til Anna Marie Dortha Sørensen, f. 29. 3. 1865, Gjentofte.

Udd. v. Snedkerhaandværket. Fm., senere Forretningsfører f. Snedkernes Fagforen. i 28 Aar. Fm. f. social-dem. Forening i Gjent. Medl. af Skolekomm., Forstander f. Gjent. Fattigdistrikt.

M. G. Sr. 1. 4. 1909—27. 4. 1918.

*

Heilesen, Johan,

f. 22. 10. 1892, Dalgaard, Hjørring, (Christen Heilesen, Direktør, Marie Nielsen). — V. 10. 1. 1930 til Alix Lembourn, f. 20. 1. 1898, Kbh.

Student 1913, cand. jur. 1918, Lrsf. i Kbh. 1921. Medl. af Forretningsudv. og Hovedbest. i Bygge-Societetet for Danmark fra 1937. Medl. af Gjent. Kommunes Bygningskomm. 1934, af Udligningskommissionen 1935—37, af Sundhedskomm. 1938. Har udgivet Kommentar til Lov af 8. 5. 1917 om Kommission, Handelsagentur og Handelsrejsende.

M. G. K. fra 1. 4. 1933.

Henriksen, Holger Jacobus,

f. 21. 11. 1885, Hjørnø, (V. L. Henriksen, Lærer, Jacobine Vilhelmine Jantzen). — V. 14. 12. 1912 til Etna Nielsen, f. 16. 4. 1835, Roskilde.

Haandværksm. Udd. 1931—37. Maskinisteks. 1907, Konstruktøreks. 1910, Konstr. i Hærens tekn. Korps 1910. Hos F. L. Smidth & Co. 1910, fra 1926 som Special-Ingeniør, 1934 Chef f. Dams-Tegnestuen. Fra 1913—27 Lærer i Det tekn. Selsk. Aftensk., BM. i Ing. Konstruktørsammensl. fra 1923—29, de to sidste Aar som Form. BM. i „Hist. tekn. Saml.“ fra 1931. Form. i Skovsh.-Klæmpenh. Grundejerf. fra 1934, s. A. Medl. af Deleg. f. Landmandsb. Ordr. Afd. Fra 1942 Medl. af G. K. Ligningskom. M. G. K. 17. 4. 1934—31. 3. 1937.

*

Houborg, Albert,

se Afsnittets sidste Del.

*

Hoeg, Jørgen,

se Afsnittets sidste Del.

*

Hoyer, Jens Hendrik Nicolai,

f. 23. 11. 1818, Kbh. (Hans Jørgen Hendrich Hoyer, Brændevinsbrænder, Anne Helene Holm), d. 28. 2. 1889, Ordrup. — V. til Ane Johanne Topp, f. 1813, Viborg, d. 3. 12. 1890.

Opr. Møller, Ejer af Svanemøllen ved Kbh., senere Ejer af Brogaarden i Vangede.

M. G. Sf. 1. 1. 1856—31. 12. 1859.

*

Høy-Pedersen, Niels,

f. 8. 6. 1860, Hornslet, (Rasmus Pedersen (Korn), Hmd., Mariane Nielsdatter), d. 20. 11. 1925, Skovshoved. — V. til Ursula Sofie Louise Christensen, f. 15. 4. 1864, Daubjerg, d. 10. 10. 1927.

Udd. som Gartner. Etabl. som Købmand i Skovsh. 1893. Medstifter af Ordrup-Charlottenlund Bank og Medl. af Bankraadet, Medl. af Komitéen til Opførelse af Skovsh. Kirke, Form. f. Ordrup Charlottenlund Handelsforening.

M. G. Sr. 14. 10. 1914—31. 3. 1917 og K. 10. 2. 1920—31. 3. 1921.

Iversen, Fritz,

f. 19. 3. 1855, Kbh., (Christian Iversen, Overbetjent, Sophie Hauschildt), d. 24. 9. 1916, Charlottentlund. — V. 25. 4. 1883 til Victoria Petersen, f. 11. 3. 1862, Kbh., d. 14. 11. 1937.

Manufakturhandler, oprind. Forretning paa Nørrebro i Kbh., fra 1893 i Ordrup. Afstod Forretn. 1906 og fik Ansættelse som Revisor i Akkordafdelingen for Manufakturister.

M. G. Sr. 1. 1. 1898—31. 12. 1903.

*

Jacobsen, Ingeborg,

f. 21. 1. 1881, Kbh., (Chr. Thybo-Lindemann, Lærer, Anna Tychsen), d. 28. 12. 1941, Hellerup. — V. 3. 1. 1905 til Waldemar Jacobsen, Direktor, Generalkonsul, f. 21. 1. 1876, Vejerslevgaard.

Preliminæreks. fra Frk. L. Wintellers Skole i Odense. BM. i Sønderj. Foren., Medl. af Søllerød Sogneraad (Form. f. Skoleudv.) 1921—

M. G. K. 1. 4. 1937—28. 12. 1941.

*

Jacobsen, Jens Peter,

se Afsnittets sidste Del.

*

Jacobsen, Niels,

f. 16. 9. 1840, Hyldegaard, (Lars Jacobsen, Grd., Ane Kirstine Jacobsdatter), d. 1. 6. 1920, Ordrup. — V. 28. 5. 1870 til Ane Christine Thomsen, f. 20. 12. 1847, Hjortekar, d. 1924.

Udd. v. Tomrerhaandv., Tomrerm. i Ordrup. Deltog i Krigen 1864 som frivillig i „Aaroes flyvende Korps“. Medstifter af Ordrup-Charlottentlund Bank og Medlem af Bankraadet. Medl. af Bygningskomm.

M. G. Sr. 1. 1. 1880—31. 12. 1885.

*

Jacobsen, Søren,

f. 1. 12. 1809, Teglgaarden, (Jacob Sorensen, Lene Jensdatter), d. 4. 2. 1867. — V. 1) 23. 10. 1835 til Birthe Christence Nielsdatter, f. 23. 5. 1812, Hojsgaard, d. 31. 7. 1847. 2) 4. 11. 1848 til Wilhelmine Algulin, f. 25. 2. 1818, d. 18. 2. 1884.

Ejer af Teglgaarden. Sognefoged.

M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1844, 1. 1. 1848—31. 12. 1850 og 1. 1. 1859—31. 12. 1864.

Jantzen, Elna Kristine,

f. 11. 2. 1876, St. Thomas, (Jens Svendsen, Købm., Konsul, Annie Marstrand). — V. 27. 6. 1899 til Harald August Jantzen, f. 17. 1. 1869, cand. jur., Sogneraadssekretær i Gjentofte, d. 8. 12. 1903. Tilsynsf. m. Plejebørn fra 1935. Udg. af Gjt. Kom. Vejviser.

M. G. K. 1. 4. 1925--12. 12. 1935.

*

Jensen, Carl Alfred,

f. 19. 11. 1880, Gjentofte, (Jens Jensen, Vejmænd, Mette Marie Sørensen). — V. 15. 6. 1922 til Cecilie Matzen, f. 8. 10. 1897, Vejebak.

Sømand fra sit 14.--22. Aar, derefter ansat paa Gjentofte Kommunes Vandværk, Skolebetjent i Vangede 1908, ved Hellerup Skole 1914. Fm. f. Vangede soc.-dem. Forening 1908--14. Medl. af Hjelpekassens Bestyrelse 1910--13 og af Ligningskommissionen 1921--36.

M. G. Sr. 1917--21.

*

Jensen, Claus,

f. 9. 5. 1842, Boltinggaards Skovhuse, Ringe, (Jens Clausen, Anne Kirstine Pedersdatter), d. 17. 3. 1896, Lyngby. — V. 1) til Christiane Nielsen, f. 1834, d. 20. 10. 1867, 2) 3. 4. 1868 til Ane Marie Andersen, f. 25. 10. 1842, Marslev, d. 12. 1. 1919.

Grdr. i Marslev, Fyn; 25 Aar gl. Fm. f. Marslev-Birkende Sogneraad, derefter Grdr. i Bred og Fm. f. Vissenbjerg Sogner., senere Ejer af Tjørnegård i Gjentofte, fra 1884 af Højgaard v. Bagsværd. Efter 1894 boende i Lyngby. 1879 Folketingskand. (H.) i Bogense mod Kl. Berntsen. Kbh. Amts Repr. i Husmandskreditforen. f. Østifterne 1880--96, landbrugskyndig Konsulent f. Sparekassen i Kbh. & Omegn og Kbh. Handelsbank samt tilsynsførende med disses Ejendomme. Har udgivet: En Værdimaaler i Varer.

M. G. Sr. 1. 1. 1883--31. 12. 1884.

*

Jensen, Jens,

f. 1811, Helsingør. — V. til Christine Pedersen, f. 1818, Roskilde.

(Antagelig) Murer, Jægersborg.

M. G. Sf. 1. 1. 1859--31. 12. 1864.

Jensen, Marie,

f. 1. 12. 1880, Dragør, (Peter Kromann, Styrmand, Sars Pouls). — V. 26. 10. 1909 til Martinus Evald Jensen (s. d.).

BM. i Hjælpekassen 1929—33. Næstform. i Dansk Kvindesamfunds Gjentofte-Charlottenlund Kreds.

M. G. K. fra 24. 10. 1939.

*

Jensen, Martinus Evald,

f. 12. 6. 1884, Aarhus, (J. C. Jensen, Skomager, Jørgine Jacobsen). — V. 26. 10. 1909 til Marie Kromann, f. 1. 12. 1880, Dragør (s. d.).

Præliminæreks., Elev v. D. S. B. 1900, Assistent 1909, Trafikkontrollør 1925, Trafikinspektør 1933. BM. i soc.-dem. Vælgerforen. 1908—16 og 1918—21, Medl. af Hovedbest. f. Jernbaneforen. 1912—16, Fm. f. Statsbanepersonalets Laane- og Spareforen. af 1883 fra 1919, Fm. f. Huslejerforen. i Gjt. Komm. 1919—31. Medl. af Skolekomm. 1921—29, BM. i A/S Hellerup Klub 1924—31, Næstfm. i Skatteraadet f. Gjt. Skattekreds fra 1931. — RD.

M. G. K. 1. 4. 1921—31. 3. 1925 og 1. 4. 1929—1. 1. 1931.

*

Jensen, Ole,

f. 21. 8. 1847, Sønderby, (Jens Pedersen, Klokker v. Selsø Kirke, Karen Abrahamsdatter), d. 16. 10. 1918, Lyngby. — V. 1) 11. 11. 1870 til Karen Kristine Christensen, f. 27. 6. 1826, Østrup, d. 15. 1. 1900, 2) 30. 11. 1900 til Inger Kristine Clausen, f. Sørensen, f. 20. 3. 1862, Husum.

Ejer af Stolberggaard i Vangede. Vandsynsmand, Hegnsynsmand.

M. G. Sr. 15. 5. 1895—31. 12. 1897.

*

Jensen, Søren,

se Afsnittets sidste Del.

*

Jensen, Valdemar Axel Volmar,

f. 27. 8. 1878, Skørping, (Valdemar Jensen, Sognepræst, Amalia Jensen). — V. 14. 5. 1912 til Anna Nielsen, f. 23. 6. 1881, d. 8. 2. 1934.

Arkitekt. Tidl. Fm. f. Dansk Arkitektforening, Bankraadsmedl. i Gjentofte Bank, Næstfm. i Gjt. Sogns Grundejerforening. Fm. i Kbh. Amts Afd. af Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse. Landvæsenskommissær, Medl. af Sundhedskomm. fra 1919. Medl. af Kbh. Amtsraad 1928—35.

M. G. K. 1. 4. 1921—31. 3. 1925.

Jespersen, Vilhelm Ludvig,

f. 19. 4. 1854, Vandborg, (Thomas Andreas Jespersen, Sognepræst, Caroline Vilhelmine Sophie Elisa Thaulow), d. 21. 2. 1932, Charlottenlund. — V. ¹⁾ 16. 11. 1883 til Godske Anina Sophie Reenberg, f. 29. 12. 1853, Horsens, d. 31. 1. 1889, ²⁾ 9. 12. 1890, til Christella Gustava Greisen, f. 17. 10. 1860, Nykjøbing F.

Uddannet i Maskinafd. paa den polytekniske Lærestalt i Zürich. Overtog 1886 Maskinfabr. Guldborg i Nyk. F., eget Ingeniørfirma i Gjentofte Kommune fra 1899. Fm. i Haandværker- og Industriforeningen i Nyk F.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—31. 3. 1917, fung. Form. fra 25. 5. 1916.

*

Jonassen, Hans Christian,

se Afsnittets sidste Del.

*

Jørgensen, Aage Ejnar,

f. 27. 8. 1879, Fredensgaard, Aarhus, (G. Jørgensen, Fabrikant, Christine Møldrup). — V. ¹⁾ 21. 9. 1906 til Ellen Margrethe Elise Hansen, f. 22. 5. 1880, d. 18. 7. 1931. ²⁾ 8. 6. 1935 til Gerda Christensen, f. 8. 6.

Student 1897, cand. jur. 1903, Orsf. 1905. Sekretær i Kbhs. Grundejersbank 1912—14, Leder af Bankens Likvidation 1914—27. Fm. i A/S Klampenborg Væddeløbsbane fra 1915, f. Ordrup Grundejer- og Kommunalforen. 1920—33, BM. i Gjentoftekredsens konservative Vælgerforen. 1922—28, Medl. af Overhuslejenævnet f. Kbhs. og Roskilde Amter 1921—22, Næstfm. i Sønderj. Foren. f. Gjt. Komm. Medl. af Kontrollkomiteén f. Østifternes Hypotekforen., BM. i Kbhs. alm. Boligselskab, BM. i Dansk Luftværnsforenings Kbhs. Kreds og Næstfm. i Forretningsudvalget, Næstfm. i N.E.S.Å. 1934. — RD.

M. G. K. fra 1. 4. 1933. Næstfm. 1. 4. 1933—31. 3. 1934, 1. Viceform. og Raadmand 1. 4.—17. 4. 1934. Borgmester fra 17. 4. 1934.

*

Jørgensen, Niels,

se Afsnittets sidste Del.

*

Kalko, Peder Hilarius Ferdinand,

f. 1. 12. 1810, Kbh., (Jens Peder Hilarius Kalko, Slagtermester, Sidse Cathrine Hoffner), d. 5. 5. 1867, Hillerød. — V. 25. 11. 1836 til Emilie Henriette Charlotte Becker, f. 19. 7. 1817, Kbh., d. 6. 1. 1898.

Student 1829, cand. jur. Ejer af Bernstorff Slot og Gods 1839—42.

Selvskr. M. G. Sf. 1. 1. 1842—9. 11. 1842.

Keiser-Nielsen, Søren,

f. 27. 9. 1856, Besser, (Søren Nielsen, Lærer, Mette Marie Sørensdatter Keiser), d. 8. 2. 1926, Charlottent. — V. 1) 4. 9. 1883 til Vilhelmine Kolbye, f. 28. 10. 1888, Holbæk Ladegaard, d. 22. 5. 1906. 2) 15. 7. 1909 til Else Marie Christensen Balle, Læge, f. 5. 2. 1874, Vester Nebel.

Student 1876, cand. theol. 1882, Kapellan i Vesterborg-Birket 1883, Sognepræst i Taagerup-Thorslunde 1891—1913, Folketingsm. f. Stubbekjøbingkr. 1909—20 (Rad. V.), Kultusminister 1913—16, Undervisningsmin. 1916—20. Sogneraadform. i Taagerup-Thorslunde 1896—1909, BM. i Maribo Amts Sogneraadforen., Form. i Dir. f. Andelsanstalten „Tryg“.

M. G. K. 1. 4. 1921—1. 4. 1925.

*

Kjems, Magne,

f. 4. 7. 1882, Odder, (Simon Kjems, Højskolelærer, senere Præst f. d. danske Menighed i Ashland, U.S.A., Mariane Jacobsen). — V. 24. 5. 1912 til Johanne Thomsen, f. 28. 11. 1882, Kolding.

Lærereks. 1904, Lærer v. Efterskolen i V. Vedsted 1904—5, Fredericia Realskole 1906—7, Kommunalærer i Skovsh. 1907, Viceskoleinsp. 1932. Medl. af Skovsh. Menighedsr. 1922, Form. f. Skovshoved Idratsforening 1910—15 og atter fra 1923.

M. G. K. 8. 11. 1927—31. 3. 1929.

*

Korst, Knud Erik Poul,

f. 31. 1. 1894, Kbh., (Navneforandr. fra Jensen). — V. t. Mathilde Andersen-Nexø, f. 3. 5. 1900.

Elev fra Opostringshuset, Student 1910, cand. polit. 1919. Sekr. i Det statistiske Departement 1919, Fuldm. 1930, Eksped.sekr. 1933, Kontorchef 1934, kst. Afd.chef i Skattedepartm. 1938, Generaldir. f. Skattevæsenet 1938. Lærer ved den socdem. Arbejderskole i Kbh. 1921—28. Medl. af Sekr. v. Landbokomm. af 1931, Sekr. v. Socialministeriets Arbejdsløshedsraad 1932—35, Fm. f. Skattekomm. af 1937. Medl. af Repræsentantsk. f. Arb. Andels-Boligforen. til 1932, BM. i N.E. S.A. 1938, i Statsanst. f. Livsforsikr. 1938. Medarb. v. Frem og forsk. Leksika og Haandbøger. Udgifter af Øresundstoldregnskaberne fra 1928.

M. G. K. fra 1. 4. 1937.

*

Krogh, Amanda Axeline Marie,

f. 28. 3. 1873, Hörby, Sverige, (Fyrbøder Anders Johansson og Hustru Ingrid), d. 30. 5. 1937, Hellerup. — V. 4. 11. 1894 til Carl Krogh, Bryggeriarb., f. 9. 6. 1869, Ebeltoft. M

Medl. af Hellerup Menighedsr. 1922.

M. G. K. 1. 4. 1933—31. 3. 1937.

Krogh, Martin Godfred,

f. 10. 8. 1894, Lundby, (Valdemar Emil Krogh, Lærer. Sparekassedirektor, Anna Vilhelmine Rasmussen). — V. 5. 6. 1921 til Else Dorthea Alstrup, f. 12. 12. 1891, Odense.

Student 1914, cand. jur. 1920. Sekretær i Sø- og Handelsretten 1919, Fuldm. 1929. Udgiver og Red. af „Sø- og Handelsretstidende“ fra 1932. Halvkompagnifører i Akad. Skyttekorps 1931. BM. i Ordrup Komm.- og Grundejerforen. fra 1933, Form. 1935—37. BM. i A/S Strandvejs-Gasværket fra 1938.

M. G. K. fra 1. 4. 1937. Form. f. Anlægsudv. fra 1937.

*

Krüger, Theodor Heinrich Otto,

f. 21. 7. 1854, Kbh., (Herman Christian Krüger, Hotelejer, Marie Julie Mertens), d. 6. 9. 1923, Hellerup. — V. 1. 6. 1883 til Metha Nielsine Klein, f. 29. 9. 1856, Vejle, d. 6. 8. 1926.

Udd. v. Handel, bl. a. i Manchester. Etabl. i Kbh. som Grosserer i Hvidevarer. Overtog i 1902 Stillingen som Bestyrer af Laane- og Diskontobankens Hellerup Afd. og opgav derpaa sin Forretning. Medl. af Sundhedskomm.

M. G. Sr. 1. 1. 1895—31. 12. 1906; Form. 1. 1. 1901— 31. 12. 1906.

*

Larsen, Christian,

f. 12. 9. 1847, Skovsh., (Ole Larsen, Fisker, Ane Jespersen), d. 11. 2. 1929, Skovsh. — V. 10. 11. 1872 til Ane Jensen, f. 8. 5. 1848, Skovsh., d. 15. 8. 1936.

Fisker i Skovshoved; Strandfoged. Kasserer i Skovsh. Sygekasse.

M. G. Sr. 1. 1. 1901—30. 3. 1909.

*

Larsen, Hans Peter Christian,

f. 22. 12. 1861, Valby, (Christen Larsen, Grdr., Karen Marie Hansen), d. 27. 8. 1910, Nrd. Ellegaard. — V. 14. 12. 1888 til Else Petrine Magdalene Petersen, f. 22. 11. 1861, Nrd. Ellegaard, d. 10. 10. 1939.

Ejer af Nordre Ellegaard.

M. G. Sr. 1. 1. 1901—31. 3. 1909.

Larsen, Lars,

f. 30. 3. 1831, Sdr. Bakkegaard, (Lars Petersen, Ane Cathrine Larsdatter), d. 2. 1. 1917, Gjentofte. — V. ¹⁾ Emma Simonsen, f. 15. 1. 1836, Kbh., d. 16. 4. 1882. ²⁾ 14. 10. 1885 til Ida Oline Christensen, f. 20. 4. 1848, d. 21. 7. 1924.

Ejer af Sdr. Bakkegaard 1858—1902, tillige i en Aarrække Forp. af Ndr. Bakkeg. og Søgaard. Sognefoged, Jordboniteringsmand, Stifter af og mangeaarig Form. f. „Livsforsikring for Heste i Kbh. Amt“, i 17 Aar BM. i Kbh. Amts Landboforening. — Dbm. 1902.

M. G. Sr. 1. 1. 1889—31. 12. 1894.

*

Larsen, Lars Christian,

f. 17. 3. 1871, Værløse, (Jens Larsen, Indsieder, Ane Kirstine Larsdatter), d. 10. 4. 1915, Kbh. — V. 19. 3. 1897 til Mette Cathrine Poulina Henriksen, f. 8. 9. 1874, Verup, Nidløse Sogn.

Udd. ved Skomagerhaandv.; etabl. som Skomagemester i Hellerup 1909. Medl. af Værgeraadet, BM. i Hjelpekassen. Form. f. Soc.-dem. Forening.

M. G. Sr. 5. 9. 1911— 10. 4. 1915.

*

Larsen, Niels Kristian,

f. 7. 11. 1877, Ourø, (Holger Lauritz Larsen, Husmand, Ellen Kristine Petersdatter). — V. ¹⁾ til Nanna Kirk, f. 11. 5. 1878, d. 16. 5. 1935. ²⁾ til Bodil Bech, f. 26. 2. 1898, Ledøje.

Udd. ved Murerhaandv. i Ind- og Udland, etabl. som Mester i Hellerup 1902. BM. i A/S Asnas Teglværk 1917, i Murermesterforen. f. Gjt. Kom. 1917—39, Vurderingsmand til Ejendomssk. 1921—35, BM. i Hellerup & Omegns Bank fra 1922, Form. fra 1938, BM. i A/S Frederiksholms Tegl- og Kalkv. fra 1926, Medl. af Grundtvigskirkens Komité 1928, af Repræsentantsk. f. Øst. Kreditf. fra 1932. Form. f. Gjt. K. Haandværkerforen. 1935—41, f. Borgerhjemmet i G. K. fra 1935. Medl. af Kbh. Amtsr. fra 1935.

M. G. K. 1. 4. 1921—31. 3. 1933. Fm. f. Byggeudv.

*

Larsen, Ole,

f. 19. 3. 1821, Skovsh., (Lars Andersen, Fisker, Inger Olsdatter), d. 20. 3. 1894, Skovsh. — V. ¹⁾ 25. 5. 1846 til Ane Jespersen, f. 20. 4. 1818, Skh., d. 20. 8. 1853, ²⁾ 17. 12. 1854 til Johanne Bentsen, f. Hansdatter, f. 20. 3. 1816, Skh., d. 26. 1. 1867. Fisker i Skovshoved; Strandfoged. — Dbm.

M. G. Sf. 1. 1. 1856—31. 12. 1859.

*

Larsen, Peter,

se Afsnittets sidste Del.

Larsen, Søren,
se Afsnittets sidste Del.

*

Lehmberg, Emma Sophie Maria Metha,
f. 12. 7. 1860, Kbh., (Ernst Waterstradt, Hand-
gartner, Christine Christensen). — V. 5. 11. 1882
til Friedrich Lehmberg, Murermester, f. 8. 11. 1856,
Alt-Strelitz, d. 30. 1. 1941.

Medl. af Hjælpekassens Bestyrelse, Medl. af
Plejetsynet; Medl. af og senere Form. f. Væрге-
raadet.

M. G. K. 1. 4. 1917—31. 3. 1925. Form. f. Forsør-
gelsesudvalget 1917—1925.

*

Lemche, Peter Søren,
f. 2. 2. 1835, Ndr. Svejgaard, (Søren Johan Lemche,
Johanne Pedersdatter), d. 31. 8. 1901, Hellerup. —
V. 19. 10. 1861 til Karen Magdalene Jacobsen, f.
5. 9. 1838, Teglgård, d. 29. 11. 1887.

Ejer af Nordre Onsgaard i Hellerup.

M. G. Sr. 1. 1. 1872—31. 12. 1876 og 1. 1. 1889—
31. 12. 1894.

*

Lemche, Søren Johan,
f. 20. 8. 1799, Taastrup Valby Mølle, (Johan Hen-
rich Lemche, Møller og Grd., Maren Sørens datter),
d. 15. 10. 1871, Ndr. Svejgaard. — V. 30. 5. 1834
til Johanne Pedersdatter, f. 15. 7. 1811, Maltegaard,
d. 20. 3. 1879.

Ejer af Nordre Svejgaard i Hellerup.

M. G. K. 12. 11. 1846—31. 12. 1850.

*

Lindorff, Frederik Georg,
f. 1792, Kbh., døbt 21. 10, (Peder Lindorph, For-
valter ved Speciesbanken, Sophia Dorothea Jahn),
d. 1856, Kbh. — V. 3. 11. 1821 til Louise Amalie
Brummer, f. 1799, d. 1869.

Kgl. Fuldmægtig; Ejer af Taffelbay 1840—49, af
Høgghsminde 1842—48.

M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1853; Form. 1. 1. 1842
31. 12. 1851.

*

Lorck, Carl,
se Afsnittets sidste Del.

Lund, Hans Peter,

f. 9. 4. 1823, (Andreas Severin Lund, exam. jur., Proprietær, Frederikke Charlotte Kaarsberg), d. 27. 3. 1893, Kbh. — V. 9. 4. 1875 til Jutta Rordam, f. 23. 12. 1852, Mern Præstegaard, d. 26. 8. 1909, Kbh.

Ejer af Bernstorff Hovmarksgaard. Købte i 1878 Gjentofte Kirke af Vartov Hospital og videre-solgte den efter kort Tids Forløb til Gjentofte Kommune.

M. G. Sr. 1. 1. 1871—31. 12. 1888; Form. 1. 1. 1874—31. 12. 1879.

*

Madsen, Peter,

f. 6. 8. 1838, Gl. Mosehus, (Mads Petersen, Hjulmand, Karen Christensdatter), d. 7. 4. 1895, Vangede. — V. til Augusta Eriksen, f. 24. 7. 1844, Hvidegaard, d. 4. 12. 1920.

Tømremester, Boelsmand; overtog Ejendommen Gl. Mosehus efter Faderen, solgte 1893 Ejendommen til de Kellerske Aandssvageanstalter og opførte „Aldershvile“, nu Vangedevej 57. Statens Tilsynsmand ved Gamle Mose. Tillidsmand i Udflytternes Brandforsikring.

M. G. Sr. 1. 1. 1880—7. 4. 1895.

*

Mimer, Jørgen,

f. 18. 9. 1873, Faxø, (Hans Andersen, Detailhandler, Ane Margrethe Christensen). Navneforandr. v. kgl. Bev. 28. 7. 1903. — V. 1904 til Otalia Steensen.

Exam. jur. 1900, Sagførerfuldm. i Aarhus 1900 i Kbh. 1903, Sagfører 1903. Off. og benefic. Sager i Frederiksberg, Kbhs. Amts nordre og søndre samt Amager Birker 1909—19.

M. G. K. 1. 4. 1925—24. 5. 1927.

*

Mitchell, William,

se Afsnittets sidste Del.

*

Møllerup, Rasmus Peter,

f. 21. 4. 1871, Aarhus, (N. P. Møllerup, Handeltgartner, Emilie Danielsen), d. 20. 12. 1936, Gjentofte. — V. 1. 8. 1913 til Helga Emma Elisabeth Rasmussen, f. 22. 11. 1886, Aarhus.

Handelsudd. v. Isenkramfaget, Handelsrejsende 1892—1901, Gross. i Kbh. 1901. Stifter af Gjentofte Sogns Grundejerforen., Form. 1906—25, Form. for Foren. til Værn for værgeløse Dyr til 1925, Æresmedl. 1925, Form. for Kbhs. Rideklub 1927. Næstform. i Værgeraadet for Gjt. Sogn 1926, BM. i Strandvejs-Gasværket.

M. G. K. 1. 4. 1925—31. 3. 1929.

Mortensen, Hans,

f. 12. 4. 1840, Vaalse, (Morten Jensen, Skovarbejder), d. 6. 4. 1922, Gjentofte. — V. til Theodora Camille Madsen, f. 13. 5. 1845, Odense, d. 12. 1. 1929.

Udd. ved Skomagerhaandværk, etabl. som Mester i Gjentofte 1873.

M. G. Sr. 1. 1. 1892—31. 12. 1897.

*

Müller, Johan Caspar,

f. 24. 8. 1814, Søllerød, (Johan Gottfred Møller, Slagtermester, Dortha Petersdatter), d. 21. 1. 1877, Ordrup. — V. 1) 11. 9. 1836 til Frederike Wilhelmine Nielsdatter, f. 13. 6. 1810, Helsingør, d. 4. 11. 1848. 2) 29. 11. 1851 til Laura Dortha Kosterløv, f. 22. 12. 1823, d. 3. 8. 1887.

Slagtermester, senere Detailhandler i Ordrup.

M. G. Sf. 1. 1. 1851—31. 12. 1855 og 1. 1. 1859—31. 12. 1873.

*

Münster, Gutzon,

f. 11. 11. 1873, Odense, (Niels Münster, Bogholder, Thora Nielsen). — V. 23. 6. 1927 til Amory Balslow, f. 16. 11. 1896, Kbh.

Handelsudd. Grossererborgerskab i Kbh. 1902, driver fra 1923 Plakatsøjlerne i Gjentofte Kommune. Medl. af Hovedbest. i Højres Arbejder- og Vælgerforen. og Fm. f. Foreningens Afd. f. 9. Kr. 1901—1905. Fm. f. Den kons. Vælgerforen.s Charlottenlund Afd. 1905—09, Stifter af Ordrup Sogns Grundejerforen. og Foreningens Fm. 1912—22. Fra 1931 Fin. f. Slægtsforeningen Münster og Red. af Foren.s Slægtsblad.

M. G. K. 1. 4. 1917—31. 3. 1921.

*

Nielsen, Anders,

f. 18. 11. 1829, Bjerregaard, (Niels Nielsen, Ellen Pedersdatter), d. 9. 12. 1899, Hyldegaard. — V. 11. 10. 1854 til Karen Sophie Olsen, f. 14. 9. 1834, Ellegaard, d. 28. 2. 1896.

Opr. Købmand i Skovshoved, overtog 1867 Hyldegaarden i Ordrup.

M. G. Sr. 1. 1. 1872—31. 12. 1873.

Nielsen, Einar Ole,

f. 2. 6. 1877, Ordrup, (Ole Nielsen, Tømrermester, Jacobine Nielsen). -- V. 6. 6. 1900 til Ingeborg Ebbesen, f. 27. 2. 1877, Ordrup.

I Tømrerlære hos Faderen; arbejdede efter Svendeprøven som Tømrer i Tyskland og Schweiz. Tømrerm. i Ordrup 2. 9. 1899, fra 1. 1. 1900 optaget som Kompagnon i Faderens Firma (O. Nielsen & Søn). I en lang Aarrække Tømrermester ved Slottene Charlottenlund, Bernstorff og Eremitagen. Hegnsynsm., Medl. af Sundhedskomm., Bygningskomm. og Ligningskomm., Skatteraad-formand.

M. G. Sr. 1. 4. 1909 -- 31. 3. 1913.

*

Nielsen, Georg Theodor,

f. 3. 12. 1843, Gjentofte, (Andreas Peter Nielsen, Glarmester, Nielsine Kirstine Barbara Mathea Nielsen), d. 9. 2. 1929, Gjentofte. -- V. 19. 10. 1866 til Jensine Mathilde Lundkvist, f. 24. 3. 1844, Farum, d. 20. 2. 1929.

Malermester i Gjentofte, overdrog 1900 Forretn. til Vald. Wildner, derefter Graver v. Gjt. Kirke. Frivillig i 1864. -- Dbm.

M. G. Sr. 1. 1. 1880 -- 31. 12. 1891.

*

Nielsen, Hans Svanholm,

f. 2. 1. 1878, Hovby, Faxe, (L. J. Nielsen, Lærer, Amalie Svanholm). -- V. 27. 12. 1906 til Alma Petersen, f. 9. 7. 1875, Fuglebjerg, d. 1937.

Lærereks. fra Skaarup Seminarium 1897; Vinterlærer i Malt, Lærer ved Holsted Efterskole, 2. Lærer i Kastrup 1900, i Vangede 1902, Lærer ved Hellerup Skole 1904. Afsked p. Gr. af Sygdom. Form. f. Socialdemokr. Kredsorganisation i Gjentoftekredsen 1918 -- 25.

M. G. K. 1. 4. 1925 -- 8. 11. 1927.

*

Nielsen, Jens,

f. 18. 12. 1815, Vangede, (Niels Olsen, Husm., Marie Olsdatter), d. 1. 4. 1895, Vangede. -- V. 21. 6. 1840 til Sidse Johannesdatter, f. 6. 8. 1817, Gode-rup, d. 6. 6. 1900.

Udd. som Hjulmager. Forvalter ved, senere Forpagter af Tjørnegaardens Teglværk.

M. G. Sr. 1. 1. 1874 -- 31. 12. 1879.

Nielsen, Jens,

f. 25. 4. 1819, Sorgenfrigaard, (Niels Jensen, Grdr., Christense Hansdatter), d. 8. 1. 1888, Ny Søndergaard. — V. til Karen Andersen, f. 15. 5. 1826, Emdrup, d. 13. 6. 1906.

Ejer af Ny Søndergaard, Vangede.
M. G. Sf. 1. 1. 1856—31. 12. 1859.

*

Nielsen, Jens Peter,

f. 29. 9. 1827, Havsgaard, (Ole Nielsen, Magdalene Nielsdatter), d. 27. 7. 1902, Gjentofte. — V. 22. 3. 1867 til Amalie Hansen, f. 5. 7. 1846, Taastrup Valby Mølle, d. 4. 3. 1930.

Ejer af Havsgaard og Kildegaard. Kammerraad.
M. G. Sr. 1. 1. 1871—31. 12. 1888.

*

Nielsen, Mads Jensen,

f. 9. 6. 1869, Hornslet, (Niels Nielsen, Glarmester, Frederikke Karoline Frederiksen). — V. 8. 7. 1892 til Anna Karoline Christiane Bodilsen, f. 2. 6. 1864, Frederikshavn.

Afgang fra Ingeniørreg. Sergentskole 1891, Form. v. Kbh.s Havnevesen 1891—96 og 98—99, Form. v. Baneanlæg i Jyll. og paa Sjæll. 1896—98, Værkmester paa Gj. Komm. Vandværk 1899—1936, Vicebrandinsp. 1907—15. Medl. af Menighedsr. i Maglegaard Sogn, af Ing. Laur. Petersens Legatbestyrelse, af Værgeraad og Skolekomm. 1909—13.

M. G. Sr. 1. 4. 1909—31. 3. 1913.

*

Nielsen, Niels,

døbt 9. 6. 1767, (Niels Nielsen, Højsgaard, Christence Mortensdatter), d. 6. 1. 1852, Højsgaard. — V. 24. 7. 1801 til Karen Jensdatter, f. 20. 5. 1782, Gjentofte Kro, d. 30. 1. 1862.

Ejer af Højsgaard. Sognefoged.
M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1844.

Nielsen, Niels,

f. 11. 4. 1811, Lyngby, (Niels Nielsen, Skomager, Ane Nielsdatter), d. 26. 12. 1884, Gjentofte. — V. til Bendte Cathrine Hjarup, f. 1810, Kbh., d. 9. 11. 1874.

Kroeger og Høker i Gjentofte 1844—56 og 1858—83.

M. G. Sf. 1. 1. 1854—31. 12. 1867 og Sr. 1. 1. 1874—31. 12. 1879.

*

Nielsen, Niels Jacob,

f. 14. 4. 1876, Hersom, (J. Kr. Nielsen, Lærer, Marie Jacobsen), d. 11. 9. 1940, Haderslev. — V. 28. 12. 1901 til Marie Skou, f. 28. 7. 1876, Vejlbj.

Lærereks. 1895, Student 1899, Lærer ved Abeld Højskole 1895—96, Ordrup Skole 1896—1909, Overlærer ved Maglegaardsskolen 1909. Amtsskolekonsulent for Aabenraa og Sønderborg Amter 1920. Form. f. Ordrup Sogns fri Fattigkasse 1903—06, Medl. af Hovedbestyrelsen f. Gjentofte Kommunes Folkebiblioteker 1896—1920, de sidste 8 Aar Formand, Medstifter af og Kasserer i Gjentofte Kommunes Biblioteksforening 1917—20, Form. i Bestyrelsen f. Sønderborg Bibliotek 1920—37, Medl. af Sønderjydsk Sprogforenings Tilsynsraad. — R. D., Dbm.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—31. 3. 1913.

*

Nielsen, Ole,

f. 1. 9. 1805, Højsgaard, (Niels Nielsen, Karen Jensdatter), d. 9. 11. 1876, Havsgaard. — V. 5. 10. 1827 til Magdalene Nielsdatter, f. 28. 4. 1797, Onsgaard, d. 13. 5. 1876.

Ejer af Havsgaard; Sognefoged. Medl. af Roskilde Stænderforsamling 1849, af Landstinget 1849—66. — Dbm.

M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1847 og 1. 1. 1859—31. 12. 1864.

*

Nielsen, Peter,

f. 29. 3. 1814, Højsgaard, (Niels Nielsen, Karen Jensdatter), d. 3. 4. 1877, Højsgaard. — V. 26. 11. 1841 til Karen Kirstine Jacobsdatter, f. 1813, Teglgården, døbt 20. 6. død.

Ejer af Højsgaard.

M. G. Sf. 1. 1. 1848—31. 12. 1853 og 1. 1. 1865—31. 12. 1870.

Nielsen, Vilhelm,

f. 15. 5. 1822, Kbh., (Henrik Nielsen, Møbelhandler, Maren Truelsen), d. 30. 3. 1905, Ordrup. -- V. 1. 11. 1845 til Karen Kirstine Hansen, f. 15. 6. 1822, Fredensborg, d. 5. 1. 1890.

Ejer af Vilhelmshaab, Sognefoged. Landvæsenskommissær, Medstifter af Skovsh. Havn. Opr. 31. 5. 1893 „Vilhelm Niensens og Hustrus Legat” for Asylerne i Ordrup, Kapital 3000 Kr. — Kammerraad, senere Justitsraad. RD, Dbm.

M. G. Sf. 1. 1. 1854--31. 12. 1859; 1. 1. 1864--31. 12. 1873 (Form. 1. 1. 1864--31. 12. 1867) og Sr. 3. 2. 1874 31. 12. 1888 (Form. 1. 1. 1880--31. 12. 1888).

*

Nielsen-Havsgaard, Ole Volmer,

f. 9. 8. 1869, Kildegaard, (Jens Peter Nielsen, Kammerraad, Johanne Amalie Hansen), d. 14. 12. 1918, Ballerup. -- V. 8. 4. 1897 til Ingeborg Christine Mathilde Nielsen, f. 20. 1. 1871, Kbh.

Student 1887, cand. phil. 1888, Sekondløjtn. af Fodf. 1890. Ejer af Havsgaard 1897.

M. G. Sr. 1. 4. 1909--14. 12. 1918. Fm. f. Vejv. d.

*

Nissen, Hans,

f. 15. 10. 1866, Asperup, (Hans Juul Jørgensen, Tømrer- og Snedkerm., Dorthea Jørgensen), d. 8. 6. 1940, Klampenborg. -- V. 7. 1. 1898 til Thora Juliane Sørensen, f. 6. 11. 1876, Faaborg.

Udd. ved Murerhaandv. i Middelfart og paa Høng højere Haandværkerskole. Arbejdede som Formand ved D.S.B. under Arbejdet paa den gl. Nordbanegaard, Klampenborg og Vedbæk Stationer, etabl. som Mester i Gjent. Komm. 1904. Udførte Vedligeholdelsesarb. ved Slottene i Omegnen. Vurderingsm. for Østifternes Kreditforen. og Østifternes Brandforsikr. BM. i Ordrup-Charl. Bank. Næstform. i Gjent. Murermesterforen. Medl. af G. K. Bygningskomm. (Form. 1924 35). -- RD.

M. G. Sr. 1. 4. 1913--31. 3. 1917.

*

Normann, Carl Frederik,

se Afsnittets sidste Del.

Næsted, Aage Ole Rasmus,

f. 18. 3. 1877, Kbh., (Chr. Næsted, Garvermester. Læderhandler, Laura Halversen). — V. 23. 9. 1905 til Margaretha Elisabeth Larsen, f. 24. 8. 1877, Kbh.

Student 1895, cand. theol. 1902, Lærer v. Plockross' Skole (Øregaard Gymnasium) 1903, Lektor 1919, Rektor v. Hellerupgaard Gymnasium 1924, v. Gjentofte Statsskole 1926. Form. f. G. K. tekn. Selskab fra 1920, Form. f. Historisk-topografisk Selskab f. G. K. og Red. af Selsk. Meddelelser, A/S Hellerup Klub 1922—38, De forenede Skoler, Statens og Hovedstadskomm. Kursus til Studentereks. 1920—27, N.E.S.A. 1928—35, Gjt. Komm. og Grforen., Form. f. G. K. Biblioteksstyrelse 1919—37. Medl. af og senere Form. for Skolekommissionen. — RD.

M. G. Sr. og K. 1. 4. 1917—31. 3. 1937. Form. f. Skoleudv. i s. Tidsr. Raadm. 1934—37.

*

Olsen, Hans Olaf,

f. 20. 1. 1890, Holbæk, (Soren Peter Olsen, Grd., Dorteia Nielsen). — V. 27. 12. 1919 til Else Henningsen, f. 31. 5. 1893, Præsto.

Udd. v. Tømmerhaandv.; etabl. som Tømmerm. i Ordr. 1918. Fra 1934 Ministeriets Konsulent i Undervisningen for Bygningshaandværkere i tekniske Aftenskoler. BM. i Haandværkerforeningen f. Gjt. Komm. og Tømmermesterforen. BM. i A/S Strandvejs-Gasværket.

M. G. K. fra 1. 4. 1937.

Olsen, Rasmus,

se Afsnittets sidste Del.

*

Pade, Henrik Waldemar,

f. 6. 1. 1880, Kbh., (W. O. Pade, Gross., Olga Johansen). — V. 23. 4. 1909 til Rosa Braun, f. 3. 10. 1834, Aalborg.

Lærling i Prof. C. P. Jürgensens mek. Etabl. 1896, tekn. Ass. s. St. 1898, i Tyskl. 1900—04. Ledende Ing. i Nord. Kabel- og Traadfabr., Kbh., 1904, tekn. Dir. 1917—41, derefter tekn. Kommitteret. BM. i Elektrotekn. Forening 1916, Form. 1920—24, Næstim. i Strandv. Gasv. 1921, Fm. 1928, Medl. af Industriraadet 1924—40, BM. i Dansk Ing. forenings Sektion f. industriel Udvikling 1926—37, BM. i Dansk Ing. forening 1932—34, i A/S Jacob Holm & Sonners Fabr. 1930, Dansk Foren. f. social Oplysn. 1931, A/S Pensionsforsikringsanstalten 1934, A/S Grafisk Comp. Censor v. Polyt. Lærest. fra 1920, Medl. af Dansk elektrotekn. Komité fra 1927, af Sø- og Handelsretten 1932, af Københavns Amdsraad fra 1935, af Akademiet for de tekniske Videnskaber fra 1937.

M. G. K. 1. 4. 1917—31. 12. 1921. Form. f. Teknisk Udvalg.

Parkov, Hans Peter,

f. 22. 9. 1857, Kbh., (Adoptivforældre: Hans Petersen, Restaurator, Inger Larsdatter), d. 10. 4. 1934, Gjentofte. -- V. 11. 12. 1885 til Esther Margrethe Petersen, f. 13. 5. 1858, Kbh., d. 23. 12. 1935.

Sekondløjtn. i Artilleriet 1879, Premierløjtn. 1881. Kapt. 1891, Bestyrer af Frederiksværk Krudtværk 1902-05, Oberstl. 1906, Oberst 1913, Chef f. Tønestillingens Artillerikommando 1916, Stabschef hos Generalinsp. f. Art. 1918, Afsk. 1919, Ftm. f. Frederiksværkkr. (H.) 1906-13 og 1918-34, 2. Viceform. 1920-34, Højres Ordfører for Lønningsloven 1907-08 og for Forsvarslovene 1909, Medl. af Statens Lønningsraad fra 1924, Form. f. Overbestyrelsen for De danske Skytteforeninger, Næstform. i N.E.S.A., BM. i Kbh.s. Sygehjem, A/S C. Wilbroes Bryggeri og A/S Frederiksborg Amts Tidende, Medl. af Kbh.s. Amdsraad 1922-34. -- K¹, Dbm.

M. G. Sr. og K. 1. 1. 1907-10. 4. 1934; Form. fra 1. 4. 1909, Borgmester 1. 4. 1934.

*

Paul-Petersen, Aage Bartholdus,

f. 16. 2. 1882, Kbh., (Paul Petersen, Gymnastiklærer, Krigsassessor, Anna Marie Restorff). -- V. 15. 4. 1916 til Johanne Margrethe Petersen, f. 30. 5. 1890, Kbh.

Afg. fra Tekn. Skole i Kbh., Studierejser i Udlandet, Lærer v. Tekn. Skole i Kbh. 1910-24, Arkitekt ved D.S.B. fra 1913, Oberstløjtnant af Feltartilleriets Reserve, Næstform. i G. K. tekn. Selskab fra 1926, BM. og Kredsform. i Forenede danske Motorejere, Medl. af G. K. Sundhedskomm., Medl. af Bygningskomm., BM. i N.E.S.A. fra 1926, BM. i Historisk-topografisk Selsk. f. Gjt. Komm. Diplom for godt og smukt Byggesæt 1925. -- RD.

M. G. K. fra 1. 4. 1925, Form. f. Tekn. Udv. samme Tidrum, Raadmand.

*

Pedersen, Lars,

f. 15. 2. 1889, Krogstrup, (Jens Pedersen, Statshusmand, Sofie Pedersen). -- V. 3. 9. 1916 til Christa Alice Nielsen, f. 15. 4. 1895.

Udd. ved Tømrerhaandv. Arbejdet som Tømrer i Gjt. Komm. siden 1913, BM. i Gjentofte-Vangede Sygekasse fra 1932, Kasserer i Vangede soc. Forening 1933-37.

M. G. K. fra 1. 4. 1937.

Pedersen, Lauritz,

f. 24. 5. 1867, Oppesundby. (P. Pedersen, Gidr., Ftm., Johanne Bengtssen), d. 2. 9. 1932, Fjellerup. -- V. 21. 10. 1896 til Ellen Højberg. f. 23. 4. 1875, Helsingør, d. 2. 9. 1929.

Exam. polyt. 1884, cand. polyt. 1889. Ingeniør hos Entreprenørfirmaet Gunnarson & Hoffmann 1889-93, Entreprenør i Kbh. 1893-96, Driftsinsp. v. Faxe Kalkbrud 1896-1906, Entreprenør fra 1906. BM. i Entreprenørforeningen fra 1920, i Dansk Ingeniørforening fra 1921. Næstform. 1929, Medl. af Amtsudv. for Nødhjælpsarb. i Kbhls. Amt fra 1929. RI).

M. G. K. 1. 4. 1921--31. 3. 1925. Form. f. Tekn. Udv. i samme Tidrum.

*

Pedersen, Peder,

f. 8. 1. 1827, Fuglegaard, (Peder Mouritsen, Dorthea Pedersdatter), d. 16. 7. 1912, Lundegaard, Ballerup. -- V. 2. 11. 1855 til Pernille Florenjane Nielsdatter, f. 22. 3. 1833, Høsterkøb, d. 18. 6. 1906.

Ejer af Damgaarden i Ordrup. Sognefoged. Stifter af „Peder Pedersens og Hustrus Solvbryllopslegat“, tilh. Vangede Asyl, oprettet 2. 11. 1880, Kapital 500 Kr. -- Dbm.

M. G. Sf. og Sr. 1. 1. 1865--31. 12. 1871 og 1. 1. 1885--31. 12. 1894.

*

Pedersen, Rasmus,

se Afsnittets sidste Del.

*

Pedersen, Rasmus,

f. 26. 7. 1828, Skovshoved, (Peder Sørensen, Fisker, Mette Rasmusdatter), d. 14. 8. 1906, Skh. -- V. til Kirsten Hansen, f. 24. 12. 1824, Taarbæk, d. 6. 8. 1892.

Fisker, Skovshoved.

M. G. Sr. 1. 1. 1884--31. 12. 1885.

*

Petersen, Christian Herman,

f. 14. 9. 1850, Tretow, (Petersen, Toldembedsmand, Hanne Møller), d. 17. 11. 1933, Hellerup. -- V. til Gustava Christiane Møller, f. 31. 10. 1850, Christianshavn, d. 5. 10. 1936.

Opvokset i Holsten; kom som 14-årig til Kbh. og udd. v. Handelen. Gross. i Manufaktur og Broderivarer. Form. f. Blaa Kors, Kasserer for Magdalenehjemmet, Forretningsfører for Indre Mission.

M. G. Sr. 1. 4. 1913--31. 3. 1921.

Petersen, Hans Christian,

f. 29. 4. 1831, Holte, (Peter Andersen, Ingeborg Johansdatter; Plejesøn af Christopher Hansen og Hustru Bodild Jørgensdatter, Ndr. Munkegaard), d. 22. 7. 1883, Ndr. Munkegaard. — V. til Inger Larsen, f. 9. 6. 1829, Bakkegaard, d. 11. 6. 1898. Overtog Ndr. Munkegaard efter Plejeforældrene. M. G. Sf. 1. 1. 1859—31. 12. 1864.

*

Petersen, Hans Christian,

f. 29. 7. 1869, Gjentofte, (Peter Christiansen, Arbejdsmand, Cathrine Dorthea Christiansen), d. 7. 9. 1925, Hellerup. — V. 30. 3. 1890 til Anna Sophie Sørensen, f. 3. 6. 1870, d. 5. 8. 1938.

Opr. Arbejdsmand, derefter Sporvejsfunktionær. I 1897 Medstifter af Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation. Efter 6½ Aars Virksomhed ved Sporvejene etabl. som Ølhandler i Hell.

M. G. Sr. 1. 4. 1913—31. 3. 1917 og 14. 5. 1918—1. 9. 1919.

*

Petersen, Jes Peter,

f. 22. 5. 1881, Lyngby v. Grenaa, (Nicolaj Petersen, Lærer, Marie Jensen). — V. til Marie Bodil Nielsen.

I Lære hos Slagterm. H. O. Kjørulff i Kbh., Svendst. 1900; etabl. som Slagterm. 1916 i Jægersb. Allé. BM. i Ordr. Handelsforen. fra 1918, Form. fra 1924—38, Sekretær i Centralledelsen for Gjt. Komm. Handelsforeninger 1920—26, Form. 1926—33. BM. i Ordr. Komm.- og Grundejerforen. fra 1929, Form. f. Handelsskoleforen. 1933, Medl. af Repræsentantsk. f. Ordr.-Charlottens Bank 1934. Medl. af Sundhedskomm. 1927. Næstform. i Best. f. A/S Strandvejs-Gasværket.

M. G. K. fra 1. 4. 1933. Forin. f. Kirkegaardsudv.

*

Petersen, Nicolai William,

f. 28. 7. 1856, (Frederik Carl Petersen, Murermester, Cecilie Christine Nielsen), død. — V. 22. 11. 1879 til Amalie Louise Nielsen, f. 30. 6. 1856, Husum, død.

Udd. v. Murerhaandv., etabl. som Mester i Ordr. 1883. Medstifter af og første Næstform. i Murermesterforen. f. Gjt. Komm. & Omegn, Næstfm. i Gjt. Haandværkerforen.

M. G. Sr. 1. 1. 1898—31. 12. 1903.

Pfeiffer, Eduard Vilhelm Andreas,

f. 1842, Kbh., (Carl Ludvig Pfeiffer, Bødkermester, Jacobine Marie Lundberg), d. 30. 3. 1898, Kbh. — V. 1) 9. 6. 1867 til Alvida Mariane Sendrup, f. 1841, d. 17. 3. 1883. 2) 28. 9. 1883 til Marie Josephine Hansen, f. 1850.

Opr. udd. v. Landvæs.; Forvalter paa Jomfruens Egede, derefter Købm. i Skovshoved, senere Forretningsfører i København.

M. G. Sr. 1. 1. 1880—31. 12. 1883.

*

Ponsaing, Christian Henry,

f. 22. 3. 1865, Kbh., (Julius Marie Ponsaing, Bogholder, Marie Pingel), d. 26. 4. 1909, Gjentofte. — V. 22. 3. 1887 til Marie Larsen, f. 7. 4. 1865, Kbh., d. 22. 6. 1940.

Udd. v. Kontorfaget; Fuldm. i A/S Ny Kalkbrænderi. BM. i Gjentofte Grundejer- og Borgerforen.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—31. 3. 1909.

*

Prytz, Marie,

f. 2. 10. 1872, Kbh., (Eug. Warming, Prof., Johanne Jespersen). — V. 15. 3. 1895 til C. V. Prytz, Prof. v. Landbohøjskolen, f. 21. 3. 1857, Torslev, d. 1. 6. 1928.

Form. f. Rekonvalescenthjemmet „Hareskov Hvi-
le" 1926, BM. i D. Kvindesamf. Hellerup Afd. 1928.

M. G. K. 17. 4. 1928—31. 3. 1929.

*

Pürschel, Victor August Alexander,

f. 28. 8. 1877, Kbh., (August Carl Christoph Pürschel, Sukkervarefabr., Adolphine Pedersen). — V. 19. 5. 1906 til Ragnhild Hastrup, f. 19. 8. 1881, Frederiksberg.

Student 1895, cand. jur. 1901; Amtsfuldm. i Rønne 1903—06, Byfogedfuldm. i Hasle 1906—08, Politiaass. i Lyngby 1908—11, Fuldm. v. Kbh.s Amts nordre Birk 1912—19, Auditor 1911—19, Dommer i Vestre Landsret 1919—24, i Østre Landsret 1924—29, Generalauditor 1929. Ledende Senior i Studenterforen. 1917 og 1919. BM. i Akad. Skytteforen. 1900—02, Flåinkomp.fører i Akad. Skyttekorps 1911. Folketingsm. (Kons.) f. Viborgkr. 1920—24, f. Randers Amt 1924—39. Konservativ Ord-fører f. Forsvarslovene 1922. Form. f. den kons. Folketingsgruppe i fl. Perioder, for den samlede Rigsdagsgruppe Febr.—Oktr. 1928, Form. f. og Medl. af en Række Udv. og Delegationer. Udr. af Rigsdagsgruppen 1938 og dannet Partiet „National Samvirke". — Kl. Dbm.

M. G. K. 1. 4. 1920—16. 12. 1931.

Rasmussen, Anders Christian,
f. 24. 6. 1843, Maltegaard, (Rasmus Pedersen, Kir-
sten Jensdatter), d. 1936, Frederiksberg. — V.
14. 10. 1870 til Ane Marie Oline Hansen, f. 13. 1.
1849, Bregnegaard, død.
Ejer af Maltegaard. Medstifter af Gjentofte
Sogns Husflidsforening og Fortsættelsesskolen.
M. G. Sr. 1. 1. 1877—31. 12. 1891.

*

Rasmussen, Frantz Christoffer,
f. 7. 2. 1854, Kbh., (N. P. Rasmussen, Postbud,
Louise Vendt), d. 16. 3. 1912, Skovsh. — Ugift.
Lærerexamen fra Jonstrup Seminarium 1873.
Lærer i Thy, Andenlærer i Skovsh. 1876, Første-
lærer og Inspektør ved Skovshoved Skole 1900,
Overlærer 1909. Form. f. Danmarks Lærforening,
ivrig Forkæmper for Fredssagen.
M. G. Sr. 1. 1. 1898—31. 3. 1909.

*

Rotwitt, Friedrich Julius Vilh. Herman,
f. 30. 5. 1809, Hillerød (Otto Johan Rotwitt, Kon-
sumtionskriver, Marie Elisabeth Broch), d. 3. 2.
1878, Frederiksberg. — V. 24. 12. 1834 til Elisabeth
Catharine le Sage de Fontenay, f. 14. 6. 1811, Hill-
erød, d. 2. 11. 1879.
Ejer af Lundegaard, Forp. paa Bernstorff Hov-
marksgaard, Landvæsenskommissær, Forligskom-
missær. — RD.
M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1844 og 1. 1. 1848—
6. 6. 1849.

*

Schjøth, Peter Frederik Vilhelm,
f. 21. 1. 1852, Næstved, (Frederik Henrich Schjøth,
Snedkermester, Karen Hansen), d. 23. 3. 1930, Or-
drup. — V. 1. 11. 1874 til Nielsigne Martine Krog,
f. 2. 12. 1855, Viborg, d. 12. 1. 1936.
I Snedkerlære hos Vald. Ban i St. Kongensg.;
etabl. som Snedkerm. i Ordrup 1874. Form. f.
Foren. „Ordrup Samfund“, Nordre Birks Snedker-
mesterforen., Medstifter af og Form. f. Gjt. Komm.
Haandværkerforen. (senere Æresmedl.), Medstifter
af Ordrup-Charlottenlund Bank og Medl. af Bank-
raadet. Folketingskand. for Venstre i Lyngbykr.
1906.
M. G. Sr. 1. 1. 1904—31. 3. 1909.

Sigersted, Jens Peter,

f. 1823, Kbh., (Peter Sigersted, Grovsmedemester), d. 26. 2. 1884, Ordrup. -- V. til Mette Kristine Davidsen, f. 3. 4. 1818, Løgstor.

Udlært v. Smedelaandværket; Smedemester og Vognfabrikant i Ordrup.

M. G. Sr. 1. 1. 1874—31. 12. 1879.

*

Smitt, Asbjorn,

f. 13. 4. 1887, Ranum, (P. P. Smitt, Seminarlærer, Marie Poulsen), d. 15. 9. 1941, Kbh. -- V. 23. 9. 1914 til Constance Evans, f. i Cardiff.

Student 1906, cand. jur. 1912, Sagførerfuldm. 1912—16, Orsf. i Kbh. 1916. Medl. af Værgeraadet 1928. BM. Bellevue Strandpark, BM. Ordrup-Charlottenl. Grundejerforen., Form. f. Gjt. Kommunes samv. Grundejerforeninger fra 1933.

M. G. K. 1. 4. 1925—31. 3. 1933.

*

Spangenberg, Carl Frederik,

f. 11. 10. 1892, Kbh., (C. F. Spangenberg, Kordegn, Gudrun Cathrine Marie Madsen). -- V. 26. 12. 1916 til Ella Helene Rasmussen, f. 5. 4. 1895, Sollested.

Exam. polyt. 1909, cand. polyt. 1914, Tilsynsør. v. Havneanlag i Sakskøbing 1914—15, Ing. v. Kbh. Havnevesen 1915—19, Havningeniør smst. 1919—35. Teknisk Direktør for A/S Ny Kalkbrænderi fra 1935, fra 1939 tillige f. A/S Kbh. Mørtelværker og A/S Farum Teglværker, Sten- og Gruskompagni. BM. i A/S Kbh. Mørtelværker 1937, i A/S De jyske Kalkværker 1937 samt i A/S Fabriken Pankas 1939. BM. i J. Hendriksen og Hustrus Stiftelse 1927 og fra 1937 i Kalk- og Teglværksforeningen af 1893.

M. G. K. fra 1. 4. 1937.

*

Sponeck, Wilhelm Carl Eppingen

Rigs greve,

f. 16. 2. 1815, Ringkjøbing, (Marius Sabinus Wilhelm Rigs greve Sponeck, Herredsfoged, senere Stiftamtmand, Susanne Christine Trojel), d. 29. 2. 1888, Kbh. -- V. 1841 til Antoinette Siegfriede v. Lowzow, f. 1818, d. 28. 5. 1883.

Student 1832, cand. jur. 1836, Kommitteret i Generaloldtk. 1841, Deputeret 1843. Kongev. Medl. af Den grundlovg. Rigsforsaml., Ftm. f. Ribe 1849—53, Finansmin. 1848—54, Generaloldtdir. 1854—63, Ledsagede som politisk Raadg. Kong Georg til Grækenl. 1863—66, Ftm. f. Aalborg (H.) 1866—69, Nationalbankdir. 1868—73, Dir. i Handelsbanken 1873—88, Form. f. Montkommissionerne 1872. Ejer af Heslegaard 1856—83. -- KD, Dbm.

Medl. af Kbh. Amtsr. 1868—80, af G. Sr. (Form.) 1. 1. 1868—31. 12. 1873.

Steen, Peter Juul,

f. 18. 6. 1856, Kbh., (Caspar Juul Steen, Tømrermester, Anna Christine Cecilie Nielsen), d. 21. 3. 1924, Gjentofte. -- V. 29. 4. 1885 til Agnes Cecilie Elisabeth Gaudesen, f. 1. 10. 1866, Kbh., d. 7. 11. 1941.

Etabl. som Manufakturhdl. paa Nørrebro i Kbh. 1880; Forretn. i Gjentofte fra 1891--1915. Revisor i Manufakturhandlerforen., Medstifter af og Form. f. Gjentofte Borgerklub.

M. G. Sr. 1. 1. 1898--31. 3. 1909.

*

Steffensen, Hans Peter,

f. 7. 1. 1889, Sandby, Kundby Sogn, (Anders Steffensen, Kusk, Ane Jørgensen-Pug), d. 15. 9. 1929. -- V. 25. 7. 1916 til Helvig Hansen.

Student 1907. Studerede Sproghistorie; biblioteksudd. paa Statens Biblioteksskole. Medarbejder ved „Social-Demokraten“ 1912, ved den fra Kbh. udgaaende soc.-dem. Provinspresse 1917, Redaktør for „Kbh. Amts Soc.“, „Nordsjæll. Soc.“ og „Hølbæk Amts Soc.“ 1923. Form. f. Frederiksberg Oplysningsselskab 1917--25, Form. f. Gjentoftekredsens soc. Kredsorg. 1925.

M. G. K. 1. 4. 1929--15. 9. 1929.

*

Steffensen, Ole Peter,

f. 1. 4. 1835, Skovsh., (Peter Steffensen, Fisker, Inger Steffensdatter), d. 3. 11. 1925, Skovshoved. -- V. 10. 11. 1861 til Ane Johansen, f. 21. 12. 1836, Taarbak, død.

Fisker, Skovsh.; Brologed v. D.F.D.S.s Bro i Skovsh. 1874--99. Æresdipl. paa Udstillingen af Saltvandsfiskeri Paris 1878, Diplom og Broncemed. Kbh. 1888. Medstifter af Højres Arbejder- og Vælgerforen. i Gjt. Komm., af Foreningen „Pipers Vælgere“ og af Lyngbykredsens kons. Vælgerforen.

M. G. Sr. 1. 1. 1886--31. 12. 1891.

*

Svensden, Ole Johansen,

f. 9. 12. 1815, Gjentofte, (Johan Svensson, Ane Olsdatter), d. 21. 1. 1889, Gjentofte. -- V. 26. 7. 1840 til Johanne Nicoline Mortensdatter, f. 21. 9. 1815, Kbh., d. 14. 2. 1904.

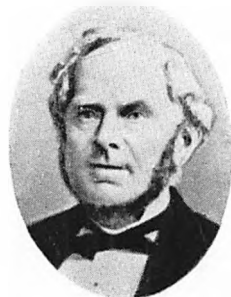
Snedkermester i Gjentofte. Vurderingsm. til Brandforsikr., Tilsynsførende med Gynger, Karruseller m. v. paa Dyrehavsbakken.

M. G. Sf. 1. 1. 1856--31. 12. 1861.

*

Sørensen, Kirstine,

se Grønbæk, Kirstine.

Sørensen, Hans,

f. 17. 10. 1823, Gladsaxe, (Søren Hansen, Gird., Maren Hansen; Plejesøn af Niels Pedersen og Hustru Dorteia Hansdatter, Sdr. Sveigaard), død. -- Ugift. Overtog Sdr. Sveigaard efter Plejeforældrene. M. G. Sf. og Sr. 1. 1. 1859—31. 12. 1871.

*

Sørensen, Lars,

f. 20. 11. 1825, Ndr. Hulegaard, (Søren Larsen, Ane Margrethe Hansdatter), d. 10. 3. 1898. -- Ugift. Ejer af Ndr. Hulegaard, Sognefoged. Ddm. M. G. Sf. og Sr. 1. 1. 1865—31. 12. 1882.

*

Teller, Carl Philip,

f. 9. 6. 1860, Kbh., (Carl Friderich Teller, Kunst-drejmester, Magdalene Jacobine Frantzen), d. 25. 2. 1909, Hellerup. -- V. 23. 5. 1890 til Elvina Julie Augusta Krone-Fagerlund, f. 22. 8. 1862.

Cand. polyt. 1882. Samme Aar Ingeniørass. v. Kbh's. Havnevæsen, herunder dagligt Tilsyn med Anlægget af Frihavnen. 1898 Prof. i Vandbygningsslære v. Polytekn. Lærest. BM. i Den tekniske Forening 1891—99. — RI).

M. G. Sr. 1. 1. 1901—31. 12. 1906. Fin. f. Vejudy.

*

Thorsen, Morten,

f. 15. 4. 1868, Skensved, (Lars Hansen, Grdr., Sidsel Pedersdatter), d. 3. 12. 1909, Frederiksberg. -- V. 1) 1897 til Sophie Frederikke Nielsen, f. 15. 5. 1869, Suserup, d. 13. 9. 1906. 2) til Petra Christine Jensen.

Student 1889, cand. jur. 1894, Orsf. i Kbh. 1897. Navneforandr. til Thorsen i F. kgl. Bev. af 3. 10. 1872.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—31. 3. 1909, Form. i samme Tidsrum.

Thorsen, Søren Møller,

f. 22. 12. 1857, Gjerrild, (Michael Thorsen, Smedker, Severine Møller), d. 15. 3. 1917, Hellerup. - V. 1) til Ane Kirstine Luytkes, d. 1892. 2) til Johanne Marie Treschow, f. 17. 11. 1868, Norsminde, død.

Exam. jur. 1879; Kontorist paa By- og Herredsfogedkontoret i Frederikshavn 1875-77, Fuldmagtig 1880--81, Sagførerfuldm. 1881, Sagfører i Aalborg 1885, i Kbh. 1889, Landvæsenskommisær 1910, Medl. af Amtsraadet 1910; Medl. af Amtssygehusets Direktion 1910, af Amtets Skoleraad 1912, Fin. f. Nordre Birks Skatteraad og Gjt. Komm. faste Taksationskommission.

M. G. Sr. 1. 1. 1907--31. 3. 1909.

*

Toldberg, Carl Christian,

f. 6. 2. 1867, Fr.berg, (Carl Toldberg, Kaptajn, Meta Marie Lund). - V. 10. 11. 1894 til Benedikte Christiane Eyermann.

Student 1884, cand. jur. 1889, Assistent i Finansmin. 1891--1906, Justitssekr. 1906, Afsked 1937, Næstform. for Kons. Folkepartis Ordrup Afd. - RD, Dbm.

M. G. Sr. og K. 1. 1. 1914 - 31. 3. 1933.

*

Westergaard, Anna,

f. 8. 6. 1882, Aarhus (C. R. Westergaard, Kaptajn, Tandlæge, Cecilie Bødtker Pape).

Skriver v. D.S.B. 1899, Ass. 1905, Trafikkont. 1925, Fuldm. 1928, Medl. af Jernbaneforen.'s Hovedbest. og BM. i Civiletaternes Centralorg. 1912 - 28, Medl. af Dansk Kvindesamf. Fællesst. 1920-26, Red. af „Vor Stand“ 1922--28, Form. f. Gjentoftekr. rad. Valgerforen. 1933--35, f. D. Kvindesamf. Chl.-Kr. 1926-35, f. Danske Kvinders Erhvervsraad, Kvindernes Radio-Landsudv. og 1934

37 f. Skovsh. Vuggestue, Medl. af Danske Kvinders Nationalraads Styrelse, Præsident f. den internat. Kvindeforen. „Open Door International“ og Næstform. i Foreningens danske Afd. „Den aabne Dør“. Medl. af Landst. 1939.

M. G. K. 1. 4. 1925--31. 3. 1933.

*

Worsøe, Søren Lauritz Hans Chr. Emil,

f. 8. 4. 1818, Kumbby, (Lauritz Christoffer Worsøe, Amtsvejpikør, Caroline Sophie Pechmann), d. 16. 2. 1891, Skt. Jørgensbjerg. - V. 18. 5. 1849 til Sophie Kirstine Trølle, f. 2. 11. 1820, Kolding, d. 31. 2. 1892.

Student 1836, cand. theol. 1843, præsteviet Medhj. hos Sognepr. i Gjentofte 1848--52, Feltpræst i Altona, Wandsbek, Itzehoe og Glückstadt 1852--61, Sognepr. i Stadil 1869--89, tillige til Tim 1869--84, Deltog som Feltpræst i Tilbage fra Danevirke.

M. G. Sf. 25. 6. 1850 - 29. 6. 1852, Formand 1. 1.--29. 6. 1852.

Zeuthen, Sophus Rasmus Lauritz,

f. 3. 8. 1854, Kbh., (Jørgen Lauritz Zeuthen, Møbelhandler, Margrethe Bjerregaard), d. 3. 11. 1923, Heslegaard. — Ugift.

Student 1873, cand. jur. 1878, Volontær i Justitsmin. 1880—83, Orsf. i Kbh. 1886. Ejer af Heslegaard. Form. i Studentersamf. Retskhj. 1885—89, Næstform. i Foren. Kunstmusæets Venner. Medl. af Ny Carlsbergfondets Direktion, BM. i De foren. Bryggerier, Danske Oliemøller og Sæbefabr. og Dampskibsselsk. Øresund. — RD, Dbm.

M. G. Sf. 1. 1. 1905—31. 12. 1906.

*

Østerberg, Aage Ludvig,

f. 7. 9. 1891, Nordre Røn v. Læsø, (Erik Østerberg, Fyrmester, Anna Larsen). — V. 16. 7. 1920 til Dina Mogensen, f. 21. 5. 1895, Kbh.

Student 1916, cand. jur. 1920, Trafikelev v. D.S.B. 1907, Afsked som Ass. 1917, genindtr. som Ass. 1919, Sekretær 1920, Sekr. i Dansk Arbejdsgiverforen. 1922, Fuldm. 1924, Direktør f. Bryggeriforen. 1932, Dellager i de internat. Arbejdskonferencer i Genève 1922—31, Medl. af Arbejdskommiss. af 1925, Alkoholkommiss. af 1935, Hovedstadskommis. 1940, Medl. af Hovedbest. f. Dansk Arbejdsgiverforen. fra 1932, BM. i Den skandinaviske Bryggerhøjskole 1933, i A.S. Financieringsinst. f. Hotel-, Restaurations- og Turistvæs. 1937. — RD.

M. G. K. fra 1. 4. 1933, Raadmand 1934, I. Viceform. 1934—37.

*

Andersen, Hans,

f. 6. 9. 1789, Lyngby, (Anders Hansen, Gaardm., Marie Madsdatter), d. 22. 12. 1872, Bregnegaard. — V. 21. 9. 1810 paa Bregnegaard til Kirsten Christiansdatter Becker, Enke efter Grdr. Anders Olsen, Bregnegaard, f. i Gjentofte, døbt 2. 2. 1781; d. 19. 3. 1866.

Ejer af Bregnegaard.

M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1847.

*

Claesen, Anthon Ludvig,

f. 31. 10. 1802, Værlosegaard, (Nicolai Andreas Laurentius Claesen, Kapt. af Kavalleriet). — V. til Hanne Madsdatter, f. 1813, Odense.

Ejer af Heslegaard; fraflyttet Kommunen kort efter 1850.

M. G. Sf. 1. 1. 1845—1. 9. 1846.

Florentzen, Anders Petersen,

f. 1809, Høsterkøb, d. 10. 9. 1860. Ordrup. — V. ¹⁾ 6. 4. 1838 til Kirsten Pedersdatter, f. 1784, døbt 25. 3., (Enke efter Gmd. Hans Hansen, Holmegaard), d. 12. 8. 1851. ²⁾ 1852 til Mette Hansdatter, f. 1806, d. 14. 8. 1855. ³⁾ 14. 3. 1856 til Marie Andersen, f. 26. 7. 1830, Ullerød, d. 29. 5. 1883.

Ejer af Holmegaarden i Ordrup.

M. G. Sf. 1. 1. 1854—31. 12. 1855.

*

Hansen, Hans,

i. 30. 6. 1818, Bregnegaard, (Hans Andersen, Kirsten Christiansdatter Becker), d. 30. 3. 1895. — V. 13. 10. 1848 til Ane Marie Olsen, f. 17. 11. 1826, Dyssegaard, d. 24. 3. 1895.

Ejer af Bregnegaard.

M. G. Sf. 1. 1. 1856—31. 12. 1859 og 1. 1. 1865—31. 12. 1870.

*

Houborg, Albert,

f. 13. 4. 1881, Læborg, (Christian Houborg Petersen, Karoline Petersen). — V. 31. 3. 1907 til Anna Dorthea Mortensen, f. 21. 4. 1884, Slagelse.

Udd. ved Skomagerhaandværket, arb. ved Haandværket i Ind- og Udland 1899—1917, etabl. som Skomagermester i Charl. 1917. Form. f. Ordr.-Skovsh. soc.-dem. Vælgerforen. 1919—24. Medl. af Værgeraadet 1921, Ordr. Menighedsraad 1922, Medl. af Overbevillingsnævnet, af Biograftilsynet, af Naturfredningskomiteén f. Gjentofte og Omegn, B.M. i Strandvejs-Gasværket 1926—36. i N.E.S.A. 1936—39.

M. G. K. 1. 4. 1921—10. 10. 1939; Raadmand 1. 4. 1937—14. 3. 1939.

*

Høegh, Jørgen,

f. 28. 4. 1781, Hillerslev Præstegaard, (Hans Jørgen Christian Høegh, Sognepræst (senere Gjentofte), Dorthea Cathrine Nyeland), d. 9. 4. 1852, Gjentofte. — V. 1806 til Marie Kirstine Caroline Elisabeth Møller, f. 1782, Højriis, d. 9. 1. 1852.

Student 1799, cand. theol. 1804. Sognepræst i Gjentofte 1806—52. Ejer af Høeghsminde og Kildeskoven 1805—10.

Selvskr. M. G. Sf. 1. 1. 1842—21. 5. 1850.

*

Jacobsen, Jens Peter,

f. paa Teglgården, døbt 18. 5. 1812 (Jacob Sørensen, Gaardejer, Lene Jensdatter), d. 3. 2. 1887. — V. 25. 10. 1840 til Birthe Johanne Pedersdatter, f. 14. 4. 1814, Skjoldgården, d. 23. 4. 1877.

Ejer af Skjoldgården.

M. G. Sf. 1. 1. 1848—31. 12. 1853.

Jensen, Søren,

f. 1797, Storehedinge, døbt 4. 11., (Jens Nielsen, Anne Sørensdatte). — V. til Sophie Lange, f. 1794, Kbh.
Ejer af Ordrupdal; solgte Gaarden i 1869 og fraflyttede Kommunen.
M. G. Sf. 1. 1. 1851—1. 5. 1854.

*

Jonassen, Hans Christian,

f. 20. 8. 1806, Ringkjøbing, (Jonas Holm, Smed, Mette Kristensdatter), d. 29. 6. 1884, Vangede. — V. 24. 5. 1835 til Ane Kathrine Andersdatter, f. 10. 7. 1810, Knæbjerget, Vangede, d. 18. 1. 1886.
Smedemester i Vangede.
M. G. Sr. 1. 1. 1868—31. 12. 1873.

*

Jørgensen, Niels,

f. 7. 2. 1814, Emdrup, (Jørgen Hansen, Hjulmand, Bolette Nielsdatter), d. 7. 10. 1894, Gjentofte. V. 3. 7. 1842 til Dortehea Kirstine Pedersdatter, f. 1. 1. 1818, Gjentofte, død.
Hjulmand i Gjentofte.
M. G. Sf. 7. 8. 1849—31. 12. 1853.

*

Larsen, Peter,

døbt 13. 2. 1803, (Lars Pedersen, Ndr. Ellegaard, Else Olsdatter), d. 1. 12. 1889, Nordre Ellegaard. — V. til Thrine Jensdatter, f. 1797, Hvidovre, d. 5. 3. 1873.
Ejer af Nordre Ellegaard.
M. G. Sf. 1. 1. 1851—31. 12. 1855.

*

Larsen, Søren,

f. 20. 11. 1798, Utterslev, (Lars Sørensen, Gaardmand, Ane Marie Jensdatter), d. 27. 2. 1856, Vangede. — V. 19. 3. 1824 til Ane Margrethe Hansdatter, f. 20. 4. 1801, Ndr. Hulegaard, d. 2. 2. 1869.
Ejer af Ndr. Hulegaard.
M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1841 og 1. 1. 1851—31. 12. 1855.

*

Larsen (kaldet Lassen). Tønnes,

f. 20. 5. 1806, Maalov, (Lars Sørensen, Husmand, Johanne Nielsdatter), d. 27. 12. 1876, Jægersborg. — V. til Georgine Christine Hansen, f. 1799, Kbh., d. 30. 5. 1887.
Høker i Ordrup og Forpagter af Ordrup Kro. 1854—ca. 1876 Ejer af Jægersborg Kro og Høkerhandel.
M. G. Sf. 1. 1. 1862—31. 12. 1867.

Lorck, Carl,

f. 1809, Kbh.

Opr. Hørkræmmer i Kbh.; fra ca. 1844—56 Forpagter paa Norgesminde, derefter fraflyttet Kommunen.

M. G. Sf. 1. 1. 1854—31. 12. 1855.

*

Mitchell, William,

f. i Gjentofte, døbt 24. 3. 1805. (Alexander Mitchell, Strømpefabrikant, Marie Olsen), d. 10. 8. 1873, Kbh. --- Ugift.

Indehaver af Mitchells Strømpefabrik i Gjentofte. Stifter af „William Mitchells Legat” for værdige trængende i Gjentofte Sogn, opr. 1870, Kapital 5 000 Rdl.

M. G. Sf. 1. 1. 1854—31. 12. 1855.

*

Normann, Carl Frederik,

f. 24. 6. 1798, Kbh., (Geert Geertsen, Koffardikapt., senere Brygger, Anna Katherina Kliim; Moderen g. 2. Gang med Etatsraad, Kommitteret i Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet Andreas Normann), adopt. af Stedfaderen 1821, d. 27. 4. 1856, Kbh. --- V. 18. 1. 1826 til Thomine Catharine Bartholine Funder, f. 2. 1. 1802, Kalundborg, d. 11. 5. 1871.

Student 1816, cand. jur. 1820, Volontær i Danske Kancelli og Generalauditoriatet, Auditor 1824, Overauditor 1829, Assessor i Overretten s. A., Dommer i Kbh. Amts nordre Birk 1839. Lic. jur. 1823. Dr. jur. 1826. Etatsr. Selvbiografi i Solennia academia Nov. 1828.

Selvskr. M. G. Sf. 1. 1. 1842—31. 12. 1855.

*

Olsen, Rasmus,

f. 3. 10. 1870, Vangede, (Ole Rasmussen, Arbejdsmand, Ane Kirstine Nielsen). --- V. 29. 7. 1894 til Sofie Emilie Mortensen, f. 16. 8. 1874, Hørsholm.

Arbejdsmand. Forestod i en Aarrække Henlæggelsen af Affaldet paa Lossepladsen mod at oppebære Indtægten af Gødning m. v. Fra 1921 lønnet Tilsynsmand paa Lossepladsen.

M. G. Sr. 1. 1. 1907—5. 9. 1913.

*

Pedersen, Rasmus,

f. 16. 12. 1795, Maltegaard, (Peder Rasmussen, Christence Olsdatter), d. 3. 10. 1859, Maltegaard. --- V. 18. 7. 1834 til Kirsten Jensdatter, f. 24. 6. 1811, Brønshøj, d. 26. 3. 1889.

Ejer af Maltegaard.

M. G. Sf. 1. 1. 1845—31. 12. 1847.

KILDEFORTEGNELSE.

Utrykte Kilder:

Gjentofte Sogneforstanderskabs (Sogneraads) Forhandlingsprotokoller.
Kommuneregnskaber, Fattigregnskaber, Skoleregnskaber, Havneregnskaber.
Gjentofte Skolekommissions Forhandlingsprotokoller og Kopibøger.
Breve og Aktstykker.

(Kommunearkivet, Gjentofte Raadhus).

Gjentofte, Hvidøre og Vangede Skolers Embedsbøger.
Folketællingslister.

(Rigsarkivet).

Ministerialbøger.

(Landsarkiverne i Kbh., Odense og Viborg).

Trykte Kilder:

Gjentofte Sogneraads (Kommunalbestyrelses) Forhandlinger 1909—41.
Beretninger fra Kulturel Forvaltning.

do. do. Teknisk do.

do. do. Social do.

do. do. Økonomisk do.

do. do. Sparekommissionen.

do. do. Brandvæsenet.

Redegørelse vedrørende Anlægget af en ny Strandvej.

Øregaard Gymnasium (udg. af Gjentofte Kommunalbestyrelse).

Bakkegaardsskolen (do. do.).

„Solhjem” (do. do.).

E. Nystrøm: Gjentofte Sogn i Fortid og Nutid.

Kay Larsen: Gjentofte Kommunes Brandvæsen 1902—27

(Medd. H.-T. Selsk. I).

J. Werner: Gjentofte Kirkesogns og Gjentofte Kirkes

Historie (do. II).

Chr. Heilskov: De Gjentofte Præster (do. II).

Søren Lemche: Gjentofte Kirkebygnings Historie (do. II).

Hans Jensen: Landkommunalordningen af 1841 (De danske Stænderforsamlings Historie II).

- Harald Jørgensen: Studier over det offentlige Fattigvæsens historiske Udvikling i Danmark i det 19. Aarh.
- Chr. A. Jensen & Carl Pedersen: Gjentofte og Hvidøre kongelige Skoler.
- Ferd. Munck & Martin Ohlmann: Ordrup Kirke.
- Kay Larsen: Koleraen 1853. (Fra Gjentofte Sogn i gamle Dage).
- Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs Aktieselskab.
Isefjordværket.
- H. Parkov: Gjentofte Kommunes Finanser (Kommunaltidende 1929).
- V. Vogt: Gjentofte Kommunes Udstykningsarealer (do. 1938).
- L. Gøtfredsen:
Hellerup Kommunal- og
Grundejerforening 1888—1938 (do. 1938).
Ordrup Kommunal- og
Grundejerforening 1891—1941 (do. 1941).

Biografier:

- Dansk biografisk Leksikon.
" " Haandleksikon.
Kraks blaa Bog.
Andreas Hanssen: Gjentofte Kommune (Danske Byer og deres Mænd).
Studenteraarbøger.
Dansk Portrætgalleri.
De kgl. Danske Ridderordener.
Danmarks kommunale Forvaltning.

Aviser og Tidsskrifter:

- Kjøbenhavns Amts Avis.
Ordrup Avis (1894).
Nordre Birks Tidende.
Hellerup Avis (1902—05).
Ugen.
Villabyernes Blad.
Københavns Amts Socialdemokrat.
Strandvej-Kommunerne.
Borgerbladet.
Kommunaltidende.
-

BILLEDER OG KORT.

Kong Christian 8. Efter Maleri af W. N. Marstrand.	Side 9
Taffelbay. Vignet af Viggo Bang	- 11
Kort over Københavns Omegn 1843—44 (Kgl. Bibl.)	- 14
Gjentofte Sprøjtehus. Fotograferet 1941.	- 15
Sogneforstandernes Underskrifter den 11. Febr. 1842	- 19
Udsigt fra Brødthøj mod Gjentofte ca. 1865. Eft. Maleri af Heinrich Buntzen	- 21
Frederik Georg Lindorff	- 23
Skovshoved ca. 1830. Eft. Radering	- 24
Provst B. F. O. Boisen. Efter Maleri af C. A. Kølle	- 27
Udsigt fra Ordruphøj mod Holmegaard. Efter Maleri af Vilh. Kyhn	- 29
Kystbanen ved Bregnegaard. Efter Maleri	- 30
Vilh. Nielsen	- 35
Gjentofte Sogneforstanderskabs Segl. Vignet af Viggo Bang .	- 37
Jægersborg Skole. Vignet af Viggo Bang	- 39
C. W. E. Sponeck	- 42
Ordrup Gade 1882. Efter Maleri af Rademacher	- 45
Niels Andersen	- 47
Bestyrelsen for Kommunalforeningen for den østlige Del	- 48
Udsigt fra Gjentofte Kirketaarn omkr. Aarhundredskiftet	- 49
Gjentofte med Kirken. Efter Radering af Chr. Wiehe 1900 (Øreg.)	- 52
Ordrupvej set mod Øst omkr. 1900	- 53
N. H. Skjoldager	- 53
Harald Jantzen	- 55
Det sidste Sogneraadsmøde paa Jægersborg	- 58
Det gamle Raadhus	- 60
Gjentofte Sogneraads Segl. Vignet af Viggo Bang	- 61
Det gamle Raadhus. Vignet af Viggo Bang	- 62
Kontorchef Th. Christensen	- 62
Skatteinspektør L. Larsen	- 63
Personalet paa Raadhuset ca. 1907	- 64
Strandvejen ved Marievej i Halvfemserne	- 65
Strandvejen ved Marievej 1941	- 68
S. M. Grumstrup	- 70
Amtssygehuset i Gjentofte. Nowico Luftfoto	- 81
Kommunalbestyrelsen 1920	- 83
Søholm	- 85
Smakkegaard	- 86
Vintappergaard	- 91
Mødesalen paa det gamle Raadhus. Vignet af Viggo Bang	- 92
Rækkehuse i Studiebyen	- 92

Brandfarligt Træhus. Helaarsbeboelse	Side 95
Sommerhus, anvendt til Helaarsbeboelse	- 97
Hellerup Klub	- 107
Borgmester, Oberst H. Parkov. Efter Maleri af Jørgen Aabye	- 109
Borgmesterkæden	- 112
Maltegaarden	- 115
Gjentofte Raadhus. Vignet af Viggo Bang	- 119
Borgmester, Overretssagfører Aage E. Jørgensen	- 121
Gjentofte Raadhus	- 123
Strandvejen i Skovshoved	- 124
Profil af Kystvejen. Efter Teknisk Forvaltnings Beretning	- 128
Kystvejen ved Hvidøre. Nowico Luftfoto	- 130
Kommunalbestyrelsen 1941	- 133
Gjentofte Kommunes Segl. Vignet af Viggo Bang	- 137
Krügers Sølvkurske. Vignet af Viggo Bang.	- 150
Den gamle Skole i Gjentofte	- 155
Den gamle Skole i Vangede.	- 157
Jægersborg Skole	- 159
Ordrup Skole 1900	- 174
Klasseværelse i den gamle Skole i Gjentofte	- 176
Tjørnegaardsskolen	- 185
Skoledirektør A. Vinten	- 187
Skoledirektør S. C. Sunesen	- 195
Overbibliotekar J. H. Landt	- 198
Biblioteksbygningen i Øregaard Allé	- 200
Centralbiblioteket i Hellerup. Udlånsalen	- 203
Gjentofte Kommunebiblioteks Exlibris.	- 204
Øregaard	- 205
Bernstorffsalen paa Øregaard	- 206
Fattighuset i Gjentofte	- 209
Stolpegaarden	- 211
Sovesal paa Stolpegaarden	- 219
Det gamle „Solhjem”	- 222
Alderdomshjemmet paa Hyldegaards Tværvej	- 225
Alderdomshjemmet „Solhjem”	- 228
Bolig for Aldersrentenydere Hyldegaardsvej 11	- 230
Fritidshjemmet paa Nørrebakken	- 232
Rygaarden i Hellerup	- 238
Villabebyggelse i Hellerup omkr. 1910 (Ahlmanns Allé)	- 239
Bebyggelsen i Skovshoved	- 243
Søgaardsvvej ved Kongevejen 1853. Samtidig Tegning	- 248
„Hulvejen” ved Skovshoved ca. 1850. Efter Maleri	- 250
Brogaardsvvej i Halvfemserne	- 252
Bernstorffsvvej ved Heslegaard før Aarhundredskiftet	- 254
Strandvejen ved Emiliekilde før Sporvognenes Tid	- 256
Vilvordevej, set mod Syd	- 267
Jægersborg Allé ved Jernbanen	- 269
Indkørslen til Jægersborg Allé fra Strandvejen	- 271

De omstridte Allétræer ved Jægersborg	Side 272
Kloakpumpestationen i Skovshoved 1941	- 285
Kildeskovsrenden under Overdækning	- 287
Renovationsbiler ved Aflæsningsskuret	- 292
Tekniske Anlæg ved Ørnegaardsvvej. Nowico Luftfoto	- 295
Gadebrønden paa Ordrupvej. Tegning af Viggo Bang	- 298
Vandværket ved Mantziusvej	- 301
Vandværket ved Sjælsø	- 304
Lægning af Ledningen fra Sjælsø Vandværk	- 305
Vandreservoir ved Dyrchavegaard	- 306
Grafisk Fremstilling af Vandforbruget. Eft. Tekn. Forv. Beretn.	- 308
Strandvejs-Gasværket 1920	- 312
Strandvejs-Gasværket 1941	- 313
Strandvejens Hestesporvogn 1897.	- 316
Den første Sporvogn passerer Hellerupvej 1908	- 321
Trolleyvogne paa Kildegaard's Plads 1938	- 328
Isefjordværket ved Kyndby Strand	- 333
Gjentofte Sø	- 337
Det gamle Fiskerhus ved Gjentofte Sø	- 339
Allé i Gjentofte Folkepark	- 340
Onsgaardsvej i Halvfemserne	- 341
Stranden ved Hvidøre for Kystvejsanlægget	- 344
Fiskerbaad gaar ud fra Skovshoved. Eft. Mal. af Eckersberg	- 347
Skovshoved Havn 1892. Efter Maleri af ukendt Kunstner	- 350
Udsigt over Skovshoved med den nye Havn. Nowico Luftfoto	- 352
Stadsingeniør V. A. Westergaard	- 354
Brandinspektør C. Bendz	- 357
Mandskab og Udrykningsmateriel ved Bølgebliksgaragen	- 358
Brandchef E. Norup	- 360
Brandchef Carl Larsen	- 362
Brandstationen, set fra Bernstorffsvej	- 363
Skattebillet fra 1858	- 368
Administrationsbygningen i Jægersborg	- 378
Oberst H. Parkov	- 381
Kommunaldirektør I. Dam	- 382
Kommunaldirektør V. Vogt	- 383
Hovedbogholder N. P. Elmer	- 385
Hovedbogholder Oscar Hansen	- 387
Skattedirektør Axel Jørgensen	- 389
Vagtmester Rich. Christensen	- 390
Gjentofte Kirke 1871. Efter Tegning af H. Sibbern	- 394
Ordrup Kirke ca. 1876. Efter Maleri af Rademacher	- 399
Kortskitse af Gjentofte Kirkegaard	- 405
Ove Mallings Gravminde paa Gjentofte Kirkegaard	- 406
Krematoriet paa Mariebjerg Kirkegaard	- 408
Socialdirektør E. Erichsen	- 411
Direktør S. Agerholm	- 415
Orsf. Andr. Albech	- 415

Tømremester A. P. Andersen	Side 415
Forretningsfører Vald. Andersen	- 416
Overpostinspektør Jac. Andersen	- 416
Étatsraad Niels Andersen	- 416
Sognefoged Ole Andersen, Ørnegaard	- 417
Fabrikant Wiggo J. Andersen	- 417
Proprietær Ernst Bagge	- 417
Kancelliraad Johan Bagge	- 417
Ingeniør Knud Baggesen	- 418
Apoteker E. A. Bauer-Petersen	- 418
Grosserer Harald Bech	- 418
Fisker Ole Bech	- 418
Raadmand, Bankbestyrer Knud Bindslev	- 419
Raadmand, Sekretær P. Blichfeld	- 419
Gaardejer Henning Boiesen, Smakkegaard	- 419
Provst B. F. O. Boisen	- 420
Bankbestyrer P. Brandt	- 420
Forpagter G. Brasen, Damgaard	- 420
Murer C. Braunschweig	- 420
Kroejer Lars Bruun, Ordrup. Efter Maleri	- 421
Orsf. F. G. Brønning	- 421
Prokurator J. Buemann	- 421
Murermester H. C. Büchler	- 421
Tømrer P. Christensen	- 422
Kontorchef B. Dinesen	- 422
Gaardejer Anders J. Eigaard, Tegnet af V. Bang efter Daguerretopi	- 422
Købmand A. Ellgaard	- 423
Grosserer O. A. Engelstoft-Schmidt	- 423
Bygmester Alfr. Evers	- 423
Skræddermester Michael v. Fahrner. Efter Maleri	- 423
Kommunelærer N. E. Farre	- 424
Raadmand, Trafikmester Anders Frederiksen	- 424
Stenhugger H. F. Frederiksen	- 424
Købmand Chr. Frederiksen	- 424
Bureauchef, Orsf. C. Friderichsen	- 425
Tømremester E. Friis	- 425
Hypotekdirektør Aage Gjessing	- 425
Grosserer J. H. Groth-Andersen	- 425
Tømremester S. M. Grumstrup	- 426
Bagermester H. Grønbech	- 426
Fru Kirstine Grønbæk	- 426
Proprietær Jens Guldborg, Vintappergaard	- 426
Murermester Chr. Hansen	- 427
Snedker Oscar Hansen	- 427
Lrsf. Joh. Heilesen	- 427
Ingeniør H. Henriksen	- 428
Gaardejer J. H. Høyer, Brogaard	- 428
Købmand N. Høy-Pedersen	- 428

Købmand Fritz Iversen	Side 429
Generalkonsulinde Fru Ingeborg Jacobsen	- 429
Tømrrermester Niels Jacobsen	- 429
Sognefoged Søren Jacobsen, Teglggaard	- 429
Fru Elna Jantzen	- 430
Skolebetjent Alfred Jensen	- 430
Gaardejer Claus Jensen, Tjørnegaard	- 430
Murer Jens Jensen	- 430
Fru Marie Jensen	- 431
Trafikinspektør M. E. Jensen	- 431
Gaardejer Ole Jensen, Stolberggaard	- 431
Arkitekt Volmar Jensen	- 431
Ingeniør V. L. Jespersen	- 432
Borgmester, Orsf. Aage E. Jørgensen	- 432
Godsejer P. H. F. Kalko	- 432
Fhv. Minister S. Keiser-Nielsen	- 433
Viceskoleinspektør M. Kjems	- 433
Generaldirektør Knud Korst	- 433
Fru Amanda Krogh	- 433
Kgl. Fuldmægtig M. G. Krogh	- 434
Bankbestyrer Th. Krüger	- 434
Fisker Chr. Larsen	- 434
Gaardejer Chr. Larsen, Nordre Ellegaard	- 434
Sognefoged Lars Larsen, Bakkegaard	- 435
Skomagermester Chr. Larsen	- 435
Murermester Kr. Larsen	- 435
Fisker Ole Larsen	- 435
Fru Emma Lehmborg	- 436
Gaardejer P. Lemche, Nordre Onsgaard	- 436
Gaardejer Søren Lemche, Nordre Svejgaard	- 436
Sekretær F. G. Lindorff	- 436
Proprietær H. P. Lund, Hovmarksgaard	- 437
Tømrrermester Peter Madsen	- 437
Sagfører J. Mimer	- 437
Grosserer R. Møllerup	- 437
Skomagermester H. Mortensen	- 438
Slagtermester J. C. Müller	- 438
Grosserer Gutzon Münster	- 438
Gaardejer Anders Nielsen, Hyldegaard	- 438
Tømrrermester Einar O. Nielsen	- 439
Malmester Georg Nielsen	- 439
Kommunelærer H. Svanholm Nielsen	- 439
Teglværksforpagter Jens Nielsen	- 439
Gaardejer Jens Nielsen, Ny Søndergaard	- 440
Kammerraad J. P. Nielsen, Kildegaard	- 440
Værkmester M. J. Nielsen	- 440
Sognefoged Niels Nielsen, Højsgaard. (Efter Maleri)	- 440
Kroejer Niels Nielsen, Gjentofte	- 441

Overlærer N. J. Nielsen	Side 441
Sognefoged Ole Nielsen, Højsgaard	- 441
Gaardejer Peter Nielsen, Højsgaard	- 441
Justitsraad Vilhelm Nielsen, Vilhelmshaab	- 442
Proprietær O. V. Nielsen-Havsgaard	- 442
Murermester H. Nissen	- 442
Rektor Aage Næsted	- 443
Tømrermester Hans Olsen	- 443
Direktør H. Pade	- 443
Borgmester, Oberst H. Parkov	- 444
Raadmand, Arkitekt A. Paul-Petersen	- 444
Tømrer Lars Pedersen	- 444
Ingeniør Lauritz Pedersen	- 445
Sognefoged Peder Pedersen, Damgaard	- 445
Fisker Rasmus Pedersen, Skovshoved	- 445
Grosserer Chr. Herm. Petersen	- 445
Gaardejer Hans Petersen, Ndr. Munkegaard	- 446
Ølhandler H. C. Petersen	- 446
Slagtermester Jes Petersen	- 446
Murermester Nicolai Petersen	- 446
Købmand Eduard Pfeiffer	- 447
Fuldmægtig C. H. Ponsaing	- 447
Professorinde Marie Prytz	- 447
Generalauditør V. Pürschel	- 447
Gaardejer A. C. Rasmussen, Maltegaard	- 448
Overlærer Frantz Rasmussen	- 448
Proprietær Vilh. Rotwitt, Lundegaard	- 448
Snedkermester Fr. Schiøth	- 448
Smedemester J. P. Sigersted	- 449
Orsf. Asbjørn Smitt	- 449
Ingeniør C. F. Spangenberg	- 449
Greve C. W. E. Sponneck, Heslegaard	- 449
Købmand P. Juul Steen	- 450
Redaktør H. P. Steffensen	- 450
Fisker Ole Steffensen	- 450
Snedkermester Ole Svendsen	- 450
Gaardejer Hans Sørensen, Sdr. Svejgaard	- 451
Sognefoged Lars Sørensen, Ndr. Hulegaard	- 451
Professor C. Ph. Teller	- 451
Orsf. Morten Thorsen	- 451
Sagfører S. M. Thorsen	- 452
Justitssekretær C. C. Toldberg	- 452
Fuldmægtig Anna Westergaard	- 452
Pastor S. L. H. C. E. Worsøe	- 452
Orsf. Lauritz Zeuthen	- 453
Raadmand, Direktør Aage L. Østerberg	- 453
Kort over Gjentofte Kommune 1906, tegnet af V. A. Westergaard bagest	
do. do. 1940, " " "	

REGISTER.

* efter Sidetallet henviser til Billede.

- Aabye, J. Kunstmaler, 108, 109.
 Abrahamsen, A. Folketingsmand, 89.
 Administrationsudvalg, 102, 105, 110, 111.
 Adolfsvej, 262.
 Afholdsforening, 157.
 Afholdshjem, 75.
 Afskrivninger, 386.
 Aftenskole, se Ungdomsskole.
 Agerholm, S., Direktør, 62 f., 64 f., 66, 73, 87, 88, 145, 146, 284, 311, 415*.
 Akademiraadet, 242.
 Albech, A., Orsf., 54 f., 60, 144, 318, 331, 388, 415*.
 Alberti's Konkursbo, 83, 382.
 Alderdomshjem, 217, 224 f., 233.
 Alderdomskasse, 224.
 Alderdomsunderstøttelse, 224, 376, 377.
 Aldersrente, 225.
 Alexandra, Prinsesse, 398.
 Allgemeine elektrische Unternehmung, 77.
 Alkjær, M. A., Overlærer, 196.
 Amagerbommen, 71.
 Amtet, 63 f., 72 f., 260, 265, 280, 281, 343, 351, 367 f.
 Amsraadet, 57, 64, 69 f., 76, 77, 125, 127, 128 f., 131, 218, 219, 230, 260, 265, 275, 310, 317, 322, 324 f., 375.
 Amsrepartitionsfonden, 66, 371, 373, 377.
 Amtsskoledirektionen, 156, 169 f.
 Amtssygehus, 66 f., 105.
 Andersen, A. C., Lærer, Hell., 400.
 - , A. P., Tømrermester, 142, 143, 415*.
 - , Chr., Amsraadssekretær, Kontorchef, 73, 81, 90.
 - , Gustav, Bankbestyrer, 78.
 - , Hans, Bregnegaard, 13, 15, 137, 138, 453*.
 - , Jacob, Postinspektør, 81, 84, 89, 146, 416*.
 - , Niels, Etatsraad, 45* f., 49 f., 54, 59, 83, 113, 143, 144, 298 f., 310, 400, 416*.
 - , Ole, Ørnegaard, 34, 138, 356, 417*.
 Andersen, Poul, Prof., Dr. jur., 264.
 - , Poul, Kontorchef, 133.
 - , Valdemar, Forretningsfører, 148, 325, 416*.
 - , Wiggo J., Fabrikant, 87, 145, 361, 417*.
 A. N. Hansens Allé, 70.
 Annettevej, 241.
 Antvorskov, F., Guldsmedemester, 112.
 Apotek, 108.
 Arbejdsanvisningskontor, 235.
 Arbejdsløshedskasser, 235, 411.
 Aurehøj Gymnasium, 187, 188.
 Bache, Harald, Skovrider, 345.
 Badmintonhaller, 346.
 Badeanstalter, 346.
 Bagge, Ernst, 139, 417*.
 " , Johan, 13, 15, 20, 137, 138, 417*.
 Baggesen, K. Ingeniør, 149, 352 f. 418*.
 Bakkegaard, Nordre, 340, 384.
 Bakkegaardsskolen, 186, 231, 236, 385, 386.
 Baraklejre, 76.
 Barfod, Knud, Kommunelærer, 192.
 Bauer-Petersen, E. A., Apoteker, 55*, 144, 331, 418*.
 Baunegaarden, 175, 187, 247, 284, 319.
 Baunegaardsskolen, 187.
 Baunegaardsvej, 247, 323.
 Bebyggelsesformer, 240.
 Bebyggelsesplan, 240.
 Bech, Harald, Grosserer, 149, 418*.
 " , Ole, Fisker, 44, 141, 142, 378, 418*.
 Beck, Peter Petersen, Fisker, 369.
 Bellevue, 17, 34, 242, 247, 343.
 " , Kloakpumpestation, 285, 289.
 " , Naturpark, 344.
 " , Strandbad, 344.
 " , Strandhotel, 130.
 Belysningsreglement, 277.
 Bendixen, A. C., Grosserer, 299.
 Bendz, C., Vejassistent, Brandinspektør, 55, 357*, 358, 359.
 Berggreen, Landinspektør, 280.

- Berlings Enke, 397.
 Bernstorff, A. P., 153.
 „ , J. H. E., 247.
 „ , Avlsgaard, 85, 409.
 „ , Gods og Slot, 16, 156.
 „ , Hovmarksgaard, 57, 75, 80, 285, 319.
 Bernstorffsrenden, 169, 281, 284, 286, 376.
 Bernstorffsvej, 66, 240, 247, 249, 251, 254*, 263, 275, 277, 285, 318 f., 320 f.
 Berntsen, Kl., Minister, 45, 89.
 Beskæftigelseslov, 136.
 Bestyrelshonorarer, 314.
 Biblioteksforening, 200.
 Bikubens Sparekasse, 375.
 „Billige Boliger“, 92.
 Bindsbøll, Gotlieb, 270.
 Bindslev, Alfred, Borgmester, 230.
 „ , Knud, Bankbestyrer, Raadmand, 101, 118, 128, 129, 131, 133*, 148, 149, 150, 229, 231, 235, 236, 265, 271, 419*.
 Biografteater, 107.
 Birkerød, 332.
 Bjerre, A., Ingeniør, 283.
 Bjerregaarden, 257.
 Blaa Kors, 116.
 Blichfeld, P., Assistent, 67, 81*, 94, 105, 110, 111, 132, 146, 147, 148, 149, 183, 228, 389, 419*.
 Blæsenborg Allé, 265.
 Boeck, V., Læge, 52.
 Boiesen, Henning, Smakkegaard, 18, 139, 393, 419*.
 „ , Sofie, 254.
 Boisen, B. F. O., Provst, Sognepræst, 21, 23 f., 24*, 25, 30, 33, 35, 139, 140, 160, 161, 162, 163, 166, 197, 348, 368, 392, 404, 420*.
 Boje, C. J., Sognepræst, Helsingør, 17.
 Boldbaner, 346.
 Boligbyggeri, 91 f.
 Boligforeningen Tranegaard, 92 f.
 Bolignød, 91, 226.
 Bomme, 30, 71, 317.
 Borgerbladet, 134.
 Borgerhjemmet, 383.
 Borgerkomité, 134.
 Borgerrepræsentationen, 182.
 Borgmester, 89, 110.
 Borgmesterkæde, 112.
 Borgmesterlov, 110.
 Borgmestervalg, 111 f, 119.
 Bostamose, 245, 280.
 Brande, 357 f., 365.
 Brandfogeder, 355, 362.
 Brandkommission, 110.
 Brandstation, 361, 363 f.
 Brandt, Alfr., Arkitekt, 401.
 „ , G. N., Kommunegartner, 241, 272, 341, 342, 409.
 „ , J. F., Oberstløjtnant, 51, 330.
 „ , P. C., Gartner, 143, 420*.
 Brandt, Hagen & Schiøtz, Arkitekter, 186.
 Brandudvalg, 359, 361, 364.
 Brasen, G., Damgaard, 49 f., 143, 144, 420*.
 Braunschweig, C., Murer, 145, 420*.
 Bregnegaarden, 29*, 284.
 Bregnegaardsvej, 261.
 Brobæksrenden, 281.
 Broegaard, Axel, Overlærer, 192.
 Broegaarden, 253, 254.
 Broegaardsvej, 157, 185, 252* f., 257.
 Broøløen, 22.
 Bruun, F. C., Legationsraad, 162.
 „ , Lars, Ordrup Kro, 13, 15, 32, 137, 421*.
 „ , L. E., Grosserer, 54 f., 57, 60, 319, 376, 396.
 „ , Ole, Teglværksejer, 238, 280.
 Brüel, Skovrider, 271.
 Brændselsforsyning, 79 f., 135, 385, 386.
 Brændselsmærker, 80.
 Brænnning, F. G., Orsf. 81, 146, 421*.
 Brødthøjsvej, 247, 249, 251.
 Brømse, Muremester, 156.
 Brønde, 93.
 Brønshøj, 29.
 Budget, 32, 38, 386.
 Buemann, J., Prokurator, 49 f., 143, 144, 421*.
 Buddinge, 248.
 Buhl, V., Skattedirektør, 132.
 Büchler, H. C., Muremester, 81, 146, 401, 421*.
 Bygningsinspektorat, 94, 96, 116.
 Bygningskommission, 94, 99, 110, 111.
 Bygningsreglement, 42 f., 238, 241.
 Bygningstilsyn, 116.
 Bülow, Raadmand, 400.
 Byplan, 241, 246.
 Byplankommission, 241.
 Byplanlov, 240, 245.
 Børnebiblioteker, 199.
 Børnehjem, 225.
 Børnetilsyn, 231.
 Børneværnsudvalg, 228.
 Bøwing-Nielsen, Arkitekt, 231.
 Carlsbergfonden, 345.
 Carstensen, Slagter, 369.
 „ , Carl, Admiral, 409.
 Centralkirkegaard, 409.
 Charlottenlund Fort, 124, 342, 343.
 „ , Skov, 255, 261, 281.

- Charlottenlund Station, 54, 115.
 " Strandmark, 342 f.
 Charlottenlundvej, 56.
 Chaussébrolægning, 70 f., 259.
 Christensen, Frantz, Restauratør, 106.
 " , P., Tømrer, 81, 90, 146,
 147, 314, 422*.
 " , J. C., Kultusminister, 173.
 " , Ludvig, Socialminister,
 229.
 " , Rich., Vagtmester, 81*,
 133*, 390*.
 " , S. P., Førstelærer, Gjen-
 tofte, 393.
 " , Th., Kontorchef, 61, 62*,
 63*, 90.
 Christian VIII, 7*, 16 f.
 " IX, 348, 398.
 " X, 342, 358.
 Christiansholm, 85, 383.
 Christiansholms Fort, 262.
 Cikoriefabrik, 166.
 Claesen, A. L., Heslegaard, 18, 138,
 453.
 Clemmensen, A., Arkitekt, 113, 408.
 Constantia, 30, 59, 73, 106.
 " , Kloakpumpestation, 284,
 289.
 la Cour, J. C., Forstander, 224.
 Dagbladet, 281.
 Dagens Nyheder, 337.
 Dagmar, Prinsesse, 398.
 Dagshøg Stenbrud, 260.
 Dahl, N. S., Grosserer, 309.
 Dahlgaard, B., Indenrigsminister, 132.
 Dam, I., Kommunaldirektør, 241,
 382*, 390.
 Damgaarden, 383.
 Dam-Nielsen, Orsf., 96.
 Dampsporvogn, 315 f., 318.
 Danmarks geologiske Undersøgelse,
 122.
 Danner, Grevinde, 348.
 Dannelskjold-Samsøe, Greve, Hof-
 chef, 398.
 Danske Gaskompagni, Det. 310 f.
 Danske Kancelli, 161.
 Danske Lov, 9.
 Dansk Ingeniørforening, 263.
 Dinesen, B., Kontorchef, 128, 131,
 133*, 148, 149, 150, 194, 206,
 345, 422*.
 " , Lars, Folketingsmand, 87.
 Dirigentklokke, 120.
 Distriktsheste, 370, 371, 372, 373.
 Djørup, Amtslæge, 218.
 Drabæk Mose, 80, 135.
 Dronningemarken, 241, 384, 409.
 Dydensborg, A., Kommunalærer, 196.
 Dyrehavsbakken, 34.
 Dyrtidshjælp, 17 f., 25.
 Dyrtidsudvalg, 79.
 Dyssegaardsskolen, 186, 386, 402.
 Dyssegaards Sogn, 402.
 Døstrup, 211.
 Edwards, Gasværksdirektør, 314.
 Eigaard, Anders J., Eigaardsminde,
 137, 138, 139, 422*.
 " , Birthe Marie, 398.
 Eigaarden, 83, 382.
 Eigaardsvej, 240.
 Eivindsvej, 262, 285.
 Ejendoms køb, 82 f., 239.
 Ejendoms- og Byggeudvalget, 120,
 240.
 Ejendomsskyld, 73.
 Elektricitetsværk, 317, 330.
 Elektriske Sporveje, 317 f.
 Elevbiblioteker, 193.
 Eliassen, Jørgen, Brøndgraver, 28.
 Ellegaard, Nordre, 302.
 " , Søndre, 257, 357.
 Ellegaardsvvej, 257.
 Ellemosen, 345.
 Ellensvej, 407.
 Ellgaard, A., Købmand, 64, 87, 88,
 145, 146, 177, 423*.
 Elmer, N., Hovedbogholder, 81*,
 385*, 390.
 Eltham, 124.
 Emdrup, 247.
 " , Sø, 281, 336.
 Emilikilde, 256, 281.
 Enggaard, Nordre, 85, 226, 234.
 Enghaverenden, 282, 285.
 Engelstoft-Schmidt, O. A., Grosserer,
 108, 147, 233, 423*.
 Enighedsvej, 258.
 Enkedronningens Køkkenhave, 124,
 343.
 Enklaven, 60.
 Erichsen, E., Socialdirektør, 81*, 90,
 105, 110, 133*, 221, 236, 411*.
 Erling, V., Fuldmægtig, 63*, 81*.
 Ermelunden, 160.
 Ermelundslejr, 76.
 Ermelundsvej, 236, 265.
 Erslev, Kr., Professor, 194.
 " , Poul, Lærer, Jægersborg, 16,
 160, 161.
 Estrup, J. B. S., Minister, 223.
 Ewald, Carl, Forfatter, 407.
 Evers, Alfr., Bygmester, 49 f., 143,
 144, 400, 423*.
 Faber, S. A., Ingeniør, 78.
 Fabricius, L. P., Sognepræst, 402.

- Fahrner, Michael, Baunegaard, 138, 423*.
 Falcks Redningskorps, 384.
 Farre, N. E., Kommunekerer, 63, 145, 148, 424*.
 Fattigdistrikter, 10, 207.
 Fattighjælp, 207 f., 235.
 Fattighuse, 209, 222, 374.
 Fattigkommissioner, 10, 12, 207.
 Fattiglovgivning, 10.
 Fattigregnskab, 32.
 Fattigskat, 37, 208, 369.
 Fejemaskiner, 256.
 Feriekolonier, 196.
 Fiehn, H., Brogaard, 302.
 Filialskoler, 191.
 Fischer, J. C. H., Kultusminister, 399.
 Fiskerhuset, 338, 339*.
 Florentzen, A., Holmegaard, 139, 369, 454.
 „ „, Chr., Entreprenør, 291.
 Fluepapiret, 343.
 Folkekøkken, 80, 82, 91, 385.
 Folkemængde, 41, 51 f., 379, 385 f., 410.
 Folkeregister, 116.
 „Folkets Nisse“, 25.
 Forbrændingsanstalt, 292, 294 f., 386.
 Forebyggende Børneforsorg, 105.
 Forenede Bryggerier, De, 124.
 „ „ Dampskibsselskab, Det, 349.
 „ „ Skoler, De, 183, 190.
 Formue- og Lejlighedsskat, 37, 369, 370, 372, 375, 376.
 Formueskat, 18.
 Forsørgelsesudvalg, 221.
 Fortove, 256, 275.
 Fortsættelsesklasser, 185.
 Fortunvej, 263, 327.
 Forvaltningsraad, 62, 105, 114.
 Foss, Alex., Ingeniør, 122.
 Fredensvej, 240, 255, 257, 261.
 Frederik VIII, 342, 398.
 Frederiksberg, 89, 103, 105, 132, 183, 317, 332, 335, 343.
 Frederiksborgvej, 66, 278.
 Frederiksen, A., Trafikmester, Raadmand, 116, 133*, 148, 149, 150, 245, 424*.
 „ „, Chr., Købmand, 146, 147, 424*.
 „ „, H. C., Skolebestyrer, 169 f., 407.
 „ „, H. F., Stenhugger, 51, 144, 145, 360, 388, 424*.
 Frederiksholms Teglværk, 84.
 Fredningsnævn, 272 f.
 Friderichsen, C. Landstingssekretær, 145, 258, 425*.
 Frie Fattiggasser, 210, 223, 227, 371, 373.
 Friis, Vejbetjent, 33.
 „ „, Emil, Tømrermester, 147, 425*.
 „ „, V., Orsf., 47*, 49 f., 57.
 Fritidshjem, 231.
 Frøbenius & Co., Orgelfabr., 397.
 Frøbakken, 241.
 Frølich, Lorenz, Maler, 407.
 Fuglegaardsvej, 257.
 Fællesliste, 166 f.
 Gadebrønde, 26 f., 297, 298*.
 Gl. Bellevue, 242.
 Gl. Holte, 263.
 Gammelmose, 247.
 Gammelmosevej, 251.
 Gl. Vartov, 249.
 Gangdage, 249.
 Gangtunneller, 261, 262.
 Ganløse Ore, 135.
 Gansted, S., Vicebrandchef, 364.
 Garde, C. F., Løjtnant, 315.
 Gaslygter, 314.
 Gastaarn, 295.
 Gasværk, 74, 102, 277, 278, 309 f.
 Gersonsvej, 56, 188, 190, 258.
 Gjentofte, 14, 19, 22, 48, 49, 175, 189, 190, 201, 207, 209, 226, 237, 279, 281, 297, 298, 337.
 „ „ Badmintonklub, 346.
 „ „ Boligforening, 92.
 „ „ Borgerklub, 189.
 „ „ Folkepark, 189, 340*, 341.
 „ „ Forberedelsesskole, 190, 194.
 Gjentoftefrokost, 234.
 Gjentoftegade, 239, 240, 247, 249, 257, 278, 323.
 Gjentofte Kirke, 31, 53, 392 f.
 „ „ Kirkegaard, 23, 404 f., 409.
 „ „ Kommunalforening, 338.
 „ „ Kommunes borgerlige Vælgerforening for Kommunevalget 1921, 116, 147.
 „ „ Kommunes tekniske Selskab, 120.
 „ „ Kro, 16, 18, 35, 38.
 Gjentofte-Lyngby Hospital, 209, 368, 374.
 Gjentofte Præstegaard, 35.
 Gjentofterenden, 281, 286, 336.
 Gjentofte Skole, 22, 82, 153, 155*, 156, 175, 176*, 181, 184, 185, 187, 197.
 „ „ Skoles Filial, 191.
 „ „ Sogns Grundejerforening, 271.
 „ „ Grundejer- og Vælgerforening, 41, 46, 213, 215.
 „ „ Stationsvej, 255.

- Gjentofte Statsskole, 189, 341, 383, 386.
 „ Sø, 281, 336 f.
 Gjessing, A., Hypotekbankdirektør, 146, 425*.
 Gjørling, P. V., Førstelærer, Skovshoved, 53.
 Gladsaxe, 212, 218, 220, 221, 224, 303, 304 f., 314, 332.
 Godthaabsvej, 56 f.
 Gotfredsen, L., Skolebestyrer, 232.
 Gribskov, 80, 135.
 Groth-Andersen, J. H., Grosserer, 96, 147, 148, 405, 425*.
 Grumstrup, S. M., Tømrermester, 64 f., 67, 68*, 69, 72, 73, 74, 77, 88, 89, 145, 146, 322, 349, 426*.
 Grundejerforeninger, 67, 75, 84, 85, 87, 88, 103, 111, 117, 120, 125, 129, 136, 148, 213, 215, 244 f., 271, 286, 324, 325, 389.
 Grundejernes Renholdningsselskab, 103.
 Grusgrave, 249, 260.
 Grønbech, H., Bagermester, 116, 147, 426*.
 Grønbæk, Kirstine, Skoleinspektrice, 87, 145, 146, 194, 426*.
 Grøndahlshuset, 40, 267.
 Grønnegade, 307.
 Grønnævange, 182.
 Guldborg, Jens, Vintappergaard, 18, 20, 138, 426*.
 Gyldenlund, 41, 270.
 Gyldenlundsvej, 261.
 Gymnasiesagen, 188.
 Haandgerningsundervisning, 155, 377.
 Haandværkere, 34.
 Haandværkerforening, 51, 87, 120.
 Hagedorn, H. C., Dr. med., 340.
 Hagen, G. B., Arkitekt, 188, 202.
 Hamburg, 294.
 Hammerens Stenbrud, 260.
 Hammond, E., Amtsprøbst, 160, 207.
 Handelsforeninger, 51, 67, 116, 117, 120, 148.
 Hansen, A. N., Etatsraad, 356.
 „ , Chr., Mørmester, 81, 101, 113, 116, 118, 147, 148, 149, 427*.
 „ , Hans, Bregnegaard, 139, 140, 141, 162, 369, 454.
 „ , Johan, Fabrikant, 47*.
 „ , Oscar, Hovedbogholder, 133*, 387*, 390.
 „ , Oscar, Snedker, 145, 146, 147, 427*.
 „ , Rasmus, Restaurator, 59.
 Hanssen, Andreas, Dr. phil., Rektor, 196.
 „Hartkornspartiet“, 46 f.
 Hartkornsskat, 37, 73, 369, 370, 372, 375, 376.
 Hartmannsvej, 122, 190, 257.
 Hauchs Skole, 172.
 Havneudvalg, 350.
 Hechmann, Fr., Lærer, Vangede, 158.
 Hegel, F., Direktør, 206.
 „ , Jacob, Etatsraad, 205.
 Heide, Axel, Konferensraad, 317.
 Heilbuth, H., Direktør, 83.
 Heilesen, Joh., Lrsf., 111, 116, 127, 128, 132, 133*, 149, 150, 427*.
 Hellerup, 45, 51, 54, 56, 75, 106, 174, 176, 188, 190, 201, 238, 239, 282, 283, 331.
 „ Bom, 71, 247.
 „ borgerlige Forening, 46, 49, 51, 54, 169, 174.
 Hellerupgaard Mellem- og Realskole, 190, 191.
 „ Gymnasium, 188, 189.
 Hellerup Handelsforening, 54, 88, 146, 174.
 „ Idrætsklub, 346.
 „ Kirke, 400 f.
 „ Kirkegaard, 407 f., 409.
 „ Kloakpumpestation, 282, 283, 289.
 „ Klub, 106 f.
 „ Kommunal- og Grundejerforening, 73, 84, 106, 407, 408.
 „ Lystbaadehavn, 106, 125, 342, 353.
 „ Menighedsraad, 407.
 „ Realskole, 183.
 „ Skole, 82, 169, 174, 177, 181, 184, 185, 190, 191, 192.
 „ Sporvejsselskab, 316.
 „ Station, 261.
 „ Strandpark, 282, 341 f.
 Hellerupvej, 238, 251, 257, 261, 319 f.
 Hellerup Vælgerforening, 54, 174.
 Helmig, Husflidslærer, 212.
 Helsted, A., Overlæge, 67 f., 409.
 Hendriksen, Kontorchef, 241.
 Henningsen, A., Grosserer, 56, 330.
 Henriksen, H., Ingeniør, 149, 428*.
 Herforth, H. H., Vartovs Direktør, 392.
 Herlev, 212, 218, 220, 221, 224.
 Herredsfoged, 12.
 Heslegaard, 18, 38, 114.
 Hestebestand, 101.
 Hestesporvej, 315, 316*, 317.
 Hilliger, Rob., Arkitekt, 108.
 Hjort, A., Frue, Hovedkasserer, 390.

Hjælpekasse, 227.
Hjælpe lærer, 168.
Hohlenberg, O., Præst, 170.
Holbøll, E., Postmester, 407.
Holm, H. G. F., Maler, 205.
" , Hans J., Arkitekt, 395, 398.
Holmegaard (Ordrup), 27*, 83, 382, 407.
Holtebanen, 41, 237, 261.
Hornemann & Co., 309, 310.
Houborg, A., Skomagermester, Raadmand, 99, 101, 111, 147, 148, 149, 150, 325, 326, 407, 454.
Houmand, V., Sognepræst, 400.
Hovedbogholder, 105.
Hovedstadskommissionen, 135.
Hovmarksgaard, se Bernstorff H.
„Hulvejen“, 250.
Hundeskat, 46 f.
Hundesøen, 80.
Husflidsforening, 212.
Huslejenavn, 82.
Husnumre, 98.
Husvildeboliger, 76, 226, 234, 383.
Hvidøre Skole, 153, 160 f., 374.
Hvidøreudvalget, 344, 345.
Hvidørevej, 262.
Hvidørevejen, 248, 249, 251.
Hyldegaarden, 83, 248, 382.
Hyldegaardsvej, 175, 248, 261.
Hængesporvej, 317.
Hoegh, Jørgen, Sognepræst, 13, 15, 17, 20, 21, 137, 138, 163, 207, 454.
" , H. J. C., Provst, Sognepræst, 153, 159, 160.
Høeghsminde, 56, 250, 284.
Høeghsmindevej, 262.
Høgsbro, S., Trafikminister, 321.
Høj Bebyggelse, 239 f.
Høje Taastrup, 235.
Højgaard, K., Ingeniør, 136.
Højgaard & Schultz, 306.
Højres Arbejder- og Vælgerforening, 46.
Hørholm, 263, 332.
" , Skovdistrikt, 80.
Hørholmvej, 236, 241, 262, 263, 295.
Hørrup, Viggo, 407.
Høyer, J. H., Brogaard, 139, 253, 428*.
Høy-Pedersen, N., Købmand, 146, 147, 401, 428*.
Ibsen, C. L., Proprietær, 257, 282, 330.
Ibsenske Grunde A/S, 327.
Idrætsforeninger, 346.
Idrætsinspektør, 192.
Indkvartering, 74 f.

Invaliderente, 231.
Ipsen, Harald, Sognepræst, 164 f., 398.
Isberg, V. S., Grosserer, 398.
Isefjordværket, 333*, 334 f.
Iversen, F., Købmand, 55*, 144, 429*.
Jacobsen, Arne, Arkitekt, 242, 247, 344, 346.
" , H. Th., Sognepræst, 402.
" , Ingeborg, Generalkonsulinde, 133, 150, 429*.
" , Jens Peter, Skjoldgaard, 34, 138, 454.
" , Niels, Tømrermester, 44, 142, 356, 429*.
" , O., Skjoldgaarden, 267.
" , Ole, Skolebestyrer, 57, 169, 172, 255, 400.
" , Søren, Teglgård, 13, 15, 34, 137, 138, 140, 429*.
Jacobsvej, 262.
Jantzen, A., Sognepræst, 41, 170, 171, 197 f., 394, 398, 399, 400.
" , Elna, Frue, 148, 149, 430*.
" , H., Sogneraadssekretær, 53*, 55*, 61.
Jensen, Alfr., Skolebetjent, 81*, 147, 430*.
" , Chr. A., Kommunelærer, 156.
" , Claus, Tjørnegård, 45, 253, 395, 430*.
" , Fr., Førstelærer, Gjentofte, 167.
" , Henrik, Sagfører, 47*.
" , Ib Martin, Arkitekt, 229.
" , Jens, Murer, 140, 430*.
" , Julius, Købmand, 339.
" , Jørgen, Grosserer, 398.
" , Marie, Frue, 133*, 150, 431*.
" , M. E., Trafikinspektør, 101, 108, 147, 271, 324, 431*.
" , Ole, Stolberggaard, 50, 143, 431*.
" , Petrea, Kommunelærerinde, 163.
" , Rasmus, Arkitekt, 361.
" , Søren, Ordrupdal, 28, 33, 138, 139, 455.
" , Volmar, Arkitekt, 102, 103, 105, 116, 147, 240, 405, 431*.
Jensen-Sønderup, J., Trafikminister, 321.
Jernbanepavillon, 41, 217.
Jespersen, Otto, Prof., 194.
" , V. L., Ingeniør, 52, 78, 145, 146, 432*.
Jessen, H., Sognepræst, 401.
Jochimsen, G., Ingeniør, 283.
Johannevej, 72.
Johannsen, Fr., Telefondirektør, 263.
Johansen, H., Viceskoleledere, 195.

- Jonassen, H. C., Smedemester, 141, 369, 455.
- Jonquières, H. de. Departementschef, 230.
- Josephsen, N., Justitsraad, 318.
- „ J. M., Redaktionssekretær, 69, 73.
- Juhl, J. C., Arkitekt, 133*, 196.
- Jurckmann, J., Premierløjtnant, 318.
- Justitsministeriet, 338.
- Jægersborg, 47, 285, 301, 302, 323, 329.
- „ Allé, 41, 57, 130, 238, 240, 241, 247, 248, 261, 262, 265, 268, 269*, 270 f., 276, 278.
- „ Kirke, 384, 403.
- „ Kro, 20.
- „ Skole, 37 f., 53, 55, 153, 159* f., 163, 179.
- „ Sogn, 403.
- „ Sprøjte, 356.
- „ Station, 263.
- Jægersborgvej, 251.
- Jørgensen, Aage E., Orsf., Borgmester, 111, 116, 119 f., 120*, 127, 131, 132, 133*, 135, 149, 150, 229, 364, 432*.
- „ Axel, Skattedirektør, 133*, 389*, 390.
- „ Johan, Vejmænd, 252.
- „ Niels, Hjulmand, 138, 297, 455.
- „ Thorvald, Arkitekt, 114 f., 364, 400.
- Kabinetssprøjte, 14.**
- Kalko, P. H. F., 13, 15, 16, 137, 432*.
- Kampmann, H., Arkitekt, 113.
- Kampmann, Kierulff & Saxild, 125, 127, 353.
- Kaper, E., Borgmester, 69, 73, 177.
- Karberg, P., Grosserer, 330.
- Kassekredit, 375.
- Keiser-Nielsen, S., Minister, 103, 147, 148, 183, 405, 433*.
- Kierulff, P., Rentier, 330.
- Kildegaard, 75, 257.
- Kildegaardsskolen, 186.
- Kildegaardsvej, 70, 114, 257, 323.
- Kildeskovsrenden, 282, 284, 286, 287*.
- Kirkemysteriet, 405, 406.
- Kjems, M., Viceskoleinspektør, 148, 401, 433*.
- Kjær, A., Frue, Skoletandlæge, 193.
- Kjøbenhavn, 103, 132, 183, 281, 282, 322, 324, 327, 332, 335, 336 f., 343.
- Kjøbenhavns alm. Boligselskab, 91.
- „ Amts Avis, 39, 49, 54, 212, 213, 216, 222, 252, 266, 276, 309, 337.
- Kjøbenhavns Handelsbank, 375.
- Kjøbenhavnske Sporveje, 77, 278, 317, 318.
- Kjøbenhavns Sporvejsselskab, 315.
- Klampenborg, 285, 343.
- Klampenborgbanen, 29*, 41, 169, 237, 261, 269, 319.
- Klampenborg Station, 263.
- „ Vandkur-, Brønd- og Søbadeanstalt, 343.
- Klampenborgvej, 261.
- Kloakplan, 282 f.
- Knardrup Mose, 135.
- Knudsen, L. N., Sognepræst, 401, 402.
- Koch, Hans, Sognepræst, 400.
- Kofoed, O., Kontorchef, 77.
- Kolera, 22 f., 40.
- Kommunalbidrag, 37.
- Kommunaldirektør, 62, 105.
- Kommunale Mellemskoleklasser, De, 190.
- Kommunalforeningen for den østlige Del af Gjentofte Sogn, 46, 47*, 49, 277.
- Kommunalforeninger, 67, 73, 87, 88, 111, 116 f., 125, 136, 277, 388, 407, 408.
- Kommunalvalg, 13, 33 f., 37, 44, 49 f., 86 f., 116 f., 136, 145 f., 307.
- Kommunehjælp, 235.
- Kommunekontoret, 410 f.
- Kommunelæger, 233.
- Kommunelærerforeningen, 195, 196.
- Kommunernes Kulkontor, 79.
- Kommunister, 118, 149.
- Kongelysvej, 257.
- Konservative Vælgerforening, Den, 87, 88, 116 f., 136.
- Kontorhjælp, 38.
- Kooperative Arkitekter, De, 244.
- Kopp, Julius, Grosserer, 201.
- Kornnævn, 82.
- Korsgaardslejren, 226.
- Korsgaardsvej, 76, 175.
- Korst, K., Generaldirektør, 133*, 150, 433*.
- Krematorium, 408, 409.
- Krigen 1848, 18.
- „ 1864, 30.
- Krigsskat, 30.
- Krogh, Amanda, Frue, 149, 228, 433*.
- „ M. G., kgl. Fuldmægtig, 133*, 150, 434*.
- Krumphardt, Murermester, 14.
- Krüger, Th., Bankbestyrer, 49 f., 54, 57, 59, 143, 144, 150, 300, 307, 330, 331, 358, 388, 400, 434*.
- Krügers Allé, 258.
- Kulkompagni, Det Danske, 74.
- Kulhandlerforeningen, 79.
- Kvindelige Vælgerne, 52.

- Kvindevalgsrettsforeningen, 87.
 Kystvejen, 122 f., 343.
 Købstadordnet Skolevæsen, 179 f.
 Kødnavn, 82.
 Kørselsafdeling, 76, 80, 100 f., 136, 385.
 Laan, 156, 368, 374, 375, 380, 385.
 Ladegaarden, 209.
 Lamm, A. F., Vekselerer, 78.
 Landbrug, 101.
 Landbrugsministeriet, 267 f., 271, 273, 343.
 Landkommunallov, 31, 37.
 Landmandsbank. Den Danske, 345.
 Landsteder, 237.
 Landt, J. H., Overbibliotekar, 198*, 200 f., 204, 206.
 Lange, H. O., Overbibliotekar, 199, 200, 204.
 Langelinie, 238.
 Langkilde, H. E., Arkitekt, 229.
 Langkæret, 383.
 Larsen, Bertram, Urmager, 396.
 „ , Carl, Brandchef, 133*, 361, 362*, 364.
 „ , Chr., Fisker, 143, 144, 434*.
 „ , Chr., Nordre Ellegaard, 51, 55*, 144, 145, 301, 388, 434*.
 „ , Chr., Skomagemester, 145, 146, 435*.
 „ , Johs., Sognepræst, 401.
 „ , Kr., Murermester, 147, 148, 149, 397, 435*.
 „ , Lars, Bakkegaard, 49, 143, 310, 435*.
 „ , L., Skatteinspektør, 53, 55*, 62*, 63*.
 „ , Ole, Fisker, 139, 398, 435*.
 „ , Otto, Postmester, 87.
 „ , Peder, Ellegaard, 33, 139.
 „ , Søren, Nordre Hulegaard, 13, 15, 33, 137, 139, 209.
 „ , Tønnes, Jægersborg Kro, 27, 140.
 Latrinkuler, 40.
 Lauritzen, V., Premierløjtnant, 217.
 L. E. Bruunsvej, 57.
 Lehmann, Edv., Dr. phil., 302.
 Lektioner, 178, 191.
 Lehmborg, Emma, Fru, 81, 95, 147, 436*.
 Lemche, P., Nordre Onsgaard, 43, 141, 143, 170, 258, 277, 400, 436*.
 „ , Søren, Arkitekt, 396, 436*.
 „ , Søren Johan, Svejgaard, 33, 138.
 Ligningskommissionen, 369.
 Ligningsprocent, 388.
 Lind, Maler, 22.
 Lindegaarden, 238.
 Lindegaardsvvej, 238.
 Lindhard, Otto, Lærer, 168.
 Lindorff, G. F., 13, 15, 17, 20, 21*, 22, 32, 137, 138, 209, 436*.
 Lindorffs Allé, 190.
 London, 294.
 Lorck, Carl, Norgesminde, 139.
 Lorentzen, N. S., Dyrlæge, 59, 205.
 Lorenz, G., Havnebygmester, 353.
 Lossepladser, 291 f.
 Louise (I), Dronning, 398.
 Luftværnstjeneste, 366.
 Lund, H. P., Bernstorff Hovmarks-
 gaard, 38, 141, 142, 170, 212, 216, 253, 309, 393, 395, 398, 437*.
 Lundehusbommen, 71.
 Lundehuset, 247.
 Lundehuskroen, 29.
 Lundtofte, 263.
 Lyngby, 24, 215, 224, 314, 329, 332.
 „ , Arbejderforening, 198.
 „ , Præstegaard, 83.
 Lyngbyvej, 66, 240, 247, 257, 263, 318.
 Lyngby-Taarbæk, 218, 220, 221, 235, 285, 303, 305, 343.
 Lystfiskeriforeningen, 338.
 Lysthuse, 93 f.
 Lærrelønninger, 167.
 Madsen, L. A., Oberstløjtnant, 76.
 „ , Peter, Tømrermester, 44, 46, 49 f., 142, 143, 144, 253, 280, 298, 310, 437*.
 Magdahl-Nielsen, Arkitekt, 113, 114.
 Maglegaard, 284.
 Maglegaardsskolen, 176, 181, 184, 187, 380, 386.
 Maglegaardsskolens Filial, 190.
 Maglegaards Sogn, 402.
 Maglegaardsvej, 257.
 Maglemose (Trørød), 305.
 Maglemosevej, 70, 262.
 Maksimumsbyggehøjde, 241.
 Malling, Ove, 406, 407.
 Maltegaard, 114, 115*, 119, 248, 284, 300.
 Maltegaardens Villakvarter A/S, 114.
 Maltegaardsvvej, 248, 251, 262.
 Mariebjerg Kirkegaard, 384, 386, 409.
 Marmillod, Vejingeniør, 247.
 Martensen, H. L., Biskop, 166.
 Marstrand, J., Borgmester, 78.
 Mathisen, C., Grosserer, 47*.
 Mellemskole, 184.
 Messiaskirken, 402.
 Meyers Legat, 374.
 Militærleje, 76, 226.
 Mimer, J., Sagfører, 148, 325, 437*.

- Mitchell, W., Fabrikant. 139, 456.
 Mitchellsstræde, 297.
 Mollerup, R., Grosserer, 87, 88, 148, 325, 339, 437*.
 Moltesen, L., Dr. phil., 194.
 Morgenbelysning, 277.
 Morgenbladet, 40, 170.
 Morescovej, 192.
 Mortensen, H., Skomagermester, 49, 143, 144, 438*.
 Mortenstrup, 304, 305.
 Mosegaardsskolen, 187.
 Mosegaardsvej, 248.
 Motorskat, 264.
 Munck, F., Provst, Sognepræst, 400, 401.
 Munk, S., Borgmester, 230.
 Munkbjergby, 135.
 Müller, Joh. C., Slagtermester, 33, 139, 140, 141, 162, 438*.
 Münster, Gutzon, Grosserer, 81, 84, 87, 88, 90, 116, 146, 147, 148, 438*.
 Mynster, J. P., Biskop, 166.
 Mødelokale, 13, 35, 38 f., 55*, 57.
 Moldrup, J. V., Hrsf., 264.
 Møller-Jensen, J., Maler, 207, 402.
 „Naalehusvejen“, 249.
 Natbelysning, 277, 278.
 Nationalsocialister, 150.
 Naturfredningsforeningen, 242, 271, 343.
 Nebbegaard, 304, 305, 307.
 Nellesmann, J. M. V., Justitsminister, 41.
 Niels Andersensvej, 70, 257, 323.
 Nielsen, Anders, Hyldegaard, 41, 141, 438*.
 „ , Anders, Stolpegaard, 368.
 „ , Augusta, Frk., Assistent, 63*.
 „ , Finar O., Tørmester, 145, 439*.
 „ , Georg, Malermester, 44, 142, 143, 217, 298, 310, 356, 439*.
 „ , H. Svanholm, Kommunelærer, 148, 314, 439*.
 „ , Holger, Oberstløjtnant, Idrætsinspektør, 192, 346.
 „ , Jens, Søndergaard, 139, 440*.
 „ , Jens, Teglværksforpagter, 142, 253, 439*.
 „ , J. P., Kammerraad, Kildegaard, 46, 141, 142, 143, 254, 393, 394, 440*.
 „ , K. E., Sognepræst, 401.
 „ , M. J., Værkmester, 145, 360, 361, 440*.
 Nielsen, Magdahl, Arkitekt, 113, 114.
 „ , Niels, Højsgaard, 13, 15, 34, 137, 440*.
 „ , Niels, Gjentofte Kro, 35, 40, 139, 140, 141, 142, 223, 394, 441*.
 „ , N. J., Overlærer, 65, 145, 178, 441*.
 „ , N. P., Socialdirektør, 230.
 „ , Ole, Havsgaard, 13, 15, 34, 137, 138, 140, 279, 441*.
 „ , Peter, Højsgaard, 34, 138, 139, 140, 141, 441*.
 „ , Rudolph, Fabrikant, 47*, 350.
 „ , Rudolph, Politias., 409.
 „ , Vilh., Justitsraad, Vilhelms- haab, 30*, 44, 46, 139, 140, 141, 142, 162, 253, 298, 309, 347 f., 368, 398, 442*.
 „ , Zakarias, Forfatter, 57.
 Nielsen-Havsgaard, O. V., 63, 66 f., 71, 100, 145, 146, 147, 192, 276, 322, 408, 442*.
 Nissen, H., Murermester, 146, 442*.
 „ , N. P., Overlærer, 192.
 Nobel, O. K., Afdelingsingeniør, 124.
 Norasvej, 261.
 Nordentoft, J., Provst, Sognepræst, 401.
 Nordisk Insulinlaboratorium, 340.
 Nordre Birks Vognmandsforening, 101.
 Nordfrontkommandoen, 75, 181.
 Nordliste, 145.
 Nordsjællands Elektricitets- og Spor- veksaktieselskab, 77, 105, 306, 335, 384.
 Nordvestsjællandss Elektricitetsværk, 334, 335.
 Norlev, C., Sognepræst, 402.
 Normalskole, 177.
 Normann, C. F., Birkedommer, 13, 15, 137, 138, 139, 456.
 Norud, E., Brandchef, Bygningsin- spektør, 98, 114, 133*, 186, 360*, 364.
 Nybroggaard, 304.
 Ny Højreforening, 87, 145.
 Nymosen, 236, 346.
 Nærum, 263.
 Næsted, Aage, Rektor, 81*, 90, 108, 147, 148, 149, 182, 183, 194, 200, 407, 409, 443*.
 Nødhjælpsarbejde, 236, 261.
 Nørbye, H., Kontorbestyrer, 236.
 Nørgaard, P., Grosserer, 330, 409.
 Offentlig Dans, 40, 370, 372, 376.
 Offerafløsning, 375, 377.
 Ohlmann, M., Sognepræst, 199, 400.

- Ohlsen, D., Grosserer, 56, 258, 330.
 Ohlsens Enke, Øregaard, 84.
 Ohlsen & Ahlmann, 299.
 Ohrt, Steenberg & Fischer, 318.
 Olsen, Hans, Tømrermester, 133*,
 150, 443*.
 „ , O. L., Grosserer, 340.
 „ , Rasmus, Husejer, 145, 456.
 O. Nielsens Hus, 282.
 Onsgaard, Søndre, 169.
 Onsgaardsvej, 282, 341*.
 Ordrup, 22, 26 f., 39, 42, 46, 48, 83,
 175, 199, 207, 237, 238, 255,
 279, 281, 291, 297, 298.
 „ Avis, 49, 357.
 Ordrupdal, 28, 249.
 Ordrup Forberedelsesskole, 190.
 „ Gadekær, 22, 26 f.
 „ Grundejer- og Kommunal-
 forening, 75, 125.
 „ Hotel, 76.
 Ordruphøj, 27, 161.
 Ordrup Jagtvej, 248, 257, 256 f.
 „ Kirke, 53, 397 f.
 „ Kirkegaard, 407, 409.
 „ Kro, 17, 27, 34, 43.
 „ Skole, 82, 162 f., 170, 174*,
 175, 179, 181 f., 183, 184,
 201, 202, 227, 382.
 „ Skoles Filial, 174*, 191, 232.
 „ Sprøjte, 356, 357.
 „ Station, 382.
 Ordrupvej, 42*, 52*, 238, 239, 240,
 248, 250 f., 262, 281, 298*, 319.
 Ostefeld, C. H., Prof., 302.
 „ H., Biskop, 397, 402.
 Over Stalden, 41, 248.
 Pade, H. V., Direktør, 81, 100, 147,
 314, 443*.
 Paladshotellet, 78.
 Paludan, G., Arkitekt, 402.
 Parcelbebyggelse, 86, 93 f.
 Parcelforeninger, 98.
 Parkov, H., Oberst, Borgmester, 62,
 67, 73, 74, 78, 81*, 86, 88, 89, 90,
 98, 99, 103, 107, 108, 109*, 111,
 116, 118, 119 f., 125, 145, 146,
 147, 148, 183, 189, 206, 314, 326,
 361, 381*, 407, 444*.
 Paul-Petersen, A., Arkitekt, Raad-
 mand, 116, 125, 133*, 148, 149,
 150, 271, 304, 325, 326, 444*.
 Pedersen, Lars, Tømrer, 133*, 150,
 444*.
 „ , Laur., Ingeniør, 103, 106,
 147, 322, 445*.
 „ , Peder, Damgaard, 45, 140,
 141, 142, 143, 162, 445*.
 „ , Rasmus, Maltegaard, 34,
 138, 456.
 Pedersen, Rasmus, Fisker, 142, 445*.
 Permins Klinik, 229.
 Person-Klein, Entreprenør, 85.
 Petersen, Alma, Frk., Assistent, 63*.
 „ Chr., Herm., Købmand, 67,
 81, 146, 147, 445*.
 „ Fr. V., Departementschef,
 344.
 „ , Hans, Munkegaard, 140,
 446*.
 „ H. C., Øhandler, 74, 81,
 146, 147, 446*.
 „ H. P., Lærer, 161.
 „ H. P., Strømpevæversvend,
 374.
 „ Holger, Grosserer, 268.
 „ Jes, Slagtermester, 133*,
 149, 150, 446*.
 „ Nicolai, Murermester,
 54* f., 87, 144, 446*.
 „ Nilaus, Gaardejer, 369.
 „ Oluf, Hrsf., 127.
 „ P. V., Overlærer, 163.
 „ Th., Prof., Livlæge, 56.
 Petroleumshavnen, 122 f.
 Pfeiffer, Ed., Købmand, 44, 142,
 280, 290, 356, 447*.
 Phønix A/S, 93.
 Phønixhusene, 93.
 Piper, E., Proprietær, 64, 71, 78.
 „Plankeværkskrigen“, 258 f.
 Plockross' Skole, 183.
 Pogeskole, 161.
 Politii, 66, 377.
 Politiken, 57.
 Politikens Distriktsblad, 177.
 Ponsaing, C. H., Fuldmægtig, 145,
 447*.
 Poulsen, Mandrup, Arkitekt, 182.
 Prins Valdemars Jorder, 384.
 Private Skoler, 172, 178, 182 f., 377,
 379.
 „ Veje, 255 f., 258, 264, 277.
 Provst Boisens og Hustrues Børne-
 asyl, 163.
 Prytz, C. V., Prof., 194, 402.
 „ , Marie, Frue, 148, 447*.
 Præliminærklasser, 177 f., 184.
 Puk, Vittighedsblad, 50.
 „Pulpiturstreden“, 395.
 Pürschel, V., Generalauditor, 101,
 118, 149, 447*.
 Pødenphant, Amsraadsmedlem, 78.
 Raadhus, 54 f., 113 f., 119* f., 123*,
 302, 410.
 Raadhusindvielse, 57 f., 120.
 Raadhusvej, 56.
 Raadmænd, 110.
 Radikale Venstre, 116, 136.
 „ Vælgerforening, 87.

- Rasmussen, Anders, Fisker, 347.
 " , A. C., Maltegaard, 43,
 142, 143, 199, 223, 253,
 280, 298, 310, 356, 448*.
 " , Frantz, Overlærer, 50,
 55*, 144, 145, 177, 179,
 302, 331, 388, 448*.
 " , Knud, Dr. phil., 120.
 " , Steen Eiler, Arkitekt, 241.
 " , W., Bregnegaard, 56.
- Raunkjær, Prof., 271.
 Regnskab, 32, 105, 372 f., 376 f., 391.
 Reitzel, Th., Forlagsboghandler, 198.
 Remilla Bruuns Skole, 172.
 Rendestene, 40, 279.
 Renovation, 74, 93, 100, 103, 104,
 136, 290 f.
 Renovationsbiler, 292, 293.
 Retsforbund, Danmarks, 118, 148,
 149, 150.
 Riedel, C. F., Fabrikant, 298, 310.
 Rigshospitalet, 105.
 Rode, Gotfred, Forfatter, 407.
 " , Ove, Minister, 407.
 Rosen, Kammerherre, 160.
 Roskilde Domkirke, 368, 374.
 Rotter, 294.
 Rotwitt, V., Lundegaard, 13, 14, 15,
 137, 138, 369, 448*.
 Rungsted, 314, 332.
 Rutebiler, 324, 326.
 Rygaarden, 238.
 Rytterskoler, 153.
 Rækkehuse, 244.
 Ræverenden, 281, 284.
 Ræveskovbakken, 263, 302.
 Rørdam, Kj., Hrsf., 127.
- Salem, Sygehjem, 114, 341.
 Sandholm, 304, 305, 307.
 Sangerindetelte, 41.
 St. Andreas Kirke, 397.
 " , Kollegium, 76, 169, 171 f.,
 183, 233.
 St. Josephs Hospital, 105.
 Sarasvej, 257.
 Saunte, L., Tømremester, 47*, 49.
 Schepelern, J. E., Provst, Sognepræst,
 397.
 Scherfigsvej, 122, 126.
 Schiøth, Fr., Snekermester, 47*,
 144, 145, 388, 448*.
 Schiøtt, N., Malermester, 47*.
 Schiøtz, C., Arkitekt, 402.
 Schjøtt, J. P., Købmand, 47*.
 Schlegel, Fritz, Arkitekt, 409.
 Schlüter, Kroejer, Jægersborg, 20.
 Schmedes, H., Grosserer, 396.
 Schmidt, C. Petersen, Grosserer, 330.
 " , Claus L., Grosserer, 330.
 Schnedler-Sørensen, Direktør, 106 f.
- Schousboe, Provst, 158, 167, 170,
 399.
 Schönweller, G., Prof., 104.
 Septic-Tanks, 282.
 Servitutpaalægning, 238 f., 242, 245.
 Sidenius' Skole, 183, 188, 189.
 Sigersted, J. P., Smedemester, 40,
 43, 44, 141, 142, 253, 378, 393,
 449*.
 Sikringsstyrken, 74 f.
 Simonsen, Niels Juul, Kammer-
 sanger, 57.
 Sjællands Stiftamt, 338.
 Sjølsø, 305.
 " , Vandværk, 304, 386.
 Skaarup, F., Direktør, 106 f.
 Skatteborgerforening, 103, 115, 117,
 148.
 Skatteklager, 20.
 Skatteopkrævning, 38, 378, 388 f.
 Skattereserve, 387.
 Skattevæsen, 105, 115.
 Skeel, C., Kammerjunker, 46, 47*,
 49 f.
 Skibsted, de Fine, Orsf., 309.
 Skjoldager, N. Fr., Lærer, Gjentelte,
 168, 198.
 " , N. H., Lærer, Jægers-
 borg, 53*, 160.
 Skjoldgaarden, 357.
 Skodsborg, 332.
 Skoleaar, 191.
 Skoleafgift, 37.
 Skolebarakker, 76.
 Skolebespisning, 227, 234.
 Skolebiblioteksforeningen, 193.
 Skolebotanisk Have, 192.
 Skoledirektør, 178, 191, 411.
 Skoleforstandere, 10.
 Skoleforsømmelser, 165 f., 214.
 Skolejord, 156, 159.
 Skolekommission, 10, 161, 169 f., 174,
 177, 178, 184, 186, 190, 191, 194,
 226, 231.
 Skoleloven 1814, 10.
 Skolepatroner, 10.
 Skoleplan, 153 f., 179.
 Skolepsykolog, 194.
 Skoleregnskab, 32.
 Skolerengøring, 168.
 Skoletandpleje, 193.
 Skoleudvalg, 177, 178, 190, 194.
 Skovby, P. R., Kommune lærer, 177.
 Skovgaarden, 161.
 Skovlinien, 327.
 Skovshoved, 16, 22 f., 40, 75, 207,
 239, 242 f., 280 f., 285,
 290, 298.
 " , Elektricitetsværk, 317,
 332, 334.
 " , Fiskeriforening, 244, 350.

- Skovshoved Havn, 31, 127, 244, 347.
 „ Hotel, 75.
 „ Idrætsforening, 346, 383.
 „ Kirke, 401.
 Skovsløved-Klampenborg Grund-
 ejerforening, 125.
 Skovshoved Kloakpumpestation.
 285*, 288 f.
 „ Kro, 35.
 Skovshovedlejren, 76, 82.
 Skovshoved Skole, 74, 75, 155, 162 f.,
 175, 184, 187, 380, 386.
 „ Sprøjte, 356.
 Skovshoveds Sanering, 242 f.
 Skovshovedvej, 251.
 Skovshovedvejen, 248, 249.
 Skrabemaskiner, 256.
 Skøjtebaner, 346.
 Slangerupbanen, 263.
 Slotsvej, 327.
 Smakkegaarden, 14, 85*, 253, 254,
 384, 409.
 Smakkegaardsvvej, 262.
 Smitt, Asbjørn, Orsf., 148, 149, 271,
 344, 387 f., 449*.
 Snefogeder, 275.
 Snekastning, 104, 275 f.
 Snogegaarden, 234.
 Social-Demokraten, 215 f.
 Socialdemokrater, 46, 51, 86, 116,
 129, 136, 182, 190, 245, 314, 323,
 326.
 Socialdemokratisk Vælgerforening.
 50 f.
 Socialdirektoratet, 235.
 Sociale Udvalg, 228, 231.
 Social Forvaltning, 115.
 Sogneafstemning, 31.
 Sognedeling, 48, 51.
 Solhjem, 222*, 224, 227, 228*, 384.
 Sommerbeboere, 237 f.
 Spanddage, 249.
 Spangenberg, C. F., Ingeniør, 131,
 133*, 136, 150, 449*.
 Spanske Børn, 233.
 Sparekommission, 102 f., 387.
 Speyer, V., Inspektør, 220.
 Spildevandslov, 283.
 Spønneck, C. W. E., 38* f., 141,
 449*.
 Sporvejsdeklarationer, 319.
 Sprøjtehus, 14*, 361, 374.
 Stadion, 236, 346.
 Statens og Hovedstadskommunernes
 Kursus til Studentereksamen, 185.
 Statsministeriet, 344.
 Statsskovvæsenet, 242, 261, 265 f., 342.
 Stauning, Th., Statsminister, 230.
 Steen, P. Juul, Købmand, 54* f., 87,
 144, 145, 301, 307, 331, 341, 359,
 388, 450*.
 Steenberg, A. S., Prof., 200.
 Steffensen, H. P., Redaktør, 149, 450*.
 „ „ Ole, Fisker, 143, 450*.
 Stejlepladser, 243, 244.
 Stemann, P. C., Amtmand, 207.
 Stenbrud, 260.
 Stengaarden, 75, 76, 247, 257, 284.
 Styr, H. V., Kultusminister, 173.
 Stiregulativ, 251.
 Stolpegaarden, 53, 160, 211* f., 226,
 235, 260, 290, 377, 385.
 Stoltenberg, Grosserer, 398.
 Store Tuborgvej, 257.
 Stormflod, 40.
 Stormske Jorder, 383, 405.
 Strandvejen, 64* f., 70 f., 124* f., 238,
 240, 247, 248, 256, 276 f., 278, 281,
 317.
 Strandvejens Dampsporvejselskab,
 315 f.
 Strandvejsgasværket, 102, 105, 278,
 312*, 313*.
 Stub, Fr., Fuldmægtig, 81*.
 Studentereksamen, 185.
 Studiebyen, 92*.
 Styrelsesvedtægt, 110 f.
 Stønderforsamlinger, 12.
 Stødoptagning, 236.
 Støvdæmpning, 259.
 Suhr, J. Th., 18.
 „ „ O. B., 348, 349, 350, 398,
 407.
 Sundhedskommissionen, 64, 94, 96,
 99, 110, 111, 243, 282, 291, 294,
 298, 301, 338, 377.
 Sundhedsliste, 149.
 Sundhedsplejersker, 233 f.
 Sundhedsvedtægt, 279, 290, 297.
 Sunesen, S. C., Skoledirektør, 133*,
 194, 195*.
 Svejgaard, Nordre, 247.
 „ „ Søndre, 114, 247, 257.
 Svendsen, O. J., Snedkermester, 139,
 140, 369, 450*.
 „ „ Robert, Flyver, 409.
 Svinestier, 40.
 Svinget, 265 f., 268 f., 272.
 Svømmeundervisning, 155, 192.
 Sydsvenska Kraftaktiebolag, 332.
 Sydvestliste, 148.
 Sydøstjællands Elektricitetsaktiesel-
 skab, 332, 335.
 Sygekasser, 67, 233, 411.
 Sygepleje, 233.
 Sårundervisning, 194.
 Søborg, 329.
 Sochting, G., Kontorchef, 133*.
 Sødning, Julie, Skuespillerinde, 407.
 Søgaardsskolen, 194.
 Søgaardsvvej, 248*. 251.
 Søholm, 83*, 380.

- Søholmslunden, 381.
 Søllerød, 24, 160, 212, 218, 220,
 221, 224, 303, 305.
 Søllingske Jorder, 382.
 Sønderengen, 241.
 Sorensen, C., Havcarkitekt, 271.
 „ , Hans, Søndre Svejgaard,
 140, 141, 451*.
 „ , Kirstine, se Grønbæk.
 „ , Lars, Nordre Hulegaard,
 45, 140, 141, 142, 253, 254,
 393, 451*.
- Taarbæk Skole, 160.
 Tagemose, 251.
 Taffelbay, 9*, 13, 166, 300.
 Taffelbays Allé, 261.
 Tauson, C. E., Præst, 190.
 Teglbjerg, L. E. S., Sognepræst, 403.
 Teglgården, 75, 250.
 Teglgårdsvej, 176, 257.
 Teiler, A., Sognepræst, 400.
 Teknisk Forvaltning, 113, 410.
 „ juridisk Kontor, 116, 265.
 „ Skole, 120, 190.
 „ Udvalg, 244, 245, 265, 273.
 Teller, C. Ph., Prof., 54* f., 57, 144,
 331, 388, 451*.
 Tennisbaner, 346.
 Thaning, E., Sognepræst, 402.
 Thejll, A., Bygningsinspektør, 56,
 175, 176, 302.
 Thomsen, Fdv., Arkitekt, Prof., 113,
 114, 188, 225, 240, 241,
 407.
 „ , Ernst, Kommunelærer, 232.
 Thorsen, Morten, Orsf., 52, 145, 307,
 451*.
 „ S. M., Sagfører, 62, 64, 73,
 145, 307, 380, 452*.
- Thorslunde-Ishøj, 235.
 Thyra, Prinsesse, 398.
 Tietgen, C. F., Etatsraad, 315.
 Tilforordnede, 90.
 Tilskud til private Skoler, 178, 182.
 Tjenestemandsförening, 120.
 Tjæring af Veje, 259.
 Tjørnegården, 84, 93, 253, 254, 384,
 409.
 Tjørnegårdsskolen, 185* f., 194, 386.
 Toldberg, C. C., Justitssekretær, 79,
 81*, 90, 103, 108, 146, 147, 148,
 149, 314, 401, 452*.
- Tordrup, S. A., mag. art., Skole-
 psykolog, 194.
 Tranegaard, Boligforeningen, 92.
 Tranegaardsskolen, 189 f., 386.
 Tranegaardsvej, 169, 261.
 Trier, Ad., Grosserer, 348.
 Trolleylinie, 106, 233, 328 f.
- Truelsen, Th., Direktør, 47*.
 Tuborg Havn, 122 f., 240.
 Tuborg-Klampenborg elektriske Spor-
 vej, 77, 317, 318, 331.
 Tuborgvang, 60.
 Tuborgvej, 257.
 Tønnesen, Amtsraadsmedlem, 78.
 Tørvefyring, 136.
 Tørveproduktion, 80, 91, 135.
- Udligning, 131 f., 391.
 Udsigtstaarn, 242.
 Udskillelse af Amtet, 72 f., 89.
 Udstyrkning, 239 f.
 Udvidet Skole, 177.
 Ugebladet for Danmarks Højrefore-
 ninger, 47.
 Ulrikkenborg, 247.
 Undervisningsplan, 154 f., 164 f.,
 176 f.
 Ungdomsarbejde, 236, 346.
 Ungdomsskole, 195 f.
- Valcur, Birkedommer, 57, 107.
 Valgdeltagelse, 87, 88.
 Vandafgift, 74, 307 f.
 Vandmaalere, 308.
 Vandtaarn, 301, 302, 306, 307.
 Vandvogne, 260.
 Vandværk, 104, 298 f., 375.
 Vandværkets Dispositionsfond, 308,
 391.
 Vangede, 42, 207, 210, 237, 240, 276,
 277, 285, 298, 301, 326.
 „ , Asyl, 158.
 „ , Bom, 30, 71.
 „ , Kirke, 186, 402.
- Vangederenden, 286.
 Vangede Skole, 82, 153, 157* f.,
 185 f., 374.
 „ Sprøjte, 356.
 „ Station, 325.
- Vangedevej, 33, 241, 247, 249, 251,
 254, 257, 263.
 Vang Havn, 260.
 „ Stenbrud, 260.
 Vartov Hospital, 392 f., 404.
 Vater, Høker, 158 f.
 W. C.'er, 282, 296.
 Vedbæk, 332.
 Vejsgifter, 264.
 Vejassistenter, 260.
 Vejbelysning, 74, 276 f., 312, 314,
 377, 391.
 Vejfonden, 263.
 Vejfortegnelse, 251.
 Vejmænd, 252, 260.
 Vejsyn, 258.
 Vejudvalg, 251, 258.

- Vejvanding, 260, 275, 317.
 Vekso Mose, 135.
 Vennike, Bygningsinspektør, 98.
 Venstreforeningen, 87, 88, 116 f.
 Werhahn, Rektor, 172.
 Westenholz, J. D. V., Præst, 10.
 „ „, T. F., Gasværksdirektør, 314.
 Westergaard, Anna, Frk., Trafikkontrollør, 148, 149, 271, 324, 452*.
 „ „, N., Kommunaldirektør, 105, 132.
 „ „, V. A., Stadsingeniør, 53, 55*, 63*, 71, 72, 76, 81, 91, 100, 124, 125, 133*, 240, 241, 258, 260, 261, 292, 294, 301, 311, 314, 322, 326, 353, 354*.
 Viadukter, 261 f., 270, 285, 319 f., 322, 328, 380.
 Viceskoledirektør, 195.
 Villabebyggelse, 42, 238 f.
 Villabyernes Blad, 96, 339.
 Vilvordevej, 57, 265, 267 f., 328.
 Vintappergaard, 85, 86*, 247, 384, 409.
 Vinten, A., Skoledirektør, 81*, 180, 187*, 194.
 Visitationer, 166 f.
 Vognmænd, 100, f.
 Vognmandsforening, 101.
 Vogt, V., Kommunaldirektør, 133*, 383*, 390.
 Wolf, Lærer, 167.
 Worsøe, S., Kapellan, 21, 138, 139, 163, 251, 452*.
 Vælgerforeninger, 67, 87.
 Vøltz, E., Direktør, 51.
 „Volund“, 294 f.
 Zahle, C. Th., Justitsminister, 107.
 Zeuthen, L., Orsf., 60, 144, 330, 331, 388, 453*.
 Zeuthenske Mindelegat, 201.
 Zurstrassen, Rektor, 171.
 Ægtkørsel, 156.
 Øllgaard, F., Vandinspektør, 300.
 „ „, G., Ingeniør, 330.
 Øregaard, 56, 83, 106 f., 201, 205, 381.
 „ „, Gymnasium, 183, 187, 188, 190.
 Øregaards Allé, 107.
 „ „, Apotek, 108.
 „ „, Park, 342.
 Øresundshøj, 285, 289.
 Øresunds Kabel, 332, 334.
 Øresunds Rensning, 287 f.
 Ørnegaard, 85, 302, 384.
 Ørnegaardsvej, 262.
 Ørsted, A. S., 12.
 Ørstedsvarket, 334.
 Østerberg, A. L., Direktør, Raadmand, 116, 131 f., 133*, 134, 135, 136, 149, 150, 314, 453*.
 Østre Landsret, 128.

Rettelse:

Side 120 -- Indvielsen af Raadhuset fandt Sted den
17. Decbr. 1936, ikke som anført den 22. Decbr.

Rettelser og Tilføjelser

til

„Gjentofte Kommunestyre 1842-1942“.

Side 120.

Indvielsen af Raadhuset fandt Sted den 17. Decbr. 1936, ikke som anført den 22. Decbr.

Side 136.

Angaaende Kommunevalget i 1937:

Ingeniør Højgaard var ikke bragt i Forslag som Kandidat paa nogen Liste. Det, der skete, var følgende: Overretssagfører Asbjørn Smitt, der var Formand for Grundejerforeningernes Fællesudvalg, henvendte sig til Ingeniør Højgaard med Anmodning om at være behjælpelig med at finde en Ingeniør, som var egnet og villig til at lade sig optage paa Kandidatlisten. Ingeniør Højgaard bragte derpaa Ingeniør C. F. Spangenberg i Forslag.

Side 450.

Ole Johansen Svendsen var født den 9.9.1815, ikke som anført 9.12.1815.

Side 455:

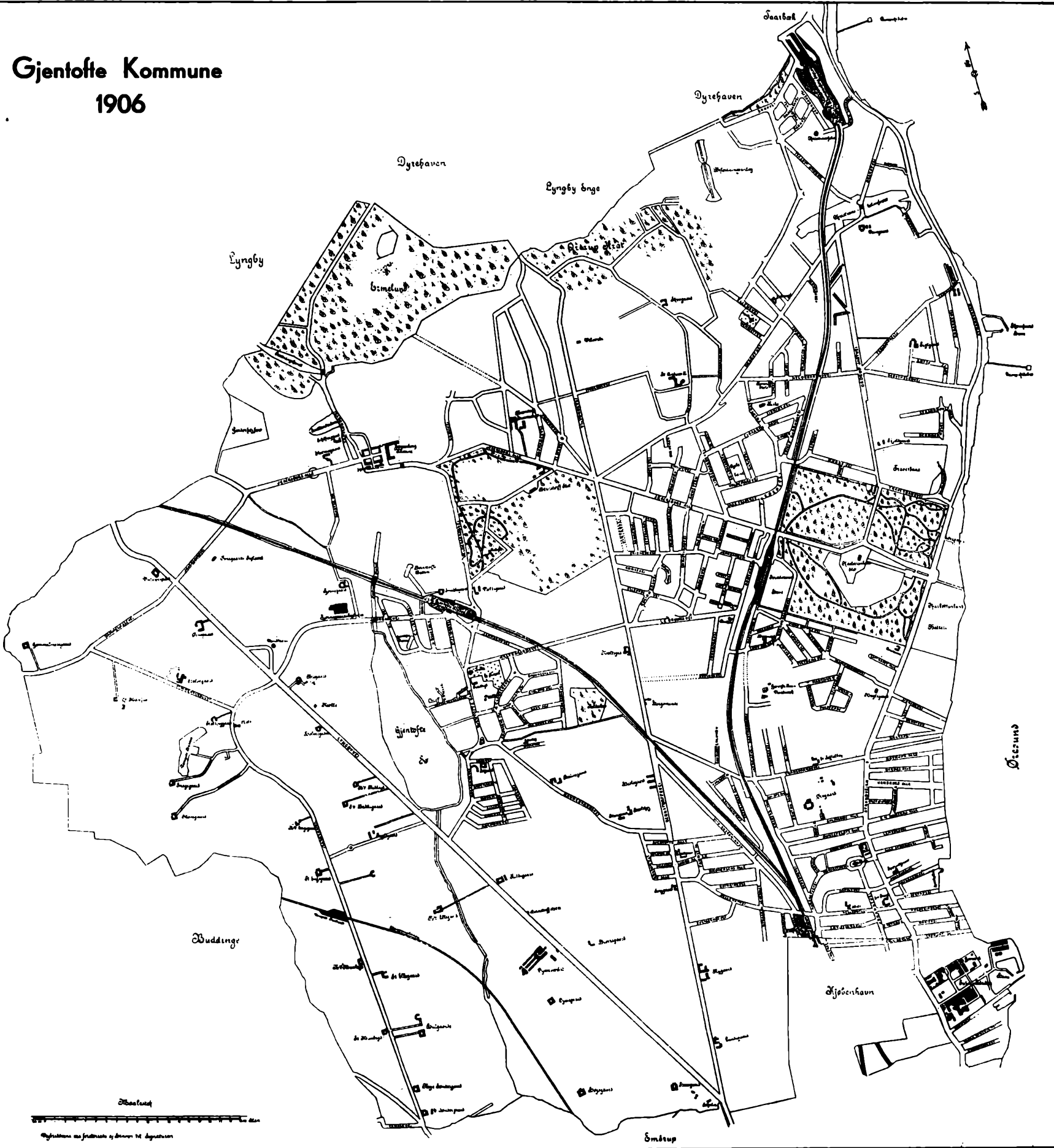
Efter Bogens Afslutning er fremkommet nedenstaaende Portræt af

---

Hjulmand *Niels Jørgensen*, Gjentofte, f. 7. Febr. 1814, dod 7.10.1894. — Medlem af Gjent. Sogneraad 1849—53.

Gjertofte Kommune 1906

Skala
0 25 50 75 100 Meter

Udvalgte og fastsatte af den 14. August 1906

Udvalgt af E. Lønn, Ingeniør og 12 Medlemmer

Udvalgt af J. Jørgensen

Gjentofte Kommune 1940

